

2021

Ετήσια Έκθεση
για την
Ποιότητα της
Ανώτατης Εκπαίδευσης

Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης
Hellenic Authority
for Higher Education

Ετήσια Έκθεση

για την

Ποιότητα της

Ανώτατης Εκπαίδευσης

2021

Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης
Hellenic Authority
for Higher Education

Συντελεστές Ετήσιας Έκθεσης 2021

Γενική επιμέλεια έκδοσης
Καθηγητής Περικλής Α. Μήτκας
Πρόεδρος

**Γενική οργάνωση, επιστημονική επιμέλεια
και συντονισμός ύλης**
Δρ. Χριστίνα Μπέστα, Γενική Διευθύντρια

Τεχνική επιμέλεια
Δρ. Νικόλαος Γεωργιάδης, προϊστάμενος Διεύθυνσης
Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης

**Συγκέντρωση, επεξεργασία υλικού
και συγγραφή κειμένων**
Δρ. Λουκάς Ν. Άννινος, εξωτερικός συνεργάτης

Γεωργία Κωστοπούλου, ΜΑ, προϊσταμένη Τμήματος
Γραμματειακής Υποστήριξης και Επικοινωνίας

Δρ. Πέτρος Σταυρουλάκης, εξωτερικός συνεργάτης

© ΕΘΑΑΕ, 2022

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons
Αναφορά Δημιουργού – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγα Έργα 4.0.

Για να δείτε αντίγραφο της άδειας αυτής επισκεφτείτε τον ιστότοπο <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αριστείδου 1 & Ευρυπίδου 2 - 105 59 Αθήνα

1ος - 4ος όροφος

T: +30 210 9220944 – W: www.ethaae.gr – E: secretariat@ethaae.gr

Προτεινόμενος τρόπος αναφοράς:

ΕΘΑΑΕ (2022), Ετήσια έκθεση για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης 2021, Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης, Αθήνα.

Η έκθεση είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: <https://www.ethaae.gr/el/ethaae/etisies-ektheseis-ethaae>

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(01/01/2021 – 31/12/2021)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Περικλής Α. Μήτσας

Καθηγητής Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Γεώργιος Χρούσος

Ομ. Καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΜΕΛΗ

Γεώργιος Δουκίδης

Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Χρύσα Κουβελιώτου

Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου George Washington (ΗΠΑ)

Άγγελος Χανιώτης

Καθηγητής στο Ινστιτούτο Προηγμένων Μελετών (Institute for Advanced Study)
Princeton (ΗΠΑ)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ
(01/01/2021 – 31/12/2021)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Περικλής Α. Μήτκας
Καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κωνσταντίνος Μπουραζέλης
Ομ. Καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΜΕΛΗ

Αναστασιάδης Σπύρος
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης

Λυγερού Ζωή
Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών

Νυχάς Γεώργιος-Ιωάννης
Καθηγητής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Στογιαννίδου Αριάδνη
Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Τσαμάκης Δημήτριος
Ομ. Καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Φουντεδάκη Αικατερίνη
Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Χάλαρης Ιωάννης
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Χιόνης Διονύσιος (έως 4/5/2021)
Καθ. του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, κοινός εκπρόσωπος των επιμελητηρίων

Δρ. Γεώργιος Μπαρδάκης (από 14/6/2021)
Πολτικός Μηχανικός, κοινός εκπρόσωπος των επιμελητηρίων

Φίλης Αστέριος (έως 4/5/2021)
Φοιτητής του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου
Εκπρόσωπος φοιτητών από το Μητρώο Φοιτητών της ΕΘΑΑΕ

Κωνσταντίνος Τσουρέλης (από 8/7/2021)
Φοιτητής του ΕΚΠΑ
Εκπρόσωπος φοιτητών από το Μητρώο Φοιτητών της ΕΘΑΑΕ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(01/01/2021 – 31/12/2021)

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Δρ. Χριστίνα Μπέστα

Προσωπικό

Δρ. Γεώργιος Αθανασίου	Ιωάννα Λεράκη
Γεωργία Αθανασοπούλου (έως 31-3-2021)	Αλέξανδρος Λευθεριώτης (από 20-10-2021)
Ζαχαρούλα Αντωνίου (από 1-10-2021)	Νεκτάριος Μακρυδάκης (από 1-10-2021)
Παντελής Αραβογλιάδης (έως 7-9-2021)	Ελευθερία Μανωλιάδη (έως 7-3-2021)
Αντώνιος Βουκαλίδης (από 27-9-2021)	Στέλλα Μπαφίλια (έως 31-1-2021)
Δρ. Δέσποινα Γαλάνη (έως 31-5-2021)	Δημήτριος Μπουρλετίδης
Δρ. Νικόλαος Γεωργιάδης	Θεώνη Πετροπούλου
Δρ. Ιωάννα Γκέργκη	Γεωργία Πρωτογέρου (έως 31-3-2021)
Βασιλική Γκίνη	Δρ. Δημήτριος Ράπτης
Δρ. Αθανάσιος Γουδόσης	Σπυρίδων Ρίζος
Άρης Θεοδωράκος	Χάρις Ροδάκη
Δρ. Ιωάννης Κουκουτσίδης (από 18-10-2021)	Κωνσταντίνα Σταυροπούλου (από 27-9-2021)
Βασιλική Κυριακούση	Αικατερίνη Τσαλίκη
Ερατώ Κωνσταντίνου (από 27-9-2021)	Θεόδωρος Χατζηθεοδώρου (από 17-3-2021)
Γεωργία Κωστοπούλου	

Πρόλογος

Το 2021, η Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης συνέχισε με σταθερά βήματα αλλά και εντατικούς ρυθμούς να προωθεί τους στρατηγικούς της στόχους για την εκπλήρωση της αποστολής της και των βασικών της αρμοδιοτήτων για τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση.

Το έργο της πιστοποίησης των Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) των ελληνικών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ολοκληρώθηκε με επιτυχία με την πιστοποίηση και των τελευταίων 3 συστημάτων και τα συμπεράσματα των εκθέσεων πιστοποίησης δείχνουν τη σημαντική βελτίωση που επέφερε στα Ιδρύματα η λειτουργία των ΕΣΔΠ. Η όλη διαδικασία ανέδειξε - και μένει να αποδείξει ακόμη περισσότερο τα επόμενα χρόνια- ότι οι προσπάθειες για τη συστηματική παρακολούθηση των ακαδημαϊκών λειτουργιών μέσω των θεσμοθετημένων διαδικασιών ποιότητας αποδίδουν καρπούς και σημαντικά οφέλη για τα ΑΕΙ. Εξίσου σημαντικό είναι και το γεγονός ότι αποδεικνύεται ότι έχει πλέον αναπτυχθεί κουλτούρα ποιότητας στα Ιδρύματα και ότι η ακαδημαϊκή κοινότητα έχει, στη συντριπτική της πλειονότητα, αποδεχθεί τις διαδικασίες εξωτερικής αξιολόγησης των Ιδρυμάτων και των μονάδων τους από τους εμπειρογνώμονες. Με το θετικό αυτό πρόσημο γίνονται, πλέον, ουσιαστικές προσπάθειες περαιτέρω οργάνωσης και βελτίωσης της εσωτερικής επικοινωνίας μεταξύ ΜΟΔΙΠ και ακαδημαϊκών μονάδων σε κάθε Ίδρυμα για τη βέλτιστη λειτουργία.

Η πιστοποίηση των Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) συνεχίστηκε απρόσκοπτα καθόλη τη διάρκεια του έτους και συνολικά πιστοποιήθηκαν 100 ΠΠΣ, μεταξύ των οποίων και ένα Ξενόγλωσσο. Οι εκθέσεις πιστοποίησης των ΠΠΣ καταγράφουν βελτίωση της ποιότητας των σπουδών, σημαντικές προσπάθειες των Ιδρυμάτων να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των προτύπων ποιότητας της ΕΘΑΑΕ, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα και την απόσταση που πρέπει να διανυθεί για την αντιμετώπιση χρόνιων, κυρίως, αδυναμιών, όπως ο μικρός αριθμός διδασκόντων και ο μεγάλος φόρτος εργασίας τους, το έλλειμμα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, η μειωμένη χρηματοδότηση και το ζήτημα της διασύνδεσης με την αγορά εργασίας.

Μετά από την επιτυχή έκβαση που είχαν, κατά το προηγούμενο έτος, οι προτάσεις της Αρχής για αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου για τη διασφάλιση της συμμετοχής φοιτητή στις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΕΕΑΠ) κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, η ΕΘΑΑΕ προχώρησε γρήγορα και αποτελεσματικά στην υλοποίηση των σχετικών διατάξεων με τη δημιουργία Μητρώου Φοιτητών. Στο πλαίσιο αυτό, και μετά από έκδοση δημόσιας πρόσκλησης ενδιαφέροντος, η Αρχή έλαβε περισσότερες από εκατό αιτήσεις φοιτητών/τριών και ενέταξε τους επιλέξιμους υποψηφίους στο Μητρώο, μετά από την έγκριση των αιτήσεών τους από το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης.

Στο πλαίσιο της γνωμοδοτικής της αρμοδιότητας, η ΕΘΑΑΕ πραγματοποίησε το 2021, για πρώτη φορά, μελέτη για τον καθορισμό των κριτηρίων για την κατανομή του 20% της ετήσιας δημόσιας χρηματοδότησης από το ΥΠΑΙΘ στα ΑΕΙ, βάσει ποιοτικών δεικτών και των επιτευγμάτων των ΑΕΙ. Τον Ιούλιο του 2021, δημοσιοποιήθηκε η εισήγηση του Ανώτατου Συμβουλίου προς το ΥΠΑΙΘ για τον αλγόριθμο κατανομής της ετήσιας συνολικής δημόσιας χρηματοδότησης του Υπουργείου στα ΑΕΙ, που περιλαμβάνει i) τον τρόπο κατανομής του 80% της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης του ΥΠΑΙΘ στα ΑΕΙ με αντικειμενικά κριτήρια και ii) τον τρόπο κατανομής του 20% της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης του ΥΠΑΙΘ προς τα ΑΕΙ με ποιοτικά κριτήρια. Η εισήγηση αυτή αποτέλεσε προϊόν εντατικής εργασίας και διαρκούς συνεργασίας μεταξύ των μελών του Ανώτατου Συμβουλίου, με συνεχείς βελτιώσεις και προσαρμογές, ως αποτέλεσμα της διαβούλευσης με τα Ιδρύματα και των σχετικών συζητήσεων σε αλληπάλληλες Συνόδους Πρυτάνεων. Η εισήγηση του ΑΣΥ έγινε δεκτή από το ΥΠΑΙΘ και μνημονεύεται στην ΥΑ 154781/Ζ1/30-11-2021 (ΦΕΚ 5629/2-12-2021/τ.Β), βάσει της οποίας τα Ιδρύματα κατέθεσαν

για πρώτη φορά τις ετήσιες εκθέσεις επιδόσεων τους στην ΕΘΑΑΕ, στη βάση πραγματικών ποσοτικών στοιχείων και δεδομένων ποιότητας, αναδεικνύοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, στα εξωτερικά συνεργαζόμενα μέρη, πτυχές του ακαδημαϊκού και ερευνητικού προφίλ τους. Όπως σε κάθε πρώτη υλοποίηση μιας νέας διαδικασίας, έτσι και στην περίπτωση της υποβολής στην ΕΘΑΑΕ των εκθέσεων επιδόσεων από τα ΑΕΙ και της εφαρμογής του αλγορίθμου κατανομής από την ΕΘΑΑΕ, εντοπίστηκαν σημεία που χρήζουν βελτίωσης ώστε να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές και το σύστημα να λειτουργεί κάθε χρόνο και πιο αντιπροσωπευτικά και αποτελεσματικά, πάντοτε προς όφελος του συνόλου της ακαδημαϊκής κοινότητας και ευρύτερα της κοινωνίας.

Αξίζει, ακόμη, να υπογραμμιστεί ότι η ΕΘΑΑΕ, εστιάζοντας στο θέμα της σύνδεσης των σπουδών με την αγορά εργασίας, πραγματοποίησε, το 2021, σχετική μελέτη με στόχο την ανάδειξη των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προοπτικών των αποφοίτων των υφιστάμενων Τμημάτων, μετά τις συγχωνεύσεις Ιδρυμάτων του τεχνολογικού και πανεπιστημιακού τομέα την περίοδο 2018-2019. Τα συμπεράσματα της μελέτης αυτής για τον ακαδημαϊκό χάρτη και τις προοπτικές απασχόλησης των αποφοίτων παρουσιάζονται στο Γ' μέρος της Έκθεσης.

Όπως κάθε χρόνο, η Αρχή πραγματοποίησε συναντήσεις εργασίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη (ΑΕΙ, ΥΠΑΙΘ, επιμελητήρια και επαγγελματικές ενώσεις), οργάνωσε πληθώρα ενημερωτικών τηλεδιασκέψεων για τα θέματα διασφάλισης ποιότητας τόσο με τα ΑΕΙ όσο και με μέλη των ΕΕΑΠ στο πλαίσιο εκπαίδευσής τους, ενώ συνεργάστηκε με φορείς (ΕΛΣΤΑΤ, ΕΚΤ, κ.ά.) για θέματα συγκέντρωσης δεδομένων της Ανώτατης Εκπαίδευσης και υπέγραψε μνημόνιο συνεργασίας με το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρωπίνου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ) με αντικείμενο την απασχόληση των αποφοίτων.

Τέλος, αξίζει να τονιστεί διακριτά και το εύρος και η ποιότητα της εργασίας του προσωπικού της Αρχής, το οποίο αν και αριθμητικά περιορισμένο, κατάφερε με συστηματικότητα και ακούραστη προσπάθεια, υπό την καθοδήγηση της Διοίκησης και με τήρηση των εσωτερικών διαδικασιών ποιότητας και ελέγχου, να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του έργου της ΕΘΑΑΕ.

Η έκθεση συντάχθηκε από ομάδα εργασίας και εγκρίθηκε ομόφωνα στη συνεδρίαση με αριθμό 41/30-11-2022 του Ανώτατου Συμβουλίου της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης. Υποβάλλεται στη Βουλή των Ελλήνων και την Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Ο Πρόεδρος

Καθηγητής Περικλής Α. Μήτκας

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	i
Περιεχόμενα.....	iii
Κατάλογος Σχημάτων.....	vi
Κατάλογος Πινάκων.....	ix
Κατάλογος Ιδρυμάτων.....	xi
Συντομογραφίες.....	xii
Σύνοψη.....	xv
Μέρος Α΄ Επισκόπηση των εξελίξεων στην Ανώτατη Εκπαίδευση και η θέση της Ελλάδας στον διεθνή χώρο.....	1
1. Εισαγωγή.....	3
2. Πληθυσμός με σπουδές Ανώτατης Εκπαίδευσης.....	3
2.1. Ηλικιακή ομάδα 25-34.....	3
2.2. Ηλικιακή ομάδα 25-34 με βάση το φύλο.....	6
2.3. Ηλικιακή ομάδα 25-64.....	9
2.4. Συμπεράσματα.....	13
3. Απόφοιτοι ΑΕΙ: απασχόληση και ανεργία.....	14
3.1. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-34 ετών.....	14
3.2. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών.....	17
3.2.1. Απασχόληση πτυχιούχων ΑΕΙ 25-64 ετών ανά επίπεδο εκπαίδευσης.....	19
3.2.2. Αποδοχές αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών.....	21
3.2.3. Αποδοχές αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών με βάση το φύλο.....	22
3.3. Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ στην Ευρώπη.....	24
3.3.1. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα.....	28
3.3.2. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα με βάση το φύλο.....	28
3.3.3. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα ανά ηλικιακή ομάδα.....	29
3.4. Συμπεράσματα.....	29
4. Ο φοιτητικός πληθυσμός στην Ευρώπη.....	31
4.1. Φοιτητές ανά κύκλο σπουδών και φύλο.....	33
4.2. Φοιτητές ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο.....	36
4.3. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ27 ανά χώρα.....	39
4.4. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού στον πληθυσμό κάθε χώρας της Ευρώπης.....	41
4.5. Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών.....	43
4.6. Συμπεράσματα.....	45
5. Το διδακτικό προσωπικό στα ΑΕΙ της Ελλάδας και της Ευρώπης.....	46
5.1. Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού στην Ευρώπη με βάση το φύλο.....	48
5.2. Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού στην Ευρώπη με βάση την ηλικία.....	50
5.3. Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στην Ευρώπη.....	52
5.4. Συμπεράσματα.....	53
Μέρος Β1΄ Η Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα.....	55
1. Το προφίλ των ΑΕΙ.....	57
1.1. Βασικά μεγέθη και δείκτες των ΑΕΙ.....	57

1.2. Εξελίξεις στο νομοθετικό πλαίσιο των ΑΕΙ.....	63
1.3. Συγκριτική παρουσίαση επιτυχόντων στα ελληνικά ΑΕΙ (2020-2021)	63
2. Η χρηματοδότηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα	65
3. Ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα.....	67
3.1. Αριθμός ερευνητικών εργασιών (δημοσιεύσεων).....	67
3.2. Αναφορές ανά δημοσιευμένη εργασία	68
3.3. Ερευνητές με τη μεγαλύτερη επιρροή.....	74
3.4. Χρηματοδότηση της έρευνας & ανάπτυξης στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα ..	75
3.4.1. Συμμετοχή ελληνικών οργανισμών στο Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020.....	78
3.5. Προσωπικό έρευνας & ανάπτυξης στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα	81
4. Διεθνείς Οίκοι Κατάταξης Πανεπιστημίων – η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων	82
Μέρος Β2΄ Επιλεγμένα επίκαιρα θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης	85
1. Τα μικροδιαπιστευτήρια ως εναλλακτικός τρόπος απόκτησης προσόντων	87
2. Η μετάβαση στην Ανοικτή Επιστήμη	92
3. Οικοσυστήματα καινοτομίας – Ο ρόλος των πανεπιστημίων	102
Μέρος Γ΄ Οι δράσεις διασφάλισης ποιότητας της ΕΘΑΑΕ και η βελτίωση της ποιότητας των πανεπιστημίων.....	107
1. Ανάλυση των δράσεων διασφάλισης ποιότητας.....	109
1.1. Οι δράσεις διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας.....	109
2. Δράσεις Πιστοποίησης.....	109
2.1. Συγκρότηση και σύνθεση των Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης.....	109
2.2. Πορεία Πιστοποιήσεων.....	111
2.3. Ανάλυση των αποτελεσμάτων των πιστοποιήσεων 2021.....	114
2.3.1. Πιστοποιήσεις ΕΣΔΠ	114
2.3.2. Θετικά σημεία, αδυναμίες και συστάσεις των εμπειρογνομόνων για τα ΕΣΔΠ	115
2.3.3. Συμπεράσματα πιστοποίησης ΕΣΔΠ	119
2.3.4. Πιστοποιήσεις ΠΠΣ	121
2.3.5. Θετικά σημεία, αδυναμίες και συστάσεις των εμπειρογνομόνων για τα ΠΠΣ	122
2.3.6. Συμπεράσματα από την ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης ΠΠΣ	130
2.3.7. Χρηματοδότηση Γραφείων Διασύνδεσης/συστήματος ιχνηλάτησης αποφοίτων.....	133
3. Έκδοση Νέου Προτύπου Πιστοποίησης.....	133
3.1. Το Πρότυπο για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών.....	134
4. Απασχολησιμότητα αποφοίτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα	135
4.1. Μεθοδολογική προσέγγιση	135
4.2. Εφαρμογή.....	136
4.3. Συμπεράσματα.....	141
5. Επιδόσεις ελληνικών πανεπιστημίων και χρηματοδότηση (80%-20%).....	142
5.1. Αντικειμενικά κριτήρια για την κατανομή του 80% της χρηματοδότησης	142
5.2. Ποιοτικά κριτήρια για την κατανομή του 20% της χρηματοδότησης στα ΑΕΙ	144
Μέρος Δ΄ Η στρατηγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα της ΕΘΑΑΕ.....	151
1. Εισαγωγή.....	153
2. Τα όργανα διακυβέρνησης της ΕΘΑΑΕ και οι δράσεις τους.....	154
2.1. Ο Πρόεδρος του Ανώτατου Συμβουλίου της ΕΘΑΑΕ	154
2.2. Το Ανώτατο Συμβούλιο (ΑΣΥ).....	154
2.2.1. Θέματα που εξετάστηκαν από το ΑΣΥ κατά το έτος 2021	155

2.3. Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης	157
2.3.1. Θέματα που εξετάστηκαν από το ΣΑΠ κατά το έτος 2021.....	157
2.4. Ο Γενικός Διευθυντής.....	158
3. Η επιστημονική και διοικητική υπηρεσία της Αρχής.....	158
3.1. Κέντρο Μελετών και Ερευνών	158
3.2. Διεύθυνση Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας.....	159
3.3. Διεύθυνση Συμφωνιών Προγραμματικού Σχεδιασμού και Χρηματοδότησης.....	159
3.4. Διεύθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης.....	159
3.4.1. ΟΠΕΣΠ.....	160
3.5. Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης	163
3.6. Αυτοτελής Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου.....	164
4. Χρηματοδότηση της Αρχής	164
4.1. Τακτικός Προϋπολογισμός.....	164
4.2. ΕΣΠΑ 2014 – 2020	165
5. Ανθρώπινο δυναμικό, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός.....	168
5.1. Το ανθρώπινο δυναμικό της ΕΘΑΑΕ	168
5.2. Εγκαταστάσεις	170
5.3. Εξοπλισμός.....	170
6. Δράσεις υποστήριξης, ενημέρωσης και συνεργασίας.....	171
6.1. Δράσεις υποστήριξης των ΑΕΙ.....	171
6.1.1. Επισκέψεις και συναντήσεις εργασίας με τις Πρυτανικές Αρχές των ΑΕΙ	171
6.2. Έργα ΜΟΔΙΠ και Γραφείων Διασύνδεσης.....	172
6.3. Ενημέρωση στις Συνόδους Πρυτάνεων και Προέδρων ΔΕ των ελληνικών ΑΕΙ.....	172
6.4. Συνεργασίες και διαβούλευση με ενδιαφερόμενα μέρη.....	173
6.4.1. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.....	173
6.4.2. Συνεργασίες με άλλους φορείς	173
6.4.3. Ενημέρωση στη Βουλή των Ελλήνων.....	174
6.5. Παρουσία της ΕΘΑΑΕ σε δημόσιες εκδηλώσεις και συνέδρια	174
7. Διεθνές και ευρωπαϊκό προφίλ της ΕΘΑΑΕ	175
Επίλογος	177
Παραρτήματα.....	179
1. Χάρτης πιστοποιήσεων στα ελληνικά ΑΕΙ (2018-2021)	181
2. Εμπειρογνώμονες επιτροπών εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης	199
3. Πιστοποιημένα ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό πεδίο	207
4. Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά ISCO-08	210
5. Ανάλυση Κωδικών Επαγγελματιών.....	219
6. Διοικητική Οργάνωση της ΕΘΑΑΕ	222

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1.	Εξέλιξη του ποσοστού πληθυσμού ηλικίας 25-34 με ανώτατη εκπαίδευση σε Ελλάδα, ΟΟΣΑ και ΕΕ.....	3
Σχήμα 2.	Μεταβολή του ποσοστού πληθυσμού 25-34 ετών με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), 2020 και 2019	5
Σχήμα 3.	Ποσοστά γυναικών κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-34 κατά τα έτη 2010 – 2020	6
Σχήμα 4.	Συγκριτικά ποσοστά πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), μεταξύ των ετών 2010 και 2020	8
Σχήμα 5.	Εξέλιξη του ποσοστού πληθυσμού ηλικίας 25-64 με ανώτατη εκπαίδευση σε Ελλάδα, ΟΟΣΑ και ΕΕ.....	9
Σχήμα 6.	Μεταβολή ποσοστού κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) στις ηλικίες 25 – 64 ετών, 2020 και 2019	11
Σχήμα 7.	Μεταβολή ποσοστού κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8) στις ηλικίες 25-64 ετών, 2020 και 2019	12
Σχήμα 8.	Μεταβολή ποσοστού απασχόλησης αποφοίτων ΑΕΙ (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-34 την περίοδο 2010-2020 για Ελλάδα, ΟΟΣΑ και ΕΕ22	14
Σχήμα 9.	Τάσεις απασχόλησης ατόμων ηλικίας 25-34 με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), 2020	15
Σχήμα 10.	Μεταβολή ποσοστού απασχόλησης αποφοίτων ΑΕΙ (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-64 την περίοδο 2010-2020 για Ελλάδα, ΟΟΣΑ και ΕΕ22	17
Σχήμα 11.	Τάσεις απασχόλησης πτυχιούχων ΑΕΙ ηλικίας 25-64 με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), 2020.....	18
Σχήμα 12.	Απασχόληση ατόμων ηλικίας 25-64 ανά επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8), 2020	20
Σχήμα 13.	Σχετικές αποδοχές εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), 2019, με βάση σύγκρισης τις αποδοχές των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίες αποτυπώνονται στο επίπεδο των 100 μονάδων	22
Σχήμα 14.	Αποδοχές εργαζομένων γυναικών ως ποσοστό των αποδοχών των ανδρών (επίπεδα 5-8), 2019	23
Σχήμα 15.	Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ ηλικίας 25-39 ετών (επίπεδα 5-8) στην Ευρώπη, 2021	24
Σχήμα 16.	Ποσοστό ανεργίας στο σύνολο του πληθυσμού σε σύγκριση με την ανεργία στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-39 (επίπεδα 5-8), 2021	26
Σχήμα 17.	Ποσοστό ανέργων στην Ελλάδα ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2017-2021.....	28
Σχήμα 18.	Άνεργοι με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (σε χιλιάδες), ανά φύλο, 2017-2021.....	29
Σχήμα 19.	Άνεργοι με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (σε χιλιάδες), ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα, 2020	29
Σχήμα 20.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (επίπεδα 5-8) και φύλο στην ΕΕ, το 2020 και το 2019.....	34
Σχήμα 21.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8) (2020, 2019).....	36
Σχήμα 22.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2020	37
Σχήμα 23.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8) (2020-2019)	38
Σχήμα 24.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8), το 2020.....	39
Σχήμα 25.	Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο των φοιτητών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2020.....	40
Σχήμα 26.	Ποσοστό φοιτητών (επίπεδο 5-8) επί του συνολικού πληθυσμού κάθε χώρας της Ευρώπης το 2020.....	42
Σχήμα 27.	Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών στην Ευρώπη, το 2020	44
Σχήμα 28.	Εξέλιξη ποσοστού αποφοίτων/φοιτητών την περίοδο 2013 – 2020 σε Ελλάδα και ΕΕ.....	45
Σχήμα 29.	Ποσοστό διδασκόντων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά φύλο στην Ευρώπη, το 2020	49
Σχήμα 30.	Μεταβολή του ποσοστού γυναικών οι οποίες διδάσκουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από το 2013 ως το 2020 σε ΕΕ27 και Ελλάδα.....	50
Σχήμα 31.	Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 2020	52

Σχήμα 32.	Ο χάρτης της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης (2021)	57
Σχήμα 33.	Μεταβολή αριθμού επιτυχόντων ανά ΑΕΙ (2020-2021)	64
Σχήμα 34.	Μέση ετήσια συνολική χρηματοδότηση ανά φοιτητή ανά ίδρυμα για το 2021 (ευρώ)	66
Σχήμα 35.	Αριθμός ελληνικών δημοσιεύσεων κατά την περίοδο 2011-2021	67
Σχήμα 36.	Αριθμός δημοσιεύσεων ανά χώρα, το 2021	68
Σχήμα 37.	Αναφορές ανά δημοσίευση, το 2021	70
Σχήμα 38.	Αναφορές ανά δημοσίευση για την Ελλάδα (2011-2021)	72
Σχήμα 39.	Αναλογία δημοσιεύσεων/ερευνητών, το 2020	73
Σχήμα 40.	Μεταβολή αναλογίας δημοσιεύσεων/ερευνητών για την Ελλάδα (2011-2020)	74
Σχήμα 41.	Χρηματοδότηση έρευνας και ανάπτυξης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, 2011-2020	75
Σχήμα 42.	Συνολική χρηματοδότηση για έρευνα και ανάπτυξη στην Ελλάδα, 2011-2020	76
Σχήμα 43.	Ποσοστό επί του συνόλου των δαπανών για Ε&Α, ανά πηγή προέλευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 2020	78
Σχήμα 44.	Χρηματοδότηση από Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020 ανά τύπο οργανισμού στην Ελλάδα	79
Σχήμα 45.	Ελληνικοί οργανισμοί με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020	80
Σχήμα 46.	Χρηματοδότηση ελληνικών πανεπιστημίων από το Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020	80
Σχήμα 47.	Σύνολο προσωπικού Έρευνας και Ανάπτυξης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, στην Ελλάδα (σε Ισοδύναμα Πλήρους Απασχόλησης), 2011 – 2020	81
Σχήμα 48.	Πλήθος ελληνικών ιδρυμάτων ανά διεθνή κατάταξη	84
Σχήμα 49.	Πλήθος εμφανίσεων ελληνικών ιδρυμάτων στις επτά (7) κατατάξεις	84
Σχήμα 50.	Οι συνιστώσες της Ανοικτής Επιστήμης	93
Σχήμα 51.	Αρχές και αξίες της ανοικτής επιστήμης	94
Σχήμα 52.	Ανοικτά ερευνητικά δεδομένα (FAIR)	95
Σχήμα 53.	Χαρακτηριστικά του νέου ακαδημαϊκού οικοσυστήματος (διεθνώς)	97
Σχήμα 54.	Ενδεικτικοί κύριοι φορείς για την ανοικτή επιστήμη	99
Σχήμα 55.	Βασικοί συμμετέχοντες ενός οικοσυστήματος καινοτομίας	103
Σχήμα 56.	Ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία εμπειρογνομόνων (2021)	110
Σχήμα 57.	Πορεία Πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ και ΠΠΣ (2018-2021)	111
Σχήμα 58.	Πλήθος πιστοποιημένων ΠΠΣ ανά ίδρυμα	112
Σχήμα 59.	Ποσοστό (%) ολοκλήρωσης πιστοποιήσεων ανά ίδρυμα	113
Σχήμα 60.	Ποσοστό % συμμόρφωσης ανά Αρχή του προτύπου ΕΣΔΠ και συνολικά	114
Σχήμα 61.	Ποσοστό % συμμόρφωσης στα υποκριτήρια των Αρχών του προτύπου	115
Σχήμα 62.	Πλήθος θετικών σημείων, αδυναμιών και συστάσεων	115
Σχήμα 63.	Θετικά σημεία και αδυναμίες ανά Αρχή του προτύπου	116
Σχήμα 64.	Κατανομή πλήθους συστάσεων ανά Αρχή του προτύπου	116
Σχήμα 65.	Πλήθος ΠΠΣ με βάση τον συνολικό βαθμό συμμόρφωσης στο πρότυπο ΠΠΣ	121
Σχήμα 66.	Ποσοστό (%) βαθμού συμμόρφωσης στις αρχές του προτύπου ΠΠΣ	121
Σχήμα 67.	Πλήθος θετικών σημείων, αδυναμιών και συστάσεων	122
Σχήμα 68.	Πλήθος θετικών σημείων και αδυναμιών ανά αρχή	123
Σχήμα 69.	Πλήθος συστάσεων ανά Αρχή του προτύπου πιστοποίησης ΠΠΣ	123
Σχήμα 70.	Πλήθος ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία σε σχέση με το σύνολο των ΠΠΣ ανά ίδρυμα	131
Σχήμα 71.	Δείκτης Α1.2 - Ποσοστό αποφοίτων στην κανονική διάρκεια σπουδών (ν)	146
Σχήμα 72.	Δείκτης Α1.3 - Μέσος χρόνος λήψης πτυχίου (απόκλιση από την μονάδα που ισοδυναμεί με την κανονική διάρκεια σπουδών)	147
Σχήμα 73.	Δείκτης Α2.1 - Αριθμός ενεργών Π.Μ.Σ./Αριθμό Τμημάτων	147

Σχήμα 74.	Δείκτης Α2.2 - Αναλογία μεταπτυχιακών/προπτυχιακών φοιτητών	148
Σχήμα 75.	Δείκτης Α4.1.1 - Μέσο πλήθος επιστημονικών δημοσιεύσεων με κριτές ανά μέλος ΔΕΠ.....	148
Σχήμα 76.	Δείκτης Α4.2.1 - Μέσο πλήθος αναφορών (citations) ανά μέλος ΔΕΠ.....	149
Σχήμα 77.	Δείκτης Α5.1 - Θέση του ΑΕΙ στις διεθνείς αξιολογήσεις	150
Σχήμα 78.	Οι αρμοδιότητες της ΕΘΑΑΕ.....	153
Σχήμα 79.	Κύριες αρμοδιότητες ΑΣΥ.....	155
Σχήμα 80.	Κύριες αρμοδιότητες ΣΑΠ	157
Σχήμα 81.	Επίπεδο εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού της ΕΘΑΑΕ	169
Σχήμα 82.	Γνώση ξένων γλωσσών του προσωπικού της ΕΘΑΑΕ.....	169
Σχήμα 83.	Η οργανωτική δομή της Αρχής για το 2021.....	222

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1.	Ποσοστά κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-34 με βάση το φύλο	7
Πίνακας 2.	Συνοπτική παρουσίαση δεικτών του ΟΟΣΑ και της Eurostat για την τριτοβάθμια εκπαίδευση	13
Πίνακας 3.	Ποσοστά απασχόλησης ατόμων 25-34 με τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8).....	16
Πίνακας 4.	Μεταβολή ποσοστών απασχόλησης ατόμων ηλικίας 25-64 ανά επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8) για τα έτη 2014-2020	21
Πίνακας 5.	Ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-39 (επίπεδο 5-8) στην Ευρώπη, 2017-2021.....	25
Πίνακας 6.	Ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 (επίπεδα 5-8) στην Ευρώπη 2017-2021.....	27
Πίνακας 7.	Συνοπτική παρουσίαση δεικτών των ΟΟΣΑ, Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση	30
Πίνακας 8.	Μεταβολή φοιτητικού πληθυσμού σε ΕΕ27 και Ελλάδα και ποσοστιαία κατανομή του ανά επίπεδο σπουδών	31
Πίνακας 9.	Κατανομή (%) φοιτητικού πληθυσμού στην Ευρώπη ανά επίπεδο σπουδών (επίπεδα 5-8), το 2020.....	32
Πίνακας 10.	Κατανομή φοιτητών (%) ανά επίπεδο σπουδών και φύλο στην Ευρώπη (επίπεδα 5-8), το 2020.....	35
Πίνακας 11.	Μεταβολή ποσοστού φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο των φοιτητών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8) (2020, 2019).....	41
Πίνακας 12.	Μεταβολή ποσοστού φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο του πληθυσμού της (επίπεδα 5-8) (2020, 2019).....	43
Πίνακας 13.	Συνοπτική παρουσίαση δεικτών της Eurostat για τον φοιτητικό πληθυσμό	45
Πίνακας 14.	Σύνολο διδακτικού προσωπικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), το 2020 και ποσοστό αυτού επί του οικονομικά ενεργού και συνολικού πληθυσμού στην Ευρώπη	47
Πίνακας 15.	Μεταβολή διδακτικού προσωπικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8) (2020 και 2019) και ποσοστό αυτού επί του οικονομικά ενεργού και συνολικού πληθυσμού στην Ευρώπη.....	48
Πίνακας 16.	Διδακτικό προσωπικό στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη ανά ηλικιακή ομάδα, το 2020	51
Πίνακας 17.	Μεταβολή αναλογίας φοιτητών/διδασκόντων σε ΕΕ27 και Ελλάδα (2014-2020).....	53
Πίνακας 18.	Συνοπτική παρουσίαση δεικτών της Eurostat για την αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα και το διδακτικό προσωπικό	53
Πίνακας 19.	Πλήθος τμημάτων, διάρκεια σπουδών και γεωγραφική διασπορά ανά ίδρυμα (2020-21)	58
Πίνακας 20.	Κατανομή Τμημάτων των ΑΕΙ σε επιστημονικές περιοχές κατά UNESCO (2020-21)	59
Πίνακας 21.	Πλήθος ενεργών προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και Υπ. Διδασκόντων ανά ίδρυμα (2020-21)	60
Πίνακας 22.	Προσωπικό ανά ίδρυμα (2020-21).....	61
Πίνακας 23.	Δείκτης Φοιτητές / Διδάσκοντα	62
Πίνακας 24.	Μεταβολή εξωτερικής, δημόσιας και συνολικής χρηματοδότησης 2019-20 και 2020-21 ανά Ίδρυμα και συνολικά (σε ευρώ)	65
Πίνακας 25.	Ερευνητική δραστηριότητα ευρωπαϊκών χωρών (2021)	71
Πίνακας 26.	Έλληνες ερευνητές με μεγάλη απήχηση (με τη σειρά που εμφανίζονται στη λίστα της Clarivate Analytics για την Ελλάδα το 2021)	74
Πίνακας 27.	Έλληνες ερευνητές με μεγάλη απήχηση (h>100).....	75
Πίνακας 28.	Χρηματοδότηση για Έρευνα και Ανάπτυξη στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα ανά πηγή χρηματοδότησης, 2011-2020	77
Πίνακας 29.	Συνολικά στοιχεία χρηματοδότησης από πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 για Ελλάδα, ΕΕ και σύνολο χωρών	78
Πίνακας 30.	Τα ελληνικά ΑΕΙ στις διεθνείς κατατάξεις 2021	83
Πίνακας 31.	Τα χαρακτηριστικά των μικροδιαπιστευτηρίων.....	88
Πίνακας 32.	Είδη μικροδιαπιστευτηρίων και εγγεγραμμένοι χρήστες (Coursera, edX, 2021).....	89

Πίνακας 33. Σημεία για τη διαμόρφωση πολιτικής ανοικτής επιστήμης.....	96
Πίνακας 34. Σύνοψη ευρημάτων μελέτης ΕΥΑ για τον ρόλο των Πανεπιστημίων στα οικοσυστήματα καινοτομίας.....	105
Πίνακας 35. Εξέλιξη Απασχόλησης για την περίοδο 2011-2020 ανά διψήφια ταξινόμηση επαγγελματιών ISCO-08 σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ.....	136
Πίνακας 36. Εξέλιξη Απασχόλησης για την περίοδο 2011-2020 ανά τριψήφια ταξινόμηση επαγγελματιών ISCO-08 σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (επαγγελματίες με αύξηση απασχόλησης).....	137
Πίνακας 37. Εξέλιξη Απασχόλησης για την περίοδο 2011-2020 ανά τριψήφια ταξινόμηση επαγγελματιών ISCO-08 σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (επαγγελματίες με μείωση απασχόλησης).....	138
Πίνακας 38. Ποσοστό ετήσιας παραγωγής αποφοίτων βάσει του συνόλου αποφοίτων και απασχολούμενων έτους 2020.....	139
Πίνακας 39. Συσχέτιση ρυθμού παραγωγής αποφοίτων με τη ζήτηση στην αγορά εργασίας.....	140
Πίνακας 40. Ποσοστό ανέργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης.....	141
Πίνακας 41. Κριτήρια και συντελεστές βαρύτητας για την κατανομή του 80% της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης.....	142
Πίνακας 42. Τιμές συντελεστή κατανομής του 80% της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης.....	143
Πίνακας 43. Πλήθος κριτηρίων και είδους δεικτών ανά ενότητα επιδόσεων.....	144
Πίνακας 44. Επιλογές ενότητων αξιολόγησης από ΑΕΙ.....	145
Πίνακας 45. Συγκεντρωτικά στοιχεία πεδίων έκδ. «1.09.000».....	160
Πίνακας 46. Μεταβολές έκδ. δεδομένων «1.09.000» σε σχέση με την έκδ. δεδομένων «1.08.000».....	160
Πίνακας 47. Πλήθος και κατανομή των δεικτών ποιότητας ανά ακαδημαϊκή οντότητα και ενότητα.....	161
Πίνακας 48. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού (σε ευρώ).....	164
Πίνακας 49. Οικονομικά στοιχεία Έργου ΕΣΠΑ.....	166
Πίνακας 50. Χάρτης πιστοποιήσεων στα ελληνικά ΑΕΙ (2018-2021).....	181
Πίνακας 51. Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΕΣΔΠ.....	199
Πίνακας 52. Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ.....	199
Πίνακας 53. Πιστοποιημένα ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό πεδίο.....	207
Πίνακας 54. Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08.....	210
Πίνακας 55. Κωδικοί επαγγελμάτων κατά ISCO-08.....	219

Κατάλογος Ιδρυμάτων

Ίδρυμα	Συντομογραφία	Institution	Abbreviation
Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών	ΑΣΚΤ	Athens School of Fine Arts	ASFA
Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης	ΑΣΠΑΙΤΕ	School of Pedagogical & Technological Education	ASPETE
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	ΑΠΘ	Aristotle University of Thessaloniki	AUTH
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	ΓΠΑ	Agricultural University of Athens	AUA
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	ΔΠΘ	Democritus University of Thrace	DUTH
Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος	ΔΙΠΑΕ	International Hellenic University	IHU
Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	ΕΚΠΑ	National & Kapodistrian University of Athens	UOA
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο	ΕΜΠ	National Technical University of Athens	NTUA
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο	ΕΑΠ	Hellenic Open University	HOU
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο	ΕΛΜΕΠΑ	Hellenic Mediterranean University	HMU
Ίονιο Πανεπιστήμιο	ΙΠ	Ionian University	IU
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	ΟΠΑ	Athens University of Economics and Business	AUEB
Πανεπιστήμιο Αιγαίου	ΠΑ	University of the Aegean	UA
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	ΠΑΔΑ	University of West Attica	UNIWA
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	ΠΔΜ	University of Western Macedonia	UOWM
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	ΠΑΘΕΣ	University of Thessaly	UTH
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	ΠΙ	University of Ioannina	UOI
Πανεπιστήμιο Κρήτης	ΠΑΚΡΗ	University of Crete	UOC
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας	ΠΑΜΑΚ	University of Macedonia	UOM
Πανεπιστήμιο Πατρών	ΠΑΠΑΤ	University of Patras	UPATRAS
Πανεπιστήμιο Πειραιώς	ΠΑΠΕΙ	University of Piraeus	UNIPI
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	ΠΑΠΕΛ	University of the Peloponnese	UOP
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών	ΠΠΚΠΕ	Panteion University of Social & Political Sciences	PUSPS
Πολυτεχνείο Κρήτης	ΠΟΚΡΗ	Technical University of Crete	TUC
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	ΧΠ	Harokopio University	HUA
Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων	ΣΣΕ	Hellenic Army Academy	HAA
Σχολή Ικάρων	ΣΙ	Hellenic Air Force Academy	HAFA
Σχολή Ναυτικών Δοκίμων	ΣΝΔ	Hellenic Naval Academy	HNA

Συντομογραφίες

BPSG QA	Bologna Peer Support Group on Quality Assurance
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System
EGTI	European Graduate Tracking Initiative
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education
EQAR	European Quality Assurance Register for Higher Education
ESG	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area
EU22	Οι 22 χώρες (EU 27) εκ των 27 της ΕΕ, οι οποίες είναι πλήρη μέλη στον ΟΟΣΑ
EUA	Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (European University Association)
EUROSTAT	European Statistical Office
FAIR	Findable, Accessible, Interoperable, Reusable
KPIs	Key Performance Indicators
MOOC	Massive Open Online Course
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
QS	Quacquarelli Symonds
SDG	Sustainable Development Goals
THE	Times Higher Education
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
URAP	University Ranking by Academic Performance
ΑΔΙΠ	Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση
ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΣΕΠ	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
ΑΣΥ	Ανώτατο Συμβούλιο
ΒτΕ	Βουλή των Ελλήνων
ΓΕΩΤΕΕ	Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
ΔΕΠ	Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό
Ε&Α	Έρευνα και Ανάπτυξη
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΑΠ	Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης
ΕΘΑΑΕ	Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης
ΕΙΕΑΔ	Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού

ΕΚ Αθηνά	Ερευνητικό Κέντρο Καινοτομίας στις Τεχνολογίες της Πληροφορικής, των Επικοινωνιών και της Γνώσης
ΕΚΔΔΑ	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΕΚΕΤΑ	Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης
ΕΚΤ	Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΠΑ	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΕΠΕΔΒΜ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
ΕΠΙ	Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο
ΕΠΙΣΕΥ	Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνίας & Υπολογιστών
ΕΣΔΠ	Εσωτερικό Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΧΑΕ	Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης
ΙΝΕΠ	Ινστιτούτο Επιμόρφωσης
ΜΟΔΙΠ	Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας
ΝΠΣ	Νέο Πρόγραμμα Σπουδών
ΞΠΣ	Ξενόγλωσσο Πρόγραμμα Σπουδών
ΟΕΕ	Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος
ΟΜΕΑ	Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΠΕΣΠ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Εθνικό Σύστημα Ποιότητας
ΠΔΣ	Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών
ΠΕ	Πακέτα Εργασίας
ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΠΠΣ	Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών
ΠΣ	Πρόγραμμα Σπουδών
ΣΑΠ	Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης
ΤΕΕ	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος
ΤΕΙ	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΥΠΑΙΘ	Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Σύνοψη

Η ΕΘΑΑΕ, στο πλαίσιο της αποστολής της για την επίτευξη υψηλής ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης της χώρας, πραγματοποιεί ετησίως (α) ανασκόπηση των εξελίξεων στην ανώτατη εκπαίδευση σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο με σκοπό τη συστηματική παρακολούθηση και στρατηγική αξιολόγηση τόσο του εξωτερικού, όσο και του εσωτερικού περιβάλλοντος της ελληνικής Ανώτατης Εκπαίδευσης, (β) αποτύπωση της παρούσας διάρθρωσης του εθνικού ακαδημαϊκού χάρτη, γ) εφαρμογή δράσεων για τη διασφάλιση και τη βελτίωση της ποιότητας των ΑΕΙ και δ) την υλοποίηση της οργανωτικής και λειτουργικής ανάπτυξης της Αρχής. Η ετήσια έκθεση παρουσιάζει το σύνολο της ετήσιας δραστηριότητας της Αρχής και στους τέσσερις παραπάνω πυλώνες.

Στο Α' μέρος της έκθεσης

παρουσιάζεται η ανασκόπηση του εθνικού και διεθνούς περιβάλλοντος και αναλύονται τα συνολικά μεγέθη της ανώτατης εκπαίδευσης με τη μορφή διεθνών 'μακροδεικτών', οι οποίοι συγκρίνονται με τους αντίστοιχους ελληνικούς.

Η ανοδική πορεία του πλήθους πτυχιούχων ανώτατης εκπαίδευσης

Κατά το 2021 σημειώνονται σημαντικές εξελίξεις στην εθνική και τη διεθνή σκηνή στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης. Σχεδόν το 40% με 50% των πολιτών παγκοσμίως, και το 43% των νέων στην Ελλάδα κατέχουν τίτλο ανώτατης εκπαίδευσης, προσδίδοντάς της μαζικό χαρακτήρα. Μάλιστα, η τελευταία δεκαετία απέβη κρίσιμη περίοδος για την εξέλιξη αυτή, με την ετήσια μεταβολή των πτυχιούχων να έχει σταθερά θετικό πρόσημο. Οι γυναίκες αποτελούν πλέον την πολυπληθέστερη μερίδα των πτυχιούχων διεθνώς, ενώ στην Ελλάδα υπερτερούν κατά 14,5% έναντι των ανδρών.

Οι αριθμοί των κατόχων πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης αυξάνονται διαρκώς. Δεδομένου ότι το εκπαιδευτικό επίπεδο των πολιτών σχετίζεται άμεσα, όχι μόνο με την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία, αλλά και με την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του πολιτισμού, οι προσπάθειες κυβερνήσεων και διεθνών οργανισμών στοχεύουν στη συνεχή αναβάθμισή του.

Η εργασιακή προοπτική των αποφοίτων

Η απασχόληση των πτυχιούχων και η πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας είναι μια σημαντική πτυχή των αυξανόμενων ρυθμών παραγωγής αποφοίτων διεθνώς. Είναι γεγονός ότι η προοπτική απασχόλησης καθώς και το επίπεδο αμοιβών παραμένουν ως τα ισχυρότερα κίνητρα για τους νέους που στρέφονται προς την Ανώτατη Εκπαίδευση. Ωστόσο η Ελλάδα αντιμετωπίζει συγκριτικά μειωμένα ποσοστά απασχόλησης των νέων πτυχιούχων στο επίπεδο του 70%, ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος ανέρχεται σε 82% και ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ σε 83%. Τα ποσοστά αυτά συσχετιζόμενα με το ποσοστό ανεργίας των νέων αποφοίτων (17% έναντι 10% μέσο ποσοστό των χωρών του ΟΟΣΑ) δεν συντελούν μόνο σε μια δυσμενή εικόνα για τη χώρα, αλλά κυρίως δημιουργούν δυσσιώπες προοπτικές απασχόλησης των αποφοίτων της. Το χαμηλότερο επίπεδο αποδοχών για τους αποφοίτους στην Ελλάδα (διαφορά 12 ποσοστιαίες μονάδες από το μέσο ποσοστό των χωρών του ΟΟΣΑ) προστίθεται στα αρνητικά χαρακτηριστικά της προοπτικής απασχόλησής τους.

Είναι βέβαιο ότι η διασφάλιση της καλύτερης πρόσβασης των αποφοίτων στην αγορά εργασίας αποτελεί διαρθρωτικό στοιχείο της παρεχόμενης ανώτατης εκπαίδευσης, έτσι ώστε τα ακαδημαϊκά προσόντα και οι δεξιότητες που αποκτούν οι απόφοιτοι να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της. Είναι επίσης βέβαιο ότι και οι επικρατούσες συνθήκες στην αγορά εργασίας συνιστούν μια άλλη ομάδα παραγόντων, στην οποία πρέπει να εστιάσει η χώρα, ώστε να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο το προσφερόμενο ανθρώπινο κεφάλαιο που συνιστούν οι απόφοιτοι της ανώτατης εκπαίδευσης.

Η βελτίωση των ποσοστών απασχόλησης, η μείωση των ποσοστών ανεργίας και η αύξηση του επιπέδου αμοιβών των αποφοίτων της ανώτατης εκπαίδευσης, συνιστούν ειδική πρόκληση για τη χώρα μας. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων στις ηλικίες από 25-34, γεγονός που εν μέρει μπορεί να αποδοθεί στις συνθήκες της πανδημίας που επηρέασαν αρνητικά την αγορά εργασίας κατά το 2020-21.

Η μελέτη που εκπόνησε η ΕΘΑΑΕ, κατά το έτος 2021, για την απασχόληση των αποφοίτων (η οποία παρουσιάζεται στο Γ' μέρος της έκθεσης), καθώς και οι στρατηγικές επιλογές στην ανώτατη εκπαίδευση για την αναδιάρθρωση των προγραμμάτων σπουδών και την πλαισίωσή τους με υπηρεσίες διασύνδεσης σπουδών και αγοράς εργασίας, δείχνουν τον δρόμο για τη βελτίωση της εργασιακής προοπτικής των αποφοίτων.

Η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα των σπουδών

Ο φοιτητικός πληθυσμός, το διδακτικό προσωπικό και η δημόσια χρηματοδότηση αποτελούν τις κύριες συνιστώσες στην ακαδημαϊκή δραστηριότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ένα βασικό αποτέλεσμα της δραστηριότητας αυτής είναι η ολοκλήρωση των σπουδών εντός της κανονικής διάρκειας των σπουδών. Η συγκριτική μελέτη των σχετικών μεγεθών έδειξε ότι η Ελλάδα υπερτερεί φαινομενικά στον φοιτητικό πληθυσμό ως ποσοστό του γενικού πληθυσμού της χώρας (7,5%), έναντι του αντίστοιχου μέσου ποσοστού των χωρών του ΟΟΣΑ (4,03%). Ωστόσο, στον φοιτητικό πληθυσμό της Ελλάδας προσμετρώνται και οι μη ενεργοί φοιτητές, οι οποίοι εμφανίζονται ως εγγεγραμμένοι, με αποτέλεσμα την πλασματική διόγκωση του ποσοστού. Ως προς το διδακτικό προσωπικό, όμως, η Ελλάδα εμφανίζει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά (0,16%) σε επίπεδο ευρωπαϊκών χωρών (0,31%), όταν το πλήθος του αναχθεί στον γενικό πληθυσμό της χώρας. Η αναλογία φοιτητών ανά μέλος διδακτικού προσωπικού παρουσιάζει επίσης μια υπερβολικά υψηλή τιμή (47 φοιτητές ανά διδάσκοντα) έναντι της μέσης ευρωπαϊκής αναλογίας (13 φοιτητές ανά διδάσκοντα). Η υψηλή αναλογία οφείλεται αφενός στον διογκωμένο αριθμό φοιτητών που περιλαμβάνει και μη ενεργούς, αφετέρου στον πραγματικά μικρό αριθμό των διδασκόντων. Η συνολική χρηματοδότηση που αξιοποίησαν τα ΑΕΙ, κατά το έτος 2021, αυξήθηκε μόνο κατά 1,2% από το προηγούμενο έτος (2020), σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΘΑΑΕ, κατά δήλωση των Ιδρυμάτων. Τέλος, η χώρα μας παρουσιάζει ένα πολύ χαμηλό ποσοστό ολοκλήρωσης των σπουδών, συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αφού η αναλογία των αποφοίτων στον φοιτητικό πληθυσμό είναι μόλις 8,65% έναντι του ευρωπαϊκού 23%. Και εδώ, όμως, το αποτέλεσμα περιλαμβάνει και τους μη ενεργούς φοιτητές, αριθμός ο οποίος λειτουργεί σε βάρος της αναλογίας αυτής.

Σε κάθε περίπτωση, η χώρα πρέπει να αυξήσει το διδακτικό προσωπικό και τη διαθέσιμη χρηματοδότηση, να διευθετήσει το πρόβλημα των μη ενεργών φοιτητών και να εστιάσει στην ταχύτερη ολοκλήρωση των σπουδών, ώστε οι πόροι που επενδύονται στην Ανώτατη Εκπαίδευση να αποδίδουν αξιόλογο αποτέλεσμα.

Η ακαδημαϊκή έρευνα και η διεθνής ανταγωνιστικότητά της

Η ερευνητική δραστηριότητα των ελληνικών ΑΕΙ βρίσκεται, όπως και στα προηγούμενα έτη, σε ένα καλό, συγκριτικά, επίπεδο, ιδιαίτερα στην παραγωγή επιστημονικών δημοσιεύσεων καθώς και τη διεθνή αναγνώρισή τους, σύμφωνα με τους διεθνείς βιβλιομετρικούς δείκτες. Ωστόσο, η χώρα συγκριτικά από την αρχή της δεκαετίας (2011) έως σήμερα, έχει παρουσιάσει σχετική υποχώρηση στις επιδόσεις της έρευνας. Μια διαχρονική σύγκριση αναδεικνύει ότι οι ερευνητικές δημοσιεύσεις ανά ερευνητή υποχώρησαν από 0,75 το 2011 στο 0,55 το 2020. Τα Πανεπιστήμια βρίσκονται στην τρίτη θέση στη συμμετοχή τους στη χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων στο ευρωπαϊκό ανταγωνιστικό πρόγραμμα Ορίζοντας, μετά από τα ερευνητικά κέντρα και τις επιχειρήσεις, παρόλο που διαθέτουν το πολυπληθέστερο ερευνητικό δυναμικό και ερευνητικές υποδομές μεταξύ των τριών κατηγοριών φορέων. Συνεπώς, η έρευνα, ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό κομμάτι της ακαδημαϊκής δραστηριότητας και της αποστολής των ΑΕΙ, χρειάζεται την προσοχή της πολιτείας και των Ιδρυμάτων.

Παρόλη τη θετική εικόνα για την ερευνητική δραστηριότητα της χώρας, η συμβολή των ΑΕΙ δεν προβάλλεται επαρκώς. Τα ΑΕΙ, ενώ διαθέτουν το πολυπληθέστερο ερευνητικό δυναμικό, καθώς και το μεγαλύτερο μέρος των ερευνητικών επιδόσεων, αναλογικά υστερούν στις ερευνητικές χρηματοδοτήσεις. Τα ΑΕΙ θα πρέπει να σχεδιάζουν και να υλοποιούν μια ειδική ερευνητική στρατηγική ώστε να μπορούν να ανταγωνιστούν άλλους φορείς σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο. Είναι επίσης σημαντικό, στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, να σχεδιαστούν ειδικές δράσεις για την υποστήριξη και την ενίσχυση της ακαδημαϊκής έρευνας.

Στο Β' Μέρος της έκθεσης

η ΕΘΑΑΕ παρουσιάζει:

α) το αναλυτικό προφίλ των ΑΕΙ της χώρας με τα βασικά μεγέθη και δείκτες των δραστηριοτήτων τους, καθώς και τη συνολική διάρθρωση του ακαδημαϊκού χάρτη και

β) μελέτες της ΕΘΑΑΕ για τα νέα αναδυόμενα ζητήματα που άπτονται της αποστολής και των δραστηριοτήτων των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Προφίλ, βασικά μεγέθη και δείκτες των ΑΕΙ

Η ΕΘΑΑΕ αποτυπώνει την αναλυτική εικόνα του ακαδημαϊκού χάρτη όπως ισχύει κατά το 2021, τα Ιδρύματα, τα Τμήματα και τα Προγράμματα Σπουδών, με τη γεωγραφική διάσταση και τα ειδικότερα μεγέθη τους, όπως τον φοιτητικό πληθυσμό, το διδακτικό προσωπικό και τους επιτυχόντες. Επιπλέον παρατίθενται στοιχεία για την ερευνητική τους δραστηριότητα και τη χρηματοδότησή τους, τα επιτεύγματα από τη συμμετοχή τους στην ευρωπαϊκή χρηματοδοτούμενη έρευνα καθώς και τις επιδόσεις τους στις διεθνείς λίστες κατάταξης.

Μια σειρά από νομοθετικές παρεμβάσεις που άρχισαν από το 2020 και συνεχίστηκαν κατά το έτος 2021, επιχειρούν την επίλυση χρόνιων προβλημάτων, όπως είναι η εφαρμογή της ελάχιστης βάσης εισαγωγής (ΕΒΕ), η ενίσχυση της ασφάλειας των ακαδημαϊκών χώρων και του περιβάλλοντος, αλλά και η θεσμοθέτηση των ξενόγλωσσων προπτυχιακών προγραμμάτων και των προγραμμάτων διεθνούς συνεργασίας. Κατά το έτος 2021, η τελευταία θεσμική αλλαγή συνοδεύτηκε και από την προκήρυξη των δράσεων διεθνοποίησης των ΑΕΙ με χρηματοδότηση του προγράμματος ΕΣΠΑ, η οποία αναμένεται να αλλάξει τη σημερινή εικόνα της διάρθρωσης των προγραμμάτων σπουδών των ΑΕΙ.

Τα νέα αναδυόμενα ζητήματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Στη δεύτερη ενότητα του Β' Μέρους της έκθεσης, η ΕΘΑΑΕ παρουσιάζει κάποιες από τις πρόσφατες εξελίξεις στον διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης που επηρεάζουν θέματα της εθνικής στρατηγικής για τον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, όπως είναι η θεσμοθέτηση ενός νέου συστήματος αναγνώρισης δεξιοτήτων, τα μικροδιαπιστευτήρια, η νέα προσέγγιση στη χρήση και διάδοση των νέων γνώσεων μέσω της «Ανοικτής Επιστήμης» καθώς και η ίδρυση και λειτουργία των «οικοσυστημάτων καινοτομίας» με τη συμμετοχή και δράση των πανεπιστημίων. Ειδικότερα:

- Στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης, αισθητή είναι η ανάληψη νέων θεσμικών πρωτοβουλιών από την εισαγωγή των μικροδιαπιστευτηρίων (microcredentials) στη διαδικασία αναγνώρισης δεξιοτήτων ως τα μαθησιακά αποτελέσματα των προγραμμάτων σύντομης διάρκειας. Στην παρούσα έκθεση παρουσιάζονται το ιστορικό, οι λόγοι καθιέρωσής τους, η χρήση τους και τα προγράμματα από τα οποία χορηγούνται. Τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής προσέγγισης για τα μικροδιαπιστευτήρια αναφέρονται στον κοινό ορισμό και την περιγραφή τους, την αντιστοίχσή τους στο ευρωπαϊκό και το εθνικό πλαίσιο προσόντων, στις απαιτήσεις για τη διασφάλιση της ποιότητάς τους, στην έκφρασή τους σε πιστωτικές μονάδες και στη φορητότητά τους, καθώς και στον τρόπο αναγνώρισης στις σπουδές και την απασχόληση.
- Η Ανοικτή Επιστήμη (Open Science) συγκαταλέγεται ανάμεσα στα νέα θέματα που αναδύονται στον χώρο της επιστήμης και της τεχνολογίας. Με τον όρο αυτόν νοείται το αντικείμενο, το οποίο συνδυάζει ενέργειες και πρακτικές με σκοπό α) να καταστήσει την επιστημονική γνώση ελεύθερα διαθέσιμη, προσβάσιμη και επαναχρησιμοποιήσιμη για όλους, β) να διευρύνει τις επιστημονικές συνεργασίες και τον διαμοιρασμό πληροφοριών προς όφελος της επιστήμης και της κοινωνίας, και γ) να ανοίξει τις διαδικασίες δημιουργίας της επιστημονικής γνώσης, της αξιολόγησης και της επικοινωνίας με κοινωνικούς φορείς πέρα από την παραδοσιακή επιστημονική κοινότητα. Η Ανοικτή Επιστήμη περιλαμβάνει όλους τους επιστημονικούς κλάδους και τις πτυχές των ακαδημαϊκών πρακτικών, μεταξύ των οποίων και οι βασικές και εφαρμοσμένες επιστήμες, οι φυσικές, οι κοινωνικές και οι ανθρωπιστικές επιστήμες, και στηρίζεται στους ακόλουθους βασικούς πυλώνες: την ανοικτή επιστημονική γνώση (κώδικας, δεδομένα, ιδέες, πληροφορίες, επιστημονικά αποτελέσματα και δημοσιεύσεις), τις ανοικτές επιστημονικές υποδομές, την επιστημονική επικοινωνία, την ανοικτή συμμετοχή κοινωνικών φορέων και τον ανοικτό διάλογο με άλλα συστήματα γνώσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη διαμορφώσει τη δική της πολιτική για την ανοικτή επιστήμη, η οποία περιλαμβάνει όλες τις φάσεις της ερευνητικής διαδικασίας από την επιστημονική ανακάλυψη και την επιστημονική ανασκόπηση έως την αξιολόγηση της έρευνας, τη δημοσίευση και την προβολή των αποτελεσμάτων της. Ο ακρογωνιαίος λίθος της είναι η ανοικτή πρόσβαση σε δημοσιεύσεις και σε ερευνητικά δεδομένα. Στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού σε μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, έχουν προγραμματιστεί έργα όπως είναι α) η ενίσχυση των εθνικών υποδομών και των ψηφιακών υπηρεσιών έρευνας, β) η ανάπτυξη και η διάθεση λογισμικού έρευνας, γ) η ελεύθερη διάθεση και επαναχρησιμοποίηση ερευνητικών δεδομένων που παράγονται από δημόσια χρηματοδότηση, δ) η υιοθέτηση εθνικής στρατηγικής ανοικτής επιστήμης για την Ελλάδα και ε) η ανοικτή πρόσβαση των ερευνητικών υποδομών. Από τα πέντε (5) αυτά έργα το δεύτερο και το τέταρτο βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη.
- Με τον όρο οικοσύστημα καινοτομίας (innovation ecosystem) νοείται ένα δίκτυο πανεπιστημίων, συνεργαζόμενων επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών (ερευνητικών ιδρυμάτων, κρατικών φορέων), το οποίο αποσκοπεί στην τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία, από πλευράς νέων προϊόντων, υπηρεσιών ή/και διαδικασιών. Μέσα σε ένα οικοσύστημα καινοτομίας, η δημιουργία αξίας ξεπερνά εκείνη που θα μπορούσε να

δημιουργήσει κάθε φορέας μόνος του. Ένα οικοσύστημα καινοτομίας διαθέτει ορισμένα διακριτά χαρακτηριστικά, όπως είναι η ετερογένεια των συμμετεχόντων (δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς, από διάφορους κλάδους), οι οποίοι δρουν με σκοπό να παραχθούν προϊόντα και υπηρεσίες καινοτομίας που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της δραστηριότητας του δικτύου. Διαχρονικά καταγράφεται η προσπάθεια των πανεπιστημίων για ενίσχυση του τρίτου πυλώνα της αποστολής τους, ο οποίος περιλαμβάνει ενέργειες και πρακτικές για την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων τους. Στις προσπάθειες αυτές περιλαμβάνονται η ενίσχυση της εφαρμοσμένης έρευνας, η εκπαίδευση ως προς την επιχειρηματικότητα, η μεταφορά τεχνολογίας, οι θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, οι επιχειρηματικοί διαγωνισμοί κ.λπ. Η ΕΥΑ, στη σχετική μελέτη που διενήργησε πρόσφατα, διατύπωσε συστάσεις προς τα πανεπιστήμια που αφορούν τη στρατηγική εστίαση στο θέμα της καινοτομίας, την παροχή κινήτρων, ανταμοιβών και υποστηρικτικών μηχανισμών για τις δραστηριότητες καινοτομίας του ακαδημαϊκού προσωπικού, τη συνεργασία με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη από το ευρωπαϊκό οικοσύστημα καινοτομίας και την ενίσχυση εκπαίδευσης σε θέματα επιχειρηματικότητας σε όλα τα προγράμματα σπουδών.

Στο προφίλ των ελληνικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης προστίθενται και άλλα νέα χαρακτηριστικά που αφορούν κυρίως τον αναβαθμισμένο ρόλο που διαδραματίζουν στην οικονομική, αναπτυξιακή και κοινωνική διαδρομή της χώρας καθώς και τον ταχύτερο βηματισμό τους προς τις διεθνείς εξελίξεις. Τα νέα αυτά χαρακτηριστικά προέρχονται από τις δράσεις που αναπτύσσουν στα ζητήματα της ανοικτής επιστήμης, τη συμμετοχή τους στα οικοσυστήματα καινοτομίας και τη διεύρυνση των μορφών παροχής και αναγνώρισης της εκπαίδευσης για την απόκτηση πρόσθετων δεξιοτήτων.

Στο Γ' Μέρος της έκθεσης

η ΕΘΑΑΕ παρουσιάζει τις δράσεις της για τη διασφάλιση ποιότητας των ΑΕΙ καθώς και τις δράσεις για τη βελτίωση της ποιότητας των δραστηριοτήτων, των αποτελεσμάτων και επιτευγμάτων τους. Ειδικότερα παρουσιάζονται:

- α) τα συμπεράσματα της εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης
- β) οι μελέτες που πραγματοποίησε η ΕΘΑΑΕ για την απασχόληση των αποφοίτων και τη διάρθρωση του ακαδημαϊκού χάρτη καθώς και
- γ) η πρόταση για την κατανομή της χρηματοδότησης των ΑΕΙ με βάση τα αντικειμενικά κριτήρια της λειτουργίας τους και τις επιδόσεις και τα επιτεύγματά τους.

Τα συμπεράσματα της εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης

Τα συμπεράσματα από την εξωτερική αξιολόγηση και πιστοποίηση των Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) καταγράφουν για άλλη μια χρονιά τις σημαντικές βελτιώσεις που επέφερε η λειτουργία τους στο οικείο Ίδρυμα. Οι βελτιώσεις αφορούν κυρίως στη συστηματική παρακολούθηση των ακαδημαϊκών λειτουργιών μέσω των θεσμοθετημένων διαδικασιών ποιότητας, την ανάπτυξη της κουλτούρας ποιότητας στο Ίδρυμα και κυρίως τη συντριπτική αποδοχή από το σύνολο της ακαδημαϊκής κοινότητας των διαδικασιών της εξωτερικής αξιολόγησης του Ιδρύματος από τους εμπειρογνώμονες. Θετικές αλλαγές σημειώνονται στις πρώτες προσπάθειες εφαρμογής της εσωτερικής αξιολόγησης των προγραμμάτων σπουδών στο πλαίσιο λειτουργίας των ΜΟΔΙΠ και η προσπάθεια οργάνωσης της εσωτερικής επικοινωνίας μεταξύ ΜΟΔΙΠ και Τμημάτων. Πέραν των ανωτέρω βελτιώσεων εντοπίστηκαν και κάποιες αδυναμίες, που αναφέρονται στη συνέχεια, και οι

οποίες οδήγησαν τις ΕΕΑΠ να διατυπώσουν σχετικές συστάσεις, όπως: το έλλειμμα ενσωμάτωσης του συνόλου των λειτουργιών του ΑΕΙ στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας καθώς και της εμπλοκής των ενδιαφερομένων μερών, όπως φαίνεται από την περιστασιακή συνεργασία της ΜΟΔΙΠ με τους φοιτητές, τις ΟΜΕΑ των ακαδημαϊκών μονάδων και τις επαγγελματικές ενώσεις και τους εργοδότες. Αδυναμία εντοπίζεται και στην εφαρμογή του προγραμματισμού και της παρακολούθησης των ανθρώπινων και υλικών πόρων των ΑΕΙ, οι οποίοι υποστηρίζουν την ποιότητα λειτουργίας του και τη βελτίωσή της, καθώς παρατηρείται έλλειμμα λήψης αποφάσεων που βασίζονται σε πληροφορίες και δεδομένα. Το έλλειμμα διδακτικού προσωπικού τείνει να αποτελεί πάγια κατάσταση ενώ το έλλειμμα των υποδομών και ψηφιακών συστημάτων καταγράφεται ως περιστασιακή αδυναμία. Ειδικά η στελέχωση της ΜΟΔΙΠ, η εσωτερική της οργάνωση, η έλλειψη επαρκούς τεχνικής και διοικητικής υποστήριξης στην εφαρμογή της εσωτερικής αξιολόγησης, καθώς και τα θέματα ανεπαρκούς επικοινωνίας και συνεργασίας με τους εμπλεκόμενους στην ποιότητα, αποτελούν ακόμη τις βασικές αδυναμίες των ΕΣΔΠ.

Κατά την εξωτερική αξιολόγηση και πιστοποίηση των Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) παρατηρήθηκαν σημαντικές βελτιώσεις που αφορούν κυρίως στην εφαρμογή της φοιτητοκεντρικής προσέγγισης στη διδασκαλία και τη μάθηση με την εφαρμογή ποικιλίας μεθόδων διδασκαλίας αλλά και στην αξιολόγηση των φοιτητών. Τα Ιδρύματα ανταποκρίθηκαν με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα στην προσαρμογή που χρειάστηκε να γίνει στις συνθήκες της πανδημίας και ανέπτυξαν ποικίλες μορφές ηλεκτρονικής μάθησης. Η εφαρμογή των συστάσεων της εξωτερικής αξιολόγησης της προηγούμενης περιόδου οδήγησε στην αναπροσαρμογή πολλών προγραμμάτων σπουδών κυρίως στο πλήθος και τον εξορθολογισμό των μαθημάτων ως προς το αντικείμενο των σπουδών και τη χρήση καλών πρακτικών από άλλα εθνικά και διεθνή συναφή προγράμματα σπουδών. Ωστόσο εντοπίστηκαν και αδυναμίες, οι οποίες οδήγησαν στη διατύπωση αντίστοιχων συστάσεων από τις ΕΕΑΠ. Οι τρεις περιοχές απαιτήσεων με τις περισσότερες παρατηρήσεις αφορούν στα θέματα σχεδιασμού και δομής των προγραμμάτων, στο μαθησιακό περιβάλλον ως προς την επάρκεια υποδομών, ασφάλειας και υπηρεσιών για τους φοιτητές, καθώς και στην ποιότητα και το πλήθος του διδακτικού προσωπικού.

Ειδικότερα, στις συχνότερα αναφερόμενες αδυναμίες των προγραμμάτων περιλαμβάνονται το ανεπείκαιο περιεχόμενο σε μαθήματα με μεγάλο αριθμό επικαλύψεων, η έλλειψη αναγνώρισης της αριστείας, η απομόνωση από κοινωνικούς εταίρους, η έλλειψη εξωστρέφειας και το ελλιπές δίκτυο συνεργασιών, το σοβαρό έλλειμμα μαθημάτων στα αγγλικά και ο ενίοτε δυσλειτουργικός οδηγός σπουδών.

Στις αδυναμίες του διδακτικού προσωπικού αναφέρονται ο μικρός αριθμός διδασκόντων και ο μεγάλος φόρτος εργασίας τους, η έλλειψη κινήτρων εξέλιξης και το ανεπαρκές πλαίσιο επιμόρφωσης και υποστήριξης μέσω της καθοδήγησης, η ελλιπής ενίσχυση της έρευνας και της σύνδεσής της με τη διδασκαλία, η ανισορροπία των φύλων, το έλλειμμα προσλήψεων επιστημόνων κύρους από το εξωτερικό.

Οι συχνότερες αδυναμίες του μαθησιακού περιβάλλοντος σχετίζονται με τις υποδομές που θα πρέπει να βελτιωθούν/επεκταθούν και να συντηρηθούν, το ανεπαρκές αριθμητικά προσωπικό υποστήριξης, το έλλειμμα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, η μειωμένη χρηματοδότηση, θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εγκαταστάσεων και η διασύνδεση με την αγορά εργασίας.

Σημαντική είναι η βελτίωση των Ιδρυμάτων και των σπουδών που παρέχουν, στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στις αντίστοιχες απαιτήσεις της ποιότητας. Ωστόσο, σημαντική είναι επίσης και η απόσταση που πρέπει να διανυθεί για την αντιμετώπιση αδυναμιών, κυρίως χρόνιου χαρακτήρα, που τα ταλαιπωρούν. Οι αδυναμίες των Ιδρυμάτων εμφανίζονται ως τα συμπτώματα της μακρόχρονης απουσίας συστημάτων ποιότητας, τα οποία, σήμερα, μπορούν να λειτουργούν στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης προβλημάτων ή ελλείψεων και της πρόληψης αυτών.

Η ΕΘΑΑΕ, εστιάζοντας στο θέμα της σύνδεσης των σπουδών με την αγορά εργασίας, πραγματοποίησε σχετική μελέτη, η οποία είχε ως στόχο την ανάδειξη των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προοπτικών των αποφοίτων των υφιστάμενων Τμημάτων, μετά τις συγχωνεύσεις Ιδρυμάτων του τεχνολογικού και πανεπιστημιακού τομέα.

Μελέτη της ΕΘΑΑΕ για τον ακαδημαϊκό χάρτη και τις προοπτικές απασχόλησης των αποφοίτων

Από την ανάλυση των στοιχείων που διενήργησε η ΕΘΑΑΕ με δεδομένα του υφιστάμενου ακαδημαϊκού χάρτη των Τμημάτων και Ιδρυμάτων, καθώς και του υποσυστήματος επιχειρηματικής ευφυΐας του πληροφοριακού της συστήματος ΟΠΕΣΠ σε συνδυασμό με τα δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ, προκύπτουν τα εξής:

- α) Θετική προοπτική απασχόλησης για αποφοίτους που ανήκουν στους επαγγελματίες του τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής, τους επαγγελματίες διοίκησης, τους επαγγελματίες υγείας και τους μηχανικούς.
- β) Σχετικά θετικές ή ουδέτερες προοπτικές απασχόλησης για τους αποφοίτους επαγγελμάτων όπως κτηνίατροι, νοσηλεύτες και μαίες, δάσκαλοι και νηπιαγωγοί, ιατροί, επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα, επαγγελματίες των επιστημών της ζωής, επαγγελματίες των φυσικών επιστημών και συγγραφείς, δημοσιογράφοι, επαγγελματίες του γλωσσικού τομέα και επαγγελματίες του κοινωνικού και θρησκευτικού τομέα.
- γ) Λιγότερο θετικές ή και δυσμενείς προοπτικές για αποφοίτους που σχετίζονται με επαγγέλματα όπως βιβλιοθηκονόμοι, αρχειοθέτες και έφοροι αρχαιοτήτων, μουσείων, νομικοί, καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αρχιτέκτονες, τοπογράφοι, πολεοδόμοι, σχεδιαστές, καλλιτέχνες.

Η εισήγηση της ΕΘΑΑΕ για την κατανομή της ετήσιας δημόσιας χρηματοδότησης των ΑΕΙ

Η ΕΘΑΑΕ κατά το έτος 2021 πραγματοποίησε, για πρώτη φορά, μελέτη για τον καθορισμό κριτηρίων για την κατανομή της ετήσιας δημόσιας χρηματοδότησης από το ΥΠΑΙΘ στα ΑΕΙ. Σύμφωνα με τη νέα οικεία νομοθεσία, το 80% της χρηματοδότησης κατανέμεται βάσει των αντικειμενικών μεγεθών των ΑΕΙ, όπως ο αριθμός των Τμημάτων, των φοιτητών, τα έτη σπουδών κ.λπ., ενώ το 20% της χρηματοδότησης κατανέμεται βάσει των επιδόσεων ή επιτευγμάτων των ΑΕΙ κατά το προηγούμενο έτος. Τα επιτεύγματα αυτά αποτιμώνται με ένα σύστημα μοριοδότησης δεικτών, οι οποίοι αναφέρονται σε πέντε άξονες της δράσης των ΑΕΙ: α) βασικοί δείκτες εκπαίδευσης και λειτουργίας του ΑΕΙ, β) αριστεία στην έρευνα, γ) διασύνδεση με την κοινωνία και την οικονομία, δ) διεθνοποίηση, και ε) ποιότητα του πανεπιστημιακού περιβάλλοντος. Η ΕΘΑΑΕ υπέβαλε στην Υπουργό Παιδείας την εισήγησή της για το έτος 2021, αφού προηγουμένως πραγματοποίησε πολλές σχετικές συναντήσεις με τα ΑΕΙ και σχετική διαβούλευση για την έκφραση των απόψεών τους. Η Υπουργός Παιδείας, στη διακριτική ευχέρεια της οποίας είναι η αποδοχή ή μη της εισήγησης, υιοθέτησε την εισήγηση του Ανώτατου Συμβουλίου της Αρχής και στη συνέχεια εξέδωσε την τελική απόφαση για την κατανομή της συνολικής ετήσιας επιχορήγησης προς τα ΑΕΙ.

Στο Δ' Μέρος της έκθεσης

παρουσιάζονται αναλυτικά η οργανωτική και λειτουργική ανάπτυξη της Αρχής, η οικονομική και η διοικητική της λειτουργία και η στελέχωσή της. Ειδικότερα, παρουσιάζονται:

α) οι δραστηριότητες που ανέπτυξαν τα όργανα διακυβέρνησης και οι οργανικές μονάδες της ΕΘΑΑΕ, καθώς και

β) οι δράσεις συνεργασίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η ΕΘΑΑΕ πραγματοποίησε σειρά επισκέψεων σε ΑΕΙ της περιφέρειας και της Αθήνας, συμμετείχε στις συνόδους των Πρυτάνεων και οργάνωσε πληθώρα ενημερωτικών τηλεδιασκέψεων για τα θέματα διασφάλισης ποιότητας και τα θέματα της αποτίμησης των επιδόσεων τους.

Η Αρχή πραγματοποίησε, επίσης, συναντήσεις εργασίας με φορείς του Υπουργείου Παιδείας και Υπουργείου Εργασίας με αντικείμενο την απασχόληση των αποφοίτων και υπέγραψε σχετικό μνημόνιο συνεργασίας με το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρωπίνου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ). Επιπλέον, η Αρχή συνεργάστηκε με την ΕΛΣΤΑΤ στο πλαίσιο κοινής ομάδας εργασίας που συνεστήθη με αντικείμενο την κοινή συλλογή των δεδομένων Ανώτατης Εκπαίδευσης στη χώρα.

Η Αρχή πραγματοποίησε δεκάδες ενημερωτικές συναντήσεις μέσω τηλεδιάσκεψης με τα μέλη των ΕΕΑΠ στο πλαίσιο της εκπαίδευσής τους για τις διαδικασίες πιστοποίησης. Η ΕΘΑΑΕ αντάλλαξε απόψεις με τους εκπροσώπους επιμελητηρίων και επαγγελματικών ενώσεων για τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες της πιστοποίησης, καθώς και με φοιτητές κατά τη δημοσίευση πρόσκλησης για την εγγραφή τους στο Μητρώο Φοιτητών.

Τέλος, η Αρχή συνέταξε την έκθεση αυτοαξιολόγησής της για το διάστημα από το 2015 έως το 2021 και την υπεβαλε στην ΕΝQA εν όψει της πραγματοποίησης της εξωτερικής της αξιολόγησης.

Μέρος Α΄
Επισκόπηση των εξελίξεων στην Ανώτατη Εκπαίδευση
και η θέση της Ελλάδας στον διεθνή χώρο

1. Εισαγωγή

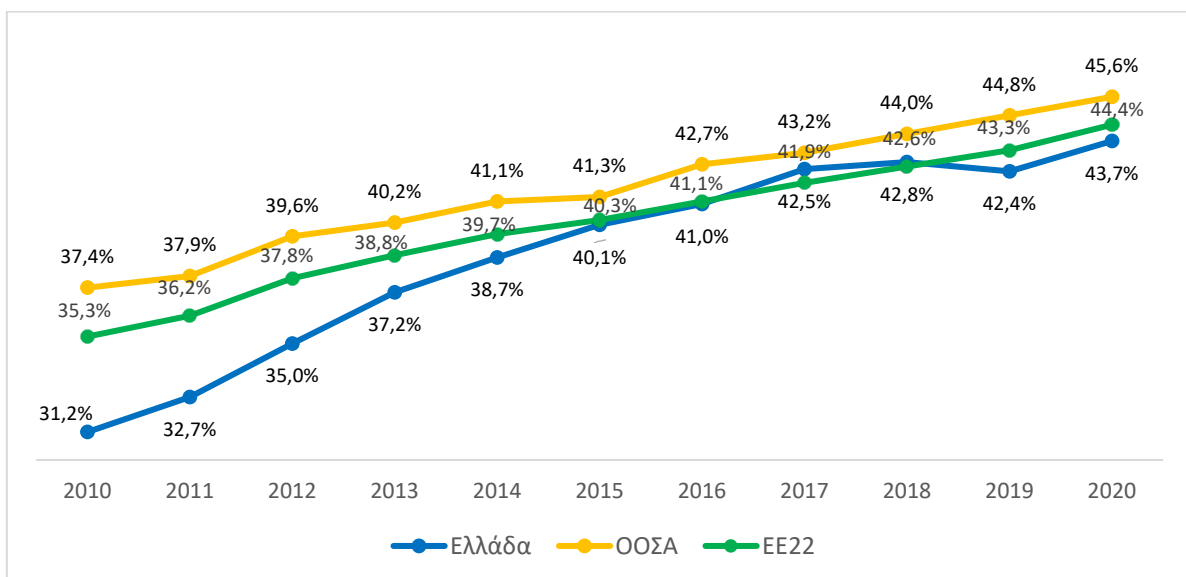
Στο Α΄ μέρος της έκθεσης παρουσιάζονται οι διεθνείς εξελίξεις της Ανώτατης Εκπαίδευσης και προσδιορίζεται η θέση της Ελλάδας, σε σχέση με τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προς τα σημαντικότερα μεγέθη και δείκτες. Παρουσιάζονται, ειδικότερα, τα συγκριτικά μεγέθη για τον πληθυσμό με ανώτατη εκπαίδευση, τους φοιτητές, την απασχόληση των αποφοίτων και το διδακτικό προσωπικό, τη χρηματοδότηση και τις ερευνητικές επιδόσεις των Ιδρυμάτων. Τα δεδομένα προέρχονται από διεθνώς αναγνωρισμένες πηγές, όπως ο ΟΟΣΑ, η UNESCO, η Eurostat, η ΕΛΣΤΑΤ, η EUA, η Scimago και το ΕΚΤ, καθώς και από τη βάση δεδομένων (ΟΠΕΣΠ) της ΕΘΑΑΕ.

Διευκρινίζεται ότι όπου γίνεται αναφορά σε στατιστικά στοιχεία του ΟΟΣΑ ή άλλων πηγών για την «τριτοβάθμια εκπαίδευση» (επίπεδο 5-8), στην Ελλάδα περιλαμβάνονται μόνο τα επίπεδα 6-8.

2. Πληθυσμός με σπουδές Ανώτατης Εκπαίδευσης

2.1. Ηλικιακή ομάδα 25-34

Εξετάζοντας διαχρονικά σε επίπεδο δεκαετίας (2010-2020) την εξέλιξη της ηλικιακής ομάδας 25-34 με πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα, στις χώρες του ΟΟΣΑ και στα 22 κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαπιστώνει κανείς τα εξής: στις χώρες του ΟΟΣΑ καταγράφεται κατά μέσο όρο αύξηση από έτος σε έτος και συνολική θετική μεταβολή της τάξης των 8,2 ποσοστιαίων μονάδων. Αντίστοιχη σταθερά αυξητική τάση παρατηρείται και στα κράτη της ΕΕ με συνολική βελτίωση 9,1 ποσοστιαίων μονάδων. Στην Ελλάδα το εν λόγω ποσοστό πληθυσμού από 31,2% το 2010 αυξήθηκε στο 43,7% το 2020 (συνολική αύξηση 12,5 ποσοστιαίων μονάδων) παραμένοντας ελαφρά κάτω από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ (45,6%) και της ΕΕ22 (44,4%). Σχετικό είναι το Σχήμα 1:

Σχήμα 1. Εξέλιξη του ποσοστού πληθυσμού ηλικίας 25-34 με ανώτατη εκπαίδευση σε Ελλάδα, ΟΟΣΑ και ΕΕ¹

¹ OECD Education at a glance database https://www.oecd-ilibrary.org/education/data/education-at-a-glance_eag-data-en

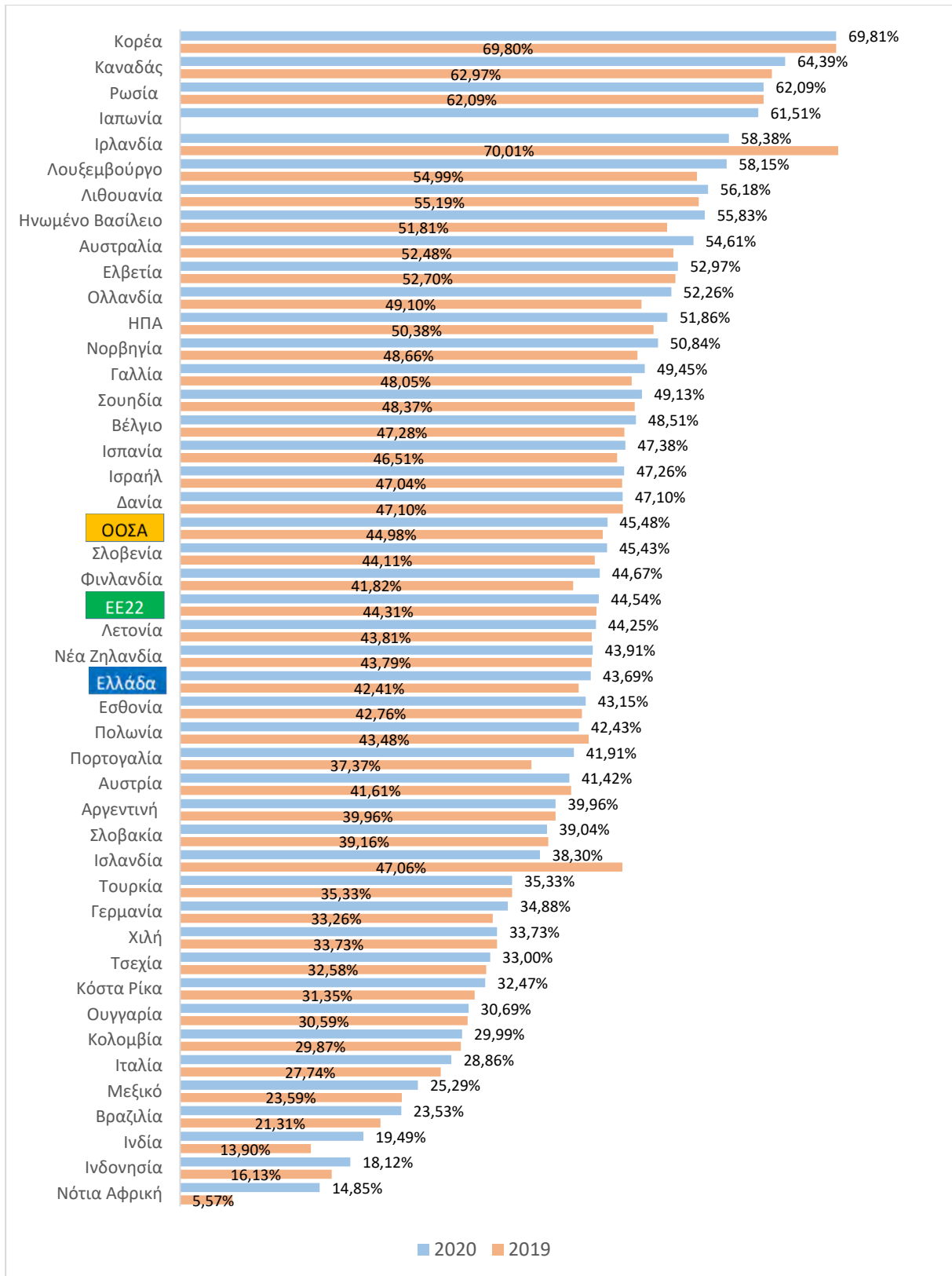
Σύμφωνα με την έκθεση «Education at a Glance» του ΟΟΣΑ για το έτος 2021, για το σύνολο των χωρών του, το μέσο ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-34 που διαθέτουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδο 5-8) ανέρχεται στο 45,60%. Το αντίστοιχο ποσοστό για τις 22 ευρωπαϊκές χώρες μέλη του Οργανισμού ανέρχεται σε 44,40%. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat², στην ΕΕ των 27 κρατών, το 2021, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-34 που διαθέτουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) υπολογίζεται στο 41,2%, οριακά αυξημένο από το 40,5% της προηγούμενης χρονιάς (2020). Εστιάζοντας στους νέους πτυχιούχους, ηλικίας 25-34, οι οποίοι αποτελούν τον πυρήνα του εργατικού δυναμικού μιας χώρας για τις επόμενες δεκαετίες, η χώρα μας βρίσκεται πολύ κοντά στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ με ποσοστό 43,69%. Η κάμψη που εμφανίζει η ανοδική πορεία της Ελλάδας (ιδιαίτερα εμφανής από το 2015) αποδίδεται στην αθροιστική επίπτωση της εξόδου των νέων επιστημόνων από την χώρα σε όλη την διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

Στις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-34, περιλαμβάνονται η Κορέα με ποσοστό 69,81%, ο Καναδάς 64,39%, η Ρωσία 62,09% και η Ιαπωνία 61,51%³. Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης με τα χαμηλότερα ποσοστά πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συγκαταλέγονται η Νότια Αφρική 14,85%, η Ινδονησία 18,12% και η Ινδία με ποσοστό 19,49%.

Σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά, οι σχετικές επιδόσεις των κρατών βελτιώθηκαν με εξαίρεση την Ιρλανδία (μείωση -11,63%), την Ισλανδία (-8,76%), την Πολωνία (-1,05%), την Αυστρία (-0,19%) και τη Σλοβακία (-0,12%) (Σχήμα 2).

²Eurostat - Population by educational attainment level, sex and age (%) - main indicators [09/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_03&lang=en

³ Δεδομένα 2019 (Δανία, Ινδία, Ιαπωνία, Τουρκία) - Δεδομένα 2018 (Αργεντινή, Ρωσία) - Δεδομένα 2017 (Χιλή)

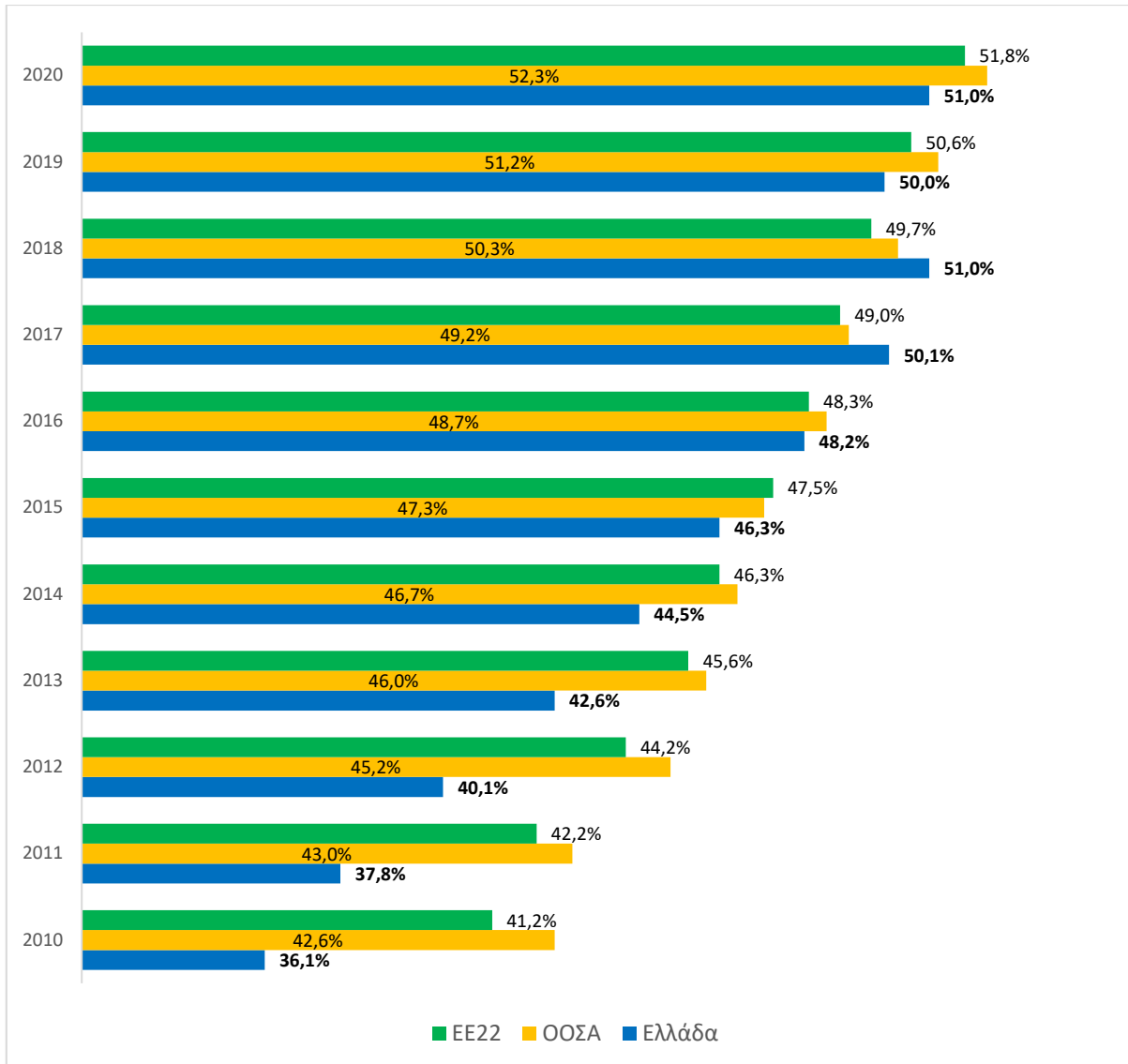

Σχήμα 2. Μεταβολή του ποσοστού πληθυσμού 25-34 ετών με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), 2020 και 2019 (με βάση αριθμητικά δεδομένα του ΟΟΣΑ)⁴

⁴ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [04/02/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://www.oecd-ilibrary.org/education/trends-in-educational-attainment-of-25-34-year-olds-by-gender-2010-and-2020_76959216-en

2.2. Ηλικιακή ομάδα 25-34 με βάση το φύλο

Σε επίπεδο δεκαετίας (2010-2020) τόσο στις χώρες του ΟΟΣΑ και στα 22 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στην Ελλάδα καταγράφεται σταθερά μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών ηλικίας 25-34, οι οποίες κατέχουν τίτλο σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρά τη διαχρονικά σταδιακή αύξηση των ανδρών πτυχιούχων. Ωστόσο, το σχετικό ποσοστό της Ελλάδας από το 2019 και μετά είναι οριακά μικρότερο από εκείνο του ΟΟΣΑ και της ΕΕ22 (Σχήμα 3).

Σχήμα 3. Ποσοστά γυναικών κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-34 κατά τα έτη 2010 – 2020 (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ)

Ειδικότερα, ως προς το τελευταίο έτος (2020), τα ποσοστά κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την ανάλυσή τους με βάση το φύλο, ανά χώρα, (Πίνακας 1) παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον. Σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, οι γυναίκες απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (25-34) υπερτερούν των ανδρών. Η μεγαλύτερη διαφορά υπέρ των γυναικών εμφανίζεται στη Λιθουανία +22,53% και ακολουθούν η Εσθονία με +21,97%, η Λετονία με +21,44%, το Ισραήλ με +20,95%, η Σλοβενία με +20,94% και η Σλοβακία με +20,02%. Στην Ελλάδα το ποσοστό των γυναικών ηλικίας 25-34 με πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης υπερτερεί αυτού των ανδρών κατά 14,38 ποσοστιαίες μονάδες. Οι μικρότερες διαφορές υπέρ των γυναικών εντοπίζονται στο Μεξικό με

+0,87%, στην Τουρκία με +1,55% και στη Γερμανία με +3,06%, ενώ μόνο στην Ινδία το ποσοστό των ανδρών αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (25-34) υπερτερεί εκείνου των γυναικών κατά σχεδόν 5 ποσοστιαίες μονάδες.

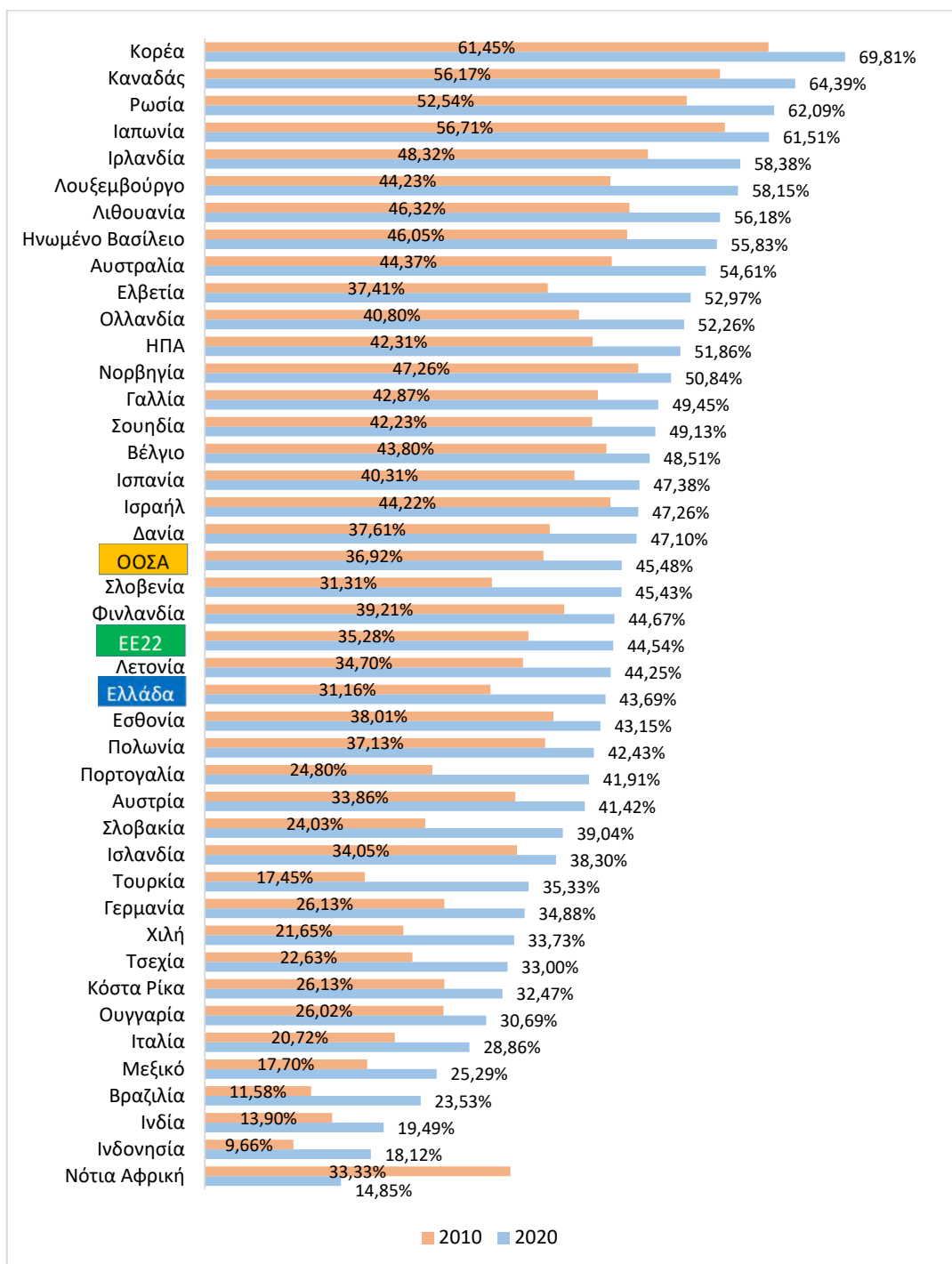
Πίνακας 1. Ποσοστά κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-34 με βάση το φύλο (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ⁵)

Χώρα	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Διαφορά Γυναικών - Ανδρών
Αυστραλία	54,61%	47,12%	61,95%	14,83%
Αυστρία	41,42%	37,30%	45,67%	8,37%
Βέλγιο	48,51%	40,82%	56,18%	15,36%
Καναδάς	64,39%	55,67%	73,43%	17,76%
Χιλή	33,73%	30,30%	36,95%	6,64%
Κολομβία	29,99%	25,58%	34,31%	8,73%
Κόστα Ρίκα	32,47%	30,51%	34,59%	4,08%
Τσεχία	33,00%	26,06%	40,39%	14,33%
Δανία	47,10%	38,87%	55,68%	16,81%
Εσθονία	43,15%	32,72%	54,68%	21,97%
Φινλανδία	44,67%	36,84%	52,92%	16,08%
Γαλλία	49,45%	45,86%	52,82%	6,96%
Γερμανία	34,88%	33,40%	36,45%	3,06%
Ελλάδα	43,69%	36,65%	51,03%	14,38%
Ουγγαρία	30,69%	25,30%	36,40%	11,10%
Ισλανδία	38,30%	30,86%	46,82%	15,96%
Ιρλανδία	58,38%	54,48%	62,18%	7,71%
Ισραήλ	47,26%	36,85%	57,80%	20,95%
Ιταλία	28,86%	22,89%	35,00%	12,11%
Ιαπωνία	61,51%	58,73%	64,41%	5,68%
Κορέα	69,81%	64,03%	76,34%	12,31%
Λετονία	44,25%	33,82%	55,26%	21,44%
Λιθουανία	56,18%	45,58%	68,11%	22,53%
Λουξεμβούργο	58,15%	52,87%	63,56%	10,69%
Μεξικό	25,29%	24,84%	25,71%	0,87%
Ολλανδία	52,26%	47,49%	57,15%	9,66%
Νέα Ζηλανδία	43,91%	38,83%	49,01%	10,18%
Νορβηγία	50,84%	41,74%	60,36%	18,61%
Πολωνία	42,43%	32,67%	52,61%	19,94%
Πορτογαλία	41,91%	34,60%	49,02%	14,42%
Σλοβακία	39,04%	29,22%	49,25%	20,02%
Σλοβενία	45,43%	35,75%	56,70%	20,94%
Ισπανία	47,38%	41,25%	53,54%	12,28%
Σουηδία	49,13%	40,49%	58,25%	17,76%
Ελβετία	52,97%	50,81%	55,34%	4,53%
Τουρκία	35,33%	34,56%	36,11%	1,55%
Ηνωμένο Βασίλειο	55,83%	52,43%	59,28%	6,86%
ΗΠΑ	51,86%	46,90%	56,88%	9,98%
ΟΟΣΑ	45,48%	39,33%	51,90%	12,56%
ΕΕ22	44,54%	37,50%	51,95%	14,45%
Αργεντινή	39,96%	34,27%	45,45%	11,18%
Βραζιλία	23,53%	19,54%	27,14%	7,60%
Ινδία	19,49%	21,95%	17,12%	-4,83%
Ινδονησία	18,12%	15,72%	20,56%	4,84%

Στο Σχήμα 4 αποτυπώνεται η εξέλιξη σε ποσοστά μεταξύ των ετών 2010 και 2020, των ατόμων που διαθέτουν πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-34. Την τελευταία δεκαετία σε όλες τις χώρες

⁵ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [04/02/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://www.oecd-ilibrary.org/education/trends-in-educational-attainment-of-25-34-year-olds-by-gender-2010-and-2020_76959216-en

του ΟΟΣΑ, το ποσοστό του πληθυσμού με ανώτατη εκπαίδευση εξελίχθηκε ανοδικά.

Σχήμα 4. Συγκριτικά ποσοστά πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), μεταξύ των ετών 2010 και 2020 (με βάση αριθμητικά δεδομένα του ΟΟΣΑ⁶)

Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται στην Τουρκία (+17,88%), από 17,45% το 2010 σε 35,33% το 2020, στην Πορτογαλία (+17,11%) από 24,8% σε 41,91%, στην Ελβετία (+15,57%) από 37,41% σε 52,97%

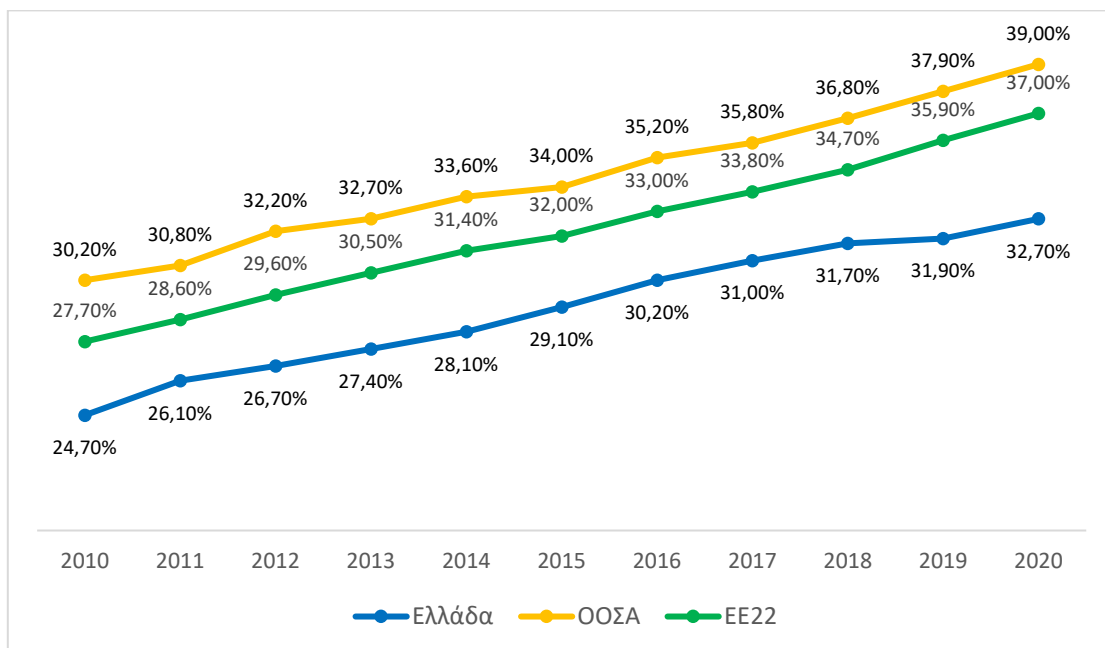
⁶ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [04/02/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://www.oecd-ilibrary.org/education/trends-in-educational-attainment-of-25-34-year-olds-by-gender-2010-and-2020_76959216-en

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, η αύξηση στην ΕΕ των 27, την περίοδο 2010-2020, υπολογίζεται σε 8,3%, από 32,2% το 2010, σε 40,5% το 2020. Eurostat - Population by educational attainment level, sex and age (%) - main indicators [09/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_03&lang=en

και στη Σλοβενία (+14,12%) από 31,31% σε 45,43%. Στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ, επήλθε αύξηση (+8,56%) από 36,92% το 2010 σε 45,48% το 2020, ενώ αντίστοιχα στις 22 χώρες της ΕΕ (ΕΕ22) σημειώθηκε αύξηση σχεδόν 10 ποσοστιαίων μονάδων από 35,28% σε 44,54%⁷.

2.3. Ηλικιακή ομάδα 25-64

Αντίστοιχα, εξετάζοντας στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού, ηλικίας 25-64, τα ποσοστά των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) στην Ελλάδα, τον ΟΟΣΑ και τις 22 ευρωπαϊκές χώρες μέλη του, είναι εμφανής η σταθερή διαχρονική αύξηση. Πιο συγκεκριμένα, στην Ελλάδα το σχετικό ποσοστό αυξήθηκε κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες (από 24,7% το 2010 σε 32,7% το 2020) αλλά παραμένει χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό στις χώρες του ΟΟΣΑ και στις 22 χώρες της ΕΕ. Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ το ποσοστό αυξήθηκε κατά 8,8 ποσοστιαίες μονάδες (από 30,2% το 2010 σε 39% το 2020) ενώ σε επίπεδο χωρών της ΕΕ η αύξηση είναι της τάξης των 9,3 ποσοστιαίων μονάδων (από 27,7% το 2010 σε 37% το 2020), όπως φαίνεται στο Σχήμα 5.

Σχήμα 5. Εξέλιξη του ποσοστού πληθυσμού ηλικίας 25-64 με ανώτατη εκπαίδευση σε Ελλάδα, ΟΟΣΑ και ΕΕ

Εξετάζοντας το σύνολο του ενεργού πληθυσμού, ηλικίας 25-64, τα ποσοστά των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), ανά χώρα, εμφανίζονται συγκριτικά χαμηλότερα (Σχήμα 6). Στις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά αποφοίτων ηλικίας 25-64 περιλαμβάνονται ο Καναδάς (59,96%), η Ιαπωνία 52,68%, το Λουξεμβούργο 51,31%, η Κορέα 50,71%, το Ισραήλ (50,12%) και οι ΗΠΑ 50,06%. Η Ελλάδα με ποσοστό 32,74% βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ (40%). Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης βρίσκονται το Μεξικό (19,43%), η Ιταλία (20,14%), η Τουρκία (21,95%), η Κολομβία (24,59%), η Τσεχία (24,85%) και η Κόστα Ρίκα (24,99%).

Σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (2019) σε όλες τις χώρες καταγράφεται βελτίωση του ποσοστού με εξαίρεση πέντε χώρες, στις οποίες εμφανίζεται μείωση. Η μεγαλύτερη μείωση εμφανίζεται στην

⁷ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [04/02/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/b35a14e5-en/1/3/2/1/index.html?itemId=/content/publication/b35a14e5-en&csp=9689b83a12cab1f95b32a46f4225d1a5&itemIGO=oe&itemContentType=book#tablegrp-d1e4065>

Ιρλανδία (-9,19%), την Ισλανδία (-4,40%), το Λουξεμβούργο (-0,33), το Ισραήλ (-0,13) και την Κόστα Ρίκα (-0,08) (Σχήμα 6).

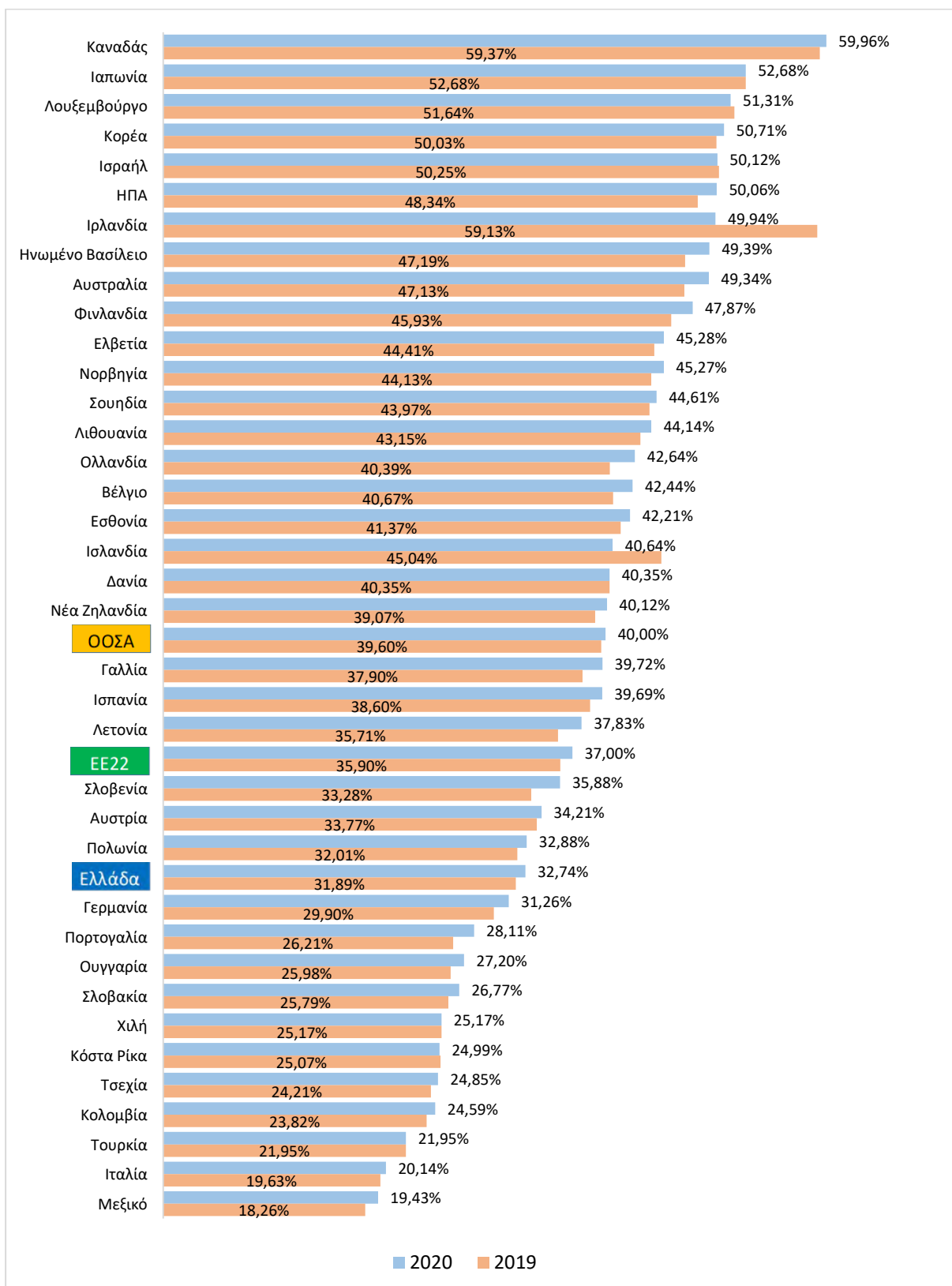
Η ανωτέρω κατάταξη των χωρών διαφοροποιείται σημαντικά, όταν στις σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν λαμβάνονται υπόψη τα προγράμματα σπουδών πανεπιστημιακής εκπαίδευσης βραχείας διάρκειας (επίπεδο 5). Τα τελευταία δεν αποτελούν μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος όλων των χωρών. Υπάρχουν χώρες όπου οι σπουδές βραχείας διάρκειας αντιστοιχούν σε μεγάλο μέρος του συνόλου των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (όπως για παράδειγμα στον Καναδά και την Ιαπωνία). Η επικρατούσα, ωστόσο, τάση δείχνει ότι τα προγράμματα σπουδών βραχείας διάρκειας αντιστοιχούν σε μικρό ποσοστό του συνόλου των αποφοίτων.

Στο Σχήμα 7 εμφανίζονται τα ποσοστά των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8) στις ηλικίες 25-64. Το μεγαλύτερο ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εμφανίζεται στο Λουξεμβούργο 46,48%, την Ελβετία 45,28%, τη Λιθουανία 44,14%, την Ιρλανδία 42,76%, το Βέλγιο 41,81% και ακολουθούν η Ολλανδία 40,55%, το Ηνωμένο Βασίλειο 39,87% και οι ΗΠΑ 39,07%. Στις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά αποφοίτων συγκαταλέγονται η Τουρκία (15,87%), η Χιλή (16,44%), η Κόστα Ρίκα (18,73%), το Μεξικό (18,89%) και η Αυστρία (19%).

Συγκρίνοντας τα ποσοστά αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μη συμπεριλαμβανομένων των σπουδών βραχείας διάρκειας, ο μέσος όρος των χωρών μελών του ΟΟΣΑ υποχωρεί από το 40% στο 33%.

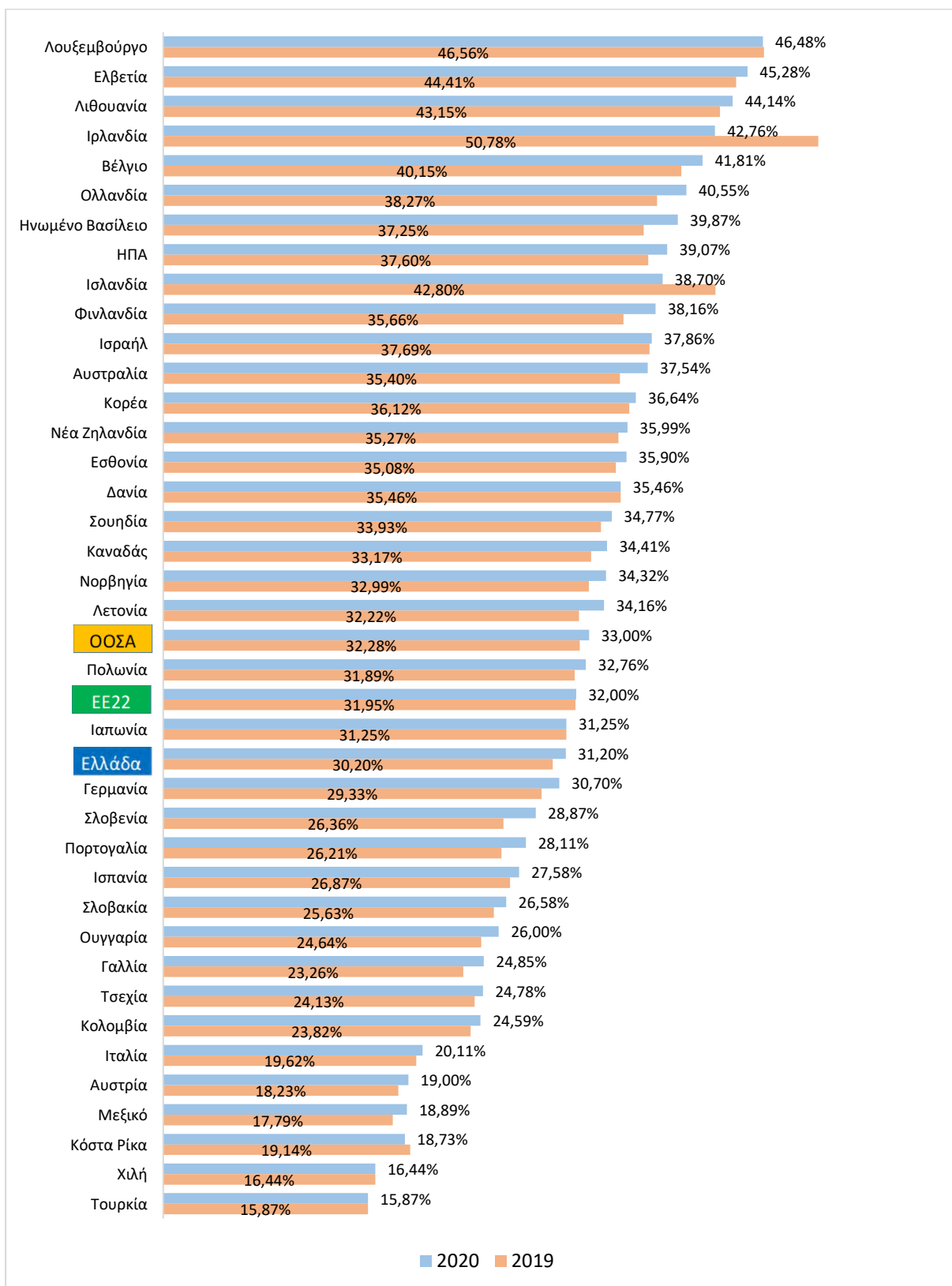
Τη μεγαλύτερη διαφορά, συγκριτικά μεταξύ επιπέδων 5-8 και 6-8, εμφανίζει ο Καναδάς -25,56% και ακολουθούν η Ιαπωνία -21,42%, η Αυστρία -15,21%, η Γαλλία -14,87%, η Κορέα -14,07%, το Ισραήλ -12,26%, η Ισπανία -12,11%, οι ΗΠΑ -10,99 και η Νορβηγία -10,95%.

Σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (2019), σε όλες τις χώρες καταγράφεται βελτίωση του ποσοστού με εξαίρεση τέσσερις χώρες, στις οποίες εμφανίζεται μείωση. Η μεγαλύτερη μείωση εμφανίζεται στην Ιρλανδία (-8,01%), την Ισλανδία (-4,10%), την Κόστα Ρίκα (-0,41) και το Λουξεμβούργο (-0,08).

Σχήμα 6. Μεταβολή ποσοστού κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) στις ηλικίες 25 – 64 ετών, 2020 και 2019 (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ⁸)

⁸ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [09/05/2022] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/b35a14e5-en/1/3/2/1/index.html?itemId=/content/publication/b35a14e5-en&csp=9689b83a12cab1f95b32a46f4225d1a5&itemIGO=oeed&itemContentType=book#tablegrp-d1e4015>

Σχήμα 7. Μεταβολή ποσοστού κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8) στις ηλικίες 25-64 ετών, 2020 και 2019 (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ⁹)

⁹ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [09/05/2022] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/b35a14e5-en/1/3/2/1/index.html?itemId=/content/publication/b35a14e5-en&csp=9689b83a12cab1f95b32a46f4225d1a5&itemIGO=oeed&itemContentType=book#tablegrp-d1e4015>

2.4. Συμπεράσματα

Ακολούθως παρουσιάζονται συνοπτικά οι πιο σημαντικοί διεθνείς δείκτες για τον πληθυσμό με ανώτατη εκπαίδευση (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Συνοπτική παρουσίαση δεικτών του ΟΟΣΑ και της Eurostat για την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Δείκτες	ΕΛΛΑΔΑ	ΟΟΣΑ	ΕΕ 22	ΕΕ 27
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, επίπεδα 5-8, 2020				
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, στην ηλικιακή ομάδα 25-34	43,69%	45,48%	44,54%	41,2%
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, στην ηλικιακή ομάδα 25-64	32,74%	40%	37%	34,6%
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, στην ηλικιακή ομάδα 25-34 – άνδρες	36,65%	39,33%	37,5%	35,7%
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, στην ηλικιακή ομάδα 25-34 – γυναίκες	51,03%	51,9%	51,95%	46,8%

Από τα στοιχεία του ΟΟΣΑ¹⁰ και της Eurostat¹¹ προκύπτει ότι το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού, διεθνώς, εμφανίζει διαχρονικά ανοδική τάση, τόσο στις ηλικίες 25-34 όσο και στις ηλικίες 25-64. Στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ, τα άτομα ηλικίας 25-34 διαθέτουν κατά μέσο όρο υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης απ' ό,τι τα μεγαλύτερης ηλικίας. Αναφορικά με το φύλο, οι γυναίκες απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών και συγκεκριμένα στην Ελλάδα υπερτερούν κατά 14,38%.

Στην Ελλάδα, το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-34 βρίσκεται κοντά στον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ: 43,69% έναντι 45,48% στον ΟΟΣΑ. Αντίθετα, στις ηλικίες 25-64 το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται σημαντικά: 32,74% έναντι 40% στον ΟΟΣΑ.

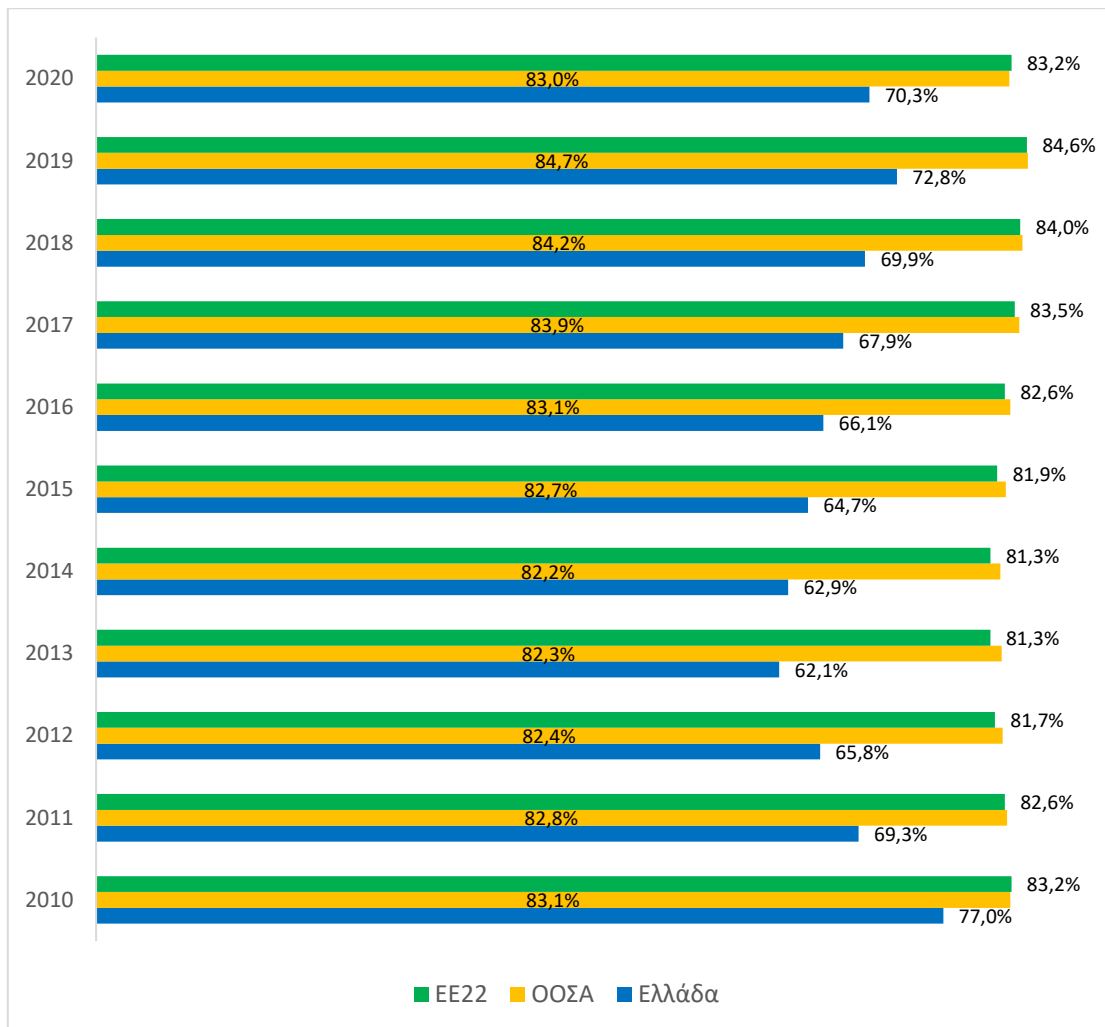
¹⁰ Στα στοιχεία του ΟΟΣΑ περιλαμβάνονται οι ακόλουθες 22 ευρωπαϊκές χώρες (ΕΥ22): Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Ισπανία, Σουηδία, Εσθονία, Σλοβενία, Λιθουανία και Λετονία.

¹¹ Eurostat- Population by educational attainment level, sex and age (%) - main indicators [09/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_03&lang=en

3. Απόφοιτοι ΑΕΙ: απασχόληση και ανεργία

3.1. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-34 ετών

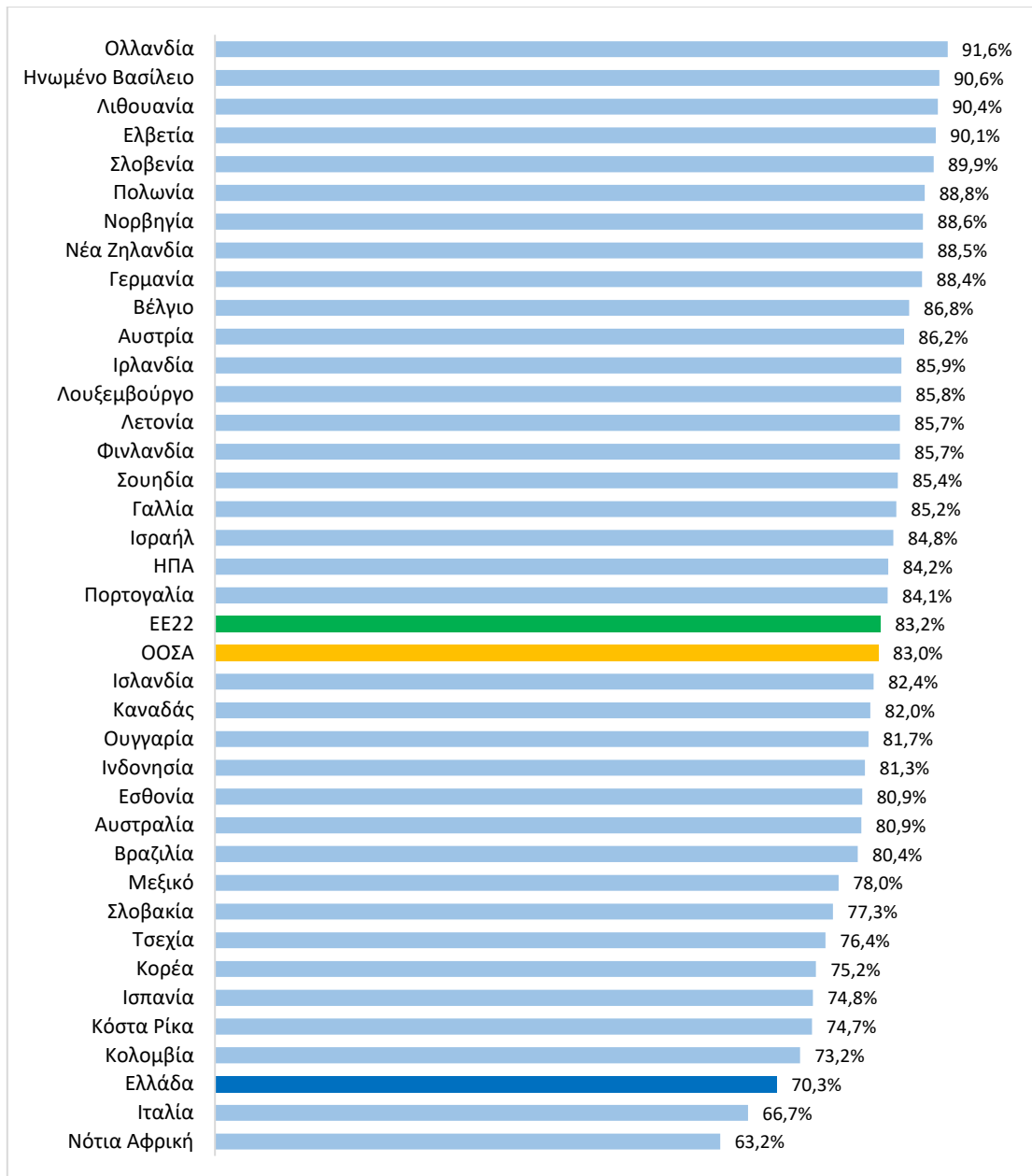
Η απασχόληση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-34 ετών στην Ελλάδα κυμαίνεται διαχρονικά σε επίπεδα κάτω από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ, ο οποίος είναι σταθερά πάνω από 80% κατά τα έτη 2010-2020. Το ποσοστό απασχόλησης αποφοίτων ΑΕΙ ηλικίας 25-34 στην Ελλάδα μειώνεται από το 2010 (77%) ως το 2013 (62,1%) και κατόπιν αυξάνεται κατ' έτος ως το 2019 (72,8%). Ωστόσο, το 2020 υποχωρεί στο 70,3%, ποσοστό αρκετά μικρότερο από το 77% του 2010. Σχετικό είναι το Σχήμα 8.

Σχήμα 8. Μεταβολή ποσοστού απασχόλησης αποφοίτων ΑΕΙ (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-34 την περίοδο 2010-2020 για Ελλάδα, ΟΟΣΑ και ΕΕ22

Στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ, το 2020, η μέση απασχόληση των νέων πτυχιούχων ανερχόταν σε 82,98%, έχοντας καταγράψει μικρή επιδείνωση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά (Σχήμα 9). Τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-34 (επίπεδα 5-8) εμφανίζουν η Ολλανδία (91,6%), το Ηνωμένο Βασίλειο (90,6%), η Λιθουανία (90,4%) και η Ελβετία (90,1%). Τη χαμηλότερη επίδοση μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ εμφανίζει η Ιταλία

με ποσοστό απασχόλησης μόλις 66,7%. Ακολουθεί η Ελλάδα με ποσοστό απασχόλησης 70,3%, κάτω από την Κορέα (75,2%) και την Τσεχία (76,4%).

Σχήμα 9. Τάσεις απασχόλησης ατόμων ηλικίας 25-34 με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), 2020 με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ¹²

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ, η απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-34 ετών παρέμεινε σταθερά υψηλή, αν και το 2020 κατέγραψε πτώση σε σχέση με το 2019 για τις περισσότερες χώρες, πιθανώς λόγω της υγειονομικής κρίσης (Πίνακας 3). Η Ελλάδα καταγράφει μείωση 2,5% στην απασχόληση των νέων πτυχιούχων από 72,8% το 2019 σε 70,3% το 2020.

Σημαντική μείωση στην απασχόληση των νέων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εμφανίζουν η Κολομβία (-7,9%), η Κόστα Ρίκα (-7,5%), η Ισλανδία (-6,4%), η Αυστραλία (-5,2%) και η Βραζιλία (-

¹²OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [09/05/2022] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/b35a14e5-en/1/3/2/3/index.html?itemId=/content/publication/b35a14e5-en&csp=9689b83a12cab1f95b32a46f4225d1a5&itemIGO=oecd&itemContentType=book#tablegrp-d1e6584>

5,4%). Αντίθετα, με εξαίρεση τη μεγάλη αύξηση στη Νότια Αφρική (+29,9%), οριακή θετική μεταβολή κάτω του 1% καταγράφεται στη Σλοβενία, τη Φινλανδία, την Αυστρία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελβετία και την Ολλανδία.

Πίνακας 3. Ποσοστά απασχόλησης ατόμων 25-34 με τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8) με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ¹³

Χώρα	2019	2020	Μεταβολή 2019-2020
Αυστραλία	86,0%	80,9%	-5,2%
Αυστρία	85,8%	86,2%	0,4%
Βέλγιο	87,6%	86,8%	-0,8%
Καναδάς	85,8%	82,0%	-3,8%
Κολομβία	81,1%	73,2%	-7,9%
Κόστα Ρίκα	82,2%	74,7%	-7,5%
Τσεχία	77,8%	76,4%	-1,4%
Εσθονία	82,9%	80,9%	-2,0%
Φινλανδία	85,0%	85,7%	0,6%
Γαλλία	86,7%	85,2%	-1,5%
Γερμανία	88,4%	88,4%	0,0%
Ελλάδα	72,8%	70,3%	-2,5%
Ουγγαρία	83,8%	81,7%	-2,0%
Ισλανδία	88,7%	82,4%	-6,4%
Ιρλανδία	87,6%	85,9%	-1,7%
Ισραήλ	87,1%	84,8%	-2,3%
Ιταλία	67,8%	66,7%	-1,2%
Κορέα	76,4%	75,2%	-1,3%
Λετονία	89,1%	85,7%	-3,4%
Λιθουανία	92,4%	90,4%	-2,0%
Λουξεμβούργο	88,9%	85,8%	-3,1%
Μεξικό	80,8%	78,0%	-2,8%
Ολλανδία	91,6%	91,6%	0,0%
Νέα Ζηλανδία	88,7%	88,5%	-0,2%
Νορβηγία	89,3%	88,6%	-0,7%
Πολωνία	88,9%	88,8%	-0,1%
Πορτογαλία	86,1%	84,1%	-2,0%
Σλοβακία	79,0%	77,3%	-1,7%
Σλοβενία	89,2%	89,9%	0,7%
Ισπανία	78,6%	74,8%	-3,8%
Σουηδία	87,3%	85,4%	-1,9%
Ελβετία	90,1%	90,1%	0,1%
Ηνωμένο Βασίλειο	90,4%	90,6%	0,2%
ΗΠΑ	85,3%	84,2%	-1,0%
ΟΟΣΑ	84,7%	83,0%	-1,7%
ΕΕ22	84,6%	83,2%	-1,4%
Βραζιλία	85,8%	80,4%	-5,4%
Ινδία	53,5%	0,0%	-53,5%
Ινδονησία	83,0%	81,3%	-1,6%
Νότια Αφρική	33,3%	63,2%	29,9%

Η κατοχή πτυχίου πανεπιστημιακής εκπαίδευσης συνδέεται με καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης, υψηλότερο εισόδημα και κατ' επέκταση καλύτερη ποιότητα ζωής. Η εκπαίδευση εξακολουθεί να αποτελεί την ασφαλέστερη επιλογή για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας, ενώ στην

¹³ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [09/05/2022]

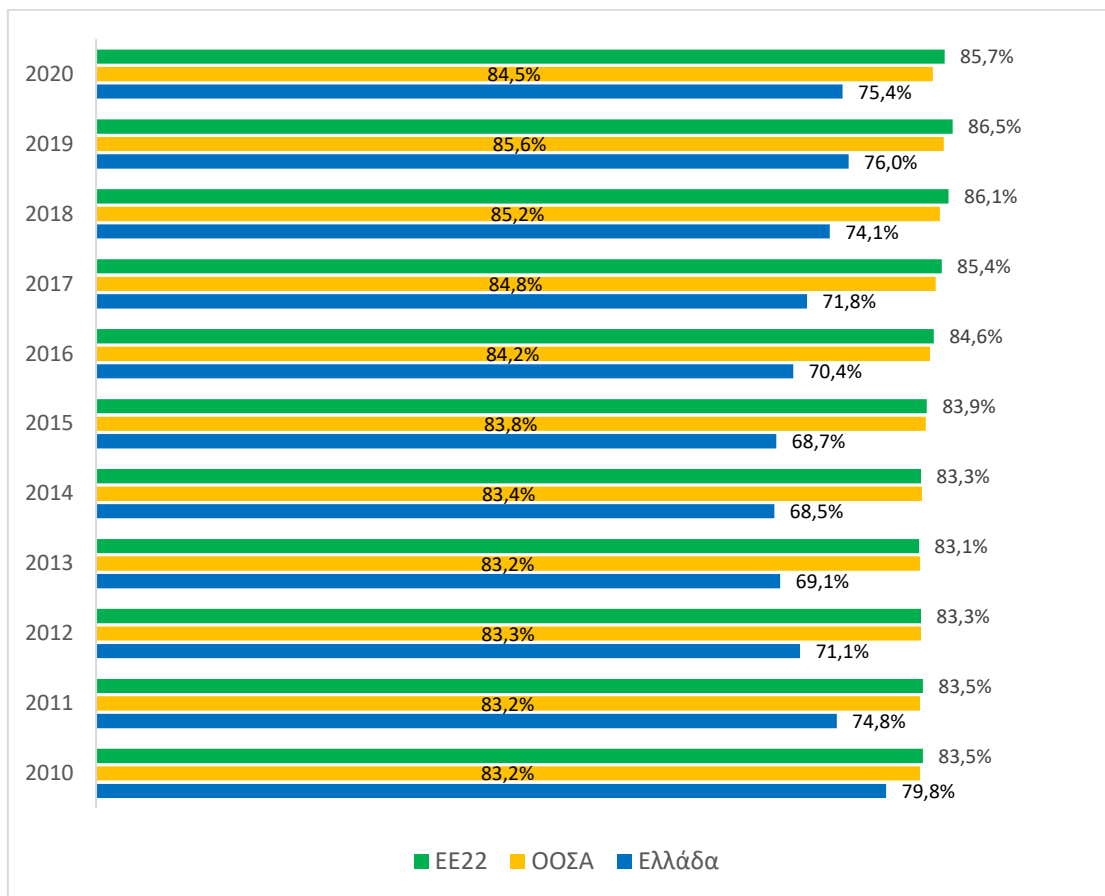
Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/b35a14e5-en/1/3/2/3/index.html?itemId=/content/publication/b35a14e5-en&csp=9689b83a12cab1f95b32a46f4225d1a5&itemIGO=oecd&itemContentType=book#tablegrp-d1e6584>

πλειονότητα των εξεταζόμενων περιπτώσεων, υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης σημαίνει και υψηλότερες απολαβές.

3.2. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών

Η απασχόληση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-64 ετών στην Ελλάδα κυμαίνεται επίσης διαχρονικά σε επίπεδα κάτω από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ, ο οποίος είναι σταθερά πάνω από 80% τη δεκαετία 2010-2020.

Το ποσοστό απασχόλησης αποφοίτων ΑΕΙ ηλικίας 25-64 στην Ελλάδα μειώνεται από το 2010 (79,8%) ως το 2014 (68,5%) και κατόπιν αυξάνεται κατ' έτος ως το 2019 (76%). Ωστόσο, το 2020 υποχωρεί στο 75,4%, ποσοστό μικρότερο από το 79,8% του 2010. Σχετικό είναι το Σχήμα 10.

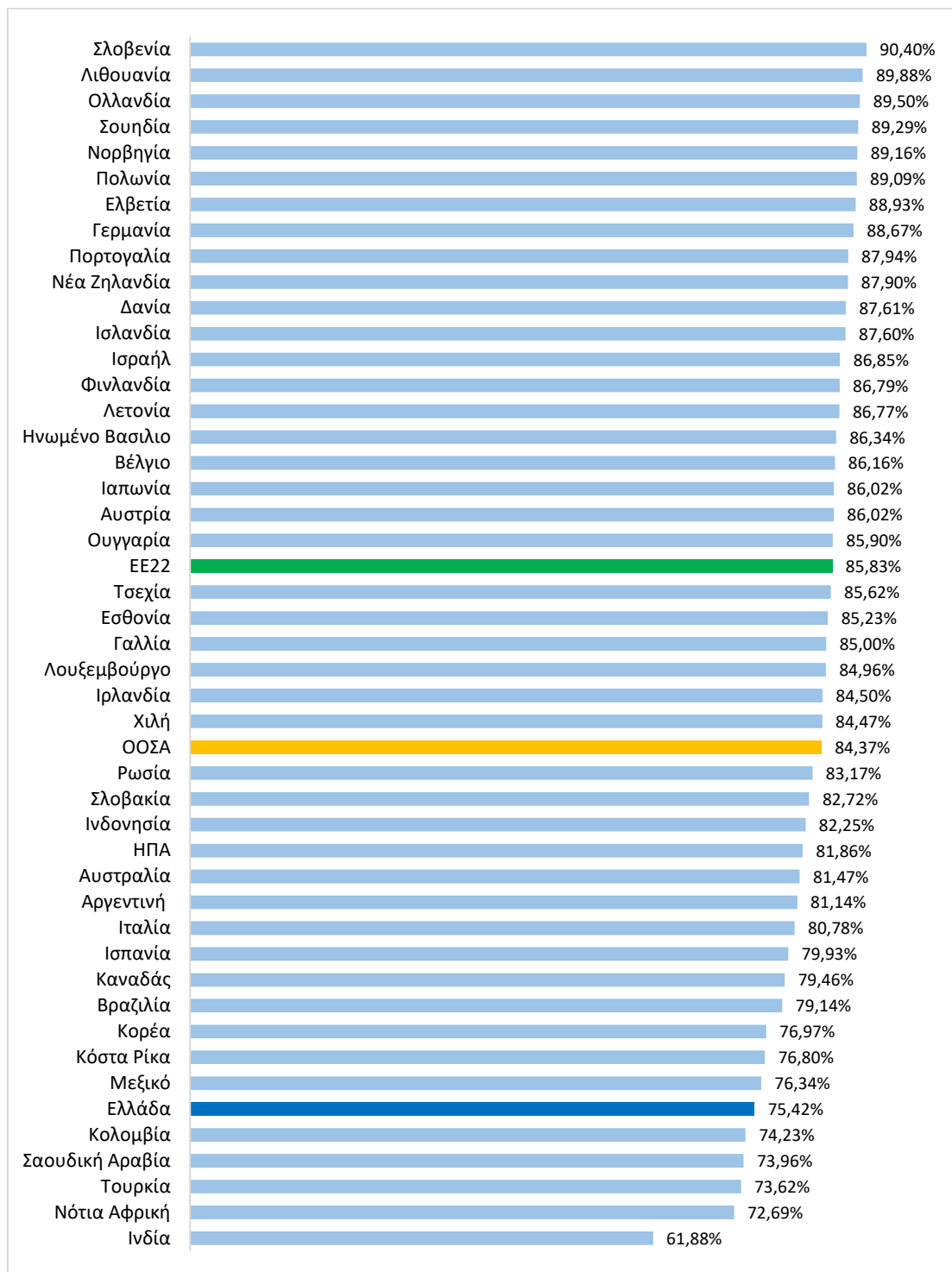

Σχήμα 10. Μεταβολή ποσοστού απασχόλησης αποφοίτων ΑΕΙ (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-64 την περίοδο 2010-2020 για Ελλάδα, ΟΟΣΑ και ΕΕ22

Στις χώρες του ΟΟΣΑ, η απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στις ηλικίες 25-64 (Σχήμα 11), ανέρχεται, κατά μέσο όρο, σε 84,4%, ποσοστό που υπερβαίνει μόλις κατά 1,5% το ποσοστό απασχόλησης των νέων πτυχιούχων ηλικίας 25-34 (Σχήμα 9). Στην Ελλάδα, η απασχόληση των νέων πτυχιούχων είναι σημαντικά χαμηλότερη από αυτή των ώριμων ηλικιακά πτυχιούχων. Χαρακτηριστική είναι η μείωση της απασχόλησης κατά τα έτη 2010-2014. Στους νέους πτυχιούχους είναι 15 ποσοστιαίες μονάδες ενώ στο σύνολο των πτυχιούχων “περιορίζεται” στις 11 ποσοστιαίες μονάδες (Σχήμα 8 και Σχήμα 10).

Ανάμεσα στις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (25-64) συγκαταλέγονται η Σλοβενία (90,4%), η Λιθουανία (89,9%), η Ολλανδία (89,5%), η Σουηδία (89,3%), η Νορβηγία (89,2%) και η Πολωνία (89,1%). Η Ελλάδα, με ποσοστό 75,4%,

κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις των χωρών του ΟΟΣΑ, πάνω από την Τουρκία (73,6%) και τη Σαουδική Αραβία (74%), οριακά κάτω από την Κορέα 77% και αρκετά χαμηλότερα από τη Γαλλία 85% και την Ιταλία 80,8%.

Σχήμα 11. Τάσεις απασχόλησης πτυχιούχων ΑΕΙ ηλικίας 25-64 με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), 2020 με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ14

¹⁴ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [09/05/2022] Διαθέσιμο εδώ https://www.oecd-ilibrary.org/sites/b35a14e5-en/1/3/2/3/index.html?itemId=/content/publication/b35a14e5-en&_csp_=9689b83a12cab1f95b32a46f4225d1a5&itemIGO=oecd&itemContentType=book#tablegrp-d1e6530

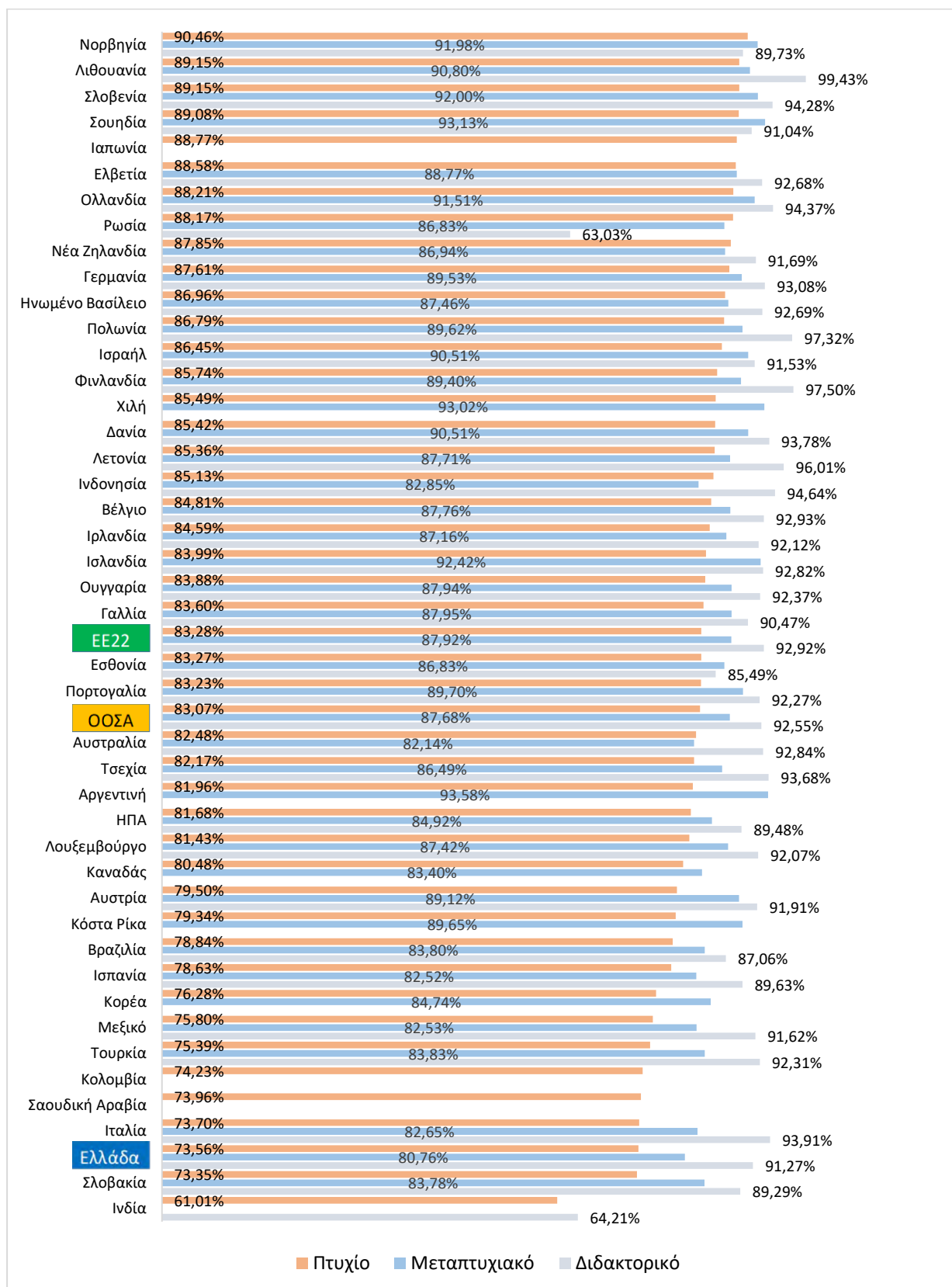
3.2.1. Απασχόληση πτυχιούχων ΑΕΙ 25-64 ετών ανά επίπεδο εκπαίδευσης

Τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης κατόχων πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης καταγράφονται στη Νορβηγία (90,46%), τη Λιθουανία και τη Σλοβενία (89,15%), τη Σουηδία (89,08%), την Ιαπωνία (88,77%), την Ελβετία (88,58%), την Ολλανδία (88,21%) και τη Ρωσία (88,17%).

Αντίστοιχα για τους κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης τα υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στην Αργεντινή (93,58%), τη Σουηδία (93,13%), τη Χιλή (93,02%), την Ισλανδία (92,42%) και τη Σλοβενία (92%).

Ως προς τους αποφοίτους διδακτορικών προγραμμάτων σπουδών, τα υψηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στη Λιθουανία (99,43%), την Πολωνία (97,32%), τη Φινλανδία (97,5%), τη Λετονία (96,01%) και την Ινδονησία (94,64%). Με εξαίρεση χώρες όπως η Ρωσία (63,03%) και η Ινδία (64,21%), η απασχόληση των κατόχων διδακτορικού τίτλου υπερβαίνει το 85%.

Η Ελλάδα εμφανίζει τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης στους κατόχους πτυχίου και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (πτυχίο 73,56%, μεταπτυχιακό 87,68%). Αντίθετα, σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, αύξησε το ποσοστό απασχόλησης κατόχων διδακτορικού διπλώματος από 85% το 2017, σε 88% το 2019 και 91,27% το 2020. Ανάλογη είναι η κατάσταση στην Ιταλία και τη Σλοβακία, με τη διαφορά υπέρ των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου να ανέρχεται σε 9% για την Ιταλία και 10% για τη Σλοβακία, ενώ για τους κατόχους διδακτορικού τίτλου στο 6% για τη Σλοβακία και στο 11% για την Ιταλία.

Σχήμα 12. Απασχόληση ατόμων ηλικίας 25-64 ανά επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8), 2020 (με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ¹⁵)

¹⁵OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [09/05/2022] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/c6a583f2-en/index.html?itemId=/content/component/c6a583f2-en#tablegrp-d1e6530>

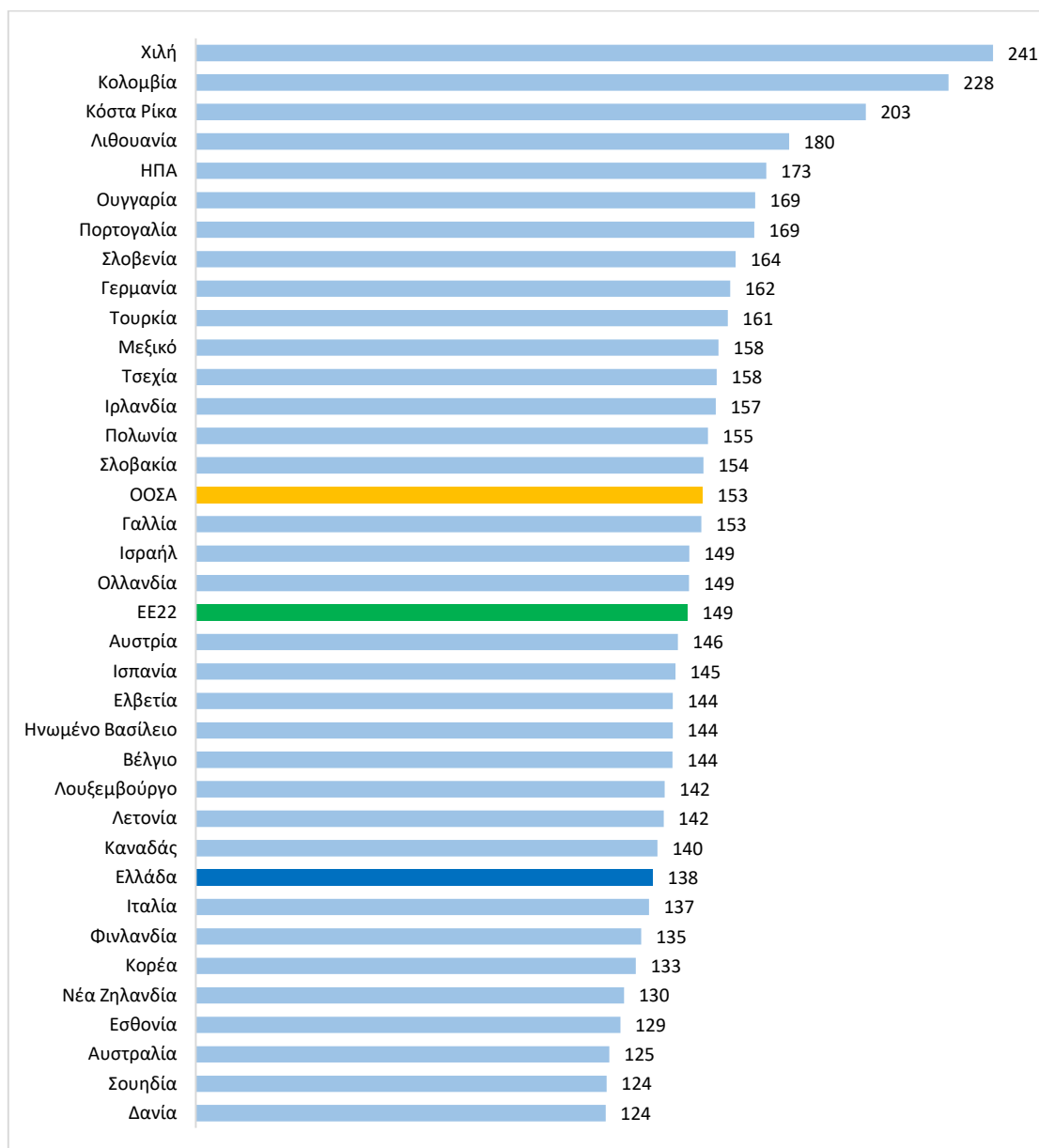
Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται η εξέλιξη της απασχόλησης αποφοίτων ΑΕΙ ηλικίας 25-64 ανά επίπεδο εκπαίδευσης για την Ελλάδα, τις χώρες του ΟΟΣΑ και τις 22 ευρωπαϊκές χώρες μέλη του (Πίνακας 4). Στην Ελλάδα καταγράφεται βελτίωση στην απασχόληση αποφοίτων που είναι κάτοχοι πτυχίου (από 67,3% το 2014 σε 73,6% το 2020), μεταπτυχιακού διπλώματος (από 78,8% το 2014 σε 80,8 το 2020) και διδακτορικού τίτλου (από 87,2% σε 91,3% το 2020). Οι προοπτικές απασχόλησης είναι πάντα και διαχρονικά καλύτερες όσο ανώτερο είναι το επίπεδο σπουδών. Αντίστοιχη τάση είναι εμφανής και στην περίπτωση των χωρών του ΟΟΣΑ και των 22 ευρωπαϊκών κρατών μελών του. Ωστόσο, τα ποσοστά απασχόλησης στην Ελλάδα είναι μικρότερα σε σχέση με εκείνα του ΟΟΣΑ και των 22 ευρωπαϊκών κρατών μελών του.

Πίνακας 4. Μεταβολή ποσοστών απασχόλησης ατόμων ηλικίας 25-64 ανά επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8) για τα έτη 2014-2020

Ελλάδα	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Πτυχίο	67,3%	67,5%	69,2%	70,8%	73,0%	74,6%	73,6%
Μεταπτυχιακό	78,8%	79,1%	82,0%	82,6%	82,4%	81,8%	80,8%
Διδακτορικό	87,2%	91,4%	87,5%	85,2%	89,7%	88,3%	91,3%
ΟΟΣΑ	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Πτυχίο	81,9%	82,6%	82,9%	83,6%	84,1%	84,3%	83,0%
Μεταπτυχιακό	86,6%	87,0%	87,3%	87,9%	87,8%	88,2%	87,6%
Διδακτορικό	91,4%	91,1%	91,7%	92,4%	92,3%	93,1%	92,5%
ΕΕ22	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Πτυχίο	80,4%	81,3%	81,9%	82,9%	83,8%	84,1%	83,2%
Μεταπτυχιακό	86,0%	86,4%	87,1%	87,7%	88,1%	88,4%	87,8%
Διδακτορικό	90,9%	91,0%	91,9%	92,6%	92,8%	93,3%	92,9%

3.2.2. Αποδοχές αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών

Στο Σχήμα 13 εμφανίζονται οι σχετικές αποδοχές των εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8) για τις ηλικίες 25-64, το έτος 2019. Ο δείκτης σχετικών αποδοχών για τους εργαζομένους με ανώτατη εκπαίδευση έχει ως βάση σύγκρισης τις αποδοχές των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίες αποτυπώνονται ως 100 μονάδες. Η μεγαλύτερη διαφορά στις αποδοχές υπέρ των εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση εμφανίζεται στη Χιλή, την Κολομβία και την Κόστα Ρίκα, όπου οι εργαζόμενοι με ανώτατη εκπαίδευση λαμβάνουν αποδοχές πλέον των διπλάσιων των αποδοχών των εργαζομένων με δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ακολουθούν η Λιθουανία (180), οι ΗΠΑ (173), η Ουγγαρία (169), η Πορτογαλία (169), η Σλοβενία (164), η Γερμανία (162) και η Τουρκία (161). Στην Ελλάδα, η οποία βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ, οι αποδοχές για τους αποφοίτους της τριτοβάθμιας ανέρχονται σε 138 μονάδες. Οι μικρότερες διαφορές υπέρ των εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση εντοπίζονται στη Δανία και τη Σουηδία (124) και την Αυστραλία (125).

Σχήμα 13. Σχετικές αποδοχές εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), 2019, με βάση σύγκρισης τις αποδοχές των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίες αποτυπώνονται στο επίπεδο των 100 μονάδων (ΟΟΣΑ¹⁶)

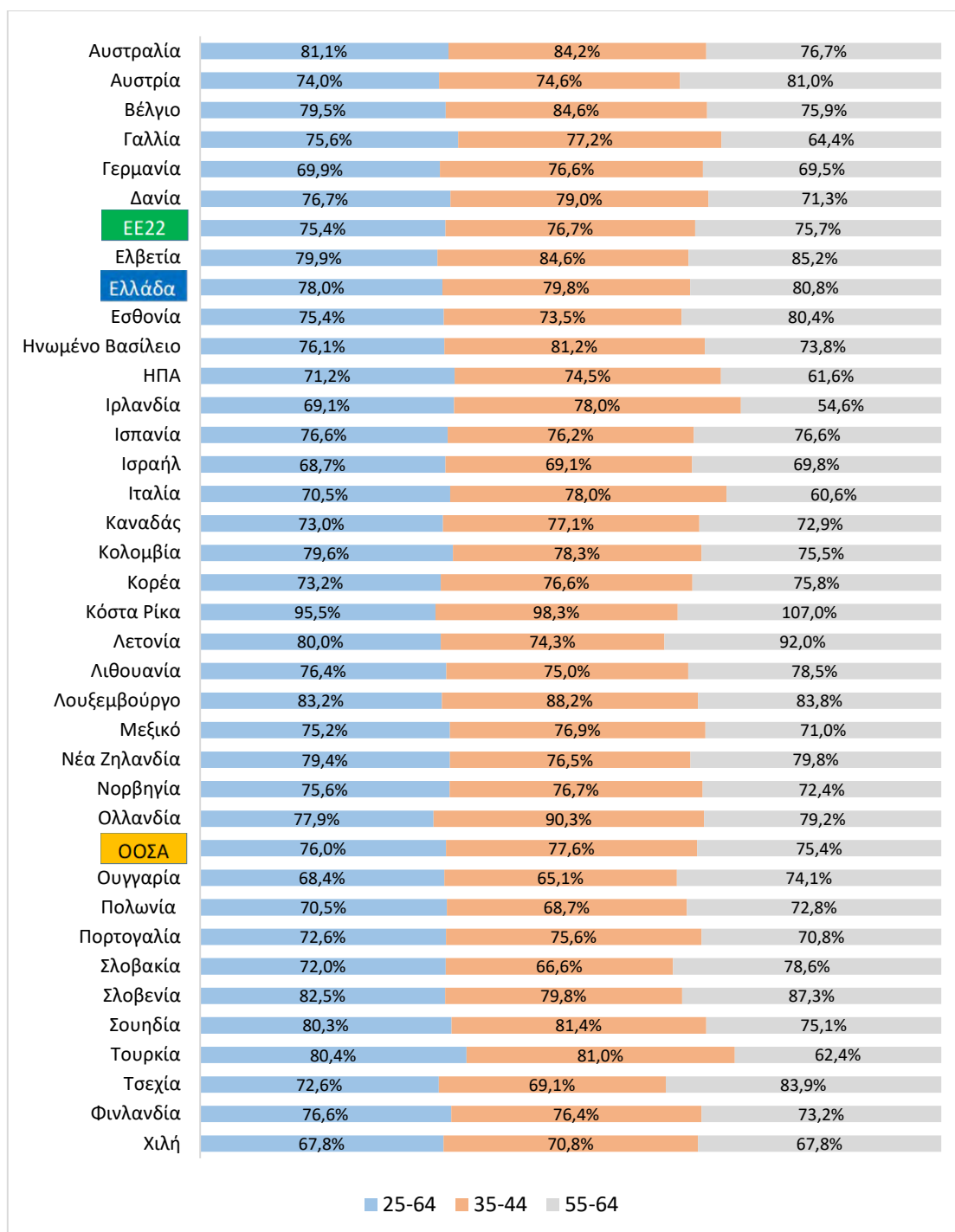
3.2.3. Αποδοχές αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών με βάση το φύλο

Στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ (μέσος όρος), οι αποδοχές των εργαζόμενων γυναικών στις ηλικίες 25-64 υπολογίζονται στο 76% των αποδοχών των ανδρών (Σχήμα 14). Το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών - γυναικών επηρεάζει αρνητικά την ισότητα των φύλων, η οποία αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και βασικό στόχο κάθε σύγχρονης δημοκρατικής χώρας. Και στην Ελλάδα, οι εργαζόμενες γυναίκες με πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης αμείβονται λιγότερο από τους άνδρες συναδέλφους τους, λαμβάνοντας το 78% των αποδοχών τους. Βάσει των στοιχείων του ΟΟΣΑ, η μισθολογική διαφορά ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες είναι μεγαλύτερη στη Χιλή (67,8%), την Ουγγαρία (68,4%), το Ισραήλ (68,7%), την Ιρλανδία (69,1%) και τη Γερμανία (69,9%), και μικρότερη σε

¹⁶ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [09/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/2b1fc695-en/index.html?itemId=/content/component/2b1fc695-en#tablegrp-d1e7717>

χώρες όπως η Κόστα Ρίκα (95,5%), το Λουξεμβούργο (83,2%), η Σλοβενία (82,6%), και η Αυστραλία (81,1%).

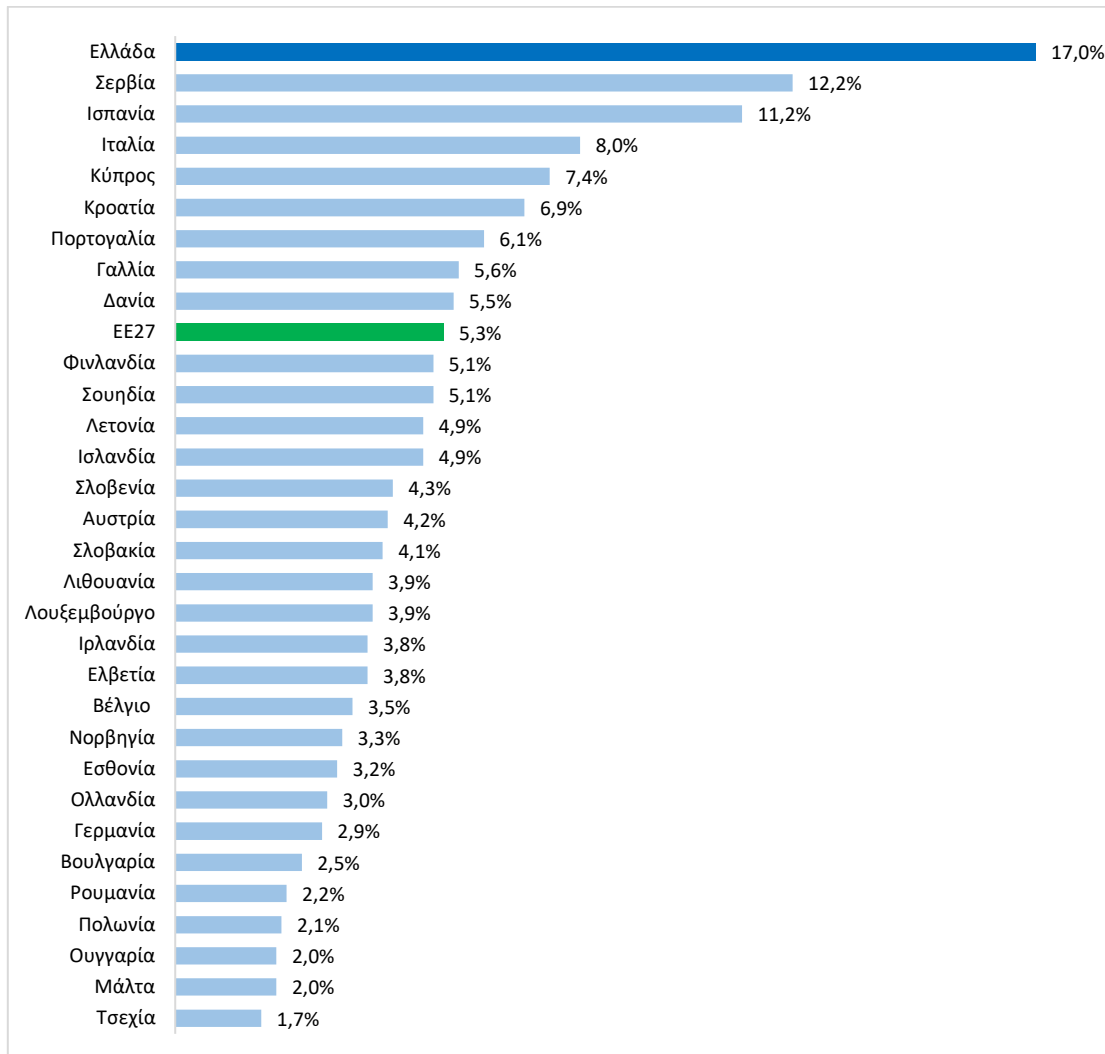

Σχήμα 14. Αποδοχές εργαζομένων γυναικών ως ποσοστό των αποδοχών των ανδρών (επίπεδα 5-8), 2019 (με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ¹⁷)

¹⁷ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [10/05/2022] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/2b1fc695-en/index.html?itemId=/content/component/2b1fc695-en#tablegrp-d1e7835>

3.3. Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ στην Ευρώπη

Συγκριτικά με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα είχε, το 2021, το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (17%) - αν και ελαφρώς μειωμένο από το 17,5% το 2020- στους πτυχιούχους ΑΕΙ ηλικίας 25-39, αρκετά πιο πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (ΕΕ27) 5,3%. Μετά την Ελλάδα, τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας εμφάνισε η Σερβία (12,2%), η Ισπανία (11,2%) και ακολουθούν η Ιταλία (8%) και η Κύπρος (7,4%). Τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας στους πτυχιούχους ΑΕΙ 25-39 εμφανίζουν η Τσεχία (μόλις 1,7%), η Μάλτα και η Ουγγαρία (2%), η Πολωνία (2,1%), η Ρουμανία (2,2%), η Βουλγαρία (2,5%) και η Γερμανία (2,9%) (Σχήμα 15).

Σχήμα 15. Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ ηλικίας 25-39 ετών (επίπεδα 5-8) στην Ευρώπη, 2021 (με βάση δεδομένα της Eurostat¹⁸)

Την τελευταία πενταετία, 2017 – 2021, το ποσοστό ανεργίας των νέων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ηλικίας 25-39 ετών, στις χώρες της ΕΕ ελαττώνεται από 5,8% το 2017, σε 5,3% το 2021 (Πίνακας 5). Η Ελλάδα εμφανίζει τη μεγαλύτερη μείωση από όλες τις χώρες της ΕΕ (-4,9%) αλλά το συνολικό ποσοστό ανέργων πτυχιούχων παραμένει ιδιαίτερα υψηλό. Ακολουθούν η Σερβία (-4,5%), η Κύπρος (-3,6%), η Ιταλία και η Σλοβενία (-2,7%). Μικρή αύξηση της ανεργίας σημειώνεται την περίοδο αυτή στην Ισλανδία (+2,8%), τη Λιθουανία (+1,3%) και σε ορισμένες άλλες χώρες κάτω του

¹⁸ Eurostat-Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%), [10/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ifsa_urgaed&lang=en

1% (π.χ. Λετονία 0,9%, Αυστρία 0,8%, Σουηδία 0,6%, Ολλανδία 0,5%, Γαλλία και Βουλγαρία 0,4%, Εσθονία και Μάλτα 0,3%, Νορβηγία 0,2% και Ουγγαρία 0,1%).

Όσο και αν η κάμψη στην πτώση της ανεργίας των νέων πτυχιούχων παρατηρείται σε όλη την Ευρώπη, ως αποτέλεσμα της ύφεσης που έφερε η πανδημία, το υψηλό ποσοστό της Ελλάδας θα πρέπει να ενεργοποιήσει ή να εντείνει πολιτικές για την αύξηση της απασχόλησης των νέων επιστημόνων.

Πίνακας 5. Ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-39 (επίπεδο 5-8) στην Ευρώπη, 2017-2021 (με βάση δεδομένα της Eurostat¹⁹)

	2017	2018	2019	2020	2021	Μεταβολή 2017-2021
Ελλάδα	21,9%	19,9%	16,8%	17,5%	17,0%	-4,9%
Σερβία	16,7%	15,0%	12,0%	11,6%	12,2%	-4,5%
Ισπανία	11,7%	10,5%	10,0%	13,2%	11,2%	-0,5%
Ιταλία	10,7%	9,9%	9,5%	8,8%	8,0%	-2,7%
Κύπρος	11,0%	8,6%	6,6%	7,6%	7,4%	-3,6%
Κροατία	9,5%	8,7%	8,1%	7,7%	6,9%	-2,6%
Πορτογαλία	7,1%	5,7%	6,1%	7,1%	6,1%	-1,0%
Γαλλία	5,2%	5,9%	5,4%	6,0%	5,6%	0,4%
Δανία	6,7%	5,9%	6,1%	6,7%	5,5%	-1,2%
ΕΕ27	5,8%	5,4%	5,0%	5,8%	5,3%	-0,5%
Φινλανδία	5,6%	4,5%	4,2%	4,8%	5,1%	-0,5%
Σουηδία	4,5%	4,2%	3,8%	5,7%	5,1%	0,6%
Λετονία	4,0%	4,7%	4,0%	6,0%	4,9%	0,9%
Ισλανδία	2,1%	2,5%	3,3%	6,1%	4,9%	2,8%
Σλοβενία	7,0%	5,2%	4,3%	3,9%	4,3%	-2,7%
Αυστρία	3,4%	3,3%	3,4%	3,7%	4,2%	0,8%
Σλοβακία	4,6%	4,0%	3,1%	4,4%	4,1%	-0,5%
Λιθουανία	2,6%	2,5%	3,2%	4,1%	3,9%	1,3%
Λουξεμβούργο	4,3%	5,2%	3,7%	5,6%	3,9%	-0,4%
Ιρλανδία	3,9%	3,8%	3,2%	4,3%	3,8%	-0,1%
Ελβετία	4,3%	3,9%	3,6%	3,8%	3,8%	-0,5%
Βέλγιο	4,2%	3,8%	3,5%	3,8%	3,5%	-0,7%
Νορβηγία	3,1%	3,1%	2,6%	3,5%	3,3%	0,2%
Εσθονία	2,9%	3,3%	3,1%	5,5%	3,2%	0,3%
Ολλανδία	2,5%	2,1%	2,1%	2,5%	3,0%	0,5%
Γερμανία	2,5%	2,5%	2,4%	3,3%	2,9%	0,4%
Βουλγαρία	3,8%	2,9%	2,6%	3,1%	2,5%	-1,3%
Ρουμανία	2,6%	2,3%	1,8%	2,5%	2,2%	-0,4%
Πολωνία	2,7%	2,4%	2,4%	2,3%	2,1%	-0,6%
Ουγγαρία	1,9%	1,6%	1,9%	2,3%	2,0%	0,1%
Μάλτα	1,7%	1,6%	3,2%	2,9%	2,0%	0,3%
Τσεχία	1,7%	1,4%	1,2%	1,9%	1,7%	0,0%
Ηνωμένο Βασίλειο	2,5%	2,1%	2,2%			
Μαυροβούνιο	16,5%	16,4%	16,3%	18,8%		
Βόρεια Μακεδονία	22,8%	22,0%	17,9%	17,7%		
Τουρκία	11,4%	11,7%	12,7%	12,4%		

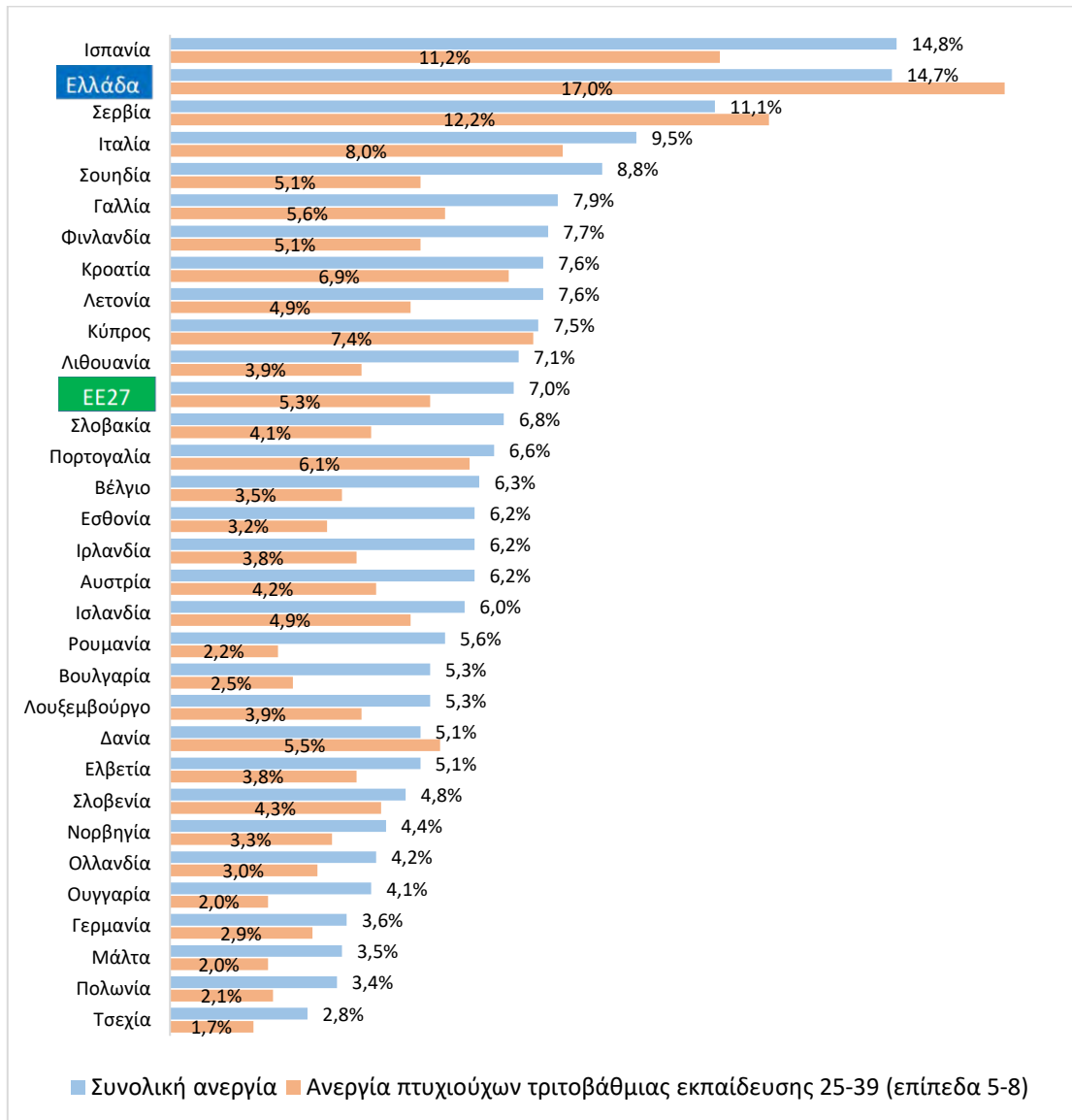
Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2021, η Ελλάδα εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στις χώρες της ΕΕ (Σχήμα 16) στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης 25-39 ετών (17%) και το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας του ενεργού πληθυσμού (14,7%).²⁰

¹⁹ Eurostat-Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%), [10/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ifsa_urgaed&lang=en

²⁰ Η ανεργία για το σύνολο του ενεργού πληθυσμού αφορά τις ηλικίες 15-74 ετών.

Σε ορισμένες χώρες, οι νέοι πτυχιούχοι δυσκολεύονται περισσότερο στην εξεύρεση εργασίας. Αυτό παρατηρείται, για παράδειγμα, εκτός από την Ελλάδα, και στη Σερβία (11,1% ανεργία στον συνολικό πληθυσμό, 12,2% ανεργία στους πτυχιούχους 25-39), και τη Δανία (5,1% ανεργία στον συνολικό πληθυσμό, 5,5% ανεργία στους πτυχιούχους 25-39).

Σχήμα 16. Ποσοστό ανεργίας στο σύνολο του πληθυσμού σε σύγκριση με την ανεργία στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-39 (επίπεδα 5-8), 2021 (με βάση δεδομένα της Eurostat²¹)

Αντίστοιχα, την περίοδο 2017-2021, το ποσοστό ανεργίας των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ηλικίας 25-64, στις χώρες της ΕΕ περιορίζεται (-0,4%) από 4,6% το 2017, σε 4,2% το 2021 (Πίνακας 6). Η Ελλάδα εμφανίζει και πάλι τη μεγαλύτερη μείωση από όλες τις χώρες της ΕΕ (-5,1%) αλλά είναι η μόνη χώρα μαζί με τη Σερβία, όπου το ποσοστό ανεργίας των νέων πτυχιούχων υπερβαίνει το ποσοστό ανεργίας στον γενικό πληθυσμό. Στη μείωση αυτού του δείκτη ακολουθούν την Ελλάδα η Σερβία -3,4%, η Κύπρος -2,9%, η Σλοβενία -2% και η Κροατία -2,1%. Μικρή αύξηση της

²¹ Eurostat-Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%), [10/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ifsa_urgaed&lang=en

ανεργίας, όπως και στις ηλικίες 25-39, παρατηρείται στην Ισλανδία +2,4%, τη Λιθουανία +1,3% και τη Λετονία +1,2%.

Πίνακας 6. Ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 (επίπεδα 5-8) στην Ευρώπη 2017-2021, με βάση δεδομένα της Eurostat²²

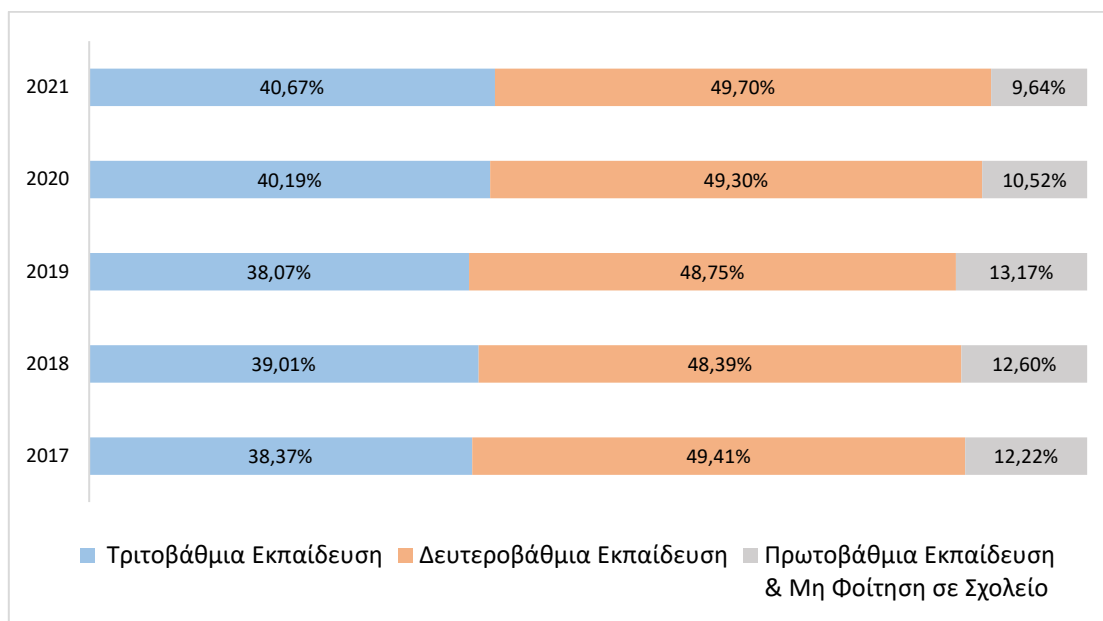
	2017	2018	2019	2020	2021	Μεταβολή 2017-2021
Ελλάδα	15,7%	13,7%	11,6%	11,5%	10,6%	-5,1%
Ισπανία	9,3%	8,4%	8,1%	9,5%	8,6%	-0,7%
Σερβία	11,8%	10,6%	8,1%	7,6%	8,4%	-3,4%
Κύπρος	8,8%	6,9%	5,7%	6,5%	5,9%	-2,9%
Ιταλία	6,2%	5,8%	5,6%	5,1%	4,8%	-1,4%
Λετονία	3,6%	3,7%	3,6%	5,2%	4,8%	1,2%
Γαλλία	4,8%	5,0%	4,7%	4,7%	4,7%	-0,1%
Φινλανδία	5,3%	4,2%	3,9%	4,3%	4,6%	-0,7%
Κροατία	6,5%	5,7%	5,0%	4,9%	4,4%	-2,1%
Πορτογαλία	5,7%	4,7%	4,8%	5,1%	4,3%	-1,4%
Σουηδία	3,9%	3,6%	3,5%	4,6%	4,3%	0,4%
ΕΕ27	4,6%	4,2%	4,0%	4,4%	4,2%	-0,4%
Λιθουανία	2,7%	2,6%	2,8%	4,1%	4,0%	1,3%
Ισλανδία	1,6%	1,9%	2,2%	3,8%	4,0%	2,4%
Δανία	4,4%	4,0%	4,1%	4,6%	3,9%	-0,5%
Ιρλανδία	3,7%	3,6%	2,9%	3,7%	3,8%	0,1%
Αυστρία	3,0%	3,0%	2,8%	3,2%	3,8%	0,8%
Λουξεμβούργο	3,7%	4,1%	3,4%	4,5%	3,7%	0,0%
Εσθονία	3,3%	3,5%	2,6%	4,7%	3,5%	0,2%
Ελβετία	3,8%	3,5%	3,3%	3,5%	3,5%	-0,3%
Βέλγιο	3,8%	3,2%	2,9%	3,2%	3,2%	-0,6%
Σλοβενία	5,2%	3,6%	3,0%	3,0%	3,2%	-2,0%
Σλοβακία	3,6%	2,8%	2,3%	3,3%	2,9%	-0,7%
Ολλανδία	2,8%	2,3%	2,1%	2,4%	2,6%	-0,2%
Νορβηγία	2,3%	2,2%	2,0%	2,5%	2,5%	0,2%
Γερμανία	2,0%	1,9%	1,8%	2,6%	2,4%	0,4%
Βουλγαρία	2,9%	2,2%	1,9%	2,4%	1,9%	-1,0%
Μάλτα	1,8%	1,8%	2,6%	2,6%	1,8%	0,0%
Πολωνία	2,2%	1,8%	1,8%	1,8%	1,7%	-0,5%
Ρουμανία	2,1%	1,8%	1,2%	2,0%	1,6%	-0,5%
Ουγγαρία	1,5%	1,3%	1,4%	1,7%	1,5%	0,0%
Τσεχία	1,4%	1,1%	1,0%	1,4%	1,4%	0,0%
Ηνωμένο Βασίλειο	2,4%	2,1%	2,0%			
Μαυροβούνιο	10,7%	10,0%	11,0%	12,0%		
Βόρεια Μακεδονία	17,1%	16,6%	13,3%	12,9%		
Τουρκία	9,4%	9,8%	10,6%	10,0%		

²² Eurostat-Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%), [10/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ifsa_urgaed&lang=en

3.3.1. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, την περίοδο 2017-2021, στο σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων της χώρας οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι αριθμητικά λιγότεροι από τους αποφοίτους όλων των άλλων βαθμίδων εκπαίδευσης συγκεντρωτικά (Δευτεροβάθμια και Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και μη φοίτηση σε σχολείο). Το 2021 οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αναλογούσαν στο 40,67% του συνόλου των ανέργων της χώρας, ποσοστό αυξημένο σε σχέση με το 40,19%, το οποίο καταγράφηκε το 2020 (Σχήμα 17). Την περίοδο 2017-2021, το ποσοστό των ανέργων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων της χώρας παρουσίασε αύξηση κατά 2,3%, από 38,37% το 2017 σε 40,67% το 2021.

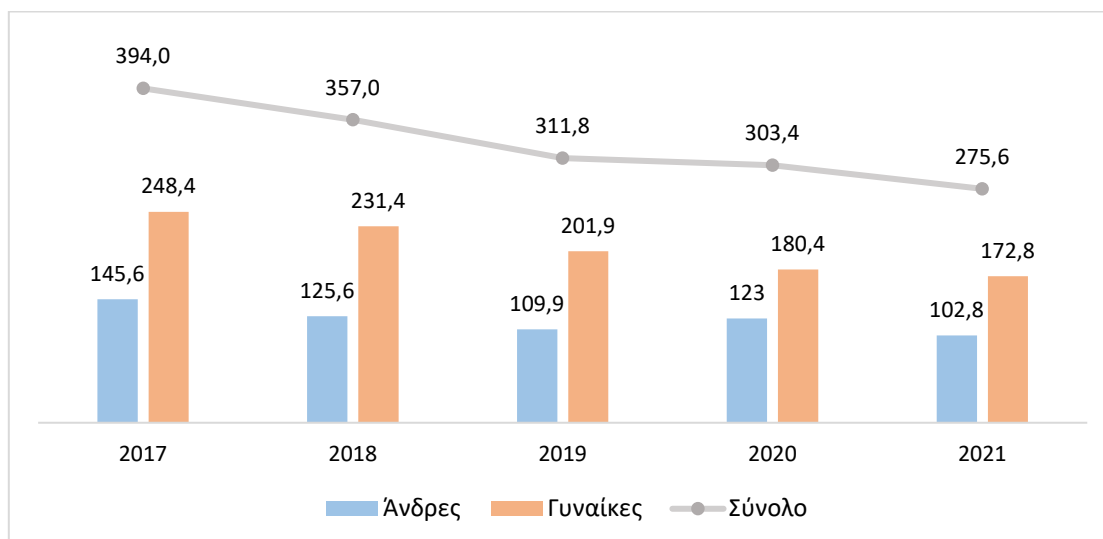
Σχήμα 17. Ποσοστό ανέργων στην Ελλάδα ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2017-2021 (με βάση δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ²³)

3.3.2. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα με βάση το φύλο

Σε απόλυτους αριθμούς, στην Ελλάδα την περίοδο 2017-2021, οι άνεργοι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και για τα δυο φύλα μειώθηκαν συνολικά κατά 113.700 άτομα (από 394.000 το 2017, σε 275.600 το 2021). Λαμβάνοντας υπόψη την αριθμητική υπεροχή των γυναικών μεταξύ των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το ποσοστό των ανέργων γυναικών με πτυχίο ΑΕΙ, το 2021, παραμένει στο 62,7% (172.800 γυναίκες επί του συνόλου 275.600 ανέργων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης), έναντι του 37,3% των ανδρών (Σχήμα 18).

Ωστόσο, την τελευταία πενταετία, τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ δείχνουν μια μικρή βελτίωση στη θέση της γυναίκας στην αγορά εργασίας. Μεταξύ των ετών 2017-2021 ο αριθμός των ανέργων γυναικών πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε κατά 75.600 άτομα, σε ποσοστό 30,44% (από 248.400 το 2017, σε 172.800 το 2021), ενώ αντίστοιχα των ανδρών κατά 42.800, σε ποσοστό 29,4% (από 145.600 το 2017 σε 102.800 το 2021).

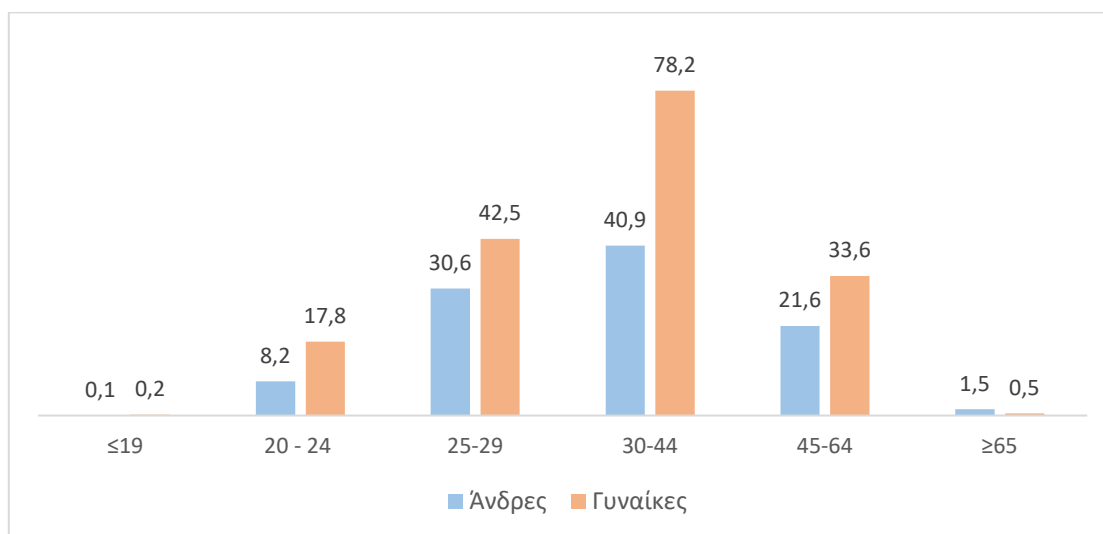
²³ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ελλάς με Αριθμούς (Ιανουάριος – Μάρτιος 2022) [10/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://www.statistics.gr/documents/20181/17831637/GreeceInFigures_2022Q1_GR.pdf/8a9e7708-7f84-5bec-19a1-dbda9b7c0a09

Σχήμα 18. Άνεργοι με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (σε χιλιάδες), ανά φύλο, 2017-2021 (με βάση δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ²⁴)

3.3.3. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα ανά ηλικιακή ομάδα

Βάσει των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ, το 2021, οι γυναίκες άνεργοι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα υπερτερούν σημαντικά των ανδρών σε όλες τις ηλικιακές κατηγορίες, εκτός από τις ηλικίες ≥ 65 ετών (Σχήμα 19).

Σχήμα 19. Άνεργοι με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (σε χιλιάδες), ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα, 2020 (με βάση δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ²⁵)

3.4. Συμπεράσματα

Ακολούθως παρουσιάζονται οι πιο σημαντικοί διεθνείς δείκτες για το ποσοστό απασχόλησης των πτυχιούχων, το επίπεδο αμοιβών και την ανεργία (Πίνακας 7).

²⁴ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ελλάς με Αριθμούς (Ιανουάριος – Μάρτιος 2022) [10/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://www.statistics.gr/documents/20181/17831637/GreeceInFigures_2022Q1_GR.pdf/8a9e7708-7f84-5bec-19a1-dba9b7c0a09

²⁵ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ελλάς με Αριθμούς (Ιανουάριος – Μάρτιος 2022) [10/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://www.statistics.gr/documents/20181/17831637/GreeceInFigures_2022Q1_GR.pdf/8a9e7708-7f84-5bec-19a1-dba9b7c0a09

Πίνακας 7. Συνοπτική παρουσίαση δεικτών των ΟΟΣΑ, Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Δείκτες	ΕΛΛΑΔΑ	ΟΟΣΑ	ΕΕ22	ΕΕ27
Απασχόληση πτυχιούχων ΑΕΙ, επίπεδα 5-8 (ΟΟΣΑ)				
Απασχόληση πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-34 (2019)	70,30%	82,98%	83,24%	-
Απασχόληση πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2019)	75,42%	84,37%	85,83%	-
Απασχόληση κατόχων πρώτου πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2019)	73,56%	83,07%	83,28%	-
Απασχόληση κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην ηλικιακή ομάδα 25-64, (2019)	80,76%	87,68%	87,92%	-
Απασχόληση κατόχων διδακτορικού τίτλου σπουδών στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2019)	91,27%	92,55%	92,97%	-
Αποδοχές πτυχιούχων ΑΕΙ, επίπεδα 5-8, σε σχέση με τις αποδοχές των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (αποδοχές εργαζομένων με επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης=100) (ΟΟΣΑ)				
Σχετικές αποδοχές πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2019)	138	153	149	-
Αποδοχές εργαζομένων γυναικών με πτυχίο ΑΕΙ, επίπεδα 5-8, σε σχέση με τις αποδοχές των ανδρών (ΟΟΣΑ)				
Αποδοχές εργαζομένων γυναικών με πτυχίο ΑΕΙ σε σχέση με τις αποδοχές των ανδρών στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2019)	78,01%	75,98%	75,38%	-
Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ, επίπεδα 5-8 (EUROSTAT & ΕΛΣΤΑΤ)				
Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-39 (2021)	17%	-	-	5,3%
Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2021)	10,6%	-	-	4,2%
Ποσοστό ανδρών επί των ανέργων πτυχιούχων ΑΕΙ (2021)	37,3%	-	-	-
Ποσοστό γυναικών επί των ανέργων πτυχιούχων ΑΕΙ (2021)	62,7%	-	-	-

Η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις των χωρών του ΟΟΣΑ τόσο στην απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 (75,42%) όσο και των νέων αποφοίτων ηλικίας 25-34 (70,30%) (επίπεδα 5-8) απέχοντας άνω των 12 ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών αυξάνει τις πιθανότητες απασχόλησης κατά 7,2%, σε σύγκριση με τις πιθανότητες των κατόχων πρώτου πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ η κατοχή διδακτορικού τίτλου κατά 17,71%. Όσον αφορά στις αποδοχές των πτυχιούχων, η Ελλάδα βρίσκεται σε σχετικά χαμηλή θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ απέχοντας 15 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο. Ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι η ανεργία των πτυχιούχων συνολικά, στην Ελλάδα, εξακολουθεί να βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο των χωρών της ΕΕ27, παρόλο που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μείωση μεταξύ των ετών 2017-2021. Το ποσοστό ανδρών επί των ανέργων πτυχιούχων ΑΕΙ είναι κατά 25 σχεδόν ποσοστιαίες μονάδες μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των γυναικών.

4. Ο φοιτητικός πληθυσμός στην Ευρώπη

Συγκρίνοντας το μέγεθος του φοιτητικού πληθυσμού στην Ευρώπη των 27 κρατών μελών από έτος σε έτος διαπιστώνεται αύξηση της τάξης 1,32% (από 17.776.513 άτομα το 2019 σε 18.010.307 το 2020). Και στα δύο έτη, ποσοστό περίπου 7% αφορά φοιτητές επιπέδου 5, το 60% αφορά φοιτητές επιπέδου 6, το 29% περιλαμβάνει φοιτητές επιπέδου 7 και το υπόλοιπο 4% αφορά υποψήφιους διδάκτορες. Αντίστοιχα, ο φοιτητικός πληθυσμός από το 2019 στο 2020 αυξήθηκε και στη χώρα μας κατά 8.258 άτομα (δηλαδή ποσοστό 1,04%). Δεδομένου ότι στην Ελλάδα δεν λειτουργούν προγράμματα σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης επιπέδου 5, το μεγαλύτερο ποσοστό του φοιτητικού πληθυσμού είναι προπτυχιακοί φοιτητές (85%) και ακολουθούν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές (11%) και οι υποψήφιοι διδάκτορες (4%). Σχετικός είναι ο παρακάτω πίνακας (Πίνακας 8):

Πίνακας 8. Μεταβολή φοιτητικού πληθυσμού σε ΕΕ27 και Ελλάδα και ποσοστιαία κατανομή του ανά επίπεδο σπουδών

Χώρα	Σύνολο		Επίπεδο 5		Επίπεδο 6		Επίπεδο 7		Επίπεδο 8	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
ΕΕ27	17.776.513	18.010.307	7,1%	7,3%	60,0%	59,7%	29,2%	29,4%	3,7%	3,6%
Ελλάδα	794.107	802.365	0%	0%	85,5%	85,6%	10,6%	10,5%	3,9%	3,9%

Στην ΕΕ των 27, οι εγγεγραμμένοι φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2020 ανέρχονταν σε 18.010.307 (Πίνακας 9). Από αυτούς, οι 1.322.257, δηλαδή το 7,3% του συνόλου, παρακολουθούσε σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης βραχείας ή διετούς διάρκειας, οι 10.749.871, δηλαδή το 59,7%, ήταν φοιτητές πρώτου κύκλου, οι 5.287.424, δηλαδή το 29,4%, ήταν μεταπτυχιακοί και οι 650.755, δηλαδή το 3,6%, ήταν φοιτητές διδακτορικών σπουδών. Οι σπουδές που οδηγούν στην απόκτηση πτυχίου, μεταπτυχιακού διπλώματος και διδακτορικού τίτλου πραγματοποιούνται σε όλα τα κράτη μέλη. Αντίθετα, η τριτοβάθμια εκπαίδευση βραχείας διάρκειας απαντάται μόνο σε ορισμένα κράτη μέλη, ενώ, συνήθως, συνδέεται με την πρακτική άσκηση, η οποία στοχεύει στην προετοιμασία των σπουδαστών για την είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Ο Πίνακας 9 καταγράφει την κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών στην Ευρώπη.

Εδώ πρέπει να σημειωθούν δύο ιδιαιτερότητες της Ελλάδας:

- Ο αριθμός των φοιτητών που αναφέρεται στον Πίνακα περιλαμβάνει το σύνολο των εγγεγραμμένων, μέρος των οποίων μπορεί να έχει υπερβεί κατά πολύ την τυπική διάρκεια σπουδών. Στο Μέρος Β της Έκθεσης παρατίθενται στοιχεία για τους αριθμούς ενεργών φοιτητών ανά ΑΕΙ που φοιτούν στα πρώτα $n+2$ έτη (για 4-ετή προγράμματα σπουδών) ή στα πρώτα $n+3$ έτη (για 5-ετή και 6-ετή προγράμματα σπουδών).
- Ένας σημαντικός αριθμός προγραμμάτων σπουδών πενταετούς διάρκειας οδηγούν σε ενιαίο και αδιάσπαστο τίτλο σπουδών (integrated master) επιπέδου 6 και 7. Τα Τμήματα Μηχανικών, Γεωπονίας και Δασολογίας είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα. Στον παρακάτω και σε επόμενους Πίνακες αυτής της ενότητας, οι φοιτητές και απόφοιτοι αυτών των Τμημάτων λογίζονται ως προπτυχιακοί (επιπέδου 6). Αν προσμετρηθούν στο επίπεδο 7, τότε τα ποσοστά των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου στην Ελλάδα βελτιώνονται σημαντικά.

Πίνακας 9. Κατανομή (%) φοιτητικού πληθυσμού στην Ευρώπη ανά επίπεδο σπουδών (επίπεδα 5-8), το 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat²⁶)

Χώρα	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (5-8)	Σύντομος Κύκλος (Επίπεδο 5)	Πτυχίο (Επίπεδο 6)	Μεταπτυχιακό (Επίπεδο 7)	Διδακτορικό (Επίπεδο 8)
	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο	Σύνολο
ΕΕ27	18.010.307	7,3%	59,7%	29,4%	3,6%
Βέλγιο	521.201	4,1%	71,3%	21,1%	3,5%
Βουλγαρία	226.608	0,0%	65,3%	31,9%	2,8%
Τσεχία	318.679	0,3%	59,8%	33,2%	6,6%
Δανία	307.632	11,5%	63,2%	22,4%	2,9%
Γερμανία	3.280.033	0,3%	61,1%	33,1%	5,6%
Εσθονία	44.873	0,0%	61,2%	33,6%	5,1%
Ιρλανδία	236.697	9,8%	70,9%	15,5%	3,8%
Ελλάδα	802.365	0,0%	85,6%	10,5%	3,9%
Ισπανία	2.145.333	21,6%	57,1%	17,0%	4,3%
Γαλλία	2.748.317	19,9%	40,6%	37,1%	2,4%
Κροατία	161.627	0,0%	57,7%	39,9%	2,4%
Ιταλία	2.030.768	1,0%	60,4%	37,0%	1,6%
Κύπρος	53.192	10,3%	45,2%	41,5%	3,0%
Λετονία	79.408	17,5%	56,5%	23,5%	2,6%
Λιθουανία	106.455	0,0%	72,5%	25,0%	2,6%
Λουξεμβούργο	7.444	11,1%	41,1%	35,7%	12,1%
Ουγγαρία	285.110	3,9%	64,8%	27,9%	3,3%
Μάλτα	17.053	13,1%	52,1%	33,4%	1,4%
Ολλανδία	937.421	3,2%	74,2%	20,8%	1,8%
Αυστρία	422.032	17,1%	46,5%	31,9%	4,5%
Πολωνία	1.390.019	0,0%	66,0%	31,6%	2,4%
Πορτογαλία	380.235	4,6%	56,8%	32,9%	5,7%
Ρουμανία	543.299	0,0%	64,3%	31,6%	4,0%
Σλοβενία	76.728	13,9%	54,7%	27,1%	4,3%
Σλοβακία	138.407	1,7%	56,7%	36,8%	4,8%
Φινλανδία	295.924	0,0%	69,2%	24,6%	6,2%
Σουηδία	453.448	7,7%	56,6%	31,6%	4,2%
Ισλανδία	19.222	4,2%	67,7%	25,1%	3,0%
Λιχτενστάιν	918	0,0%	48,6%	30,6%	20,8%
Νορβηγία	294.043	3,2%	65,6%	28,1%	3,1%
Ελβετία	319.534	1,2%	67,1%	23,6%	8,1%
Βόρεια Μακεδονία	56.141	0,0%	92,2%	7,0%	0,8%
Σερβία	241.968	0,0%	75,5%	19,9%	4,6%
Τουρκία	7.976.064	37,6%	55,0%	5,7%	

²⁶ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex, type of institution and intensity of participation [12/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uae_enrt01&lang=en

Σύμφωνα με τον πίνακα, στην Ευρώπη τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης βραχείας διάρκειας, στο σύνολο των φοιτητών κάθε χώρας, απαντώνται στην Τουρκία (37,6%), την Ισπανία (21,6%), τη Γαλλία (19,9%), τη Λετονία (17,5%), την Αυστρία (17,1%), τη Σλοβενία (13,9%) και τη Μάλτα (13,1%). Οι σπουδές βραχείας διάρκειας δεν αποτελούσαν το 2020 μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, τη Λιθουανία, τη Ρουμανία, τη Φινλανδία, τη Σερβία, το Λιχτενστάιν και τη Βόρεια Μακεδονία, ενώ εφαρμόζονταν κατά περίπτωση σε χώρες όπως η Κροατία, η Τσεχία, η Γερμανία, η Πολωνία και η Πορτογαλία.

Όπως και την προηγούμενη χρονιά, σε όλα τα κράτη, οι φοιτητές προπτυχιακού επιπέδου ήταν περισσότεροι από τους φοιτητές σε κάθε άλλο επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα υψηλότερα ποσοστά προπτυχιακών φοιτητών στο σύνολο φοιτητών της κάθε χώρας συναντώνται στη Βόρεια Μακεδονία (92,2%), την Ελλάδα (85,6%), τη Σερβία (75,5%), την Ολλανδία (74,2%), τη Λιθουανία (72,4%), το Βέλγιο (71,3%) και την Ιρλανδία (70,9%).

Στον αντίποδα, στη Γαλλία (40,6%), το Λουξεμβούργο (41,1%), την Κύπρο (45,2%), την Αυστρία (46,5%), το Λιχτενστάιν (48,6%), το ποσοστό των προπτυχιακών φοιτητών ήταν μικρότερο από το 50% του συνόλου των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε αρκετές χώρες, όπως για παράδειγμα στην Κύπρο (41,5%), την Κροατία (39,9%), τη Γαλλία (37,1%), την Ιταλία (37,0%) και το Λουξεμβούργο (35,7%), πάνω από το ένα τρίτο των φοιτητών ήταν εγγεγραμμένοι σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Αντίθετα, λιγότεροι από το ένα πέμπτο του συνόλου των φοιτητών της κάθε χώρας καταγράφηκαν στην Τουρκία (5,7%), τη Βόρεια Μακεδονία (7,0%), την Ελλάδα (10,5%), την Ιρλανδία (15,6%), την Ισπανία (17,0%) και τη Σερβία (19,9%).

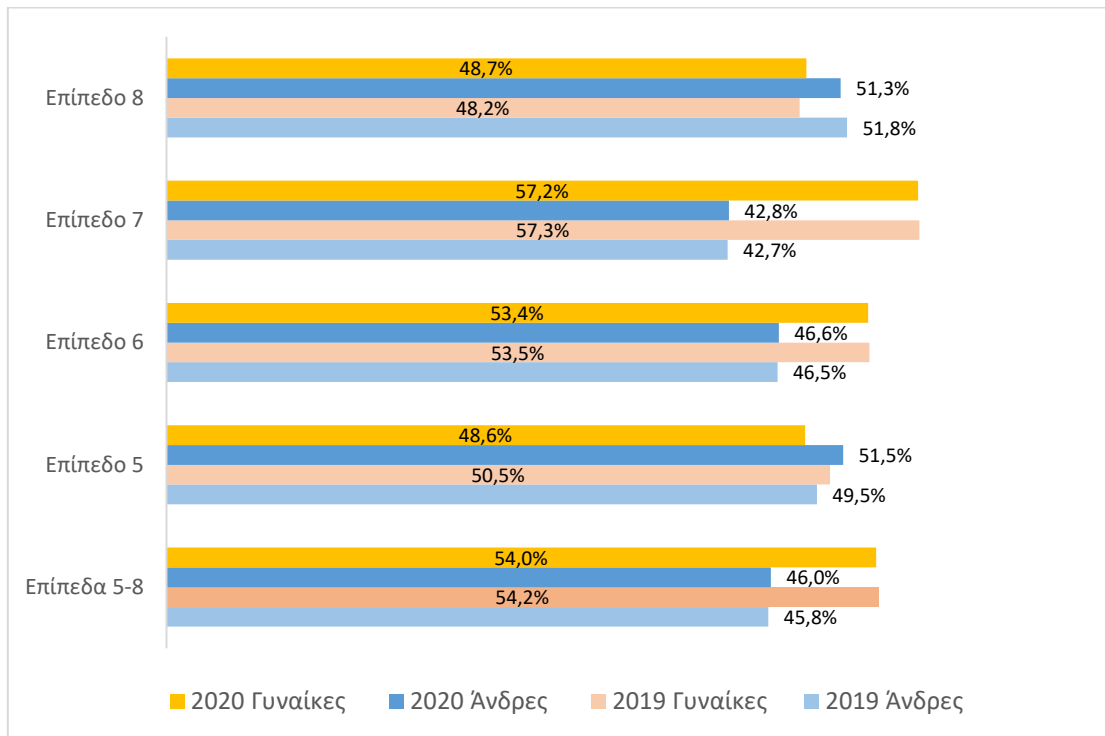
Στον τρίτο κύκλο σπουδών, το υψηλότερο ποσοστό υποψήφιων διδασκόντων ως προς το σύνολο των φοιτητών κάθε χώρας καταγράφηκε στο Λιχτενστάιν (20,8%), στο Λουξεμβούργο (12,1%), την Ελβετία (8,1%) την Τσεχία (6,6%) και τη Φινλανδία (6,2%).

Η Πορτογαλία (5,7%), η Γερμανία (5,6%), η Εσθονία (5,1%), η Σλοβακία (4,8%), η Σερβία (4,6%), η Αυστρία (4,5%), και η Ελλάδα (3,9%) περιλαμβάνονται στις χώρες με σχετικά χαμηλά ποσοστά διδακτορικών φοιτητών. Τέλος, στις χώρες με τους λιγότερους φοιτητές διδακτορικών σπουδών περιλαμβάνονται η Βόρεια Μακεδονία (0,8%), η Μάλτα (1,4%), η Ιταλία (1,6%) και η Ολλανδία (1,8%).

4.1. Φοιτητές ανά κύκλο σπουδών και φύλο

Το 2020, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι γυναίκες αντιστοιχούσαν στο 54% του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Σχήμα 20). Το ποσοστό των γυναικών παρουσιάζεται ελαφρώς χαμηλότερο στις σπουδές βραχείας διάρκειας (48,6%), αρκετά υψηλότερο στον προπτυχιακό κύκλο σπουδών (53,4%) και πολύ υψηλότερο στις μεταπτυχιακές σπουδές (57,2%), ενώ καταγράφεται επίσης χαμηλότερο στους υποψήφιους διδάκτορες (48,7%), όπου η πλειονότητα των φοιτητών ήταν άνδρες.

Οι αλλαγές στα ποσοστά ανά κατηγορία, σε σύγκριση με το 2019, είναι πολύ μικρές.

Σχήμα 20. Κατανομή (%) φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (επίπεδα 5-8) και φύλο στην ΕΕ, το 2020 και το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat²⁷)

Τα πέντε υψηλότερα ποσοστά γυναικών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα) καταγράφονται στην Ισλανδία (65,15%), τη Σουηδία (60,18%), την Πολωνία (58,98%), την Εσθονία (58,74%) και τη Σλοβακία (58,55%) (Πίνακας 10).

Η Ελλάδα, η Γερμανία, το Λιχτενστάιν και η Τουρκία ήταν οι μόνες χώρες στην Ευρώπη όπου οι άνδρες αποτελούσαν την πλειονότητα των φοιτητών τόσο στους σπουδαστές πρώτου κύκλου (Ελλάδα 51,65%, Γερμανία 53,30%, Τουρκία 53,47%, Λιχτενστάιν 55,61%) όσο και στο σύνολο (Ελλάδα 50,46%, Γερμανία 50,83%, Τουρκία 51,72%, Λιχτενστάιν 62,31%). Η Κύπρος (54,20%) περιλαμβάνονται, επίσης, στις χώρες όπου οι άνδρες υπερτερούσαν αριθμητικά των γυναικών στους προπτυχιακούς φοιτητές. Στον αντίποδα, στους προπτυχιακούς φοιτητές τα υψηλότερα ποσοστά γυναικών καταγράφονται στη Σουηδία (63,95%), την Ισλανδία (63,68%), τη Νορβηγία (60,29%), τη Γαλλία (60,03%), τη Δανία (59,26%) και τη Σλοβενία (59,03%).

Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές ποσοστό φοιτητριών πάνω από 60% καταγράφεται στην Ισλανδία (70,53%), την Κύπρο (68,84%), την Πολωνία (65,68%), τη Λιθουανία (64,48%), τη Σλοβενία (63,99%), την Κροατία και την Εσθονία (62,47%), τη Σερβία (61,68%), τη Σλοβακία (61,59%), τη Ρουμανία (60,34%), την Τσεχία (60,09%) και τη Λετονία (60,02%).

Ως προς τους υποψήφιους διδάκτορες, τα υψηλότερα ποσοστά στους άνδρες εμφανίζονται στο Λιχτενστάιν (76,44%), το Λουξεμβούργο (57,02%), την Τσεχία (55,48%) και την Αυστρία (54,70%), ενώ τα χαμηλότερα διαπιστώνονται στην Ισλανδία (40,52%), την Κύπρο (41,27%), τη Σερβία (42,35%), την Εσθονία (43,16%), τη Λιθουανία (44,26%) και την Λετονία (44,79%)

²⁷ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex, type of institution and intensity of participation [12/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt01&lang=en

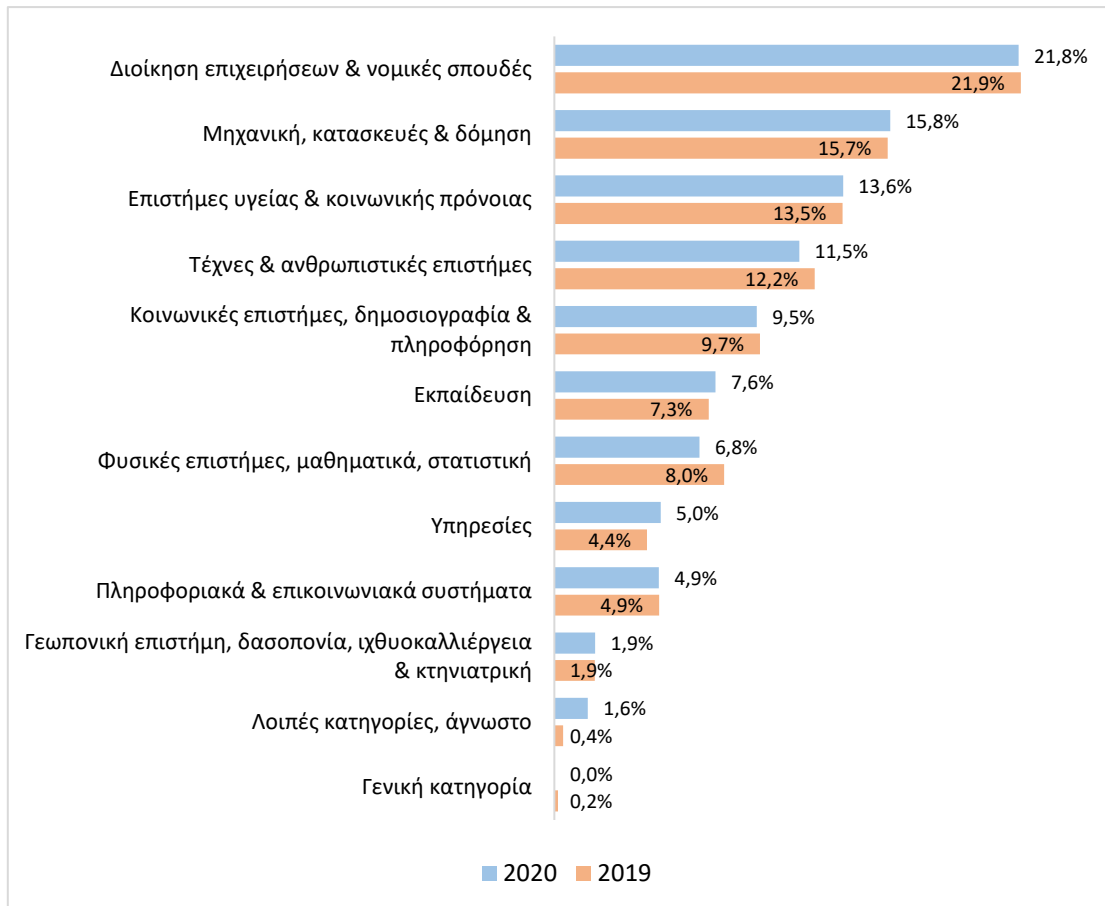
Πίνακας 10. Κατανομή φοιτητών (%) ανά επίπεδο σπουδών και φύλο στην Ευρώπη (επίπεδα 5-8), το 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat²⁸)

Χώρα	Τριτοβάθμια (Επίπεδα 5-8)		Σύντομος Κύκλος (Επίπεδο 5)		Πτυχίο (Επίπεδο 6)		Μεταπτυχιακό (Επίπεδο 7)		Διδακτορικό (Επίπεδο 8)	
	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες
ΕΕ27	45,99%	54,01%	51,45%	48,55%	46,58%	53,42%	42,77%	57,23%	51,30%	48,70%
Βέλγιο	43,95%	56,05%	42,03%	57,97%	43,56%	56,44%	44,09%	55,91%	53,51%	46,49%
Βουλγαρία	46,00%	54,00%			48,18%	51,82%	41,39%	58,61%	47,45%	52,55%
Τσεχία	43,05%	56,95%	37,88%	62,12%	43,43%	56,57%	39,91%	60,09%	55,48%	44,52%
Δανία	43,11%	56,89%	54,11%	45,89%	40,74%	59,26%	43,47%	56,53%	48,50%	51,50%
Γερμανία	50,83%	49,17%	54,37%	45,63%	53,30%	46,70%	45,77%	54,23%	53,57%	46,43%
Εσθονία	41,25%	58,74%			43,14%	56,86%	37,53%	62,47%	43,16%	56,84%
Ιρλανδία	46,73%	53,27%	46,64%	53,36%	47,43%	52,57%	43,66%	56,34%	46,55%	53,45%
Ελλάδα	50,46%	49,54%			51,65%	48,35%	40,05%	59,95%	52,08%	47,92%
Ισπανία	45,93%	54,07%	51,52%	48,48%	45,10%	54,90%	40,63%	59,37%	49,99%	50,01%
Γαλλία	45,10%	54,90%	52,12%	47,88%	39,97%	60,03%	46,45%	53,55%	52,78%	47,22%
Κροατία	42,77%	57,23%	86,96%	13,04%	46,29%	53,71%	37,53%	62,47%	45,13%	54,87%
Ιταλία	44,21%	55,79%	73,63%	26,37%	45,62%	54,38%	40,82%	59,18%	51,32%	48,68%
Κύπρος	45,86%	54,14%	69,73%	30,27%	54,20%	45,80%	31,16%	68,84%	41,27%	58,73%
Λετονία	44,24%	55,76%	37,23%	62,77%	48,16%	51,84%	39,98%	60,02%	44,79%	55,21%
Λιθουανία	42,73%	57,27%			45,16%	54,84%	35,52%	64,48%	44,26%	55,74%
Λουξεμβούργο	47,17%	52,83%	45,72%	54,28%	45,78%	54,22%	45,89%	54,11%	57,02%	42,98%
Ουγγαρία	46,02%	53,98%	41,59%	58,41%	47,13%	52,87%	43,41%	56,59%	51,57%	48,43%
Μάλτα	42,97%	57,03%	35,58%	64,42%	43,91%	56,09%	44,05%	55,93%	51,29%	48,71%
Ολλανδία	47,41%	52,59%	44,57%	55,43%	47,97%	52,03%	45,51%	54,49%	51,56%	48,44%
Αυστρία	46,31%	53,69%	46,44%	53,56%	45,95%	54,05%	45,57%	54,43%	54,70%	45,31%
Πολωνία	41,02%	58,98%	14,51%	85,49%	44,08%	55,92%	34,32%	65,68%	45,35%	54,65%
Πορτογαλία	46,21%	53,79%	61,17%	38,83%	45,28%	54,72%	45,47%	54,53%	47,77%	52,23%
Ρουμανία	45,40%	54,60%			48,00%	52,00%	39,66%	60,34%	48,99%	51,01%
Σλοβενία	42,69%	57,31%	61,49%	38,51%	40,97%	59,03%	36,01%	63,99%	45,86%	54,14%
Σλοβακία	41,45%	58,55%	34,23%	65,77%	42,76%	57,24%	38,41%	61,59%	52,03%	47,97%
Φινλανδία	46,13%	53,87%			47,90%	52,10%	41,00%	59,00%	46,75%	53,25%
Σουηδία	39,82%	60,18%	50,08%	49,92%	36,05%	63,95%	42,64%	57,36%	50,76%	49,24%
Ισλανδία	34,85%	65,15%	39,24%	60,76%	36,32%	63,68%	29,47%	70,53%	40,52%	59,48%
Λιχτενστάιν	62,31%	37,69%			55,61%	44,39%	63,35%	36,65%	76,44%	23,56%
Νορβηγία	41,69%	58,31%	82,11%	17,89%	39,71%	60,29%	41,23%	58,77%	46,28%	53,72%
Ελβετία	49,48%	50,52%	37,10%	62,90%	49,90%	50,10%	47,91%	52,09%	52,36%	47,64%
Βόρεια Μακεδονία	42,96%	57,04%			42,95%	57,05%	42,50%	57,50%	47,65%	52,35%
Σερβία	43,00%	57,00%			44,28%	55,72%	38,32%	61,68%	42,35%	57,65%
Τουρκία	51,72%	48,28%	49,18%	50,82%	53,47%	46,53%	51,64%	48,36%		48,17%

²⁸ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [12/05/2022]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uae_enrt03&lang=en

4.2. Φοιτητές ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο

Το 2020, πάνω από το ένα πέμπτο του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ΕΕ (Σχήμα 21) επέλεξε τις επιστήμες διοίκησης επιχειρήσεων και τις νομικές σπουδές (21,8%). Η δεύτερη συνηθέστερη επιλογή για τους φοιτητές ήταν οι επιστήμες της μηχανικής, των κατασκευών και της δόμησης (15,8%). Ακολουθούν: οι επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας (13,6%), οι τέχνες και οι ανθρωπιστικές επιστήμες (11,5%), οι κοινωνικές επιστήμες, η δημοσιογραφία και η πληροφόρηση (9,5%), η εκπαίδευση (7,6%), οι φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά και η στατιστική (6,8%), οι υπηρεσίες (5%), οι επιστήμες πληροφορικής και επικοινωνιακών συστημάτων (4,9%), και, τέλος, η γεωπονική επιστήμη, η δασοπονία, η ιχθυοκαλλιέργεια και η κτηνιατρική (1,9%).

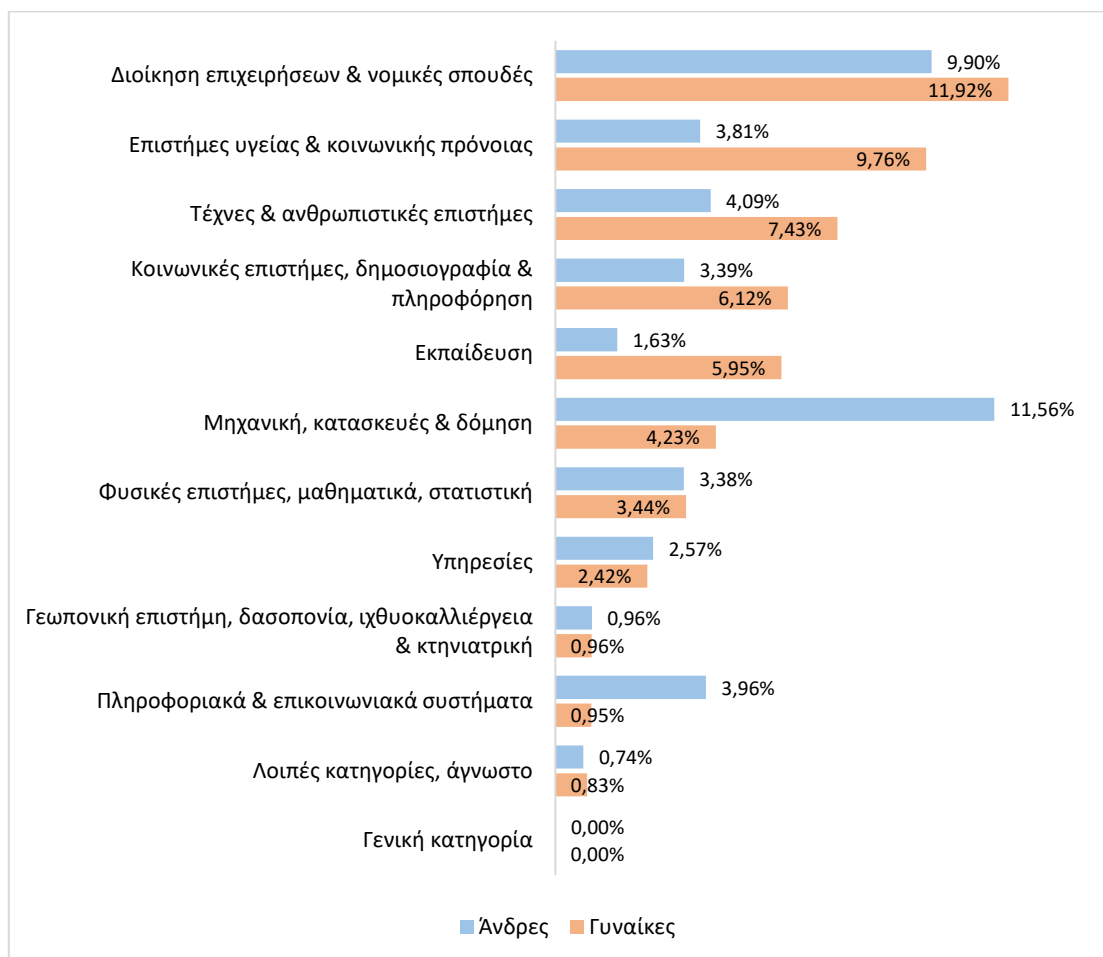
Σχήμα 21. Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8) (2020, 2019) (με βάση δεδομένα της Eurostat²⁹)

Από τη σύγκριση με τα δεδομένα του 2019 προκύπτει ότι αυξήθηκε το ποσοστό φοιτητών οι οποίοι επέλεξαν να σπουδάσουν αντικείμενα σχετικά με την εκπαίδευση, ενώ μειώθηκε το ποσοστό των φοιτητών που σπουδάζουν Τέχνες & Ανθρωπιστικές Επιστήμες και Φυσικές Επιστήμες, Μαθηματικά & Στατιστική. Τα τελευταία αντικείμενα υποχωρούν στην 7^η θέση προτίμησης σε σύγκριση με την 6^η θέση το 2019. Αντίστοιχα, αυξήθηκε το 2020 το ποσοστό των φοιτητών οι οποίοι επιλέγουν για σπουδές τον τομέα των υπηρεσιών (8^η θέση).

Στο σύνολο των εγγεγραμμένων φοιτητών στην ΕΕ για το 2020, οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών σε έξι από τα δέκα πεδία σπουδών (Σχήμα 22): στις επιστήμες της διοίκησης

²⁹ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [12/05/2022]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt03&lang=en

επιχειρήσεων και τις νομικές σπουδές (11,92%), στις επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας (9,76%), στις τέχνες και τις ανθρωπιστικές επιστήμες (7,43%), στις κοινωνικές επιστήμες, τη δημοσιογραφία και την πληροφόρηση (6,12%), την εκπαίδευση (5,95%), τις φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά και τη στατιστική (3,44%), τη γεωπονική επιστήμη, τη δασοπονία, την ιχθυοκαλλιέργεια & την κτηνιατρική (0,97%). Οι άνδρες φοιτητές υπερτερούν των γυναικών στις υπόλοιπες κατηγορίες: στις επιστήμες της μηχανικής, των κατασκευών και της δόμησης (11,56%), στις επιστήμες πληροφορικής και επικοινωνιακών συστημάτων (3,96%) και στις υπηρεσίες (2,57%).

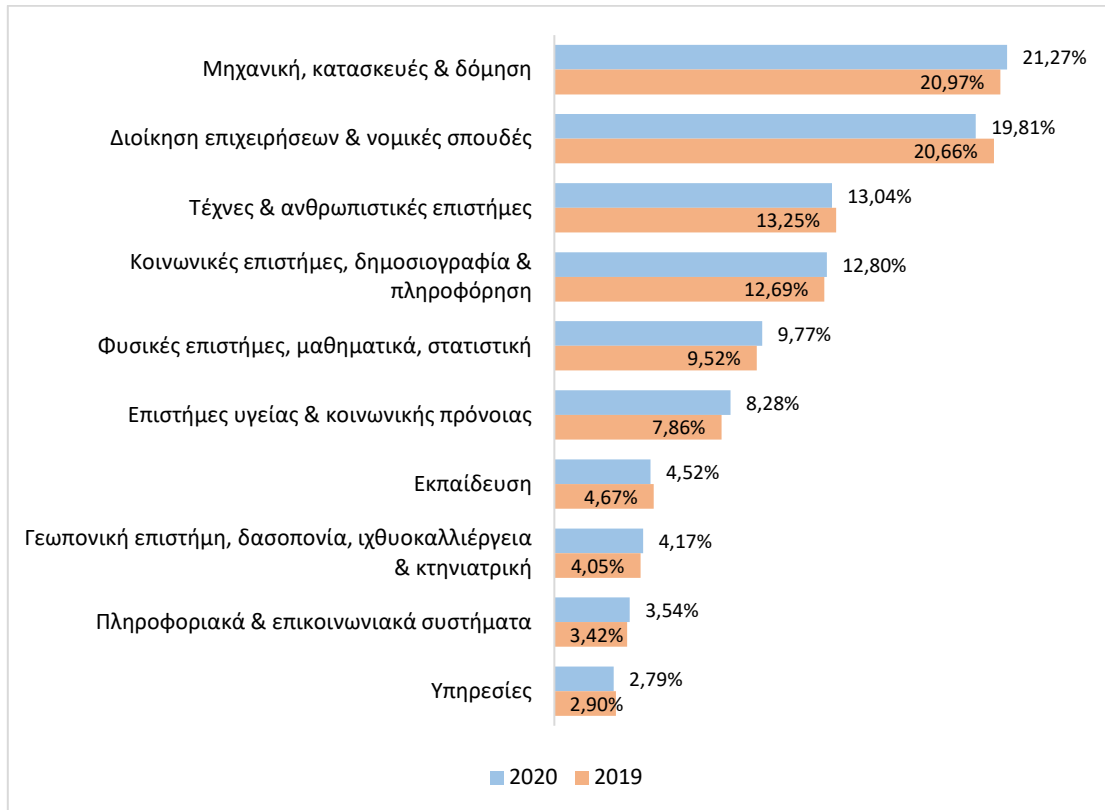

Σχήμα 22. Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat³⁰)

Στην Ελλάδα (Σχήμα 23) οι περισσότεροι φοιτητές επιλέγουν τις επιστήμες της μηχανικής, των κατασκευών και της δόμησης (21,27%), ως αποτέλεσμα της πανεπιστημιοποίησης των πρώην ΤΕΙ στα οποία λειτουργούσε μεγάλος αριθμός Τμημάτων τεχνολογικής εκπαίδευσης. Στη δεύτερη θέση, σε αντίθεση με τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ, έρχονται οι επιστήμες της διοίκησης επιχειρήσεων και οι νομικές σπουδές (19,81%). Οι τέχνες και οι ανθρωπιστικές επιστήμες (13,04%) αποτελούν την τρίτη επιλογή των Ελλήνων φοιτητών (τέταρτη επιλογή στην Ευρώπη) και ακολουθούν: οι κοινωνικές επιστήμες, η δημοσιογραφία και η πληροφόρηση (12,80%), οι φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά και η στατιστική (9,77%), οι επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας (8,28%), η εκπαίδευση (4,52%), οι γεωπονικές επιστήμες, η ιχθυοκαλλιέργεια και η κτηνιατρική (4,17%), οι επιστήμες πληροφορικής και επικοινωνιακών συστημάτων (3,54%) και οι υπηρεσίες (2,79%). Η μεγαλύτερη απόκλιση από τον

³⁰ Eurostat-Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [12/05/2022]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt03&lang=en

ευρωπαϊκό μέσο όρο στις προτιμήσεις των Ελλήνων φοιτητών εντοπίζεται στις επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, οι οποίες βρίσκονται στην 6^η θέση στη σειρά προτίμησης των Ελλήνων σε αντίθεση με την 3^η θέση στον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Σχήμα 23. Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8) (2020-2019) (με βάση δεδομένα της Eurostat³¹)

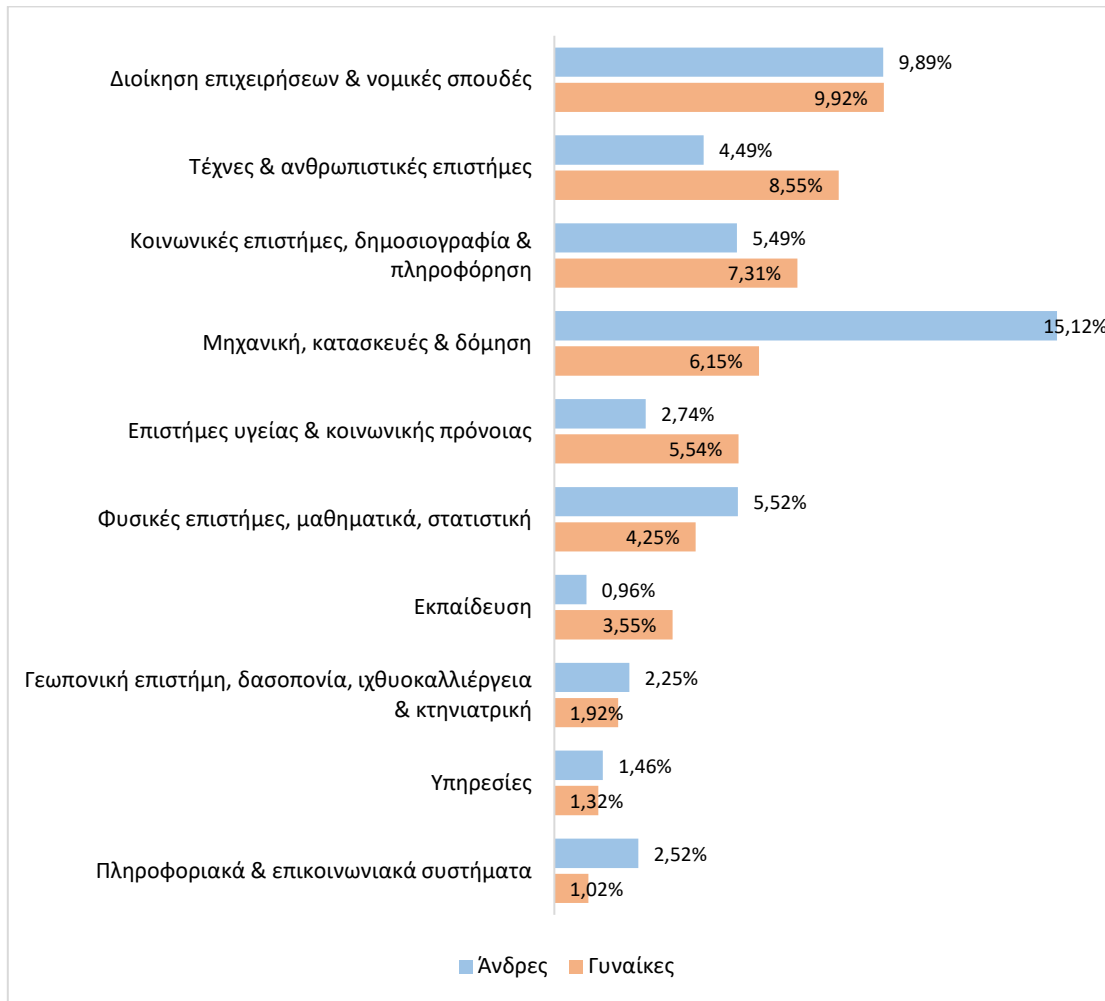
Σε σχέση με το 2019 δεν υπάρχει μεταβολή ως προς τη σειρά κατάταξης/επιλογής των αντικειμένων σπουδών από τους φοιτητές. Καταγράφονται μόνο οριακές και μικρές μεταβολές σε ορισμένα αντικείμενα. Για παράδειγμα, το ποσοστό των φοιτητών που επιλέγει να σπουδάσει αντικείμενα μηχανικής, κατασκευών και δόμησης εμφανίζεται να έχει σημειώσει αύξηση κατά 0,3% το 2020 σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Θετική μεταβολή καταγράφεται στην περίπτωση των κοινωνικών επιστημών, της δημοσιογραφίας και της πληροφόρησης (+0,11%), των φυσικών επιστημών, των μαθηματικών και της στατιστικής (+0,25%), των επιστημών υγείας (+0,42%), της γεωπονικής επιστήμης, της δασοπονίας, της ιχθυοκαλλιέργειας και της κτηνιατρικής (+0,12%) και των πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων (+0,12%). Αντίθετα, μικρή μείωση εμφανίζεται στο ποσοστό φοιτητών το οποίο σπουδάζει διοίκηση επιχειρήσεων και νομική (-0,85%) και οριακή μείωση στις τέχνες και ανθρωπιστικές επιστήμες (-0,21%), εκπαίδευση (-0,15%) και υπηρεσίες (-0,11%).

Αναφορικά με το φύλο, στο σύνολο των εγγεγραμμένων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (802.365), οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών σε πέντε από τις δέκα κατηγορίες με βάση το αντικείμενο σπουδών ως εξής (Σχήμα 24): στη διοίκηση επιχειρήσεων και τις νομικές σπουδές (9,92% γυναίκες, 9,89% άνδρες), στις τέχνες και τις ανθρωπιστικές επιστήμες (8,55% γυναίκες, 4,49% άνδρες), στην εκπαίδευση (3,55% γυναίκες, 0,96% άνδρες), στις επιστήμες υγείας και

³¹ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [12/05/2022]
Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uae_enrt03&lang=en

κοινωνικής πρόνοιας (5,54% γυναίκες, 2,74% άνδρες) και στις κοινωνικές επιστήμες, τη δημοσιογραφία και την πληροφόρηση (7,31% γυναίκες, 5,49% άνδρες).

Οι άνδρες υπερτερούν αριθμητικά των γυναικών στις επιστήμες της μηχανικής, των κατασκευών και της δόμησης (15,12% άνδρες, 6,15% γυναίκες), στις φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά και τη στατιστική (5,52% άνδρες, 4,25% γυναίκες), στη γεωπονική επιστήμη, τη δασοπονία, την ιχθυοκαλλιέργεια και την κτηνιατρική (2,25% άνδρες, 1,92% γυναίκες), στις επιστήμες της πληροφορικής και των επικοινωνιακών συστημάτων (2,52% άνδρες, 1,02% γυναίκες) και στις υπηρεσίες (1,46% άνδρες, 1,32% γυναίκες).

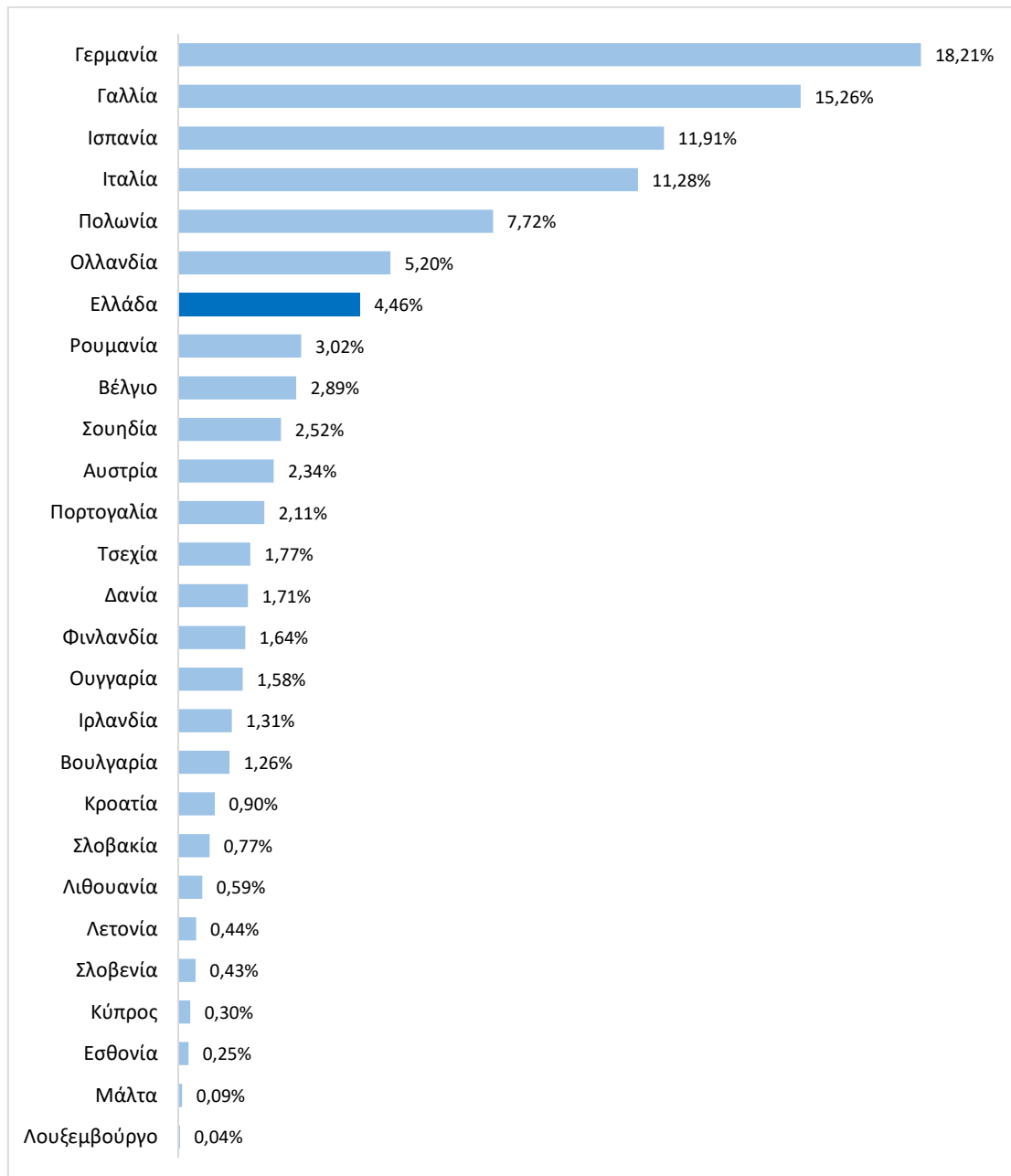
Σχήμα 24. Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8), το 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat³²)

4.3. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ27 ανά χώρα

Στην ΕΕ, την τελευταία τριετία, η Γερμανία είναι η χώρα με τον μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών. Το 2019 είχε 3.280.033 φοιτητές, που αντιστοιχεί στο 18,21% του συνόλου των φοιτητών της ΕΕ (Σχήμα 25). Ακολουθούσαν η Γαλλία με 2.748.033 φοιτητές (15,26% του συνόλου), η Ισπανία με 2.145.333 φοιτητές (11,91% του συνόλου), η Ιταλία με 2.030.768 φοιτητές (11,28% του συνόλου) και η Πολωνία με 1.390.019 φοιτητές (7,72% του συνόλου). Η Ελλάδα με 802.365 εγγεγραμμένους φοιτητές αντιστοιχεί στο 4,46% του συνόλου των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ποσοστό σημαντικά

³² Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [12/05/2022]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt03&lang=en

υψηλότερο από εκείνο των χωρών αντίστοιχου πληθυσμιακού μεγέθους, όπως το Βέλγιο (2,89% του συνόλου), η Πορτογαλία (2,11% του συνόλου), η Τσεχία (1,77% του συνόλου) ή η Ουγγαρία (1,58% του συνόλου).

Σχήμα 25. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο των φοιτητών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat³³)

Ο Πίνακας 11 δείχνει τη μεταβολή του ποσοστού φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο των φοιτητών στην ΕΕ από το 2019 στο 2020. Οι μεταβολές που καταγράφονται είναι οριακές. Οι μεγαλύτερες θετικές μεταβολές σημειώνονται στην Ιταλία (0,37%), την Ισπανία (0,19%) και τη Γαλλία

³³ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex, type of institution and intensity of participation [12/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uae_enrt01&lang=en

(0,15%). Στον αντίποδα οι μεγαλύτερες μειώσεις καταγράφονται στην Πολωνία και τη Γερμανία (-0,33%).

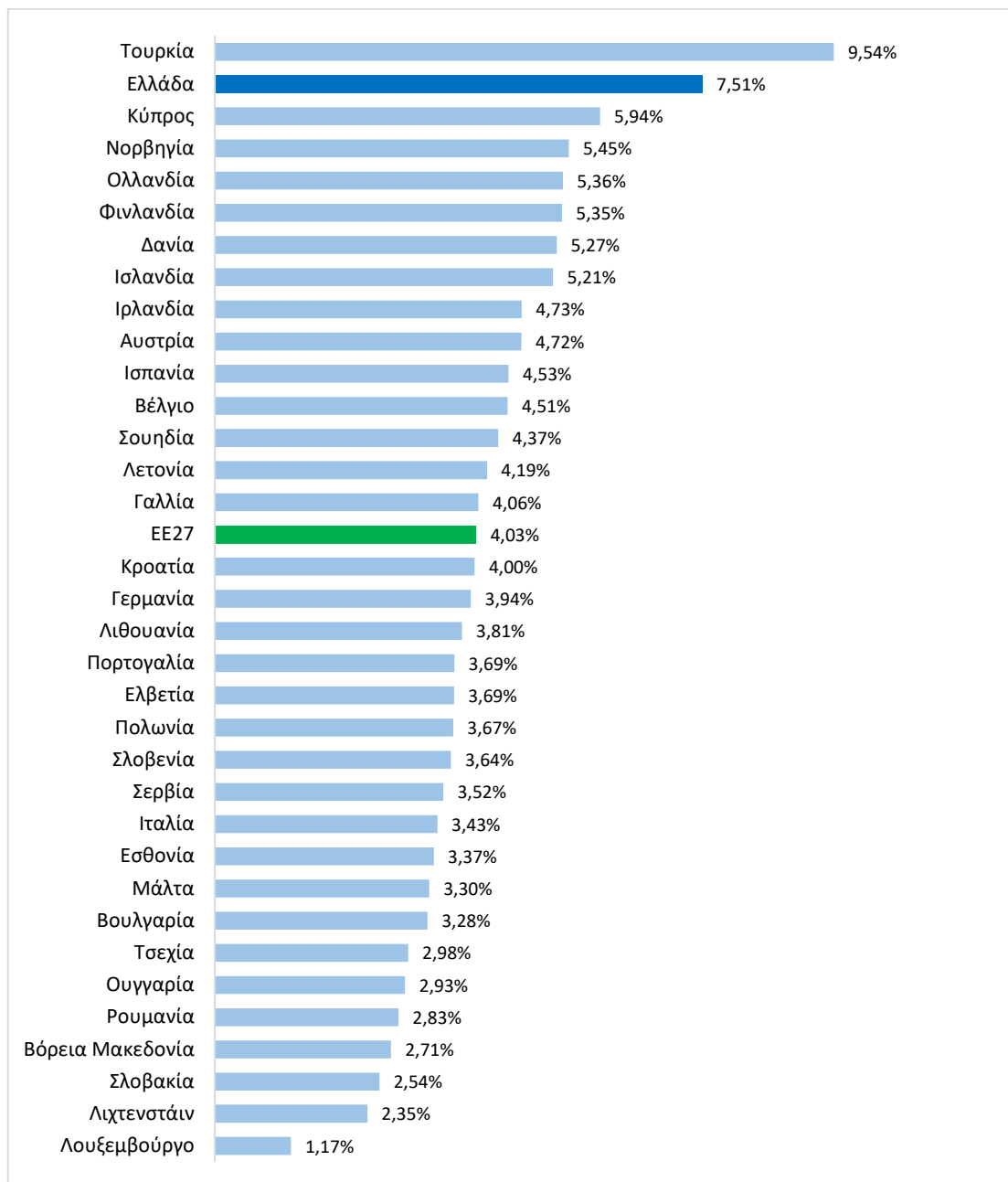
Πίνακας 11. Μεταβολή ποσοστού φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο των φοιτητών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8) (2020, 2019) (με βάση δεδομένα της Eurostat)

Χώρα	2019	2020	Μεταβολή 2020-2019
Βέλγιο	2,92%	2,89%	-0,03%
Βουλγαρία	1,29%	1,26%	-0,03%
Τσεχία	1,80%	1,77%	-0,03%
Δανία	1,74%	1,71%	-0,03%
Γερμανία	18,54%	18,21%	-0,33%
Εσθονία	0,26%	0,25%	-0,01%
Ιρλανδία	1,31%	1,31%	0,01%
Ελλάδα	4,47%	4,46%	-0,01%
Ισπανία	11,72%	11,91%	0,19%
Γαλλία	15,11%	15,26%	0,15%
Κροατία	0,92%	0,90%	-0,02%
Ιταλία	10,90%	11,28%	0,37%
Κύπρος	0,28%	0,30%	0,01%
Λετονία	0,45%	0,44%	-0,01%
Λιθουανία	0,63%	0,59%	-0,04%
Λουξεμβούργο	0,04%	0,04%	0,00%
Ουγγαρία	1,58%	1,58%	0,00%
Μάλτα	0,09%	0,09%	0,00%
Ολλανδία	5,14%	5,20%	0,07%
Αυστρία	2,38%	2,34%	-0,04%
Πολωνία	8,05%	7,72%	-0,33%
Πορτογαλία	2,07%	2,11%	0,04%
Ρουμανία	3,00%	3,02%	0,01%
Σλοβενία	0,43%	0,43%	0,00%
Σλοβακία	0,79%	0,77%	-0,02%
Φινλανδία	1,66%	1,64%	-0,02%
Σουηδία	2,43%	2,52%	0,09%

4.4. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού στον πληθυσμό κάθε χώρας της Ευρώπης

Από τα στοιχεία της Eurostat προκύπτει ότι αναλογικά με τον συνολικό πληθυσμό της χώρας, η Τουρκία διαθέτει τους περισσότερους φοιτητές στην Ευρώπη (9,54%). Αντίστοιχα, η Ελλάδα φέρεται να έχει το υψηλότερο συγκριτικά πλήθος εγγεγραμμένων φοιτητών (7,51%), γεγονός που οφείλεται κυρίως στην συμπερίληψη των ανενεργών φοιτητών (σε έτη πέραν των ν+3). Το ποσοστό της Ελλάδας βρίσκεται πολύ πάνω από τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ των 27, ο οποίος υπολογίζεται στο 4,03%. Η Γερμανία, παρά το γεγονός ότι διαθέτει αριθμητικά τους περισσότερους φοιτητές στην ΕΕ27, κατατάσσεται μόλις στην 17^η θέση ως προς το ποσοστό των φοιτητών επί του συνολικού πληθυσμού της χώρας (3,94%) σε σύνολο 34 χωρών της Ευρώπης. Το ίδιο ισχύει για τη Γαλλία και την Ισπανία, οι οποίες, από τη 2^η και 3^η θέση στο σύνολο του αριθμού των φοιτητών των χωρών της ΕΕ27, κατατάσσονται στην 15^η και 11^η θέση αντιστοίχως στο ποσοστό των φοιτητών επί του συνολικού πληθυσμού. Από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, υψηλά ποσοστά εμφανίζουν η Κύπρος (5,94%), η Νορβηγία (5,45%), η Ολλανδία (5,36%), η Φινλανδία (5,35%), η Δανία (5,27%) και η Ισλανδία (5,21%).

Τέλος, οι χώρες με το χαμηλότερο ποσοστό των φοιτητών επί του συνολικού πληθυσμού είναι η Ουγγαρία (2,93%), η Ρουμανία (2,83%), η Βόρεια Μακεδονία (2,71%), η Σλοβακία (2,54%), το Λιχτενστάιν (2,35%) και το Λουξεμβούργο (1,17%). Σχετικό είναι το Σχήμα 26.

Σχήμα 26. Ποσοστό φοιτητών (επίπεδο 5-8) επί του συνολικού πληθυσμού κάθε χώρας της Ευρώπης το 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat³⁴)

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η μεταβολή του ποσοστού φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο του πληθυσμού τους από το 2019 στο 2020. Σε όλες τις χώρες, πλην της Λιθουανίας (-

³⁴ α) Eurostat- Population in Europe, [12/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjan/default/table?lang=en

β) Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex, type of institution and intensity of participation [12/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt01&lang=en

0,2%), της Πολωνίας (-0,1%) και της Σερβίας (-0,1%), καταγράφεται οριακή σταθερότητα ή οριακή αύξηση (Πίνακας 12)

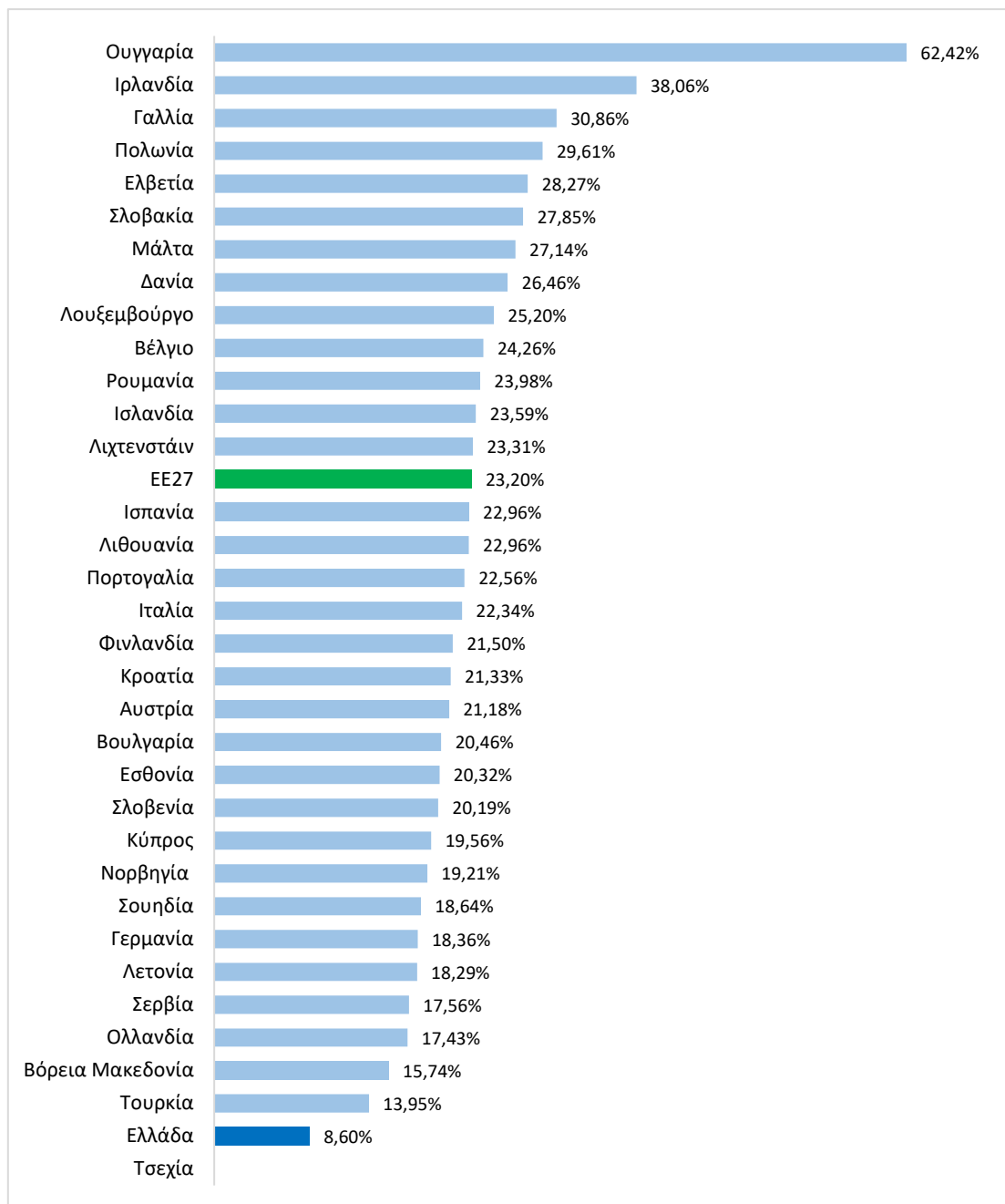
Πίνακας 12. Μεταβολή ποσοστού φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο του πληθυσμού της (επίπεδα 5-8) (2020, 2019) (με βάση δεδομένα της Eurostat)

Χώρα	2019	2020	Μεταβολή 2020-2019
ΕΕ27	4,0%	4,0%	0,1%
Βέλγιο	4,5%	4,5%	0,0%
Βουλγαρία	3,3%	3,3%	0,0%
Τσεχία	3,0%	3,0%	0,0%
Δανία	5,3%	5,3%	0,0%
Γερμανία	4,0%	3,9%	0,0%
Εσθονία	3,4%	3,4%	0,0%
Ιρλανδία	4,7%	4,7%	0,0%
Ελλάδα	7,4%	7,5%	0,1%
Ισπανία	4,4%	4,5%	0,1%
Γαλλία	4,0%	4,1%	0,1%
Κροατία	4,0%	4,0%	0,0%
Ιταλία	3,2%	3,4%	0,2%
Κύπρος	5,7%	5,9%	0,3%
Λετονία	4,2%	4,2%	0,0%
Λιθουανία	4,0%	3,8%	-0,2%
Λουξεμβούργο	1,1%	1,2%	0,0%
Ουγγαρία	2,9%	2,9%	0,0%
Μάλτα	3,1%	3,3%	0,2%
Ολλανδία	5,2%	5,4%	0,1%
Αυστρία	4,8%	4,7%	0,0%
Πολωνία	3,8%	3,7%	-0,1%
Πορτογαλία	3,6%	3,7%	0,1%
Ρουμανία	2,8%	2,8%	0,1%
Σλοβενία	3,6%	3,6%	0,0%
Σλοβακία	2,6%	2,5%	0,0%
Φινλανδία	5,3%	5,3%	0,0%
Σουηδία	4,2%	4,4%	0,2%
Ισλανδία	5,0%	5,2%	0,2%
Λιχτενστάιν	2,4%	2,4%	0,0%
Νορβηγία	5,4%	5,5%	0,1%
Ελβετία	3,6%	3,7%	0,0%
Βόρεια Μακεδονία	2,7%	2,7%	0,0%
Σερβία	3,6%	3,5%	-0,1%
Τουρκία	9,4%	9,5%	0,2%

4.5. Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών

Το 2020, στο ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών (Σχήμα 27), η Ελλάδα κατείχε την τελευταία θέση στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών, με ποσοστό μόλις 8,6%, το οποίο απέχει πολύ από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (23,2%). Και σε αυτή την περίπτωση παρατηρείται σημαντική στρέβλωση από την συμπερίληψη των ανενεργών φοιτητών στο σύνολο του φοιτητικού πληθυσμού της Ελλάδας. Τη

δεύτερη δυσμενέστερη επίδοση εμφανίζει η Τουρκία (13,95%), ενώ σε χαμηλές θέσεις βρίσκονται η Ολλανδία (17,43%), η Γερμανία (18,36%) και η Σουηδία (18,64%). Τα υψηλότερα ποσοστά αποφοίτων επί των φοιτητών στην Ευρώπη εμφανίζουν η Ουγγαρία (62,42%), η Ιρλανδία (38,06%) και η Γαλλία (30,86%). Το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό της Ουγγαρίας οφείλεται σε αλλαγή του τρόπου υπολογισμού των αποφοίτων και είναι παροδικό.

Σχήμα 27. Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών στην Ευρώπη, το 2020 (Eurostat)³⁵

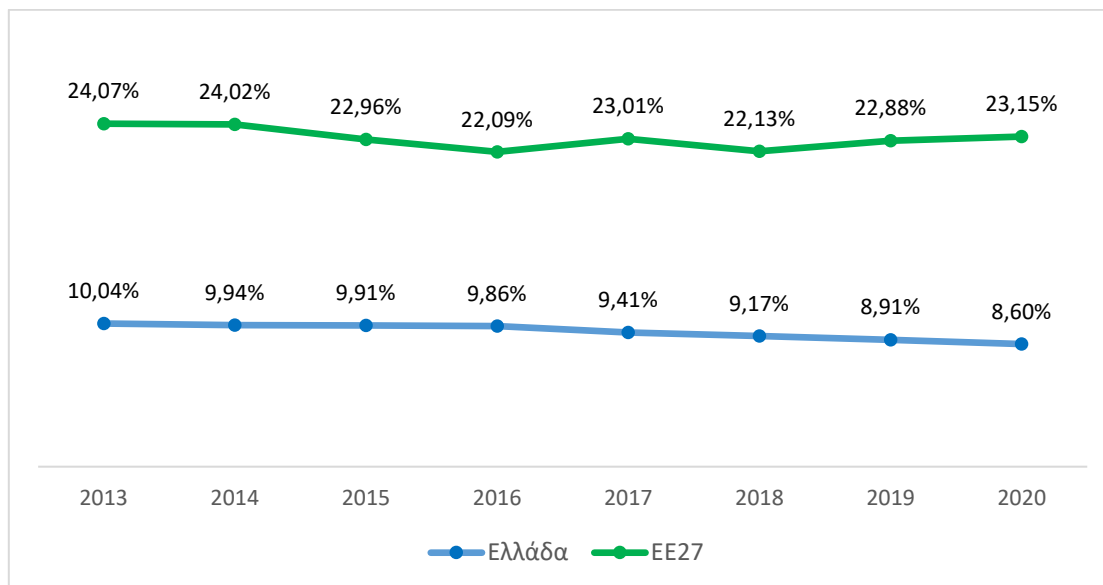
Στο Σχήμα 28 παρουσιάζεται η εξέλιξη του ποσοστού αποφοίτων επί των φοιτητών στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση μεταξύ των ετών 2013-2020. Η μεγάλη απόκλιση της χώρας μας από την

³⁵α) Eurostat- Graduates by education level, programme orientation, sex and field of education, [12/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uae_grad02&lang=en

β) Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex, type of institution and intensity of participation [12/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uae_enrt01&lang=en

Ευρωπαϊκή Ένωση είναι εμφανής με το 2016 να μειώνεται στο χαμηλότερο σημείο (12,23%) της δεκαετίας. Έκτοτε και έως το 2020, η απόκλιση αυτή διερύνεται συνεχώς φτάνοντας το 2020 τις 14,55 ποσοστιαίες μονάδες, ξεπερνώντας οριακά την απόκλιση του έτους 2013.

Σχήμα 28. Εξέλιξη ποσοστού αποφοίτων/φοιτητών την περίοδο 2013 – 2020 σε Ελλάδα και ΕΕ (Eurostat)

4.6. Συμπεράσματα

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι δείκτες της Eurostat για τον φοιτητικό πληθυσμό Ελλάδας και ΕΕ27 (Πίνακας 13).

Πίνακας 13. Συνοπτική παρουσίαση δεικτών της Eurostat για τον φοιτητικό πληθυσμό

Δείκτες	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΕ27
Φοιτητικός πληθυσμός στην Ευρώπη		
Φοιτητικός πληθυσμός σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό, επίπεδο 5-8, (2020)	7,51%	4,03%
Φοιτητικός πληθυσμός στην Ευρώπη με βάση το φύλο		
Φοιτητικός πληθυσμός σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό, επίπεδο 5-8, (2020) - άνδρες	50,46%	45,99%
Φοιτητικός πληθυσμός σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό, επίπεδο 5-8, (2020) - γυναίκες	49,54%	54,01%
Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών στην Ευρώπη		
Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών	8,6%	23,2%

Η Ελλάδα διαθέτει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητικού πληθυσμού σε σχέση με τον πληθυσμό της. Βεβαίως, θα πρέπει να σημειωθεί ότι επειδή η μέτρηση γίνεται επί των εγγεγραμμένων φοιτητών και ένα μεγάλο ποσοστό από αυτούς θεωρούνται μη ενεργοί, η σύγκριση δεν αποτυπώνει ακριβώς την πραγματικότητα. Η παραμονή μη ενεργών φοιτητών, οι οποίοι δηλαδή δεν αποφοιτούν από τα ελληνικά ΑΕΙ, δημιουργεί δυσμενείς επιδόσεις για τη χώρα σε μια σειρά από τους σχετικούς διεθνείς δείκτες, όπως:

- Το ποσοστό των αποφοίτων στο σύνολο των φοιτητών ετησίως παραμένει το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών της Ευρώπης.
- Η δυσμενής ποσοστιαία κατανομή μεταξύ προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών αποτελεί βασική συνέπεια της παραπάνω στρέβλωσης.

Αξιοσημείωτο, επίσης, είναι το γεγονός ότι στην Ελλάδα παραμένει υψηλότερο το ποσοστό των ανδρών έναντι των γυναικών στον πρώτο κύκλο σπουδών σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες. Ο δείκτης αυτός, επίσης, επηρεάζεται από το γεγονός ότι η πλειονότητα των μη ενεργών φοιτητών είναι άνδρες. Ωστόσο, στις μεταπτυχιακές σπουδές οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών.

Ως προς τα αντικείμενα σπουδών, οι φοιτητές στην Ελλάδα ακολουθούν, στην πλειονότητά τους, τις επιστήμες μηχανικής και τις επιστήμες διοίκησης και νομικής με τελευταίες στην προτίμησή τους τις υπηρεσίες. Στην Ευρώπη οι περισσότεροι φοιτητές είναι ενταγμένοι στις επιστήμες διοίκησης και τις νομικές σπουδές και οι λιγότεροι στις γεωτεχνικές επιστήμες.

5. Το διδακτικό προσωπικό στα ΑΕΙ της Ελλάδας και της Ευρώπης

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 (Πίνακας 14), το σύνολο των διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται το 2020 σε 1.409.139. Η Γερμανία διαθέτει τους περισσότερους διδάσκοντες, 457.457, το 32,46% του συνόλου. Ακολουθεί η Ισπανία με 175.019 διδάσκοντες (12,42% του συνόλου) και έπονται η Γαλλία με 116.182 διδάσκοντες (8,24% του συνόλου), η Πολωνία με 96.719 διδάσκοντες (6,86% του συνόλου) και η Ιταλία με 96.581 διδάσκοντες (6,85% του συνόλου). Στην Ελλάδα, οι διδάσκοντες ανέρχονται σε 17.049³⁶ (1,21% του συνόλου), αριθμός πολύ μικρότερος σε σχέση με χώρες παρόμοιου ή μικρότερου πληθυσμιακού μεγέθους, όπως η Αυστρία (61.818 διδάσκοντες, 4,39% του συνόλου), η Σουηδία (37.318 διδάσκοντες, 2,65% του συνόλου), η Πορτογαλία (35.549 διδάσκοντες, 2,52% του συνόλου) και το Βέλγιο (34.454 διδάσκοντες, 2,45% του συνόλου). Σε ορισμένες χώρες, σημαντικός αριθμός διδασκόντων απασχολήθηκε στα προγράμματα βραχείας ή διετούς διάρκειας. Στην Ισπανία οι διδάσκοντες στα προγράμματα διετούς φοίτησης υπολογίζονται σε 39.507, στη Γαλλία σε 25.766, στην Αυστρία σε 8.908, στη Γερμανία σε 2.327 και στην Κύπρο σε 665.

³⁶ Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΘΑΕ, το σύνολο των μελών διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού (μέλη ΔΕΠ) στα 25 ελληνικά ΑΕΙ αριθμεί 10.053 άτομα για το ακ. έτος 2020-21. Το σύνολο των διδασκόντων που αναφέρει η Eurostat (17.049) περιλαμβάνει και τους διδάσκοντες άλλων κατηγοριών (π.χ. ΕΕΠ, ΕΔΙΠ, ακαδημαϊκούς υποτρόφους κ.ά.).

Πίνακας 14. Σύνολο διδακτικού προσωπικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), το 2020 και ποσοστό αυτού επί του οικονομικά ενεργού και συνολικού πληθυσμού στην Ευρώπη (με βάση δεδομένα της Eurostat³⁷)

Χώρες	Σύνολο	Ποσοστό επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (15-64)	Ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού
ΕΕ27	1.409.139	0,68	0,31
Γερμανία	457.457	1,09	0,55
Ισπανία	175.019	0,78	0,37
Τουρκία	174.494	0,58	0,21
Γαλλία	116.182	0,40	0,17
Πολωνία	96.719	0,58	0,25
Ιταλία	96.581	0,39	0,16
Ολλανδία	72.900	0,81	0,42
Αυστρία	61.818	1,38	0,69
Ελβετία	38.425	0,81	0,45
Σουηδία	37.318	0,70	0,36
Νορβηγία	35.838	1,31	0,67
Πορτογαλία	35.549	0,72	0,35
Βέλγιο	34.454	0,69	0,30
Ρουμανία	26.429	0,30	0,14
Δανία	25.324	0,87	0,43
Ουγγαρία	25.174	0,55	0,26
Βουλγαρία	20.894	0,65	0,30
Τσεχία	19.088	0,37	0,18
Κροατία	18.167	1,03	0,45
Ελλάδα	17.049	0,38	0,16
Φινλανδία	16.157	0,61	0,29
Σερβία	11.823	0,39	0,17
Σλοβακία	11.794	0,44	0,22
Λιθουανία	10.163	0,71	0,36
Ιρλανδία	9.275	0,40	0,19
Σλοβενία	7.455	0,73	0,36
Λετονία	6.936	0,75	0,36
Βόρεια Μακεδονία	4.437	0,47	0,21
Εσθονία	4.195	0,64	0,32
Κύπρος	3.523	0,80	0,40
Μάλτα	2.085	0,78	0,41
Λουξεμβούργο	1.435	0,46	0,23

³⁷ α. Eurostat - Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups [13/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_perp01&lang=en

β. Eurostat - Economically active population by sex, age and NUTS 2 regions (1 000) [13/05/2022] Διαθέσιμο εδώ

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfp2act&lang=en

γ. Eurostat – Population on 1 January [13/05/2022] Διαθέσιμο εδώ

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/table?lang=en>

Επιπλέον, η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (0,68%) ως προς το ποσοστό του διδακτικού προσωπικού τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στις ηλικίες 15-64 (0,38%). Οι χώρες με την καλύτερη επίδοση ως προς το ποσοστό αυτό είναι η Αυστρία (1,38%), η Νορβηγία (1,31%), η Γερμανία (1,09%) και η Κροατία (1,03%). Στον αντίποδα, οι χώρες με τη χαμηλότερη επίδοση είναι η Ρουμανία (0,30%), η Τσεχία (0,37%), η Σερβία και η Ιταλία (0,39%), η Ιρλανδία και η Γαλλία (0,40%).

Ως προς το ποσοστό του διδακτικού προσωπικού τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνολικού πληθυσμού, η Ελλάδα υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου (0,16% έναντι 0,31%). Τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στην Αυστρία (0,69%), τη Νορβηγία (0,67%) και τη Γερμανία (0,55%) ενώ τα χαμηλότερα στη Ρουμανία (0,14%), την Ιταλία (0,16%), τη Γαλλία και τη Σερβία (0,17%) και την Τσεχία (0,18%).

Συγκρίνοντας με το προηγούμενο έτος προκύπτει ότι μολονότι στην ΕΕ27 το ποσοστό των διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (15-64) αυξήθηκε οριακά, στην Ελλάδα καταγράφεται μικρή μείωση του αντίστοιχου ποσοστού (από 0,43% το 2019 σε 0,38% το 2020 αλλά και αντίστοιχη μείωση στο ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού από 0,19% το 2019 σε 0,16% το 2020 (Πίνακας 15). Η μείωση αυτή δεν καταγράφεται στο ΟΠΕΣΠ της ΕΘΑΑΕ και πιθανόν να οφείλεται σε παροδικές αλλαγές του μη μόνιμου διδακτικού προσωπικού.

Πίνακας 15. Μεταβολή διδακτικού προσωπικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8) (2020 και 2019) και ποσοστό αυτού επί του οικονομικά ενεργού και συνολικού πληθυσμού στην Ευρώπη

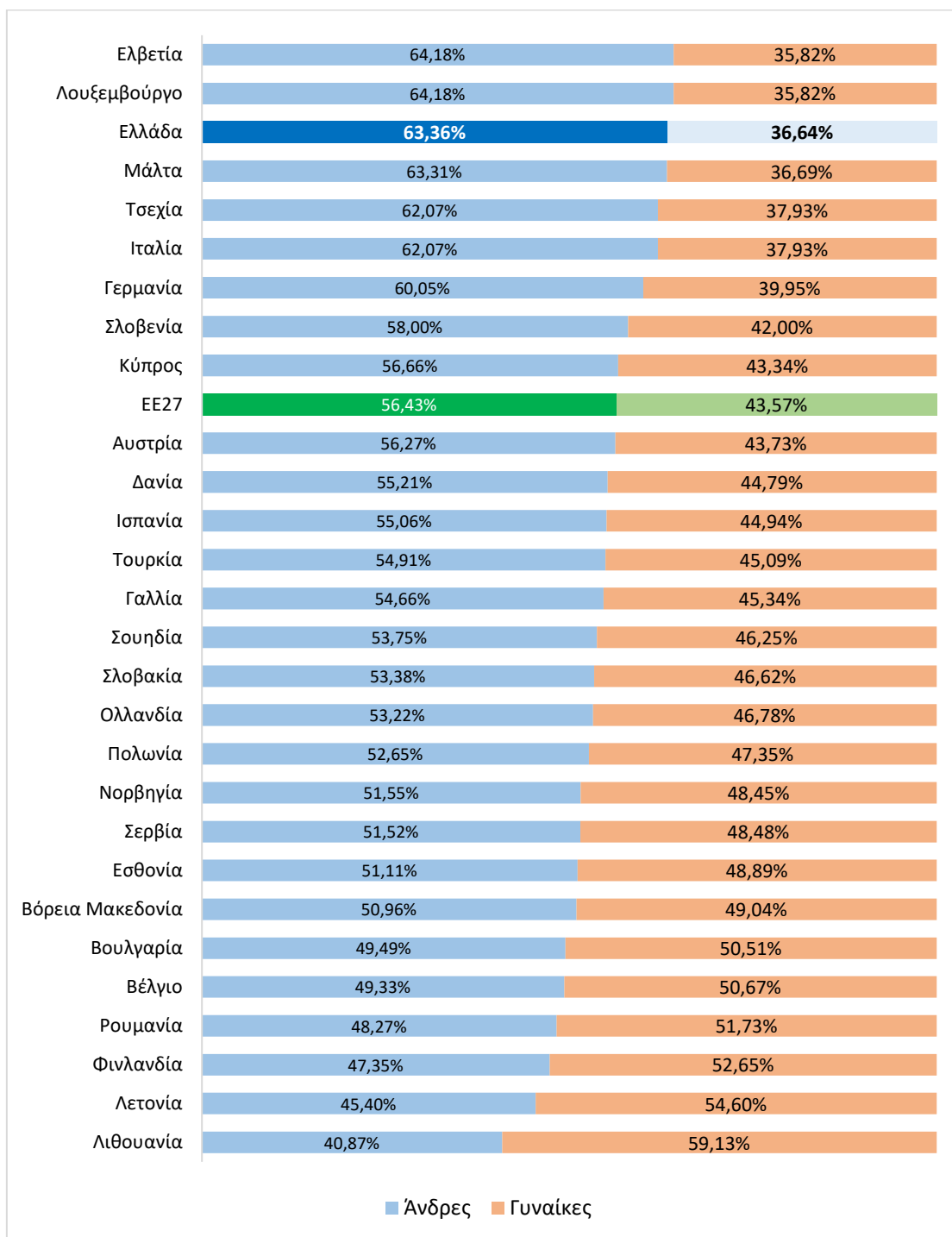
Χώρες	Σύνολο		Ποσοστό επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (15-64)		Ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
ΕΕ27	1.401.869	1.401.139	0,67%	0,68%	0,31%	0,31%
Ελλάδα	19.861	17.049	0,43%	0,38%	0,19%	0,16%

5.1. Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού στην Ευρώπη με βάση το φύλο

Αναφορικά με το φύλο, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 2020, οι άνδρες διδάσκοντες υπερέρχουν αριθμητικά των γυναικών κατά 181.317³⁸. Η Ελλάδα εμφανίζει το τρίτο υψηλότερο ποσοστό ανδρών διδασκόντων (63,36%) αρκετά υψηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ο οποίος υπολογίζεται σε 56,43% (Σχήμα 29).

Στις υπόλοιπες χώρες, στις οποίες τα ποσοστά των ανδρών ξεπερνούν το 60%, είναι η Ελβετία (64,18%), το Λουξεμβούργο (64,18%), η Μάλτα (63,31%), η Τσεχία (62,07%), η Ιταλία (62,07%) και η Γερμανία (60,05%). Στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών, οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών σε 5 μόνο χώρες, στη Λιθουανία (59,13%), τη Λετονία (54,60%), τη Φινλανδία (52,65%), τη Ρουμανία (51,73%), το Βέλγιο (50,67%) και τη Βουλγαρία (50,51%).

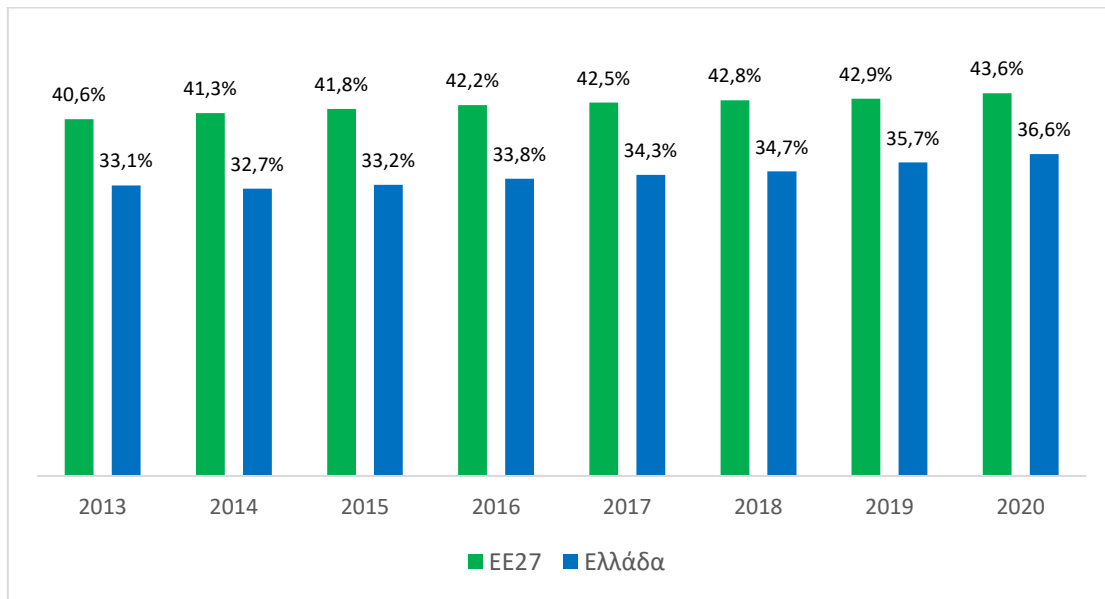
³⁸ Eurostat - Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups [13/05/2022]
 Διαθέσιμο εδώ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_perp01&lang=en

Σχήμα 29. Ποσοστό διδασκόντων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά φύλο στην Ευρώπη, το 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat ³⁹)

Το Σχήμα 30 παρουσιάζει τη μεταβολή του ποσοστού γυναικών οι οποίες διδάσκουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από το 2013 ως το 2020. Τόσο στην ΕΕ27 όσο και στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό έχει αυξηθεί κατά 2,94% και κατά 3,55% αντίστοιχα. Η Ελλάδα εξακολουθεί να υπολείπεται ελαφρά του Ευρωπαϊκού μέσου όρου αλλά κινείται σταθερά προς τη σωστή κατεύθυνση για να καλύψει την απόσταση.

³⁹ Eurostat- Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups [13/05/2022]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uae_perp01&lang=en

Σχήμα 30. Μεταβολή του ποσοστού γυναικών οι οποίες διδάσκουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από το 2013 ως το 2020 σε ΕΕ27 και Ελλάδα (Eurostat)

5.2. Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού στην Ευρώπη με βάση την ηλικία

Σύμφωνα με τη Eurostat, το 2020, η Ελλάδα, η Ιταλία και η Βουλγαρία είναι οι χώρες με τους περισσότερους διδάσκοντες ηλικίας άνω των 50 ετών (Πίνακας 16). Στην Ελλάδα αποτελούν το 51,9% του συνόλου, στην Ιταλία το 51,2% και στη Βουλγαρία το 50%. Υψηλά ποσοστά στις ηλικίες άνω των 50 εμφανίζουν, επίσης, η Ελβετία (48,8%), η Λετονία (47,7%), η Ισπανία (47,1%), η Πορτογαλία (45,8%), η Φινλανδία (44,6%) και η Σουηδία (43,4%). Σε πέντε χώρες (Λετονία 15,6%, Σλοβακία 12,5%, Βουλγαρία 12,4%, Εσθονία 11,1% και Πολωνία 10,6%), το ακαδημαϊκό προσωπικό άνω των 65 ετών ξεπερνά το 10% του συνόλου. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η γήρανση του ακαδημαϊκού προσωπικού συνοδεύεται και από αντίστοιχη μείωση στους διδάσκοντες κάτω των 35 ετών. Η Ελλάδα (3,8%) μαζί με την Ιταλία (5,1%), την Ελβετία (8,2%) και την Ισπανία (9,5%) συγκαταλέγονται στις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά στους διδάσκοντες ηλικίας κάτω των 35 ετών. Το υψηλότερο ποσοστό στην εν λόγω κατηγορία συγκεντρώνει το Λουξεμβούργο (52,3%) και ακολουθούν η Γερμανία (39,6%) και η Τουρκία (36,2%).

Από τα ποσοστά που καταγράφονται για την Ελλάδα, ιδιαίτερα για τις νεότερες ηλικίες, προκύπτουν δύο ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Πρώτον, γίνονται εμφανείς οι επιπτώσεις από το πολυετές πάγωμα των προσλήψεων στα Ελληνικά Πανεπιστήμια και, δεύτερον, η υπεροχή στα ποσοστά των γυναικών στις νεότερες ηλικίες ενισχύει την άποψη ότι η Ανώτατη Εκπαίδευση, με τις νέες προσλήψεις προσωπικού, προσπαθεί να καλύψει την υποεκπροσώπηση των γυναικών στην κατηγορία των μελών ΔΕΠ.

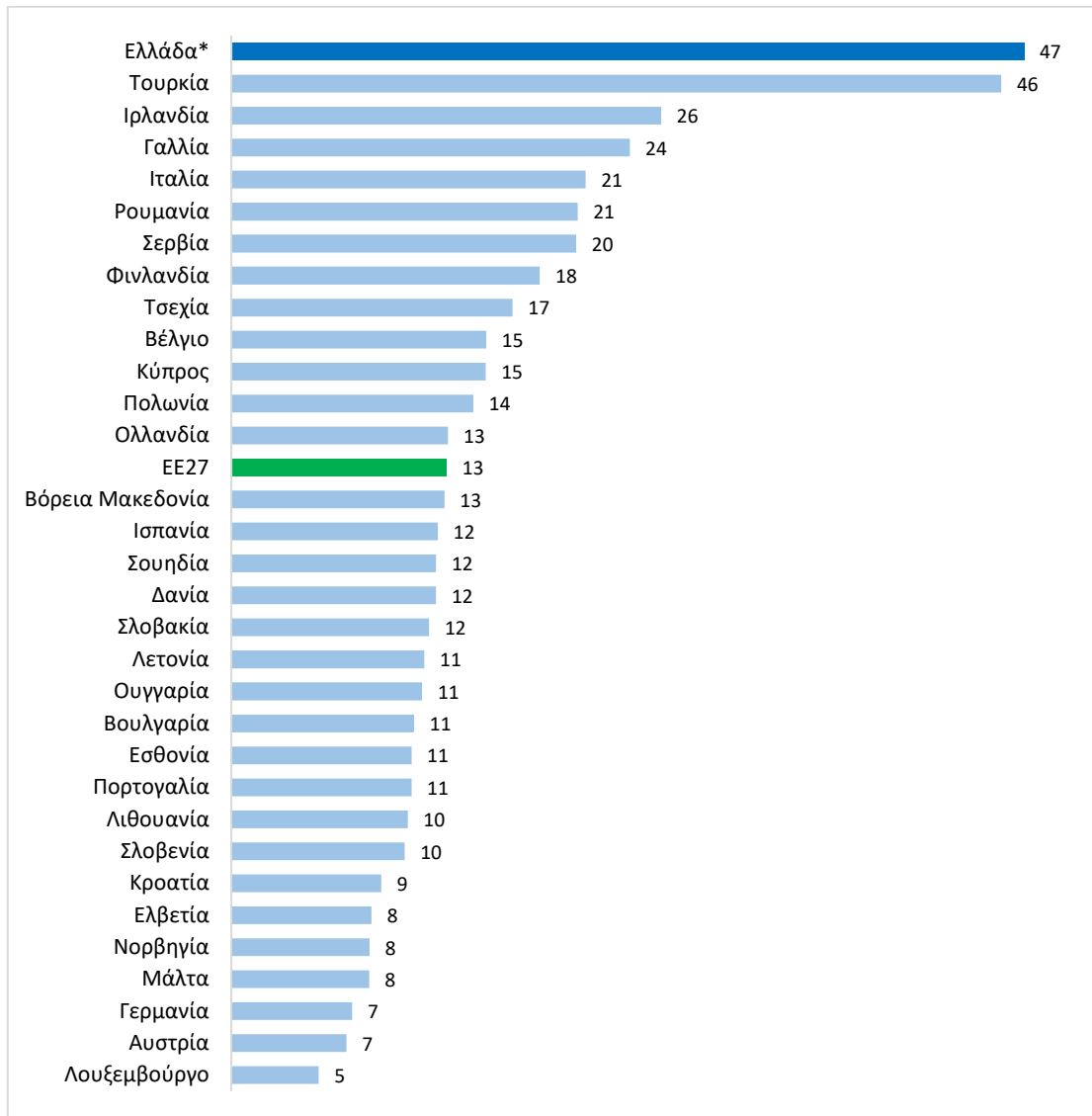
Πίνακας 16. Διδακτικό προσωπικό στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη ανά ηλικιακή ομάδα, το 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat⁴⁰)

Χώρα	<35			35-49			50-64			>65			Άγνωστο			
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	
ΕΕ27	1.409.139	22,80%	52,90%	47,10%	37,00%	52,80%	47,20%	31,80%	60,10%	39,90%	5,00%	74,50%	25,50%	3,40%	59,10%	40,90%
Βέλγιο	34.454	11,40%	38,40%	61,60%	40,80%	43,40%	56,60%	33,90%	51,80%	48,20%	0,80%	78,10%	21,90%	13,10%	69,20%	30,80%
Βουλγαρία	20.894	12,90%	48,60%	51,40%	37,10%	44,60%	55,40%	37,60%	50,30%	49,70%	12,40%	62,50%	37,50%	0,00%	0,00%	0,00%
Δανία	25.324	31,10%	55,20%	44,80%	34,90%	51,50%	48,50%	27,50%	56,20%	43,80%	6,50%	70,90%	29,10%	0,00%	0,00%	0,00%
Γερμανία	457.457	39,60%	55,60%	44,40%	30,80%	58,00%	42,00%	25,10%	66,10%	33,90%	4,30%	80,00%	20,00%	0,20%	51,10%	48,90%
Εσθονία	4.195	14,90%	51,30%	48,70%	45,40%	49,00%	51,00%	28,60%	49,80%	50,20%	11,10%	63,40%	36,90%	0,00%	0,00%	0,00%
Ελλάδα	17.049	3,80%	47,60%	52,40%	44,30%	62,10%	37,90%	46,60%	64,90%	35,10%	5,30%	72,00%	28,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Ισπανία	175.019	9,50%	46,00%	54,00%	43,40%	50,90%	49,10%	42,80%	59,30%	40,70%	4,30%	75,20%	24,80%	0,00%	0,00%	0,00%
Γαλλία	116.182	18,70%	49,70%	50,30%	41,30%	52,30%	47,70%	34,70%	59,50%	40,50%	1,20%	77,70%	22,30%	4,10%	54,30%	45,70%
Κροατία	18.167	20,80%	46,40%	53,60%	46,00%	47,10%	52,90%	29,70%	54,40%	45,60%	3,40%	71,60%	28,40%	0,00%	0,00%	0,00%
Ιταλία	96.581	5,10%	52,80%	47,20%	34,80%	57,60%	42,40%	41,80%	63,50%	36,50%	9,40%	74,50%	25,50%	8,90%	65,00%	35,00%
Κύπρος	3.523	18,40%	38,20%	61,80%	54,30%	57,10%	42,90%	23,70%	67,50%	32,50%	3,70%	72,10%	27,90%	0,00%	0,00%	0,00%
Λετονία	6.936	13,90%	48,80%	51,20%	38,40%	44,10%	55,90%	32,10%	40,60%	59,40%	15,60%	55,50%	44,50%	0,00%	0,00%	0,00%
Λιθουανία	10.163	15,30%	43,60%	56,40%	44,90%	38,10%	61,90%	33,50%	40,10%	59,90%	6,20%	58,20%	41,80%	0,00%	0,00%	0,00%
Λουξεμβούργο	1.435	52,30%	61,90%	38,10%	34,50%	64,60%	35,40%	12,70%	70,90%	29,10%	0,50%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Ουγγαρία	25.174	16,80%	54,90%	45,10%	43,40%	55,90%	44,10%	30,30%	60,90%	39,10%	9,50%	73,50%	26,50%	0,00%	0,00%	0,00%
Μάλτα	2.085	16,80%	54,30%	45,70%	44,80%	60,00%	39,90%	32,00%	68,60%	31,30%	6,40%	82,70%	17,30%	0,00%	0,00%	0,00%
Ολλανδία	72.900	32,30%	49,30%	50,70%	35,10%	48,70%	51,30%	30,20%	60,90%	39,10%	2,30%	76,60%	23,40%	0,00%	0,00%	0,00%
Αυστρία	61.818	19,20%	50,00%	50,00%	38,40%	54,50%	45,50%	36,10%	59,40%	40,60%	3,80%	77,50%	22,50%	2,40%	53,80%	46,20%
Πολωνία	96.719	15,70%	47,60%	52,40%	45,60%	47,70%	52,30%	28,00%	55,20%	44,80%	10,60%	74,40%	25,60%	0,00%	100,00%	0,00%
Πορτογαλία	35.549	10,60%	52,20%	47,80%	43,60%	49,90%	50,10%	40,30%	56,90%	43,10%	5,50%	71,90%	28,10%	0,00%	0,00%	0,00%
Ρουμανία	26.429	10,40%	43,00%	57,00%	52,30%	45,40%	54,60%	34,30%	51,90%	48,10%	3,00%	75,90%	24,10%	0,00%	0,00%	0,00%
Σλοβενία	7.455	13,10%	56,10%	43,90%	46,60%	55,50%	44,50%	37,50%	60,10%	39,90%	2,80%	81,30%	18,70%	0,00%	0,00%	0,00%
Σλοβακία	11.794	14,50%	49,40%	50,60%	43,40%	51,90%	48,10%	29,60%	51,90%	48,10%	12,50%	66,80%	33,20%	0,00%	0,00%	0,00%
Φινλανδία	16.157	18,70%	52,70%	47,30%	36,60%	44,20%	55,80%	41,10%	47,00%	53,00%	3,50%	55,20%	44,80%	0,00%	0,00%	0,00%
Σουηδία	37.318	14,60%	54,80%	45,20%	42,00%	51,40%	48,60%	35,80%	53,70%	46,20%	7,60%	64,50%	35,50%	0,00%	0,00%	0,00%
Νορβηγία	35.838	33,60%	52,50%	47,50%	32,80%	48,00%	52,00%	27,10%	52,00%	48,00%	6,50%	62,70%	37,30%	0,00%	0,00%	0,00%
Ελβετία	38.425	8,20%	50,60%	49,40%	42,90%	60,60%	39,40%	45,10%	68,50%	31,50%	3,80%	83,00%	17,00%	0,10%	67,40%	32,60%
Βόρεια Μακεδονία	4.437	14,60%	41,80%	58,20%	47,40%	49,80%	50,20%	35,60%	55,10%	44,90%	2,40%	68,50%	31,50%	0,00%	0,00%	0,00%
Τουρκία	174.494	36,20%	47,90%	52,10%	43,30%	54,80%	45,20%	18,50%	66,60%	33,40%	2,00%	75,90%	24,10%	0,00%	0,00%	0,00%

⁴⁰ Eurostat- Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups [13/05/2022]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_perp01&lang=en

5.3. Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στην Ευρώπη

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2020⁴¹, την καλύτερη αναλογία φοιτητών/διδασκόντων εμφανίζει το Λουξεμβούργο (5/1), η Αυστρία και η Γερμανία (7/1), η Μάλτα, η Νορβηγία και η Ελβετία (8/1) και η Κροατία (9/1). Τις υψηλότερες αναλογίες εμφανίζουν η Τουρκία (46/1), η Ιρλανδία (26/1), η Γαλλία (24/1), η Ιταλία και η Ρουμανία (21/1). Στην Ελλάδα⁴² αντιστοιχούν 47 φοιτητές ανά διδάσκοντα (Σχήμα 31).

Σχήμα 31. Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat)

Διαχρονικά από το 2014 η επίδοση της ΕΕ27 ως προς τον συγκεκριμένο δείκτη εμφανίζει μικρή βελτίωση, αφού από τους 15 φοιτητές ανά διδάσκοντα το 2014, το 2020 αντιστοιχούσαν 13 φοιτητές ανά διδάσκοντα. Στη χώρα μας η αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα το 2020 παρουσιάζει σημαντική

⁴¹ Eurostat- Ratio of pupils and students to teachers and academic staff by education level and programme orientation [13/05/2022]
 Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_perp04&lang=en

⁴² Α) Λόγω μη διαθέσιμων στοιχείων για ορισμένες χώρες (περιλαμβανομένης και της Ελλάδας) από τη Eurostat, η αναλογία για την Ελλάδα έχει υπολογιστεί διαιρώντας το πλήθος των φοιτητών για το 2020 (802.365) προς το πλήθος του διδακτικού προσωπικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (17.049). Αντίστοιχα έχει προκύψει η σχετική αναλογία για την ΕΕ27.

Β) Η αναλογία φοιτητών/διδασκόντων σύμφωνα με στοιχεία του ΟΠΕΣΠ της ΕΘΑΑΕ είναι 47:1 (ενεργοί φοιτητές επιπέδων 6-8 προς το σύνολο των μελών ΔΕΠ) (χωρίς το ΕΑΠ).

απόκλιση (της τάξης των 34 μονάδων) από την ΕΕ27, καταγράφοντας τη χειρότερη επίδοση στον δείκτη αυτό από το 2014. Σχετικός είναι ο Πίνακας 17:

Πίνακας 17. Μεταβολή αναλογίας φοιτητών/διδασκόντων σε ΕΕ27 και Ελλάδα (2014-2020)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ΕΕ27	15	15	15	15	13	13	13
Ελλάδα	45	40	40	39	44	40	47

5.4. Συμπεράσματα

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά δείκτες της Eurostat για την αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα και τη διάρθρωση του διδακτικού προσωπικού (Πίνακας 18).

Πίνακας 18. Συνοπτική παρουσίαση δεικτών της Eurostat για την αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα και το διδακτικό προσωπικό

Δείκτες	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΕ27
Αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση		
Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων (επίπεδα 5-8), 2020	47	13
Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού ανά φύλο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, 2020		
Ποσοστό ανδρών διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	63,36%	57,21%
Ποσοστό γυναικών διδασκουσών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	36,64%	42,79%

Η Ελλάδα παραμένει η χώρα με τη μεγαλύτερη αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα απέχοντας από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο κατά 34 μονάδες. Η αναλογία αποβαίνει δυσμενής λόγω του σχετικά υπεράριθμου φοιτητικού πληθυσμού, ο οποίος περιλαμβάνει τους μη ενεργούς φοιτητές. Επιπλέον, η Ελλάδα παρουσιάζει δυσμενή αναλογία ανδρών/γυναικών στο διδακτικό προσωπικό.

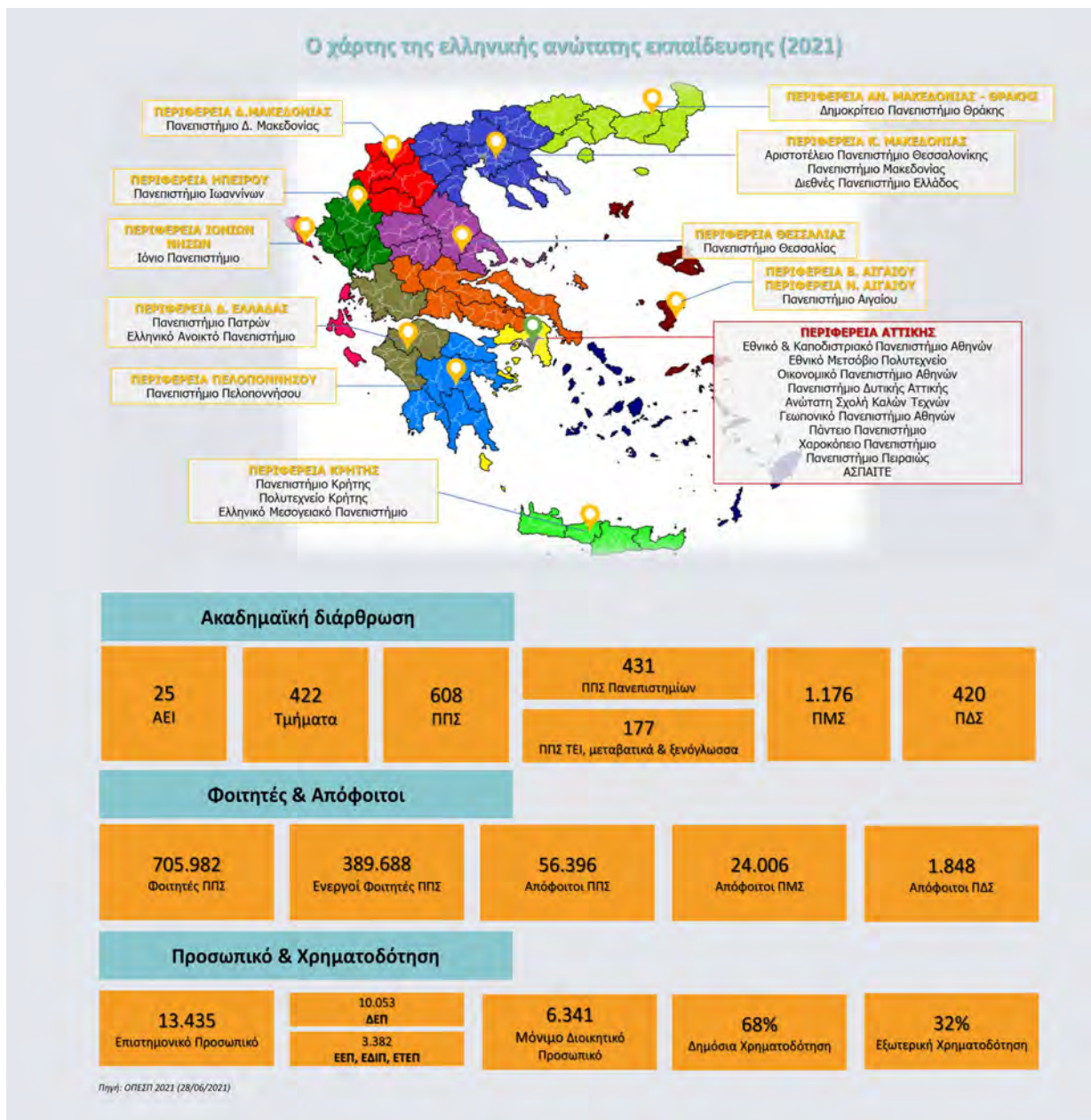
Μέρος Β1'

Η Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα

1. Το προφίλ των ΑΕΙ

1.1. Βασικά μεγέθη και δείκτες των ΑΕΙ

Η ενότητα αυτή παρουσιάζει τα βασικά μεγέθη και τους δείκτες των ελληνικών ΑΕΙ. Πιο συγκεκριμένα αποτυπώνονται συγκεντρωτικά δεδομένα, όπως είναι το πλήθος των ΑΕΙ, το πλήθος των Τμημάτων, των Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ), των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) και των Προγραμμάτων Διδακτορικών Σπουδών (ΠΔΣ). Ακόμη καταγράφεται το πλήθος των φοιτητών, των αποφοίτων, του διδακτικού και επικουρικού διδακτικού προσωπικού, του διοικητικού προσωπικού και η αναλογία δημόσιας και εξωτερικής χρηματοδότησης. Σχετικό είναι το παρακάτω σχήμα.

Σχήμα 32. Ο χάρτης της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης (2021)

Ενδεικτικά για το 2020-21, το πλήθος των τμημάτων, η διάρκεια σπουδών και η γεωγραφική διασπορά ανά ίδρυμα παρουσιάζονται στον Πίνακα 19. Συνολικά, λειτουργούν 422 Τμήματα⁴³ τα οποία στην πλειονότητά τους προσφέρουν προγράμματα προπτυχιακών σπουδών διάρκειας 8 εξαμήνων. Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι επτά (7) ιδρύματα προσφέρουν προγράμματα σπουδών σε τουλάχιστον πέντε (5) πόλεις. Το Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος έχει τη μεγαλύτερη γεωγραφική διασπορά (7 πόλεις) και ακολουθούν τα Πανεπιστήμια Πατρών, Αιγαίου και Πελοποννήσου (6 πόλεις). Έντεκα (11) ιδρύματα προσφέρουν τα προγράμματά τους μόνο σε μία πόλη.

Πίνακας 19. Πλήθος τμημάτων, διάρκεια σπουδών και γεωγραφική διασπορά ανά ίδρυμα (2020-21)⁴⁴

Τμήματα	Διάρκεια προπτυχιακών σπουδών σε εξάμηνα			ΑΕΙ	Γεωγραφική διασπορά των Τμημάτων σε πόλεις							Σύνολο διαφορετικών πόλεων
	Πλήθος τμημάτων	8	10		12	Π1	Π2	Π3	Π4	Π5	Π6	
422	294	125	7		297	59	31	19	10	5	1	
41	24	16	1	ΑΠΘ	40	1						2
2	1	1		ΑΣΚΤ	2							1
9	1	8		ΓΠΑ	6	1	1	1				4
20	12	7	1	ΔΠΘ	9	5	4	2				4
31	20	11		ΔΙΠΑΕ	14	7	5	2	1	1	1	7
41	37	3	1	ΕΚΠΑ	36	5						2
9		9		ΕΜΠ	9							1
4	8			ΕΑΠ⁴⁵	4							1
11	7	4		ΕΛΜΕΠΑ	7	1	1	1	1			5
10	8	2		ΙΠ	7	2	1					3
8	8			ΟΠΑ	8							1
18	15	3		ΠΑ	6	4	3	3	1	1		6
26	18	8		ΠΑΔΑ	26							1
22	15	7		ΠΔΜ	9	5	4	2	2			5
35	22	12	1	ΠΑΘΕΣ	14	10	5	4	2			5
23	15	7	1	ΠΙ	19	3	1					3
16	15		1	ΠΑΚΡΗ	9	7						2
8	8			ΠΑΜΑΚ	8							1
35	20	14	1	ΠΑΠΑΤ	25	4	3	1	1	1		6
10	10			ΠΑΠΕΙ	10							1
22	17	5		ΠΑΠΕΛ	8	4	3	3	2	2		6
9	9			ΠΠΚΠΕ	9							1
5		5		ΠΟΚΡΗ	5							1
4	4			ΧΠ	4							1
3		3		ΑΣΠΑΙΤΕ	3							1

Στη συνέχεια, ο Πίνακας 20 παρουσιάζει τις επιστημονικές περιοχές που θεραπεύει το κάθε ίδρυμα με βάση τα Τμήματά του. Προκύπτει πως τα ιδρύματα είναι προσανατολισμένα κυρίως προς τις επιστήμες μηχανικών (18%), τις τέχνες και τις ανθρωπιστικές επιστήμες (16%), τις κοινωνικές επιστήμες (12%) και τη διοίκηση επιχειρήσεων και τις νομικές σπουδές (11%). Σε μικρότερο ποσοστό τα ιδρύματα είναι προσανατολισμένα στις θετικές επιστήμες (10%) και τις επιστήμες υγείας (10%), την εκπαίδευση (7%), την πληροφορική (5%) και τις υπηρεσίες (2%).

⁴³ Περιλαμβάνονται οι 4 Σχολές του ΕΑΠ.

⁴⁴ Δεδομένα ΟΠΕΣΠ 2021

* Δεν περιλαμβάνονται τα Γενικά Τμήματα.

⁴⁵ Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) περιλαμβάνει τέσσερις (4) Σχολές οι οποίες προσφέρουν συνολικά οκτώ (8) Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών.

Πίνακας 20. Κατανομή Τμημάτων των ΑΕΙ σε επιστημονικές περιοχές κατά UNESCO (2020-21)⁴⁶

Ίδρυμα	Εκπαίδευση	Τέχνες & ανθρωπιστικές επιστήμες	Κοινωνικές επιστήμες, δημοσιολογ. & πληροφορο- ρηση	Διοίκηση επιχειρή- σεων & νομικές σπουδές	Φυσικές επιστήμες, μαθηματικά στατιστική	Πληροφο- ριακά & επικοινωνιακά συστήματα	Μηχανική, κατασκευές & δόμηση	Γεωπονία, δασοπονία ιχθυοκαλλ. & κτηνιατρική	Επιστήμες υγείας & κοινωνικής πρόνοιας	Υπηρεσίες	Σύνολο
Γενικό Σύνολο ΑΕΙ	28	68	50	48	44	19	77	36	44	8	422
%	7%	16%	12%	11%	10%	5%	18%	9%	10%	2%	100%
ΑΠΘ	2	13	4	1	5	1	7	3	3	2	41
ΑΣΚΤ		2									2
ΓΠΑ			1	1	1			6			9
ΔΠΘ	2	3	4	1	1		5	2	1	1	20
ΔΙΠΑΕ	1		2	6	2	1	9	4	6		31
ΕΚΠΑ	3	16	5	3	5	1	2	1	4	1	41
ΕΜΠ					1		8				9
ΕΑΠ		2	1		1						4
ΕΛΜΕΠΑ		1		3			3	1	3		11
ΙΠ		4	2		1	1		1		1	10
ΟΠΑ			2	4	1	1					8
ΠΑ	2	1	2	3	5	1	3	1			18
ΠΑΔΑ	1	4	1	3			8	2	7		26
ΠΔΜ	2	1	3	4	2	2	5	1	2		22
ΠΑΘΕΣ	3	2	1	2	4	3	7	7	5	1	35
ΠΙ	3	5	2	1	4	1	3	1	3		23
ΠΑΚΡΗ	2	3	4		4	1	1			1	16
ΠΑΜΑΚ	1	2	2	2		1					8
ΠΑΠΑΤ	2	5	1	4	5		8	4	5	1	35
ΠΑΠΕΙ			2	5	1	2					10
ΠΑΠΕΛ	1	4	2	4		2	3	2	4		22
ΠΠΚΠΕ			8	1							9
ΠΟΚΡΗ							5				5
ΧΠ			1		1	1			1		4
ΑΣΠΑΙΤΕ	3										3

⁴⁶ Δεδομένα ΟΠΕΣΠ 2022 (2020-21, 2021), επεξεργασία ΕΘΑΑΕ

Ακολούθως, ο Πίνακας 21 αποτυπώνει το πλήθος των ενεργών προπτυχιακών, των μεταπτυχιακών και των υποψηφίων διδασκόντων εν ενεργεία ανά ίδρυμα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτητικού πληθυσμού είναι ενεργοί προπτυχιακοί φοιτητές (77,3%) ενώ οι μεταπτυχιακοί φοιτητές είναι το 16,2% και οι υποψήφιοι διδάκτορες το 6,5% του συνόλου.

Πίνακας 21. Πλήθος ενεργών προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και Υπ. Διδασκόντων ανά ίδρυμα (2020-21)⁴⁷

Ίδρυμα	Ενεργοί Προπτυχιακοί Φοιτητές (έως ν+2 έτη)	Μεταπτυχιακοί Φοιτητές	Εν ενεργεία Υποψήφιοι Διδάκτορες
Γενικό Σύνολο ΑΕΙ	389.688	81.568	32.608
ΑΠΘ	40.035	6.047	4.564
ΑΣΚΤ	1.426	106	61
ΓΠΑ	7.900	640	429
ΔΠΘ	15.742	3.513	1.821
ΔΙΠΑΕ	29.739	3.634	175
ΕΚΠΑ	43.206	15.065	9.304
ΕΜΠ	10.773	1.696	2.790
ΕΑΠ	11.913	20.872	141
ΕΛΜΕΠΑ	10.400	795	116
ΙΠ	7.276	624	529
ΟΠΑ	9.953	2.257	245
ΠΑ	11.353	2.116	860
ΠΑΔΑ	30.620	3.557	587
ΠΑΔΜ	16.243	2.113	356
ΠΑΘΕΣ	25.373	3.414	1.576
ΠΙ	18.403	1.328	1.652
ΠΑΚΡΗ	13.977	2.215	1.235
ΠΑΜΑΚ	8.809	2.474	508
ΠΑΠΑΤ	32.427	1.990	2.186
ΠΑΠΕΙ	10.847	3.677	441
ΠΑΠΕΛ	13.824	1.721	622
ΠΠΚΠΕ	9.977	544	1.923
ΠΟΚΡΗ	4.693	396	249
ΧΠ	2.140	774	238
ΑΣΠΑΙΤΕ	2.639	0	0

Τέλος, ο Πίνακας 22 δίνει μια εικόνα του μόνιμου προσωπικού των ιδρυμάτων (διδασκτικού/επιστημονικού και διοικητικού). Συνολικά στα ελληνικά ΑΕΙ το 2020-21 απασχολούνταν 10.053 μέλη ΔΕΠ, 2.241 μέλη ΕΔΙΠ & ΕΕΠ και 1.141 μέλη ΕΤΕΠ. Το μόνιμο διοικητικό προσωπικό ήταν 6.341 άτομα. Τα ιδρύματα με τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ ήταν το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (1.640) και το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (1.631) ενώ τα λιγότερα μέλη ΔΕΠ υπηρετούσαν στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (43), στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (44), στην ΑΣΠΑΙΤΕ (54) και το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (69). Αντίστοιχα τα περισσότερα μέλη ΕΔΙΠ & ΕΕΠ υπηρετούσαν στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (465), το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (306) και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (253). Κάτω από 20 μέλη ΕΔΙΠ & ΕΕΠ υπηρετούσαν στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και την ΑΣΠΑΙΤΕ. Σχετικά

⁴⁷ Δεδομένα ΟΠΕΣΠ 2021

με τα μέλη ΕΤΕΠ, τα περισσότερα καταγράφηκαν στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (169), το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (131) και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (118).

Ως προς το διοικητικό προσωπικό, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών απασχολούσε 1.356 άτομα και ακολουθούν το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (562) και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (492) ενώ λιγότερα από 200 άτομα υπηρετούν στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (155), το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (152), το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (152), το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (150), το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο (141), το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο (126), το Πάντειο Πανεπιστήμιο (109), το Πολυτεχνείο Κρήτης (96), το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (90), το Πανεπιστήμιο Πειραιώς (90), την ΑΣΠΑΙΤΕ (53), την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (49), το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (49) και το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (36).

Πίνακας 22. Προσωπικό ανά ίδρυμα (2020-21)⁴⁸

Ίδρυμα	Μόνιμο προσωπικό			Διοικητικό Προσωπικό
	ΔΕΠ	ΕΕΠ & ΕΔΙΠ	ΕΤΕΠ	
Γενικό σύνολο ΑΕΙ	10.053	2.241	1.141	6.341
ΑΠΘ	1.640	465	131	562
ΑΣΚΤ	43	38	7	49
ΓΠΑ	194	75	39	126
ΔΠΘ	529	82	64	220
ΔΙΠΑΕ	404	58	54	246
ΕΚΠΑ	1.631	306	169	1.356
ΕΜΠ	408	253	118	492
ΕΑΠ	44	0	0	49
ΕΛΜΕΠΑ	168	22	35	141
ΙΠ	170	35	8	90
ΟΠΑ	177	12	14	150
ΠΑ	317	54	27	257
ΠΑΔΑ	631	93	88	341
ΠΔΜ	213	41	26	152
ΠΑΘΕΣ	690	137	89	424
ΠΙ	524	121	54	294
ΠΑΚΡΗ	454	91	41	279
ΠΑΜΑΚ	202	40	15	152
ΠΑΠΑΤ	714	136	82	422
ΠΑΠΕΙ	186	10	10	90
ΠΑΠΕΛ	278	47	40	155
ΠΠΚΠΕ	198	22	5	109
ΠΟΚΡΗ	115	81	13	96
ΧΠ	69	12	11	36
ΑΣΠΑΙΤΕ	54	10	1	53

Στο σημείο αυτό είναι σκόπιμο να παρουσιαστεί ο διεθνώς χρησιμοποιούμενος δείκτης *Φοιτητές/Διδάσκοντα* ανά ίδρυμα με τους τρόπους που απεικονίζει ο Πίνακας 23. Το πλήθος των φοιτητών υπολογίζεται τρεις φορές (ενεργοί, εγγεγραμμένοι, ενεργοί των τριών κύκλων) και οι διδάσκοντες δύο φορές (ΔΕΠ και σύνολο μόνιμου διδακτικού προσωπικού). Είναι ενδιαφέρον πως όταν ο δείκτης για το σύνολο των ΑΕΙ υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη το πλήθος των ενεργών

⁴⁸ Δεδομένα ΟΠΕΣΠ 2021

φοιτητών και στα τρία επίπεδα σπουδών και το σύνολο του διδακτικού προσωπικού, η αναλογία βελτιώνεται σημαντικά.

Πίνακας 23. Δείκτης Φοιτητές / Διδάσκοντα ⁴⁹

Ίδρυμα	Προπτυχιακοί Ενεργοί Φοιτητές/ ΔΕΠ	Εγγεγραμμένοι Προπτυχιακοί Φοιτητές/ ΔΕΠ	Ενεργοί Φοιτητές ΠΠΣ, ΠΜΣ, ΠΔΣ/ ΔΕΠ	Προπτυχιακοί Ενεργοί Φοιτητές/ Διδακτικό Προσωπικό*	Εγγεγραμμένοι Προπτυχιακοί Φοιτητές/ Διδακτικό Προσωπικό*	Ενεργοί Φοιτητές ΠΠΣ, ΠΜΣ, ΠΔΣ/ Διδακτικό Προσωπικό*
ΑΠΘ	24	45	31	18	33	23
ΑΣΚΤ	33	50	37	16	24	18
ΓΠΑ	41	69	46	26	44	29
ΔΠΘ	30	45	40	23	35	31
ΔΙΠΑΕ	74	138	83	58	108	65
ΕΚΠΑ	26	62	41	21	48	32
ΕΜΠ	26	49	37	14	26	20
ΕΛΜΕΠΑ	62	123	67	46	92	50
ΙΠ	43	64	50	34	51	40
ΟΠΑ	56	129	70	49	113	61
ΠΑ	36	54	45	29	43	36
ΠΑΔΑ	49	85	55	38	66	43
ΠΔΜ	76	151	88	58	115	67
ΠΑΘΕΣ	37	62	44	28	47	33
ΠΙ	35	58	41	26	43	31
ΠΑΚΡΗ	31	46	38	24	36	30
ΠΑΜΑΚ	44	60	58	34	47	46
ΠΑΠΑΤ	45	78	51	35	60	39
ΠΑΠΕΙ	58	129	80	53	117	73
ΠΑΠΕΛ	50	85	58	38	65	44
ΠΠΚΠΕ	50	109	63	44	96	55
ΠΟΚΡΗ	41	55	46	22	30	26
ΧΠ	31	47	46	23	35	34
ΑΣΠΑΙΤΕ	49	67	49	41	56	41
Εθνικός Μέσος Όρος**	38	69	47	28	52	35

⁴⁹ Δεδομένα ΟΠΕΣΠ 2021

*Στο διδακτικό προσωπικό περιλαμβάνονται μέλη ΔΕΠ, ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ.

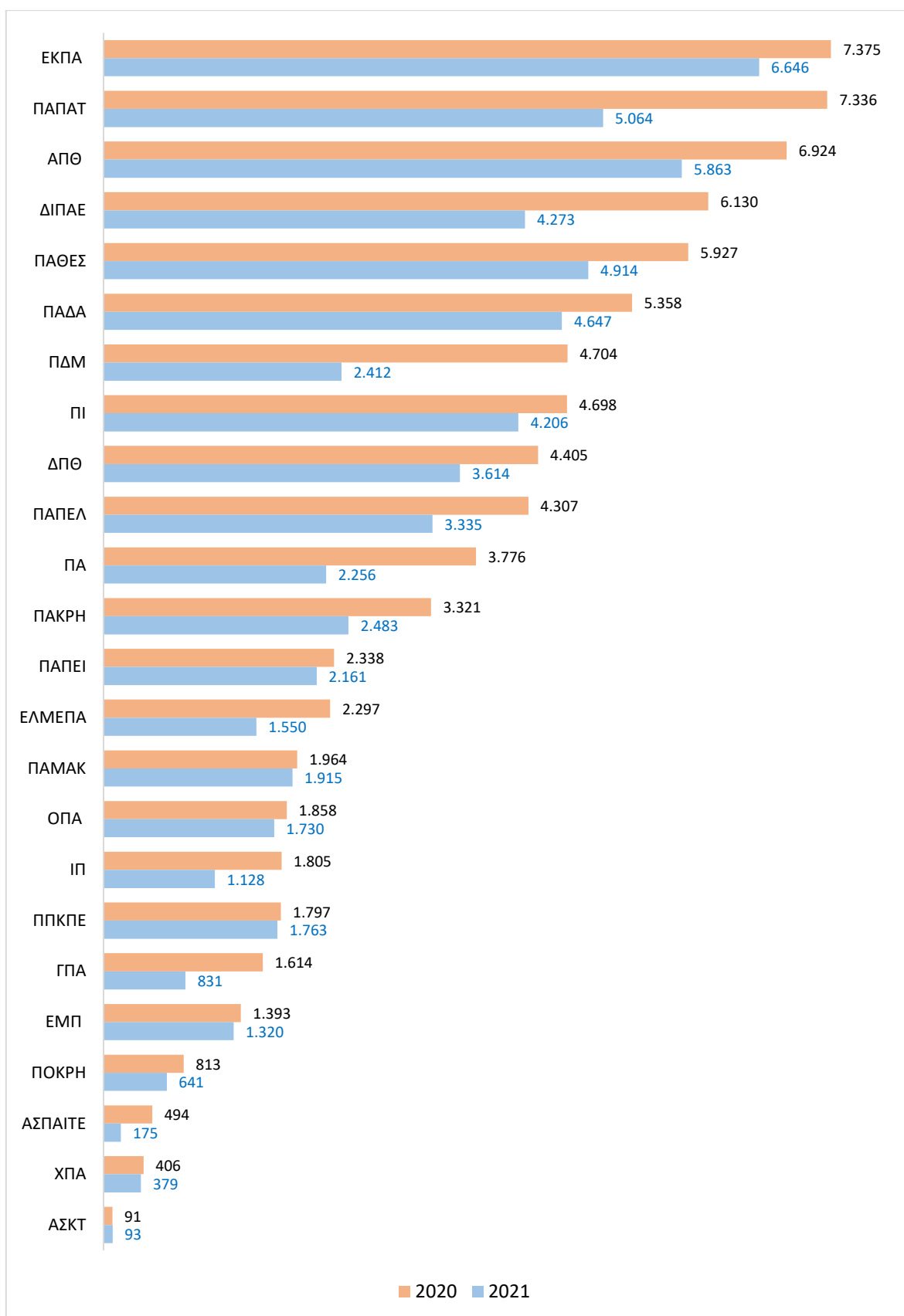
**Στον υπολογισμό του εθνικού μέσου όρου δεν περιλαμβάνεται το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο λόγω της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του και της απασχόλησης σε αυτό διδακτικού προσωπικού άλλων ιδρυμάτων.

1.2. Εξελίξεις στο νομοθετικό πλαίσιο των ΑΕΙ

Οι αλλαγές στο νομικό πλαίσιο λειτουργίας των ΑΕΙ συνεχίστηκαν και το 2021. Με τον νόμο 4777/21 ρυθμίζονται θέματα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, προστασίας της ακαδημαϊκής ελευθερίας και αναβάθμισης του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος. Πιο συγκεκριμένα, θεσπίζεται η ελάχιστη βάση εισαγωγής (ΕΒΕ) στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (μέρος Α, άρθρα 1-11), η οποία αποτελεί σημαντική αλλαγή και οι επιπτώσεις της θα μελετηθούν στα επόμενα χρόνια. Στο πλαίσιο για την προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας και την αναβάθμιση του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος (μέρος Β, άρθρα 12-32) δημιουργείται σχέδιο και πολιτική ασφάλειας και προστασίας στα ιδρύματα και συστήνονται ομάδες προστασίας των ΑΕΙ. Επιπλέον, ο νόμος περιλαμβάνει διατάξεις για το πειθαρχικό δίκαιο των φοιτητών.

1.3. Συγκριτική παρουσίαση επιτυχόντων στα ελληνικά ΑΕΙ (2020-2021)

Στο Σχήμα 33 παρουσιάζεται η μεταβολή του αριθμού των επιτυχόντων στα ελληνικά ΑΕΙ μεταξύ των ετών 2020 και 2021. Ως βασικό συμπέρασμα αναδεικνύεται η συνολική μείωση του αριθμού των επιτυχόντων κατά 22% από το 2020 στο 2021, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής της ελάχιστης βάσης εισαγωγής. Τα μεγαλύτερα ποσοστά μείωσης καταγράφονται στην ΑΣΠΑΙΤΕ (-64,59%), το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (-48,72%), το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (-48,51%) και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου (-40,25%). Μικρά ποσοστά μείωσης κάτω του 10% σημειώνονται στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (-9,88%), το Πανεπιστήμιο Πειραιώς (-7,57%), το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (-6,89%), το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (-6,65%), το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (-5,24%), το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (-2,49%) και το Πάντειο Πανεπιστήμιο (-1,89%). Αύξηση καταγράφεται μόνο στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της τάξης του 2,2%

Σχήμα 33. Μεταβολή αριθμού επιτυχόντων ανά ΑΕΙ (2020-2021)⁵⁰

⁵⁰ Πηγή: ΥΠΑΙΘ

2. Η χρηματοδότηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Από τη σύγκριση των δεδομένων τα οποία αφορούν την εξωτερική και τη δημόσια χρηματοδότηση⁵¹ των ελληνικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης για τα έτη 2019-20 και 2020-21 προκύπτει πως η οριακή αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης συνολικά κατά 1,2% συνέβαλε στη διατήρηση σχεδόν της συνολικής χρηματοδότησης στα ίδια επίπεδα (αύξηση 0,12%), αντισταθμίζοντας τη μείωση του 2,1% στην εξωτερική χρηματοδότηση. Το ποσοστό δημόσιας και εξωτερικής χρηματοδότησης στη συνολική χρηματοδότηση είναι σχεδόν σταθερό (68% δημόσια χρηματοδότηση, 32% εξωτερική χρηματοδότηση).

Σε 15 ιδρύματα η δημόσια χρηματοδότηση παρουσίασε το 2020-21 αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, σε 13 ιδρύματα διαπιστώθηκε αύξηση ως προς την εξωτερική χρηματοδότηση ενώ σε 7 ιδρύματα υπάρχει ταυτόχρονη αύξηση τόσο της εξωτερικής όσο και της δημόσιας χρηματοδότησης.

Η μείωση της εξωτερικής χρηματοδότησης κυμαίνεται από -1,5% ως -47,24% ενώ η αύξησή της από 1,8% ως 52,21%. Η αντίστοιχη μείωση της δημόσιας χρηματοδότησης κυμαίνεται από -2,32% ως -14,61% ενώ η θετική της μεταβολή από 0,28% ως 20,48%. Η συνολική χρηματοδότηση μειώθηκε από -2,63% ως -28,9% ενώ η αύξηση της κυμαίνεται από 0,26% ως 24,06%. Σχετικός είναι ο Πίνακας 24.

Πίνακας 24. Μεταβολή εξωτερικής, δημόσιας και συνολικής χρηματοδότησης 2019-20 και 2020-21 ανά ίδρυμα και συνολικά (σε ευρώ)⁵²

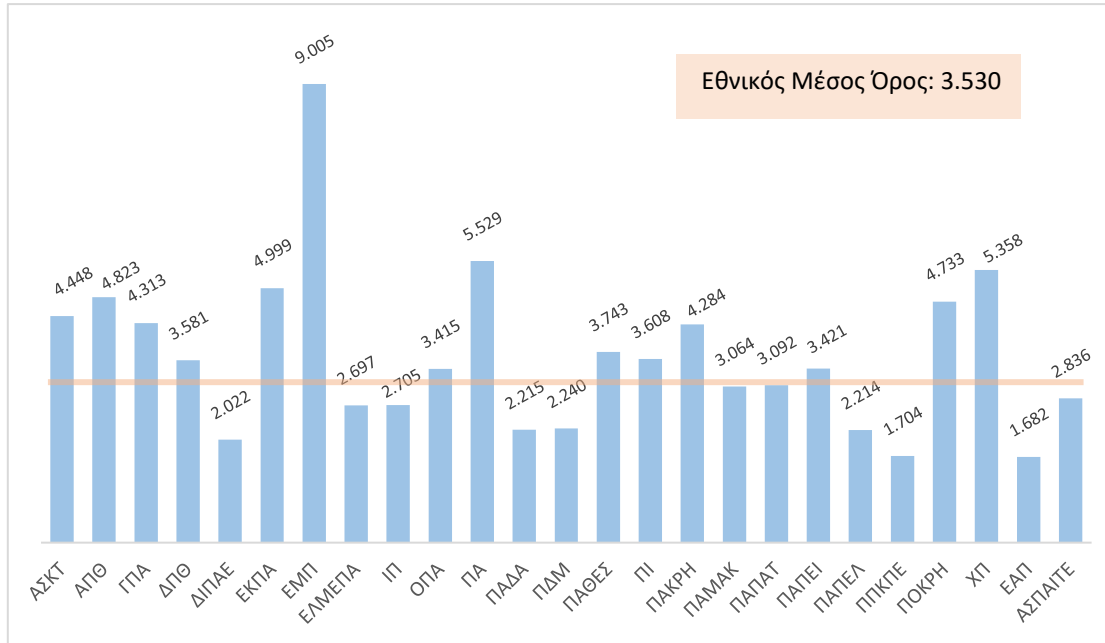
Ίδρυμα	Εξωτερική Χρηματοδότηση		Μεταβολή	Δημόσια Χρηματοδότηση		Μεταβολή	Συνολική Χρηματοδότηση		Μεταβολή
	2019-20	2020-21		2019-20	2020-21		2019-20	2020-21	
ΑΣΚΤ	481.095	489.731	▲	5.133.209	6.184.705	▲	5.614.305	6.674.436	▲
ΑΠΘ	66.582.139	48.320.545	▼	133.092.567	133.459.772	▲	199.674.706	181.780.318	▼
ΓΠΑ	12.498.753	11.102.069	▼	18.570.022	21.971.621	▲	31.068.775	33.073.689	▲
ΔΠΘ	10.082.171	14.646.029	▲	49.194.205	52.075.090	▲	59.276.376	66.721.119	▲
ΔΙΠΑΕ	15.072.765	11.471.806	▼	45.460.296	49.842.456	▲	60.533.060	61.314.262	▲
ΕΚΠΑ	75.090.170	68.305.812	▼	126.628.470	128.106.557	▲	201.718.641	196.412.368	▼
ΕΜΠ	38.890.828	51.131.882	▲	45.172.143	44.125.747	▼	84.062.971	95.257.628	▲
ΕΛΜΕΠΑ	7.100.549	6.993.844	▼	17.567.007	20.446.186	▲	24.667.555	27.440.031	▲
ΙΠ	3.794.869	4.422.770	▲	15.334.891	14.763.294	▼	19.129.760	19.186.064	▲
ΟΠΑ	15.253.445	14.067.754	▼	17.351.561	16.841.486	▼	32.605.005	30.909.240	▼
ΠΑ	16.385.610	24.939.828	▲	35.506.813	37.524.161	▲	51.892.423	62.463.989	▲
ΠΑΔΑ	9.239.854	8.154.614	▼	55.194.903	57.173.427	▲	64.434.757	65.328.041	▲
ΠΔΜ	7.153.734	7.887.755	▲	26.282.366	26.502.562	▲	33.436.100	34.390.317	▲
ΠΑΘΕΣ	25.536.624	29.438.226	▲	63.139.901	60.200.968	▼	88.676.525	89.639.194	▲
ΠΙ	15.566.183	17.077.484	▲	49.339.037	47.995.103	▼	64.905.220	65.072.586	▲
ΠΑΚΡΗ	18.146.174	15.403.615	▼	44.741.206	41.435.315	▼	62.887.380	56.838.930	▼
ΠΑΜΑΚ	6.897.473	5.905.220	▼	19.248.258	19.440.983	▲	26.145.732	25.346.203	▼
ΠΑΠΑΤ	33.245.727	35.983.232	▲	70.861.417	71.985.276	▲	104.107.144	107.968.507	▲
ΠΑΠΕΙ	12.248.968	17.511.767	▲	17.081.373	18.874.767	▲	29.330.341	36.386.534	▲
ΠΑΠΕΛ	7.239.730	8.703.097	▲	23.663.885	24.254.377	▲	30.903.615	32.957.473	▲
ΠΠΚΠΕ	7.951.651	4.662.593	▼	16.251.254	16.508.769	▲	24.202.905	21.171.362	▼
ΠΟΚΡΗ	11.546.114	6.091.476	▼	17.877.885	15.265.309	▼	29.423.999	21.356.785	▼
ΧΠ	4.439.749	5.389.865	▲	6.291.387	5.940.601	▼	10.731.136	11.330.466	▲
ΕΑΠ	24.285.536	16.745.710	▼	3.493.929	3.004.435	▼	27.779.466	19.750.145	▼
ΑΣΠΑΙΤΕ	1.794.828	2.236.234	▲	5.108.584	4.785.886	▼	6.903.412	7.022.120	▲
ΣΥΝΟΛΟ	446.524.739	437.082.956	▼	927.586.570	938.708.853	▲	1.374.111.309	1.375.791.809	▲

⁵¹ Η δημόσια χρηματοδότηση περιλαμβάνει τις πιστώσεις μισθοδοσίας του κρατικού προϋπολογισμού, τη χρηματοδότηση δημοσίων επενδύσεων και την ετήσια επιχορήγηση από το ΥΠΑΙΘ.

Η εξωτερική χρηματοδότηση περιλαμβάνει τη χρηματοδότηση ενεργών έργων των ιδρυμάτων εκτός από αυτά που χρηματοδοτούνται από τους ΕΛΚΕ.

⁵² Πηγή: ΟΠΕΣΠ

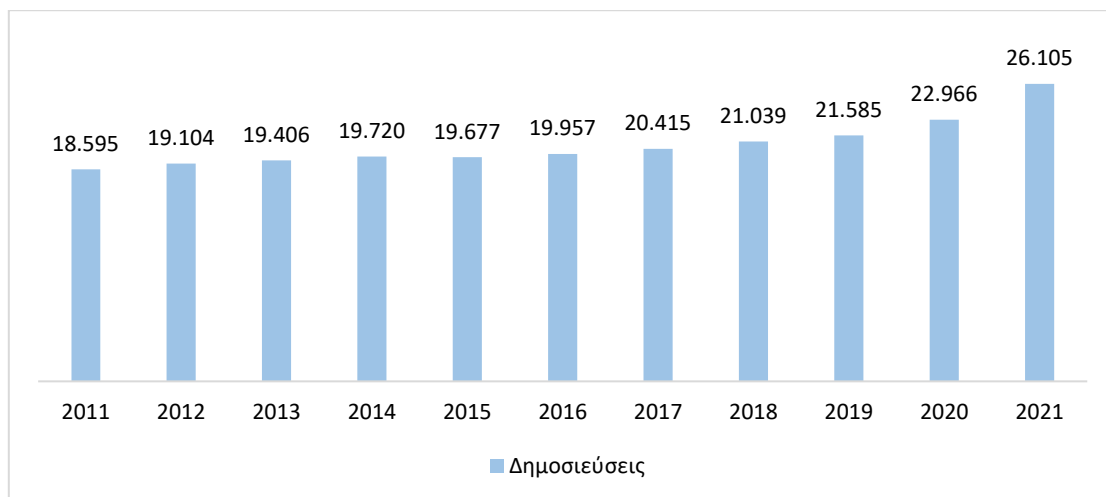
Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η μέση ετήσια συνολική χρηματοδότηση ανά φοιτητή για το κάθε ίδρυμα (Σχήμα 34). Η τιμή υπολογίζεται ως το πηλίκο του συνόλου της δημόσιας και εξωτερικής χρηματοδότησης του ΑΕΙ δια του πλήθους των ενεργών φοιτητών. Αναμφίβολα παράγοντας ο οποίος συμβάλλει στο μέγεθος της μέσης ετήσιας συνολικής χρηματοδότησης ανά φοιτητή είναι η εργαστηριακότητά του ιδρύματος και η παροχή εργαστηριακής εκπαίδευσης στους φοιτητές.

Σχήμα 34. Μέση ετήσια συνολική χρηματοδότηση ανά φοιτητή ανά ίδρυμα για το 2021 (ευρώ)

3. Ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία της Scimago⁵³ την τελευταία δεκαετία, η ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα από πλευράς δημοσιεύσεων, που αφορούν σε περιοδικά με κριτές, σημείωσε αύξηση (Σχήμα 35). Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 2011 – 2021, ο αριθμός των ερευνητικών εργασιών αυξήθηκε κατά 7.951 εργασίες, δηλαδή σε ποσοστό 43,8%⁵⁴. Οι συνολικές ερευνητικές εργασίες αυξάνονται διαχρονικά μέχρι και το 2014, το 2015 μειώνονται προσωρινά, ενώ το 2016 η παραγωγή ερευνητικών εργασιών αυξάνεται και πάλι καταγράφοντας την υψηλότερη τιμή της το 2021 (26.105). Σε σχέση με το 2020, οι ερευνητικές δημοσιεύσεις το 2021 αυξήθηκαν κατά 13,67%.

Σχήμα 35. Αριθμός ελληνικών δημοσιεύσεων κατά την περίοδο 2011-2021 (με βάση δεδομένα της Scimago⁵⁵)

3.1. Αριθμός ερευνητικών εργασιών (δημοσιεύσεων)

Το 2021, το Ηνωμένο Βασίλειο με 243.792 δημοσιεύσεις κατατάσσεται στην 1η θέση σε σύνολο 53 ευρωπαϊκών χωρών (Σχήμα 36), πάνω από τη Γερμανία (208.210), την Ιταλία (154.304), τη Γαλλία (128.210), τη Ρωσία (123.849) και την Ισπανία (122.688). Η Ελλάδα με 26.105 δημοσιεύσεις βρίσκεται στην 17^η θέση, πάνω από τη Φινλανδία (25.139), την Ιρλανδία (21.129), την Ουκρανία (19.357) και τη Ρουμανία (17.648) και κάτω από την Τσεχία (27.513). Καλύτερες επιδόσεις από την Ελλάδα καταγράφουν η Σουηδία (50.270), το Βέλγιο (41.378), η Πορτογαλία (35.544), η Δανία (34.960), η Αυστρία (33.106) και η Νορβηγία (29.764).

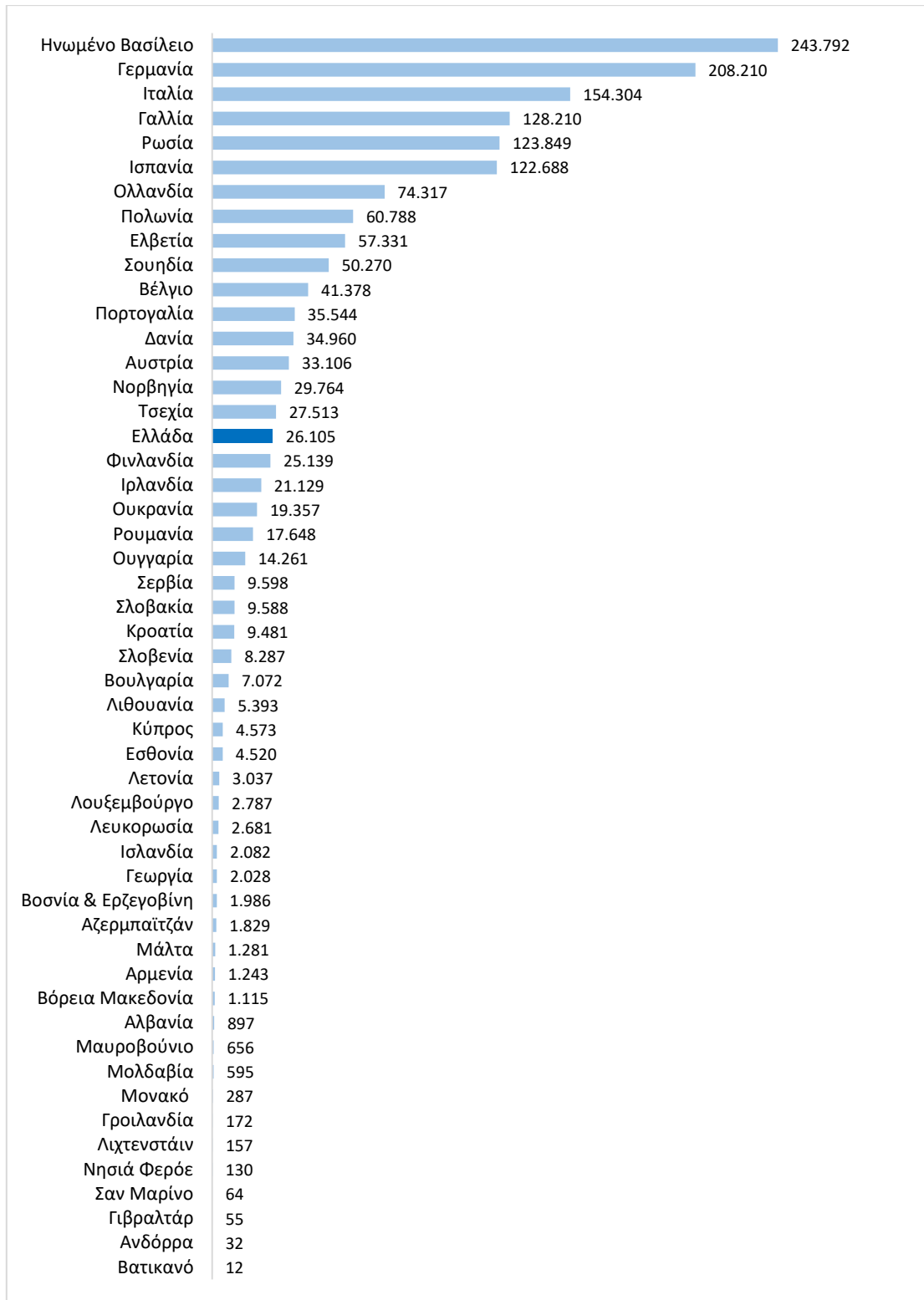
⁵³ Τα στοιχεία που παραθέτει η Scimago βασίζονται αποκλειστικά στη βιβλιογραφική βάση δεδομένων Elsevier/Scopus.

Βλ. Scimago, Frequently asked questions [13/05/2022] <https://www.scimagojr.com/help.php?q=FAQ>

⁵⁴ Σημειώνεται ότι τα στοιχεία επικαιροποιούνται συνεχώς και αναδρομικά για τα προηγούμενα έτη με βάση τη μεθοδολογία της Scimago.

Βλ. Scimago, Understanding indicators, tables and charts [13/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: https://www.scimagojr.com/help.php#understand_journals

⁵⁵ Scimago Journal and Country Rank [13/05/2022]. Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?year=2021>

Σχήμα 36. Αριθμός δημοσιεύσεων ανά χώρα, το 2021 (με βάση δεδομένα της Scimago⁵⁶)

3.2. Αναφορές ανά δημοσιευμένη εργασία

Με βάση τα στοιχεία της Scimago, το 2021 τις περισσότερες αναφορές ανά δημοσίευση εμφανίζει το Μονακό (3,61 αναφορές ανά δημοσίευση). Από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες (Σχήμα 37),

⁵⁶Scimago Journal and Country Rank [13/05/22] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?year=2021>

ξεχωρίζουν οι επιδόσεις της Γεωργίας με 1,7 αναφορές ανά δημοσίευση, της Δανίας (1,61), της Ελβετίας (1,60) και της Ολλανδίας με 1,54 αναφορές ανά δημοσίευση. Η Ελλάδα, με 1,30 αναφορές ανά δημοσίευση, βρίσκεται στην 25^η θέση πάνω από χώρες όπως η Γερμανία και η Ισπανία (1,2).

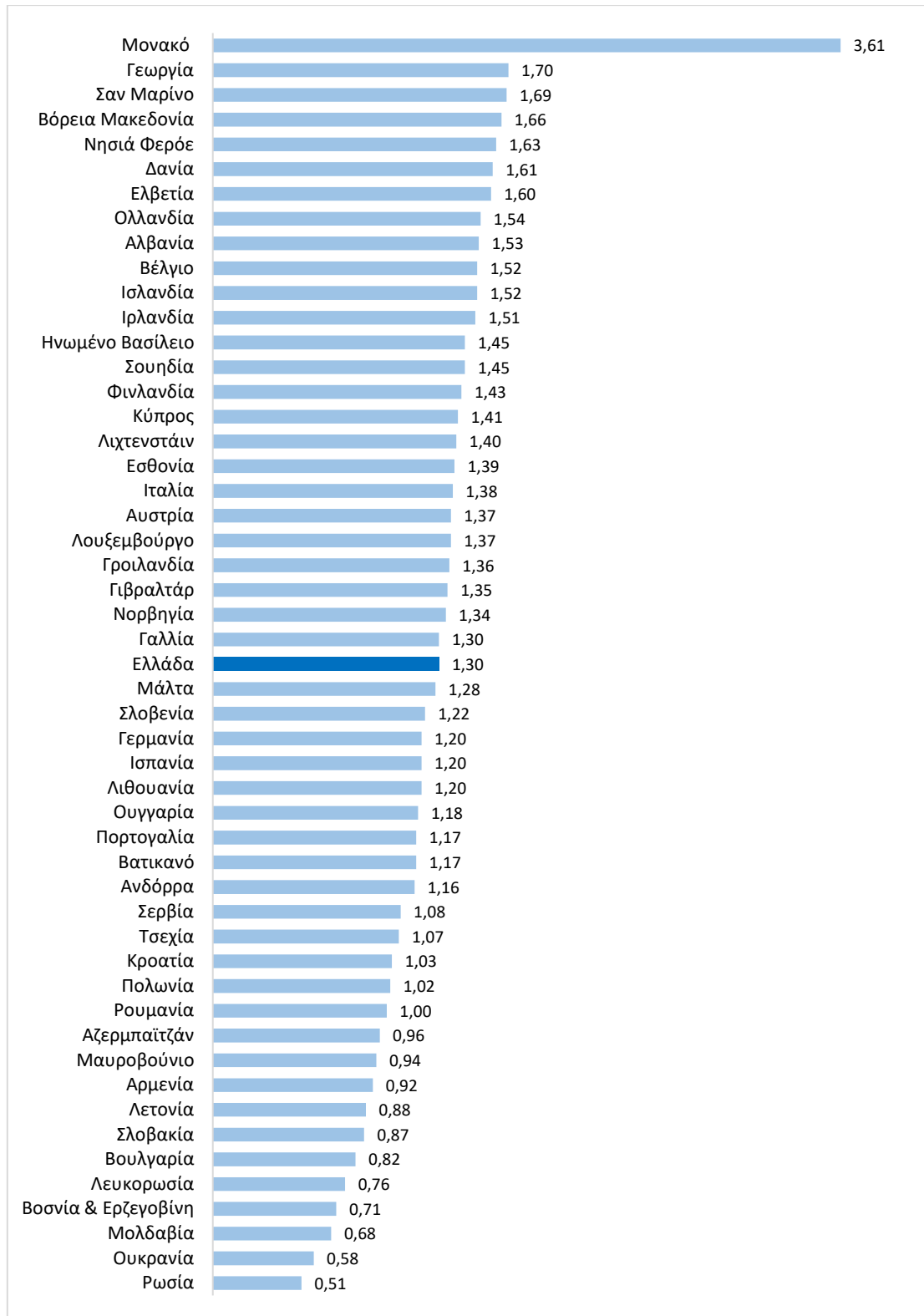
Ο δείκτης αυτός δίνει μια ένδειξη για την παραγωγικότητα του ερευνητικού δυναμικού κάθε χώρας. Επειδή περιλαμβάνει εκτός από το πλήθος των δημοσιεύσεων και το πλήθος του ερευνητικού δυναμικού, ο δείκτης αυτός επηρεάζεται δυσμενώς σε χώρες όπου στο ερευνητικό δυναμικό υπολογίζονται οι νέοι ερευνητές, όπως οι νέοι διδάκτορες και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές με χαμηλό πλήθος δημοσιεύσεων.

Ο Πίνακας 25 παρουσιάζει συγκεντρωτικά στοιχεία για την ερευνητική δραστηριότητα των ευρωπαϊκών χωρών το έτος 2021. Σύμφωνα με στοιχεία της Scimago, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 17^η θέση μεταξύ 53 ευρωπαϊκών χωρών στις κατηγορίες ως προς τον συνολικό αριθμό δημοσιεύσεων, στην 17^η θέση ως προς τις δημοσιεύσεις με αναφορές και τον δείκτη αναφορών και ποιότητας δημοσιεύσεων H index⁵⁷, στην 16^η θέση ως προς τις αυτο-αναφορές και στην 26^η θέση ως προς τις αναφορές ανά δημοσίευση.

⁵⁷ Ο δείκτης H index είναι ίσος με τον αριθμό των επιστημονικών άρθρων (h) που έχει δημοσιεύσει μια χώρα, τα οποία έχουν τουλάχιστον h αναφορές από επιστήμονες.

Scimago, Understanding indicators, tables and charts [13/05/2022]

Διαθέσιμο εδώ: https://www.scimagoir.com/help.php#understand_journals

Σχήμα 37. Αναφορές ανά δημοσίευση, το 2021 (με βάση δεδομένα της Scimago⁵⁸)

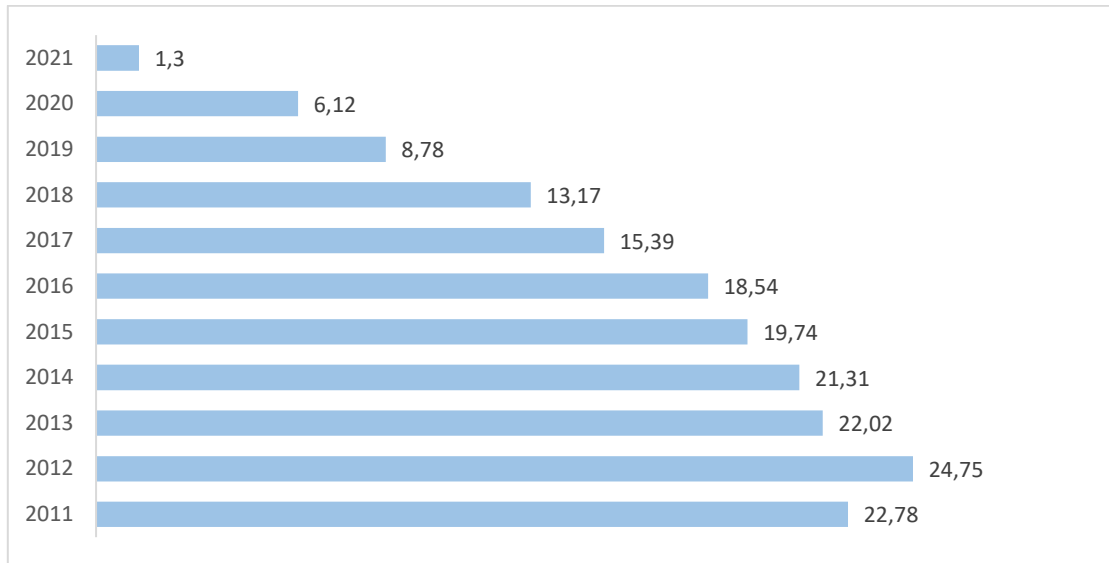
⁵⁸ Scimago Journal and Country Rank [13/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagoir.com/countryrank.php?year=2021>

Πίνακας 25. Ερευνητική δραστηριότητα ευρωπαϊκών χωρών (2021) ⁵⁹

Χώρα	Δημο- σιεύσεις	Δημοσιεύ- σεις με αναφορές	Αναφορές	Αυτοανα- φορές	Αναφορές ανά δημοσίευση	H index
Ην. Βασίλειο	243.792	213.389	352.482	93.373	1,45	1.707
Γερμανία	208.210	189.090	250.210	75.348	1,20	1.498
Ιταλία	154.304	137.883	212.588	69.980	1,38	1.189
Γαλλία	128.210	116.720	166.511	36.124	1,30	1.352
Ρωσία	123.849	119.249	63.308	26.591	0,51	675
Ισπανία	122.688	113.361	147.012	37.834	1,20	1.073
Ολλανδία	74.317	67.634	114.391	21.320	1,54	1.206
Πολωνία	60.788	57.437	61.977	18.695	1,02	660
Ελβετία	57.331	52.083	91.539	15.833	1,60	1.142
Σουηδία	50.270	46.494	72.654	12.625	1,45	1.036
Βέλγιο	41.378	37.714	62.873	10.387	1,52	942
Πορτογαλία	35.544	32.534	41.665	8.280	1,17	599
Δανία	34.960	32.140	56.304	9.048	1,61	900
Αυστρία	33.106	30.090	45.497	8.074	1,37	783
Νορβηγία	29.764	27.580	39.856	7.475	1,34	747
Τσεχία	27.513	26.130	29.367	6.497	1,07	554
Ελλάδα	26.105	23.532	33.843	6.824	1,30	610
Φινλανδία	25.139	23.346	35.963	6.097	1,43	756
Ιρλανδία	21.129	18.972	31.916	4.788	1,51	628
Ουκρανία	19.357	18.772	11.190	5.932	0,58	323
Ρουμανία	17.648	16.796	17.727	3.983	1,00	364
Ουγγαρία	14.261	13.403	16.791	2.991	1,18	540
Σερβία	9.598	9.060	10.327	1.730	1,08	307
Σλοβακία	9.588	9.109	8.387	1.857	0,87	331
Κροατία	9.481	8.960	9.734	1.839	1,03	337
Σλοβενία	8.287	7.782	10.126	1.730	1,22	361
Βουλγαρία	7.072	6.679	5.801	1.087	0,82	305
Λιθουανία	5.393	5.171	6.470	1.107	1,20	265
Κύπρος	4.573	4.234	6.452	965	1,41	254
Εσθονία	4.520	4.198	6.305	1.046	1,39	346
Λετονία	3.037	2.932	2.683	590	0,88	202
Λουξεμβούργο	2.787	2.575	3.825	502	1,37	243
Λευκορωσία	2.681	2.616	2.040	335	0,76	213
Ισλανδία	2.082	1.930	3.161	349	1,52	370
Γεωργία	2.028	1.836	3.454	352	1,70	219
Βοσνία & Ερζεγοβίνη	1.986	1.894	1.405	185	0,71	128
Αζερμπαϊτζάν	1.829	1.767	1.757	399	0,96	138
Μάλτα	1.281	1.117	1.639	232	1,28	165
Αρμενία	1.243	1.170	1.142	200	0,92	214
Βόρεια Μακεδονία	1.115	1.050	1.848	121	1,66	152
Αλβανία	897	827	1.370	136	1,53	85
Μαυροβούνιο	656	592	616	101	0,94	80
Μολδαβία	595	556	403	54	0,68	135
Μονακό	287	257	1.037	57	3,61	126

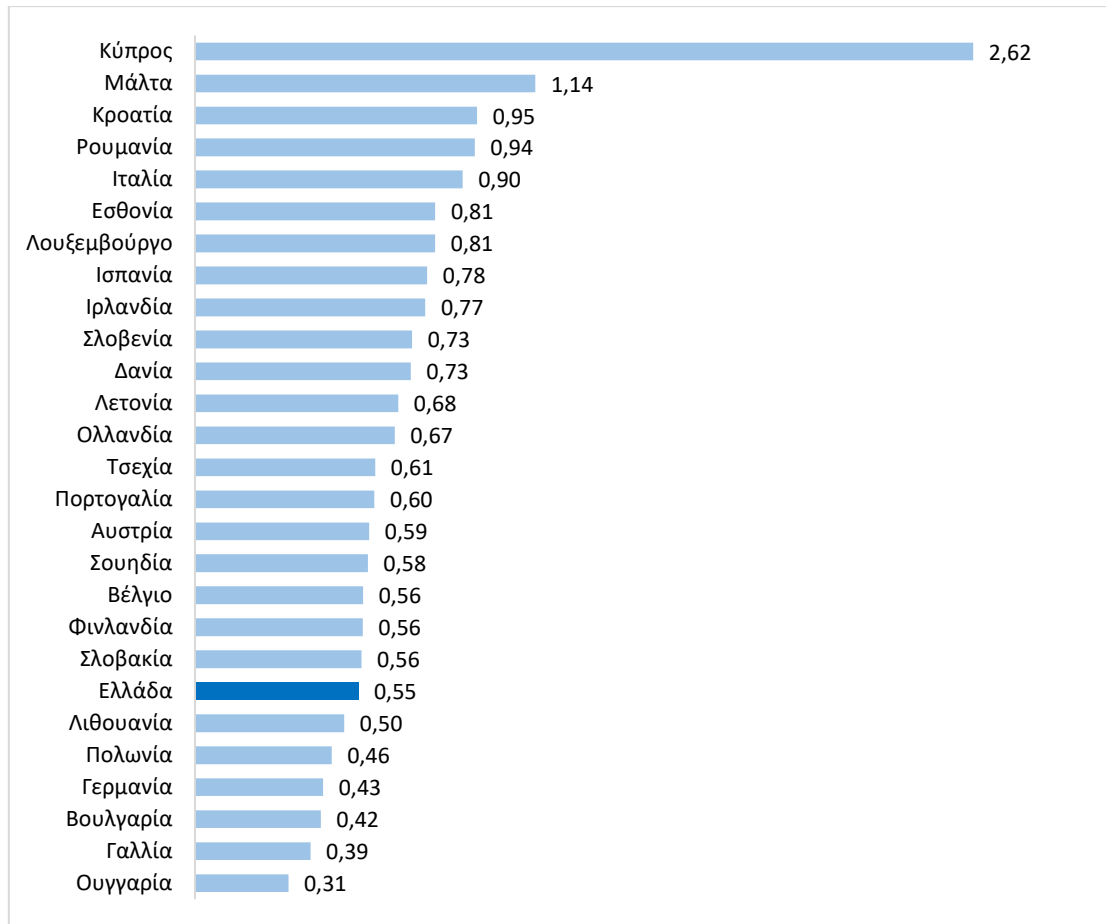
⁵⁹ Scimago Journal and Country Rank [13/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagoir.com/countryrank.php?year=2021>

Το ακόλουθο σχήμα παρουσιάζει την αναλογία αναφορών ανά δημοσιευμένη εργασία για την Ελλάδα κατά τα έτη 2011-2021 (Σχήμα 38).

Σχήμα 38. Αναφορές ανά δημοσίευση για την Ελλάδα (2011-2021) (με βάση δεδομένα της Scimago)

Σύμφωνα με στοιχεία της Scimago και της Eurostat, το 2020, την καλύτερη αναλογία δημοσιεύσεων/ερευνητών εμφανίζει η Κύπρος με 2,62 δημοσιεύσεις ανά ερευνητή (Σχήμα 39). Δεύτερη, σε μεγάλη απόσταση από την Κύπρο, κατατάσσεται η Μάλτα με 1,14 δημοσιεύσεις ανά ερευνητή. Από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες ξεχωρίζουν οι επιδόσεις της Κροατίας (0,95), της Ρουμανίας (0,94), της Ιταλίας (0,90), της Εσθονίας και του Λουξεμβούργου (0,81). Η Ελλάδα, με 0,55 δημοσιεύσεις ανά ερευνητή, βρίσκεται στην 21η θέση της κατάταξης των ευρωπαϊκών χωρών, κάτω από την Πορτογαλία (0,60), τη Σουηδία (0,58) και τη Φινλανδία (0,56) και πάνω από τη Γαλλία (0,39), τη Γερμανία (0,43) και την Πολωνία (0,46). Τις λιγότερο καλές επιδόσεις στην Ευρώπη εμφανίζουν η Ουγγαρία (0,31) και η Γαλλία (0,39).

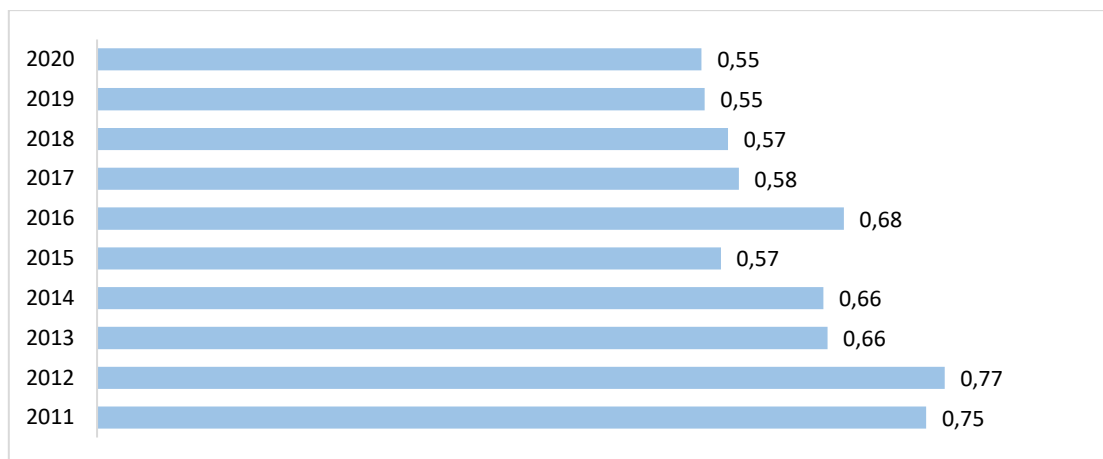

Σχήμα 39. Αναλογία δημοσιεύσεων/ερευνητών, το 2020 (με βάση δεδομένα της Scimago και της Eurostat⁶⁰)

Στο παρακάτω σχήμα όπου παρουσιάζεται η αναλογία δημοσιεύσεων/ερευνητών για την Ελλάδα κατά τα έτη 2011-2020, διαπιστώνεται μείωση της τάξης του 26,7% (από 0,75 δημοσιεύσεις ανά ερευνητή το 2011 σε 0,55 δημοσιεύσεις το 2020) (Σχήμα 40).

⁶⁰ α) Scimago Journal and Country Rank [13/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?year=2020>

β) Eurostat- Total researchers by sectors of performance - full time equivalent [13/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tsc00004/default/table?lang=en>

Σχήμα 40. Μεταβολή αναλογίας δημοσιεύσεων/ερευνητών για την Ελλάδα (2011-2020)

3.3. Ερευνητές με τη μεγαλύτερη επιρροή

Το 2021 στην ετήσια έκδοση της Clarivate Analytics για τους ερευνητές με τη μεγαλύτερη επιρροή παγκοσμίως, όπως αυτή προσδιορίζεται από το πλήθος των αναφορών (top 1% του πλήθους των αναφορών στο πεδίο/στα πεδία Essential Science Indicators του Web of Science) που συγκεντρώνουν οι δημοσιεύσεις τους (από το 2010 ως το 2020), περιλαμβάνονται συνολικά 6.600 ερευνητές.

Από αυτούς, οι 13 είναι Έλληνες που υπηρετούν σε ελληνικά πανεπιστήμια ή ερευνητικά κέντρα⁶¹. Έξι (6) εξ αυτών εντάσσονται στο διεπιστημονικό πεδίο, δύο (2) στο πεδίο της κλινικής ιατρικής, δύο (2) στο πεδίο της βιολογίας και βιοχημείας και από ένας (1) στα πεδία της μηχανικής, της χημείας, της φαρμακολογίας και τοξικολογίας.

Πίνακας 26. Έλληνες ερευνητές με μεγάλη απήχηση (με τη σειρά που εμφανίζονται στη λίστα της Clarivate Analytics για την Ελλάδα το 2021)

Ερευνητής/Ερευνήτρια	Κατηγορία	Κύριο Ίδρυμα	Δεύτερο Ίδρυμα
Νικόλας Απέργης	Διεπιστημονική	ΠΑΠΕΙ	
Γεώργιος Λ. Δαϊκός	Διεπιστημονική	ΕΚΠΑ	
Θεόδωρος Δαλαμάγκας	Βιολογία και Βιοχημεία	ΕΚ Αθηνά	
Μελέτιος Α. Δημόπουλος	Κλινική Ιατρική	ΕΚΠΑ	
Γεράσιμος Φιλιππάτος	Κλινική Ιατρική	ΕΚΠΑ	Πανεπιστήμιο Κύπρου
Ευάγγελος Ι. Γιαμαρέλλος - Μπουρμπούλης	Διεπιστημονική	ΕΚΠΑ	
Άρτεμις Γ. Χατζηγεωργίου	Βιολογία και Βιοχημεία	ΠΑΘΕΣ	Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ
Γεώργιος Κ. Καραγιαννίδης	Διεπιστημονική	ΑΠΘ	
Δημήτριος Κ. Ρακόπουλος	Μηχανική	ΕΚΕΤΑ	ΕΜΠ
Κωνσταντίνος Στούμπος	Χημεία	ΠΑΚΡΗ	
Αντωνία Τριχοπούλου	Διεπιστημονική	ΕΚΠΑ	
Αριστείδης Μ. Τσατσάκης	Φαρμακολογία και τοξικολογία	ΠΑΚΡΗ	
Ιωάννης Βόντας	Διεπιστημονική	ΓΠΑ	

Αντίστοιχα, στη λίστα h>100 της Webometrics, η οποία βασίζεται στη βάση Google Scholar και πιο συγκεκριμένα στα δημόσια προφίλ Google Scholar 5.882 επιστημόνων, περιλαμβάνονται 13 Έλληνες

⁶¹ Web of Science-Highly Cited Researchers 2022, Clarivate Analytics [05/04/2022] Διαθέσιμο εδώ <https://recognition.webofscience.com/awards/highly-cited/2021/>

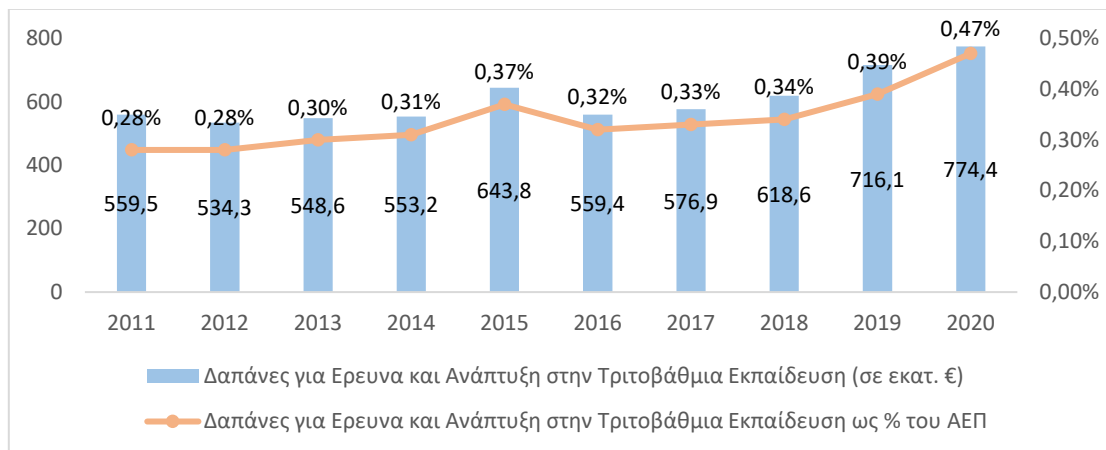
επιστήμονες⁶², δύο (2) περισσότεροι από το 2020. Σχετικός είναι ο παρακάτω πίνακας, όπου αναφέρονται οι επιδόσεις τους ως προς τον h index και τις αναφορές:

Πίνακας 27. Έλληνες ερευνητές με μεγάλη απήχηση (h>100)

Θέση	Ερευνητής	Ίδρυμα	H Index	Αναφορές
108	Γεώργιος Π. Χρούσος	ΕΚΠΑ	200	174.393
376	Δημήτριος Τριχόπουλος†	Harvard School of Public Health ΕΚΠΑ	169	122.336
649	Αντωνία Τριχοπούλου	ΕΚΠΑ	154	139.072
751	Μελέτιος Αθανάσιος Δημόπουλος	ΕΚΠΑ	151	107.960
1226	Γεράσιμος Φιλυπάτος	ΕΚΠΑ	137	184.590
1824	Χριστόδουλος Στεφανάδης	ΕΚΠΑ	128	83.435
2935	Μαρίνος Δαλάκας	ΕΚΠΑ	117	50.076
3187	Χαράλαμπος Μ. Μουτσόπουλος	ΕΚΠΑ	115	49.436
3749	Παγόνα Λάγιου	ΕΚΠΑ	111	45.942
3795	Δημοσθένης Παναγάκος	Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	110	109.640
5215	Δημήτρης Τούσουλης	ΕΚΠΑ	103	39.258
5430	Ματ Σανταμούρης	University of New South Wales - ΕΚΠΑ	102	39.175
5520	Σπύρος Πανδής	ChE- Παν. Πατρών- Carnegie Mellon University	101	60.714

3.4. Χρηματοδότηση της έρευνας & ανάπτυξης στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (Σχήμα 41), στην Ελλάδα οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 2020 ανήλθαν σε 774,4 εκατ. €, εμφανίζοντας αύξηση κατά 8,14% (58,3 εκατ. €, σε σχέση με το 2019). Σε ονομαστικές τιμές, την περίοδο 2011-2020, οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη αυξήθηκαν κατά 38,4% από 559,5 εκατ. € το 2011, σε 774,4 εκατ. € το 2020. Οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ (ένταση δαπανών) εμφανίζουν αύξηση από 0,28% του ΑΕΠ το 2011, σε 0,47% το 2020⁶³.

Σχήμα 41. Χρηματοδότηση έρευνας και ανάπτυξης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, 2011-2020 (με βάση δεδομένα του ΕΚΤ⁶⁴)

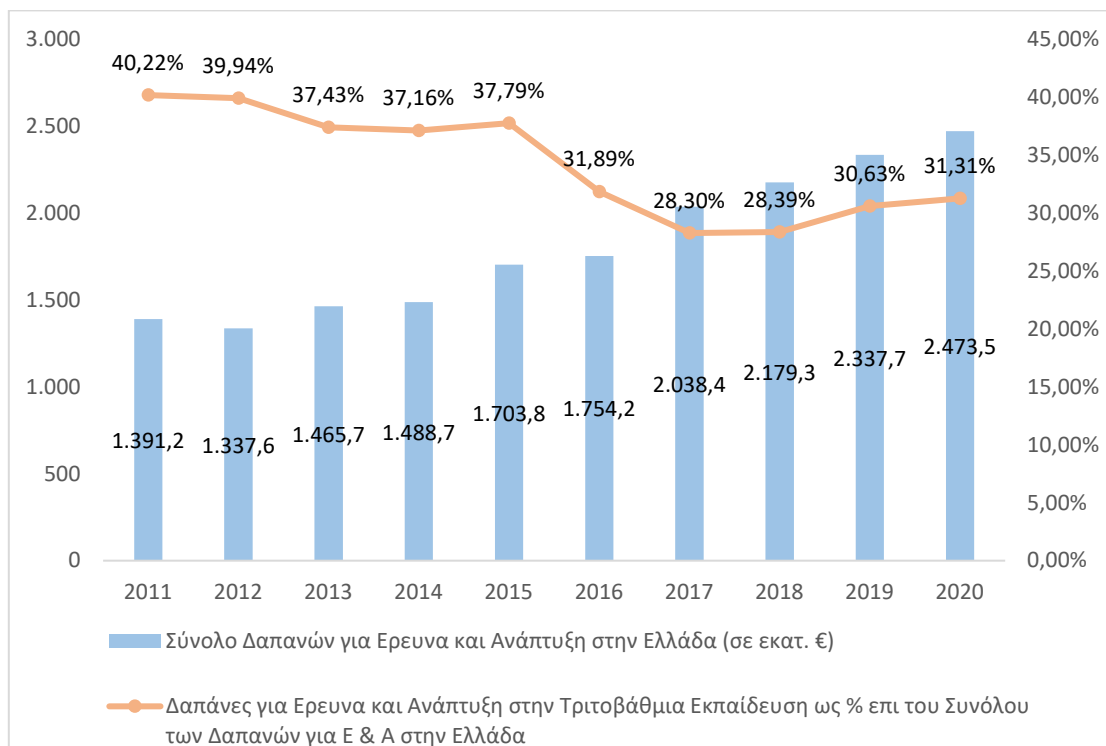
⁶² Webometrics <https://www.webometrics.info/en/hlargerthan100>

⁶³ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2021), Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2020 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα [16/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/505>
Στην έκθεση του ΕΚΤ αναφέρεται ότι λόγω της αναθεώρησης των στοιχείων ΑΕΠ αναδιαμορφώθηκαν οι τιμές των δεικτών έντασης και Ε&Α για την περίοδο 2011-2018. Συνεπώς, στην παρούσα έκθεση εμφανίζονται τα επικαιροποιημένα δεδομένα.

⁶⁴ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2021), Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2020 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα [16/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/505>

Την περίοδο 2011-2020, οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ως ποσοστό του συνόλου των δαπανών της Ελληνικής Κυβέρνησης για έρευνα και ανάπτυξη εμφανίζουν σημαντική πτώση κατά 28,46%, από 40,22% το 2011, σε 31,31% το 2020 (Σχήμα 42).

Το 2011 οι συνολικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη σε όλους τους τομείς ανήλθαν σε 1.391,2 εκατ. € εκ των οποίων 559,5 εκατ. (40,22%) αντιστοιχούσαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αντίστοιχα, το 2020 οι συνολικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ανήλθαν σε 2.473,5 εκατ. € εκ των οποίων 774,4 εκατ. (31,31%) αντιστοιχούσαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η συνολική αύξηση κατά 1.082,3 εκατ. €, την ίδια περίοδο, κατευθύνθηκε σε όλους τους υπόλοιπους τομείς (τομέας επιχειρήσεων, κρατικός τομέας και τομέας ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων) και ελάχιστα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μόλις, κατά 214,9 εκατ. €.

Σχήμα 42. Συνολική χρηματοδότηση για έρευνα και ανάπτυξη στην Ελλάδα, 2011-2020 (με βάση δεδομένα του ΕΚΤ⁶⁵)

Στην Ελλάδα η χρηματοδότηση της έρευνας στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 2020, βασίζεται, κατά κύριο λόγο, στον κρατικό τακτικό προϋπολογισμό (360,5 εκατ. €). Το κράτος συνεισφέρει, επίσης, 68,8 εκατ. € από πόρους του ΕΣΠΑ και 43 εκατ. € από λοιπές κρατικές πηγές. Ακολουθούν οι υπόλοιπες πηγές χρηματοδότησης: η Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί με άλλες πηγές του εξωτερικού συνεισφέρουν κατά 136,8 εκατ. €, οι επιχειρήσεις κατά 56,4 εκατ. €, οι φορείς του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ίδια χρηματοδότηση) κατά 50,5 εκατ. € και οι ιδιωτικοί μη κερδοσκοπικοί φορείς κατά 0,6 εκατ. € (Πίνακας 28).

Τα έτη 2011 - 2019, οι κρατικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση συνολικά παρουσίασαν αύξηση από 389,2 εκατ. € το 2011, σε 472,3 εκατ. € το 2019. Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων αυξήθηκε κατά 6,23 εκατ. € (12,4%) ενώ, την ίδια περίοδο, αυξήθηκε η ίδια

⁶⁵Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2021), Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2020 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα [16/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/505>

χρηματοδότηση κατά 19,59 εκατ. € (63,3%). Η χρηματοδότηση από την ΕΕ παρουσίασε αύξηση κατά 37,3 εκατ. € (48,27%), ενώ αυξήθηκε η χρηματοδότηση από λοιπές πηγές εξωτερικού κατά 14,3 εκατ. € (182%⁶⁶).

Πίνακας 28. Χρηματοδότηση για Έρευνα και Ανάπτυξη στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα ανά πηγή χρηματοδότησης, 2011-2020 (με βάση δεδομένα του ΕΚΤ⁶⁷)

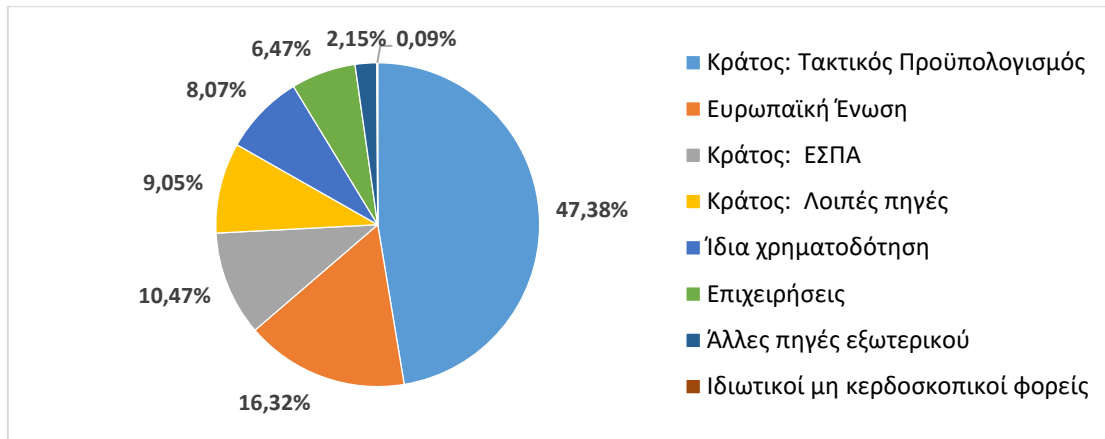
Πηγές Χρηματοδότησης	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Κράτος: Τακτικός Π/Υ	340,9	321,2	253,1	243,8	260,4	298,8	311,9	336,3	360,1	366,9
Κράτος: Λοιπές Πηγές	6,7	6,3	17,1	21,0	26,1	39,3	50,5	46,2	43,0	70,1
Κράτος: ΕΣΠΑ	41,5	49,8	125,5	133,9	171,4	33,1	17,8	45,7	68,8	81,1
Ίδια Χρηματοδότηση	30,9	25,7	37,7	41,0	41,7	39,2	43,9	41,2	50,5	62,5
Ιδιωτικοί Μη - Κερδοσκοπικοί φορείς	4,1	3,2	3,8	3,9	1,4	1,4	1,3	0,8	0,6	0,7
Επιχειρήσεις	50,1	42,1	30,0	33,0	48,8	40,8	48,2	52,4	56,4	50,1
ΕΕ	77,3	78,1	74,6	68,8	85,2	101,1	92,6	76,5	114,6	126,4
Άλλες Πηγές Εξωτερικού	7,9	7,9	6,9	7,9	8,8	5,7	10,7	19,8	22,2	16,7
ΣΥΝΟΛΟ	559,4	534,3	548,7	553,3	643,8	559,4	576,9	618,6	716,1	774,4

Σε εκατομμύρια ευρώ

Στο Σχήμα 43 παρουσιάζονται τα ποσοστά των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη στην Ελλάδα ανά πηγή χρηματοδότησης. Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΚΤ, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα χρηματοδοτούνται κατά 47,38% από τον τακτικό προϋπολογισμό του κράτους, κατά 10,47% από το ΕΣΠΑ και 9,05% από λοιπές δημόσιες πηγές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί με άλλες πηγές του εξωτερικού συνεισφέρουν κατά 18,47%, οι επιχειρήσεις κατά 6,47%, ενώ η ίδια χρηματοδότηση κατά 8,07%.

⁶⁶ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2021), Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2020 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα [16/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/505>

⁶⁷ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2021), Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2020 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα [16/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/505>

Σχήμα 43. Ποσοστό επί του συνόλου των δαπανών για Ε&Α, ανά πηγή προέλευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 2020 (με βάση δεδομένα του ΕΚΤ⁶⁸)

3.4.1. Συμμετοχή ελληνικών οργανισμών στο Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020

Το πρόγραμμα «Ορίζοντα 2020» (Horizon 2020) είναι το μεγαλύτερο ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την έρευνα και την καινοτομία για την περίοδο 2014-2020 και υποστηρίζει τη στρατηγική “Ευρώπη 2020” που αναδεικνύει την έρευνα και την καινοτομία ως κεντρικούς μοχλούς για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στόχος του είναι να διασφαλίζεται ότι η Ευρώπη παράγει ανταγωνιστική επιστήμη και τεχνολογία δίνοντας ώθηση στην ολοκληρωμένη οικονομική ανάπτυξη. Οι τρεις κύριοι βασικοί άξονες του προγράμματος είναι: η επιστημονική αριστεία, η βιομηχανική υπεροχή και οι κοινωνικές προκλήσεις⁶⁹.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Μάιος 2022), το σύνολο της χρηματοδότησης από το πρόγραμμα έχει φτάσει τα 68,33 δισ. €, ενώ οι ελληνικοί οργανισμοί έχουν λάβει 1,7 δισ. € (Πίνακας 29). Αξιοσημείωτο είναι ότι η Ελλάδα σημειώνει αυξημένα ποσοστά συνολικής χρηματοδότησης και συμμετοχών σε έργα σε σχέση με τον πληθυσμό της στην ΕΕ. Επίσης, σημειώνει καλύτερο ποσοστό επιτυχίας υποβαλλόμενων προτάσεων από τον μέσο όρο της ΕΕ και του συνόλου όλων των χωρών.

Πίνακας 29. Συνολικά στοιχεία χρηματοδότησης από πρόγραμμα Ορίζοντα 2020 για Ελλάδα, ΕΕ και σύνολο χωρών⁷⁰

	Ελλάδα	Σύνολο ΕΕ	Σύνολο χωρών
Σύνολο χρηματοδότησης	1,7 δισ. €	61,7 δισ. €	68,33 δισ. €
Ποσοστό χρηματοδότησης Ελλάδας	2,76%		
Αριθμός συμμετοχών σε έργα	5.465	156.113	176.924
Ποσοστό συμμετοχών Ελλάδας	3,5%		
Ποσοστό επιτυχίας υποβαλλόμενων προτάσεων	13,43%	11,97%	11,95%

⁶⁸ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2021), Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2020 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα [16/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/505>

⁶⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Το Πρόγραμμα Πλαίσιο της ΕΕ για την Έρευνα και την Καινοτομία, 2014 Διαθέσιμο εδώ: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-2020_en#what-was-horizon-2020

⁷⁰ Στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, [16/05/2022]. Διαθέσιμο εδώ: <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/extensions/CountryProfile/CountryProfile.html?Country=greece>

Τα ελληνικά πανεπιστήμια έχουν σημαντική συμβολή στο συνολικό ποσό χρηματοδότησης που έχει ληφθεί, αν και στο σύνολο της χώρας προηγούνται άλλοι ερευνητικοί οργανισμοί και οι ιδιωτικοί κερδοσκοπικοί φορείς. Τα πανεπιστήμια συμπεριλαμβάνονται στην κατηγορία τριτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση με συνολική χρηματοδότηση στα 575,6 εκατ. € (Σχήμα 44).

Σχήμα 44. Χρηματοδότηση από Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020 ανά τύπο οργανισμού στην Ελλάδα (σε εκατ.€)⁷¹

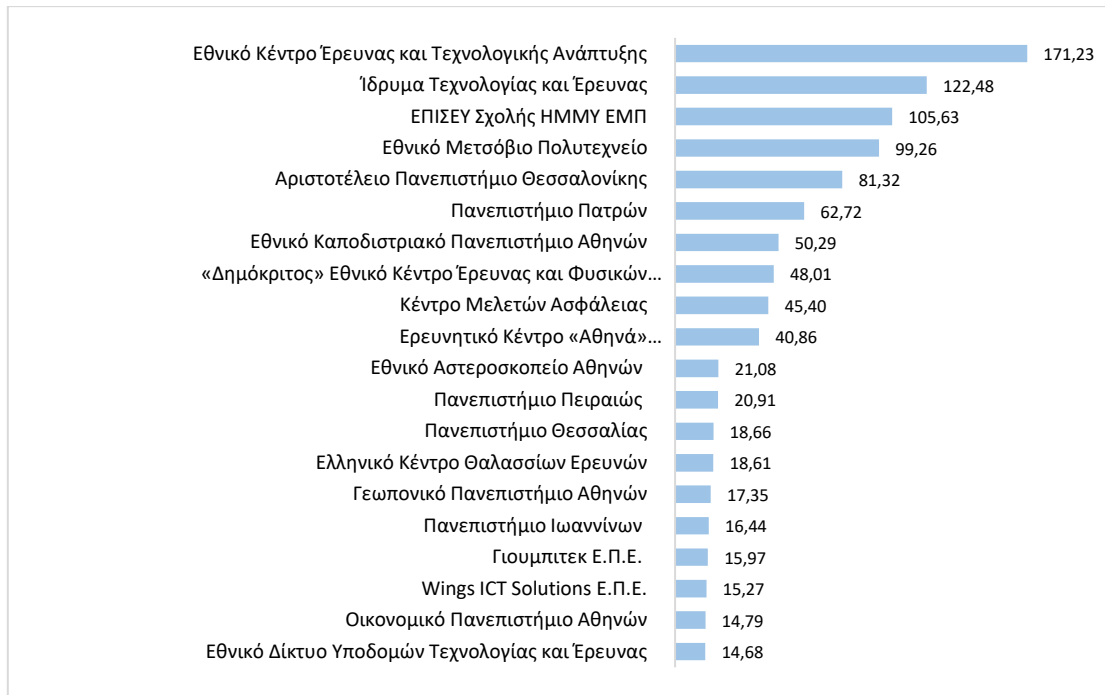
Στις δύο πρώτες θέσεις των ελληνικών οργανισμών με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση βρίσκονται δύο ερευνητικά ιδρύματα, το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, ενώ ακολουθεί στην τρίτη θέση το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Στις πρώτες 20 θέσεις των ελληνικών οργανισμών με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020, βρίσκονται εννέα (9) ελληνικά πανεπιστήμια, εκ των οποίων τα πρώτα τέσσερα είναι το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών που βρίσκονται μεταξύ 4ης και 7ης θέσης (Σχήμα 45).

Τα ελληνικά πανεπιστήμια έχουν λάβει σημαντική χρηματοδότηση από το Horizon 2020. Το ΕΜΠ βρίσκεται στην πρώτη θέση μεταξύ των ΑΕΙ με χρηματοδότηση 99,26 εκατ. € (και στην πρώτη συνολικά με 204,9 εκατ. € εάν συνυπολογιστεί και το ΕΠΙΣΕΥ). Ακολουθούν το ΑΠΘ με 81,32 εκατ. €, το Πανεπιστήμιο Πατρών με 62,72 εκατ. € και το ΕΚΠΑ με 50,29 εκατ. € (Σχήμα 46).

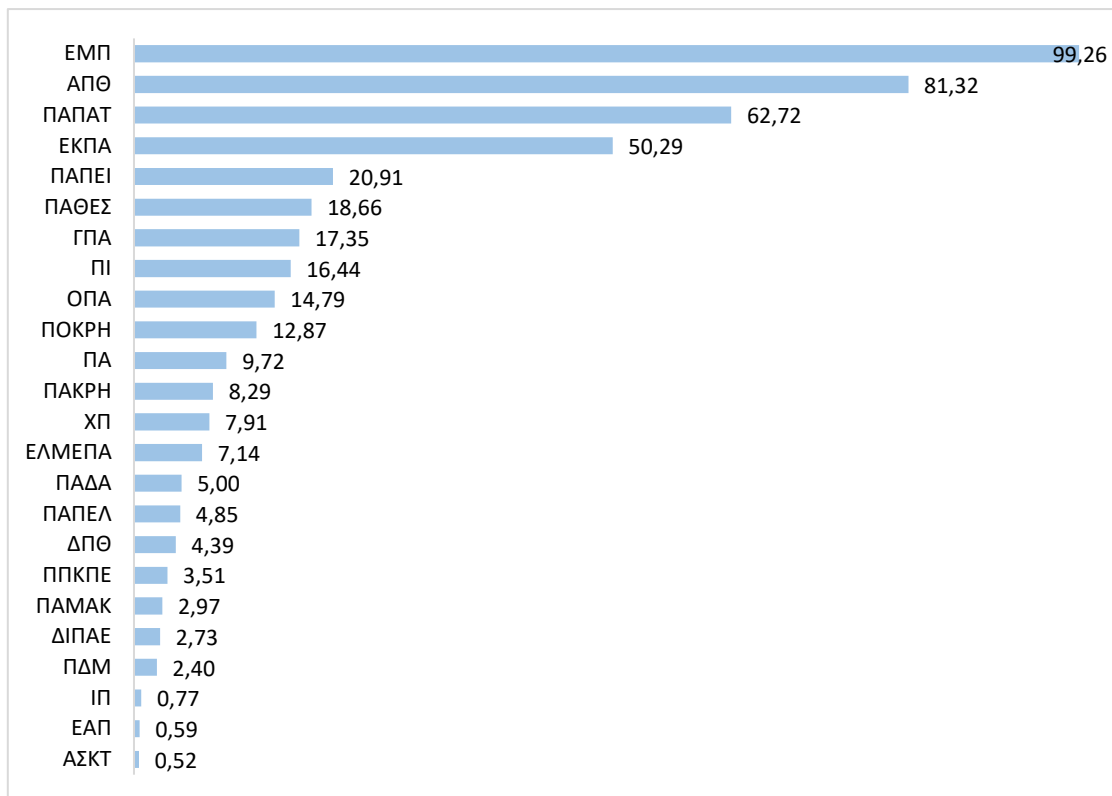
⁷¹ Στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, [16/05/2022]. Διαθέσιμο εδώ:

<https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/extensions/CountryProfile/CountryProfile.html?Country=greece>

Σημ.- Το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) της Σχολής ΗΜΜΥ του ΕΜΠ έχει προσμετρηθεί στην τριτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Σχήμα 45. Ελληνικοί οργανισμοί με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020 (σε εκατ. €)⁷²

Σχήμα 46. Χρηματοδότηση ελληνικών πανεπιστημίων από το Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020 (σε εκατ. €)⁷³

⁷² Στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, [16/05/2022]. Διαθέσιμο εδώ:

<https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/extensions/CountryProfile/CountryProfile.html?Country=greece>

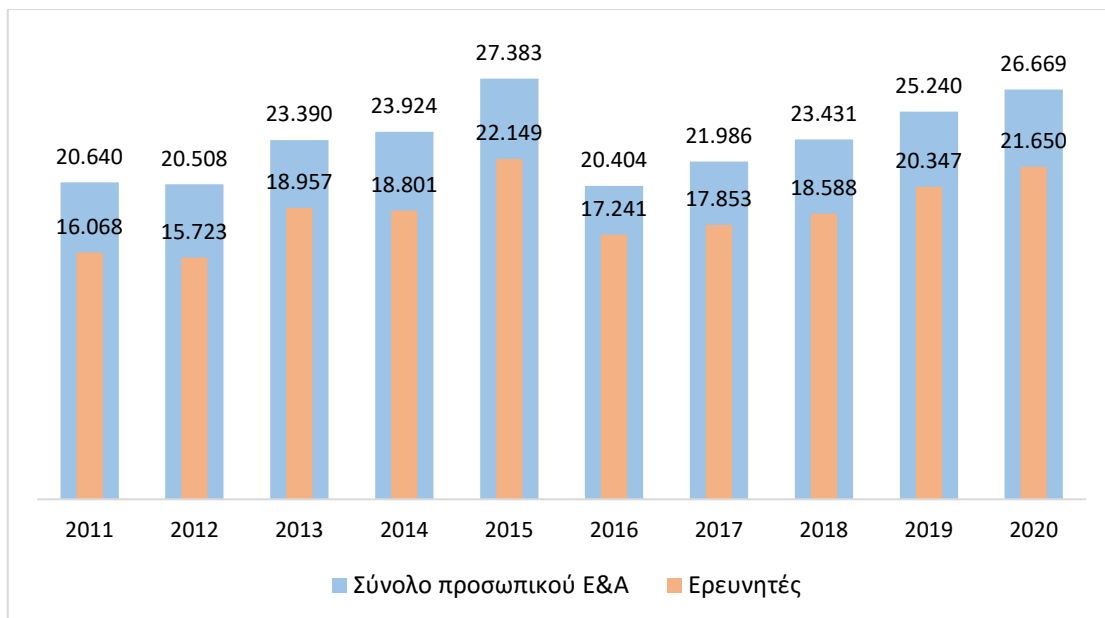
⁷³ Στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, [16/05/2022]. Διαθέσιμο εδώ:

<https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/extensions/CountryProfile/CountryProfile.html?Country=greece>

3.5. Προσωπικό έρευνας & ανάπτυξης στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, το 2020, το συνολικό προσωπικό για έρευνα και ανάπτυξη στην Ελλάδα στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανήλθε στα 26.669 άτομα, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 1.429 άτομα (5,7%) σε σχέση με το 2019 (Σχήμα 47). Μεταξύ 2011 και 2020, το προσωπικό έρευνας και ανάπτυξης των ΑΕΙ παρουσιάζει συνολικά αύξηση κατά 6.029 άτομα (29,21%). Την ίδια περίοδο ο αριθμός των ερευνητών αυξήθηκε κατά 5.251 άτομα, δηλαδή κατά 34,74%.

Σημειώνεται ότι ο αριθμός του προσωπικού έρευνας και ανάπτυξης αυξάνεται μεταξύ των ετών 2011 και 2015 κατά 32,67%. Στη συνέχεια μετά τη μείωση του 2016 τόσο ως προς το σύνολο του προσωπικού έρευνας και ανάπτυξης όσο και των ερευνητών καταγράφεται σταθερή αύξηση από έτος σε έτος μέχρι και το 2020.

Σχήμα 47. Σύνολο προσωπικού Έρευνας και Ανάπτυξης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, στην Ελλάδα (σε Ισοδύναμα Πλήρους Απασχόλησης), 2011 – 2020 (με βάση δεδομένα του ΕΚΤ⁷⁴)

⁷⁴ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (2021), Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2020 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα [16/05/2022] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/505>

4. Διεθνείς Οίκοι Κατάταξης Πανεπιστημίων – η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων στις διεθνείς κατατάξεις των οίκων ARWU, THE, QS, SCImago, Webometrics, NTUA και URAP για το έτος 2021 καθώς και η μεταβολή της θέσης τους από το προηγούμενο έτος⁷⁵.

Από τη μελέτη της κατάταξης των ελληνικών πανεπιστημίων στους συγκεκριμένους οίκους αξιολόγησης, εξάγονται τα κάτωθι συμπεράσματα:

- Στο σύστημα Webometrics, 14 ιδρύματα εμφανίζονται να έχουν βελτιώσει τις επιδόσεις τους σε σχέση με το 2020, 11 ιδρύματα έχουν λιγότερο καλές επιδόσεις και μόνο 2 ιδρύματα έχουν σταθερή απόδοση.
- Στο σύστημα της SCImago, 12 ιδρύματα εμφανίζονται να έχουν χειρότερες επιδόσεις από το 2020, 8 ιδρύματα παρουσιάζουν βελτίωση ενώ 2 ιδρύματα έχουν σταθερή απόδοση.
- Στο σύστημα URAP, 14 ιδρύματα εμφανίζονται να έχουν επιδείνωση των επιδόσεών τους ενώ 1 ίδρυμα παρουσιάζεται να έχει επιτύχει βελτίωση.
- Στο σύστημα THE, 6 ιδρύματα εμφανίζονται χωρίς μεταβολή ως προς το 2020, 2 ιδρύματα έχουν βελτιώσει τις επιδόσεις τους και 2 ιδρύματα εμφανίζουν επιδείνωση των επιδόσεών τους.
- Στο σύστημα QS, 4 ιδρύματα έχουν βελτιώσει την επίδοσή τους και 2 εμφανίζονται στο ίδιο επίπεδο με το 2020.
- Στο σύστημα ARWU, 2 ιδρύματα έχουν βελτιώσει τη θέση τους, ενώ αντίστοιχα σε 2 περιπτώσεις παρατηρείται σταθερότητα ως προς την προηγούμενη χρονιά.
- Στο σύστημα NTU, τα περισσότερα ιδρύματα (5) παρουσιάζονται με αρνητική μεταβολή της επίδοσής τους ενώ μόνο σε μία περίπτωση υπάρχει βελτίωση.

Στον επόμενο πίνακα σημειώνεται η μεταβολή της θέσης του κάθε Πανεπιστημίου συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά (2020) (Πίνακας 30).

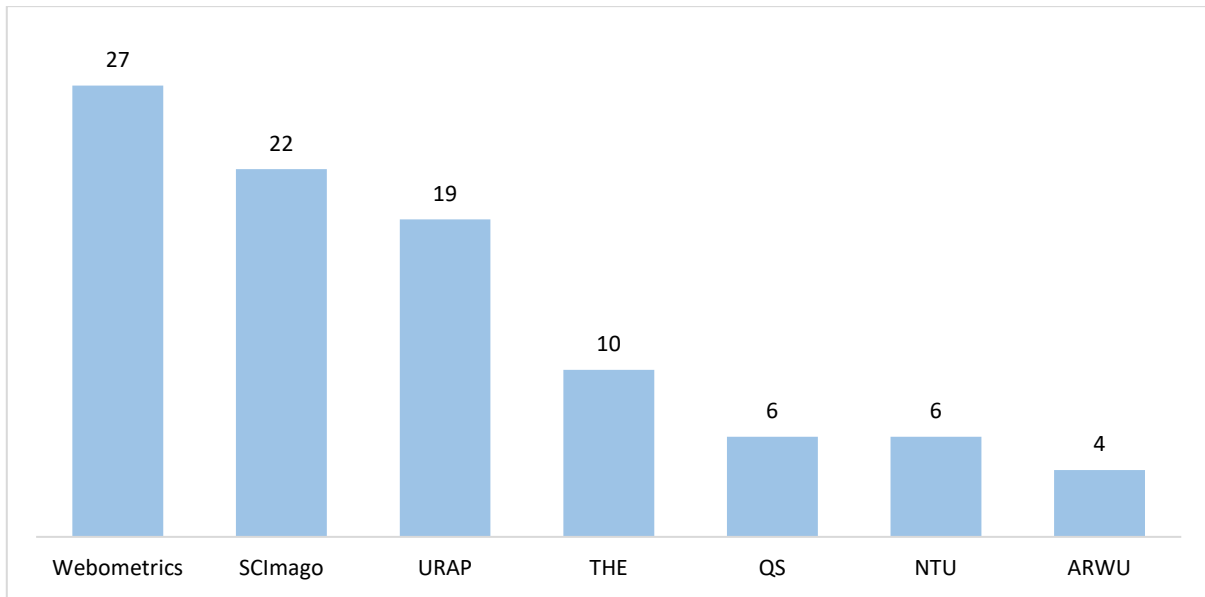
⁷⁵ Για τα κριτήρια και τη μεθοδολογία κατάταξης κάθε συστήματος
ARWU <https://www.shanghairanking.com/>
QS <https://www.topuniversities.com/university-rankings>
THE <https://www.timeshighereducation.com/w%C3%B6rld-university-rankings>
Webometrics <https://www.webometrics.info/en>
Scimago <https://www.scimagoir.com/>
URAP <https://urapcenter.org/>
NTU <http://nturanking.csti.tw/>

Πίνακας 30. Τα ελληνικά ΑΕΙ στις διεθνείς κατατάξεις 2021

ΑΕΙ	ARWU	THE	QS	SCImago	Webometrics	NTU	URAP
ΑΣΚΤ					(27) 9498 ▼		
ΑΠΘ	(2) 501-600 ■	(3) 601-800 ■	(2) 571-580 ▼	(2) 510 ▼	(2) 207 ▲	(2) 382 ▼	(2) 343 ▲
ΓΠΑ				(10) 740 ▼	(15) 1554 ▲		(9) 1454 ▼
ΔΠΘ		(9) 1001+ ■		(8) 721 ▼	(9) 1009 ▲		(8) 1216 ▼
ΔΙΠΑΕ				(14) 768 ■	(22) 2608 ▲		
ΕΚΠΑ	(1) 301-400 ■	(2) 401-500 ▲	(3) 651-700 ■	(1) 413 ▼	(1) 182 ▲	(1) 220 ▼	(1) 272 ▼
ΕΜΠ		(6) 601-800 ■	(1) 477 ▼	(3) 610 ▲	(3) 331 ▲	(5) 601-650 ▼	(4) 656 ▼
ΕΛΜΕΠΑ				(10) 740 ■	(23) 2791 ■		
ΙΠ				(19) 833 ▲	(17) 2157 ▼		
ΟΠΑ		(4) 601-800 ▲	(5) 801-1000 ■	(9) 731 ▲	(11) 1270 ▼		(14) 2156 ▼
ΠΑ		(8) 810-1000 ■		(12) 750 ▼	(8) 981 ▼		(12) 1692 ▼
ΠΑΔΑ				(18) 795 ▲	(19) 2205 ■		(13) 2080 ▼
ΠΑΔΜ				(13) 761 ▲	(20) 2365 ▼		(17) 2435
ΠΑΘΕΣ	(4) 801-900 ▲	(7) 601-800 ■		(7) 689 ▼	(7) 859 ▲		(7) 955 ▼
ΠΙ		(5) 601-800 ▼		(5) 641 ▼	(5) 584 ▲	(4) 551-600 ▼	(6) 827 ▼
ΠΑΚΡΗ	(3) 601-700 ▲	(1) 351-400 ■	6) 801-1000 ▼	(4) 617 ▼	(6) 607 ▲	(3) 496 ▲	(3) 644 ▼
ΠΑΜΑΚ				(16) 789 ▼	(16) 1580 ▼		(18) 2604
ΠΑΠΑΤ		(10) 1001+ ▼	(4) 751-800 ▼	(6) 651 ▼	(4) 536 ▲	(6) 751-800 ▼	(5) 681
ΠΑΠΕΙ				(15) 772 ▼	(14) 1405 ▼		(15) 2184 ▼
ΠΑΠΕΛ				(14) 768 ▲	(18) 2192 ▼		(16) 2309 ▼
ΠΠΚΠΕ					(21) 2435 ▼		
ΠΟΚΡΗ				(11) 743 ▲	(13) 1315 ▼		(11) 1689 ▼
ΧΠ				(11) 743 ▼	(10) 1048 ▲		(10) 1507 ▼
ΕΑΠ				(17) 792 ▲	(12) 1299 ▲		
ΑΣΠΑΙΤΕ					(24) 3143 ▲		
ΣΣΕ					(25) 6555 ▼		
ΣΝΔ					(26) 8098 ▲		
ΣΙ							

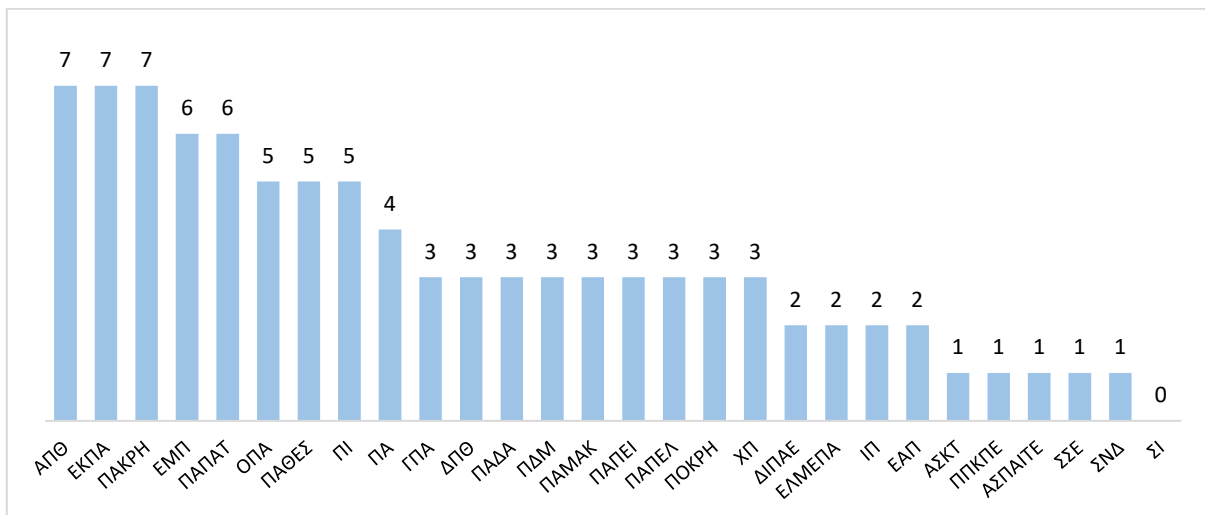
Το παρακάτω Σχήμα 48 απεικονίζει το πλήθος των ελληνικών ιδρυμάτων που περιλαμβάνονται σε κάθε ένα από τα συστήματα κατάταξης. Τα περισσότερα ιδρύματα εμφανίζονται στο Webometrics (27), στο SCImago (22), το URAP (19)⁷⁶ και ακολουθούν το THE (10), το QS (6), το NTU (6) και το ARWU (4).

⁷⁶ Περιλαμβάνεται η Ακαδημία Αθηνών.

Σχήμα 48. Πλήθος ελληνικών ιδρυμάτων ανά διεθνή κατάταξη

Στις τρεις πρώτες θέσεις των πανεπιστημίων με τις περισσότερες εμφανίσεις συνολικά στα επτά (7) διεθνή συστήματα κατάταξης περιλαμβάνονται το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Πανεπιστήμιο Κρήτης με 7 εμφανίσεις, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και το Πανεπιστήμιο Πατρών με 6 εμφανίσεις και το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων με 5 εμφανίσεις (Σχήμα 49).

Σχήμα 49. Πλήθος εμφανίσεων ελληνικών ιδρυμάτων στις επτά (7) κατατάξεις

Μέρος Β2'
Επιλεγμένα επίκαιρα θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης

1. Τα μικροδιαπιστευτήρια ως εναλλακτικός τρόπος απόκτησης προσόντων

Οι αλλαγές που καταγράφονται τα τελευταία χρόνια στην οργάνωση και τη λειτουργία των οικονομιών και η μεγάλη ανάπτυξη της τεχνολογίας απαιτούν ανθρώπινο δυναμικό με σύγχρονες γνώσεις και δεξιότητες, το οποίο θα διαθέτει την απαραίτητη ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις ραγδαίες αλλαγές, θέτοντας τη βάση για τη βιώσιμη αριστεία. Η ταχύτητα εξέλιξης του κόσμου φαίνεται πως ωθεί σταδιακά και τους ανθρώπους στη γρήγορη ή/και τη διαρκή εκπαίδευση και επανακατάρτιση, τη λεγόμενη Δια Βίου Μάθηση, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις διαρκώς μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Δημιουργείται, λοιπόν, το πλαίσιο αναζήτησης και νέων δυνατοτήτων εκπαίδευσης, σύντομης διάρκειας, στοχευμένων στην απόκτηση εξειδικευμένων γνώσεων ή/και δεξιοτήτων, οι οποίες πιστοποιούνται μέσω των μικροδιαπιστευτηρίων (micro-credentials)⁷⁷.

Πιο συγκεκριμένα, αυτός ο τύπος εκπαίδευσης και απόκτησης προσόντων δεν αποσκοπεί στην υποκατάσταση ή την αντικατάσταση της παραδοσιακής ανώτατης εκπαίδευσης που αποκτάται μέσα από ένα πτυχίο, μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα. Περισσότερο έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα, αφού επιτρέπει την επίτευξη συγκεκριμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων (άρα και την απόκτηση προσόντων) σε μικρό χρονικό διάστημα (σίγουρα πολύ μικρότερο σε σύγκριση με την παρακολούθηση ενός παραδοσιακού προγράμματος σπουδών). Παράλληλα είναι και ένας τρόπος εναλλακτικής πρόσβασης σε εκπαίδευση πανεπιστημιακού επιπέδου για όσους δεν έχουν καταφέρει να εισαχθούν σε κάποιο ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Σύμφωνα με σχετική αναφορά του ΟΟΣΑ, τα εναλλακτικά διαπιστευτήρια (alternative credentials) ως όρος που περιλαμβάνει τα μικροδιαπιστευτήρια, τα ψηφιακά εικονογράμματα/σήματα (digital badges) και τις επαγγελματικές πιστοποιήσεις αποτελούν έναν τρόπο για να καλύπτεται το υφιστάμενο κενό μεταξύ των γνώσεων που παρέχει ένα παραδοσιακό πρόγραμμα σπουδών και των συγκεκριμένων/εξειδικευμένων γνώσεων/δεξιοτήτων που αναζητούν οι επιχειρήσεις. Τα μικροδιαπιστευτήρια αποτελούν επίσης και μια προσέγγιση που μπορεί να ακολουθήσουν τα ιδρύματα προκειμένου να απευθυνθούν σε μη παραδοσιακούς σπουδαστές⁷⁸.

Έτσι, λοιπόν, σταδιακά τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, συνεργατικά σχήματα πανεπιστημίων αλλά και μεγάλες επιχειρήσεις, όπως η Microsoft και η Toyota, άρχισαν να προσφέρουν τέτοιες δυνατότητες εκπαίδευσης, δηλαδή μαθήματα, τα οποία οδηγούν στην απόκτηση μικροδιαπιστευτηρίων. Επισημαίνεται δε ότι η πρόσφατη πανδημία συνέβαλε στη μεγάλη ζήτηση τέτοιων μαθημάτων⁷⁹.

Ο Πίνακας 31 αποτυπώνει τα βασικά χαρακτηριστικά των μικροδιαπιστευτηρίων ως προς τον τρόπο υλοποίησης, τη διάρκεια για την απόκτησή τους, τον τρόπο αξιολόγησης, το αντικείμενο, τον τύπο και τους φορείς που τα σχεδιάζουν ή/και προσφέρουν.

⁷⁷ McGreal, R., Olcott, D. A strategic reset: micro-credentials for higher education leaders. Smart Learning Environments. 9, 9 (2022). <https://doi.org/10.1186/s40561-022-00190-1>

⁷⁸ Kato, S., Galan-Muros, V., & Weko, T. (2020). The emergence of alternative credentials. OECD education working paper No.216.

⁷⁹ Carnevale, A. P., Fasules, M. L., & Campbell, K. P. (2020). Workforce basics: The competencies employers want. Georgetown University Center on Education and Workforce, 1–72. <https://cew.georgetown.edu/cew-reports/competencies/>.

Cirlan, E. & Loukkola, T. (2020). European project MICROBOL: Microcredentials linked to the key Bologna commitments. European University Association (EUA), 1–63. <https://eua.eu/downloads/publications/microbol%20desk%20research%20report.pdf>.

Πίνακας 31. Τα χαρακτηριστικά των μικροδιαπιστευτηρίων

Τρόπος υλοποίησης	Δια ζώσης, ηλεκτρονικά ή υβριδικά
Διάρκεια	Ώρες ή και εβδομάδες
Αξιολόγηση	Παρακολούθηση, κουίζ, εργασίες ή/και εξετάσεις
Αντικείμενο	Γενικές έως εξειδικευμένες δεξιότητες και γνώσεις, γνωστικές έως μη γνωστικές δεξιότητες
Τύπος	Ανεξάρτητα ή σε συνδυασμό με άλλα
Πάροχοι	ΑΕΙ, επιχειρήσεις, άλλοι φορείς, εργοδότες

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο τα μικροδιαπιστευτήρια ορίζονται ως τεκμήρια/αποδεικτικά στοιχεία μαθησιακών αποτελεσμάτων που κάποιος έχει επιτύχει μετά από την ολοκλήρωση μιας σύντομης εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο βαθμός επίτευξης μαθησιακών αποτελεσμάτων καθορίζεται με βάση συγκεκριμένα και διαφανή κριτήρια.

Ειδικότερα, τα μικροδιαπιστευτήρια αποτελούν πιστοποιημένα έγγραφα που αναφέρουν το όνομα του κατόχου, τα επιτευχθέντα μαθησιακά αποτελέσματα, τη μέθοδο αξιολόγησης, τον φορέα έκδοσης, το επίπεδο προσόντων που αποκτήθηκαν και τις αποκτηθείσες πιστωτικές μονάδες. Τα μικροδιαπιστευτήρια μπορεί να παρουσιάζονται από τον κάτοχό τους και να αποδεικνύεται η απόκτηση τους, μπορούν να συνδυάζονται με άλλου τύπου πιστοποιητικά (για παράδειγμα στην περίπτωση ενός προγράμματος εκπαίδευσης σύντομης διάρκειας) ενώ, παράλληλα, υποστηρίζονται από πρότυπα διασφάλισης ποιότητας.

Τυπικά δεν μπορούμε να θεωρήσουμε τα μικροδιαπιστευτήρια ως μια νέα πρακτική, αφού και κατά το παρελθόν τα πανεπιστήμια προσέφεραν δυνατότητες εκπαίδευσης συντομότερης διάρκειας (σε κάποια γνωστικά αντικείμενα) σε σχέση με τα παραδοσιακά προγράμματα σπουδών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται η απόκτηση επαγγελματικού τύπου μικροδιαπιστευτηρίων στον κλάδο της ιατρικής ή/και της πληροφορικής. Ωστόσο, η ιδέα της παροχής ανώτατης εκπαίδευσης σε μικρότερα πακέτα εκπαίδευσης ξεκινά ήδη από το 1975, ενώ σε επίπεδο ευρωπαϊκής πολιτικής η ιδέα της προσφοράς μαθημάτων σύντομης διάρκειας για λόγους αναβάθμισης δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού ξεκίνησε από το 2001⁸⁰. Εν τούτοις, δεδομένου ότι τα προσφερόμενα μαθήματα υλοποιούνται κυρίως ηλεκτρονικά⁸¹, γίνεται αντιληπτό ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας και η προσφερόμενη ευελιξία στους εκπαιδευόμενους έχει συμβάλει καθοριστικά στη μεγάλη ανάπτυξη.

Στις ΗΠΑ πλήθος ιδρυμάτων, όπως το MIT και το SUNY, δραστηριοποιούνται στην παροχή αυτού του τύπου εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα έχουν συσταθεί διάφοροι συνεργατικοί σχηματισμοί όπως είναι το [Coursera](#), το [edX](#) και το [Udacity](#) μέσω των οποίων προσφέρεται σημαντικός αριθμός μαθημάτων.

Σταδιακά, από το 2000 και μετά, αρκετά πανεπιστημιακά ιδρύματα προέβησαν στην ανάπτυξη υποδομών ώστε να παρέχουν υλικό από τις διαλέξεις στους φοιτητές τους. Τέτοια παραδείγματα ήταν το [Open Course Ware](#) του MIT (2002) και το [Open Yale Courses](#) (2007). Δημιουργήθηκε, έτσι, η ανάγκη για μια ενιαία πλατφόρμα που θα συγκέντρωνε όλους αυτούς τους πόρους. Η μέχρι τότε ελλιπής αλληλεπίδραση εκπαιδευόμενου – εκπαιδευτή καλύφθηκε από το πρώτο μάθημα τύπου MOOC, δηλαδή Μαζικού Ανοικτού Διαδικτυακού Μαθήματος. Μερικά χρόνια αργότερα, κυρίως τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης αλλά και άλλοι φορείς ξεκίνησαν να δημιουργούν πακέτα μαθημάτων που οδηγούσαν στην απόκτηση σχετικών πιστοποιητικών (π.χ. micro-masters, nano-degrees κ.λπ.).

⁸⁰ Hudak, R., Camilieri, A.F. (2018) The Micro Credential Users` Guide. The Micro HE Consortium

⁸¹ Kato, S., Galan-Muros, V., Weko, T. (2020). The emergence of alternative credentials.

Από το 2012, όταν οι Καθηγητές από το Πανεπιστήμιο Stanford, Andrew Ng και Daphne Koller, οι οποίοι δημιούργησαν την πλατφόρμα Coursera, ξεκίνησαν να προσφέρουν για πρώτη φορά τρία δωρεάν διαδικτυακά μαθήματα (που ονομάστηκαν MOOC), οι εγγραφές σταδιακά έφτασαν τους 100.000 εκπαιδευόμενους ανά μάθημα. Έκτοτε, πάνω από 900 πανεπιστήμια σε όλον τον κόσμο σχεδιάζουν και προσφέρουν τέτοια μαθήματα. Πέρα από τις μεγαλύτερες διεθνείς πλατφόρμες, την προαναφερθείσα Coursera και την edX (η οποία ιδρύθηκε επίσης το 2012 από τα Πανεπιστήμια Harvard και MIT και είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός), αρκετές χώρες έχουν δημιουργήσει τις δικές τους πλατφόρμες.

Στην Ευρώπη έχει αναπτυχθεί το [European MOOC Consortium](#) το οποίο περιλαμβάνει τις κύριες πλατφόρμες Future Learn, FUN, MiriadaX, EduOpen και Openuped, που προσφέρουν περίπου 3.000 MOOCs και αντιπροσωπεύουν ένα δίκτυο 400 ιδρυμάτων και επιχειρήσεων. Το Consortium έχει αναπτύξει το πλαίσιο για τα μικροδιαπιστευτήρια (CMF) που είναι εναρμονισμένο με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Υπολογίζεται πως υπάρχουν τουλάχιστον 15.000 μαθήματα που οδηγούν σε μικροδιαπιστευτήρια, το 75% των οποίων εντάσσεται στα επιστημονικά αντικείμενα της διοίκησης και της τεχνολογίας⁸². Πάνω από 220 εκατομμύρια εκπαιδευόμενοι σε όλον τον κόσμο έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον ένα μάθημα MOOC, ενώ υπολογίζεται πως 40 εκατομμύρια νέοι εκπαιδευόμενοι γράφτηκαν μόνο εντός του 2021. Το 2020, λόγω και της πανδημίας, ονομάστηκε το δεύτερο έτος των MOOC, μετά από το 2012 που αποτελεί ιστορικά την απαρχή του θεσμού των MOOC.

Ενδεικτικά, ο παρακάτω πίνακας αποτυπώνει τα χορηγούμενα είδη μικροδιαπιστευτηρίων και το πλήθος εγγεγραμμένων χρηστών των δύο πλέον δημοφιλών πλατφορμών εκπαίδευσης για το 2021 (Πίνακας 32):

Πίνακας 32. Είδη μικροδιαπιστευτηρίων και εγγεγραμμένοι χρήστες (Coursera, edX, 2021)⁸³

Πλατφόρμα	Είδη μικροδιαπιστευτηρίων	Εγγεγραμμένοι χρήστες (2021)
Coursera	Specialization, Master Track Certificate, Professional Certificate	97 εκατ. (κατ'εκτίμηση)
Edx	XSeries, Micromasters, Professional Certificate, Professional Education, Microbachelors	42 εκατ.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ήδη το 2020, στο ανακοινωθέν της Ρώμης για την πρόοδο της εφαρμογής των διαδικασιών της Μπολόνια, 49 Υπουργοί Παιδείας αναγνώρισαν τη σημασία των μικροδιαπιστευτηρίων για μια ευημερούσα, δημοκρατική κοινωνία που προάγει τη δια βίου μάθηση. Ειδικότερα, επισημαίνεται πως η παρεχόμενη ευελιξία ως προς την επιλογή διαδρομών μάθησης για την κατάκτηση μαθησιακών αποτελεσμάτων αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό τόσο των μικροδιαπιστευτηρίων όσο και της φοιτητοκεντρικής μάθησης. Επομένως, αρκετά ιδρύματα πέρα από τα παραδοσιακά προγράμματα σπουδών που προσφέρουν, έχουν σχεδιάσει ήδη και διαθέτουν μαθήματα τα οποία δίνουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν συγκεκριμένες δεξιότητες ή να αποκτήσουν γνώσεις πάνω σε ένα θέμα, οποτεδήποτε εκείνοι θελήσουν. Μένει, λοιπόν, να διερευνηθεί πώς αυτά τα μαθήματα που οδηγούν στην απόκτηση μικροδιαπιστευτηρίων μπορούν να αναπτυχθούν, να υλοποιηθούν και να αναγνωρίζονται από τα ιδρύματα στη βάση συγκεκριμένων εργαλείων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. Τέτοια εργαλεία

⁸² Shah, D. (2021) Massive List of MOOC-based Microcredentials Over 1500 microcredentials from providers like Coursera, edX, FutureLearn, and Udacity <https://www.classcentral.com/report/list-of-mooc-based-microcredentials/>.

⁸³ <https://www.classcentral.com/report/coursera-2021-year-review/>
<https://www.classcentral.com/report/edx-2021-review/>

αποτελούν το πλαίσιο προσόντων, το σύστημα ECTS, το παράρτημα διπλώματος, η σύμβαση της Λισαβόνας για την αναγνώριση των προσόντων, τα κριτήρια και οι κατευθυντήριες οδηγίες για τη διασφάλιση ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση – ESG)⁸⁴.

Τα μικροδιαπιστευτήρια αναφέρονται και σε άλλες πηγές, επίσημα κείμενα ή μελέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι α) το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο Δεξιοτήτων στο οποίο γίνεται λόγος για μια ενιαία προσέγγιση στο θέμα της υποστήριξης της δια βίου μάθησης, β) η μελέτη *MICROBOL* η οποία αποσκοπούσε στη διερεύνηση των μικροδιαπιστευτηρίων ως μέσου για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ευελιξίας της ανώτατης εκπαίδευσης αλλά και για την αναβάθμιση δεξιοτήτων και την επανακατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού και γ) η ευρωπαϊκή προσέγγιση των μικροδιαπιστευτηρίων (2020)⁸⁵, μια εκ των 12 εμβληματικών δράσεων για την υποστήριξη της ποιότητας, της διαφάνειας και της αποδοχής των μικροδιαπιστευτηρίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη σχετική μελέτη (αποτέλεσμα ειδικής συμβουλευτικής ομάδας εργασίας η οποία αποσκοπούσε στην πρόταση ενός κοινού ορισμού, μιας κοινής ευρωπαϊκής προσέγγισης και συγκεκριμένων ενεργειών σε ευρωπαϊκό επίπεδο) γίνεται αναφορά στο όραμα του 2030, βασικό σημείο του οποίου είναι η διεύρυνση της δυνατότητας των Ευρωπαίων πολιτών να συμμετέχουν στην ανώτατη εκπαίδευση σε οποιαδήποτε φάση της ζωή τους. Επισημαίνεται και εδώ η δυνατότητα εκπαίδευσης σε σύντομο χρονικό διάστημα αλλά και το γεγονός ότι η συμμόρφωση με συγκεκριμένα κριτήρια ποιότητας θα διασφαλίζει την αναγνώριση των μικροδιαπιστευτηρίων από τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, τους εργοδότες και άλλους φορείς. Κατά τον τρόπο αυτό, τα μικροδιαπιστευτήρια θα διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην επίτευξη μιας κοινωνίας προσανατολισμένης στη δια βίου μάθηση και τη βελτίωση όλων των πολιτών.

Τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής προσέγγισης για τα μικροδιαπιστευτήρια αναφέρονται⁸⁶:

- Σε έναν κοινά αποδεκτό ορισμό
- Σε μια λίστα με βασικά πληροφοριακά στοιχεία για την περιγραφή τους
- Σε αντιστοίχιση με το εκάστοτε εθνικό και το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων, με προσδιορισμένο επίπεδο και πρότυπα για την περιγραφή των μαθησιακών αποτελεσμάτων
- Στα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας
- Στις προσδιορισμένες πιστωτικές μονάδες (ECTS, εθνικά συστήματα καταγραφής φόρτου εργασίας)
- Στην αναγνώριση των μικροδιαπιστευτηρίων για περαιτέρω σπουδές και απασχόληση
- Σε θέματα φορητότητας, έκδοσης, αποθήκευσης και διαμοιρασμού
- Στις πλατφόρμες που θα χρησιμοποιηθούν για την παροχή και την προώθησή τους
- Στα κίνητρα που πρέπει να υπάρξουν για την ευρύτερη αποδοχή των μικροδιαπιστευτηρίων

Παράλληλα γίνεται λόγος για τον σχεδιασμό και την έκδοση μικροδιαπιστευτηρίων σύμφωνα με ορισμένες αρχές⁸⁷:

Ποιότητα: η διαδικασία για την απόκτηση των μικροδιαπιστευτηρίων και οι σχετικές μαθησιακές απαιτήσεις θα πρέπει να βασίζονται σε κατάλληλες και τεκμηριωμένες διαδικασίες ποιότητας

⁸⁴ 2020 Bologna Process Rome Ministerial Communique.

⁸⁵ European Union (2020). A European approach to micro credentials: Output of the Micro Credentials Higher Education Consultation Group <https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/european-approach-micro-credentials-higher-education-consultation-group-output-final-report.pdf>

⁸⁶ European Union (2020). A European approach to micro credentials: Output of the Micro Credentials Higher Education Consultation Group <https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/european-approach-micro-credentials-higher-education-consultation-group-output-final-report.pdf>

⁸⁷ European Commission (2021). A European approach to micro credentials

(περιλαμβάνουν εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση), οι οποίες εφαρμόζονται προκειμένου να ικανοποιούνται οι ανάγκες των εκπαιδευόμενων και όλων των ενδιαφερόμενων μερών με τον βέλτιστο τρόπο.

Διαφάνεια: τα μαθησιακά αποτελέσματα, ο φόρτος εργασίας, το περιεχόμενο/οι διδακτικές ενότητες και το επίπεδο εκπαίδευσης πρέπει να είναι σαφώς προσδιορισμένα και να επικοινωνούνται σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Σχετικότητα/Καταλληλότητα: Τα μικροδιαπιστευτήρια θα πρέπει να σχεδιάζονται ως ξεχωριστά μαθησιακά επιτεύγματα και οι μαθησιακές διαδρομές που οδηγούν σε αυτά θα πρέπει να αναβαθμίζονται τακτικά για να καλύπτονται οι μεταβαλλόμενες ανάγκες εκπαίδευσης. Επισημαίνεται πως η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών φορέων, οργανισμών απασχόλησης, εργοδοτών, κοινωνικών φορέων και άλλων ενθαρρύνεται προκειμένου να ενισχύεται η αξία των μικροδιαπιστευτηρίων για την αγορά εργασίας.

Αξιολόγηση: Τα μαθησιακά αποτελέσματα που προκύπτουν από την απόκτηση μικροδιαπιστευτηρίων πρέπει να αξιολογούνται σύμφωνα με διαφανή πρότυπα.

Μαθησιακές διαδρομές: Ο σχεδιασμός της διαδικασίας για την απόκτηση μικροδιαπιστευτηρίων πρέπει να υποστηρίζει την ανάπτυξη ευέλικτων μαθησιακών διαδρομών, ακόμη και τη δυνατότητα αυτά να συνδυάζονται, να επικυρώνονται και να αναγνωρίζονται μεταξύ διαφορετικών συστημάτων εκπαίδευσης.

Αναγνώριση: Τα μικροδιαπιστευτήρια αναγνωρίζονται για εκπαιδευτικούς και επαγγελματικούς σκοπούς στη βάση συγκεκριμένων διαδικασιών που χρησιμοποιούνται στις περιπτώσεις αναγνώρισης ξένων προσόντων ή περιόδων σπουδών στο εξωτερικό, όταν εκδίδονται από φορείς τυπικής εκπαίδευσης.

Φορητότητα: Τα μικροδιαπιστευτήρια ανήκουν στον κάτοχό τους, είναι δυνατό να αποθηκεύονται και να επιδεικνύονται με ψηφιακό τρόπο. Η εγκυρότητά τους διασφαλίζεται με τεχνολογικά μέσα.

Εστίαση στον εκπαιδευόμενο: Τα μικροδιαπιστευτήρια σχεδιάζονται για να καλύπτουν τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Αυτοί συμμετέχουν στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας και τα σχόλιά τους λαμβάνονται υπόψη για τη συνεχή βελτίωση.

Αυθεντικότητα: Τα μικροδιαπιστευτήρια περιλαμβάνουν πληροφορίες που επιτρέπουν τον έλεγχο ταυτότητας του κατόχου, του φορέα εκπαίδευσης, της ημερομηνίας και του τόπου έκδοσης του πιστοποιητικού.

Παροχή πληροφόρησης και καθοδήγηση: Όλη η σχετική πληροφόρηση για τα μικροδιαπιστευτήρια θα πρέπει να είναι διαθέσιμη από τις υπηρεσίες συμβουλευτικής για τη δια βίου μάθηση και να είναι προσβάσιμη από όσο το δυνατό περισσότερες ομάδες εκπαιδευόμενων.

Οποιοδήποτε ίδρυμα επιθυμεί να συμμετέχει σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο στην παροχή μαθημάτων που οδηγούν στην απόκτηση μικροδιαπιστευτηρίων θα πρέπει να έχει αναπτύξει στρατηγική μέσω της οποίας θα ρυθμίζονται θέματα όπως είναι ο τρόπος παροχής της εκπαίδευσης, το θέμα της αναγνώρισης των χορηγούμενων διαπιστευτηρίων, οι απαιτούμενες διαδικασίες και οι αναγκαίοι πόροι για την υλοποίηση. Η ύπαρξη μιας στρατηγικής θα πρέπει να συνοδεύεται και από τους ανάλογους πόρους και τα κίνητρα που μπορούν να δοθούν στο προσωπικό των ιδρυμάτων για τη συμμετοχή του στον σχεδιασμό και την υλοποίηση μαθημάτων και προγραμμάτων που οδηγούν σε μικροδιαπιστευτήρια.

Συνεχίζουν, ωστόσο, να υφίστανται ορισμένοι παράγοντες που περιορίζουν την ακόμη μεγαλύτερη αποδοχή των μικροδιαπιστευτηρίων, όπως είναι η έλλειψη κατάλληλης πληροφόρησης από την πλευρά των εργοδοτών. Προφανώς οι εργοδότες δεν θεωρούν τα μικροδιαπιστευτήρια υποκατάστατα των τυπικών πιστοποιητικών εκπαίδευσης, αλλά ούτε και είναι εξοικειωμένοι με αυτά. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι σε μελέτη 750 στελεχών ανθρώπινου δυναμικού στις ΗΠΑ φαίνεται πως μόνο το 20% έχει προβεί σε πρόσληψη προσωπικού με μικροδιαπιστευτήριο, 30% εξ αυτών τα έχουν συναντήσει στη διαδικασία προσέλκυσης υποψηφίων ενώ το 24% τα αγνοεί πλήρως⁸⁸. Γενικά, οι εργοδότες δεν είναι σε θέση να σχηματίζουν επαρκή και ασφαλή εικόνα για το αν κάποιος που έχει αποκτήσει μικροδιαπιστευτήριο, έχει πράγματι τις αντίστοιχες δεξιότητες από τη στιγμή που δεν υπάρχει τυποποίηση ή ενιαίες διαδικασίες για τη διασφάλιση ποιότητας. Σε αυτό το σημείο ενδεχομένως θα μπορούσε να συμβάλει το κράτος, προσδιορίζοντας το πλαίσιο για τα μικροδιαπιστευτήρια προκειμένου να προστατεύονται οι εκπαιδευόμενοι, αλλά και οι εργοδότες να είναι σε θέση τεκμηριωμένα και με ασφάλεια να προσδιορίζουν την αξία των μικροδιαπιστευτηρίων και τις πραγματικές γνώσεις και δεξιότητές του κατόχου τους.

2. Η μετάβαση στην Ανοικτή Επιστήμη

Η επιστημονική έρευνα και γενικότερα η πνευματική ενασχόληση, είτε ως δημιουργία είτε ως πρόσληψη, προϋποθέτει απρόσκοπτη πρόσβαση στις πηγές και διαρκή επικοινωνία μεταξύ των δημιουργών και των χρηστών της επιστημονικής γνώσης. Τα επιστημονικά περιοδικά επιτρέπουν στην επιστημονική κοινότητα αφενός μεν να γνωρίζει το τρέχον επίπεδο προόδου της επιστήμης αλλά και να μπορεί να διατυπώνει νέες υποθέσεις/νέα ερωτήματα που γίνονται άλλοτε αποδεκτά και άλλοτε όχι. Ωστόσο, πρόβλημα αποτελεί το γεγονός ότι η πρόσβαση σε αυτά τα περιοδικά απαιτεί πόρους που μπορεί να μην είναι διαθέσιμοι από όλους, ενώ στην περίπτωση που κάποιος ερευνητής θέλει να χρησιμοποιήσει τα δεδομένα άλλου ερευνητή, πρέπει να προηγηθεί επικοινωνία και σχετική συμφωνία μεταξύ τους.

Τουλάχιστον για την περίπτωση της έρευνας που χρηματοδοτείται από δημόσιους πόρους, η πρόσβαση στα παραγόμενα αποτελέσματα ή/και στα επιστημονικά δεδομένα της θα πρέπει να είναι ελεύθερη⁸⁹. Το πλαίσιο της Ανοικτής Επιστήμης στηρίζεται σε αυτό ακριβώς το επιχείρημα και προς αυτή την κατεύθυνση καταβάλλονται οι σχετικές προσπάθειες από τα κράτη, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τους επιστήμονες προκειμένου να διασφαλίσουν τη δωρεάν ηλεκτρονική πρόσβαση σε ερευνητικά δεδομένα και σε αποτελέσματα της χρηματοδοτούμενης έρευνας από δημόσιους πόρους. Με δεδομένο ότι μέσα από την Ανοικτή Επιστήμη προωθείται η συνεργασία και η ταχύτερη εξέλιξη, η UNESCO θεωρεί πως η Ανοικτή Επιστήμη συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ (SDG), περιορίζοντας το χάσμα επιστημονικής και τεχνολογικής εξέλιξης και ικανοποιώντας το ανθρώπινο δικαίωμα για πρόσβαση στην επιστήμη⁹⁰. Οι συνιστώσες που λειτουργούν και ως προϋποθέσεις της Ανοικτής Επιστήμης φαίνονται στο Σχήμα 50.

⁸⁸ Gallagher, S. (2018). Educational credentials come of age: A survey on the use and value of educational credentials in hiring. Northeastern University, Boston.

⁸⁹ Paic, A. (2021). Open Science: Enabling Discovery in the Digital Age. In Going Digital Toolkit Note (Issue 13). www.oecd.org/going-digital.

⁹⁰ UNESCO (2021) Open Science: Making science more accessible, inclusive and equitable for the benefit of all <https://www.unesco.org/en/natural-sciences/open-science>

Σχήμα 50. Οι συνιστώσες της Ανοικτής Επιστήμης⁹¹

Πριν την παράθεση ενός ορισμού είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι ήδη από το 1942, ο Robert Merton, Αμερικανός κοινωνιολόγος της επιστήμης, αναφέρθηκε σε ένα σύνολο ιδανικών που ενυπάρχουν στη σύγχρονη επιστήμη και είναι αποδεκτά από κάθε επιστήμονα. Ένα εξ αυτών είναι η κοινή ιδιοκτησία των επιστημονικών ανακαλύψεων, αφού τα οποιαδήποτε ευρήματα θεωρούνται αποτελέσματα/προϊόντα κοινωνικής συνεργασίας και άρα αποδίδονται στην κοινωνία. Οποιοσδήποτε αξιώσεις των επιστημόνων οι οποίες μπορεί να εγείρονται αφορούν μόνο στην αναγνώριση για τα αποτελέσματα της έρευνας.

Οι απόψεις αυτές, κατά κάποιον τρόπο, τροφοδότησαν τους οικονομολόγους, οι οποίοι με τη σειρά τους θεώρησαν την επιστημονική γνώση που παράγεται από τη δημόσια χρηματοδοτούμενη έρευνα ως δημόσιο αγαθό. Ίσως αυτό οδήγησε τον Paul David, το 2003, να εφεύρει τον όρο «ανοικτή επιστήμη» προκειμένου να περιγράψει έτσι τα χαρακτηριστικά των επιστημονικών αποτελεσμάτων του δημόσιου τομέα⁹².

Σταδιακά, η ανάπτυξη της τεχνολογίας οδήγησε στην αναμόρφωση του παραδοσιακού συστήματος της επιστημονικής γνώσης (τουλάχιστον ως προς την παραγωγή και τη διάχυση της γνώσης) που βασίζεται στις αξιολογήσεις μέσω ομοτίμων (peer review) και την πρόσβαση με συνδρομή στην επιστημονική γνώση⁹³.

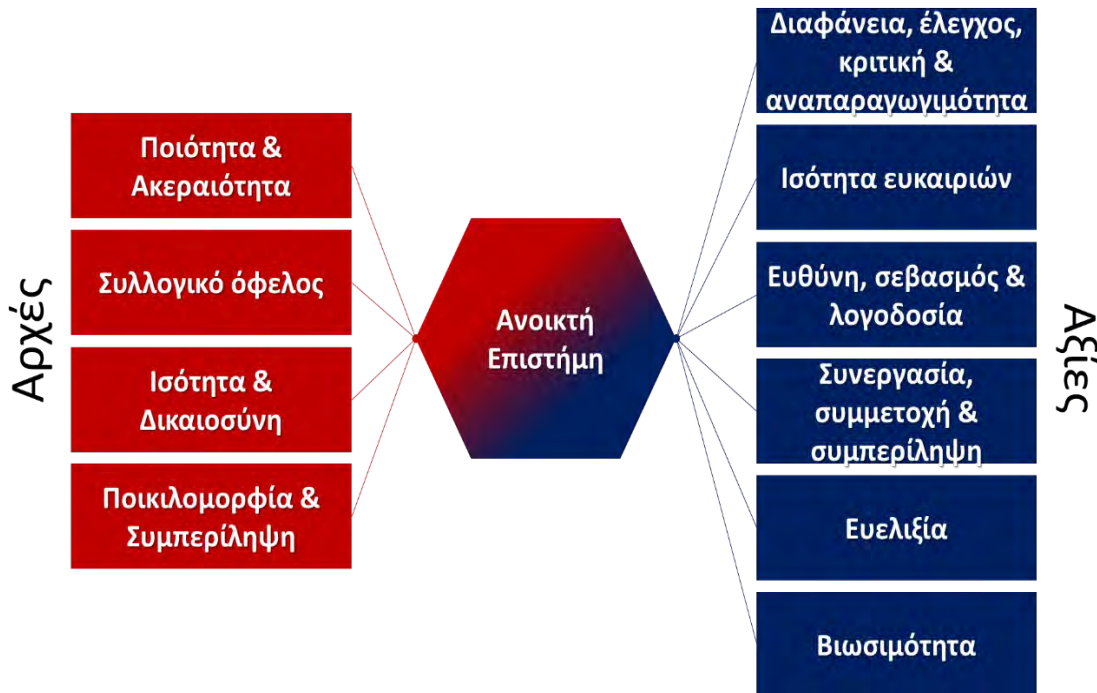
Με τον όρο, λοιπόν, Ανοικτή Επιστήμη νοείται το αντικείμενο το οποίο συνδυάζει ενέργειες και πρακτικές με σκοπό α) να καταστήσει την επιστημονική γνώση (σε διάφορες γλώσσες) ανοικτά/ελεύθερα διαθέσιμη, προσβάσιμη και επαναχρησιμοποιήσιμη για όλους, β) να διευρύνει τις επιστημονικές συνεργασίες και τον διαμοιρασμό πληροφοριών προς όφελος της επιστήμης και της κοινωνίας, και γ) να ανοίξει τις διαδικασίες δημιουργίας της επιστημονικής γνώσης, της αξιολόγησης

⁹¹ UNESCO (2021) UNESCO Recommendation on Open Science <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949> σελ.3

⁹² OECD. (2015). *Making Open Science a Reality* (Issue 25). <http://dx.doi.org/10.1787/5jrs2f963zs1-en>

⁹³ OECD. (2015). *Making Open Science a Reality* (Issue 25). <http://dx.doi.org/10.1787/5jrs2f963zs1-en>

και της επικοινωνίας με κοινωνικούς φορείς πέρα από την παραδοσιακή επιστημονική κοινότητα⁹⁴. Οι σκοποί της ανοικτής επιστήμης επιτυγχάνονται μέσα από αρχές και αξίες (Σχήμα 51).

Σχήμα 51. Αρχές και αξίες της ανοικτής επιστήμης⁹⁵

Η Ανοικτή Επιστήμη περιλαμβάνει όλους τους επιστημονικούς κλάδους και τις πτυχές των ακαδημαϊκών πρακτικών, συμπεριλαμβανομένων των βασικών και εφαρμοσμένων επιστημών, των φυσικών, κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, και στηρίζεται στους ακόλουθους βασικούς πυλώνες⁹⁶:

- α. Την ανοικτή επιστημονική γνώση (κώδικας, δεδομένα, ιδέες, πληροφορίες, επιστημονικά αποτελέσματα και δημοσιεύσεις)
- β. Τις ανοικτές επιστημονικές υποδομές
- γ. Την επιστημονική επικοινωνία
- δ. Την ανοικτή συμμετοχή κοινωνικών φορέων και
- ε. Τον ανοικτό διάλογο με άλλα συστήματα γνώσης.

Ο ΟΟΣΑ εντοπίζει τρεις κύριες διαστάσεις της Ανοικτής Επιστήμης: α) την ανοικτή πρόσβαση, β) τα ανοικτά ερευνητικά δεδομένα (Σχήμα 52) και γ) την ανοικτή συνεργασία η οποία διευκολύνεται μέσω της τεχνολογίας, ενώ αναδεικνύει και άλλες διαστάσεις όπως είναι η αξιολόγηση μιας εργασίας μετά τη δημοσίευσή της, η ανοικτή πρόσβαση στο ερευνητικό υλικό, το ανοικτό λογισμικό, η επιστήμη των πολιτών και ο πληθοπορισμός, οι οποίες είναι μέρος ενός ανοικτού συστήματος επιστήμης⁹⁷.

⁹⁴ UNESCO (2012), Policy Guidelines for the Development and Promotion of Open Access, UNESCO Publishing.

Vicente-Saez, R., & Martinez-Fuentes, C. (2018). Open Science now: A systematic literature review for an integrated definition. *Journal of Business Research*, 88(June 2017), 428–436. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.12.043>

⁹⁵ UNESCO (2012), Policy Guidelines for the Development and Promotion of Open Access, UNESCO Publishing.

⁹⁶ UNESCO (2012), Policy Guidelines for the Development and Promotion of Open Access, UNESCO Publishing.

⁹⁷ OECD. (2015). *Making Open Science a Reality* (Issue 25). <http://dx.doi.org/10.1787/5jrs2f963zs1-en>

Findable (εντοπίσιμα)	Accessible (προσβάσιμα)	Interoperable (διαλειτουργικά)	Reusable (επανα- χρησιμοποιήσιμα)
<ul style="list-style-type: none"> Μπορούν να εντοπιστούν από έναν τυπικό μηχανισμό αναζήτησης μέσω αναγνωρίσιμων μεταδεδομένων από το λογισμικό 	<ul style="list-style-type: none"> Είναι διαθέσιμα και προσβάσιμα από ανθρώπους και μηχανές 	<ul style="list-style-type: none"> Είναι διαλειτουργικά, κατανοητά συντακτικά και σημασιολογικά, επιτρέποντας την ανταλλαγή και επαναχρησιμοποίηση τους μεταξύ επιστημονικών πεδίων, ερευνητών, ιδρυμάτων, οργανισμών και χώρων 	<ul style="list-style-type: none"> Περιγράφονται επαρκώς και διαμοιράζονται με τις λιγότερο περιοριστικές άδειες, επιτρέποντας τη μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση μεταξύ επιστημονικών περιοχών και την κατ'ελάχιστον επίπονη ενσωμάτωση σε άλλες πηγές δεδομένων

Σχήμα 52. Ανοικτά ερευνητικά δεδομένα (FAIR) ⁹⁸

Αυτή, λοιπόν, η νέα προσέγγιση επηρεάζει ιδρύματα και οργανισμούς που ασχολούνται με την επιστημονική έρευνα ως προς τις εφαρμοζόμενες πρακτικές διεξαγωγής της ερευνητικής διαδικασίας. Αναδεικνύει νέους τρόπους συνεργασίας, αξιολόγησης και ανταμοιβής των ερευνητών, ενισχύοντας τελικά συνολικά την «ποιότητα της επιστήμης». Διασφαλίζει δε τη διαφάνεια και τη λογοδοσία ως προς τη διαχείριση των πόρων.

Για παράδειγμα, ένα από τα ζητήματα που έχουν αναδυθεί και σχετίζονται άμεσα με την ανοικτή επιστήμη είναι το πλεονέκτημα αναφορών ανοικτής πρόσβασης (open access citation advantage), δηλαδή το αν οι δημοσιεύσεις σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης αυξάνουν τις αναφορές που συγκεντρώνουν. Αρκετές μελέτες φαίνεται ότι τεκμηριώνουν κάτι τέτοιο. Το πλεονέκτημα δημιουργείται από το γεγονός ότι οι επιστήμονες τείνουν να δημοσιεύουν τις καλύτερες εργασίες τους σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης, συγκεντρώνοντας έτσι περισσότερες αναφορές. Επίσης, η ανοικτή πρόσβαση δεν θέτει περιορισμούς σε αυτά που μπορεί κάποιος να χρησιμοποιήσει και να αναφέρει.

Επιπροσθέτως, σημαντικά οφέλη προκύπτουν και για τις επιχειρήσεις ή και τους απλούς πολίτες οι οποίοι επιθυμούν να αποκτήσουν γνώση των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Σε μελέτη της UNESCO αναφέρεται ότι μόνο το 25% των ημερήσιων επισκέψεων στην PubMedCentral προέρχεται από πανεπιστημιακά ιδρύματα, το 17% αφορά επιχειρήσεις, το 40% προέρχεται από πολίτες και το υπόλοιπο από κρατικούς και άλλους φορείς⁹⁹. Δυσκολίες στην πρόσβαση των ερευνητικών αποτελεσμάτων δημόσια χρηματοδοτούμενης έρευνας αντιμετωπίζουν και οι επιχειρήσεις σε χώρες της Ευρώπης¹⁰⁰. Μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπολογίζει το κόστος από τη μη διαθεσιμότητα ανοικτών δεδομένων στα 10 δισ. ευρώ σε ετήσια βάση¹⁰¹.

Για τη συστηματική αξιοποίηση των ωφελειών που συνδέονται με την ανοικτή επιστήμη απαιτείται η διαμόρφωση κατάλληλης πολιτικής. Σχετικά με το θέμα αυτό, ο ΟΟΣΑ, το 2015, παρουσίασε μια σειρά ευρημάτων/σημείων τα οποία θα πρέπει αφενός μεν να γίνουν κατανοητά και αφετέρου να ληφθούν υπόψη στη διαμόρφωση πολιτικής για την ανοικτή επιστήμη (Πίνακας 33).

⁹⁸ European Commission. (2018). Cost of not having FAIR research data: Cost-Benefit analysis for FAIR research data. <https://doi.org/10.2777/02999>

⁹⁹ UNESCO (2012), Policy Guidelines for the Development and Promotion of Open Access, UNESCO Publishing.

¹⁰⁰ Houghton, J., A. Swan and S. Brown (2011), "Access to research and technical information in Denmark", Technical Report, School of Electronics and Computer Science, University of Southampton.

Ware, M. (2009), Access by UK Small and Medium-Sized Enterprises to Professional and Academic Literature, Publishing Research Consortium, Bristol

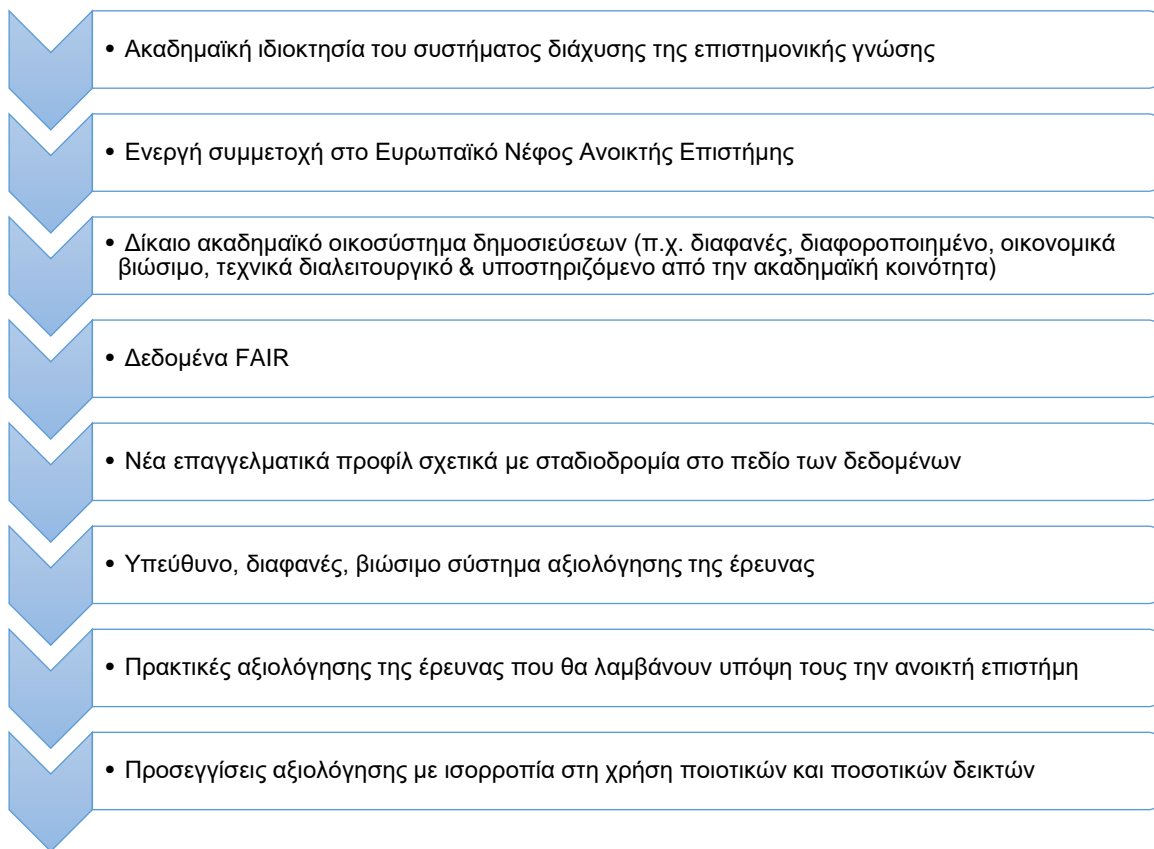
¹⁰¹ European Commission. (2018). Cost of not having FAIR research data: Cost-Benefit analysis for FAIR research data. <https://doi.org/10.2777/02999>

Πίνακας 33. Σημεία για τη διαμόρφωση πολιτικής ανοικτής επιστήμης¹⁰²

Σημεία για τη διαμόρφωση πολιτικής ανοικτής επιστήμης	
Η ανοικτή επιστήμη είναι μέσο και όχι σκοπός	... για τη βελτίωση της ποιότητας της επιστήμης και την ενδυνάμωση της συνεργασίας τόσο εντός της επιστημονικής κοινότητας όσο και με την κοινωνία
Η ανοικτή επιστήμη είναι κάτι περισσότερο από ανοικτή πρόσβαση σε δημοσιεύσεις ή δεδομένα - περιλαμβάνει πολλές πλευρές και στάδια της ερευνητικής διαδικασίας	... περιλαμβάνεται η διαλειτουργικότητα των ερευνητικών υποδομών, οι ανοικτές μεθοδολογίες και η αξιοποίηση τεχνολογικών λύσεων
Οι πολιτικές για την προώθηση ανοικτών δεδομένων είναι λιγότερο ώριμες από αυτές που προωθούν την ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις	... υπάρχουν πολλαπλά θέματα προς επίλυση όπως η ιδιοκτησία των δεδομένων, η ανωνυμία, η εμπιστευτικότητα ακόμη και η διαφορετικότητα στον τρόπο διαχείρισής τους ή οι δυσκολίες στον ορισμό του συνόλου δεδομένων
Οι πολιτικές ανοικτής επιστήμης πρέπει να στηρίζονται σε αρχές αλλά και να είναι εναρμονισμένες με την τοπική πραγματικότητα	... χρειάζονται πολλαπλές προσεγγίσεις των πολιτικών ανοικτής επιστήμης προκειμένου να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις των συμμετεχόντων κάθε ερευνητικού έργου
Υπάρχει ανάγκη για μηχανισμούς κινήτρων διαμοιρασμού δεδομένων μεταξύ ερευνητών	... ειδικά πριν το στάδιο της δημοσίευσης ή μετά. Ένα σύστημα αξιολόγησης θα μπορούσε να λαμβάνει υπόψη του τις αναφορές στα σύνολα δεδομένων εκτός από τους συνήθεις βιβλιομετρικούς δείκτες
Είναι απαραίτητη η ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικών με δεδομένα	... υπάρχουν διαφορές μεταξύ επιστημονικών πεδίων ως προς την εμπειρία διαμοιρασμού και διατήρησης δεδομένων, επομένως σε ορισμένες περιοχές χρειάζεται σχετική εκπαίδευση
Υπάρχει ανάγκη για εκπαίδευση και επιμόρφωση ερευνητών για την ανάπτυξη κουλτούρας ανοικτής επιστήμης	... δεν γνωρίζουν όλοι τις δυνατότητες που προσφέρει η ανοικτή επιστήμη
Τα αποθετήρια και οι διαδικτυακές πλατφόρμες δεν θα έχουν απήχηση αν οι πληροφορίες που περιέχουν δεν είναι καλής ποιότητας	... πρέπει να είναι φιλικά προς τον χρήστη, να περιλαμβάνουν «καθαρά» σύνολα δεδομένων και μεταδεδομένων
Το μακροχρόνιο κόστος διατήρησης των ανοικτών ερευνητικών αποτελεσμάτων πρέπει να ληφθεί υπόψη	... χρειάζεται να βρεθούν πόροι που θα υποστηρίξουν τη διαθεσιμότητα, την αποθήκευση και διατήρηση των δεδομένων (π.χ. μέσω συνεργασιών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα)
Χρειάζεται σαφές θεσμικό πλαίσιο για τον διαμοιρασμό των δημοσιεύσεων και την επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο	... η σαφής ερμηνεία του θεσμικού πλαισίου και οι κατευθυντήριες οδηγίες είναι απαραίτητες για την περαιτέρω προώθηση του διαμοιρασμού και την επαναχρησιμοποίηση ερευνητικών δεδομένων
Οι επιτυχημένες στρατηγικές ανοικτής επιστήμης είναι αποτέλεσμα διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς	... ερευνητές, κρατικοί φορείς, πανεπιστήμια, επιχειρήσεις, υπερεθνικοί φορείς και πολίτες με διαφορετικές προσδοκίες και στόχους πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωση στρατηγικής ανοικτής επιστήμης
Η διεθνής συνεργασία στην ανοικτή επιστήμη είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων	... κοινά χρησιμοποιούμενες ερευνητικές υποδομές είναι απαραίτητες για την επιστημονική συνεργασία, την αποφυγή διπλής προσπάθειας, τους πιθανούς κινδύνους από σχετικές επενδύσεις ανάπτυξης υποδομών και διαχείρισης δεδομένων
Οι φορείς διαμόρφωσης πολιτικής χρειάζεται να προωθήσουν τον ανοικτό χαρακτήρα της επιστήμης διατηρώντας όμως τον ανταγωνισμό	... η προώθηση της ανοικτής επιστήμης δεν θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που θα περιορίζει τον «ανταγωνισμό» στην επιστημονική έρευνα

¹⁰² OECD. (2015). Making Open Science a Reality (Issue 25). <http://dx.doi.org/10.1787/5irs2f963zs1-en> σελ14-16.

Παράλληλα, τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια σε λίγα χρόνια από σήμερα αναμένεται να λειτουργούν σε ένα νέο περιβάλλον το οποίο θα χαρακτηρίζεται από τα παρακάτω (Σχήμα 53)¹⁰³:

Σχήμα 53. Χαρακτηριστικά του νέου ακαδημαϊκού οικοσυστήματος (διεθνώς)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει σταδιακά διαμορφώσει τη δική της πολιτική για την ανοικτή επιστήμη, η οποία περιλαμβάνει όλες τις φάσεις της ερευνητικής διαδικασίας από την επιστημονική ανακάλυψη και την επιστημονική ανασκόπηση έως την αξιολόγηση της έρευνας, τη δημοσίευση και την προβολή των αποτελεσμάτων της. Ο ακρογωνιαίος λίθος της είναι η ανοικτή πρόσβαση σε δημοσιεύσεις και στα ερευνητικά δεδομένα. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οργανώνει τη σχετική πολιτική της σύμφωνα με τις εξής οκτώ «φιλοδοξίες»¹⁰⁴:

1. Τα **ανοικτά δεδομένα**: πρέπει να είναι εντοπίσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιούμενα (–FAIR) και ο διαμοιρασμός τους πρέπει να αποτελεί κανόνα για τη χρηματοδοτούμενη έρευνα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.
2. Το **ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης** (European Open Science Cloud): αποτελεί οικοσύστημα υποδομών δεδομένων ώστε η επιστημονική κοινότητα να μπορεί να μοιράζεται και να έχει πρόσβαση σε χρηματοδοτούμενα από το δημόσιο ερευνητικά αποτελέσματα και δεδομένα πέρα από σύνορα και επιστημονικά πεδία.

¹⁰³ EUA. (2022). The EUA Open Science Agenda 2025 (Issue February). www.eua.eu

¹⁰⁴ European Union (2019), Factsheet on Open Science

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/knowledge_publications_tools_and_data/documents/ec_rtd_factsheet-open-science_2019.pdf

3. **Τους νέους δείκτες μέτρησης:** πρέπει να αναπτυχθούν συμπληρωματικά με τους παραδοσιακούς δείκτες ερευνητικής ποιότητας και απήχησης, ώστε να αντιμετωπίζονται δίκαια οι πρακτικές ανοικτής επιστήμης.
4. Το **μέλλον της επιστημονικής επικοινωνίας:** πρέπει να στηρίζεται σε δημοσιεύσεις που θα είναι ελεύθερα προσβάσιμες και να ενθαρρύνει την ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων.
5. **Τις ανταμοιβές:** τα συστήματα αξιολόγησης ερευνητικής σταδιοδρομίας πρέπει να αναγνωρίζουν πλήρως τις δραστηριότητες ανοικτής επιστήμης.
6. Την **ερευνητική ακεραιότητα:** η δημόσια χρηματοδοτούμενη έρευνα στην ΕΕ πρέπει να συμμορφώνεται με κοινά αποδεκτά πρότυπα ερευνητικής ακεραιότητας.
7. **Την εκπαίδευση και τις δεξιότητες:** όλοι οι ερευνητές στην Ευρώπη πρέπει να έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες και την υποστήριξη προκειμένου να εφαρμόζουν διαδικασίες και πρακτικές ανοικτής επιστήμης.
8. Την **επιστήμη των πολιτών:** το γενικό κοινό πρέπει να μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά και να αναγνωρίζεται ως έγκυρος παραγωγός γνώσης στην Ευρώπη.

Η μελέτη για την ανοικτή επιστήμη που πραγματοποίησε το 2020-2021 η EUA σε 36 ευρωπαϊκές χώρες, η οποία αποσκοπούσε να διερευνήσει το επίπεδο ανάπτυξης της ανοικτής επιστήμης στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, τον ρόλο της στις στρατηγικές προτεραιότητες των ιδρυμάτων και την εφαρμογή της στις ιδρυματικές πρακτικές, καταλήγει στα εξής βασικά συμπεράσματα¹⁰⁵:

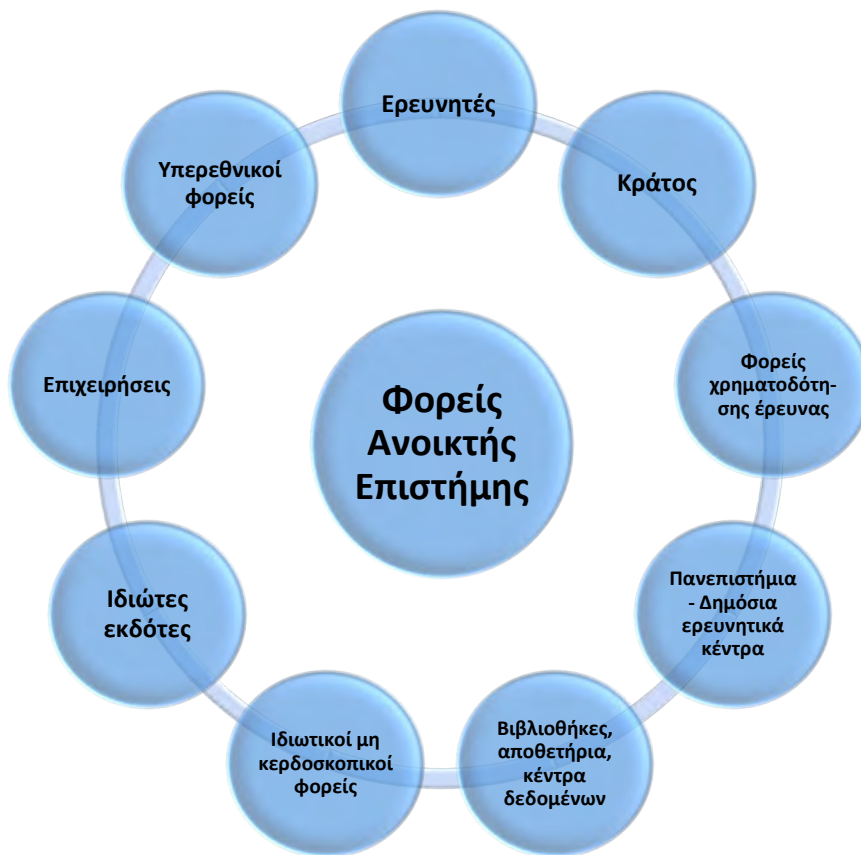
- **Αρχές ανοικτής επιστήμης:** σχεδόν 6/10 ιδρύματα αναγνωρίζουν τη στρατηγική σημασία της ανοικτής επιστήμης. Αν και η ανοικτή πρόσβαση είναι σημαντική για 9/10 ιδρύματα, μόνο τα 6/10 θεωρούν ότι εφαρμόζεται σε μεγάλο βαθμό. Μεγάλη απόκλιση καταγράφεται μεταξύ αναγνώρισης της σημασίας της (55-70%) και εφαρμογής της (15-35%).
- **Πολιτικές ανοικτής επιστήμης:** το 54% των ιδρυμάτων διαθέτει πολιτική ανοικτής πρόσβασης και το 37% βρίσκεται σε διαδικασία ανάπτυξης. Μόνο το 9% των ιδρυμάτων που συμμετείχαν δεν έχει σχετική πολιτική και δεν προτίθεται να αποκτήσει.
- **Παρακολούθηση της ανοικτής πρόσβασης ως προς τις δημοσιεύσεις:** 8/10 ιδρύματα παρακολουθούν το πλήθος των δημοσιεύσεων στο αποθετήριο τους και 7/10 το πλήθος των δημοσιεύσεων των ερευνητών σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης. 6/10 ιδρύματα παρακολουθούν, επίσης, το κόστος των δημοσιεύσεων από τους ερευνητές στα περιοδικά ανοικτής πρόσβασης.
- **Υποδομή για δημοσιεύσεις ανοικτής πρόσβασης:** το 90% των ιδρυμάτων διαθέτουν ιδρυματικό αποθετήριο, συμμετέχουν σε ένα κοινό αποθετήριο ή και τα δύο. Το 66% των ιδρυμάτων αναφέρουν ότι έχουν συμμετάσχει ή υποστηρίζει μη εμπορική έκδοση ανοικτής πρόσβασης (non-commercial Open Access publishing).
- **Σχετικές με τα δεδομένα δεξιότητες:** πάνω από το 50% των ιδρυμάτων δήλωσαν τη μερική διαθεσιμότητα δεξιοτήτων που σχετίζονται με τα ερευνητικά δεδομένα. Καταγράφηκε ανάγκη για περισσότερες συναφείς δεξιότητες σε ιδρυματικό επίπεδο στις περιπτώσεις που υπάρχει απουσία ή μερική διαθεσιμότητα.

¹⁰⁵ Morais, R., Saenen, B., Garbuglia, F., & Gaillard, V. (2021). From principles to practices: Open Science at Europe's universities: 2020-2021 EUA Open Science Survey results (Issue July). https://www.eua.eu/resources/publications/976:from-principles-to-practices-open-science-at-europe-s-universities-2020-2021-eua-open-science-survey-results.html?utm_source=flexmail&utm_medium=e-mail&utm_campaign=euanewsletter72021830euanewsletter72021op202

- **Αναδυόμενες περιοχές της ανοικτής επιστήμης:** περίπου το 50% των συμμετεχόντων γνωρίζει για δραστηριότητες επιστήμης των πολιτών ή ανοικτής εκπαίδευσης στα ιδρύματά τους.
- **Ανοικτή επιστήμη στην ακαδημαϊκή αξιολόγηση:** μεταξύ των ιδρυμάτων που περιλαμβάνουν δράσεις της ανοικτής επιστήμης στις ακαδημαϊκές τους αξιολογήσεις, το 77% λαμβάνει υπόψη τα άρθρα που έχουν κατατεθεί στα αποθετήρια. Ενώ σε ποσοστό 34% των ιδρυμάτων κανένα από τα στοιχεία της ανοικτής επιστήμης που εξετάστηκε από την έρευνα δεν περιλαμβάνεται στις ακαδημαϊκές αξιολογήσεις.

Ακολούθως, έγιναν οι εξής συστάσεις:

- Δημιουργία των συνθηκών για την καθιέρωση της ανοικτής επιστήμης μέσα από τη **συστηματική συμμετοχή ενδιαφερομένων μερών**. Εκτός από το εθνικό και ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τη μετάβαση στην ανοικτή επιστήμη.

Σχήμα 54. Ενδεικτικοί κύριοι φορείς για την ανοικτή επιστήμη

- Συνέχιση ενεργειών για την **ενσωμάτωση της ανοικτής επιστήμης στις ιδρυματικές πολιτικές και πρακτικές** με την ανάπτυξη κινήτρων και ευκαιριών για τους ερευνητές και το προσωπικό ώστε να ενισχύσουν τη συμμετοχή τους τόσο σε καθιερωμένες (ελεύθερη πρόσβαση, δεδομένα FAIR, διαχείριση δεδομένων έρευνας) όσο και αναδυόμενες περιοχές της ανοικτής επιστήμης (επιστήμη πολιτών, ανοικτή εκπαίδευση) καθώς και την έμφαση στην επιμόρφωση και την εκπαίδευση του προσωπικού σε δεξιότητες σχετικές με τη διαχείριση των δεδομένων.

- **Πλήρης ενσωμάτωση της ανοικτής επιστήμης σε πρακτικές ανταμοιβών και κινήτρων:** να περιλαμβάνεται στην ακαδημαϊκή αξιολόγηση.

Μεταξύ των προτεραιοτήτων της Agenda της EUA για το 2025 ως προς την ανοικτή πρόσβαση περιλαμβάνονται¹⁰⁶:

1. Η καθολική και διαρκής ανοικτή πρόσβαση σε ακαδημαϊκές/ερευνητικές εκροές από όλους σε ένα δίκαιο οικοσύστημα δημοσιεύσεων χωρίς περιορισμούς, το οποίο θα είναι διαφανές, οικονομικά βιώσιμο, τεχνικά διαλειτουργικό και υποστηριζόμενο από την επιστημονική κοινότητα και τα ιδρύματα μέσω κατάλληλων πολιτικών.
2. Τα εντοπίσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιούμενα ερευνητικά δεδομένα (πληροφορίες, γνώσεις, αποτελέσματα) τα οποία μπορεί να είναι ελεύθερα όσο χρειάζεται.
3. Οι ιδρυματικές προσεγγίσεις στην αξιολόγηση της έρευνας, οι οποίες βασίζονται σε ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα για λήψη αποφάσεων πρόσληψης, εξέλιξης και κατανομής πόρων. Αυτές οι προσεγγίσεις είναι μέρος της ακαδημαϊκής αξιολόγησης, η οποία θα πρέπει να προωθεί την ίση αναγνώριση όλων των ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην παροχή υπηρεσιών στην κοινωνία (έρευνα, διδασκαλία, καινοτομία).

Στην Ελλάδα, ήδη με τον ν.4310/2014 ορίζεται ότι οι δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί θα πρέπει να εξασφαλίζουν την ανοικτή πρόσβαση στα επιτεύγματα του προσωπικού τους, τη διασύνδεση με τέτοιες πρωτοβουλίες και τη διάθεση των επιτευγμάτων από τη δημόσια χρηματοδοτούμενη έρευνα, σε δημόσια αποθετήρια ανοικτής πρόσβασης. Στο πλαίσιο του ν.4485/2017, τα ΑΕΙ θα πρέπει να αναπτύσσουν κοινούς και ανοικτούς πόρους στην εκπαίδευση, την έρευνα, την τεχνολογία και τον πολιτισμό. Περαιτέρω, σύμφωνα με αποφάσεις της 90^{ης} Συνόδου των Πρυτάνεων, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα θα πρέπει να εφαρμόζουν πολιτικές ανοικτής πρόσβασης (πράσινη και χρυσή οδός)¹⁰⁷, να προβαίνουν σε ενημέρωση του προσωπικού τους, να αναπτύσσουν κατάλληλες δομές και διεργασίες, να καλύπτουν το κόστος δημοσίευσης άρθρων και να μεριμνούν ώστε τα μέλη ΔΕΠ και οι ερευνητές να αρχειοθετούν οι ίδιοι τις επιστημονικές τους δημοσιεύσεις σε ιδρυματικά ή θεματικά αποθετήρια και να παρέχουν ανοικτή πρόσβαση.

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ), από την πλευρά του, εξέδωσε τον Ιούνιο του 2018 τη Διακήρυξη για την Ανοικτή Πρόσβαση στην Ελλάδα¹⁰⁸ ενώ, ήδη από το 2020, ειδική ομάδα εργασίας αποτελούμενη από σημαντικούς οργανισμούς έρευνας και τεχνολογίας της χώρας συνεργάστηκαν για τη συνδιαμόρφωση του «[Εθνικού Σχεδίου για την Ανοικτή Επιστήμη](#)».

Σε αυτό διαπιστώνεται ότι το θεσμικό πλαίσιο για την ανοικτή επιστήμη είναι ανεπαρκές ενώ απουσιάζει εθνική στρατηγική σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, παρά τις μεμονωμένες προσπάθειες για την ενσωμάτωση οδηγιών της στην εθνική νομοθεσία. Επισημαίνεται, ακόμη, ότι οι εθνικές υποδομές για την έρευνα δεν συμμορφώνονται με τις αρχές της Ανοικτής Επιστήμης, με εξαίρεση όσες είναι τμήμα υποδομών της ΕΕ ή έχουν σχεδιαστεί ως ανοικτές υποδομές. Ο ΣΕΑΒ έχει προ ετών αναγνωρίσει τις αρχές της ανοικτής πρόσβασης, έχουν δημιουργηθεί αποθετήρια σε κάθε ίδρυμα, ενώ υπάρχουν σε πιλοτική φάση δύο εθνικά αποθετήρια δεδομένων και θεματικά

¹⁰⁶ EUA. (2022). The EUA Open Science Agenda 2025 (Issue February). www.eua.eu

¹⁰⁷ Πράσινη οδός: Το σχέδιο δημοσίευσης κατατίθεται πριν ή/και μετά τη δημοσίευση αλλά μπορεί να είναι και το τελικό κείμενο δημοσίευσης. Παρέχεται άμεση πρόσβαση χωρίς χρονικό περιορισμό.

Χρυσή οδός: Δημοσίευση σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης, το κόστος της οποίας καλύπτεται από τους ερευνητικούς φορείς. Κατατίθεται δε αντίγραφο ηλεκτρονικής προ-δημοσίευσης ή μετα-δημοσίευσης σε ανοικτό ιδρυματικό ή θεματικό αποθετήριο

¹⁰⁸ ΣΕΑΒ (2018) Διακήρυξη για την Ανοικτή Πρόσβαση στην Ελλάδα https://www.heal-link.gr/librarians_files/other/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE%CF%81%CF%85%CE%BE%CE%B7%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%91%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CF%87%CF%84%CE%AE%20%CE%A0%CF%81%CF%8C%CF%83%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7%20%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1.pdf

αποθετήρια από εθνικές ερευνητικές υποδομές του Οδικού Χάρτη για τις Ερευνητικές Υποδομές. Επίσης, η συμμετοχή ελληνικών οργανισμών Ε&Α στην ανάπτυξη και λειτουργία των πανευρωπαϊκών δράσεων εφαρμογής της Ανοικτής Επιστήμης είναι αξιόλογη.

Αξίζει να αναφερθεί πως το 2021 πραγματοποιήθηκε έρευνα του ΣΕΑΒ με θέμα την ανοικτή πρόσβαση με τη συμμετοχή 980 ερευνητών από όλα τα ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας. Μεταξύ των ευρημάτων ήταν ότι μόνο λίγοι νέοι ερευνητές δεν γνωρίζουν τη σημασία της ανοικτής πρόσβασης και τους τρόπους υλοποίησής της και ότι αρκετοί ερευνητές θεωρούν την ανοικτή πρόσβαση όχι ως τρόπο δημοσίευσης εργασιών αλλά τρόπο προσβασιμότητας σε επιστημονικό περιεχόμενο. Σχεδόν 4 στους 10 ερευνητές επιδιώκουν να δημοσιεύουν με αυτό το καθεστώς επειδή θεωρούν ότι θα έχουν μεγαλύτερη προβολή και απήχηση. Οι λόγοι μη δημοσίευσης περιλαμβάνουν το υψηλό κόστος δημοσίευσης, την ανεπαρκή πληροφόρηση και την έλλειψη γνώσης και μη χρήση των προγραμμάτων του ΣΕΑΒ. Μια άλλη διαπίστωση αφορούσε τα ιδρυματικά αποθετήρια, για τα οποία το 28% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι δεν γνωρίζει την ύπαρξή τους, ενώ αρκετοί δεν γνωρίζουν αν έχουν δικαίωμα ανάρτησης των εργασιών τους σε αυτά¹⁰⁹.

Στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού σε μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 – 2025), έχουν προγραμματιστεί έργα όπως είναι α) η ενίσχυση των εθνικών υποδομών και των ψηφιακών υπηρεσιών έρευνας, β) η ανάπτυξη και η διαχείριση λογισμικού έρευνας, γ) η ελεύθερη διάθεση και επαναχρησιμοποίηση ερευνητικών δεδομένων που παράγονται από δημόσια χρηματοδότηση, δ) η υιοθέτηση εθνικής στρατηγικής ανοικτής επιστήμης για την Ελλάδα και ε) η ανοικτή πρόσβαση σε ερευνητικές υποδομές. Από τα πέντε (5) αυτά έργα το δεύτερο και το τέταρτο βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη¹¹⁰.

¹⁰⁹ ΣΕΑΒ (2021), Η ανοικτή πρόσβαση στην Ελλάδα: Αντιλήψεις στα ακαδημαϊκά ιδρύματα, [30/05/22] Διαθεσιμο <https://zenodo.org/record/5885286>

¹¹⁰ https://digitalstrategy.gov.gr/sector/open_science

3. Οικοσυστήματα καινοτομίας – Ο ρόλος των πανεπιστημίων

Ο όρος *οικοσύστημα* προέρχεται από την επιστήμη της βιολογίας και με απλά λόγια χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια κοινότητα ζωντανών οργανισμών η οποία αλληλεπιδρά με το περιβάλλον της. Στον επιστημονικό χώρο της διοίκησης εισήχθη από τον James Moore το 1993¹¹¹. Πιο συγκεκριμένα, ο Moore παρομοίασε τις επιχειρήσεις με τους ζωντανούς οργανισμούς, οι οποίοι συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν με το επιχειρηματικό περιβάλλον τους. Στη βιβλιογραφία γίνεται λόγος για διάφορους τύπους οικοσυστημάτων (γνώσης, καινοτομίας, επιχειρηματικών)¹¹². Κάθε τύπος οικοσυστήματος εστιάζει σε διαφορετικούς παράγοντες δημιουργίας αξίας, π.χ. ένα οικοσύστημα γνώσης εστιάζει στη γνώση, ένα επιχειρηματικό οικοσύστημα εστιάζει στην ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και ένα οικοσύστημα καινοτομίας εστιάζει στη δημιουργία αξίας μέσα από την καινοτομία¹¹³.

Πιο συγκεκριμένα, ένα *οικοσύστημα καινοτομίας* (innovation ecosystem) ορίζεται ως δίκτυο συνεργαζόμενων επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών (ερευνητικών ιδρυμάτων, πανεπιστημίων, κρατικών φορέων), το οποίο αποσκοπεί στην τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία, από πλευράς νέων προϊόντων, υπηρεσιών ή/και διαδικασιών. Ως όρος, το *οικοσύστημα καινοτομίας* έγινε δημοφιλές μετά τη δημοσίευση άρθρου του Adner το 2006 στο Harvard Business Review¹¹⁴. Ένα τέτοιο δίκτυο είναι αυτόνομο και δυναμικό, κάτι το οποίο σημαίνει ότι διαρκώς εξελίσσεται ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες του περιβάλλοντος εντός του οποίου λειτουργεί. Μέσα σε ένα οικοσύστημα καινοτομίας, η δημιουργία αξίας ξεπερνά εκείνη που θα μπορούσε να δημιουργήσει κάθε φορέας μόνος του. Διαθέτει δε ορισμένα διακριτά χαρακτηριστικά, όπως είναι η ετερογένεια των συμμετεχόντων (δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς, από διάφορους κλάδους), το αποτέλεσμα/η εκροή που προκύπτει από τη δραστηριότητα του δικτύου, η φύση της αλληλεξάρτησης (εθελοντική, αμοιβαία) μεταξύ των συμμετεχόντων και ο τρόπος διακυβέρνησης του οικοσυστήματος¹¹⁵.

Ουσιαστικά ο σκοπός τους είναι διττός. Αφενός μεν οι συνεργάτες/συμμετέχοντες συνδημιουργούν αξία για τους πελάτες τους και αφετέρου μαθαίνουν και εξελίσσονται μέσα από τη διαδικασία¹¹⁶. Όμως, γιατί ενδιαφέρει τόσο η καινοτομία; Διότι η οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας μπορεί να προέλθει, όχι μόνο από την αύξηση των πόρων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά και από νέες ιδέες, οι οποίες μπορεί να σχετίζονται με διαδικασίες παραγωγής, προϊόντα και υπηρεσίες ή διαφορετικά με την καινοτομία. Κατά τους Tidd & Bessant (2014), η

¹¹¹ Moore J.F. (1993). Predators and prey: A new ecology of competition. Harvard Business Review. 71(3), 75-86.

<https://hbr.org/1993/05/predators-and-prey-a-new-ecology-of-competition>

¹¹² Valkokari, K. (2015), "Business, innovation, and knowledge ecosystems: how they differ and how to survive and thrive within them", Technology Innovation Management Review, Vol. 5 No. 8, pp. 17-24, <http://timreview.ca/article/919>

¹¹³ Klimas P, & Czakon W (2022). Species in the wild: a typology of innovation ecosystems. Review of Management Science, 16, 249–282. <https://doi.org/10.1007/s11846-020-00439-4>

¹¹⁴ Adner, R. (2006). Match your innovation strategy to your innovation ecosystem. Harvard Business Review. 84(4), 98–107.

<https://hbr.org/2006/04/match-your-innovation-strategy-to-your-innovation-ecosystem>

¹¹⁵ Wareham, J., Fox, P. B., & Cano Giner, J. L. (2014). Technology ecosystem governance. Organization Science, 25(4), 1195–1215.

<https://doi.org/10.1287/orsc.2014.0895>

Thomas, L., & Autio, E. (2020). Innovation ecosystems in management: A conceptual review. In R. Aldag (Ed.), *Oxford research encyclopaedia of business and management*. in print. Oxford University Press.

¹¹⁶ Walrave, B., Talmar, M., Podoyntsyna, K.S., Romme, A.G.L., Verbong, G.P.J., (2018). A multi-level perspective on innovation ecosystems for path-breaking innovation. Technological Forecasting and Social Change 16, 103-113, <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.04.011>

Granstrand, O. & Holgersson, M. (2020). Innovation ecosystems: A conceptual review and a new definition. Technovation, vol. 90.

<https://doi.org/10.1016/j.technovation.2019.102098>

Klimas P, & Czakon W (2022). Species in the wild: a typology of innovation ecosystems. Review of Management Science, 16, 249–282.

<https://doi.org/10.1007/s11846-020-00439-4>

καινοτομία είναι ουσιαστικά η διαδικασία δημιουργίας αξίας μέσα από ιδέες, οι οποίες υλοποιούνται¹¹⁷.

Ένα οικοσύστημα καινοτομίας μπορεί να αποτελείται από ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικούς οργανισμούς, επιχειρήσεις, κρατικούς φορείς, φορείς χρηματοδότησης (τράπεζες, επενδυτικούς αγγέλους, επενδυτικοί οίκοι) και κοινωνικούς φορείς (μη κυβερνητικούς οργανισμούς, ΜΜΕ κ.ά.). Ορισμένα παραδείγματα οικοσυστημάτων καινοτομίας αποτελούν η [Silicon Valley](#) στις ΗΠΑ, η [Tsukuba Research and Science City](#) στην Ιαπωνία, το [Cambridge Science Park](#) στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το παρακάτω σχήμα παρουσιάζει τους βασικούς συμμετέχοντες ενός οικοσυστήματος καινοτομίας (Σχήμα 55).

Σχήμα 55. Βασικοί συμμετέχοντες ενός οικοσυστήματος καινοτομίας

Τα οικοσυστήματα καινοτομίας διαθέτουν παράλληλα υποστηρικτικές υποδομές και υπηρεσίες, ανθρώπινο κεφάλαιο, οικονομικούς πόρους και κατάλληλη κουλτούρα δημιουργικότητας και επιχειρηματικού προσανατολισμού, η οποία συντελεί στην επιδίωξη ενός κοινού στόχου. Ο στόχος αυτός, όπως σημειώθηκε νωρίτερα, δεν είναι άλλος από την παραγωγή αξίας. Μάλιστα, επειδή οι εκροές ενός οικοσυστήματος καινοτομίας αξιοποιούνται εμπορικά, αυτό περιλαμβάνει τόσο τομείς έρευνας και ανάπτυξης, όσο και τομείς εμπορικής αξιοποίησης. Η δε αξιολόγηση της απόδοσής τους μπορεί να γίνεται με δείκτες όπως το πλήθος των διαδικασιών, οι οποίες συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της λιτής διοίκησης, το επίπεδο ψηφιοποίησης διαδικασιών, το πλήθος μακροχρόνιων συνεργασιών με προμηθευτές, το επίπεδο παρακίνησης προσωπικού για καινοτομία, οι ψηφιακές ικανότητες προσωπικού.

Στη βιβλιογραφία έχουν εντοπιστεί περί τους 50 τύπους οικοσυστημάτων καινοτομίας με βάση κριτήρια, όπως είναι ο κύκλος ζωής τους, η δομή, η έμφαση στο είδος της καινοτομίας, το εύρος της

¹¹⁷ Tidd J., Bessant J., & Pavitt K. (2005). *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change*. 3rd ed. Chichester: John Wiley & Sons Lt.

δραστηριότητάς τους και η απόδοση¹¹⁸. Ορισμένα μάλιστα οικοσυστήματα καινοτομίας έχουν ως πυρήνα τους πανεπιστημιακά ιδρύματα, κάτι που, σύμφωνα με ορισμένους φορείς άσκησης πολιτικής, μόνο θετικό μπορεί να είναι, επειδή τα πανεπιστήμια είναι αμερόληπτα, έχουν μακροπρόθεσμο ορίζοντα αναφοράς και παρακινούνται από την περιέργεια της ανακάλυψης παρά από βραχυπρόθεσμες επιδιώξεις και οικονομικά συμφέροντα (EUA, 2019). Επομένως, η ανάπτυξη οικοσυστήματος καινοτομίας ή η συμμετοχή σε αυτό εντάσσεται στο πλαίσιο της τρίτης αποστολής των πανεπιστημίων, της ενεργού συνεισφοράς τους, δηλαδή, στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη¹¹⁹.

Η αλληλεπίδραση πανεπιστημίων, βιομηχανίας και κράτους με στόχο την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μιας περιοχής εκφράστηκε στη βιβλιογραφία μέσω του υποδείγματος Triple Helix¹²⁰. Σύμφωνα με αυτό, η δημιουργία και ο μετασχηματισμός της γνώσης προκύπτουν μέσα από διαδικασίες αλληλεπίδρασης μεταξύ των πανεπιστημίων και άλλων συνεργαζόμενων φορέων¹²¹. Σταδιακά στο υπόδειγμα προστέθηκαν και άλλες δύο παράμετροι, α) η κοινωνία των πολιτών και τα ΜΜΕ¹²² και β) το φυσικό περιβάλλον¹²³. Ως εκ τούτου, η εστίαση και το ενδιαφέρον στην αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων των πανεπιστημίων οδήγησαν, μεταξύ άλλων, στην ανάπτυξη δικτύων συνεργαζόμενων φορέων που συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μέσα από την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία.

Γίνεται, λοιπόν, λόγος για τη λεγόμενη τρίτη διάσταση της ακαδημαϊκής αποστολής, η οποία περιλαμβάνει την ενεργή συνεισφορά του ιδρύματος στην ανάπτυξη της περιοχής στην οποία λειτουργεί. Αυτή μπορεί να προέλθει, όπως προαναφέρθηκε, από τη μεταφορά γνώσης και τεχνολογίας, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα¹²⁴.

Διαχρονικά καταγράφεται η προσπάθεια των πανεπιστημίων για ενίσχυση αυτού του 3^{ου} πυλώνα της αποστολής τους, ο οποίος περιλαμβάνει ενέργειες και πρακτικές για την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων τους. Σε αυτές τις προσπάθειες περιλαμβάνονται η ενίσχυση της εφαρμοσμένης έρευνας, η εκπαίδευση ως προς την επιχειρηματικότητα, η μεταφορά τεχνολογίας, οι θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, οι επιχειρηματικοί διαγωνισμοί κ.λπ.

Άλλωστε, σε πολλές ανεπτυγμένες χώρες τα πανεπιστήμια είναι βασικοί μοχλοί της οικονομικής ανάπτυξης. Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα αποτελούν τα πανεπιστήμια του Stanford, του Berkeley και του San Francisco και η συνεισφορά τους στην οικονομική βιωσιμότητα της παράκτιας ζώνης της πόλης (στην οποία περιλαμβάνεται και η Silicon Valley). Αντίστοιχα κεντρικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της Βοστώνης έχουν το Harvard, το MIT και το TUFTS¹²⁵. Ανάλογες περιπτώσεις

¹¹⁸ Klimas P, & Czakon W (2022). Species in the wild: a typology of innovation ecosystems. *Review of Management Science*, 16, 249–282. <https://doi.org/10.1007/s11846-020-00439-4>

¹¹⁹ Etzkowitz, H. (2003) *Triple Helix: A Manifesto for Innovation, Incubation and Growth*. Stockholm: SNS Press.

¹²⁰ Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (1995). *The Triple Helix - University-Industry-Government Relations: A Laboratory for knowledge based economic development*. Rochester, NY.

¹²¹ Etzkowitz, H. and Leydesdorff, L., eds (1997) *The University in the Global Knowledge Economy*. London: Pinter.

¹²² Carayannis, E., & Campbell, D.F.J. (2009). 'Mode 3' and 'Quadruple Helix': toward a 21st century fractal innovation ecosystem. *International Journal of Technology Management*, 46 (3-4), 201-234. <https://www.inderscienceonline.com/doi/abs/10.1504/IJTM.2009.023374>

¹²³ Carayannis, E. G., & Campbell, D. F. (2010). Triple Helix, Quadruple Helix and Quintuple Helix and How Do Knowledge, Innovation and the Environment Relate To Each Other? : A Proposed Framework for a Trans-disciplinary Analysis of Sustainable Development and Social Ecology. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development (IJSESD)*, 1(1), 41-69. <http://doi.org/10.4018/jsestd.2010010105>

¹²⁴ Compagnucci, L., & Spigarelli, F. (2020). The third mission of the university: A systematic literature review on potentials and constraints, *Technological Forecasting and Social Change*, Vol. 161. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120284>

¹²⁵ Cohen M (2016). *Strategies for Developing University Innovation Ecosystems: An Analysis, Segmentation, and Strategic Framework Based on Somewhat Non---Intuitive and Slightly Controversial Findings*.

οικοσυστημάτων καινοτομίας με κέντρο πανεπιστημιακά ιδρύματα υπάρχουν και στην Ευρώπη (ενδεικτικά Sophia-Antipolis, Cambridge, Μόναχο κ.α.).

Πρόσφατη μελέτη της EUA του 2022 παρουσιάζει μια εικόνα της κατάστασης στην Ευρώπη για τα πανεπιστήμια και την καινοτομία. Η μελέτη καταδεικνύει τη συνεισφορά των πανεπιστημίων στα οικοσυστήματα καινοτομίας, ενώ παράλληλα αναφέρει πως η καινοτομία αποτελεί ήδη βασική προτεραιότητα για τα πανεπιστήμια. Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι υπάρχει χάσμα ανάμεσα στην προσοχή που αποδίδεται στην καινοτομία και την πραγματική δυνατότητα των πανεπιστημίων ως προς αυτή. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ευρήματα από τη μελέτη της EUA ως προς τη δυνατότητα καινοτομίας, τη μετάβαση στη βιώσιμη ανάπτυξη και την ψηφιακή μετάβαση (Πίνακας 34).

Πίνακας 34. Σύνοψη ευρημάτων μελέτης EUA¹²⁶ για τον ρόλο των Πανεπιστημίων στα οικοσυστήματα καινοτομίας

Δυνατότητα καινοτομίας	Μετάβαση στη βιώσιμη ανάπτυξη	Ψηφιακή μετάβαση
Η καινοτομία αποτελεί ιδρυματικό στόχο. Τα ιδρύματα σε ποσοστό 74% έχουν διαμορφώσει στρατηγική ή αποστολή που αντικατοπτρίζει τις επιδιώξεις τους ως προς την καινοτομία.	Υπάρχει αισιοδοξία ότι οι δυνατότητες της Ευρώπης θα της επιτρέψουν την επιτυχημένη μετάβαση στη βιώσιμη ανάπτυξη.	Υπάρχει αισιοδοξία ότι οι δυνατότητες της Ευρώπης θα της επιτρέψουν να έχει ηγετική θέση στην ψηφιακή μετάβαση.
Η διαθεσιμότητα πόρων είναι βασικός παράγοντας για την καινοτομία. Αν και το 75% των ιδρυμάτων αναγνωρίζει τη στρατηγική σημασία της καινοτομίας μόνο το 60% αυτών διαθέτει μεγάλη δυνατότητα καινοτομίας.	Οι δραστηριότητες καινοτομίας των ιδρυμάτων εξαρτώνται από την αποστολή τους ως προς την εκπαίδευση και την έρευνα. Σε ποσοστό 88% αναφέρουν την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών με βάση την έρευνα και σε ποσοστό 85% τη βελτίωση κατανόησης από την πλευρά των φοιτητών της βιώσιμης ανάπτυξης.	Τα συγκεκριμένα πεδία της ψηφιακής μετάβασης, όπου τα πανεπιστήμια πιστεύουν ότι η Ευρώπη έχει δυνατότητα να ηγηθεί, γενικά επικαλύπτονται με εκείνα που έχουν προτεραιότητα στο θεματολόγιο της ψηφιακής πολιτικής της ΕΕ. Μεταξύ αυτών είναι η τεχνητή νοημοσύνη και η μηχανική μάθηση (68%), οι τεχνολογίες κυβερνο-ασφάλειας (60%), τα μεγάλα δεδομένα (50%) και οι υψηλές επιδόσεις και οι κβαντικοί υπολογιστές (45%).
Η συνεργασία είναι εξαιρετικά σημαντική, αν και με ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη είναι περιορισμένη. Τα πανεπιστήμια συνεργάζονται περισσότερο με δημόσιους φορείς, άλλα ιδρύματα ή ερευνητικούς οργανισμούς.	Δίνεται ιδιαίτερη σημασία από τα πανεπιστήμια στη διεπιστημονικότητα προκειμένου να επιταχυνθεί η μετάβαση προς τη βιώσιμη ανάπτυξη.	Οι δραστηριότητες καινοτομίας των ιδρυμάτων εξαρτώνται από την αποστολή τους ως προς την εκπαίδευση και την έρευνα. Η εκπαίδευση με έμφαση στην καινοτομία (81%) και η εφαρμοσμένη έρευνα (79%) είναι μεταξύ των τρόπων που υποστηρίζουν την καινοτομία ως προς την ψηφιακή τεχνολογία.
Υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης ως προς την καλλιέργεια επιχειρηματικής νοοτροπίας στους φοιτητές. Παρά τις προσπάθειες για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων μόνο λίγοι φοιτητές επωφελούνται από τη σχετική εκπαίδευση.	Το πλήθος των συνεργασιών είναι ένδειξη επιτυχίας ως προς την καινοτομία	Δίνεται ιδιαίτερη σημασία από τα πανεπιστήμια στη διεπιστημονικότητα ως συντελεστή επιτάχυνσης προς ψηφιοποίηση.

¹²⁶ EUA (2022). Universities as key drivers of sustainable innovation ecosystems. Results of the EUA survey on universities and innovation Kamila Kozirog, Sergiu-Matei Lucaci and Stephane Berghmans March 2022.

Οι συστάσεις που περιλαμβάνονται στη μελέτη για τα πανεπιστήμια αφορούν στη στρατηγική εστίαση στο θέμα της καινοτομίας, την παροχή κινήτρων, ανταμοιβών και υποστηρικτικών μηχανισμών για τις δραστηριότητες καινοτομίας του ακαδημαϊκού προσωπικού, τη συνεργασία με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη από το ευρωπαϊκό οικοσύστημα καινοτομίας καθώς και στην ενίσχυση της εκπαίδευσης σε θέματα επιχειρηματικότητας σε όλα τα προγράμματα σπουδών. Ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη προτείνεται μεγαλύτερη έμφαση στη διεπιστημονικότητα της έρευνας, την εκπαίδευση και την καινοτομία αλλά και τη διαθεσιμότητα εσωτερικών διαδικασιών προκειμένου το ίδρυμα να ανταποκρίνεται στις περιβαλλοντικές του δεσμεύσεις. Επίσης, σε σχέση με την ψηφιακή μετάβαση προτείνεται να συμπεριληφθεί η σημασία της στην αποστολή του ιδρύματος για την καινοτομία και να δίδεται έμφαση στην προετοιμασία της νέας γενιάς αποφοίτων ώστε να εφοδιάζονται με δεξιότητες που υποστηρίζουν δράσεις ψηφιακής καινοτομίας¹²⁷.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο μάλιστα προωθούνται Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας εστιασμένες σε συγκεκριμένο αριθμό περιοχών εξειδίκευσης με βάση τα ισχυρά τους σημεία και τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα (Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation - RIS3). Οι στρατηγικές αυτές αποτελούν εργαλείο για την ανάπτυξη οικοσυστημάτων καινοτομίας και ευρύτερα για την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτό έχει συσταθεί ομάδα εμπειρογνομόνων από την ΕΥΑ προκειμένου να καθοδηγήσει τη συμμετοχή των πανεπιστημίων στα οικοσυστήματα καινοτομίας¹²⁸.

Τέλος, ανεξάρτητα από τους παράγοντες επιτυχίας για ένα οικοσύστημα καινοτομίας -όπως η δομή, το μοντέλο ηγεσίας και διοίκησης, οι συνεργασίες και οι διαδικασίες καινοτομίας- η απόδοση ενός οικοσυστήματος καινοτομίας εξαρτάται από τα προσόντα του επιστημονικού προσωπικού και τους φοιτητές ως προς την επιχειρηματικότητα, τη διαθεσιμότητα προγραμμάτων επιχειρηματικότητας και τις πιθανές τοπικές συστάδες τεχνολογίας στον ιδιωτικό τομέα, οι οποίες αποσκοπούν στο να διατηρήσουν τους απόφοιτους και τους τεχνοβλαστούς εντός του οικοσυστήματος του πανεπιστημίου.

¹²⁷ ΕΥΑ (2022). Universities as key drivers of sustainable innovation ecosystems. Results of the EUA survey on universities and innovation Kamila Kozirog, Sergiu-Matei Lucaci and Stephane Berghmans March 2022.

¹²⁸ <https://eua.eu/issues/23:european-innovation-ecosystems.html>.

Μέρος Γ'
Οι δράσεις διασφάλισης ποιότητας της ΕΘΑΑΕ και η
βελτίωση της ποιότητας των πανεπιστημίων

1. Ανάλυση των δράσεων διασφάλισης ποιότητας

1.1. Οι δράσεις διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας

Στο Μέρος Γ' της έκθεσης παρουσιάζονται οι δράσεις που πραγματοποίησε η Αρχή κατά το έτος 2021. Η ΕΘΑΑΕ ολοκλήρωσε τις αρχικές πιστοποιήσεις των ΕΣΔΠ και συνέχισε τις πιστοποιήσεις των ΠΠΣ, στις οποίες περιλαμβάνεται και μια περίπτωση πιστοποίησης Ξενόγλωσσου ΠΠΣ με βάση ειδικό πρότυπο ποιότητας. Λόγω της πανδημίας, η διαδικασία των πιστοποιήσεων εξακολούθησε να εφαρμόζεται εξ αποστάσεως με ηλεκτρονικά μέσα. Η ΕΘΑΑΕ, στο πλαίσιο της εφαρμογής της στρατηγικής της για τη βελτίωση της ποιότητας των ΑΕΙ, συντόνισε και παρακολούθησε την πορεία υλοποίησης δράσεων για την αναβάθμιση των ΜΟΔΙΠ των ΑΕΙ καθώς και τη δράση για την ιχνηλάτηση αποφοίτων σε συνεργασία με τα Γραφεία Διασύνδεσης των ΑΕΙ, συνέταξε ειδική μελέτη για την απασχόληση των αποφοίτων των ελληνικών ΑΕΙ και εισηγήθηκε στο ΥΠΑΙΘ τον τρόπο κατανομής της συνολικής ετήσιας επιχορήγησης στα ΑΕΙ βάσει αντικειμενικών και ποιοτικών κριτηρίων.

2. Δράσεις Πιστοποίησης

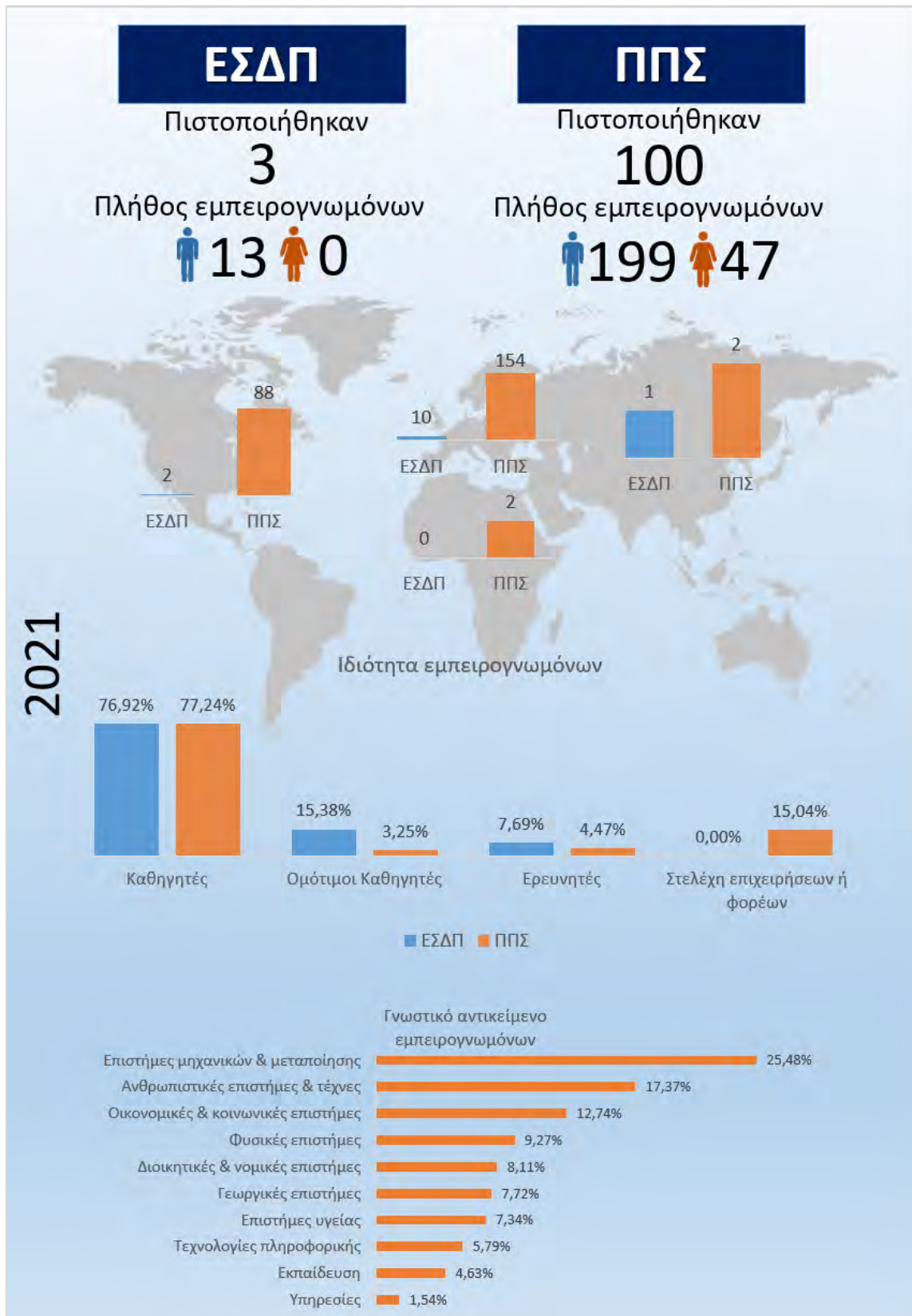
Το 2021 η ΕΘΑΑΕ κατόπιν δημόσιας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων πιστοποίησης προς τα Ιδρύματα της χώρας, ολοκλήρωσε τρεις (3) πιστοποιήσεις Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) και εκατό (100) πιστοποιήσεις Προπτυχιακών Σπουδών των ΑΕΙ, εκ των οποίων μια αφορούσε Ξενόγλωσσο ΠΠΣ. Οι εκθέσεις πιστοποίησης που υπεβλήθησαν από τις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης αναλύθηκαν και παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα και ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα.

2.1. Συγκρότηση και σύνθεση των Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης

Για την πραγματοποίηση των πιστοποιήσεων επιλέχθηκαν εμπειρογνώμονες από το Μητρώο της Αρχής και συγκροτήθηκαν οι Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΕΕΑΠ), σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία. Στις πιστοποιήσεις των ΕΣΔΠ συμμετείχαν 13 εμπειρογνώμονες ενώ 246 εμπειρογνώμονες συμμετείχαν στις πιστοποιήσεις των ΠΠΣ. Όπως παρατηρείται διαχρονικά, οι περισσότεροι από αυτούς προήλθαν από την Αμερική και την Ευρώπη, ενώ λίγοι προέρχονται από την Ασία και την Αφρική.

Ποσοστό 81% είναι καθηγητές, ενώ μικρότερο είναι το ποσοστό των ερευνητών (5%) και των στελεχών επιχειρήσεων και φορέων (14%). Το μεγαλύτερο ποσοστό των εμπειρογνομόνων που συμμετείχαν στις πιστοποιήσεις των ΕΣΔΠ, το 2021, εντάσσονται στις επιστήμες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (23,08%), διοίκησης επιχειρήσεων (23,08%) και μηχανικών (23,08%), ενώ στην περίπτωση πιστοποίησης των ΠΠΣ τα ποσοστά επιστημονικής ταυτότητας των εμπειρογνομόνων αντιστοιχούν στα επιστημονικά πεδία των υπό πιστοποίηση ΠΣ και ανήκουν στις επιστήμες μηχανικού (24,80%), τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τις τέχνες (18,29%) και τις οικονομικές και κοινωνικές επιστήμες (12,60%).

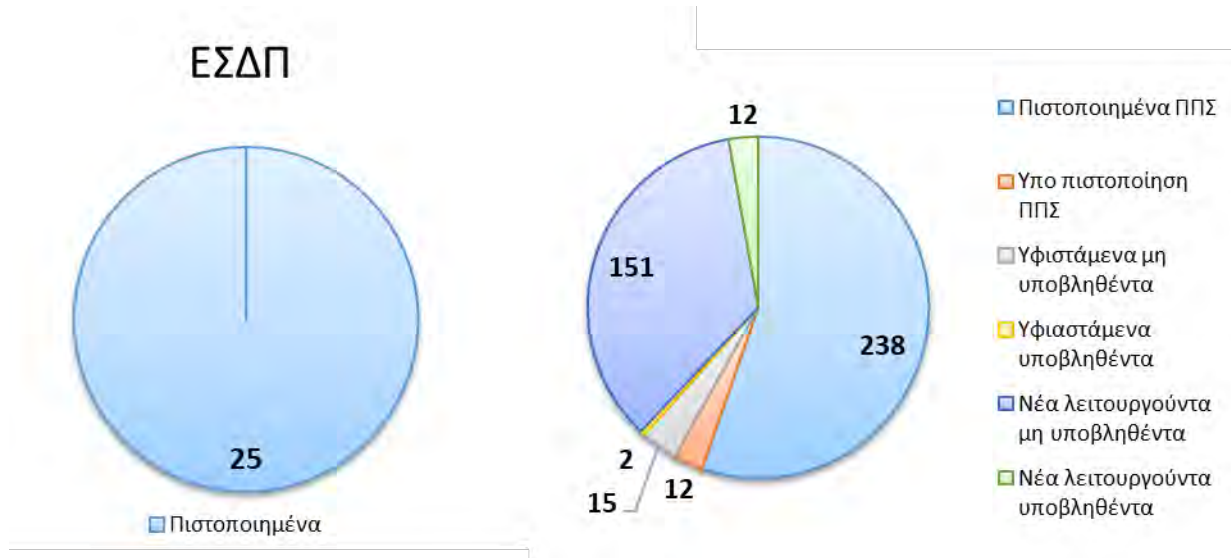
Το Σχήμα 56 παρουσιάζει μια συνοπτική εικόνα των εμπειρογνομόνων οι οποίοι έλαβαν μέρος στις δράσεις πιστοποίησης για το 2021. Ειδικότερα, αποτυπώνει τα στοιχεία γεωγραφικής προέλευσης των εμπειρογνομόνων, την ιδιότητά τους και το γνωστικό τους αντικείμενο.

Σχήμα 56. Ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία εμπειρογνομόνων (2021)

2.2. Πορεία Πιστοποιήσεων

Στο Σχήμα 57 αποτυπώνεται η πορεία πιστοποιήσεων των ΕΣΔΠ και των ΠΠΣ στα ελληνικά ΑΕΙ μέχρι το τέλος του 2021. Το σύνολο των ΕΣΔΠ έχει πιστοποιηθεί και 238 από τα 267 ΠΠΣ που είχαν το δικαίωμα να υποβάλουν φάκελο (ποσοστό 89%) έχουν επίσης πιστοποιηθεί. Από το σύνολο των 430 ΠΠΣ που λειτουργούν στα 25 ΑΕΙ, το 55% περίπου έχει ολοκληρώσει την διαδικασία πιστοποίησης.

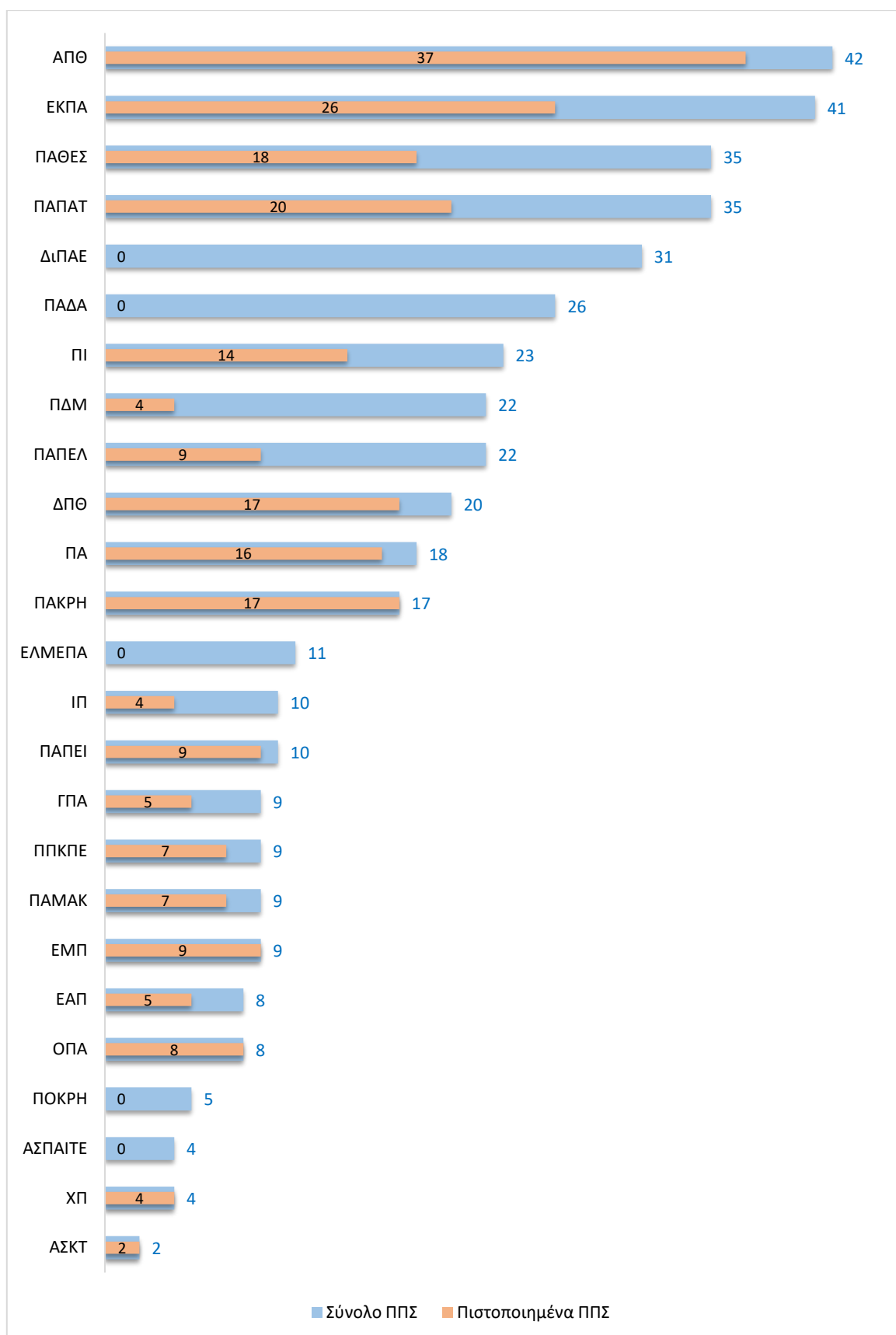

Σχήμα 57. Πορεία Πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ και ΠΠΣ (2018-2021)

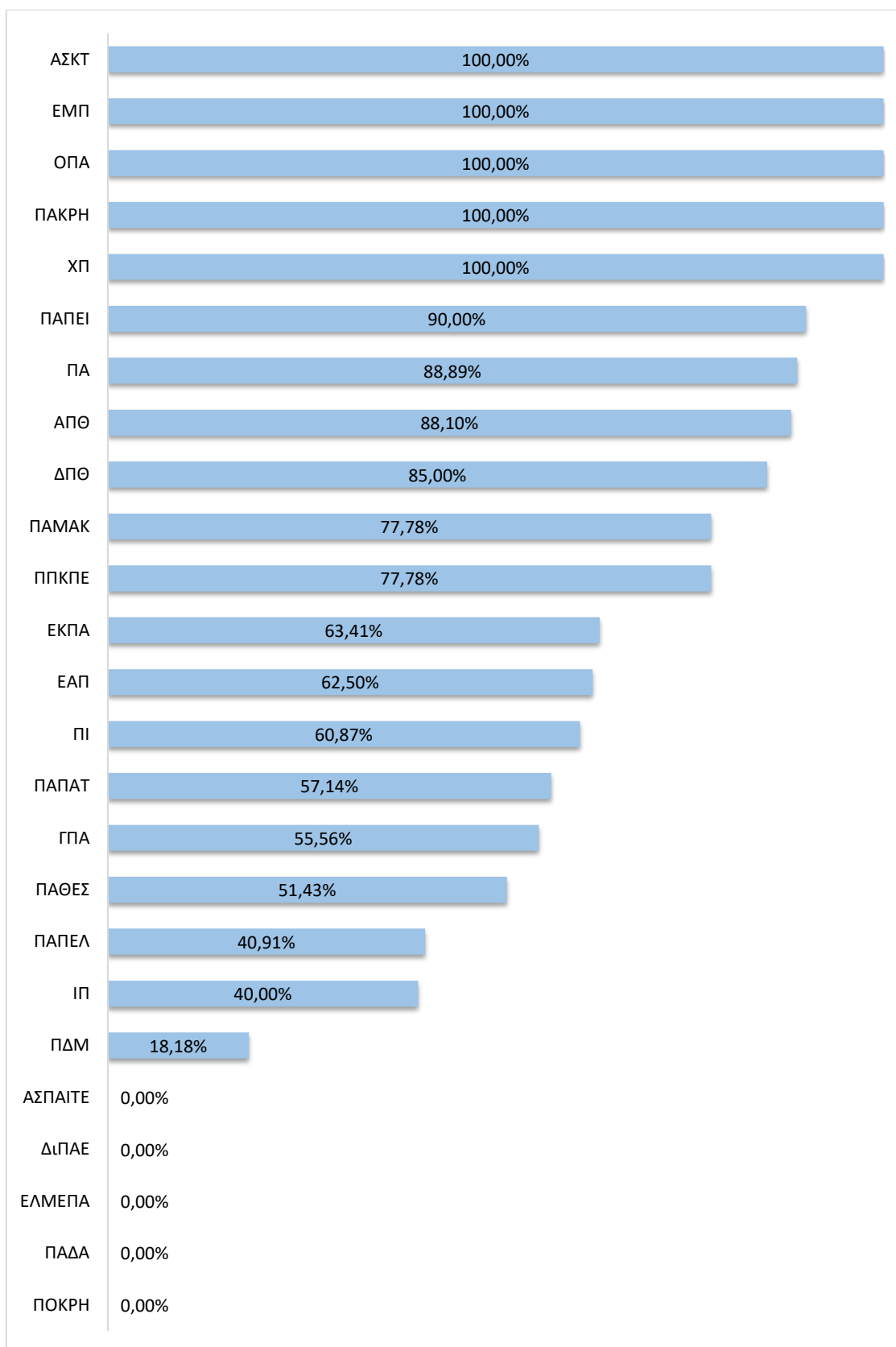
Στα επόμενα σχήματα φαίνονται το πλήθος και το ποσοστό ολοκλήρωσης των πιστοποιήσεων ανά ίδρυμα. Προφανώς, τα ΑΕΙ που απαρτίζονται εξ ολοκλήρου από νέα Τμήματα, προερχόμενα από πρώην ΤΕΙ, και η ΑΣΠΑΙΤΕ δεν είχαν ξεκινήσει ακόμα την πιστοποίηση των ΠΠΣ (Σχήμα 58). Η προθεσμία υποβολής φακέλου για αυτά τα Τμήματα έληγε τον Μάρτιο του 2022. Το Πολυτεχνείο Κρήτης είχε πιστοποιήσει μόνο το ιδρυματικό ΕΣΔΠ μέχρι το τέλος του 2021.

Τα Πανεπιστήμια που έχουν πιστοποιήσει όλα τους τα ΠΠΣ είναι το ΕΜΠ, το ΟΠΑ, το Πανεπιστήμιο Κρήτης, το Χαροκόπειο και η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, με τα Πανεπιστήμια Πειραιώς, Αιγαίου, Αριστοτέλειο και Δημοκρίτειο να βρίσκονται πάνω από το 85%..

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται ο αναλυτικός χάρτης πιστοποιήσεων της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης για τα έτη 2018-2021, ενώ στο Παράρτημα 2 αναφέρονται οι εμπειρογνώμονες, στη συντριπτική τους πλειοψηφία Έλληνες επιστήμονες του εξωτερικού, που πλαισίωσαν τις επιτροπές εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης το 2021.

Σχήμα 58. Πλήθος πιστοποιημένων ΠΠΣ ανά ίδρυμα

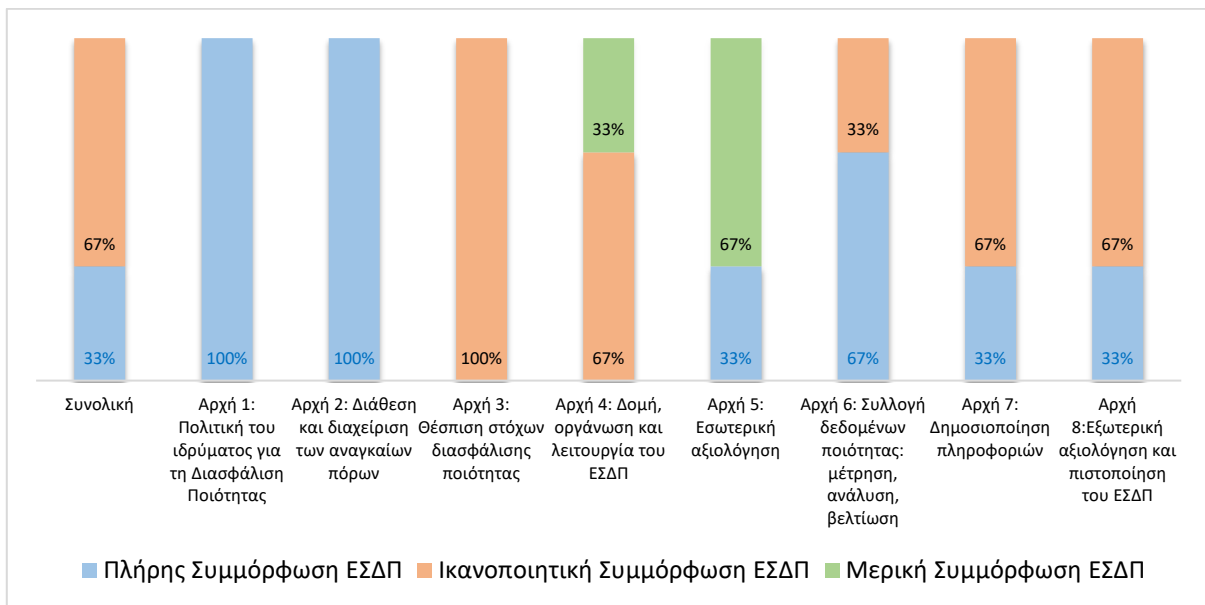
Σχήμα 59. Ποσοστό (%) ολοκλήρωσης πιστοποιήσεων ανά ίδρυμα

2.3. Ανάλυση των αποτελεσμάτων των πιστοποιήσεων 2021

2.3.1. Πιστοποιήσεις ΕΣΔΠ

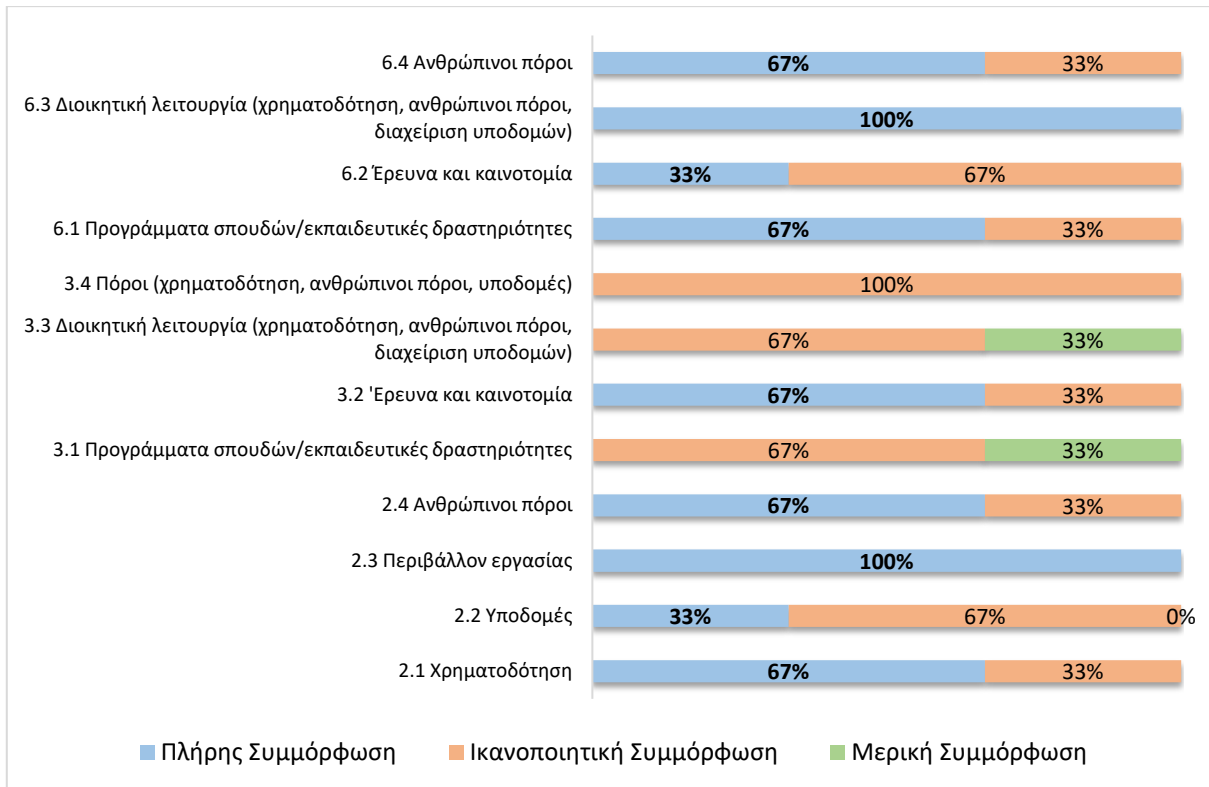
Συνολικά για το 2021 πιστοποιήθηκαν τρία (3) ΕΣΔΠ. Ένα εξ αυτών, σύμφωνα με τις Εκθέσεις των Επιτροπών Αξιολόγησης και Πιστοποίησης, συμμορφώνεται πλήρως με τις απαιτήσεις του προτύπου ΕΣΔΠ, ενώ δύο έλαβαν ικανοποιητική συμμόρφωση.

Στο Σχήμα 60 παρουσιάζεται το ποσοστό (%) συμμόρφωσης των ΕΣΔΠ ανά αρχή του προτύπου και συνολικά. Συνολικά καταγράφεται ικανοποιητική συμμόρφωση σε ποσοστό 67% και πλήρης σε ποσοστό 33%. Προκύπτει ακόμη πως το μεγαλύτερο ποσοστό πλήρους συμμόρφωσης καταγράφεται στην Αρχή 1 και την Αρχή 2 (100%) και στην αρχή 6 (67%). Τα χαμηλότερα ποσοστά πλήρους συμμόρφωσης σημειώνονται στην Αρχή 5, την Αρχή 7 και την Αρχή 8 (33%). Μερική συμμόρφωση σημειώνεται στην Αρχή 5 (67%) και στην Αρχή 4 (33%).

Σχήμα 60. Ποσοστό % συμμόρφωσης ανά Αρχή του προτύπου ΕΣΔΠ και συνολικά

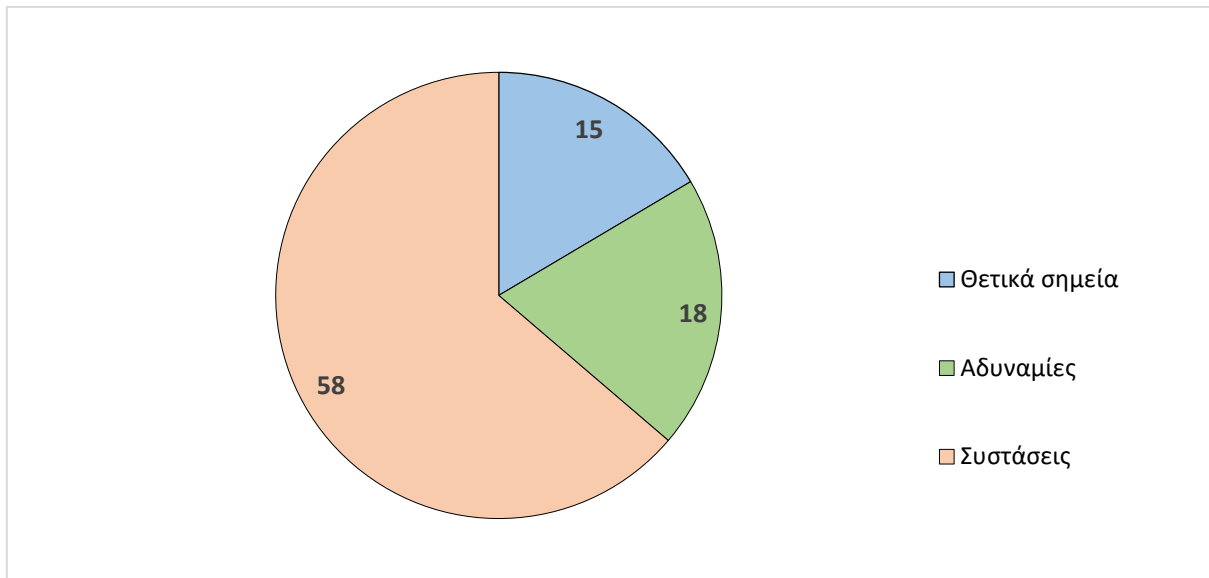
Μερική συμμόρφωση σημειώνεται επίσης μόνο στα υποκριτήρια 3.1 (Προγράμματα σπουδών/εκπαιδευτικές δραστηριότητες) και 3.3 (Διοικητική λειτουργία) της Αρχής 3 (Θέσπιση στόχων διασφάλισης ποιότητας) του προτύπου ΕΣΔΠ. Σχετικό είναι το (Σχήμα 61) Σχήμα 61:

Σχήμα 61. Ποσοστό % συμμόρφωσης στα υποκριτήρια των Αρχών του προτύπου

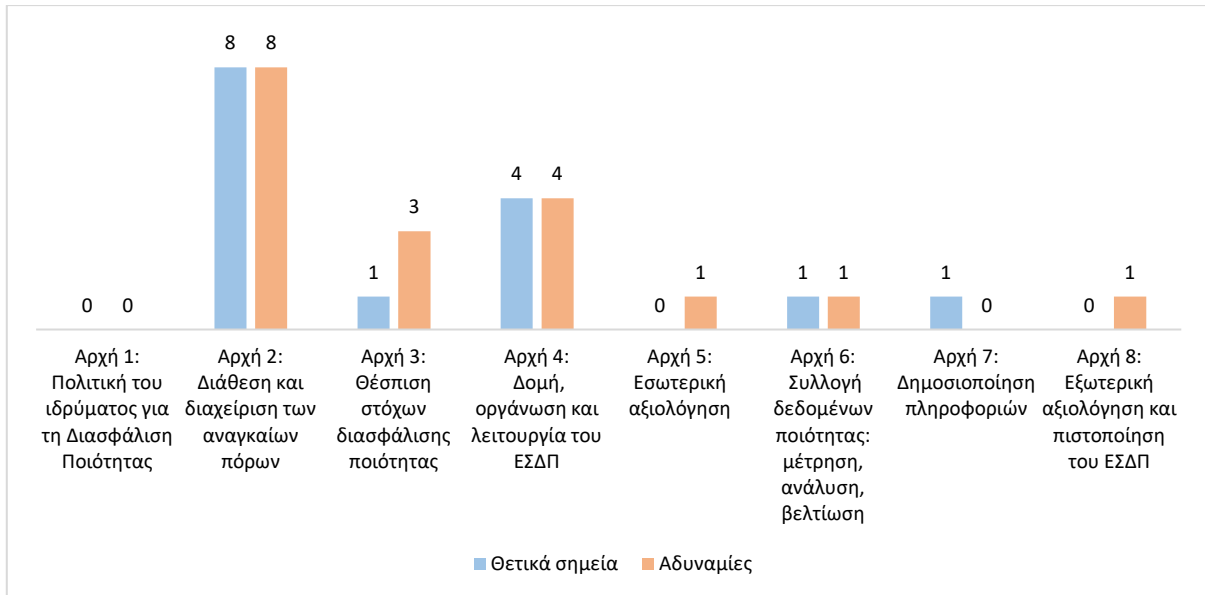
2.3.2. Θετικά σημεία, αδυναμίες και συστάσεις των εμπειρογνομητών για τα ΕΣΔΠ

Κατά την επεξεργασία των εκθέσεων πιστοποίησης του 2021 αποτυπώνεται το πλήθος των θετικών σημείων και των αδυναμιών αλλά και των συστάσεων που έγιναν από τις ΕΕΑΠ. Συνολικά, όπως φαίνεται από το παρακάτω σχήμα, το πλήθος των θετικών σημείων (15) υπολείπεται ελάχιστα των αδυναμιών (18). Βεβαίως το πλήθος των συστάσεων (58) καταδεικνύει το περιθώριο βελτίωσης που υπάρχει και στις περιπτώσεις της θετικής αξιολόγησης (Σχήμα 62).

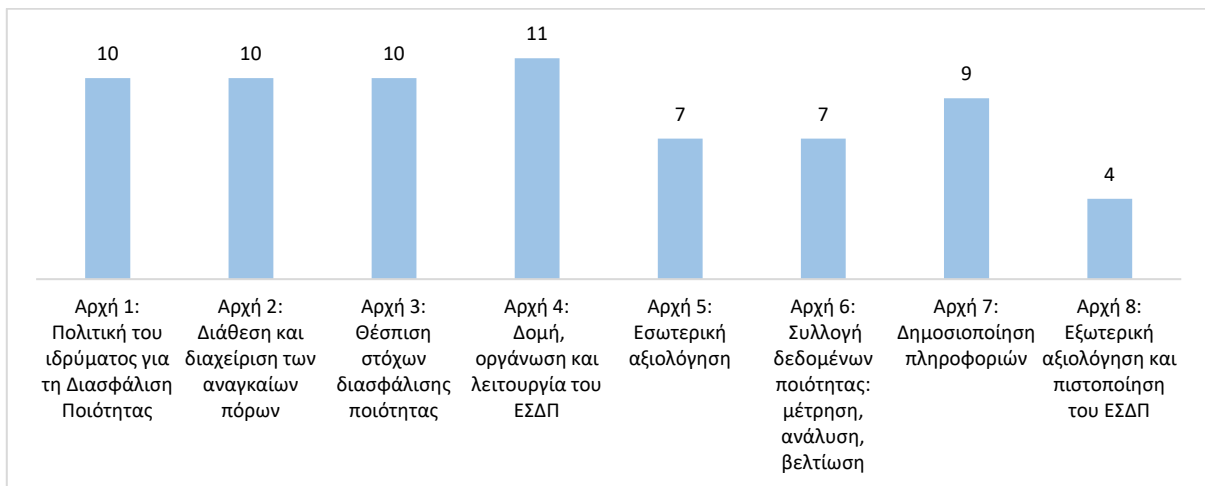
Σχήμα 62. Πλήθος θετικών σημείων, αδυναμιών και συστάσεων

Στο Σχήμα 63 παρουσιάζεται το σύνολο των θετικών σημείων και αδυναμιών σε κάθε αρχή του προτύπου. Από την ανάλυσή τους ανά αρχή προκύπτει ότι τα περισσότερα θετικά σημεία αλλά και οι περισσότερες αδυναμίες σημειώνονται στην Αρχή 2, ενώ τα λιγότερα θετικά ευρήματα σημειώνονται στην Αρχή 3, τις Αρχές 6 και 7. Οι λιγότερες αδυναμίες καταγράφονται στις Αρχές 5, 6 και 8.

Σχήμα 63. Θετικά σημεία και αδυναμίες ανά Αρχή του προτύπου

Ως προς τις 58 συστάσεις οι οποίες υπεβλήθησαν, οι περισσότερες σχετίζονται με την Αρχή 4 (11 συστάσεις) και τις Αρχές 1 ως 3 (10 συστάσεις), ενώ οι λιγότερες σημειώνονται στην Αρχή 8 (4 συστάσεις) και τις Αρχές 5 και 6 (7 συστάσεις). Σχετικό είναι το Σχήμα 64:

Σχήμα 64. Κατανομή πλήθους συστάσεων ανά Αρχή του προτύπου

Παρακάτω, με βάση τη θεματική ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης των ΕΣΔΠ, παρουσιάζονται τα θετικά σημεία και οι αδυναμίες και καταγράφονται οι κυριότερες/συχνότερες συστάσεις οι οποίες διατυπώθηκαν από τις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης.

Αρχή 1: Πολιτική Ποιότητας

Η Αρχή 1 του προτύπου αφορά στη συγκρότηση και εφαρμογή πολιτικής του ιδρύματος για τη διασφάλιση ποιότητας. Τα τρία (3) ιδρύματα τα οποία έλαβαν πιστοποίηση, συμμορφώνονται πλήρως με την Αρχή αυτή.

Οι ΕΕΑΠ δεν κατέγραψαν κανένα θετικό ή αρνητικό σημείο ως προς την Αρχή αυτή. Ωστόσο υπέβαλαν συστάσεις για βελτίωση.

Μέσω των συστάσεών τους, οι ΕΕΑΠ αναφέρονται:

- στην ανάγκη σύνδεσης της πολιτικής ποιότητας με τους στρατηγικούς στόχους και τους KPIs
- την επικοινωνία της πολιτικής ποιότητας
- τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής ποιότητας
- την ανάγκη για μεγαλύτερη κατανόηση από πλευράς των ΟΜΕΑ και τη συμμετοχή τους στον σχεδιασμό και την εφαρμογή του ΕΣΔΠ.

Αρχή 2: Διάθεση και διαχείριση των αναγκαίων πόρων

Η δεύτερη Αρχή του προτύπου ΕΣΔΠ αφορά στη διάθεση και διαχείριση των αναγκαίων πόρων. Τα τρία (3) ιδρύματα τα οποία έλαβαν πιστοποίηση, συμμορφώνονται πλήρως με την Αρχή αυτή.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνονται συχνότερα αναφορές για βέλτιστες πρακτικές οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν, ο ενθουσιασμός και το υψηλό επίπεδο παρακίνησης της διοίκησης και των ανθρώπινων πόρων για την επίτευξη των στόχων του ιδρύματος, η συνεργασία τόσο με τους φοιτητές όσο και με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, ο προσανατολισμός προς την εξεύρεση επιπρόσθετων οικονομικών πόρων αλλά και η καλή κατάσταση των υποδομών. Αδυναμίες, αντίθετα, συνεχίζουν να αποτελούν οι ανεπαρκείς σε ορισμένες περιπτώσεις πόροι (ανθρώπινοι, υλικοί, κεφαλαιακοί) για τη λειτουργία των ιδρυμάτων.

Ως προς τη δεύτερη Αρχή υπογραμμίζεται:

- η ανάγκη για τη στελέχωση των ΜΟΔΙΠ και την κάλυψη θέσεων διοικητικού και τεχνικού προσωπικού
- η πρόσληψη μόνιμου διδακτικού προσωπικού
- ο ρόλος των ΜΟΔΙΠ στη διαδικασία λήψης αποφάσεων
- η ανάγκη εξεύρεσης επιπρόσθετων (οικονομικών) πόρων
- η επέκταση/βελτίωση των υποδομών και
- η ανάγκη ελέγχου της αποδοτικότητας ορισμένων λειτουργιών και μονάδων.

Αρχή 3: Θέσπιση στόχων διασφάλισης ποιότητας

Η Αρχή 3 του προτύπου ΕΣΔΠ σχετίζεται με τη θέσπιση στόχων διασφάλισης ποιότητας. Τα τρία (3) ιδρύματα τα οποία έλαβαν πιστοποίηση, συμμορφώνονται ικανοποιητικά με την Αρχή αυτή.

Ως θετικό σημείο αναφέρεται η χρήση των δεικτών ποιότητας της ΕΘΑΑΕ και άλλων επιπρόσθετων δεικτών. Αντίθετα, ως αδυναμίες αναφέρονται η έλλειψη εξειδίκευσης των στόχων και των δεικτών KPIs ανά ακαδημαϊκή μονάδα αλλά και η ασάφεια ως προς τον τρόπο αξιοποίησης της ανατροφοδότησης από απόφοιτους και ενδιαφερόμενα μέρη στη στοχοθεσία.

Οι συστάσεις που υποβλήθηκαν αφορούν, κυρίως :

- τη σύνδεση των ΚΡΙΣ με τους στόχους ποιότητας και τους στρατηγικούς στόχους του ιδρύματος
- τη διαδικασία για την επικαιροποίησή τους και
- τη συμμετοχή των φοιτητών και των ενδιαφερομένων μερών στους στόχους διασφάλισης ποιότητας.

Αρχή 4: Δομή, οργάνωση και λειτουργία του ΕΣΔΠ

Η Αρχή 4 του προτύπου ΕΣΔΠ αφορά τη δομή, οργάνωση και λειτουργία του ΕΣΔΠ. Με την Αρχή αυτή συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό επίπεδο δύο (2) ιδρύματα, ενώ ένα (1) παρουσιάζει μερική συμμόρφωση.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνεται η στελέχωση της ΜΟΔΙΠ με ικανό προσωπικό και η βελτίωση λειτουργίας της, ο ενθουσιασμός των μελών του διδακτικού προσωπικού για τη σύσταση και λειτουργία των ΟΜΕΑ και η υιοθέτηση της στοχοθεσίας ποιότητας και αναφορών ερευνητικής επίδοσης. Ως αδυναμίες αναφέρονται η ανεπαρκής επικοινωνία του σκοπού και των στόχων του ΕΣΔΠ στα ενδιαφερόμενα μέρη καθώς και οι καθυστερήσεις στη λειτουργία της ΜΟΔΙΠ και θέματα συντονισμού της λειτουργίας των ΟΜΕΑ.

Ως προς την Αρχή 4, οι συστάσεις αφορούν:

- την ανάγκη για μεγαλύτερη τεχνική και διοικητική βοήθεια στην ανάλυση των δεδομένων
- την ενιαία εφαρμογή του ΕΣΔΠ στο ίδρυμα
- τη διαδικασία σύνταξης εγχειριδίου ποιότητας και την επικοινωνία του
- τη διαβεβαίωση ότι όλες οι διαδικασίες του ΕΣΔΠ λειτουργούν κανονικά με την αντίστοιχη τεκμηρίωση.

Αρχή 5: Εσωτερική αξιολόγηση

Η Αρχή 5 του προτύπου ΕΣΔΠ εστιάζει στην εσωτερική αξιολόγηση. Ένα (1) ίδρυμα συμμορφώνεται πλήρως με την Αρχή αυτή και δύο (2) μερικώς.

Ως αδυναμία αναφέρεται σε μια περίπτωση η μη συστηματική και μη ομοιόμορφη εφαρμογή της διαδικασίας αξιολόγησης των μαθημάτων από τους φοιτητές μεταξύ των διαφόρων ακαδημαϊκών μονάδων του ιδρύματος.

Οι συστάσεις που υπεβλήθησαν αφορούν:

- την τακτική ανασκόπηση και αναθεώρηση του συστήματος διασφάλισης ποιότητας και τη διενέργεια συστηματικής ετήσιας αυτοαξιολόγησης
- τη σύνταξη του εγχειριδίου για όλες τις διαδικασίες (πληρότητα, έκταση) και ειδικότερα για τη διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων
- την αυτοματοποίηση και την εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος υποστήριξης των λειτουργιών της ΜΟΔΙΠ.

Αρχή 6: Συλλογή δεδομένων ποιότητας: Μέτρηση, ανάλυση και βελτίωση

Στην Αρχή 6 του προτύπου, η οποία αφορά στη συλλογή δεδομένων ποιότητας: μέτρηση, ανάλυση και βελτίωση, δύο (2) ιδρύματα συμμορφώνονται πλήρως και ένα (1) συμμορφώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό. Ειδικότερα, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

Ως θετικό σημείο περιλαμβάνεται η εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης αποφοίτων και συλλογής σχετικών δεδομένων, ενώ ως αδυναμία καταγράφεται η ανεπαρκής εστίαση στην ανάλυση των δεδομένων και του τρόπου με τον οποία τα δεδομένα επηρεάζουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Μεταξύ των συστάσεων συγκαταλέγονται:

- η αυτοματοποίηση και η τυποποίηση της διαδικασίας συλλογής των δεδομένων
- η συλλογή επιπρόσθετων δεδομένων που αφορούν στις σχέσεις του ιδρύματος με ενδιαφερόμενα μέρη ή τις υποστηρικτικές υπηρεσίες του και
- η αύξηση του ποσοστού ανταπόκρισης σε έρευνες οι οποίες στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας.

Αρχή 7: Δημόσια πληροφόρηση

Στην Αρχή 7 του προτύπου, τα ιδρύματα αξιολογούνται ως προς τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών. Ένα (1) ίδρυμα συμμορφώνεται πλήρως και δύο (2) σε ικανοποιητικό βαθμό.

Στην περίπτωση ενός ιδρύματος επισημαίνεται πως αν και διαθέτει σημαντικά δυνατά σημεία αυτά δεν ανταποκρίνονται στην εικόνα του, επομένως υπάρχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης.

Μεταξύ των συστάσεων αναφέρονται:

- η προσθήκη επιπρόσθετου περιεχομένου στην ιστοσελίδα του ιδρύματος (π.χ. πληροφορίες για τη ΜΟΔΙΠ, ενημερωτικό φυλλάδιο, διδάσκοντες, άριστες εργασίες, επιτεύγματα ιδρυμάτων και επιμέρους ακαδημαϊκών μονάδων) καθώς και
- η δημιουργία αγγλικής έκδοσης του ιστοτόπου.

Αρχή 8: Εξωτερική αξιολόγηση και πιστοποίηση του ΕΣΔΠ

Με την Αρχή 8 του προτύπου, η οποία αφορά στην εξωτερική αξιολόγηση και την πιστοποίηση ΕΣΔΠ, ένα (1) ίδρυμα συμμορφώνεται πλήρως και δύο (2) σε ικανοποιητικό βαθμό.

Ως αδυναμία επισημαίνεται η ανεπαρκής τεκμηρίωση ως προς την υλοποίηση των συστάσεων από την προηγούμενη εξωτερική αξιολόγηση.

Αναφορικά με την Αρχή αυτή, προτείνεται:

- η εντατικοποίηση των προσπαθειών για την υλοποίηση των συστάσεων από την προηγούμενη εξωτερική αξιολόγηση και η σύνταξη σχετικής αναφοράς προόδου
- η ενιαία εφαρμογή του Εσωτερικού Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας (ως προς την εξωτερική αξιολόγηση) και
- η ενθάρρυνση και υποστήριξη συμμετοχής φοιτητών, αποφοίτων, ενδιαφερομένων μερών στις σχετικές διαδικασίες.

2.3.3. Συμπεράσματα πιστοποίησης ΕΣΔΠ

Από την ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης των ΕΣΔΠ για το 2021 και έχοντας εξετάσει τα θετικά σημεία, τις αδυναμίες και τις συστάσεις που έχουν υποβληθεί από τις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης για τα ελάχιστα εσωτερικά συστήματα που απέμειναν για το 2021, από την εφαρμογή του τριετούς προγράμματος πιστοποιήσεων, διαπιστώνονται τα εξής:

Όπως και στα προηγούμενα έτη, οι εκθέσεις πιστοποίησης και αυτών των ΕΣΔΠ αναδεικνύουν περίπου τα ίδια αδύναμα σημεία. Η διαπίστωση αυτή έχει σημαντικές διαστάσεις, καθόσον δεν υπήρξε σχετική ωρίμανση, μετά την πάροδο δύο ετών εφαρμογής της διαδικασίας, για τα Ιδρύματα που αξιολογήθηκαν στο τέλος της τριετίας. Τα Ιδρύματα δεν έχουν ακόμη αντιληφθεί επαρκώς τη σημασία της έκφρασης της στρατηγικής με τους όρους και τα εργαλεία που προσφέρει η διασφάλιση ποιότητας. Χαρακτηριστική είναι η αδυναμία επιτυχούς χρήσης των δεικτών επιδόσεων (KPI's) για την εφαρμογή της. Η εσωτερική αξιολόγηση δεν εφαρμόζεται για το σύνολο των ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων. Το συμπέρασμα αυτό απορρέει από τη μελέτη των ευρημάτων στις εκθέσεις των εμπειρογνομόνων και καταδεικνύει ότι οι αδυναμίες που αναφέρονται έχουν δομικό χαρακτήρα και εμφανίζονται με τυπικό και όχι ουσιαστικό τρόπο, κυρίως στην εσωτερική αξιολόγηση των Προγραμμάτων Σπουδών. Συνέπεια της ίδιας αιτίας είναι και το έλλειμμα ενσωμάτωσης του συνόλου των λειτουργιών του ΑΕΙ στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας καθώς και της εμπλοκής των ενδιαφερομένων μερών, όπως φαίνεται από την περιστασιακή συνεργασία της ΜΟΔΙΠ με τους φοιτητές, τις ΟΜΕΑ των ακαδημαϊκών μονάδων και τις επαγγελματικές ενώσεις και τους εργοδότες. Αδυναμία εντοπίζεται και στην εφαρμογή του προγραμματισμού και της παρακολούθησης των ανθρώπινων και υλικών πόρων των ΑΕΙ, οι οποίοι υποστηρίζουν την ποιότητα λειτουργίας τους και τη βελτίωσή της, καθώς παρατηρείται έλλειμμα λήψης αποφάσεων που βασίζονται σε πληροφορίες και δεδομένα. Το έλλειμμα διδακτικού προσωπικού τείνει να αποτελεί πάγια κατάσταση και το έλλειμμα των υποδομών και ψηφιακών συστημάτων περιστασιακή αδυναμία. Ειδικά η στελέχωση της ΜΟΔΙΠ, η εσωτερική της οργάνωση, η τεχνική και διοικητική υποστήριξη στην εφαρμογή της εσωτερικής αξιολόγησης, η εφαρμογή και επικαιροποίηση του εγχειριδίου ποιότητας καθώς και τα θέματα επικοινωνίας και συνεργασίας με τους εμπλεκόμενους στην ποιότητα, αποτελούν ακόμη τις βασικές αδυναμίες τους. Η θεματική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε από την ΕΘΑΑΕ, με αντικείμενο την εφαρμογή της εσωτερικής διασφάλισης ποιότητας των Ιδρυμάτων, ολοκληρώθηκε με το πέρας της πιστοποίησης όλων των ΕΣΔΠ. Τα ευρήματα της ετήσιας θεματικής ανάλυσης των πιστοποιήσεων των ΕΣΔΠ χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή συνολικών συμπερασμάτων. Η ΕΘΑΑΕ, ήδη από τα αποτελέσματα πιστοποίησης των ετών 2018 και 2019, διερεύνησε τις αιτίες των κοινών αδυναμιών και αποφάσισε να προτείνει τη χρηματοδότηση της αναβάθμισης των πόρων και της επιχειρησιακής ικανότητας των ΜΟΔΙΠ των ΑΕΙ από το ΕΣΠΑ 2016-2020. Το 2021, πρώτο έτος εφαρμογής των χρηματοδοτούμενων έργων των ΜΟΔΙΠ, θα αποτελέσει την έναρξη της αξιολόγησης των δράσεων που σχεδιάστηκαν καθώς και των επιπτώσεών τους στην ενίσχυση της εσωτερικής διασφάλισης ποιότητας των ΑΕΙ. Στο πλαίσιο αυτό, ορισμένες από τις ΜΟΔΙΠ εμφανίζουν ενδιαφέρον για μεγαλύτερη εστίαση στις δραστηριότητές τους και τη διάθεση να μάθουν από την ευρωπαϊκή εμπειρία. Παράδειγμα αποτελεί η διοργάνωση διημερίδας των ΜΟΔΙΠ από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου στις 3-4 Νοεμβρίου 2021 και η συγκέντρωση και παραγωγή αξιόλογου συνεδριακού υλικού¹²⁹.

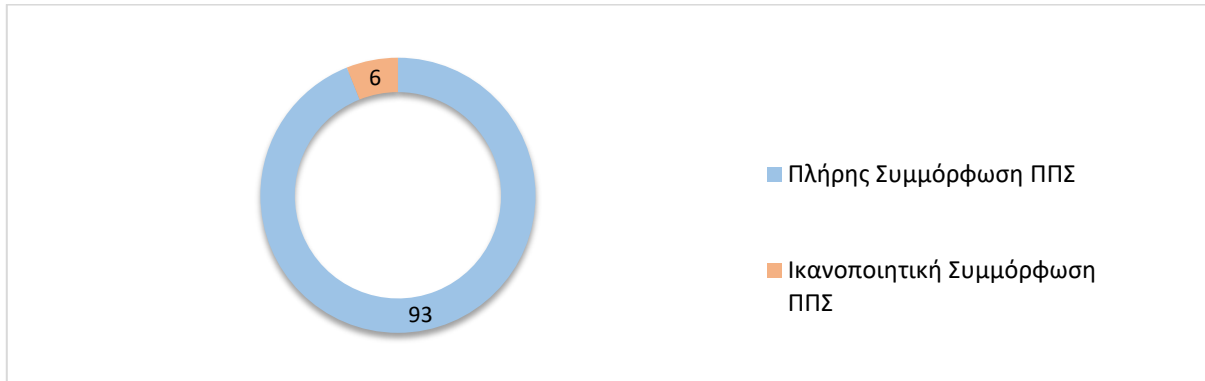
Η ΕΘΑΑΕ αξιοποιεί τα συμπεράσματα της θεματικής ανάλυσης και στις προτάσεις της προς το Υπουργείο Παιδείας είτε στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, είτε στο πλαίσιο των νομοθετικών πρωτοβουλιών του Υπουργείου. Κυρίως όμως τα συμπεράσματα της ανάλυσης αναδεικνύουν και αδύναμες πλευρές τόσο του προτύπου, όσο και της διαδικασίας πιστοποίησης. Η ΕΘΑΑΕ βρίσκεται ήδη στη διαδικασία αναθεώρησης του προτύπου ποιότητας των ΕΣΔΠ και στη βελτίωση της μεθοδολογίας συγγραφής των εκθέσεων πιστοποίησης από την ΕΕΑΠ.

¹²⁹ <https://modip.aegean.gr/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE-%CE%B4%CE%B9-%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%AC%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%B7%CF%82-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CE%B5%CE%B9-3-4112021>

2.3.4. Πιστοποιήσεις ΠΠΣ

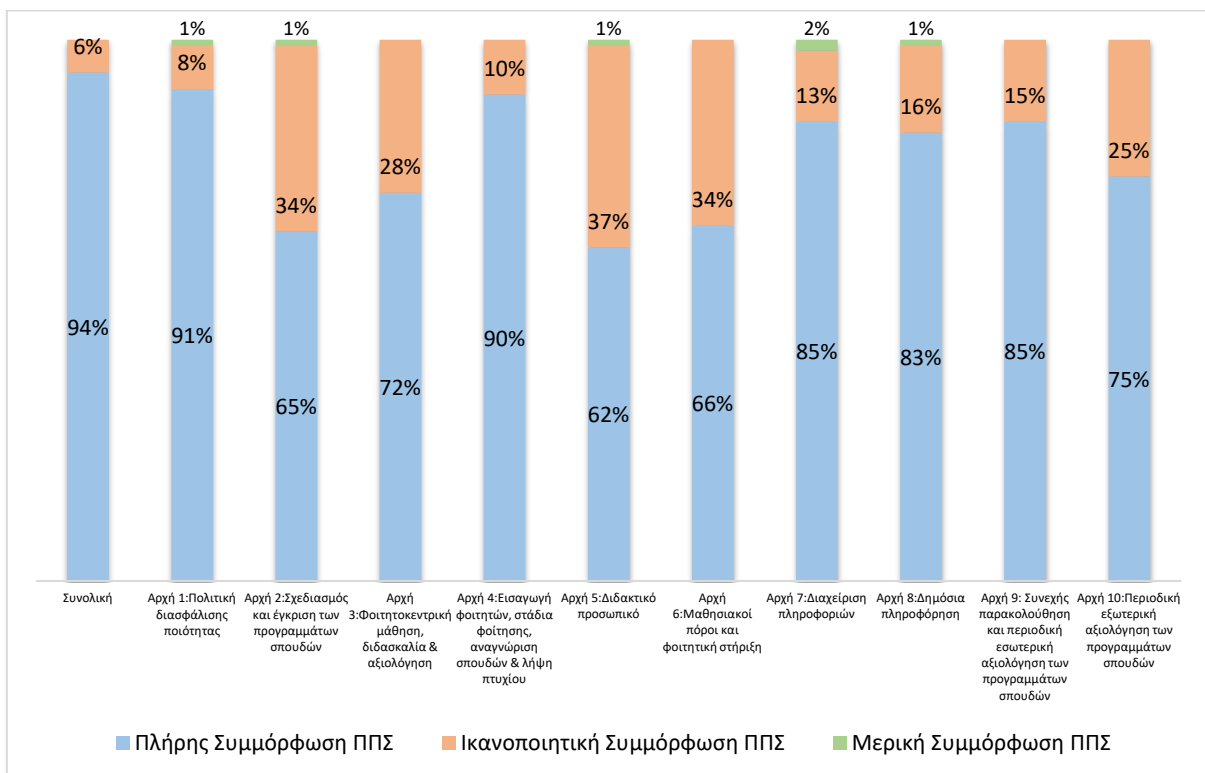
Το 2021 ολοκληρώθηκαν 100 πιστοποιήσεις ΠΠΣ εκ των οποίων μία (1) ενός Ξενόγλωσσου Προγράμματος Σπουδών (ΞΠΣ) με βάση το ειδικό πρότυπο της ΕΘΑΑΕ.

Από τα 99 ΠΠΣ, τα 93 συμμορφώνονται πλήρως με τις απαιτήσεις του προτύπου ενώ τα 6 συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό. Σχετικό είναι το Σχήμα 65.

Σχήμα 65. Πλήθος ΠΠΣ με βάση τον συνολικό βαθμό συμμόρφωσης στο πρότυπο ΠΠΣ

Το παρακάτω Σχήμα 66 αποτυπώνει τον βαθμό συμμόρφωσης στις επιμέρους αρχές του προτύπου πιστοποίησης ΠΠΣ:

Σχήμα 66. Ποσοστό (%) βαθμού συμμόρφωσης στις αρχές του προτύπου ΠΠΣ

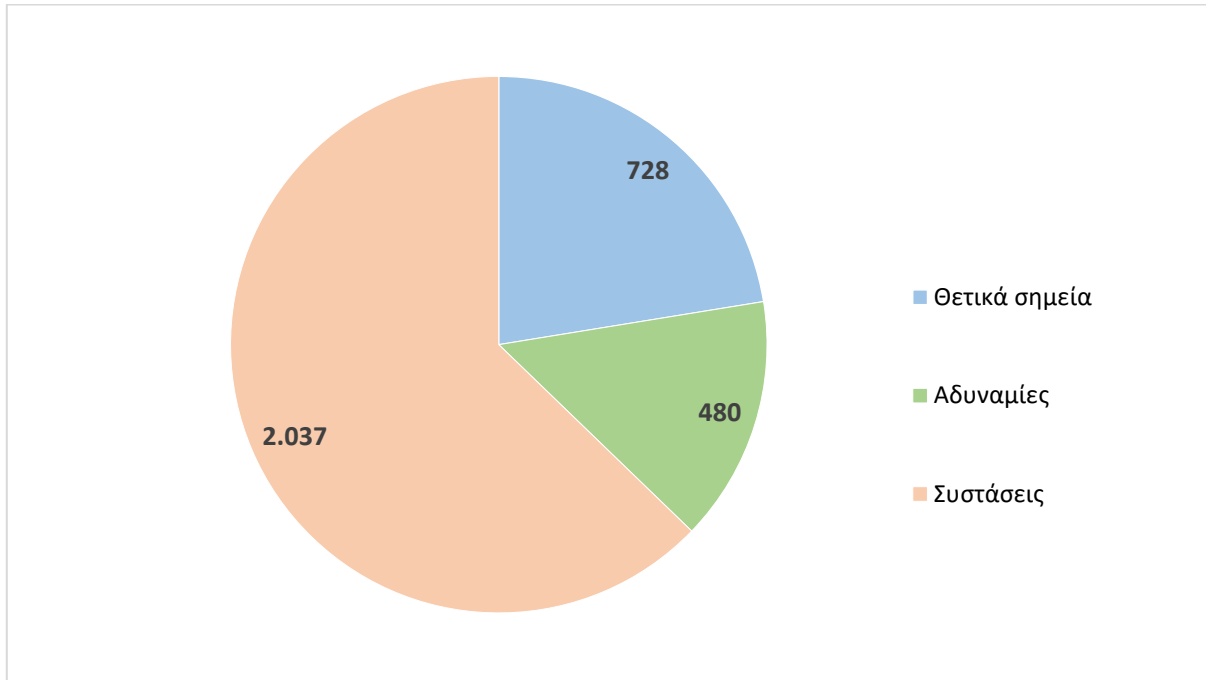
Από το Σχήμα προκύπτει ότι τα υψηλότερα ποσοστά πλήρους συμμόρφωσης, άνω του 70%, καταγράφονται στη συνολική συμμόρφωση (94%), στην Αρχή 1 (91%) και την Αρχή 4 (90%), ενώ τα χαμηλότερα στην Αρχή 5 (62%), την Αρχή 2 (65%) και την Αρχή 6 (66%).

Αντίστοιχα, ικανοποιητική συμμόρφωση σε υψηλό βαθμό σημειώνεται στην Αρχή 5 (37%), τις Αρχές 2 και 6 (34%), ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά της διαπιστώνονται στη συνολική συμμόρφωση (6%) και την Αρχή 1 (8%).

Ακόμη, για τις Αρχές όπου σημειώνεται μερική συμμόρφωση, το ποσοστό παραμένει ιδιαίτερα χαμηλό (2% στην Αρχή 7 και 1% στις Αρχές 1, 2, 5 και 8).

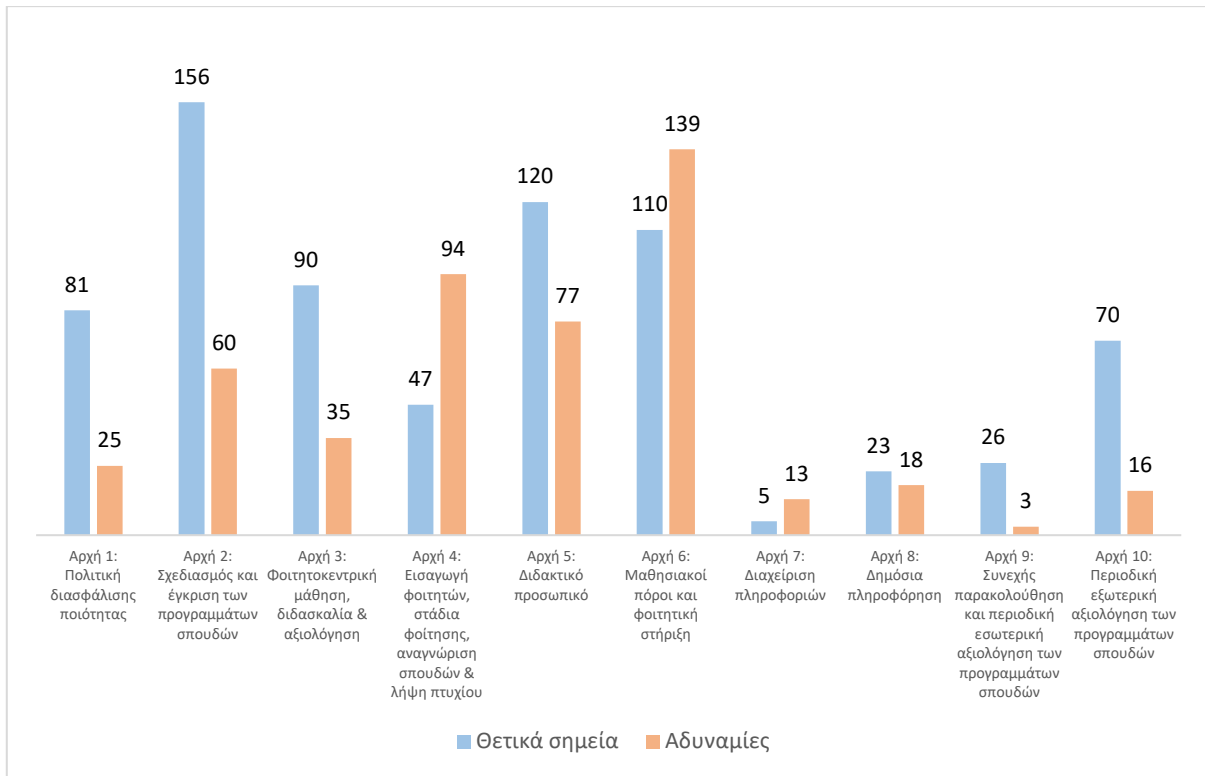
2.3.5. Θετικά σημεία, αδυναμίες και συστάσεις των εμπειρογνομόνων για τα ΠΠΣ

Από την επεξεργασία των εκθέσεων πιστοποίησης προέκυψε ότι τα θετικά σημεία (728) υπερτερούν των αδυναμιών (480), ενώ οι ΕΕΑΠ υπέβαλαν συνολικά 2.037 συστάσεις. Σχετικό είναι το Σχήμα 67.

Σχήμα 67. Πλήθος θετικών σημείων, αδυναμιών και συστάσεων

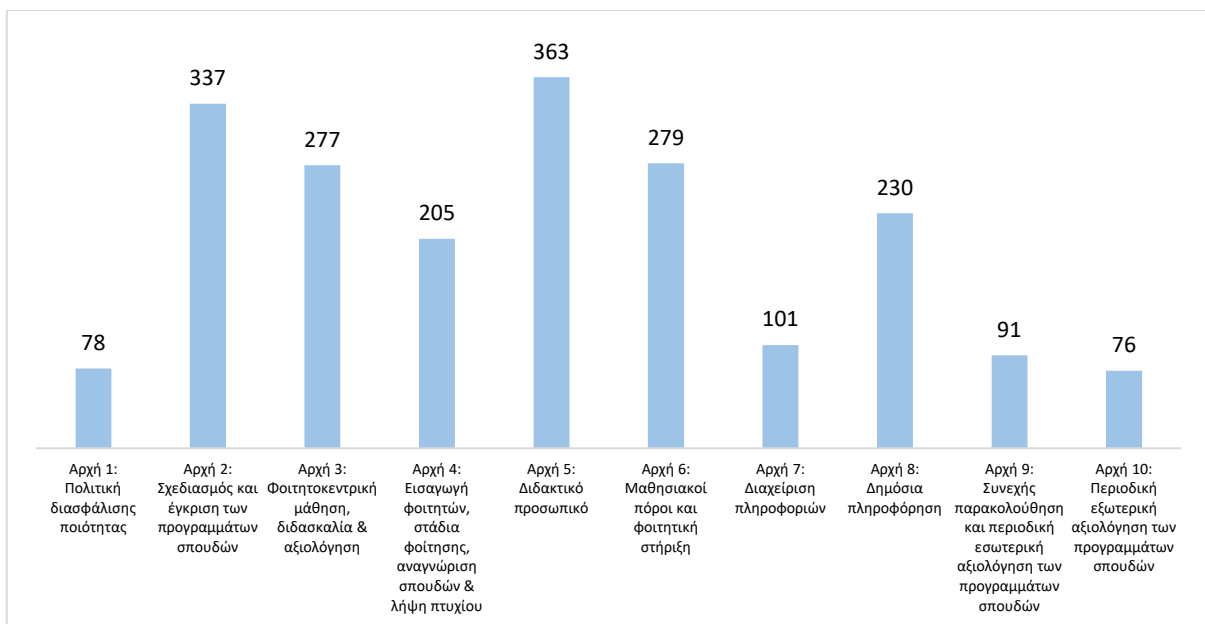
Τα θετικά σημεία και οι αδυναμίες κατανέμονται ανά Αρχή του προτύπου ως εξής (Σχήμα 68):

Σχήμα 68. Πλήθος θετικών σημείων και αδυναμιών ανά αρχή

Τα περισσότερα θετικά σημεία καταγράφονται στην Αρχή 2 (156), την Αρχή 5 (120) και την Αρχή 6 (110) και τα λιγότερα στην Αρχή 7 (5), την Αρχή 8 (23) και την Αρχή 9 (26). Αντίστοιχα, οι περισσότερες αδυναμίες διαπιστώνονται στην Αρχή 6 (139), την Αρχή 4 (94) και την Αρχή 5 (77) ενώ οι λιγότερες στην Αρχή 9 (3), στην Αρχή 7 (13) και την Αρχή 8 (18).

Συστάσεις υποβλήθηκαν και στις 99 εκθέσεις πιστοποίησης ΠΠΣ, οι οποίες αντίστοιχα κατανέμονται ανά Αρχή ως εξής (Σχήμα 69):

Σχήμα 69. Πλήθος συστάσεων ανά Αρχή του προτύπου πιστοποίησης ΠΠΣ

Όπως φαίνεται από το σχήμα, οι περισσότερες συστάσεις αφορούν την Αρχή 5 (363), την Αρχή 2 (337), την Αρχή 6 (279) και την Αρχή 3 (277) ενώ λιγότερες καταγράφηκαν στην Αρχή 10 (76), την Αρχή 1 (78) και την Αρχή 9 (91).

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα θετικά σημεία και οι αδυναμίες των ΠΠΣ και καταγράφονται οι κυριότερες/συχνότερες συστάσεις των ΕΕΑΠ.

Αρχή 1 : Πολιτική διασφάλισης ποιότητας

Η Αρχή 1 του προτύπου αφορά τη συγκρότηση και εφαρμογή πολιτικής του ΠΠΣ για τη διασφάλιση ποιότητας.

Πιο συγκεκριμένα, από τα ενενήντα εννέα (99) ΠΠΣ, τα ενενήντα (90) συμμορφώνονται πλήρως με την Αρχή αυτή, ενώ οκτώ (8) συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό. Μερική συμμόρφωση καταγράφεται σε ένα (1) πρόγραμμα.

Ως θετικά σημεία αναφέρονται η κουλτούρα ποιότητας και διαρκούς βελτίωσης, η αποτελεσματικότητα της στρατηγικής και της στοχοθεσίας, το αποτελεσματικό σύστημα διασφάλισης ποιότητας, η επικαιροποιημένη και αποτελεσματική πολιτική ποιότητας και η αξιοποίηση των KPIs. Στα αδύναμα σημεία εντάσσονται οι δυσλειτουργίες στη στρατηγική και τη στοχοθεσία, το σύστημα διασφάλισης ποιότητας, οι δείκτες KPIs, η διαφάνεια και η αναποτελεσματική κουλτούρα ποιότητας.

Οι συστάσεις που έγιναν από τις ΕΕΑΠ αφορούν κυρίως:

- την αντιστοίχιση της πολιτικής ποιότητας, των στόχων και των δεικτών ποιότητας
- την διαμόρφωση (και επικαιροποίηση) του στρατηγικού σχεδίου, τη διατύπωση οράματος, αποστολής και αξιών
- τη συμμετοχή των φοιτητών στις διαδικασίες ποιότητας
- τη δημοσιοποίηση και επικοινωνία της πολιτικής ποιότητας καθώς και των αποτελεσμάτων της
- τη συμμετοχή εξωτερικών ενδιαφερομένων μερών στη διαμόρφωση και την αξιολόγηση της πολιτικής ποιότητας και
- την επικαιροποίηση της πολιτικής ποιότητας και της εφαρμογής της.

Αρχή 2 : Σχεδιασμός και έγκριση των προγραμμάτων σπουδών

Η Αρχή 2 του προτύπου αφορά την εφαρμογή διαδικασίας σχεδιασμού και έγκρισης των προγραμμάτων σπουδών. Εξήντα τέσσερα (64) προγράμματα σπουδών συμμορφώνονται πλήρως με αυτή, τριάντα τέσσερα (34) σε ικανοποιητικό βαθμό και ένα (1) μερικώς.

Ως θετικά σημεία καταγράφονται η επικαιροποίηση των προγραμμάτων σπουδών, η δομή τους, η συνολική τους ποιότητα, η διεθνοποίηση, η εξωστρέφεια που επιδεικνύουν και το δίκτυο συνεργασιών και με μικρότερη συχνότητα αναφέρεται η αξιοποίηση εξωτερικής συμβουλευτικής επιτροπής για το πρόγραμμα σπουδών και η πληρότητα του οδηγού σπουδών.

Οι κυριότερες αδυναμίες αφορούν τη μη επικαιροποίηση του προγράμματος σπουδών, τη μη αναγνώριση της αριστείας, τη μη αξιοποίηση ανάδρασης από κοινωνικούς εταίρους, την έλλειψη εξωστρέφειας και το ελλιπές δίκτυο συνεργασιών, τις επικαλύψεις και τον μεγάλο αριθμό μαθημάτων, την απουσία μαθημάτων στα αγγλικά και τον δυσλειτουργικό οδηγό σπουδών.

Οι Επιτροπές Αξιολόγησης και Πιστοποίησης συστήνουν κυρίως:

- αλλαγές στη δομή του προγράμματος σπουδών, την προσθαφαίρεση μαθημάτων και την εφαρμογή των ECTS
- την αξιοποίηση πληροφοριών και απόψεων των φοιτητών & των εξωτερικών φορέων για εισαγωγή βελτιώσεων και τη σύσταση σχετικής επιτροπής για τη διαμόρφωση του προγράμματος σπουδών
- την ενίσχυση συγκεκριμένων δεξιοτήτων των φοιτητών (μεθοδολογίας, παρουσιάσεων, έρευνας, ανάλυσης, συγγραφής επιστημονικών εργασιών, business plan κ.λπ.)
- την επικαιροποίηση του προγράμματος σπουδών
- τη προσφορά και την προσθήκη μαθημάτων στα αγγλικά
- τα μαθησιακά αποτελέσματα και τη σύνδεσή τους με το πρόγραμμα σπουδών και
- τη διοργάνωση σεμιναρίων για φοιτητές στα αντικείμενα του προγράμματος σπουδών και την έρευνα.

Αρχή 3 : Φοιτητο-κεντρική μάθηση, διδασκαλία και αξιολόγηση

Η Αρχή 3 του προτύπου αφορά την εφαρμογή της φοιτητο-κεντρικής μάθησης, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση των φοιτητών. Ως προς την Αρχή αυτή διαπιστώθηκε πλήρης συμμόρφωση σε εβδομήντα ένα (71) προγράμματα σπουδών και ικανοποιητική συμμόρφωση σε εικοσιοκτώ (28).

Στα θετικά σημεία που διαπιστώθηκαν περιλαμβάνονται η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ φοιτητών και καθηγητών, η θέσπιση και λειτουργία του προγράμματος σπουδών με βάση φοιτητοκεντρικές αρχές, η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας, η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων αξιολόγησης. Με μικρότερη συχνότητα έχουν επίσης αναφερθεί η λειτουργία αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης παραπόνων και η συμμετοχή των φοιτητών στην αξιολόγηση και η αξιοποίηση ανάδρασής τους.

Μεταξύ των αδυναμιών συγκαταλέγεται η έλλειψη σύγχρονων μεθόδων αξιολόγησης, το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των φοιτητών στην αξιολόγηση, το σύστημα διαχείρισης παραπόνων, ο υπερβολικός φόρτος εργασίας των φοιτητών και η έλλειψη συνεργασίας τους με τους καθηγητές.

Στις συστάσεις που έχουν καταγραφεί στις εκθέσεις πιστοποίησης αναφέρονται:

- η βελτίωση/ενίσχυση της διαδικασίας αξιολόγησης από τους φοιτητές
- ο θεσμός του ακαδημαϊκού συμβούλου
- οι προσπάθειες για την ανάπτυξη φοιτητοκεντρικού περιβάλλοντος (e-class, ομαδικές εργασίες, τεστ αυτοαξιολόγησης, συμμετοχή σε εργαστηριακά έργα/ασκήσεις, βελτίωση αναλογίας διδασκομένων/διδασκόντων για τη διατήρηση αποτελεσματικότητας και ποιότητας της διδασκαλίας)
- η εφαρμογή πολλαπλών μεθόδων αξιολόγησης φοιτητών στα μαθήματα
- η ορθή εφαρμογή για τη διαδικασία διαχείρισης παραπόνων/ενστάσεων των φοιτητών
- η αξιοποίηση των αξιολογήσεων των φοιτητών και η σχετική ενημέρωσή τους και
- η βελτίωση της διδασκαλίας (μέσω επιμόρφωσης των διδασκόντων και νέων μεθόδων διδασκαλίας).

Αρχή 4: Εισαγωγή φοιτητών, στάδια φοίτησης, αναγνώριση σπουδών και λήψη πτυχίου

Η Αρχή 4 του προτύπου αφορά τις διαδικασίες και τους κανονισμούς για την εισαγωγή των φοιτητών, τα στάδια φοίτησης, την αναγνώριση σπουδών και τη λήψη πτυχίου. Ογδόντα εννιά (89) προγράμματα σπουδών συμμορφώνονται πλήρως και δέκα (10) συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό με την Αρχή.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνεται η δυνατότητα κινητικότητας και η πρακτική άσκηση των φοιτητών. Λιγότερο συχνά αναφέρονται η θέσπιση συνδέσμου αποφοίτων, η διαδικασία υποδοχής και ένταξης των νέων φοιτητών, η ποιότητα των εισερχόμενων φοιτητών και ο ικανοποιητικός αριθμός των φοιτητών, η αξιοποίηση των ECTS, το ποσοστό των φοιτητών που παρακολουθούν τα μαθήματα και το σύστημα παρακολούθησης προόδου φοιτητών και αποφοίτων.

Αδυναμίες, οι οποίες διαπιστώνονται συχνότερα, είναι το πλήθος των φοιτητών και το ακαδημαϊκό επίπεδο των νεοεισερχόμενων φοιτητών, οι ανενεργοί φοιτητές, η μη κινητικότητα των φοιτητών, η απουσία συνδέσμου αποφοίτων και η έλλειψη θεσμοθετημένης πρακτικής άσκησης. Αναφέρονται ακόμη η μη αξιοποίηση των ECTS, η μεγάλη διάρκεια σπουδών και απουσία διαδικασίας για την υποδοχή των φοιτητών, το χαμηλό ποσοστό παρακολούθησης μαθημάτων και η έλλειψη παρακολούθησης της προόδου φοιτητών και αποφοίτων.

Οι εμπειρογνώμονες συστήνουν κυρίως:

- την ενίσχυση της πρακτικής άσκησης (αύξηση συμμετεχόντων και διάρκειας)
- την ενίσχυση της κινητικότητας
- την προσθήκη πτυχιακής εργασίας μετά το πέρας των σπουδών ή/και τη βελτίωση της διαδικασίας εκπόνησης πτυχιακής εργασίας
- την εισαγωγή ή βελτίωση της διαδικασίας καλωσορίσματος/υποδοχής και ενημέρωσης των πρωτοετών φοιτητών
- τη βελτίωση ή διατήρηση (σε ορισμένες περιπτώσεις των ρυθμών αποφοίτησης)
- την έκδοση του παραρτήματος διπλώματος και την εφαρμογή του σχετικού κανονισμού
- την προώθηση και την επιβράβευση της αριστείας
- την ανάπτυξη του μηχανισμού υποστήριξης των φοιτητών οι οποίοι έχουν χαμηλή επίδοση.

Αρχή 5: Διασφάλιση ποιότητας διδακτικού προσωπικού

Η Αρχή 5 του προτύπου αφορά την εφαρμογή κανόνων διασφάλισης ποιότητας του διδακτικού προσωπικού. Τα περισσότερα προγράμματα σπουδών (61) συμμορφώθηκαν πλήρως, ενώ τριάντα επτά (37) συμμορφώθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό και ένα (1) μερικώς.

Ως θετικά σημεία αναγνωρίζονται το υψηλό επίπεδο των διδασκόντων και η ισχυρή τους δέσμευση στην εκτέλεση του έργου τους, το επίπεδο της ερευνητικής τους απόδοσης και των συνεργασιών, η σύνδεση έρευνας και διδασκαλίας και η αποτελεσματικότητα των προσλήψεων.

Στις αδυναμίες αναφέρεται ο μικρός αριθμός διδασκόντων και ο φόρτος εργασίας τους, η έλλειψη κινήτρων εξέλιξης και το ανεπαρκές πλαίσιο επιμόρφωσης και υποστήριξης μέσω καθοδήγησης, η ελλιπής ενίσχυση της έρευνας και της σύνδεσής της με τη διδασκαλία, η ανισορροπία των φύλων, οι ελλιπείς προσλήψεις και η ανεπαρκής αξιοποίηση της κινητικότητας.

Μεταξύ των συστάσεων που διατυπώθηκαν από τους εμπειρογνώμονες είναι:

- η ανάγκη για προσλήψεις νέου προσωπικού, το οποίο θα πρέπει να είναι διεθνούς κύρους, σε νέα αντικείμενα και η ανάπτυξή του
- η επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού ως προς τις νέες διδακτικές πρακτικές και η ανάπτυξη σχετικών διαδικασιών ποιότητας
- η ενίσχυση της ερευνητικής παραγωγικότητας και απήχησης του προσωπικού
- η κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού
- η αναγνώριση της αριστείας ως προς την διδασκαλία, την έρευνα και την παροχή υπηρεσιών
- οι ενέργειες για τη σύνδεση διδασκαλίας και έρευνας
- η κατάρτιση στρατηγικού πλάνου έρευνας, ερευνητικής πολιτικής, στόχων και δεικτών έρευνας και
- η καθιέρωση της αυτοαξιολόγησης των διδασκόντων και της συστηματικής αξιολόγησής τους σε ετήσια βάση.

Αρχή 6: Μαθησιακοί πόροι και φοιτητική στήριξη

Η Αρχή 6 του προτύπου αφορά την επάρκεια μαθησιακών πόρων και τις υπηρεσίες φοιτητικής στήριξης. Από τα 99 προγράμματα σπουδών, τα εξήντα πέντε (65) έχουν συμμορφωθεί πλήρως και τα υπόλοιπα τριάντα τέσσερα (34) έχουν επιτύχει ικανοποιητική συμμόρφωση.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνονται η κατάσταση των υποδομών και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, η διασύνδεση με την αγορά εργασίας, η ενίσχυση των υποστηρικτικών υπηρεσιών προς τους φοιτητές, η ενίσχυση της βιβλιοθήκης και των ερευνητικών εργαστηρίων καθώς και του θεσμού του ακαδημαϊκού συμβούλου, η προσβασιμότητα των υποδομών από ΑΜΕΑ και η στήριξη του προσωπικού.

Αντίθετα, οι συχνότερες αδυναμίες σχετίζονται με τις υποδομές που θα πρέπει να βελτιωθούν/επεκταθούν και να συντηρηθούν, το ανεπαρκές αριθμητικά προσωπικό υποστήριξης, τη μη πλήρη αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, τη μειωμένη χρηματοδότηση. Λιγότερα συχνά αναφέρονται προβλήματα όπως η έλλειψη εγκαταστάσεων για ΑΜΕΑ, θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εγκαταστάσεων και διασύνδεσης με την αγορά εργασίας.

Μεταξύ των συστάσεων αναφέρονται:

- η συντήρηση/επέκταση και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών
- η διασύνδεση με τους απόφοιτους και η υποστήριξή τους για τη δημιουργία συλλόγου
- η ανάγκη εξεύρεσης περισσότερων πόρων και η συσχέτισή τους με τους φοιτητές
- η προμήθεια εξοπλισμού και λογισμικού των εργαστηρίων
- η διεύρυνση/βελτίωση των υπηρεσιών προς τους φοιτητές
- η ανάπτυξη των υπηρεσιών διασύνδεσης με την αγορά εργασίας και τη σταδιοδρομία των φοιτητών και αποφοίτων και
- η υποστήριξη των φοιτητών ΑΜΕΑ και η προσαρμογή των υποδομών για τη διευκόλυνση της προσβασιμότητας.

Αρχή 7: Διαχείριση πληροφοριών

Η Αρχή 7 του προτύπου αφορά τη συλλογή και διαχείριση των πληροφοριών εκ μέρους των ακαδημαϊκών μονάδων καθώς και την αξιοποίησή τους στη λήψη αποφάσεων. Από το σύνολο των 99

προγραμμάτων σπουδών, τα ογδόντα τέσσερα (84) συμμορφώνονται πλήρως, δεκατρία (13) προγράμματα σπουδών συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό και δύο (2) προγράμματα σπουδών συμμορφώνονται μερικώς.

Ως θετικά σημεία αναφέρονται η αποτελεσματική διαχείριση και αξιοποίηση των δεδομένων αν και με μεγαλύτερη συχνότητα αναφέρεται ως αδυναμία ο τρόπος επεξεργασίας και αξιοποίησης των δεδομένων και το χαμηλό επίπεδο δημόσιας διάθεσης πληροφοριών και αποτελεσμάτων.

Οι εμπειρογνώμονες συστήνουν:

- τη διεξαγωγή ερευνών και τη συλλογή δεδομένων για ρυθμούς αποφοίτησης, σταδιοδρομία, επιτευχθέντα μαθησιακά αποτελέσματα, ικανοποίηση προσωπικού/φοιτητών, φόρτο εργασίας μελών ΔΕΠ, υποδομές καθώς και την ανάπτυξη και τον υπολογισμό σχετικών δεικτών ποιότητας
- τη βελτίωση της μεθοδολογίας συλλογής/ανάλυσης δεδομένων και παρουσίασης αποτελεσμάτων
- την εκτενέστερη αξιοποίηση δεδομένων για τη βελτίωση της διαδικασίας διαχείρισης πληροφοριών και την ανάπτυξη σχεδίων δράσης και
- την αναβάθμιση των πληροφοριακών υποδομών για τη διαχείριση των δεδομένων.

Η εφαρμογή των ποιοτικών κριτηρίων από την ΕΘΑΑΕ για την ετήσια κατανομή της δημόσιας χρηματοδότησης στα ΑΕΙ ωθεί τα ιδρύματα στην καταγραφή και παρακολούθηση μιας σειράς δεικτών που αναφέρονται και στις συστάσεις των εξωτερικών εμπειρογνομώνων. Αναμένεται, επομένως, να υπάρξει σημαντική βελτίωση σε αυτόν τον τομέα για το σύνολο των προγραμμάτων σπουδών.

Αρχή 8: Δημόσια πληροφόρηση

Η Αρχή 8 του προτύπου αφορά την υποχρέωση των ακαδημαϊκών μονάδων για τη δημόσια πληροφόρηση των δραστηριοτήτων τους και, ειδικότερα, των θεμάτων σπουδών, έρευνας, υπηρεσιών, κανονισμών, οδηγιών κ.λπ. Ως προς την Αρχή αυτή σημειώνεται πλήρης συμμόρφωση σε ογδόντα δύο (82) προγράμματα σπουδών, ικανοποιητική συμμόρφωση σε δεκάξι (16) προγράμματα και μερική συμμόρφωση σε ένα (1).

Στα θετικά σημεία έχουν καταγραφεί η λειτουργία ενός επικαιροποιημένου/λειτουργικού ιστοτόπου, η αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης καθώς και οι ενέργειες προώθησης/προβολής του προγράμματος σπουδών. Μεταξύ των αδυναμιών περιλαμβάνονται η λειτουργία ανεπαρκούς ως προς τις πληροφορίες ιστοτόπου και η μη αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Οι προτάσεις των εμπειρογνομώνων αφορούν κυρίως:

- την προσπάθεια για επικαιροποιημένες πληροφορίες που παρουσιάζονται στις ιστοσελίδες (και στα αγγλικά) με δομημένο τρόπο και για τον εμπλουτισμό των ιστοτόπων με επιπρόσθετο υλικό από τις δραστηριότητες του ΠΠΣ (π.χ. πρακτική άσκηση, ερευνητικά αποτελέσματα, υλοποιούμενα ερευνητικά έργα)
- την αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης
- την παρουσίαση αποτελεσμάτων ποιότητας/επιδόσεων διασφάλισης ποιότητας
- τη διαμόρφωση σχετικής επικοινωνιακής στρατηγικής και
- τη διαθεσιμότητα διαδικασίας για τη συστηματική επικαιροποίηση της ιστοσελίδας.

Αρχή 9: Συνεχής παρακολούθηση και περιοδική αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών

Η Αρχή 9 του προτύπου αφορά τη συνεχή παρακολούθηση και περιοδική αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών. Ογδόντα τέσσερα (84) προγράμματα σπουδών συμμορφώνονται πλήρως με τις απαιτήσεις της Αρχής και δεκαπέντε (15) προγράμματα συμμορφώνονται ικανοποιητικά.

Στα θετικά σημεία αναφέρονται η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης και της αρμόδιας επιτροπής, ενώ διαπιστώνεται ικανοποίηση των φοιτητών από τη διαδικασία. Ως αδυναμία, αν και με μικρή συχνότητα, αναφέρεται η ανεπαρκής λειτουργία του συστήματος αξιολόγησης.

Μεταξύ των συστάσεων που έχουν υποβληθεί, οι κυριότερες αφορούν:

- την ανατροφοδότηση από φοιτητές, αποφοίτους, εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη και την αξιοποίηση ανατροφοδότησης με συστηματικό τρόπο
- τη συστηματική εφαρμογή της διαδικασίας αξιολόγησης του ΠΠΣ με την ανάλογη τεκμηρίωση
- την σύσταση συμβουλευτικής επιτροπής για το πρόγραμμα σπουδών (με εκπροσώπους αγοράς, φοιτητών, διδασκόντων) με καθορισμό ρόλων και την επικοινωνία προτάσεων και πλάνου ενεργειών στα όργανα διοίκησης του τμήματος/σε ενδιαφερόμενα μέρη και
- την εσωτερική ενημέρωση προσωπικού για την αξιολόγηση και την εξεύρεση τρόπων για την παρακίνηση του προσωπικού και των φοιτητών να συμμετέχουν στις διαδικασίες της αξιολόγησης.

Αρχή 10: Περιοδική εξωτερική αξιολόγηση των ΠΠΣ

Η Αρχή 10 του προτύπου αφορά την περιοδική εξωτερική αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών. Η πλήρης συμμόρφωση με την Αρχή αυτή επιτεύχθηκε από εβδομήντα τέσσερα (74) προγράμματα προπτυχιακών σπουδών και η ικανοποιητική συμμόρφωση διαπιστώθηκε σε είκοσι πέντε (25).

Ως προς την Αρχή αυτή διαπιστώνεται, κυρίως, αξιοποίηση των συστάσεων από την εξωτερική αξιολόγηση, επαρκείς συνεργασίες με τους κοινωνικούς εταίρους και καλές σχέσεις με την τοπική κοινωνία. Παρόλα αυτά, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες τα παραπάνω σημεία συνιστούν αδυναμίες.

Ως συστάσεις αναφέρονται:

- η ανάγκη για εφαρμογή των συστάσεων από την προηγούμενη εξωτερική αξιολόγηση και την κατάρτιση πλάνου αντιμετώπισης αδυναμιών
- η συστηματική εφαρμογή της περιοδικής εξωτερικής αξιολόγησης
- η συστηματική συμμετοχή φοιτητών και εξωτερικών ενδιαφερομένων μερών στις ενέργειες βελτίωσης
- η επικοινωνία των αποτελεσμάτων από την εξωτερική αξιολόγηση στα ενδιαφερόμενα μέρη και
- η επιδίωξη διεθνών πιστοποιήσεων και η διερεύνηση της σημασίας των διεθνών κατατάξεων ως προς την ανάδειξη ισχυρών σημείων, αδυναμιών και προσδιορισμού περιοχών για βελτίωση.

Πιστοποίηση ποιότητας Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών

Ένα ακόμη Ξενόγλωσσο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών πιστοποιήθηκε το 2021, με βάση το νέο Πρότυπο Ποιότητας ΞΠΣ που εξέδωσε η ΕΘΑΑΕ.

Σύμφωνα με την έκθεση πιστοποίησης της επιτροπής, το προπτυχιακό πρόγραμμα Ιατρικής του ΕΚΠΑ στην αγγλική γλώσσα συμμορφώνεται πλήρως με τις απαιτήσεις του προτύπου σε κάθε μία από τις έντεκα (11) Αρχές του.

Στα δυνατά του σημεία περιλαμβάνονται η εξωστρέφεια και η συμμετοχή της Ιατρικής Σχολής σε διεθνή δίκτυα, το υψηλό επίπεδο σπουδών και μαθησιακών αποτελεσμάτων, οι επαρκείς και βελτιούμενες υποδομές, η πολύ καλή υποστήριξη του διδακτικού προσωπικού για την επίτευξη των στόχων του, ο ανεπτυγμένος θεσμός του ακαδημαϊκού συμβούλου, το πρόγραμμα e-learning με τις καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και η επέκταση του συστήματος διαχείρισης παραπόνων στους διεθνείς φοιτητές. Επίσης, αποτελεί υπόδειγμα για την εξέλιξη της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Η κυριότερη αδυναμία του είναι η μειωμένη δυνατότητα να καλύψει πλήρως την απόκτηση κλινικής εμπειρίας για όλους τους αλλοδαπούς φοιτητές, κάτι που μεταφράζεται σε διαθεσιμότητα θέσεων στις κλινικές. Επίσης, ως αδύνατα σημεία καταγράφονται η διασπορά των εγκαταστάσεων για την κλινική εκπαίδευση, το ύψος του προϋπολογισμού και η καταλληλότητα των υποδομών για ξένους φοιτητές ΑΜΕΑ.

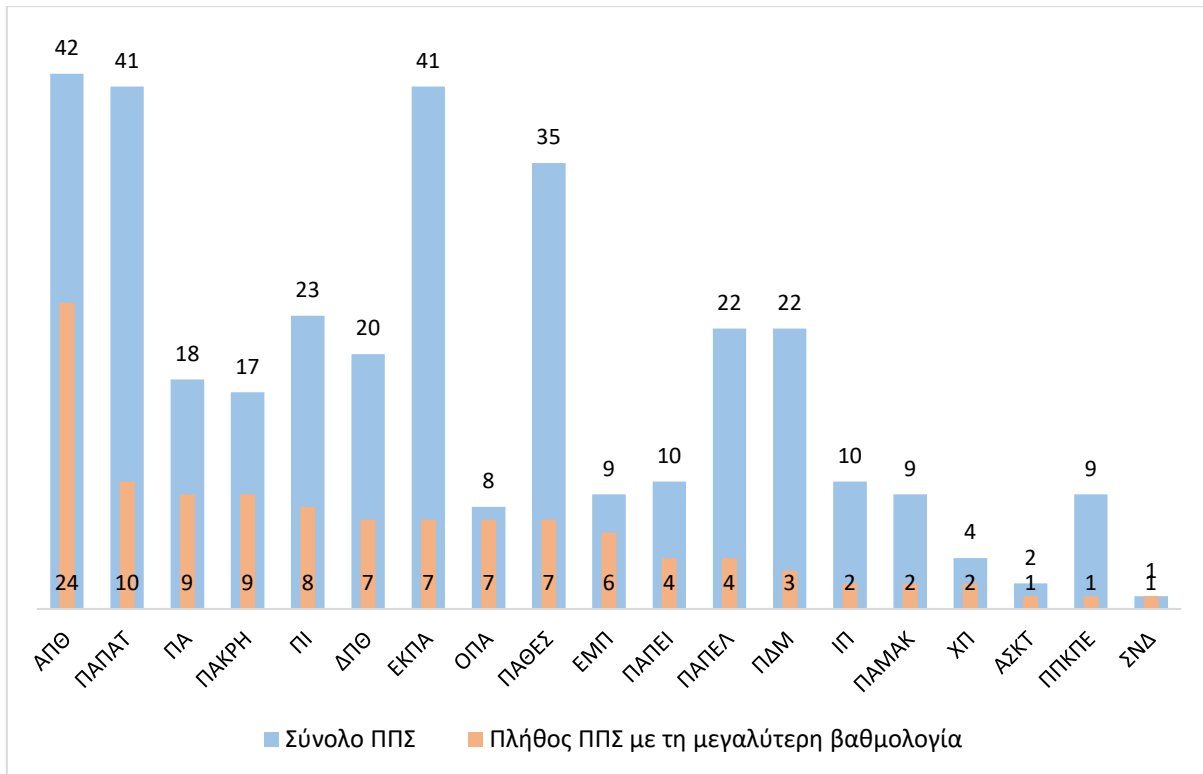
Μεταξύ των συστάσεων που υπεβλήθησαν από την ΕΕΑΠ περιλαμβάνονται η μεγαλύτερη συνεργασία με ξένους καθηγητές και η δυνατότητα συμμετοχής των φοιτητών σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο εξωτερικό, η πρόσληψη Ελλήνων της διασποράς, η ίδρυση νέων ΠΜΣ στα αγγλικά, η αναγνώριση σπουδών των ξένων φοιτητών στην Ελλάδα σε περίπτωση που αποφασίσουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη χώρα μας, η προσφορά μαθημάτων ελληνικής γλώσσας, η πιστοποίηση της Σχολής από τον World Federation for Medical Education, η στελέχωση με νέο διδακτικό προσωπικό, το μικρό μέγεθος των ομάδων για κλινική εκπαίδευση, η ενθάρρυνση συμμετοχής των ξένων φοιτητών σε αξιολογήσεις μαθημάτων και του προγράμματος σπουδών και η επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού.

2.3.6. Συμπεράσματα από την ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης ΠΠΣ

Η εικόνα που αναδύεται από τις πιστοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν μέχρι το τέλος του 2021 είναι γενικά καλή έως πολύ καλή. Τα Ιδρύματα στην πλειονότητά τους εμφανίζουν σημαντική βελτίωση στη συμμόρφωση με τις αρχές του προτύπου, στην προετοιμασία των φακέλων και στην παρουσίαση της δραστηριότητάς τους. Το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας καταγράφεται στην βαθμολογία που επιτυγχάνουν.

Το γράφημα στο Σχήμα 70 αποτυπώνει το πλήθος των πιστοποιήσεων ΠΠΣ ανά ίδρυμα που πέτυχαν πλήρη συμμόρφωση σε τουλάχιστον 8 από τις αρχές του προτύπου και αποτελεί μια ακόμη ένδειξη συνολικής ποιότητας. Το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών ξεχωρίζει σε αυτό τον τομέα με 7 από τα 8 προγράμματα σπουδών του να βαθμολογούνται υψηλά. Ακολουθούν το ΕΜΠ με 6 από τα 9 και το ΑΠΘ με 24 από τα 42. Στο Παράρτημα 3 παρατίθενται αναλυτικά τα ΠΠΣ κάθε Ιδρύματος με την καλύτερη βαθμολογία.

Τα αποτελέσματα δείχνουν επίσης πως όσο αυξάνει η εμπειρία της ΜΟΔΙΠ του οικείου Ιδρύματος, τόσο βελτιώνεται η προετοιμασία των Τμημάτων του για την διαδικασία της πιστοποίησης.

Σχήμα 70. Πλήθος ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία σε σχέση με το σύνολο των ΠΠΣ ανά ίδρυμα

Οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα Ιδρύματα για τη βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών τους είναι τρεις:

- α) τα θέματα σχεδιασμού και δομής των προγραμμάτων,
- β) το μαθησιακό περιβάλλον ως προς την επάρκεια υποδομών, ασφάλειας και υπηρεσιών για τους φοιτητές, και
- γ) η ποιότητα και το πλήθος του διδακτικού προσωπικού.

Στις τρεις αυτές περιοχές απαιτήσεων τα Ιδρύματα έλαβαν τη χαμηλότερη βαθμολογία.

Συγκεκριμένα:

Οι κυριότερες αδυναμίες των προγραμμάτων αφορούν το συχνά ανεπείκαιρο περιεχόμενο σε μαθήματα με μεγάλο αριθμό επικαλύψεων, την έλλειψη αναγνώρισης της αριστείας, την απομόνωση από κοινωνικούς εταίρους, την έλλειψη εξωστρέφειας και το ελλιπές δίκτυο συνεργασιών, το σοβαρό έλλειμμα μαθημάτων στα αγγλικά και τον δυσλειτουργικό οδηγό σπουδών.

Στις αδυναμίες του διδακτικού προσωπικού αναφέρεται ο μικρός αριθμός και ο φόρτος εργασίας τους, η έλλειψη κινήτρων εξέλιξης και το ανεπαρκές πλαίσιο επιμόρφωσης και υποστήριξης μέσω της καθοδήγησης, η ελλιπής ενίσχυση της έρευνας και της σύνδεσής της με τη διδασκαλία, η ανισορροπία των φύλων, το έλλειμμα προσλήψεων επιστημόνων εγνωσμένου κύρους από το εξωτερικό.

Οι συχνότερες αδυναμίες του μαθησιακού περιβάλλοντος σχετίζονται με τις υποδομές που θα πρέπει να βελτιωθούν/επεκταθούν και να συντηρηθούν, το ανεπαρκές αριθμητικά προσωπικό υποστήριξης, το έλλειμμα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, τη μειωμένη χρηματοδότηση, τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εγκαταστάσεων και τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας.

Η ΕΘΑΑΕ, από την ανάλυση που πραγματοποίησε, διαπίστωσε στενή σχέση μεταξύ των δύο πρώτων αδυναμιών και επεσήμανε ότι ορισμένα προγράμματα χρειάζονται πλήρη αναδιάρθρωση

αντικειμένου και δομής, πρόκληση την οποία πολλές φορές πρέπει να αντιμετωπίσουν σε συνδυασμό με την απασχόληση νέου προσωπικού στο πλαίσιο των ευκαιριών που παρέχει ο νόμος και η χρηματοδότηση του ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης. Επιπλέον, επισημαίνει ότι οι ΜΟΔΙΠ θα πρέπει να ασχοληθούν πιο ενεργά, μέσω της εσωτερικής αξιολόγησης, και να καθοδηγήσουν τα Τμήματα στην εξάλειψη των διαπιστωμένων αδυναμιών. Ως προς το μαθησιακό περιβάλλον, ειδικότερα τα θέματα υγιεινής, ασφάλειας και αισθητικής των χώρων θα πρέπει να απασχολήσουν την ηγεσία του εκάστοτε Ιδρύματος, ώστε να προβεί σε κεντρική επίλυση τους. Ωστόσο, προβλήματα τα οποία θεωρούνται οριζόντια για το σύνολο των ΑΕΙ της χώρας, είναι τα χαμηλά ποσοστά αποφοίτησης και οι χαμηλοί ρυθμοί απασχολησιμότητας των αποφοίτων. Τα ΑΕΙ, μέσω των Γραφείων Διασύνδεσης και της ΕΘΑΑΕ, συμμετέχουν σε απογραφική έρευνα ιχνηλάτησης των αποφοίτων τους, ως μέρος της αντίστοιχης ευρωπαϊκής (Eurograduate 2022).

Ειδικότερα για την άρση οριζόντιων αδυναμιών, η ΕΘΑΑΕ συμμετέχει στον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων από το ΕΣΠΑ που αποσκοπούν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των Γραφείων Διασύνδεσης (ΕΔΒΜ131) των ΑΕΙ και των ΜΟΔΙΠ (ΕΔΒΜ124). Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι ενέργειες της Αρχής οι οποίες υλοποιήθηκαν το 2021.

Ως αποτέλεσμα της πιλοτικής αυτής δράσης:

1. Δημιουργήθηκε τεύχος προδιαγραφών διασύνδεσης των συστημάτων μεταξύ ΑΕΙ και ΕΘΑΑΕ για τη μεταφορά των εν λόγω δεδομένων. Η μεθοδολογία για την εφαρμογή της πιλοτικής δράσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για το σύνολο της εφαρμογής διασύνδεσης των συστημάτων ΜΟΔΙΠ με την ΕΘΑΑΕ.
2. Στη συνέχεια, η ΕΘΑΑΕ ήρθε σε συνεννόηση με τους κατασκευαστές των συστημάτων φοιτητολογίου και διαχείρισης προσωπικού των Ιδρυμάτων ώστε να αναλάβουν την υλοποίηση των εργασιών της πιλοτικής αυτοματοποιημένης διασύνδεσης για τα δεδομένα αυτά.
3. Οι εν λόγω κατασκευαστές συμφώνησαν στην άμεση (εντός ενός μηνός) υλοποίηση της πιλοτικής εφαρμογής και προσδιόρισαν το σχετικό κόστος ανά Ίδρυμα.
4. Η ΕΘΑΑΕ εξασφάλισε, μετά από συμφωνία του ΥΠΑΙΘ και της Διαχειριστικής Αρχής, την πρόσθετη χρηματοδότηση των έργων ΜΟΔΙΠ για την κάλυψη του παραπάνω κόστους ανά Ίδρυμα.
5. Σε συνέχεια των παραπάνω, η ΜΟΔΙΠ μπορεί να προχωρήσει στην ανάθεση ή επιλογή αναδόχων για την ανάπτυξη του πληροφοριακού της συστήματος και τη διασύνδεσή του με το πληροφοριακό σύστημα της ΕΘΑΑΕ (ΟΠΕΣΠ), αξιοποιώντας τα υλικά και τη μεθοδολογία της πιλοτικής δράσης.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της υλοποίησης του Πακέτου Εργασίας «Δράσεις εκπαίδευσης του προσωπικού των ΑΕΙ» της πράξης ΜΟΔΙΠ, προσδιορίστηκαν οι ειδικότερες λειτουργίες και τεχνικές απαιτήσεις, στις οποίες θα πρέπει να ανταποκρίνεται η παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης που θα αναλάβουν οι εξωτερικοί ανάδοχοι που θα επιλεγθούν για την υλοποίηση της (εκπαίδευση στελεχών που οργανώνεται και παρέχεται από τις ΜΟΔΙΠ).

Τέλος, στο πλαίσιο της πιστοποιημένης εκπαίδευσης των στελεχών ΜΟΔΙΠ, που οργανώνεται και παρέχεται από την ΕΘΑΑΕ μέσω σύγχρονης και ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης, προσδιορίστηκαν τα σχετικά μαθήματα¹³⁰ και συγκεντρώθηκε το υλικό εκπαίδευσης για θέματα ειδικού ενδιαφέροντος για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

¹³⁰ 1. Διοίκηση ποιότητας για την Ανώτατη Εκπαίδευση: Πρότυπα, εσωτερική και εξωτερική διασφάλιση ποιότητας.

2. Συλλογή και χρήση δεδομένων της Ανώτατης Εκπαίδευσης: Συστήματα, παραγωγή και χρήση δεικτών επιδόσεων για τα ΑΕΙ.

3. Διεθνές περιβάλλον της Ανώτατης Εκπαίδευσης: Ευρωπαϊκοί θεσμοί, Ιδρύματα, οργάνωση και δραστηριότητες, επιδόσεις και καλές πρακτικές.

2.3.7. Χρηματοδότηση Γραφείων Διασύνδεσης/συστήματος ιχνηλάτησης αποφοίτων

Η ΕΘΑΑΕ, στο πλαίσιο των διευρυσμένων αρμοδιοτήτων της όπως αυτό προσδιορίζεται από τον νόμο 4653/2020, συμβάλλει στη διαμόρφωση και υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση, βασικός πυλώνας της οποίας είναι και η εναρμόνιση των ιδρυμάτων με τις ανάγκες μιας σύγχρονης οικονομίας και ευημερούσας κοινωνίας. Η εναρμόνιση αυτή προϋποθέτει πολύπλευρη προετοιμασία των φοιτητών αφενός από πλευράς γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων στη βάση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών και αφετέρου σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού, διαχείρισης της σταδιοδρομίας και δια βίου μάθησης.

Αντικείμενο της δράσης αποτελεί η δημιουργία και λειτουργία του δικτύου των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών. Κύριο κορμό του Δικτύου θα αποτελέσει η ανάπτυξη και εγκατάσταση Ενιαίου Πληροφοριακού Συστήματος από την ΕΘΑΑΕ και η σύνδεσή του με τα υφιστάμενα πληροφορικά συστήματα των Γραφείων καθώς και η χρήση των δικαιωμάτων (licences) κάθε Γραφείου Διασύνδεσης.

Η ΕΘΑΑΕ, το 2021, προχώρησε στον προσδιορισμό των τομέων επέκτασης του πληροφοριακού της συστήματος προκειμένου να είναι δυνατή η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων που αφορούν την ιχνηλάτηση των αποφοίτων των ιδρυμάτων σε εθνικό επίπεδο. Ακόμη, δόθηκαν ορισμένες βασικές οδηγίες στα ιδρύματα για το εθνικό σύστημα ιχνηλάτησης αποφοίτων.

Παράλληλα, η ΕΘΑΑΕ έχει οριστεί εθνικό σημείο αναφοράς (national reference point) για το θέμα της ιχνηλάτησης των αποφοίτων στην Ευρώπη. Αυτό σημαίνει ότι έχει την ευθύνη για τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διαδικασίας συλλογής και ανάλυσης των σχετικών δεδομένων (μέσω του πληροφοριακού της συστήματος) στο πλαίσιο της συνεργασίας της με τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης.

Η Ελλάδα έχει δηλώσει το ενδιαφέρον της για να συμμετάσχει στον δεύτερο πιλοτικό γύρο της Πανευρωπαϊκής Έρευνας Αποφοίτων (Eurograduate Survey 2022) συλλέγοντας ορισμένες βασικές πληροφορίες αποφοίτων:

- Δημογραφικές και κοινωνικοοικονομικές
- Εκπαίδευσης
- Απασχόλησης
- Επιμορφώσεων

Ως εκ τούτου, η ΕΘΑΑΕ συμμετείχε σε σειρά ενημερωτικών διαδικτυακών σεμιναρίων τα οποία διοργανώθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με τα ιδρύματα¹³¹ που συντονίζουν και υποστηρίζουν την πρωτοβουλία αυτή, με θέμα τη διαμόρφωση του κοινού ερωτηματολογίου, τη μεθοδολογία και τις τεχνικές προδιαγραφές υλοποίησης.

3. Έκδοση Νέου Προτύπου Πιστοποίησης

Το 2021, η ΕΘΑΑΕ συνέταξε ακόμη ένα πρότυπο ποιότητας στη βάση των Ευρωπαϊκών Αρχών και Κατευθύνσεων (ESG) 2015 προκειμένου να πιστοποιηθούν τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών (ΠΜΣ).

¹³¹ German Centre for Higher Education Research and Science Studies, Capstan, Institute for Advanced Studies

3.1. Το Πρότυπο για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Ειδικότερα, το Πρότυπο για τα ΠΜΣ περιλαμβάνει 10 απαιτήσεις βάσει των οποίων ελέγχεται η συμμόρφωση των προγραμμάτων αυτών. Ακολουθεί συνοπτική παρουσίαση τους:

1. Πολιτική και στοχοθεσία ποιότητας για τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών του ιδρύματος και της ακαδημαϊκής μονάδας

Τα ΑΕΙ θα πρέπει να εφαρμόζουν μια πολιτική διασφάλισης ποιότητας, η οποία θα αποτελεί μέρος του στρατηγικού τους σχεδιασμού. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να αναπτύσσεται και να εξειδικεύεται (με τη συμμετοχή και εξωτερικών φορέων) στα ΠΜΣ του ιδρύματος και της ακαδημαϊκής μονάδας. Η πολιτική αυτή θα πρέπει να δημοσιοποιείται και να εφαρμόζεται από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

2. Σχεδιασμός και έγκριση των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών

Τα ΑΕΙ θα πρέπει να σχεδιάζουν τα ΠΜΣ μετά από συγκεκριμένη έγγραφη διαδικασία, η οποία θα πρέπει να προβλέπει τους συμμετέχοντες, τις πηγές άντλησης πληροφοριών και τα όργανα έγκρισης του ΠΜΣ. Στον σχεδιασμό των ΠΜΣ καθορίζονται οι στόχοι, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και οι προοπτικές απασχόλησης. Τα στοιχεία αυτά και τα στοιχεία της δομής των ΠΜΣ δημοσιοποιούνται στο πλαίσιο του οδηγού σπουδών τους.

3. Φοιτητο-κεντρική μάθηση, διδασκαλία και αξιολόγηση

Τα ΑΕΙ θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα ΠΜΣ παρέχουν τις αναγκαίες προϋποθέσεις στους φοιτητές, ώστε αυτοί να ενθαρρύνονται να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία μάθησης. Οι εφαρμοζόμενες μέθοδοι αξιολόγησης των φοιτητών πρέπει να προσανατολίζονται προς αυτή την κατεύθυνση.

4. Επιλογή φοιτητών, στάδια φοίτησης, αναγνώριση σπουδών και απονομή διπλώματος

Τα ΑΕΙ θα πρέπει να καταρτίσουν και να εφαρμόζουν δημοσιευμένους κανονισμούς για όλα τα θέματα και στάδια των σπουδών (επιλογή φοιτητών, στάδια φοίτησης, εκπόνηση διπλωματικής εργασίας, αναγνώριση σπουδών και απονομή διπλώματος).

5. Διδακτικό προσωπικό των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών

Τα ΑΕΙ οφείλουν να διασφαλίζουν το επίπεδο γνώσεων και ικανοτήτων των μελών του διδακτικού τους προσωπικού, να εφαρμόζουν αξιοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες για την επιλογή, την επιμόρφωση και την περαιτέρω εξέλιξή τους.

6. Μαθησιακοί πόροι και φοιτητική στήριξη

Τα ΑΕΙ θα πρέπει να διαθέτουν επαρκή χρηματοδότηση για την κάλυψη των αναγκών της διδασκαλίας και της μάθησης των ΠΜΣ. Αφενός μεν θα πρέπει να διαθέτουν επαρκείς υποδομές και υπηρεσίες για τη μάθηση και την υποστήριξη των φοιτητών, αφετέρου δε να διευκολύνουν την άμεση πρόσβαση σε αυτές με τη θέσπιση σχετικών εσωτερικών κανόνων (π.χ. αίθουσες, εργαστήρια, βιβλιοθήκες, δίκτυα, υπηρεσίες σταδιοδρομίας, κοινωνικής πολιτικής, κ.λπ.).

7. Διαχείριση πληροφοριών

Τα ΑΕΙ έχουν την πλήρη ευθύνη για τη συλλογή, ανάλυση και χρήση πληροφοριών, με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των ΠΜΣ καθώς και των συναφών δραστηριοτήτων, με τρόπο ενιαίο, λειτουργικό και άμεσα προσβάσιμο.

8. Δημόσια πληροφόρηση για τα ΠΜΣ

Τα ΑΕΙ είναι υποχρεωμένα να δημοσιοποιούν τις εκπαιδευτικές και ακαδημαϊκές τους δραστηριότητες που αφορούν στα ΠΜΣ με άμεσο και προσβάσιμο τρόπο. Οι σχετικές πληροφορίες θα πρέπει να είναι επικαιροποιημένες και διατυπωμένες με αντικειμενικότητα και σαφήνεια.

9. Συνεχής παρακολούθηση και περιοδική εσωτερική αξιολόγηση των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών

Τα ΑΕΙ και οι ακαδημαϊκές μονάδες θα πρέπει να διαθέτουν εσωτερικό σύστημα διασφάλισης ποιότητας, στο πλαίσιο του οποίου θα πραγματοποιούν έλεγχο και ετήσια εσωτερική αξιολόγηση των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών τους, έτσι ώστε, μέσω της παρακολούθησης και των ενδεχομένων διορθώσεων, να επιτυγχάνονται οι στόχοι που έχουν ορισθεί, με τελικό αποτέλεσμα τη συνεχή βελτίωση τους. Στο πλαίσιο των ανωτέρω δράσεων είναι αναγκαία η ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

10. Περιοδική εξωτερική αξιολόγηση των ΠΜΣ

Τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών πρέπει να υποβάλλονται σε περιοδική εξωτερική αξιολόγηση από επιτροπές εμπειρογνομόνων που ορίζονται από την ΕΘΑΑΕ, με σκοπό την πιστοποίηση τους. Η διάρκεια της πιστοποίησης καθορίζεται από την ΕΘΑΑΕ.

4. Απασχολησιμότητα αποφοίτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

4.1. Μεθοδολογική προσέγγιση

Για τη διερεύνηση της απασχολησιμότητας των αποφοίτων εξετάστηκαν πρόσφατες σχετικές μελέτες, όπως αυτή του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας που συντονίζει το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας & Ανθρώπινου Δυναμικού (Ε.Ι.Ε.Α.Δ.) «Ζήτηση και Προσφορά ανά επάγγελμα, κλάδο και δεξιότητες 2020-2024» και η μελέτη του IOBE «Εκπαίδευση και αγορά εργασίας στην Ελλάδα: Επιπτώσεις της κρίσης και προκλήσεις». Επίσης, λήφθησαν υπόψη και πρόσφατες μελέτες ορισμένων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων για τη σταδιοδρομία των αποφοίτων τους. Διαπιστώθηκε ότι η βασική πηγή στοιχείων σε όλες τις μελέτες είναι τα αντίστοιχα δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ. Η μελέτη της ΕΘΑΑΕ βασίζεται τόσο στα πιο πρόσφατα δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ, όσο και στα δεδομένα της Αρχής για τους αποφοίτους και την ακαδημαϊκή δομή σε Ιδρύματα, Τμήματα και Προγράμματα Σπουδών της ελληνικής Ανώτατης Εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό διαπιστώθηκε ότι η ταξινόμηση κατά δραστηριότητα (ΣΤΑΚΟΔ-08) της ΕΛΣΤΑΤ δεν εξυπηρετεί στην αντιστοίχιση με τα πανεπιστημιακά τμήματα.

Ως εκ τούτου, χρησιμοποιήθηκε η κωδικοποίηση κατά επάγγελμα (ISCO-08), η οποία ανταποκρίνεται καλύτερα στην ταξινόμηση και συσχέτιση με τα τμήματα των πανεπιστημίων. Περαιτέρω, έγινε η αντιστοίχιση του κάθε ΠΠΣ με επάγγελμα κατά ISCO -08. Η κωδικοποίηση κατά επάγγελμα ISCO-08, την οποία εφαρμόζει η ΕΛΣΤΑΤ με βάση τη διεθνή ταξινόμηση της UNESCO, έχει πραγματοποιηθεί έως το επίπεδο του τριψήφιου κωδικού, δηλαδή στο τρίτο επίπεδο ανάλυσης από τα τέσσερα που υπάρχουν. Τα στοιχεία της τριψήφιας κωδικοποίησης απεστάλησαν στην ΕΘΑΑΕ, κατόπιν σχετικού αιτήματος προς την ΕΛΣΤΑΤ. Στη συνέχεια, στη μελέτη πραγματοποιήθηκε η διερεύνηση των ποσοστών απασχόλησης και ανεργίας σε κλάδους και επαγγέλματα στα οποία απασχολούνται απόφοιτοι και συνεκτιμήθηκε ο ετήσιος ρυθμός αποφοίτησης και το πλήθος αποφοίτων στις σχετικές επιστημονικές περιοχές. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων από τη σύγκριση του ρυθμού αύξησης ή μείωσης της ζήτησης των επαγγελμάτων και συνεπώς, κατά τα ανωτέρω, των αντιστοιχιζόμενων ακαδημαϊκών τίτλων με τον ρυθμό παραγωγής (προσφοράς) των αποφοίτων ανά επιστημονική

ειδικότητα κατέληξε σε συμπεράσματα για την προοπτική απασχόλησης των αποφοίτων ανά επιστημονική ειδικότητα.

4.2. Εφαρμογή

Με βάση την ταξινόμηση των ιδιοτήτων απασχόλησης της ΕΛΣΤΑΤ, η κατηγορία των «επαγγελματιών» συγκεντρώνει το 94,6% των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι έξι υποκατηγορίες διψήφιας ταξινόμησης μπορούν να συσχετιστούν με μεγαλύτερη ακρίβεια με τα γνωστικά αντικείμενα των πανεπιστημιακών τμημάτων.

Η κατάταξη ανά επάγγελμα ISCO-08 στη διψήφια κωδικοποίηση χωρίζεται σε έξι (6) κατηγορίες επαγγελματιών. Στον πίνακα παρουσιάζεται η εξέλιξη της απασχόλησης για κάθε μία από τις 6 διψήφιας κατηγορίες των επαγγελματιών για το διάστημα 2011-2020 (Πίνακας 35). Σε όλες τις κατηγορίες επαγγελματιών, πλην εκείνης των εκπαιδευτικών, παρατηρείται αύξηση στην απασχόληση στη σύγκριση του έτους 2011 με το 2020. Πιο σημαντική αυτή στους επαγγελματίες του τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας με 75,36%, ενώ ακολουθούν οι επαγγελματίες υγείας με αύξηση 31,52% και οι επαγγελματίες επιχειρήσεων και διοίκησης με αύξηση 12,38%.

Πίνακας 35. Εξέλιξη Απασχόλησης για την περίοδο 2011-2020 ανά διψήφια ταξινόμηση επαγγελματιών ISCO-08 σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ

Κατηγορία Επαγγέλματος Διψήφιος Κωδικός ISCO- 08	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ποσοστιαία Αύξηση από 2011 σε 2020
Ασκούντες επιστημονικά επαγγέλματα και μηχανικοί	118.056	119.141	115.961	112.072	107.109	118.252	120.963	116.271	114.408	126.328	7,01%
Επαγγελματίες του τομέα της υγείας	94.330	92.801	101.333	100.663	104.998	112.682	14.480	111.389	118.436	124.062	31,52%
Εκπαιδευτικοί	265.705	249.866	236.601	239.978	245.516	246.255	245.993	248.354	259.419	264.251	-0,55%
Επαγγελματίες επιχειρήσεων και διοίκησης	103.895	102.816	105.492	103.240	98.672	107.852	112.929	114.072	107.956	116.754	12,38%
Επαγγελματίες του τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας	17.676	18.337	22.414	14.664	11.911	13.923	22.192	28.027	27.547	30.997	75,36%
Επαγγελματίες του νομικού, κοινωνικού και πολιτιστικού κλάδου	115.857	107.314	102.634	94.949	101.609	109.102	112.667	119.017	124.906	118.834	2,57%
Σύνολο	715.519	690.275	684.435	665.566	669.815	708.066	729.224	737.130	752.672	781.226	9,18%

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι πιο αναλυτικές κατηγορίες επαγγελματιών με βάση την τριψήφια ταξινόμηση ISCO-08 (Πίνακας 36, Πίνακας 37). Ειδικότερα, ο Πίνακας 36 καταγράφει μεγάλη αύξηση στους σχεδιαστές και αναλυτές λογισμικού και εφαρμογών (+83,28%, 12.889 νέες θέσεις), στους επαγγελματίες διοίκησης (+63,72%, 13398 νέες θέσεις), καθώς και στους

επαγγελματίες του τομέα της υγείας, όπως οδοντιάτρους, φαρμακοποιούς κ.ά (59,84%, 18.520 νέες θέσεις).

Πίνακας 36. Εξέλιξη Απασχόλησης για την περίοδο 2011-2020 ανά τριψήφια ταξινόμηση επαγγελματιών ISCO-08 σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (επαγγελματίες με αύξηση απασχόλησης)

Τριψήφιος Κωδικός Επαγγέλματος (ISCO-08)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ποσοστιαία αύξηση από 2011 σε 2020
251 Σχεδιαστές και αναλυτές λογισμικού και εφαρμογών	15.476	16.354	20.907	13.407	9.552	11.290	19.180	25.578	24.932	28.365	83,28%
242 Επαγγελματίες διοίκησης	21.027	27.119	26.013	26.252	24.408	26.779	21.125	18.122	16.984	34.425	63,72%
226 Άλλοι επαγγελματίες του τομέα της υγείας	30.948	31.308	28.697	29.360	37.607	42.392	42.340	39.668	41.461	49.468	59,84%
225 Κτηνίατροι	2.842	3.711	3.588	2.538	3.910	3.378	2.819	2.359	3.560	3.902	37,30%
214 Μηχανικοί (εξαρουμένων των ηλεκτροτεχνολόγων)	44.275	41.562	47.607	52.583	53.909	51.414	55.252	55.451	51.435	60.539	36,73%
222 Νοσηλευτές και μαίες	6.685	11.702	17.551	16.240	13.459	14.264	14.423	14.524	13.270	15.889	35,78%
264 Συγγραφείς, δημοσιογράφοι και επαγγελματίες του γλωσσικού τομέα	10.514	15.458	14.687	9.458	12.820	20.198	19.223	14.949	15.456	14.126	34,35%
231 Διδακτικό προσωπικό ΑΕΙ	15.588	13.794	12.293	16.801	12.344	14.719	11.829	15.312	18.720	20.542	31,78%
213 Επαγγελματίες των επιστημών της ζωής	14.078	14.530	13.685	11.344	9.809	16.306	18.478	13.601	17.163	18.464	31,16%
263 Επαγγελματίες κοινωνικού & θρησκευτικού τομέα	32.311	28.761	23.969	20.717	26.925	25.864	30.215	35.460	42.340	39.786	23,14%
211 Επαγγελματίες των φυσικών επιστημών και των επιστημών της γης	9.313	9.060	6.785	9.306	6.847	8.270	7.618	7.137	10.850	11.265	20,97%
252 Επαγγελματίες βάσεων δεδομένων και δικτύων	2.200	1.983	1.508	1.258	2.360	2.634	3.012	2.449	2.616	2.632	19,65%
234 Δάσκαλοι και νηπιαγωγοί	85.696	80.366	79.814	84.509	88.150	88.570	86.041	85.648	93.249	100.265	17,00%
221 Ιατροί εν γένει	52.649	43.609	49.880	51.413	49.270	50.574	52.991	53.492	58.417	52.961	0,59%
265 Καλλιτέχνες εν γένει	15.276	12.444	12.282	16.409	15.445	14.425	13.916	14.741	17.748	15.291	0,10%

Αντιθέτως στον παρακάτω Πίνακα παρατηρείται σημαντική μείωση στις κατηγορίες των βιβλιοθηκονόμων, αρχειοθετών (-41,39%), στους ηλεκτροτεχνολόγους μηχανικούς (-32,54%), καθώς και στους καθηγητές δευτεροβάθμιας (-20,02%) και επαγγελματικής εκπαίδευσης (-17,92%).

Πίνακας 37. Εξέλιξη Απασχόλησης για την περίοδο 2011-2020 ανά τριψήφια ταξινόμηση επαγγελματιών ISCO-08 σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (επαγγελματίες με μείωση απασχόλησης)

Τριψήφιος Κωδικός Επαγγέλματος (ISCO-08)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ποσοστιαία μείωση από 2011 σε 2020
262 Βιβλιοθηκονόμοι, αρχειοθέτες και έφοροι αρχαιοτήτων, μουσείων	2.836	2.311	1.528	680	1.077	1.760	1.434	1.265	1.036	1.662	-41,39%
215 Ηλεκτροτεχνολόγοι μηχανικοί	18.658	15.966	16.632	17.650	19.244	19.793	16.303	12.483	11.684	12.586	-32,54%
233 Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	97.713	93.510	82.176	74.611	82.807	79.513	80.007	79.211	78.624	78.150	-20,02%
232 Καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης	7.823	11.096	11.052	8.074	6.549	7.693	11.549	9.664	7.207	6.421	-17,92%
216 Αρχιτέκτονες, τοπογράφοι, πολεοδόμοι και σχεδιαστές	26.476	33.091	27.777	19.528	15.776	19.915	20.245	24.703	22.129	22.428	-15,29%
261 Νομικοί εν γένει	54.921	48.340	50.167	47.685	45.342	46.856	47.880	52.601	48.325	47.968	-12,66%
243 Επαγγελματίες πωλήσεων, έρευνας αγοράς και δημοσίων σχέσεων	13.475	12.456	12.684	11.296	9.139	9.988	13.800	16.840	16.940	12.995	-3,56%
241 Επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα	69.393	63.241	66.796	65.692	65.125	71.086	78.004	79.110	74.033	69.335	-0,08%
235 Άλλοι εκπαιδευτικοί	58.886	51.101	51.266	55.983	55.667	55.761	56.568	58.520	61.621	58.874	-0,02%

Ο Πίνακας 38 καταγράφει την ετήσια παραγωγή αποφοίτων για το 2020 προς το σύνολο των απασχολούμενων για τις κύριες επαγγελματικές κατηγορίες κατά ISCO-08. Για την καταγραφή αυτή αντιστοιχήθηκαν όλα τα τμήματα των ελληνικών πανεπιστημίων με τις κατηγορίες επαγγελμάτων κατά ISCO-08, όπως φαίνεται στο Παράρτημα 3. Στη συνέχεια αθροίστηκε ο συνολικός αριθμός αποφοίτων του 2020 για κάθε επαγγελματική κατηγορία. Όσο πιο μικρό είναι το ποσοστό ετήσιας παραγωγής αποφοίτων προς το σύνολο των απασχολούμενων, φαίνεται μια καλύτερη δυνατότητα απορρόφησης των συγκεκριμένων αποφοίτων στην αγορά εργασίας, αν και υπάρχουν αρκετοί

επιπλέον παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν τη συνολική απορρόφηση και ελκυστικότητα κάθε επαγγέλματος.

Πίνακας 38. Ποσοστό ετήσιας παραγωγής αποφοίτων βάσει του συνόλου αποφοίτων και απασχολούμενων έτους 2020

Τριψήφιος Κωδικός Επαγγέλματος ISCO-08	Αριθμός Αποφοίτων 2020	Αριθμός Απασχολούμενων 2020	Ετήσια παραγωγή αποφοίτων προς το σύνολο των απασχολούμενων
241 Επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα	1.414	69.335	2,04%
232 Καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης	143	6.421	2,23%
221 Ιατροί εν γένει	1.426	52.961	2,69%
226 Άλλοι επαγγελματίες του τομέα της υγείας	1.364	49.468	2,76%
233 Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	2.161	78.150	2,77%
234 Δάσκαλοι και νηπιαγωγοί	2.877	100.265	2,87%
261 Νομικοί εν γένει	1.396	47.968	2,91%
225 Κτηνίατροι	163	3.902	4,18%
216 Αρχιτέκτονες, τοπογράφοι, πολεοδόμοι και σχεδιαστές	952	22.428	4,24%
265 Καλλιτέχνες εν γένει	711	15.291	4,65%
214 Μηχανικοί	3.588	60.539	5,93%
25 Επαγγελματίες του τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας	1.666	30.997	5,37%
222 Νοσηλευτές και μαίες	1.030	15.889	6,48%
242 Επαγγελματίες διοίκησης	3.315	34.425	9,63%
264 Συγγραφείς, δημοσιογράφοι και επαγγελματίες του γλωσσικού τομέα	1.477	14.126	10,46%
213 Επαγγελματίες των επιστημών της ζωής	2.400	18.464	13,00%
211 Επαγγελματίες των φυσικών επιστημών και των επιστημών της γης	1.480	11.265	13,14%
263 Επαγγελματίες του κοινωνικού και θρησκευτικού τομέα	8.272	39.786	20,79%
262 Βιβλιοθηκονόμοι, αρχειοθέτες και έφοροι αρχαιοτήτων, μουσείων	460	1.662	27,68%

Ο Πίνακας 39 αντιπαραβάλλει τους πίνακες 31, 32 και 33. Συσχετίζεται ο ρυθμός παραγωγής αποφοίτων με τον ρυθμό αύξησης ή μείωσης των θέσεων εργασίας ανά επάγγελμα (ζήτηση) στην αγορά εργασίας και προσδιορίζεται η προοπτική κάθε επιστημονικού κλάδου αποφοίτων.

Πίνακας 39. Συσχέτιση ρυθμού παραγωγής αποφοίτων με τη ζήτηση στην αγορά εργασίας

Τριψήφιος Κωδικός Επαγγέλματος ISCO-08	Μεταβολή Απασχόλησης 2011-2020	Ετήσια παραγωγή αποφοίτων επί των απασχολούμενων	Προοπτικές ¹³²
25 Πληροφορική	+75,36%	5,37%	▲
242 Επαγγελματίες διοίκησης	+63,72%	9,63%	▲
226 Επαγγελματίες τομέα υγείας	+59,84%	2,76%	▲
214 Μηχανικοί	+36,73%	5,93 %	▲
222 Νοσηλευτές και μαίες	+35,78%	6,48%	—
225 Κτηνίατροι	+37,30%	4,18%	—
234 Δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και νηπιαγωγοί	+17,00%	2,87%	—
221 Ιατροί εν γένει	+0,59%	2,69%	—
241 Επαγγελματίες του χρηματο -οικονομικού τομέα	-0,08%	1,97%	—
213 Επαγγελματίες επιστημών της ζωής	+31,16%	13,00%	—
211 Επαγγελματίες φυσικών επιστημών, γεωλόγοι και γεωφυσικοί	+20,97%	13,14%	—
264 Συγγραφείς, δημοσιογράφοι & επαγγελματίες γλωσσικού τομέα	+34,35%	10,46%	—
263 Επαγγελματίες του κοινωνικού & θρησκευτικού τομέα	+23,14%	21,02%	▼
265 Καλλιτέχνες εν γένει	+0,1%	4,65%	▼
261 Νομικοί εν γένει	-12,66%	2,91%	▼
232 Καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης	-17,92%	2,23%	▼
216 Αρχιτέκτονες, τοπογράφοι, πολεοδόμοι και σχεδιαστές	-15,29%	4,24%	▼
233 Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	-20,02%	2,77%	▼
262 Βιβλιοθηκονόμοι, αρχειοθέτες και έφοροι αρχαιοτήτων, μουσείων	-41,39%	27,68%	▼

Πηγή: Παραγωγή, επεξεργασία ΕΘΑΑΕ

Τέλος, παρουσιάζεται το ποσοστό των ανέργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού για τα τέσσερα (4) τρίμηνα του 2020, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Πίνακας 40). Παρατηρείται ότι όταν αυξάνεται το επίπεδο εκπαίδευσης, μειώνεται το ποσοστό ανεργίας.

¹³² ▲ Θετικές Προοπτικές — Σχετικά Θετικές Προοπτικές ▼ Αρνητικές Προοπτικές

Πίνακας 40. Ποσοστό ανέργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ

Επίπεδο Εκπαίδευσης	Α' τρίμηνο 2020	Β' τρίμηνο 2020	Γ' τρίμηνο 2020	Δ' τρίμηνο 2020
Σύνολο	16,2	16,7	16,2	16,2
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	6,9	7,2	10,2	9,6
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	11,8	12,1	13,5	13,1
Πτυχίο Ανώτερης Τεχν. Επαγγ. Εκπαίδευσης	16,7	17,5	16,4	16,6
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	18,0	18,2	17,8	18,4
Απολυτήριο Δημοτικού	19,0	19,6	17,3	17,0
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	56,3	54,3	43,5	37,0

4.3. Συμπεράσματα

Κατά την τελευταία δεκαετία σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, σε πολλές κατηγορίες επαγγελματιών, παρατηρείται έστω και μικρή αύξηση στην απασχόληση. Τα επαγγέλματα που παρουσιάζουν δυναμική ανάπτυξη σε ποσοστά απασχόλησης είναι οι σχεδιαστές και αναλυτές λογισμικού και εφαρμογών, οι επαγγελματίες διοίκησης, οι μηχανικοί και οι επαγγελματίες στον τομέα της υγείας. Αντίθετα, σημαντικά μειούμενη απασχόληση καταγράφεται στους κλάδους των βιβλιοθηκονόμων/αρχαιοθετών, των νομικών, των καλλιτεχνών, των πολεοδόμων-τοπογράφων και των καθηγητών δευτεροβάθμιας και επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Από την ανάλυση των στοιχείων που διενήργησε η ΕΘΑΑΕ με δεδομένα του πληροφοριακού της συστήματος ΟΠΕΣΠ σε συνδυασμό με τα δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ, προκύπτει θετική προοπτική απασχόλησης για αποφοίτους που ανήκουν στους επαγγελματίες του τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής, τους επαγγελματίες διοίκησης, τους επαγγελματίες υγείας και τους μηχανικούς. Σχετικά θετικές και ουδέτερες προοπτικές απασχόλησης προκύπτουν για τους αποφοίτους Τμημάτων για επαγγέλματα όπως κτηνίατροι, νοσηλευτές και μαιείς, δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και νηπιαγωγοί, ιατροί, επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα, επαγγελματίες των επιστημών της ζωής, επαγγελματίες των φυσικών επιστημών και συγγραφείς, δημοσιογράφοι, επαγγελματίες του γλωσσικού τομέα και επαγγελματίες του κοινωνικού και θρησκευτικού τομέα. Αρνητικές προοπτικές έχουν οι απόφοιτοι που σχετίζονται με επαγγέλματα όπως βιβλιοθηκονόμοι, αρχαιοθέτες και έφοροι αρχαιοτήτων και μουσείων, νομικοί, καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αρχιτέκτονες, τοπογράφοι, πολεοδόμοι, σχεδιαστές, καλλιτέχνες.

5. Επιδόσεις ελληνικών πανεπιστημίων και χρηματοδότηση (80%-20%)

5.1. Αντικειμενικά κριτήρια για την κατανομή του 80% της χρηματοδότησης

Η ΕΘΑΑΕ, στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 16 του ν. 4653/2020, υπέβαλε, το 2021, στο ΥΠΑΙΘ εισήγηση για τον τρόπο (αλγόριθμο) κατανομής της ετήσιας συνολικής δημόσιας επιχορήγησης του Υπουργείου στα ΑΕΙ και στη συνέχεια, βάσει και των ειδικότερων διατάξεων της ΥΑ 154781/Ζ1/2-12-2021, υπέβαλε στις αρχές του επόμενου έτους την εισήγησή της στο ΥΠΑΙΘ για την κατανομή της ετήσιας συνολικής τακτικής επιχορήγησης του Υπουργείου στα ΑΕΙ για το 2022.

Η κατανομή του 80% της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης βασίζεται στα ακόλουθα αντικειμενικά κριτήρια (ΦΕΚ5629/2-12-2021/τ.Β):

Πίνακας 41. Κριτήρια και συντελεστές βαρύτητας για την κατανομή του 80% της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης

Κριτήριο	Συντελεστής βαρύτητας W_i	Περιγραφή Κριτηρίου
K1	10%	Αριθμός Τμημάτων ΑΕΙ
K2	25%	Αριθμός ενεργών προπτυχιακών φοιτητών (n+2) ανά ΑΕΙ
K3	6%	Διάρκεια προγραμμάτων σπουδών (αριθμός εξαμήνων προπτυχιακής φοίτησης)
K4	15%	Απαιτήσεις εργαστηριακού εξοπλισμού των Τμημάτων του ΑΕΙ
K5	6%	Γεωγραφική διασπορά των Τμημάτων του ΑΕΙ
K6	15%	Μόνιμο επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό
K7	15%	Έκτακτο προσωπικό υποστήριξης – Ανελαστικές δαπάνες (συνεργεία φύλαξης, καθαριότητας, συντήρησης κ.λπ)
K8	8%	Κατανομή τακτικού προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους

Ο **συνολικός δείκτης κατανομής** για το κάθε ΑΕΙ υπολογίζεται ως το ποσοστό του συνολικού ποσού που θα κατανεμηθεί στα Ιδρύματα. Για το κάθε ΑΕΙ j , υπολογίζονται οι τιμές των Κριτηρίων $K_{i,j}$. Το τελικό ποσοστό κατανομής στο ΑΕΙ της χρηματοδότησης του ΥΠΑΙΘ, AEI_j για την επόμενη χρονιά υπολογίζεται σύμφωνα με την εξίσωση:

$$AEI_j = \sum_{i=1}^8 W_i \times K_{i,j}$$

Ο παραπάνω τύπος γράφεται και αναλυτικά ως:

$$\%AEI = W1 * K1 + W2 * K2 + W3 * K3 + W4 * K4 + W5 * K5 + W6 * K6 + W7 * K7 + W8 * K8$$

Η ΑΣΚΤ και το ΕΑΠ δεν περιλαμβάνονται στον αλγόριθμο κατανομής λόγω της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας των δύο αυτών ιδρυμάτων. Η εφαρμογή των παραπάνω κριτηρίων οδήγησε στον υπολογισμό του συντελεστή κατανομής του 80% της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης στα υπόλοιπα 23 ΑΕΙ της χώρας. Οι τιμές που χρησιμοποιήθηκαν παρατίθενται στον ιστότοπο της ΕΘΑΑΕ (www.ethaae.gr/el/gnomodotiseis/xrimatodotisi). Το ποσοστό που προέκυψε για το κάθε ΑΕΙ φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα (Πίνακας 42).

Πίνακας 42. Τιμές συντελεστή κατανομής του 80% της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης

Ίδρυμα	Συντελεστής
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	12,49%
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	2,45%
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	4,56%
Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος	6,82%
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	10,99%
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο	3,64%
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο	2,68%
Ιόνιο Πανεπιστήμιο	2,03%
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	2,06%
Πανεπιστήμιο Αιγαίου	3,73%
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	6,74%
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	4,31%
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	7,22%
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	5,32%
Πανεπιστήμιο Κρήτης	3,82%
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας	1,70%
Πανεπιστήμιο Πατρών	8,39%
Πανεπιστήμιο Πειραιώς	2,17%
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	3,92%
Πάντειο Πανεπιστήμιο	1,98%
Πολυτεχνείο Κρήτης	1,36%
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	0,80%
ΑΣΠΑΙΤΕ	0,82%
	100,00%

5.2. Ποιοτικά κριτήρια για την κατανομή του 20% της χρηματοδότησης στα ΑΕΙ

Το υπόλοιπο 20% κατανέμεται σύμφωνα με ένα σύνολο ποιοτικών κριτηρίων, δεικτών ποιότητας και επιτευγμάτων των ιδρυμάτων που εντάσσονται στις παρακάτω πέντε ενότητες:

- A. Συνεχής βελτίωση των βασικών ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του Πανεπιστημίου
- B. Αριστεία στην έρευνα και τις επιδόσεις του επιστημονικού προσωπικού
- Γ. Διασύνδεση με την κοινωνία και την αγορά εργασίας και αξιοποίηση της παραγόμενης γνώσης
- Δ. Διεθνοποίηση
- E. Ποιότητα του πανεπιστημιακού περιβάλλοντος.

Κάθε ΑΕΙ υποβάλλει στην ΕΘΑΑΕ την ετήσια έκθεση των επιδόσεών του (στη συγκεκριμένη περίπτωση για το έτος 2020) σε τρεις (3) από τις παραπάνω ενότητες. Σημειώνεται πως η ενότητα (A) είναι υποχρεωτική για όλα τα Ιδρύματα, ενώ από τις υπόλοιπες τέσσερις ενότητες, (B), (Γ), (Δ) και (E), επιλέγονται δύο (2) από κάθε Ίδρυμα. Με αυτόν τον τρόπο κάθε πανεπιστήμιο έχει τη δυνατότητα να προβάλλει τους τομείς στους οποίους έχει επιτύχει καλά αποτελέσματα.

Οι τιμές των δεικτών υπολογίζονται, κατά περίπτωση, είτε από τα δεδομένα που καταχωρούν τα Ιδρύματα στο πληροφοριακό σύστημα (ΟΠΕΣΠ) της ΕΘΑΑΕ, είτε από πρόσθετα δεδομένα που επιλέγουν να υποβάλουν συμπληρωματικά τα Ιδρύματα, είτε από δημόσια διαθέσιμα δεδομένα σε διεθνείς και εθνικές βάσεις. Ο Πίνακας 43 αποτυπώνει το πλήθος και το είδος των κριτηρίων και των δεικτών ανά ενότητα επιδόσεων. Κάθε ενότητα δεικτών μοριοδοτείται με ένα σύνολο μορίων που κατανέμεται στους επιμέρους δείκτες.

Πίνακας 43. Πλήθος κριτηρίων και είδους δεικτών ανά ενότητα επιδόσεων

Κριτήριο \ Πεδία	Πλήθος κριτηρίων ανά ενότητα	Συνολικό πλήθος δεικτών ανά ενότητα	Προ-συμπληρωμένοι δείκτες με στοιχεία ΟΠΕΣΠ	Προ-συμπληρωμένοι δείκτες με δημόσια στοιχεία	Δείκτες με στοιχεία Ιδρυμάτων	Δείκτες προς συμπλήρωση στο έτος 2023	% προ-συμπληρωμένων πεδίων 2021
Ενότητα Α Συνεχής βελτίωση των βασικών ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του Πανεπιστημίου*	8	14	5	3	3	3	72,73%
Ενότητα Β Αριστεία στην έρευνα και επιδόσεις του επιστημονικού προσωπικού	4	11	7	2	2	0	81,82%
Ενότητα Γ Διασύνδεση με την κοινωνία, την αγορά εργασίας και αξιοποίηση της παραγόμενης γνώσης	5	11	8	0	2	1	80,00%
Ενότητα Δ Διεθνοποίηση	6	13	10	1	2	0	84,62%
Ενότητα Ε Ποιότητα πανεπιστημιακού περιβάλλοντος	7	11	8	0	3	0	72,73%
Σύνολα	30	60	40	6	9	4	83,64%

*Σημείωση: Στην ενότητα Α για το ΙΠ και το ΠΠΚΠΕ οι προσυμπληρωμένοι δείκτες είναι 6 και οι δείκτες με στοιχεία ιδρυμάτων είναι 5.

Ο Πίνακας 44 παρουσιάζει τις ενότητες επιδόσεων στις οποίες επέλεξε το κάθε ίδρυμα να αξιολογηθεί για τις επιδόσεις του το 2020. Τα ΑΕΙ επέλεξαν την ενότητα της έρευνας σε ποσοστό 35% (16 ιδρύματα), την ενότητα της διεθνοποίησης σε ποσοστό 26% (12 ιδρύματα), ενώ σε ποσοστό 22% (10 ιδρύματα) επέλεξαν τη διασύνδεση με την κοινωνία, την αγορά εργασίας και την αξιοποίηση της παραγόμενης γνώσης. Η ενότητα της ποιότητας του πανεπιστημιακού περιβάλλοντος επιλέχθηκε από 8 ιδρύματα (ποσοστό 17%).

Πίνακας 44. Επιλογές ενοτήτων αξιολόγησης από ΑΕΙ

ΑΕΙ	A	B	Γ	Δ	Ε
ΑΠΘ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ				
ΓΠΑ					
ΔΠΘ					
ΔΙΠΑΕ					
ΕΚΠΑ					
ΕΜΠ					
ΕΛΜΕΠΑ					
ΙΠ					
ΟΠΑ					
ΠΑ					
ΠΑΔΑ					
ΠΑΔΜ					
ΠΑΘΕΣ					
ΠΙ					
ΠΑΚΡΗ					
ΠΑΜΑΚ					
ΠΑΠΑΤ					
ΠΑΠΕΙ					
ΠΑΠΕΛ					
ΠΠΚΠΕ					
ΠΟΚΡΗ					
ΧΠ					
ΑΣΠΑΙΤΕ					
Σύνολο		16	10	12	8
%		35%	22%	26%	17%

Μετά την αξιολόγηση των εκθέσεων επιδόσεων των ΑΕΙ και τη μοριοδότηση από την ΕΘΑΑΕ, υποβλήθηκε η σχετική εισήγηση προς τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων με την προτεινόμενη κατανομή χρηματοδότησης στα ΑΕΙ για το 2022. Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων είναι αρμόδιο για τον καθορισμό του συνολικού ύψους της δημόσιας χρηματοδότησης στα ΑΕΙ και την έκδοση της σχετικής απόφασης για την επί μέρους κατανομή σε κάθε ίδρυμα.

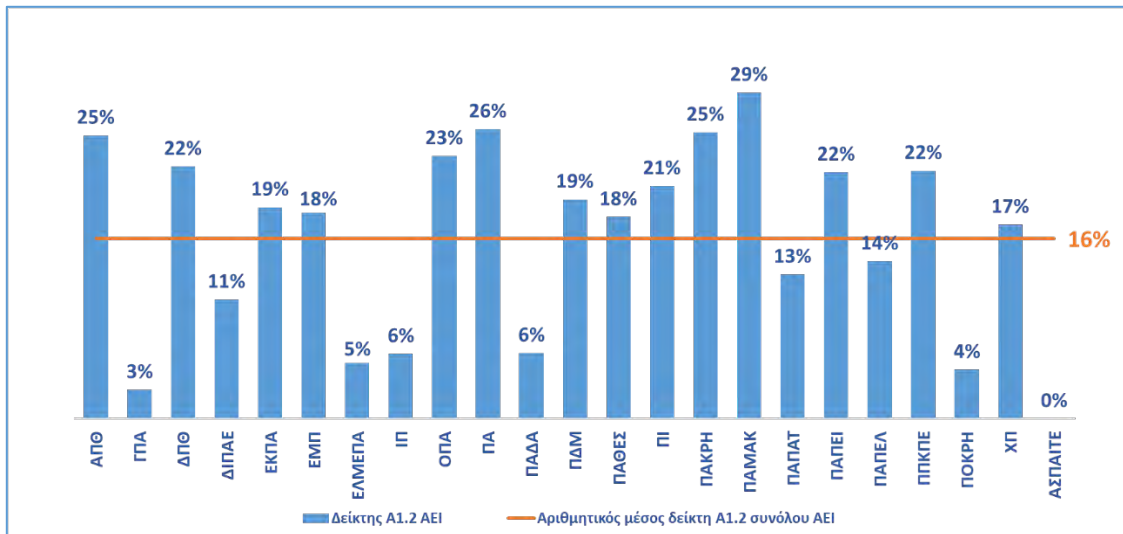
Παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικά οι επιδόσεις των ιδρυμάτων σε επτά (7) από τους 10 συνολικά δείκτες της ενότητας Α για το ακαδημαϊκό έτος 2019-20 ή για το ημερολογιακό έτος 2020:

- Δείκτης Α1.2 - Ποσοστό αποφοίτων στην κανονική διάρκεια σπουδών (ν)
- Δείκτης Α1.3 - Μέσος χρόνος λήψης πτυχίου (απόκλιση από 1)
- Δείκτης Α2.1 - Αριθμός ενεργών ΠΜΣ/Αριθμό Τμημάτων
- Δείκτης Α2.2 - Αναλογία μεταπτυχιακών/προπτυχιακών φοιτητών
- Δείκτης Α4.1.1 - Μέσο πλήθος επιστημονικών δημοσιεύσεων με κριτές ανά μέλος ΔΕΠ
- Δείκτης Α4.2.1 - Μέσο πλήθος αναφορών (citations) ανά μέλος ΔΕΠ
- Δείκτης Α5.1 - Θέση του ΑΕΙ στις διεθνείς αξιολογήσεις

Στα διαγράμματα που ακολουθούν καταγράφονται τα δεδομένα 23 από τα 25 ΑΕΙ της χώρας γιατί η ΑΣΚΤ και το ΕΑΠ, λόγω της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας τους δεν συμμετέχουν στην εφαρμογή των ποιοτικών κριτηρίων.

Ο **Δείκτης Α1.2** προσμετρά το ποσοστό των αποφοίτων του έτους που έχουν περατώσει τις σπουδές τους σε κανονικό χρόνο σπουδών (ν έτη) ως προς το σύνολο των αποφοίτων του συγκεκριμένου

ακαδημαϊκού έτους (Σχήμα 71). Υπολογίζεται από το ηλικίο των αποφοίτων με διάρκεια σπουδών n έτη από όλα τα ΠΠΣ του Ιδρύματος ως προς το σύνολο των αποφοίτων κάθε διάρκειας, επί τοις εκατό.

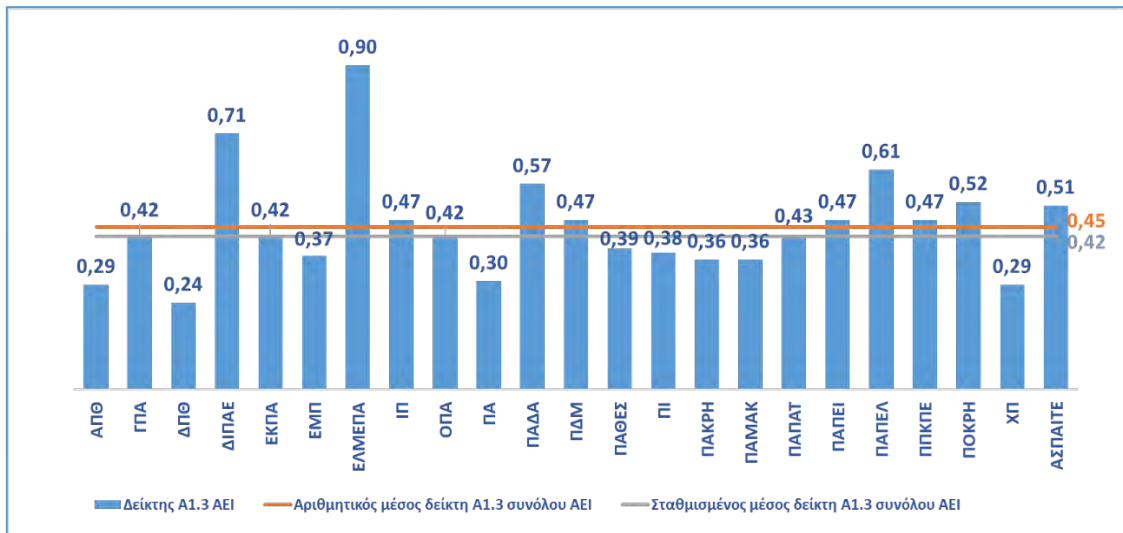

Σχήμα 71. Δείκτης Α1.2 - Ποσοστό αποφοίτων στην κανονική διάρκεια σπουδών (ν)

Ο εθνικός μέσος όρος, σύμφωνα με τα στοιχεία που κατέθεσαν τα ΑΕΙ στο ΟΠΕΣΠ της ΕΘΑΑΕ, ήταν 16%. Θεωρείται αρκετά χαμηλός και σε συνδυασμό με τις τιμές του Δείκτη Α1.3, καταδεικνύει την δυσκολία που έχουν οι έλληνες φοιτητές να πάρουν το πτυχίο τους εντός της τυπικής διάρκειας των σπουδών τους. Δεκατέσσερα ιδρύματα από τα 23 έχουν ποσοστό αποφοίτων στην κανονική διάρκεια σπουδών πάνω από τον μέσο όρο, με τις καλύτερες επιδόσεις να σημειώνονται από το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (29%), το Πανεπιστήμιο Αιγαίου (26%), το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Πανεπιστήμιο Κρήτης (25%). Οι χαμηλότερες επιδόσεις σημειώνονται από την ΑΣΠΑΙΤΕ (0%), το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (3%), το Πολυτεχνείο Κρήτης (4%), το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο (5%), το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (6%).

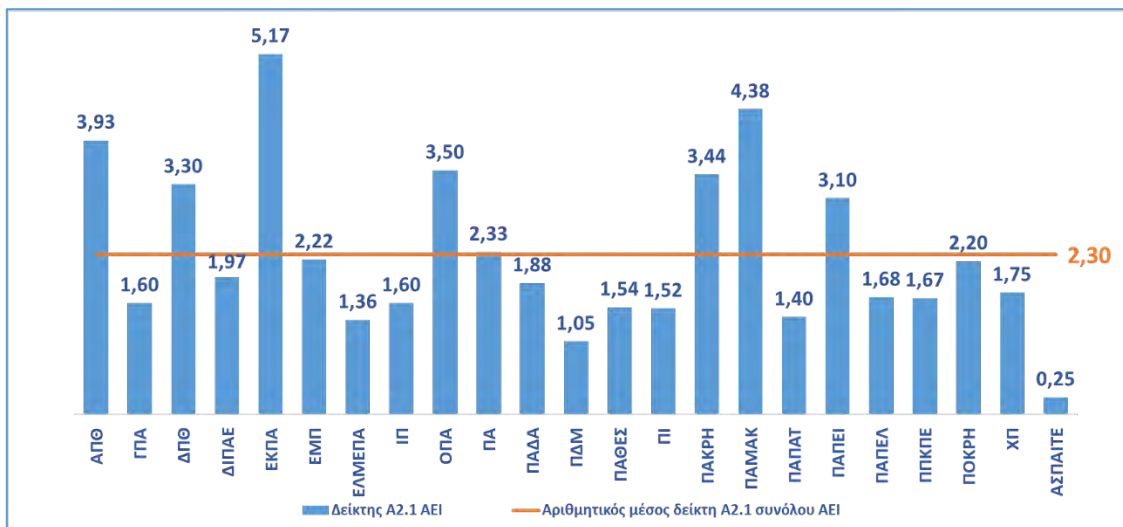
Ο Δείκτης Α1.3 παρακολουθεί τον μέσο χρόνο λήψης πτυχίου των αποφοίτων κάθε ιδρύματος εντός του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού έτους. Επειδή η τυπική διάρκεια των προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών διαφέρει (4-ετή, 5-ετή και 6-ετή ΠΠΣ), ο δείκτης καταγράφει τη μέση απόκλιση από την κανονική διάρκεια σπουδών χρόνο λήψης πτυχίου (απόκλιση από 1). Υπολογίζεται από το ηλικίο της διάρκειας σπουδών σε ημέρες για κάθε απόφοιτο, ως προς το σύνολο των ημερών της κανονικής διάρκειας σπουδών (ν). Το άθροισμα του ατομικού χρόνου διάρκειας σπουδών των αποφοίτων, ως προς το σύνολο των αποφοίτων, είναι ο μέσος χρόνος λήψης πτυχίου. Τα σχετικά δεδομένα για το ακδ. έτος 2019-20 φαίνονται στο Σχήμα 72.

Ο εθνικός μέσος όρος βρίσκεται στο 0,45 που σημαίνει ότι οι φοιτητές μας χρειάζονται στο μέσο όρο σχεδόν 6 χρόνια για να ολοκληρώσουν ένα 4-ετές πρόγραμμα σπουδών. Οι καλύτερες επιδόσεις σημειώνονται από το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (0,24), το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (0,29) και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου (0,3). Επιδόσεις κάτω από τον αριθμητικό μέσο του συνόλου των ΑΕΙ (0,45) σημειώνονται στο ΕΛΜΕΠΑ (0,9), το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος (0,71), το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (0,61), το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (0,58), το Πολυτεχνείο Κρήτης (0,52), την ΑΣΠΑΙΤΕ (0,51), το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, το Πανεπιστήμιο Πειραιώς και το Πάντειο Πανεπιστήμιο (0,47).

Σχήμα 72. Δείκτης A1.3 - Μέσος χρόνος λήψης πτυχίου (απόκλιση από την μονάδα που ισοδυναμεί με την κανονική διάρκεια σπουδών)

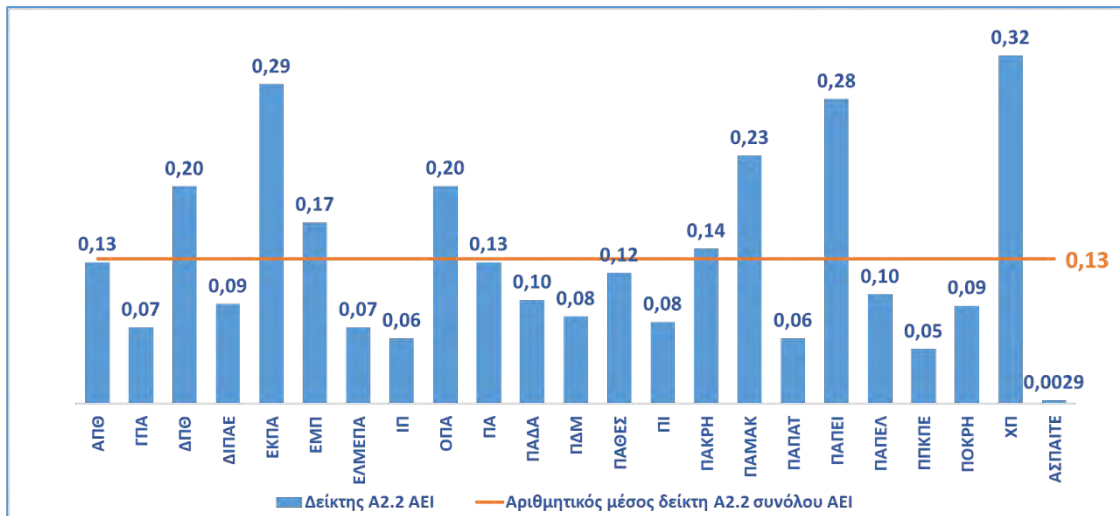
Ο Δείκτης A2.1 αποτελεί μια ισχυρή ένδειξη του βαθμού κατά τον οποίο ένα Πανεπιστήμιο έχει επιλέξει την προσφορά προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών (ΠΜΣ) ως στρατηγικό στόχο. Υπολογίζεται από το πηλίκο του συνόλου των ενεργών ΠΜΣ του Ιδρύματος (ως ενεργά λογίζονται τα ΠΜΣ τα οποία λειτουργούσαν κατά το έτος καταχώρησης των δεδομένων) ως προς το σύνολο των Τμημάτων του Ιδρύματος. Το Σχήμα 73 παρουσιάζει τις τιμές του δείκτη για το έτος 2020.

Σχήμα 73. Δείκτης A2.1 - Αριθμός ενεργών Π.Μ.Σ./Αριθμό Τμημάτων

Οκτώ ιδρύματα έχουν επίδοση που υπερβαίνει τον μέσο όρο των 2,3 ενεργών ΠΜΣ ανά αριθμό τμημάτων και, πιο συγκεκριμένα, το ΕΚΠΑ (5,17), το Παν. Μακεδονίας (4,38), το ΑΠΘ (3,93), το ΟΠΑ (3,5), το Παν. Κρήτης (3,44), το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (3,3), το Παν. Πειραιώς (3,1) και το Παν. Αιγαίου (2,33). Τα ιδρύματα με τα λιγότερα μεταπτυχιακά ανά τμήμα είναι η ΑΣΠΑΙΤΕ (0,25), το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (1,05) και το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο (1,36). Καθίσταται εμφανές ότι τα μεγάλα ιδρύματα και τα Πανεπιστήμια οικονομικών επιστημών σε Αττική και Θεσσαλονίκη έχουν μεγαλύτερη δραστηριότητα στις μεταπτυχιακές σπουδές.

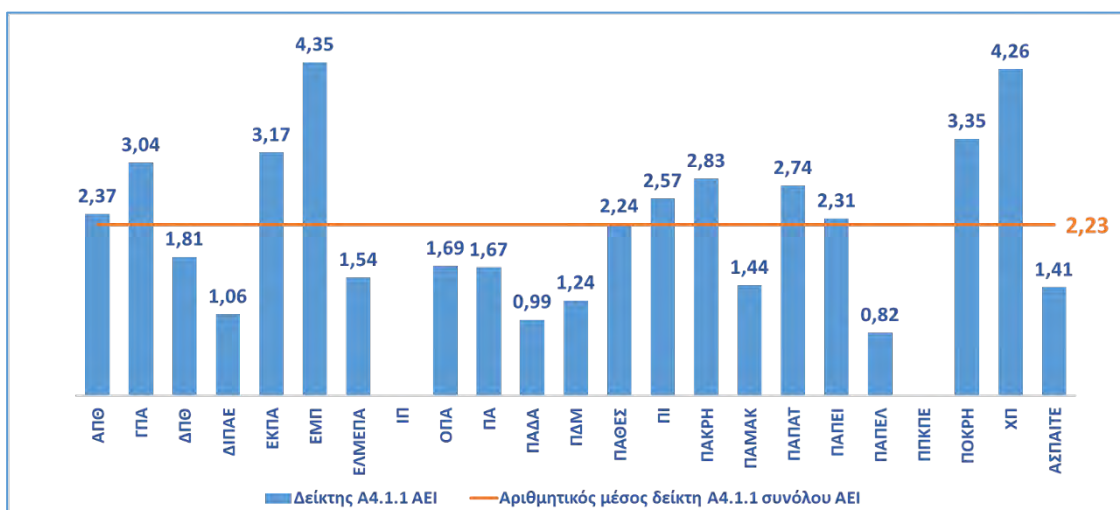
Ο επόμενος **Δείκτης A2.2** παρακολουθεί επίσης την εμπλοκή των ΑΕΙ στις μεταπτυχιακές σπουδές. Υπολογίζεται ως το πηλίκο των μεταπτυχιακών φοιτητών σε όλα τα ΠΜΣ του Ιδρύματος ως προς τους ενεργούς προπτυχιακούς φοιτητές σε όλα τα ΠΠΣ του Ιδρύματος και οι σχετικές τιμές για το 2020 παρουσιάζονται στο Σχήμα 74.

Σχήμα 74. Δείκτης A2.2 - Αναλογία μεταπτυχιακών/προπτυχιακών φοιτητών

Κατά μέσο όρο αντιστοιχούν 0,13 μεταπτυχιακοί φοιτητές ανά προπτυχιακό φοιτητή. Τη μεγαλύτερη αναλογία διαθέτουν το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (0,32), το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (0,29) και το Πανεπιστήμιο Πειραιώς (0,28), ενώ τα ιδρύματα με τη χαμηλότερη αναλογία είναι η ΑΣΠΑΙΤΕ (0,00), το Πάντειο Πανεπιστήμιο (0,05), το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και το Πανεπιστήμιο Πατρών (0,06).

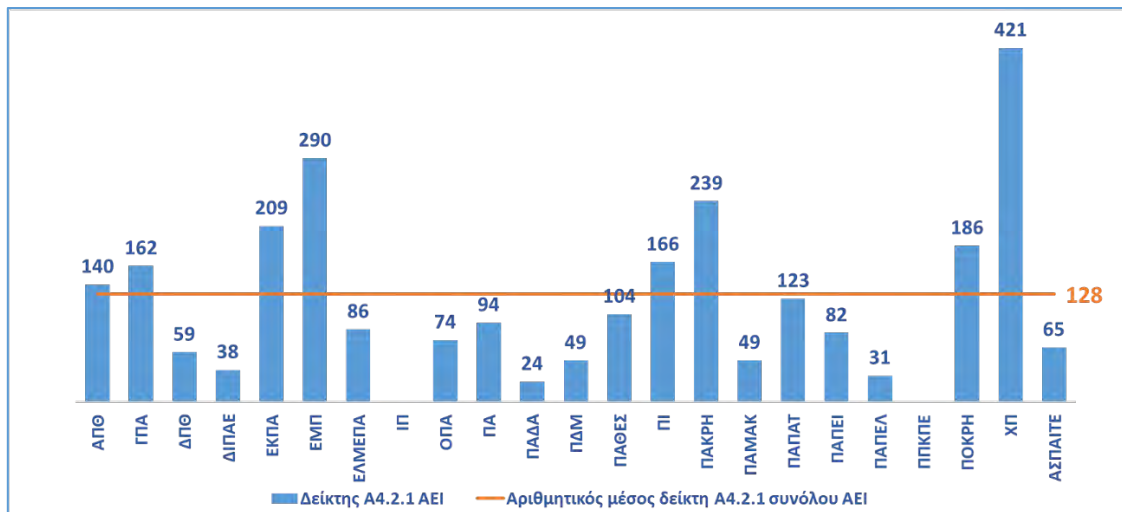
Οι επόμενοι δύο δείκτες παρακολουθούν την ερευνητική δραστηριότητα του κάθε ιδρύματος, όπως αυτή καταγράφεται στις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών του και την απήχηση αυτών στη διεθνή επιστημονική κοινότητα. Ο **Δείκτης A4.1.1** (Σχήμα 75) αναφέρεται στο μέσο πλήθος επιστημονικών δημοσιεύσεων σε διεθνή περιοδικά και συνέδρια με κριτές ανά μέλος ΔΕΠ, όπως αυτές καταγράφηκαν στην βάση δεδομένων Scopus για το ημερολογιακό έτος 2020. Κατά μέσο όρο αντιστοιχούν 2,23 δημοσιεύσεις ανά μέλος ΔΕΠ.

Σχήμα 75. Δείκτης A4.1.1 - Μέσο πλήθος επιστημονικών δημοσιεύσεων με κριτές ανά μέλος ΔΕΠ

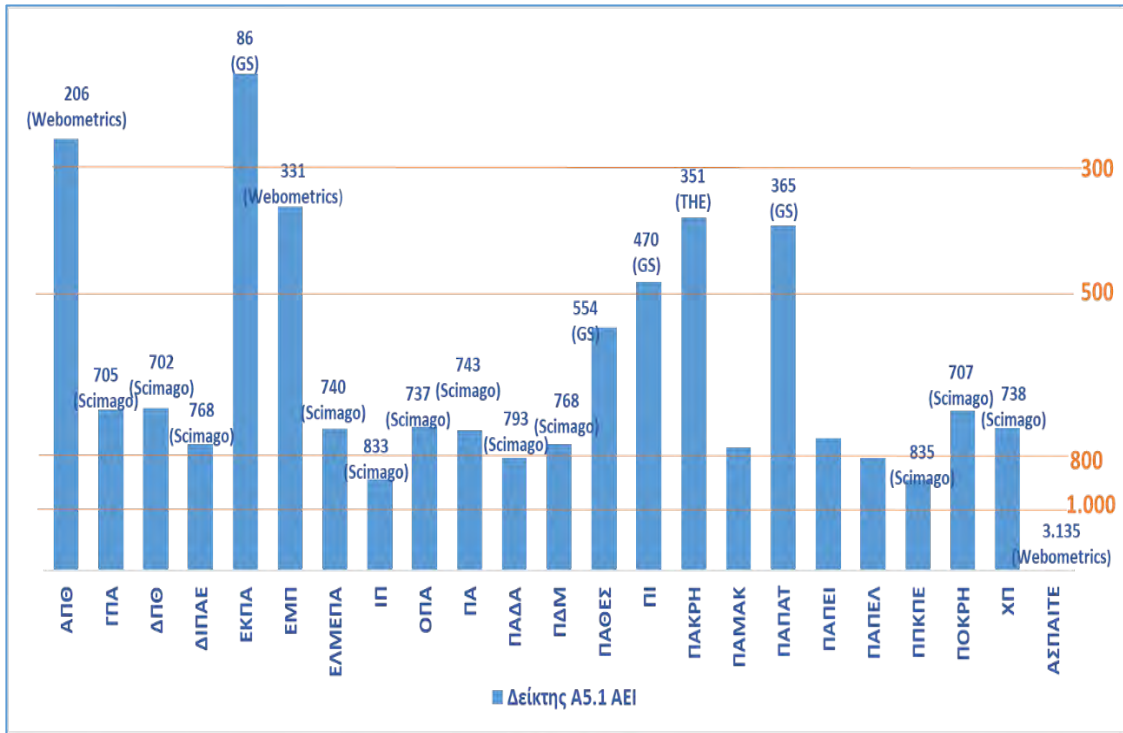
Οι βέλτιστες επιδόσεις σημειώνονται από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (4,35), το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (4,26) και το Πολυτεχνείο Κρήτης (3,35), ενώ τα ιδρύματα με τις χαμηλότερες επιδόσεις είναι το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (0,82), το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (0,99) και το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος (1,06). Τα δεδομένα για το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και το Πάντειο δεν εμφανίζονται σε αυτό το διάγραμμα γιατί επέλεξαν να αξιολογηθούν με διαφορετικό τρόπο ως πανεπιστήμια με έμφαση στις ανθρωπιστικές/κοινωνικές επιστήμες.

Εξετάζοντας της απήχηση της έρευνας με τον **Δείκτη A4.2.1**, ο οποίος αναφέρεται στο μέσο πλήθος αναφορών (citations) ανά μέλος ΔΕΠ κατά την τελευταία πενταετία, παρατηρεί κανείς ότι κατά μέσο όρο αντιστοιχούν 128 αναφορές ανά μέλος ΔΕΠ (Σχήμα 76). Τα ιδρύματα με την καλύτερη επίδοση είναι το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (421 αναφορές ανά μέλος ΔΕΠ), το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (290), το Πανεπιστήμιο Κρήτης (239), το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (209) και το Πολυτεχνείο Κρήτης (186). Λιγότερες από 50 αναφορές ανά μέλος ΔΕΠ έχουν το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (24), το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (31), το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος (38), το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (49).

Σχήμα 76. Δείκτης A4.2.1 - Μέσο πλήθος αναφορών (citations) ανά μέλος ΔΕΠ

Τέλος, το Σχήμα 77 παρουσιάζει τα δεδομένα του **Δείκτη A5.1**, ο οποίος καταγράφει την υψηλότερη θέση που σημειώνει κάθε ίδρυμα σε διεθνείς αξιολογήσεις βάσει αξιόπιστων οίκων αξιολόγησης. Επιλέγεται η υψηλότερη θέση του Ιδρύματος μεταξύ των οίκων αξιολόγησης QS, ARWU, THE, Scimago, GS και Webometrics.

Σχήμα 77. Δείκτης A5.1 - Θέση του ΑΕΙ στις διεθνείς αξιολογήσεις

Στη θέση 86 της κατάταξης με βάση το Google Scholar βρίσκεται το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ενώ το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (θέση 206) και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (θέση 331) σημειώνουν τις καλύτερες επιδόσεις τους στην κατάταξη της Webometrics.

Μέρος Δ΄

Η στρατηγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα της ΕΘΑΑΕ

1. Εισαγωγή

Η ανεξάρτητη Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης, η οποία θεσμοθετήθηκε με τον νόμο 4653/20 (ΦΕΚ 12Α/24-1-2020) ως συνέχεια και μετονομασία της ΑΔΙΠ, διήνυσε τον δεύτερο χρόνο λειτουργίας της, φέρνοντας εις πέρας την αποστολή της, με σεβασμό στις αξίες της συνεργασίας, της διαφάνειας και της λογοδοσίας και της συνεχούς βελτίωσης, μέσα από την άσκηση των αρμοδιοτήτων της για τα θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Σχήμα 78. Οι αρμοδιότητες της ΕΘΑΑΕ

Η ΕΘΑΑΕ το 2021 προώθησε τους στρατηγικούς της στόχους, οι οποίοι απορρέουν από την αποστολή και τις βασικές της αρμοδιότητες, και συγκεκριμένα:

- Οργάνωσε τη διεξαγωγή 99 πιστοποιήσεων ΠΠΣ, 1 πιστοποίησης Ξενογλωσσου ΠΣ και 3 πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ, και συνέχισε να υποστηρίζει τα ΑΕΙ στις διαδικασίες πιστοποίησης και δράσεις διασφάλισης ποιότητας.
- Άσκησε τον γνωμοδοτικό της ρόλο προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων για θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης (εισήγηση για τα ποιοτικά κριτήρια χρηματοδότησης, τον αλγόριθμο καταμερισμού θέσεων μελών ΔΕΠ, αιτήματα μετονομασίας/μεταφοράς έδρας, συνάφειας, αντιστοιχιών ακ. έτους 2021-2022, ίδρυσης νέων Τμημάτων, αιτήματα αναγνώρισης τίτλων σπουδών ως Integrated Master, κ.ά.).

- Συμμετείχε σε ευρωπαϊκές συναντήσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση.
- Επικοινωνήσε δημόσια τις δράσεις της σε Συνόδους Πρυτάνεων Πανεπιστημίων, σε συνέδρια και εκδηλώσεις των ΑΕΙ και φορέων.
- Δημοσιοποίησε τις εκθέσεις των εξωτερικών εμπειρογνομόνων και τις σχετικές αποφάσεις πιστοποίησης του ΣΑΠ καθώς και τις εισηγήσεις του ΑΣΥ προς το ΥΠΑΙΘ για σειρά θεμάτων.
- Ανέπτυξε συνεργασίες για θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης με άλλους φορείς.
- Διαχειρίστηκε το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο του ΕΣΠΑ.
- Συνέχισε τις διαδικασίες στελέχωσής της, βελτιώνοντας ακόμη περισσότερο τις εσωτερικές διαδικασίες λειτουργίας της επιστημονικής και διοικητικής υπηρεσίας.

2. Τα όργανα διακυβέρνησης της ΕΘΑΑΕ και οι δράσεις τους

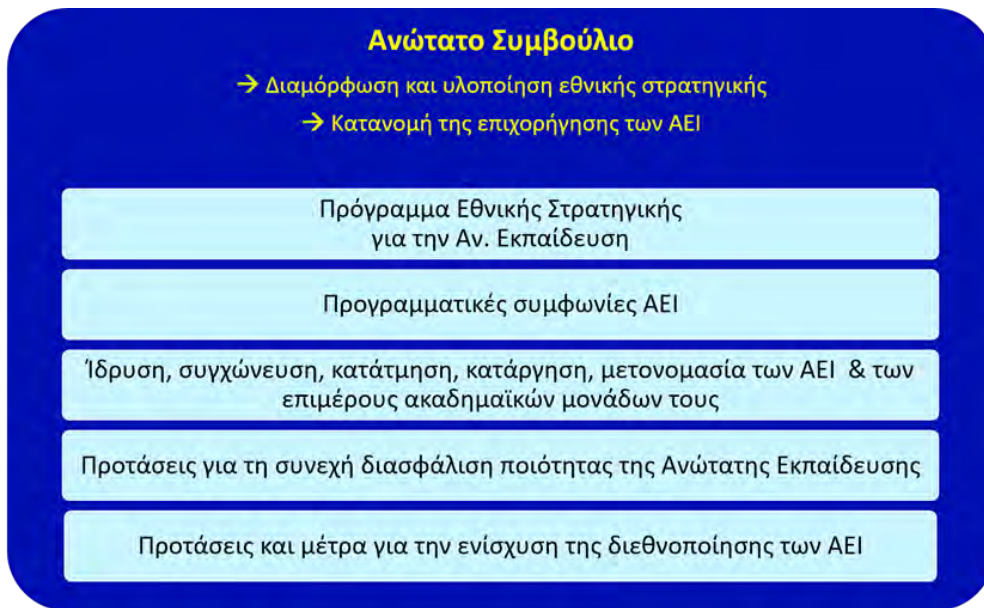
2.1. Ο Πρόεδρος του Ανώτατου Συμβουλίου της ΕΘΑΑΕ

Ο Πρόεδρος έχει τη γενική εποπτεία για την επίτευξη των στόχων και της αποστολής της Αρχής, είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος της και ασκεί τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο άρθρ. 6 του ν. 4653/20.

Ο Πρόεδρος της ΕΘΑΑΕ, Περικλής Α. Μήτκας, Καθηγητής του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του ΑΠΘ, κατά το 2021 προήδρευσε σε δεκαέξι (16) συνεδριάσεις του Ανώτατου Συμβουλίου και εννέα (9) συνεδριάσεις του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης που πραγματοποιήθηκαν με υβριδικό τρόπο (διαδικτυακά και δια ζώσης). Ο Πρόεδρος συνεργάστηκε μέσω τηλεφωνικών συναντήσεων και τηλεδιασκέψεων με όλους τους Πρυτάνεις και Αντιπρυτάνεις των ΑΕΙ για θέματα διασφάλισης ποιότητας και τα κριτήρια χρηματοδότησης, επισκέφθηκε τις Διοικήσεις και τις εγκαταστάσεις πολλών Ιδρυμάτων, συνεργάστηκε με ενδιαφερόμενα μέρη για θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και συμμετείχε σε εκδηλώσεις των ΑΕΙ και φορέων για την προβολή του έργου της Αρχής αλλά και την παρουσίαση δεδομένων και στοιχείων για τις εξελίξεις στον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Επέδωσε την ετήσια έκθεση για την ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης στη Βουλή των Ελλήνων και στην Ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας και παρουσίασε δεδομένα για την Ανώτατη Εκπαίδευση σε συνεδρίαση της Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της ΒτΕ.

2.2. Το Ανώτατο Συμβούλιο (ΑΣΥ)

Το Ανώτατο Συμβούλιο της ΕΘΑΑΕ είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο της Αρχής και αποτελείται από τον Πρόεδρο και τέσσερα μέλη. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 4653/20, το Ανώτατο Συμβούλιο, στο πλαίσιο της αποστολής του, εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων αναφορικά (i) με τη διαμόρφωση και υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση και (ii) με την κατανομή της επιχορήγησης των ΑΕΙ. Πέραν από τις αρμοδιότητες, όπως απεικονίζονται στο Σχήμα 79, το ΑΣΥ ασκεί εν γένει εποπτικό έλεγχο στη λειτουργία των πάσης φύσεως υπηρεσιών, επιτροπών, ομάδων εργασίας και λοιπών οργάνων της ΕΘΑΑΕ και αρμοδιότητες που αναφέρονται στο άρθρο 18 και 59 ν. 4653/20 για θέματα προσωπικού.

Σχήμα 79. Κύριες αρμοδιότητες ΑΣΥ

Το 2021, τα μέλη του Ανώτατου Συμβουλίου συνεδρίασαν για πρώτη φορά δια ζώσης, καθώς λόγω των έκτακτων συνθηκών covid-19 ήταν επιβεβλημένες καθόλη τη διάρκεια του 2020 οι μέσω τηλεδιάσκεψης συνεδριάσεις του οργάνου. Στις ιδιαίτερες στιγμές της συνεδρίασης αυτής, ήταν η έκφραση συγχαρητηρίων στο μέλος του ΑΣΥ, Καθ. Χρύσα Κουβελιώτου, για τη βράβευσή της με το Shaw Prize for Astronomy για το 2021, ενώ τονίστηκε η σημασία τέτοιων διακρίσεων για το έργο της ΕΘΑΑΕ και κατ' επέκταση για τον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης της χώρας.

Στις 23 Ιουνίου 2021, πραγματοποιήθηκε η πρώτη δια ζώσης συνάντηση εργασίας του Ανώτατου Συμβουλίου με την Πολιτική Ηγεσία του ΥΠΑΙΘ στα γραφεία της Αρχής. Η Υπουργός Παιδείας συνεχάρη το Ανώτατο Συμβούλιο για το σημαντικό έργο του και τη συμβολή του στην αλλαγή φιλοσοφίας που επιχειρείται στην Ανώτατη Εκπαίδευση της χώρας. Στα θέματα που συζητήθηκαν ήταν, μεταξύ άλλων, ο ρόλος της Αρχής σε καίρια ζητήματα για τη διαμόρφωση του ακαδημαϊκού χάρτη της Ελλάδας, η ουσιαστική εμπλοκή της ΕΘΑΑΕ στην υλοποίηση έργων ΕΣΠΑ στην τρέχουσα και τη νέα Προγραμματική Περίοδο, για την ενίσχυση των Γραφείων Διασύνδεσης και των Μονάδων Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) των ΑΕΙ. Ο Υφυπουργός κ. Συρίγος εστίασε στο υψηλό επίπεδο της ΕΘΑΑΕ σε όλα τα θέματα που διαχειρίζεται, όπως μέσω των πρόσφατων και σε εξέλιξη δράσεων πιστοποίησης, όπου η Αρχή αποδεικνύει συνεχώς την αξιοπιστία της και τη συνδρομή της προς τα ΑΕΙ της χώρας. Το Ανώτατο Συμβούλιο τόνισε ότι εργάζεται με γνώμονα τη διαμόρφωση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση αλλά και την κατάθεση σύγχρονων και υλοποιήσιμων προτάσεων για τη συνεχή διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση και την ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών ΑΕΙ.

2.2.1. Θέματα που εξετάστηκαν από το ΑΣΥ κατά το έτος 2021

Το 2021 πραγματοποιήθηκαν δεκαέξι (16) συνεδριάσεις του ΑΣΥ, με κύριες θεματικές:

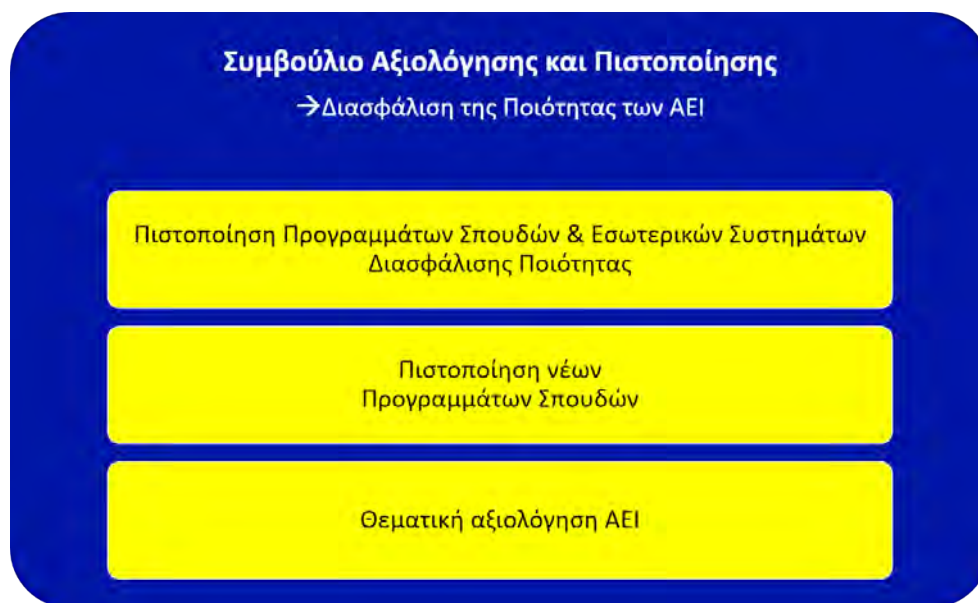
1. Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση – Οδικός Χάρτης
2. Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση – Στρατηγικές Κατευθύνσεις
3. Αλγόριθμος Κατανομής Χρηματοδότησης των ΑΕΙ: Κριτήρια και Δείκτες Ποιοτικής Αποτίμησης των ΑΕΙ
4. Κριτήρια και διαδικασία εξέτασης αιτημάτων:
 - Ι. Συγχώνευση ακαδημαϊκών μονάδων

- II. Κατάτμηση ακαδημαϊκής μονάδας
- III. Κατάργηση ακαδημαϊκής μονάδας
- 5. Αξιολόγηση Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων (ΕΠΙ): Κριτήρια και διαδικασία
- 6. Κέντρα Αριστείας: ορισμός και κριτήρια αξιολόγησης
- 7. Εισήγηση (παρ.2β του άρθρου 7 του ν.4653/2020) για την κατανομή θέσεων για την πρόσληψη μελών ΔΕΠ στα Πανεπιστήμια και στην ΑΣΠΑΙΤΕ για το έτος 2022
- 8. Προτάσεις της ΕΘΑΑΕ προς το ΥΠΑΙΘ για νομοθετική ρύθμιση θεμάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης
- 9. Διατύπωση γνώμης της Αρχής επί αιτημάτων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων:
 - I. Αντιστοιχίες Τμημάτων, Εισαγωγικών Κατευθύνσεων & Προγραμμάτων Σπουδών των ΑΕΙ και των ΑΕΑ για το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022 (2 εισηγήσεις)
 - II. Ίδρυση νέου Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου (Ε.Π.Ι.) (1 πρόταση, 2 εισηγήσεις)
 - III. Στρατηγικό Σχέδιο για την Ακαδημαϊκή και Ερευνητική Ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Πατρών και διατύπωση γνώμης επί του σχεδίου προεδρικού διατάγματος υλοποίησης του Στρατηγικού Σχεδίου του Πανεπιστημίου Πατρών (2 εισηγήσεις)
 - IV. Ίδρυση νέων Τμημάτων (2 αποφάσεις)
 - V. Υπαγωγή Τμημάτων ΑΕΙ στις διατάξεις του άρθρου 46 του ν. 4485/17 (Integrated Master) (εξέταση 21 αιτημάτων, 21 εισηγήσεις και 9 αποφάσεις)
 - VI. Μετονομασία Τμημάτων/Σχολών (3 αποφάσεις)
 - VII. Μεταφορά έδρας (1 απόφαση)
 - VIII. Συνάφεια Τμημάτων ΑΕΙ σύμφωνα με το άρθρο 78 του ν. 4692/2020 (ΦΕΚ 111Α΄) και την υπ΄ αριθμ. 148236/Ζ1/30-10-2020 Υ.Α. (ΦΕΚ 4806Β΄) (2 ερωτήματα)
 - IX. Προτάσεις για τα ευρισκόμενα σε αναστολή Τμήματα Πανεπιστημίων (2 εισηγήσεις)
 - X. Κριτήρια αντιστοίχισης Τμημάτων Σχολών Μηχανικών με Τμήματα Πολυτεχνικών Σχολών
- 10. Μελέτη για την ακαδημαϊκή ανασυγκρότηση του χάρτη της Ανώτατης Εκπαίδευσης
- 11. Ετήσια Έκθεση για την Ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης 2020
- 12. Διοικητικά θέματα
 - I. Στελέχωση της Αρχής και θέματα προσωπικού (μετατάξεις και αποσπάσεις μέσω ΕΣΚ, αξιολόγηση αιτήσεων μετάταξης του υπηρετούντος προσωπικού, προσλήψεις εξωτερικών συνεργατών για έργα ΕΣΠΑ, αιτήματα προσωπικού)
 - II. Πλήρωση θέσης Προϊσταμένου της Δ/σης Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης
 - III. Ορισμός εκπρόσωπου των φοιτητών στο Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΣΑΠ) της ΕΘΑΑΕ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1γ) του άρθρ. 4 του ν. 4653/20 από το Μητρώο Φοιτητών.
 - IV. Συμμετοχή της ΕΘΑΑΕ στην Επιτροπή του άρθρου 66 «Σχολές Μηχανικών Πανεπιστημίων» του ν. 4610/2019
 - V. Έγκριση υποβολής Τεχνικού Δελτίου Πράξης για τη χρηματοδότηση του έργου «Ανάπτυξη Συστήματος Παρακολούθησης της πορείας φοιτητών και αποφοίτων ΑΕΙ στην αγορά εργασίας»
- 13. Οικονομικά θέματα τακτικού προϋπολογισμού και ΕΣΠΑ
 - I. Απολογιστικά στοιχεία του τακτικού Π/Υ και ΕΣΠΑ οικονομικού έτους 2020
 - II. Εγκρίσεις οικονομικών θεμάτων, δαπανών και διαγωνισμών, σύμφωνα με την απόφαση ΑΣΥ 2/6-05-2020.

2.3. Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης

Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της ΕΘΑΑΕ είναι ενδεκαμελές, με τον Πρόεδρο του ΑΣΥ να είναι και ο, κατά νόμο, Πρόεδρος του ΣΑΠ. Το Συμβούλιο αποτελείται από οκτώ (8) μέλη ΔΕΠ (εν ενεργεία και αφυπηρητήσαντες) για τους κλάδους (1) των Ανθρωπιστικών Επιστημών και Καλών Τεχνών, (2) των Φυσικών Επιστημών και Μαθηματικών, (3) των Επιστημών Υγείας και Βιολογίας, (4) των Επιστημών Περιβάλλοντος, Αγροτοδιατροφικών και Γεωτεχνικών Επιστημών, (5) των Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών, (6) τον κλάδο των Μηχανικών, (7) τον κλάδο των Νομικών και Πολιτικών Επιστημών, (8) τον κλάδο της Επιστήμης Πληροφορικής. Στο ΣΑΠ συμμετέχει και ο κοινός εκπρόσωπος των ΤΕΕ, ΓΕΩΤΤΕ και ΟΕΕ (που ορίζεται με απόφαση των τριών επιμελητηρίων) και ένας εκπρόσωπος των φοιτητών από το Μητρώο Φοιτητών που τηρεί η ΕΘΑΑΕ.

Το ΣΑΠ είναι εν γένει επιφορτισμένο με τις αρμοδιότητες της εφαρμογής διασφάλισης ποιότητας στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας, σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 4653/20. Οι κύριες αρμοδιότητες του συνοψίζονται στο Σχήμα 80.

Σχήμα 80. Κύριες αρμοδιότητες ΣΑΠ

Ειδικότερα, στις αρμοδιότητες του ΣΑΠ περιλαμβάνονται η λήψη αποφάσεων για θέματα αξιολόγησης και πιστοποίησης, η συγκρότηση και ο συντονισμός των Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΕΕΑΠ), η τήρηση Μητρώου Ανεξάρτητων Εμπειρογνομητών και Μητρώου Φοιτητών, η παροχή υποστήριξης προς τα ΑΕΙ στον σχεδιασμό των διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας και πιστοποίησης, η διαμόρφωση οργάνωση και δημοσιοποίηση των σχετικών διαδικασιών και κριτηρίων στο πλαίσιο, ιδίως, των Ευρωπαϊκών Προτύπων και Κατευθυντήριων Οδηγιών του ΕΧΑΕ.

2.3.1. Θέματα που εξετάστηκαν από το ΣΑΠ κατά το έτος 2021

Κατά τα 2021 πραγματοποιήθηκαν εννέα (9) συνεδριάσεις του ΣΑΠ με τις εξής κύριες θεματικές:

1. Έγκριση Εκθέσεων Πιστοποίησης και χορήγηση πιστοποίησης (99 ΠΠΣ, 1 ΞΠΣ και 3 ΕΣΔΠ)
2. Συγκρότηση 103 Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης για ΕΣΔΠ και ΠΠΣ
3. Έγκριση του Προτύπου Πιστοποίησης νέων Προπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών σε λειτουργία και η σχετική πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την πιστοποίηση νέων ΠΠΣ σε λειτουργία

4. Έγκριση του Προτύπου Αξιολόγησης των Ερευνητικών Πανεπιστημιακών Ινστιτούτων των Πανεπιστημίων
5. Πρότυπο Πιστοποίησης Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών
6. Εκθέσεις Παρακολούθησης ΕΣΔΠ και ΠΠΣ
7. Αξιολόγηση αιτήσεων υποψηφιότητας εμπειρογνομόνων και έγκριση εγγραφής τους στο Μητρώο Εμπειρογνομόνων της Αρχής
8. Θέματα Μητρώου Φοιτητών και έγκριση αιτήσεων εγγραφής (ένταξη 48 φοιτητών)
9. Προτάσεις εσωτερικών επιτροπών του ΣΑΠ αναφορικά με τις Εκθέσεις Πιστοποίησης, το Μητρώο Εμπειρογνομόνων και το Μητρώο Φοιτητών

Το ΣΑΠ συνεδρίασε για πρώτη φορά δια ζώσης στις 8 Οκτωβρίου 2021, μόλις το επέτρεψαν οι συνθήκες και οι οδηγίες για την αντιμετώπιση του covid-19.

2.4. Ο Γενικός Διευθυντής

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του ν. 4653/20, ο Γενικός Διευθυντής της ΕΘΑΑΕ, ο οποίος έχει τετραετή θητεία, συντονίζει και κατευθύνει την επιστημονική και διοικητική υπηρεσία και τις οργανικές μονάδες τους, όντας ο διοικητικός και πειθαρχικός προϊστάμενος του ειδικού επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού. Είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση των αποφάσεων, κατευθύνσεων και οποιωνδήποτε άλλων πράξεων της ΕΘΑΑΕ και εκτελεί χρέη διατάκτη των δαπανών της Αρχής.

Η Δρ. Χριστίνα Μπέστα είναι η Γεν. Διευθύντρια της ΕΘΑΑΕ, διανύει τη δεύτερη τετραετή θητεία της στη θέση του Γενικού Διευθυντή, μετά από δημόσια διαδικασία επιλογής κατά το προηγούμενο έτος. Το 2021, η Γεν. Διευθύντρια συμμετείχε σε 25 συνεδριάσεις των Συμβουλίων της ΕΘΑΑΕ, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εισηγούμενη για θέματα τόσο της Ανώτατης Εκπαίδευσης όσο και για τα διοικητικά και οικονομικά θέματα της υπηρεσίας. Η Γεν. Διευθύντρια κατηύθυνε τη διοικητική και επιστημονική υπηρεσία της Αρχής και ήταν η επιστημονική υπεύθυνη της Πράξης «Υποστήριξη Αρχής Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ) – Νέα φάση» και «Ανάπτυξη Συστήματος Παρακολούθησης της πορείας φοιτητών και αποφοίτων ΑΕΙ στην αγορά εργασίας». Μέσω τηλεδιασκέψεων συνέδραμε στην ενημέρωση των στελεχών των ΜΟΔΙΠ για την υποστήριξη του έργου τους και των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ και συνεργάστηκε με φορείς για ανάπτυξη συνεργασιών και για θέματα δεδομένων της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η Γεν. Διευθύντρια συμμετείχε σε πληθώρα τηλεδιασκέψεων με το ΥΠΑΙΘ για θέματα της ανώτατης εκπαίδευσης, όπως μεταξύ άλλων, της εκπλήρωσης του ευρωπαϊκού αναγκαίου όρου για τη χρηματοδότηση δράσεων της Ανώτατης Εκπαίδευσης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027.

3. Η επιστημονική και διοικητική υπηρεσία της Αρχής

Η επιστημονική και διοικητική υπηρεσία της ΕΘΑΑΕ οργανώνεται εσωτερικά σε πέντε διευθύνσεις, οι οποίες αναπτύσσονται σε τμήματα και μονάδες σύμφωνα με το οργανόγραμμα, το οποίο παρατίθεται στο Παράρτημα Δ-1 της Έκθεσης. Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων και τα πεπραγμένα τους για το 2021 παρατίθενται συνοπτικά ως εξής:

3.1. Κέντρο Μελετών και Ερευνών

Το 2021, το Κέντρο παρακολούθησε τις εξελίξεις στον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, επεξεργάστηκε στοιχεία σε θέματα διασφάλισης ποιότητας και εκπόνησε εσωτερικές αναφορές για την έκθεση ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Το Κέντρο συνέταξε, υπό τον συντονισμό, την καθοδήγηση και την επίβλεψη της Γεν. Δ/ντριας την Ετήσια Έκθεση Ποιότητας

της Αρχής για το 2020 και, εν συνεχεία, το τεύχος συνοπτικής παρουσίασης της ετήσιας έκθεσης που εστάλη στα ΑΕΙ και σε συνεργαζόμενους φορείς. Επίσης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, συντάχθηκε, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές και την επιστημονική επίβλεψη της Γενικής Διευθύντριας, έκθεση για την απασχολησιμότητα αποφοίτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, η οποία υποβλήθηκε και εγκρίθηκε από το ΑΣΥ.

3.2. Διεύθυνση Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας

Το 2021, η Διεύθυνση ολοκλήρωσε τις διαδικασίες πιστοποίησης 99 ΠΠΣ, 1 ΞΠΣ και 3 ΕΣΔΠ. Επίσης, πραγματοποίησε έλεγχο 13 φακέλων Τμημάτων για υπαγωγή τους στις διατάξεις του άρθρου 46 του ν. 4485/2017 (Integrated Master), υλοποίησε πρόσκληση για την υποβολή Προτάσεων Πιστοποίησης των Νέων Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών σε λειτουργία των ΑΕΙ, συνέταξε έντυπο καταγραφής ευρημάτων (Mapping Grid Assessment Guide) για την Πιστοποίηση των νέων ΠΠΣ σε λειτουργία και υπόδειγμα συγγραφής εκθέσεων πιστοποίησης για τα νέα ΠΠΣ σε λειτουργία, τυποποίησε τη διαδικασία για τον έλεγχο πληρότητας των Προτάσεων Πιστοποίησης για τα νέα ΠΠΣ σε λειτουργία (φύλλα ελέγχου, πρότυπες επιστολές, περιγραφή σταδίων διαδικασίας κ.λπ.). Επιπλέον, πραγματοποίησε έλεγχο σε νέες αιτήσεις εμπειρογνομόνων για εγγραφή τους στο Μητρώο, έλεγχο σε 101 αιτήσεις φοιτητών για την ένταξή τους στο Μητρώο Φοιτητών, υποστήριξε τα ΑΕΙ για τις δράσεις πιστοποίησης που ήταν σε εξέλιξη, έλαβε 12 Εκθέσεις Παρακολούθησης ΕΣΔΠ και 32 Εκθέσεις Παρακολούθησης ΠΠΣ και ολοκλήρωσε τον έλεγχο πληρότητας των Εκθέσεων Παρακολούθησης για 8 ΕΣΔΠ και 12 ΠΠΣ.

3.3. Διεύθυνση Συμφωνιών Προγραμματικού Σχεδιασμού και Χρηματοδότησης

Το 2021, η Διεύθυνση Συμφωνιών Προγραμματικού Σχεδιασμού και Χρηματοδότησης ενεργοποιήθηκε και υποστήριξε την προετοιμασία αλλά και τη διαδικασία υλοποίησης της υπ' αριθμ. 154781/Ζ1/30-11-2021 Υπουργικής Απόφασης με την οποία καθορίστηκαν τα κριτήρια και οι δείκτες ποιότητας και επιτευγμάτων για την κατανομή της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας. Για τη διευκόλυνση των Ιδρυμάτων, η Διεύθυνση ετοίμασε υποδείγματα έκθεσης επιδόσεων για τα 23 ΑΕΙ με οδηγίες συμπλήρωσης και υπολογισμένες και προσυμπληρωμένες τιμές για 46 δείκτες των εκθέσεων κάθε Ιδρύματος (συνολικά 1.058 προσυμπληρωμένες τιμές δεικτών). Ακολούθησε η υποβολή των εκθέσεων επιδόσεων από τα Ιδρύματα. Η Διεύθυνση έλαβε 75 ερωτήματα από 13 Ιδρύματα σχετικά με τις εκθέσεις επιδόσεων τα οποία απαντήθηκαν στο σύνολο τους, ενώ τηλεφωνικά υποστηρίχθηκαν οι ΜΟΔΙΠ των ΑΕΙ σχετικά με την ορθή συμπλήρωση των εκθέσεων επιδόσεων. Η Διεύθυνση έλαβε τις 23 εκθέσεις επιδόσεων, σύμφωνα με την προθεσμία, ενώ η διαδικασία ολοκληρώθηκε στις αρχές του επόμενου έτους.

Επίσης, το 2021, σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15 του ν. 4653/2020 για τις Συμφωνίες προγραμματικού σχεδιασμού, η ΕΘΑΑΕ συνέταξε Υπόδειγμα Προγραμματικής Συμφωνίας και το απέστειλε στα Ιδρύματα.

3.4. Διεύθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης

Το 2021, στο πλαίσιο της επιχειρηματικής λειτουργίας της ΕΘΑΑΕ, η Διεύθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης διεκπεραίωσε τις ακόλουθες εργασίες: (1) Συντήρηση, διαχείριση και ενημέρωση του περιεχομένου του ιστοτόπου της Αρχής, (2) Διαχείριση χρηστών, λογαριασμών και πρόσβασης, (3) Τεχνική υποστήριξη χρηστών, (4) Εξαγωγή προσαρμοσμένων αναφορών από το ΟΠΕΣΠ και από τις βάσεις δεδομένων, (5) Ανάλυση δεδομένων του ΟΠΕΣΠ, (6) Διεκπεραίωση διοικητικού σκέλους προμηθειών ειδών και υπηρεσιών πληροφορικής, (7) Εκπαίδευση χρηστών για την χρήση εφαρμογών.

Η Διεύθυνση συνέδραμε καθόλη τη διάρκεια του έτους στην άμεση και αποτελεσματική εφαρμογή της τηλεργασίας των υπαλλήλων και στην υποστήριξη όλων των οργανικών μονάδων για την εξ αποστάσεως λειτουργία των υπηρεσιών τους, όπου απαιτείτο, και της τηλεδιάσκεψης των οργάνων διοίκησης.

3.4.1. ΟΠΕΣΠ

Συλλογή δεδομένων ποιότητας

Το 2021 η ΕΘΑΑΕ, για πέμπτη συνεχή χρονιά, συνέλεξε από τα Ιδρύματα μέσω του Συστήματος Διαχείρισης Δεδομένων Ποιότητας του ΟΠΕΣΠ τα απολογιστικά δεδομένα ποιότητας για το ακαδημαϊκό έτος 2019/20 και το ημερολογιακό έτος 2020.

Εγχειρίδιο δεδομένων ποιότητας

Η ΕΘΑΑΕ το 2021 αναθεώρησε το Εγχειρίδιο Δεδομένων Ποιότητας με την έκδοση 1.09.000 (Απρίλιος 2021). Η συγκεντρωτική εικόνα των πεδίων και οι μεταβολές σε σχέση με την προηγούμενη έκδοση των δεδομένων ποιότητας φαίνονται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 45. Συγκεντρωτικά στοιχεία πεδίων έκδ. «1.09.000»

v. 1.09.000 06/04/2021							
Ενότητα	Ίδρυμα (M1)	Σχολή (M2)	Τμήμα (M3)	ΠΠΣ (M4)	ΠΜΣ (M5)	ΠΔΣ (M6)	Σύνολο
<i>Τύπος Δεδομένων</i>							
Αρ. Ακέρατος	159	163	161	110	49	36	678
Αρ. Δεκαδικός	50	13	13	4	2	1	83
Ποσοστό	1	0	0	16	0	0	17
Επιλ. Ναι/Όχι	32	9	9	17	14	3	84
Επιλ. Λίστα	0	0	0	1	1	0	2
Ημερομηνία	2	1	1	2	3	2	11
Κείμενο	1	1	1	1	2	2	8
Σύνολο	245	187	185	151	71	44	883

Πίνακας 46. Μεταβολές έκδ. δεδομένων «1.09.000» σε σχέση με την έκδ.. δεδομένων «1.08.000»

Ενότητα	Ίδρυμα (M1)	Σχολή (M2)	Τμήμα (M3)	ΠΠΣ (M4)	ΠΜΣ (M5)	ΠΔΣ (M6)	Σύνολο
v. 1.08.000 -> v. 1.09.000							
Προσθήκες	2	2	2	0	0	0	6
Διαγραφές	0	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	2	2	2	0	0	0	6

Σε συνδυασμό με το Εγχειρίδιο Δεδομένων Ποιότητας, η ΕΘΑΑΕ μελέτησε τις συσχετίσεις των πεδίων και εξέδωσε το Εγχειρίδιο Περιορισμών Δεδομένων, έκδ. 1.09.000, σύμφωνα με το οποίο πραγματοποιούνται, κατά την υποβολή των δεδομένων, έλεγχοι τιμών και αθροισμάτων τιμών πεδίων στο σύστημα, ώστε να προλαμβάνονται συγκεκριμένα σφάλματα καταχώρησης.

Καταχώρηση δεδομένων

Μέσω του συστήματος υποβλήθηκαν την άνοιξη του 2021 οι αναφορές δεδομένων από τα 25 Πανεπιστήμια και τις 3 Στρατιωτικές Σχολές της χώρας.

Πίνακας 47. Πλήθος και κατανομή των δεικτών ποιότητας ανά ακαδημαϊκή οντότητα και ενότητα

Ακαδημαϊκή οντότητα	Ενότητα	Πλήθος Δεικτών
Ίδρυμα	Εκπαιδευτικό έργο	26
	Ερευνητικό έργο	26
	Χρηματοδότηση και διάθεσή της	27
	Ανθρώπινο δυναμικό	36
	Υποδομές και υπηρεσίες	8
Τμήμα	Ταυτότητα Τμήματος	2
	Προσωπικό Τμήματος	21
	Οικονομικά στοιχεία - χρηματοδότηση έργων Τμήματος	7
	Οικονομικά στοιχεία - χρηματοδότηση Τμήματος	3
	Υποδομές - υπηρεσίες Τμήματος	4
	Ερευνητική δραστηριότητα - παραγωγή και αναγνώριση επιστημονικού έργου Τμήματος	13
	Ερευνητική δραστηριότητα – ερευνητικά έργα και υποδομές Τμήματος	9
ΠΠΣ	Γενικά στοιχεία ΠΠΣ	1
	Δομή και οργάνωση σπουδών ΠΠΣ	13
	Πρακτική άσκηση	1
	Φοιτητές ΠΠΣ - εισαγωγή	5
	Φοιτητές ΠΠΣ - πληθυσμός	7
	Φοιτητές ΠΠΣ – προσβασιμότητα	3
	Φοιτητές - κινητικότητα/διεθνοποίηση	6
	Απόφοιτοι ΠΠΣ - πληθυσμός	8
	Απόφοιτοι ΠΠΣ - επιδόσεις	3
	Διδάσκοντες στο ΠΠΣ	4
ΠΜΣ	Γενικά στοιχεία ΠΜΣ	6
	Δομή και οργάνωση σπουδών ΠΜΣ	9
	Διδάσκοντες στο ΠΜΣ	5
ΠΔΣ	Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών	9
ΣΥΝΟΛΟ		262

Κατά την διάρκεια του διαστήματος καταχώρησης δεδομένων τα στελέχη της Διεύθυνσης Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης βρίσκονταν σε διαρκή επικοινωνία με τις ΜΟΔΙΠ των Ιδρυμάτων, τόσο για παροχή διευκρινίσεων σχετικά με τα δεδομένα ποιότητας όσο και για την εξυπηρέτηση αιτημάτων τεχνικής υποστήριξης.

Το Σύστημα Διαχείρισης Δεδομένων Ποιότητας του ΟΠΕΣΠ το 2021 αριθμούσε 1.591 ενεργούς εξωτερικούς χρήστες των ΜΟΔΙΠ και των Τμημάτων των ΑΕΙ. Εντός του 2021 δημιουργήθηκαν 310 νέοι λογαριασμοί εξωτερικών χρηστών στο Σύστημα Διαχείρισης Δεδομένων Ποιότητας. Εντός του 2021 η ΕΘΑΑΕ απέστειλε στις ΜΟΔΙΠ των Ιδρυμάτων διευκρινιστικές απαντήσεις σε 432 ερωτήματα, που αφορούσαν τον ορισμό και τις συσχετίσεις των πεδίων του ΟΠΕΣΠ.

Δείκτες ποιότητας

Σε συνδυασμό με το αναθεωρημένο Εγχειρίδιο Δεδομένων Ποιότητας 1.09.000, η ΕΘΑΑΕ το 2021 εξέδωσε αναθεωρημένο Εγχειρίδιο Δεικτών Ποιότητας, έκδ. 1.3.

Μετά από την ολοκλήρωση της υποβολής των αναφορών δεδομένων από τα Ιδρύματα και τον υπολογισμό των δεικτών ποιότητας από το σύστημα, η ΕΘΑΑΕ απέστειλε στις ΜΟΔΙΠ των Ιδρυμάτων αναλυτικές αναφορές δεικτών ποιότητας για το ακαδ. Έτος 2019/20 και το ημερ. έτος 2020.

Το πλήθος και η κατανομή των δεικτών ποιότητας ανά ακαδημαϊκή οντότητα και ενότητα απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα (**Error! Reference source not found.**).

Μητρώο Ιδρυμάτων

Κατά το 2021 και πριν από την έναρξη της περιόδου της ετήσιας καταχώρησης δεδομένων στο ΟΠΕΣΠ από τα Ιδρύματα, η ΕΘΑΑΕ προχώρησε σε ενημέρωση της εφαρμογής του Μητρώου Ιδρυμάτων, που τηρεί, με τα νέα στοιχεία της δομής των Ιδρυμάτων για το ακαδ. έτος 2019/20.

Επέκταση και αναβάθμιση ΟΠΕΣΠ

Εντός του 2021 πραγματοποιήθηκε από τη Διεύθυνση η συγγραφή των τευχών Συνοπτικού Διαγωνισμού για το έργο της αναβάθμισης και επέκτασης του ΟΠΕΣΠ. Το έργο κατακυρώθηκε σε ανάδοχο και άρχισε η υλοποίησή του με στόχο την ολοκλήρωση εντός του 2022.

Κύριος στόχος του έργου ήταν η εξυπηρέτηση των επιχειρησιακών λειτουργιών της ΕΘΑΑΕ και η ανταπόκρισή της στις αυξημένες αρμοδιότητές της στο πλαίσιο της αποστολής της και του θεσμικού της ρόλου.

Οι βασικοί άξονες του έργου της επέκτασης και αναβάθμισης του ΟΠΕΣΠ είναι οι εξής:

1. Ανάπτυξη Συστήματος Διαχείρισης Πιστοποιήσεων

Το νέο αυτό σύστημα θα αυτοματοποιήσει συνολικά τη διαδικασία διεξαγωγής των πιστοποιήσεων από την ΕΘΑΑΕ και θα αποτελεί το κεντρικό σημείο διαχείρισης και συστηματικής παρακολούθησης της διαδικασίας τόσο από την πλευρά της ΕΘΑΑΕ όσο και από την πλευρά των ΜΟΔΙΠ των ΑΕΙ. Το σύστημα θα επιτρέπει την ηλεκτρονική υποβολή τόσο της πρότασης πιστοποίησης από τις ΜΟΔΙΠ όσο και των Εκθέσεων Πιστοποίησης από τις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης.

Παράλληλα, το Σύστημα Διαχείρισης Πιστοποιήσεων θα απλοποιήσει και θα επιταχύνει ορισμένες γραφειοκρατικές διαδικασίες και θα επιτρέψει την ποσοτικοποίηση και ομαδοποίηση των στοιχείων των πιστοποιήσεων, καθώς και την παρακολούθηση της εξέλιξης των ΕΣΔΠ και των Προγραμμάτων Σπουδών στον χρόνο.

2. Ανάπτυξη νέου συστήματος Μητρώου Ιδρυμάτων

Η νέα εφαρμογή θα επιτρέπει την τήρηση ενός κεντρικού συστήματος, όπου θα αποθηκεύεται συγκεντρωμένη η πληροφορία της δομής και των στοιχείων των ελληνικών ΑΕΙ και των ακαδημαϊκών οντοτήτων τους, το οποίο θα ενημερώνεται τακτικά και θα διαλειτουργεί με άλλα συστήματα.

Το νέο Μητρώο Ιδρυμάτων θα παρέχει την δυνατότητα αποτύπωσης και καταγραφής ιστορικών στοιχείων για τα ΑΕΙ, καθώς και των μεταβολών που επέρχονται στο περιβάλλον της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης βάσει του εκάστοτε θεσμικού πλαισίου.

Παράλληλα, το σύστημα θα παρέχει πρόσβαση στα Ιδρύματα, ώστε να ενημερώνουν την δομή τους αποστέλλοντας και τα ανάλογα επίσημα έγγραφα τεκμηρίωσης, με σκοπό την διασφάλιση της

ορθότητας, της εγκυρότητας και της ακεραιότητας της πληροφορίας, που θα παρέχει το σύστημα σε όλους τους ενδιαφερομένους.

3. Ανάπτυξη συστήματος Μητρώου Φοιτητών

Στο έργο της επέκτασης του ΟΠΕΣΠ περιλαμβάνεται και η υλοποίηση νέας εφαρμογής Μητρώου Φοιτητών, το οποίο θα υποστηρίζει την εγγραφή και συμπλήρωση του προφίλ των φοιτητών, που θα συμμετέχουν στις διαδικασίες αξιολόγησης και πιστοποίησης, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο.

Το Μητρώο Φοιτητών θα διασυνδέεται με το υφιστάμενο Μητρώο Εμπειρογνομόνων και το νέο Σύστημα Διαχείρισης Πιστοποιήσεων για την συγκρότηση των Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης.

4. Αναβάθμιση υφιστάμενων υποσυστημάτων του ΟΠΕΣΠ

Στο έργο προβλέπεται η αναβάθμιση του υφιστάμενου Μητρώου Εμπειρογνομόνων με την προσθήκη δυναμικών αναφορών.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του έργου θα γίνει μερικός επανασχεδιασμός και αναβάθμιση των υφιστάμενων συστημάτων Διαχείρισης Δεδομένων Ποιότητας και Επιχειρηματικής Ευφυΐας της ΕΘΑΑΕ, με σκοπό την βελτιωμένη εξαγωγή συνδυαστικών και δυναμικών αναφορών δεδομένων και δεικτών ποιότητας.

5. Διαλειτουργικότητα συστημάτων

Στο πλαίσιο του έργου της αναβάθμισης του ΟΠΕΣΠ, μεγάλο βάρος έχει δοθεί σε θέματα διασύνδεσης και διαλειτουργικότητας τόσο των εσωτερικών συστημάτων της ΕΘΑΑΕ μεταξύ τους όσο και των συστημάτων της ΕΘΑΑΕ με εξωτερικά συστήματα άλλων φορέων.

Το έργο προβλέπει την υλοποίηση μεθόδων διαλειτουργικότητας για κάθε υφιστάμενο ή νέο υποσύστημα του ΟΠΕΣΠ βάσει ευρέως χρησιμοποιούμενων προτύπων και καλών πρακτικών.

3.5. Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης

Το 2021, η Διεύθυνση, στο διοικητικό της αντικείμενο, διαχειρίστηκε τη συμμετοχή της Υπηρεσίας στον α΄ και β΄ κύκλο κινητικότητας μέσω ΕΣΚ 2021 (41 αιτήσεις) και εξέδωσε τις σχετικές διοικητικές πράξεις, διαχειρίστηκε τις πέντε αιτήσεις μετάταξης στην ΕΘΑΑΕ βάσει του άρθρ. 59 του ν.4653/20, υλοποίησε την αξιολόγηση για την αξιολογική περίοδο του 2020 (22 υπαλλήλων), ολοκλήρωσε τις διαδικασίες αξιολόγησης προσωπικού για τα αξιολογικά έτη 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 (99 αξιολογήσεις) και τις εκκρεμείς διαδικασίες της Ειδικής Επιτροπής Αξιολόγησης (ΕΕΑ) του άρθρου 21 του ν.4369/2016 (53 αξιολογήσεις). Επίσης, διαχειρίστηκε την Προκήρυξη Προϊσταμένου ΔΔΟΥ και 5 προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή εξωτερικών συνεργατών. Στο πλαίσιο γραμματειακής υποστήριξης και επικοινωνίας, διεκπεραιώθηκαν 10.062 e-mails και 6.348 πρωτόκολλα, υποστηρίχθηκαν τα όργανα διοίκησης της Αρχής, απαντήθηκαν 20 ερωτήσεις/αναφορές Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, συντάχθηκαν οι ανακοινώσεις για την ιστοσελίδα.

Για την εύρυθμη και απρόσκοπτη λειτουργία της υπηρεσίας, και με βάση τα μέτρα περιορισμού της διασποράς του Κορωνοϊού, εφαρμόστηκαν οι 43 σχετικές εγκύκλιοι, εκδόθηκαν 296 Βεβαιώσεις κίνησης (ΒΚΕ), λήφθηκαν σε καθημερινή βάση τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας (απολυμάνσεις, χορήγηση στο προσωπικό масκών και αντισηπτικών, τήρηση αποστάσεων >2μ. κ.α.), τήρηση εβδομαδιαίου πλάνου εργασίας και παρακολούθηση τηλεργασίας.

Στο οικονομικό της αντικείμενο, η Διεύθυνση την περίοδο 1/1/2021 – 31/12/2021, πέραν των πάγιων οικονομικών υποχρεώσεων της που απορρέουν από τη διαχείριση του τακτικού προϋπολογισμού και του ΕΣΠΑ (μισθοδοσία προσωπικού, αποζημιώσεις εξωτερικών συνεργατών, προμήθειες, κ.λπ.), παρέλαβε δικαιολογητικά από τη Διεύθυνση Διασφάλισης και Πιστοποίησης για αξιολογητές προς αποζημίωση από 103 ΕΕΑΠ, αποζημίωσε 524 αξιολογητές με μ.ό. υλοποίησης των εντολών πληρωμής τις 24 ημερολογιακές ημέρες. Επιπλέον, το 2021, εφάρμοσε για πρώτη φορά το Ηλεκτρονικό Τιμολόγιο για τον τακτικό Π/Υ και ολοκλήρωσε τη δημιουργία του Μητρώου Παγίων της ΕΘΑΑΕ, χωρίς κόστος για την Αρχή. Παρά την περιορισμένη στελέχωση των οικονομικών υπηρεσιών, οι ρυθμοί εξόφλησης και εκκαθάρισης των υποχρεώσεων και των δαπανών ήταν σε πολύ καλά επίπεδα, με αποτέλεσμα να είναι μηδενικό το υπόλοιπο ανεξόφλητων δαπανών τακτικού Π/Υ και Π/Υ ΕΣΠΑ (για δαπάνες που πληρούσαν τις προϋποθέσεις εξόφλησης).

3.6. Αυτοτελής Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου

Αντικείμενο της μονάδας, η οποία υπάγεται στον Γενικό Διευθυντή, αποτελεί η παρακολούθηση συμμόρφωσης της Υπηρεσίας με τις απαιτήσεις και τις διαδικασίες του Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας (ΣΔΠ) σύμφωνα με το πρότυπο εσωτερικής διασφάλισης ποιότητας της ΕΝQA και με το πρότυπο ISO 9001: 2015. Για τον σκοπό αυτό, η μονάδα πραγματοποιεί εσωτερικούς ελέγχους και ανασκοπήσεις λειτουργίας του ΣΔΠ, σύμφωνα με το εγχειρίδιο ποιότητας της Αρχής. Κατά τους εσωτερικούς ελέγχους, λαμβάνεται υπόψη και η κείμενη νομοθεσία για τον οικονομικό και διοικητικό εσωτερικό έλεγχο.

4. Χρηματοδότηση της Αρχής

Η χρηματοδότηση της Αρχής πραγματοποιείται μέσω α) του Τακτικού Προϋπολογισμού, οι πιστώσεις του οποίου εγγράφονται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας και β) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» (ΕΠΕΔΒΜ).

4.1. Τακτικός Προϋπολογισμός

Η διαμόρφωση του Τακτικού Προϋπολογισμού για το έτος 2021 απεικονίζεται στον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 48. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού (σε ευρώ)

Κωδικός Φ./Ε.Φ.	ΑΛΕ	Περιγραφή ΑΛΕ	Εξοφλήσεις
1019-802-0000000	21101	Αμοιβές μελών Ανεξάρτητων Αρχών	45.600,00
	21201	Τακτικές αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	502.121,93
	21202	Πρόσθετες αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	22.770,00
	21902	Εργοδοτικές εισφορές τακτικών υπαλλήλων	118.293,97
	24	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	147.089,75
	31	Πάγια περιουσιακά στοιχεία	4.592,71
ΣΥΝΟΛΟ			840.468,36

Οι αμοιβές των πολιτικών υπαλλήλων διαμορφώνονται βάσει της κείμενης νομοθεσίας, σύμφωνα με την οποία η μισθοδοσία του προσωπικού της ΕΘΑΑΕ βαρύνει αποκλειστικά τον τακτικό της προϋπολογισμό και έχει μεταφερθεί από τον προϋπολογισμό των φορέων προέλευσης των υπαλλήλων. Τα μέλη των Συμβουλίων, πλην του Προέδρου της Αρχής, δεν μισθοδοτούνται από την ΕΘΑΑΕ, αλλά από τα οικεία ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Από τον Πίνακα προκύπτει ότι οι δαπάνες αμοιβών/αποδοχών καλύπτουν το 67,88% του προϋπολογισμού, οι εισφορές το 14,07%, ενώ το 17,50% αφορά σε αγορές αγαθών και υπηρεσιών και το 0,55% σε πάγια περιουσιακά στοιχεία. Μέρος των λειτουργικών αναγκών της ΕΘΑΑΕ για την υλοποίηση σημαντικού μέρους της αποστολής της καλύπτεται μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος ΕΣΠΑ 2014 - 2020. Η τελική διαμόρφωση του τακτικού προϋπολογισμού για το 2021 (συμπεριλαμβανομένης της συμπληρωματικής χρηματοδότησης των 25.000€) είναι 944.000€ και η απορρόφηση του τακτικού προϋπολογισμού ανέρχεται σε ποσοστό 89,03%.

4.2. ΕΣΠΑ 2014 – 2020

Τα οικονομικά στοιχεία του Υποέργου (Α/Α 1) «Εφαρμογή του Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης» της Πράξης «Υποστήριξη Αρχής Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ) – Νέα Φάση» με Κωδικό ΟΠΣ 5010714 που εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020» παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί. (τα στοιχεία του πίνακα θα αναλυθούν περαιτέρω)

Τα Πακέτα Εργασίας (ΠΕ) του Έργου περιγράφονται ως εξής:

ΠΕ 1: Εφαρμογή του Συστήματος Πιστοποίησης (ΠΠΣ & ΜΟΔΙΠ) στα ΑΕΙ

Η ΕΘΑΑΕ, σε συνέχεια των προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος που είχαν σταλεί στα Ιδρύματα της χώρας, πραγματοποίησε το 2021 την πιστοποίηση ποιότητας 3 ΕΣΔΠ, 99 ΠΠΣ και 1 ΞΠΣ από εξωτερικές επιτροπές εμπειρογνομόνων. Οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την υλοποίηση αυτών των πιστοποιήσεων περιλαμβάνουν κατά συντριπτική πλειονότητα μόνο την ημερήσια αποζημίωση εμπειρογνομόνων, αφού λόγω των συνθηκών covid-19, η διαδικασία των πιστοποιήσεων πραγματοποιήθηκε με ηλεκτρονικά μέσα.

ΠΕ 2: Εξωτερικοί συνεργάτες

Μετά την τροποποίηση της πράξης στο 2020, οι εργασίες του ΠΕ2 μεταφέρθηκαν στο ΠΕ 6.2 «Εκθέσεις και αναφορές με αντικείμενο τη διαχείριση δράσεων διασφάλισης της ποιότητας των ΑΕΙ».

ΠΕ 3: Λειτουργικές ανάγκες της ΑΔΙΠ (νυν ΕΘΑΑΕ)

Για το 2021 οι σχετικές δαπάνες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, υπηρεσίες συντήρησης του ΟΠΕΣΠ, προμήθεια αναλώσιμων και περιφερειακών Η/Υ, ετήσιες συνδρομές στην ΕΝQA και στο ΙΝQAAHE για τη συμμετοχή της Αρχής ως πλήρους μέλους, νομικές υπηρεσίες, υπηρεσίες αποδελτίωσης τύπου, υπηρεσίες δημοσιότητας και εκτυπώσεων πιστοποιητικών ποιότητας.

ΠΕ 4: Επιμόρφωση και μεταφορά τεχνογνωσίας

Η επιμόρφωση και μεταφορά τεχνογνωσίας των μελών και στελεχών της ΕΘΑΑΕ αφορά στα αντικείμενα διασφάλισης ποιότητας, αξιολόγησης, πιστοποίησης και λοιπών συναφών με τους σκοπούς της Αρχής ενεργειών. Το 2021, λόγω των συνθηκών της covid-19, αρκετές δράσεις και εκδηλώσεις διασφάλισης ποιότητας πραγματοποιήθηκαν μόνο ηλεκτρονικά. Η ΕΘΑΑΕ δια του Προέδρου της και της Γεν. Δ/ντριας συμμετείχαν στη διαδικτυακή εαρινή Γενική Συνέλευση της ΕΝQA

(22-4-2021), στο διαδικτυακό φόρουμ των μελών με θέμα «Online quality assurance – experiences from ENQA members» (21-4-2021) και στο διαδικτυακό φόρουμ των μελών με θέμα «Stakeholder involvement in external quality assurance», στη διαδικτυακή φθινοπωρινή Γενική Συνέλευση της ΕΝQA (21-10-2021) και στα σεμινάρια που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συνέλευσης και, τέλος, στο 2021 European Quality Assurance Forum (EQAF) 18 και 19-11-2021.

Πίνακας 49. Οικονομικά στοιχεία Έργου ΕΣΠΑ

Πακέτα Εργασίας	Προϋπ/σμός	Δαπάνες 2018	Δαπάνες 2019	Δαπάνες 2020	Δαπάνες 2021	Σύνολο	Απορρόφηση
ΠΕ1.1 - ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΑ ΑΕΙ - Πιστοποίηση Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών από Επιτροπές Αξιολογητών	2.555.508 €	31.730 €	437.346 €	343.250 €	304.206 €	1.116.532 €	44%
ΠΕ1.2 - ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΑ ΑΕΙ - Τεχνική υποστήριξη επιτροπών	252.720 €	0 €	42.680 €	45.204 €	4.712 €	92.596 €	37%
ΠΕ2 - ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ	288.000 €	64.000 €	103.133 €	93.986 €	10.000 €	271.119 €	94%
ΠΕ3 - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ	482.875 €	102.805 €	85.463 €	110.956 €	114.206 €	413.430 €	86%
ΠΕ4 - ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ	30.000 €	901 €	4.899 €	1.077 €	1.419 €	8.296 €	28%
ΠΕ5 - ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ από ΕΝQA	35.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0%
ΠΕ6.1 - ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ - Σχεδιασμός των πληροφοριακών υποσυστημάτων του ΟΠΕΣΠ	200.000 €	Τροποποίηση Τεχνικού Δελτίου Πράξης			76.083 €	76.083 €	38%
ΠΕ6.2 - ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ - Διαχείριση των Δράσεων Διασφάλισης Ποιότητας	250.000 €				90.000 €	90.000 €	36%
ΠΕ7 - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΟΔΙΠ	200.000 €				0 €	0 €	0%
ΠΕ 8 - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	50.000 €				0 €	0 €	0%
ΠΕ 9 - ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ (ΜΕΛΕΤΗ)	252.000 €				31.733 €	31.733 €	13%
	4.596.103	199.435	673.520	594.473	632.360	2.099.789	46%

ΠΕ 5: Πιστοποίηση της ΕΘΑΑΕ (ΕΝQA)

Η Πιστοποίηση της ΕΘΑΑΕ από την Ευρωπαϊκή Ένωση Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΕΝQA): επιθεώρηση και επαναπιστοποίηση της Αρχής ως πλήρους μέλους της ΕΝQA και του Ευρωπαϊκού Μητρώου Διασφάλισης Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΕQAR). Το 2021 έγινε επικαιροποίηση της έκθεσης αυτοαξιολόγησης της ΕΘΑΑΕ (SAR), όπως απαιτήθηκε από την ΕΝQA, λόγω της μετονομασίας και της αναβάθμισης της Αρχής. Η έκθεση αυτοαξιολόγησης υποβλήθηκε στην ΕΝQA εν όψει της πραγματοποίησης της εξωτερικής αξιολόγησης στις αρχές του 2022.

ΠΕ 6: Εξωτερικοί συνεργάτες (ΟΠΕΣΠ & Διαχείριση δράσεων διασφάλισης ποιότητας)

ΠΕ 6.1: Σχεδιασμός των πληροφοριακών υποσυστημάτων του ΟΠΕΣΠ της Αρχής και ειδικότερα σχεδιασμός νέων υποσυστημάτων του ΟΠΕΣΠ (βάσει των διατάξεων του ν. 4653/2020) για τη διαχείριση στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, τη διαχείριση προγραμματικών συμφωνιών και χρηματοδότησης, τον μηχανισμό ιχνηλάτησης πορείας φοιτητών και αποφοίτων, τη διασύνδεση με πληροφοριακά συστήματα ΑΕΙ και ΥΠΑΙΘ και τη διασύνδεση με τα υφιστάμενα υποσυστήματα του ΟΠΕΣΠ. Το 2021, απασχολήθηκαν συνολικά τέσσερις (4) εξωτερικοί συνεργάτες για διάφορες περιόδους, για την υλοποίηση του έργου του ΠΕ6.1.

ΠΕ 6.2: Διαχείριση δράσεων διασφάλισης ποιότητας (νέες διατάξεις & διαδικασίες που περιλαμβάνονται στον ν. 4653/2020) και ειδικότερα αποδελτίωση, κατάταξη, ανάλυση δεδομένων των προτάσεων πιστοποίησης και παραγωγή σχετικού υποστηρικτικού υλικού (συσχέτισή τους και παραγωγή δεικτών, οριζόντια επεξεργασία των πεδίων του ΟΠΕΣΠ όπως αυτά συμπληρώνονται από τα Ιδρύματα, ποιοτικό έλεγχο δεδομένων, συσχέτισμό τους και παραγωγή αναφορών). Στο 2021, απασχολήθηκαν πέντε (5) εξωτερικοί συνεργάτες για την υλοποίηση του έργου του ΠΕ 6.2.

ΠΕ 7: Εκπαίδευση ΜΟΔΙΠ

Η υποστήριξη των ΜΟΔΙΠ των Ιδρυμάτων μέσω της ενίσχυσης των Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) με ειδικές δραστηριότητες εκπαίδευσης του προσωπικού τους και πραγματοποίησης σεμιναρίων με αντικείμενο την πλήρη και αποδοτική λειτουργία των ΕΣΔΠ των ΜΟΔΙΠ με τη μεταφορά τεχνογνωσίας από πλευράς της Αρχής προς τις ΜΟΔΙΠ των Ιδρυμάτων. Η δράση καλύπτει τα έξοδα των σεμιναρίων όπως έξοδα μετακινήσεων στελεχών της Αρχής και των ΜΟΔΙΠ από και προς την έδρα της Αρχής και των Ιδρυμάτων, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και υλικού παρουσιάσεων, κ.α.

Το 2021, η Αρχή, έχοντας υπόψη την ανάγκη για την πραγματοποίηση σεμιναρίων μέσω Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ) με σκοπό την κάλυψη των αναγκών εκπαίδευσης των ΜΟΔΙΠ των ΑΕΙ, εξέδωσε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς υποψήφιους αναδόχους για την παροχή υπηρεσιών τηλεεκπαίδευσης, με αντικείμενο (α) τη δημιουργία κατάλληλου ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου και (β) τη λειτουργία του ΣΔΜ.

ΠΕ 8: Αξιοποίηση και διάχυση αποτελεσμάτων

Η αξιοποίηση και διάχυση των αποτελεσμάτων Διασφάλισης Ποιότητας της Αρχής πραγματοποιείται με τη διοργάνωση τουλάχιστον δύο ετήσιων συναντήσεων εργασίας με ΑΕΙ και εμπειρογνώμονες, με διοργάνωση συναντήσεων εργασίας με αντικείμενο την αξιοποίηση και διάχυση των αποτελεσμάτων της Διασφάλισης Ποιότητας που προέκυψαν από τις πιστοποιήσεις τόσο των ΕΣΔΠ όσο και από τις πιστοποιήσεις ΠΠΣ.

ΠΕ 9: Εξωτερικοί συνεργάτες (Μελέτη)

Το έργο των εξωτερικών συνεργατών στο ΠΕ9 αφορά στην εκπόνηση επιστημονικών μελετών για την εφαρμογή εθνικής στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση οι οποίες συμβάλλουν στη λήψη αποφάσεων από το Ανώτατο Συμβούλιο για την εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση. Ενδεικτικές εργασίες περιλαμβάνουν: (i) μελέτη των διεθνών τάσεων στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ii) μελέτη των τάσεων της Ελληνικής και της Ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας και προοπτικές απορρόφησης των αποφοίτων, (iii) ευκαιρίες και προϋποθέσεις για τη διεθνοποίηση των Πανεπιστημίων, (iv) προοπτικές ενίσχυσης της ερευνητικής δραστηριότητας και διαμόρφωσης του ΕΧΑΕΕ, (v) προτάσεις και δυνατότητες για βελτίωση της θέσης των Ελληνικών ΑΕΙ στις διεθνείς κατατάξεις. Το 2021 οι Αρχή απασχόλησε συνολικά τρεις (3) εξωτερικούς συνεργάτες για την υλοποίηση του έργου του ΠΕ9.

5. Ανθρώπινο δυναμικό, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός

5.1. Το ανθρώπινο δυναμικό της ΕΘΑΑΕ

Οι προβλεπόμενες από τον νόμο οργανικές θέσεις για τη διοικητική και επιστημονική υποστήριξη της Αρχής ανέρχονται σε 45. Το προσωπικό της ΕΘΑΑΕ αποτελείται από μεταταγμένους και αποσπασμένους υπαλλήλους, προερχόμενους από τον στενό και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

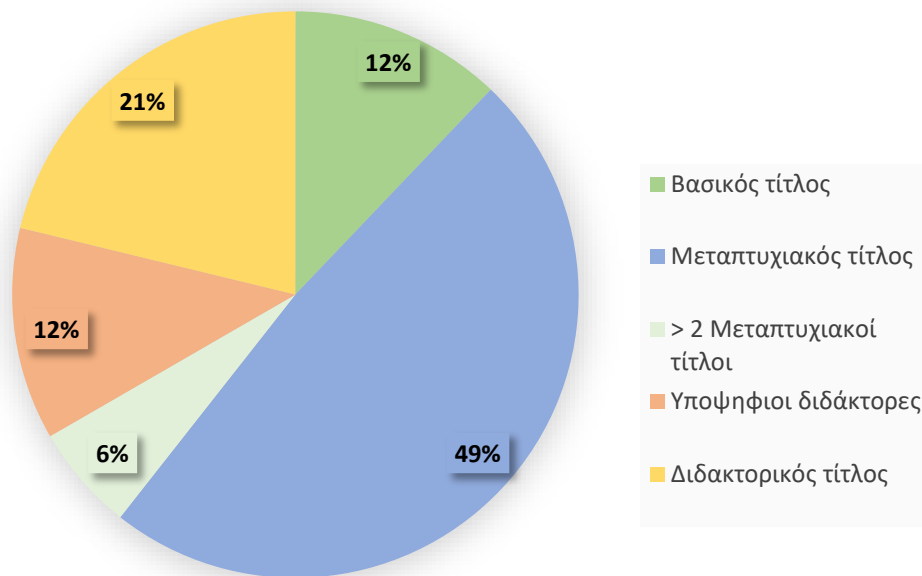
Στο πλαίσιο της υποστήριξης των λειτουργιών της, η Αρχή επεδίωξε το 2021, κατά πάγια τακτική της, την ενίσχυση της στελέχωσής της. Εξέδωσε τις απαραίτητες διοικητικές πράξεις για τη μετάταξη του υπηρετούντος προσωπικού που κατέθεσε αίτηση μετάταξης στην Αρχή (5 άτομα) σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρ. 59 του ν. 4653/20. Σε συνέχεια της έγκρισης της ΠΥΣ 33/2006 (ΔΙΠΑΑΔ/Φ.ΕΓΚΡ./104/13657/16-07-2020) για την πλήρωση έξι (6) θέσεων διοικητικού προσωπικού και εννέα (9) θέσεων Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 του ν. 2190/1994 μέσω ΑΣΕΠ, ολοκληρώθηκαν οι απαιτούμενες από την Υπηρεσία ενέργειες για τον προσδιορισμό των τυπικών βασικών και πρόσθετων προσόντων και καθηκόντων των θέσεων αυτών και την αποστολή του σχετικού υλικού στο ΑΣΕΠ για την προώθηση της διαδικασίας.

Επιπροσθέτως, το 2021 η ΕΘΑΑΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 18 του ν. 4653/20 και του ν. 4440/16, συμμετείχε στον α΄ και β΄ κύκλο κινητικότητας για αποσπάσεις και μετατάξεις προσωπικού. Οι διαδικασίες του α΄ κύκλου ολοκληρώθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2021 και το προσωπικό της Αρχής ενισχύθηκε με δύο (2) μετατάξεις και πέντε (5) αποσπάσεις υπαλλήλων από διάφορους φορείς του Δημοσίου. Ο β΄ κύκλος ολοκληρώθηκε στις αρχές του επόμενου έτους.

Με βάση τα προαναφερθέντα στοιχεία, το 2021 το πλήθος των μεταταγμένων υπαλλήλων ανήλθε σε 10 άτομα και των αποσπασμένων σε 19 (με μικρή διακύμανση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους ως προς τις αποσπάσεις).

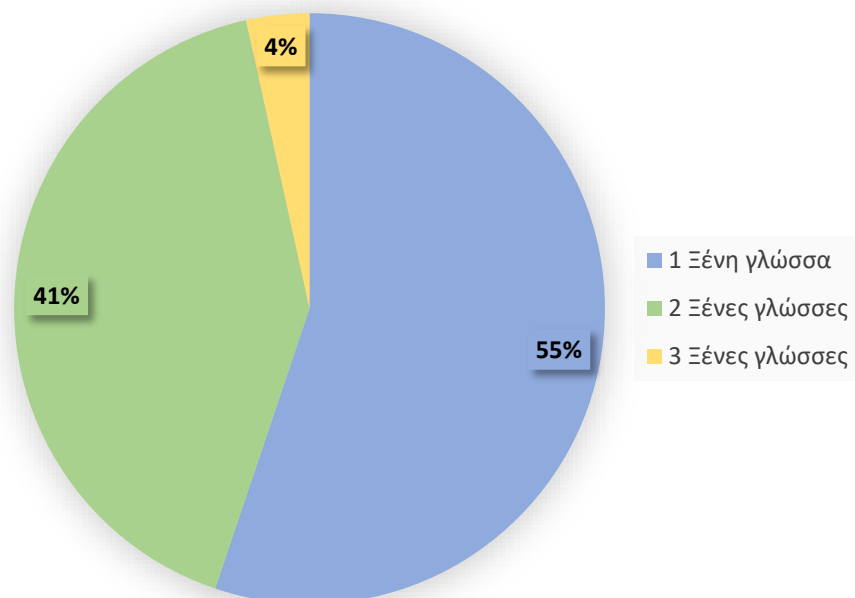
Στα ανωτέρω στοιχεία δεν περιλαμβάνονται οι εξωτερικοί συνεργάτες της ΕΘΑΑΕ, οι οποίοι απασχολούνται στην Αρχή μέσω του ΕΣΠΑ για την υλοποίηση των ΠΕ της Πράξης «Υποστήριξη Αρχής Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ) – Νέα φάση». Το 2021, η Αρχή απασχόλησε δώδεκα (12) εξωτερικούς συνεργάτες, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο τεχνικό δελτίο του Έργου.

Το επίπεδο εκπαίδευσης του προσωπικού της ΕΘΑΑΕ είναι υψηλό, όπως απεικονίζεται στα ακόλουθα σχήματα (Σχήμα 81 και 82).

Σχήμα 81. Επίπεδο εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού της ΕΘΑΑΕ

Το σύνολο του προσωπικού διαθέτει πολύ καλή έως άριστη γνώση χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών, ενώ, ως προς τη γνώση ξένων γλωσσών, το προσωπικό της ΕΘΑΑΕ διαθέτει πολύ καλή έως άριστη γνώση της Αγγλικής και σημαντικό ποσοστό γνωρίζει, σε επίπεδο τουλάχιστον καλής γνώσης (B2), και δεύτερη ξένη γλώσσα, σύμφωνα με το ακόλουθο σχήμα (Σχήμα 82).

Σχήμα 82. Γνώση ξένων γλωσσών του προσωπικού της ΕΘΑΑΕ

Η επιμόρφωση και η κατάρτιση του προσωπικού σε αντικείμενα άμεσα συνδεδεμένα με τις υφιστάμενες αρμοδιότητες της Αρχής ήταν ελαφρώς περιορισμένη το 2021, λόγω των συνθηκών covid-19 και των σχετικών αδειών του προσωπικού. Ωστόσο, πραγματοποιήθηκαν επιμορφώσεις στο

ΕΚΔΔΑ, στα προγράμματα του ΙΝΕΠ: «Δημοσιονομική Διαχείριση: Έλεγχος και Πληρωμή Δαπανών στην Κεντρική Διοίκηση», «Βελτίωση Κοινωνικών Ικανοτήτων: Παραγωγή Γραπτού Λόγου και Τεχνικές Παρουσιάσεων», «Ανάπτυξη Διοικητικών Ικανοτήτων: Διαχείριση Έργου και Κατάρτιση Επιχειρησιακών Σχεδίων» και «Εισαγωγή στη Γλώσσα R για Ανάλυση Δεδομένων». Επίσης, πραγματοποιήθηκαν εσωτερικά σεμινάρια ενδοϋπηρεσιακής εκπαίδευσης από τη Γεν. Δ/ντρια στα στελέχη της Δ/σης Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας για θέματα επικαιροποίησης και εμπλουτισμού του τρόπου και της μεθοδολογίας ελέγχου προτάσεων πιστοποίησης των ιδρυμάτων, και, τέλος, υπήρξε συμμετοχή προσωπικού, μέσω του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Κινητικότητας, στο Bologna Peer Support Group on Quality Assurance (BPSG QA) που διοργανώθηκε από την αντιστοιχη Ρουμανική Αρχή ARACIS (Romanian Agency for Quality Assurance in Higher Education) για μεταφορά τεχνογνωσίας.

5.2. Εγκαταστάσεις

Η ΕΘΑΑΕ στεγάζεται, από τα μέσα του 2017, στο κέντρο της Αθήνας, σε μισθωμένες εγκαταστάσεις, που ικανοποιούν τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές που είχαν τεθεί από την Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου στην οικεία προκήρυξη. Τα γραφεία της Αρχής βρίσκονται επί των οδών Αριστείδου 1 και Ευριπίδου 2, με εύκολη πρόσβαση από το συγκοινωνιακό δίκτυο τόσο για τους υπαλλήλους και συνεργάτες της Αρχής, όσο και για τους επισκέπτες από τα ΑΕΙ της χώρας και τους εμπειρογνώμονες της αλλοδαπής. Η ΕΘΑΑΕ στεγάζεται στους ορόφους 1-4 του κτηρίου, συνολικού εμβαδού 619 τ.μ., σε γραφειακούς χώρους ωφέλιμης επιφάνειας περίπου 495 τ.μ. και λοιπούς βοηθητικούς χώρους. Τα γραφεία της Αρχής είναι πλήρως εξοπλισμένα από πλευράς υλικοτεχνικής υποδομής και η Αρχή εφαρμόζει τις προβλέψεις του νόμου για θέματα ασφαλείας των εγκαταστάσεων και προστασίας και υγιεινής του προσωπικού.

5.3. Εξοπλισμός

Το σύνολο των πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών της ΕΘΑΑΕ λειτουργούν σε εξοπλισμό που βρίσκεται στις εγκαταστάσεις της ΕΘΑΑΕ στην Αθήνα και σε χώρο, που έχει παραχωρηθεί στο Κέντρο Δεδομένων (Data Center) του ΥΠΑΙΘ στο Μαρούσι.

Εντός του 2021 πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω εργασίες συντήρησης και αναβάθμισης του εξοπλισμού:

1. Ανανέωση αδειών χρήσης δικτυακού εξοπλισμού, συστήματος διαχείρισης εικονικών μηχανών, μονάδων δικτυακής αποθήκευσης, λογισμικού λήψης αντιγράφων ασφαλείας, λογισμικού προστασίας από ιούς, πιστοποιητικού SSL
2. Αγορά δύο νέων εκτυπωτών
3. Αναβάθμιση υλικολογισμικού (firmware), λειτουργικών συστημάτων και εφαρμογών
4. Εγκατάσταση πιστοποιητικών και ενημερώσεων ασφαλείας
5. Εγκατάσταση και διαχείριση εικονικών μηχανών
6. Επίλυση προβλημάτων και έλεγχος καλής λειτουργίας

6. Δράσεις υποστήριξης, ενημέρωσης και συνεργασίας

Το 2021, η ΕΘΑΑΕ συνέδραμε εμπράκτως τα ΑΕΙ της χώρας μέσα από στοχευμένες δράσεις υποστήριξης των Ιδρυμάτων, ανέπτυξε δράσεις δημοσιότητας, επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλους φορείς για θέματα που άπτονται της Ανώτατης Εκπαίδευσης και συμμετείχε σε συναντήσεις και εκδηλώσεις για την προβολή του έργου της και τη δημοσιοποίηση στοιχείων και δεδομένων της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

6.1. Δράσεις υποστήριξης των ΑΕΙ

6.1.1. Επισκέψεις και συναντήσεις εργασίας με τις Πρυτανικές Αρχές των ΑΕΙ

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (18-5-2021): Επίσκεψη του Προέδρου στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος στην Αλεξανδρούπολη με τον Υφυπουργό Παιδείας και συνάντηση εργασίας με τις Πρυτανικές Αρχές για τα θέματα της αναπτυξιακής δραστηριότητας του Ιδρύματος.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (4-6-2021): Ομιλία του Προέδρου «Το δημόσιο πανεπιστήμιο στην τροχιά του στρατηγικού σχεδιασμού και της ποιοτικής αποτίμησης» στην εκδήλωση απονομής πιστοποιητικών ποιότητας του ΔΠΘ, που πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος. Στην εκδήλωση απονεμήθηκαν τα 11 Πιστοποιητικά Ποιότητας που χορήγησε με απόφασή του το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΣΑΠ) στα Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών: Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής, Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Ελληνικής Φιλολογίας, Πολιτικών Μηχανικών, Μηχανικών Περιβάλλοντος, Ιστορίας και Εθνολογίας, Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Νομικής, Οικονομικών Επιστημών, Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης και Ιατρικής.

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (14-6-2021): Συνάντηση εργασίας της Γεν. Διευθύντριας με τις Πρυτανικές Αρχές του Ιδρύματος, στον Βόλο, για την προετοιμασία και υποβολή της πρότασης Προγραμματικής Συμφωνίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Παν. Δυτικής Μακεδονίας (17-6-2021 και 18-6-2021): Επίσκεψη του Προέδρου τις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος στα Γρεβενά, συνάντηση στην Πανεπιστημιούπολη (Κοίλα Κοζάνης) με Κοσμήτορες Σχολών και Προέδρους Τμημάτων του Πανεπιστημίου. Επίσκεψη στα Τμήματα της Καστοριάς και τις Σχολές της Φλώρινας και της Πτολεμαΐδας, με συναντήσεις με Κοσμήτορες και Προέδρους. Στις συναντήσεις διαπιστώθηκε η συνεχής προσπάθεια του ακαδημαϊκού προσωπικού του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας για τη βελτίωση των ποιοτικών δεικτών και η ουσιαστική συνεργασία του Ιδρύματος με τις τοπικές κοινωνίες, ενώ υπογραμμίστηκε, επίσης, ότι η ακαδημαϊκή κοινότητα του Ιδρύματος είχε και θα έχει τη συνδρομή της ΕΘΑΑΕ σε κάθε διαδικασία και δράση διασφάλισης ποιότητας.

Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών (21-09-2021): Ξενάγηση στις εγκαταστάσεις και συνάντηση με την Πρύτανη και την Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων, Διοικητικών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας, όπου συζητήθηκαν θέματα για τη θέση του Ιδρύματος και των κοινωνικών επιστημών στον χάρτη της Ανώτατης Εκπαίδευσης και για την πιστοποίηση των προσφερόμενων από το Ίδρυμα προγραμμάτων σπουδών.

Πανεπιστήμιο Αιγαίου (04-10-2021): Συνάντηση εργασίας του Προέδρου με την Πρυτανική Αρχή, Κοσμήτορες, Προέδρους και τα μέλη της ΜΟΔΙΠ, με ξενάγηση στις εγκαταστάσεις και στα εργαστήρια των Τμημάτων Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας, Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας και του Τμήματος Ωκεανογραφίας και Θαλάσσιων Βιοεπιστημών. Η συνάντηση εντάχθηκε στο πλαίσιο

εκπόνησης του στρατηγικού σχεδιασμού του Ιδρύματος και της υπό συζήτηση αναδιάρθρωσης του Χάρτη της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (26-11-2021): Συνάντηση εργασίας του Προέδρου με τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της Δ.Ε. του ΕΑΠ και τους Κοσμήτορες των Σχολών Ανθρωπιστικών Επιστημών, Θετικών Επιστημών & Τεχνολογίας και Κοινωνικών Επιστημών. Ενημέρωση για τα επιτεύγματα, το αναπτυξιακό σχέδιο και διάφορα θέματα ακαδημαϊκής φύσεως του ΕΑΠ και συζήτηση ζητημάτων πιστοποίησης.

Ιόνιο Πανεπιστήμιο (1-12-2021): Επίσκεψη του Προέδρου, μετά από πρόσκληση του Πρύτανη, για συνάντηση εργασίας με την Πρυτανική Αρχή και τη Διοίκηση του Τμήματος Περιβάλλοντος στη Ζάκυνθο. Στο πλαίσιο της επίσκεψης, πραγματοποιήθηκε ξενάγηση στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος στη Ζάκυνθο.

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου (7 & 8-12-2021): Επίσκεψη του Προέδρου με τον Πρύτανη του Ιδρύματος στις εγκαταστάσεις των Τμημάτων Μηχανικών στην Πάτρα (Κουκούλι), όπου πραγματοποιήθηκε παρουσίαση των Τμημάτων από τους Προέδρους και συζήτηση με τα μέλη ΔΕΠ. Επίσκεψη στα Τμήματα του Πανεπιστημίου στην Καλαμάτα στον Αντικάλαμο όπου πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση των Τμημάτων από τους Προέδρους και ακολούθησε συζήτηση με Κοσμήτορες και Προέδρους και ξενάγηση στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος στο Παλιό Στρατόπεδο, για την παρουσίαση των Τμημάτων και συζήτηση με τα μέλη ΔΕΠ.

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (14-12-2021): Επίσκεψη του Προέδρου και συνάντηση με τις πρυτανικές αρχές του Ιδρύματος και ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας (πρυτανικές αρχές, κοσμήτορες, πρόεδροι Τμημάτων, διευθυντές ΠΜΣ και μέλη ΟΜΕΑ) για τη διαδικασία πιστοποίησης των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών.

6.2. Έργα ΜΟΔΙΠ και Γραφείων Διασύνδεσης

Οι ενημερωτικές τεχνικές συναντήσεις της Γεν. Δ/ντριας με τους Προέδρους και με στελέχη των ΜΟΔΙΠ των Ιδρυμάτων συνεχίστηκαν, ως επί το πλείστον, διαδικτυακά, με στόχο πάντοτε τη σφαιρική ενημέρωσή τους για τα θέματα πιστοποίησης, αλλά και νέες δράσεις διασφάλισης ποιότητας (όπως υποστήριξη ΜΟΔΙΠ, προγραμματικές συμφωνίες, Γραφεία Διασύνδεσης).

Ειδικότερα, υπό την επίβλεψη και την καθοδήγηση της Γεν. Διευθύντριας, η Διευθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης είχε επιφορτιστεί με την εποπτεία των 25 Ιδρυμάτων για την υποβολή των προτάσεων τους για τα έργα των ΜΟΔΙΠ και των Γραφείων Διασύνδεσης. Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποίησαν ξεχωριστές επικοινωνίες με τα Ιδρύματα και τη Διαχειριστική Αρχή, εξέδωσαν οδηγίες προς τα Ιδρύματα και είχαν τον συντονισμό με τη Διαχειριστική Αρχή. Στη διάρκεια της διαδικασίας, η διεύθυνση έλαβε από τα 25 Ιδρύματα τα σχέδια αποφάσεων με ίδια μέσα, πραγματοποίησε σχετικό έλεγχο και αποστολή προς τα ΑΕΙ για την επανυποβολή βάσει των παρατηρήσεων της Αρχής και έκανε την επικοινωνία με τη Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης για σύμφωνη γνώμη των πληροφοριακών συστημάτων. Η διαδικασία ήταν παρόμοια και στην περίπτωση των προτάσεων για τα Γραφεία Διασύνδεσης.

6.3. Ενημέρωση στις Συνόδους Πρυτάνεων και Προέδρων ΔΕ των ελληνικών ΑΕΙ

Έκτακτη Σύνοδος Πρυτάνεων (18-1-2021): Διαδικτυακή συμμετοχή του Προέδρου στη Διαβούλευση επί του νομοσχεδίου του Υπουργείου Παιδείας και ειδικότερα το θέμα της εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

96η Σύνοδος Πρυτάνεων και Προέδρων των Δ.Ε. των Ελληνικών Πανεπιστημίων (21, 22 & 23-4-2021): Διαδικτυακή συμμετοχή του Προέδρου στις εργασίες της Συνόδου που πραγματοποιήθηκε υπό την Προεδρία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, με την εισήγησή του «Ενημέρωση και συζήτηση για τις προγραμματικές συμφωνίες και τα κριτήρια αποτίμησης του έργου των ΑΕΙ». Ο Πρόεδρος συμμετείχε, επίσης, στην 27η Σύνοδο Αντιπρυτάνεων Διοικητικών Υποθέσεων, Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας και στην 16η Σύνοδο Αντιπρυτάνεων Οικονομικών, Προγραμματισμού και Ανάπτυξης (21-04-2021) όπου παρουσίασε θέματα που άπτονται της σύνταξης προγραμματικών συμφωνιών καθώς και άλλα θέματα διασφάλισης ποιότητας των ΑΕΙ.

98η Σύνοδος Πρυτάνεων και Προέδρων των Δ.Ε. των Ελληνικών Πανεπιστημίων 917-12-2021): Συμμετοχή του Προέδρου στις εργασίες της 98ης Συνόδου Πρυτάνεων και Προέδρων των ΔΕ των ΑΕΙ που πραγματοποιήθηκε υπό την Προεδρία του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, στο Τεχνολογικό Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου. Ο Πρόεδρος παρουσίασε τρέχουσες δράσεις που αφορούν στην ΕΘΑΑΕ και συζήτησε σχετικά με τους Πρυτάνεις. Ο Πρόεδρος και η Γεν. Δ/ντρια συμμετείχαν στην 29η Σύνοδο Αντιπρυτάνεων, Διοικητικών Υποθέσεων, Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας, στη Συνεδρία «Α. Διασφάλιση ποιότητας/ στρατηγικός σχεδιασμός Ιδρυμάτων» όπου ενημέρωσαν τα Ιδρύματα για τα ζητήματα της πιστοποίησης των ΠΣ. Τέλος, η Γεν. Δ/ντρια συμμετείχε και στην 18η Σύνοδο Αντιπρυτάνεων Οικονομικών, Προγραμματισμού και Ανάπτυξης με την εισήγησή της «Στρατηγικός και οικονομικός προγραμματισμός των ΑΕΙ».

6.4. Συνεργασίες και διαβούλευση με ενδιαφερόμενα μέρη

6.4.1. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Τηλεδιασκέψεις Προέδρου ΕΘΑΑΕ – ΥΦΥΠΑΙΘ & ΓΓΑΕ και εκπροσώπων Πρυτανικών Αρχών Πανεπιστημίων στη θεματική «Προβλήματα από την Ελάχιστη Βάση Εισαγωγής - Στήριξη Πανεπιστημίου- Πιθανή Αναδιάρθρωση της ακαδημαϊκής δομής».

Υπουργός Ψηφιακής Μεταρρύθμισης - ΥΠΑΙΘ – ΕΘΑΑΕ (17-5-2021): Συνάντηση εργασίας για τα ψηφιακά έργα του ΥΠΑΙΘ με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ και η συμβολή της Αρχής για το Μητρώο Φοιτητών/Φοιτητολόγιο.

ΕΘΑΑΕ – ΓΓΑΕ – ΕΛΙΔΕΚ (30-8-2021): Σύσκεψη με τον Γεν. Γραμματέα Ανώτατης Εκπαίδευσης, την Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο του ΕΛΙΔΕΚ για την αξιολόγηση των προτάσεων των ΑΕΙ στο Ταμείο Ανάκαμψης για τα έργα των Πανεπιστημίων.

Επίδοση Ετήσιας Έκθεσης για την Ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης 2020 (16-12-2021): Υποβολή της πρώτης Ετήσιας Έκθεσης για την Ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης 2020 της ΕΘΑΑΕ στην Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, παρουσία του Υφυπουργού Παιδείας κ. Α. Συρίγου και του Γεν. Γραμματέα Ανώτατης Εκπαίδευσης κ. Α. Δημητρόπουλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 4653/20. Συζήτηση και ενημέρωση από τον Πρόεδρο της ΕΘΑΑΕ για την πορεία των πιστοποιήσεων των ΠΠΣ καθώς και για τη διαδικασία υποβολής των ετήσιων εκθέσεων επιδόσεων από τα Ιδρύματα στην ΕΘΑΑΕ για τον καθορισμό της κατανομής του 20% της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης του ΥΠΑΙΘ στα ΑΕΙ.

6.4.2. Συνεργασίες με άλλους φορείς

ΕΘΑΑΕ - ΕΔΥΤΕ - Σύνοδος Πρυτάνεων (26-5-2021): Συνάντηση εργασίας με την Επιτροπή Ψηφιακών Έργων της Συνόδου. Ενημέρωση για την πορεία των έργων και λεπτομέρειες για νέες συνεργασίες.

Επίσκεψη του Πρέσβευς του Κουβέιτ (9/12/2021): Συνάντηση του Πρέσβευς με τον Πρόεδρο για συζήτηση για έναρξη συνεργασία της ΕΘΑΑΕ με την αντιστοιχη Αρχή NBAQ του Κουβέιτ (National Bureau for Academic Accreditation and Education Quality Assurance of Education) για την επίτευξη κοινών στόχων διασφάλισης ποιότητας στα Πανεπιστήμια των δύο χωρών.

6.4.3. Ενημέρωση στη Βουλή των Ελλήνων

ΒτΕ (3-2-2021): Συμμετοχή του Προέδρου στην ακρόαση φορέων νομοσχεδίου ΥΠΑΙΘ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της ΒτΕ (24-11-2021): Συμμετοχή του Προέδρου στη συνεδρίαση της Επιτροπής με θέμα «Το Ελληνικό Πανεπιστήμιο στην εποχή των Εκθετικών Τεχνολογικών Αλλαγών». Ο Πρόεδρος ενημέρωσε τα μέλη της Επιτροπής για το θέμα της διασύνδεσης των ελληνικών Πανεπιστημίων με την οικονομία, τη βιομηχανία και την αγορά εργασίας και, στο πλαίσιο αυτό, παρουσίασε το «προφίλ» των ελληνικών Πανεπιστημίων. Οι θεματικές της παρουσίασής του αφορούσαν: i. τα βασικά στοιχεία Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ii. τις προοπτικές απασχόλησης των νέων επιστημόνων, iii. τα αντικειμενικά και ποιοτικά κριτήρια χρηματοδότησης, iv. τις διεθνείς τάσεις για τη διασύνδεση Πανεπιστημίων με τον παραγωγικό ιστό της κάθε χώρας και v. τα Βιομηχανικά Διδακτορικά (Industrial PhDs).

ΒτΕ (15-12-2021): Επίδοση της πρώτης Ετήσιας Έκθεσης για την Ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης 2020 της ΕΘΑΑΕ στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων, κ. Κ. Τασούλα, παρουσία του Προέδρου της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων, κ. Β. Διγαλάκη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 4653/20. Η Έκθεση υποβλήθηκε στην Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, τον Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων και τον Γενικό Γραμματέα Ανώτατης Εκπαίδευσης.

6.5. Παρουσία της ΕΘΑΑΕ σε δημόσιες εκδηλώσεις και συνέδρια

Εκδήλωση «Εκπαίδευση και Διασπορά» (24-1-2021): Ομιλία του Προέδρου, στο πλαίσιο του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Εκπαίδευσης και της επετείου των διακοσίων χρόνων από την Επανάσταση του 1821 με θέμα «Ενδυναμώνοντας τις γέφυρες μεταξύ των Ελληνικών Πανεπιστημίων και της Ελληνικής Διασποράς».

Εκδήλωση «Οι αντιλήψεις των μελών ΔΕΠ για το διδακτικό τους έργο» (16-4-2021): Χαιρετισμός του Προέδρου στην εκδήλωση που συνδιοργάνωσαν τα Γραφεία Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης (ΓΡΑΔΙΜ) του ΔΠΘ και του Παν. Πατρών, στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου Συνεργασίας που έχουν συνυπογράψει.

Εκδήλωση για την Ίδρυση Δικτύου Ελληνικών ΑΕΙ για την Αειφορία (20-4-2021): για την προώθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στην Ανώτατη Εκπαίδευση, με πρωτοβουλία του ΥΠΑΙΘ, σχεδιάστηκε η δημιουργία ενός Δικτύου ελληνικών ΑΕΙ για την Αειφορία. Συμμετοχή του Προέδρου με σύντομη ομιλία.

Εκδήλωση Παν. Αιγαίου «Ημέρες Καινοτομίας και Έρευνας Πανεπιστημίου Αιγαίου» (20-5-2021): Συμμετοχή του Προέδρου με χαιρετισμό στη δεύτερη ημέρα που ήταν αφιερωμένη στην παρουσίαση αποτελεσμάτων των ερευνητικών έργων με δυνατότητα επιχειρηματικής/εμπορικής αξιοποίησης.

Εκδήλωση του Ίδρυματος Μποδοσάκη (22-11-2021): Συμμετοχή του Προέδρου και του μέλους του ΣΑΠ, Καθ. Ζ. Λυγερού και συντονισμός πάνελ στην παρουσίαση του «Σχεδίου Δράσης για το Πανεπιστήμιο του 2030: Αρχές και θέσεις», στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας 1821-2021, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, όπου συζητήθηκε το τρίπτυχο «Αποτελεσματικότητα – Αυτονομία – Λογοδοσία»

που αποτελεί τον πυρήνα του προτεινόμενου Σχεδίου Δράσης, από τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής και κορυφαίους ακαδημαϊκούς.

Εκδήλωση «Patras IQ - HE Innovate Review» (6-12-2021): Συμμετοχή του Προέδρου στην εκδήλωση ολοκλήρωσης της Μελέτης HE Innovate της Ελληνικής Ανώτατης Εκπαίδευσης στο πλαίσιο της θεματικής εκδήλωσης Patras IQ, που διοργάνωσε το Παν. Πατρών. Ομιλία του Προέδρου με τίτλο «Αξιολόγηση Ερευνητικών Δομών στα Ελληνικά ΑΕΙ» εντάχθηκε στη 2η Συνεδρία – Η Καινοτομία στην Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση – τα Επόμενα Βήματα, όπου ο Πρόεδρος αναφέρθηκε στις μορφές ερευνητικών δομών των ελληνικών ΑΕΙ με την παραδοσιακή και τη νέα τους μορφή, περιγράφοντας τα Πανεπιστημιακά Ερευνητικά Κέντρα (ΠΕΚ), τα Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα (ΕΠΙ), τα Κέντρα Αριστείας (ΚΑ) και τις Συμπράξεις Ερευνητικής Αριστείας (ΣΕΑ) καθώς και τους τρόπους αξιολόγησής τους.

7. Διεθνές και ευρωπαϊκό προφίλ της ΕΘΑΑΕ

Η ΕΘΑΑΕ, ως πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ENQA), συμμετείχε και το 2021 στα όργανα και τις αποφάσεις της ENQA, παρακολουθώντας συστηματικά τις ευρωπαϊκές πολιτικές δράσεων στη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση και τις εξελίξεις γενικότερα στον ΕΧΑΕ.

Ειδικότερα, δια του Προέδρου της και της Γεν. Δ/ντριας, η Αρχή εκπροσωπήθηκε:

1. Στην εαρινή Γενική Συνέλευση των μελών της ENQA που πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεδιάσκεψης την Πέμπτη 22-04-2021. Στη συνεδρίαση έλαβε, επίσης, χώρα η ψηφοφορία για τα μέλη του ΔΣ, τον Πρόεδρο και τους Αντιπροέδρους.
2. Στο διαδικτυακό φόρουμ των μελών με θέμα «Online quality assurance – experiences from ENQA members» (21-4-2021) και στο διαδικτυακό φόρουμ των μελών με θέμα «Stakeholder involvement in external quality assurance»
3. Στη διαδικτυακή φθινοπωρινή Γενική Συνέλευση της ENQA (21-10-2021)
4. Στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τη Διασφάλιση Ποιότητας του 2021 (18 και 19-11-2021).

Η ΕΘΑΑΕ, ως πλήρες μέλος στο Διεθνές Δίκτυο Φορέων Διασφάλισης Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (INQAAHE), συμμετείχε διαδικτυακά σε σχετικές ενημερώσεις, παρακολουθώντας τις διεθνείς εξελίξεις στα θέματα της διασφάλισης ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Επίλογος

Η ΕΘΑΑΕ, κατά το έτος 2021, χειρίστηκε μεγάλα και καινούργια θέματα, ως απόρροια της αναβάθμισης του θεσμού και της επέκτασης των αρμοδιοτήτων της. Στον τομέα της διασφάλισης ποιότητας, η Αρχή επεξεργάστηκε και εξέδωσε νέα εξειδικευμένα πρότυπα ποιότητας για τα νέα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών και για τα ξενόγλωσσα προπτυχιακά, καθώς τα τελευταία αποτέλεσαν νέο θεσμό στην προπτυχιακή εκπαίδευση που παρέχουν τα ΑΕΙ της χώρας μας. Η ΕΘΑΑΕ προσαρμοσε τις διαδικασίες εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας στις συνθήκες της πανδημίας, καταρτίζοντας σχετικούς ειδικούς κανονισμούς και πραγματοποίησε, χωρίς καθυστερήσεις, 103 νέες πιστοποιήσεις Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών και Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας των ΑΕΙ, σύμφωνα με τις ανειλημμένες υποχρεώσεις που είχε από το προηγούμενο θεσμικό της πλαίσιο. Επιπλέον, ανέπτυξε και επέκτεινε τη συνεργασία και την επικοινωνία της με τα ΑΕΙ συμμετέχοντας σε ειδικές συναντήσεις και τις συνόδους των Πρυτάνεων λαμβάνοντας ανατροφοδότηση για τις δράσεις διασφάλισης ποιότητας και μεταφέροντας σχετικές πληροφορίες και τεχνογνωσία για αυτές.

Η Αρχή, κατά το 2021, εγκαινίασε μια νέα περίοδο τόσο στη λειτουργία της, όσο και στις δράσεις διασφάλισης ποιότητας με τη συμμετοχή των φοιτητών, μετά από τη σχετική νομική πρόβλεψη. Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης περιέλαβε στην σύνθεσή του και έναν προπτυχιακό φοιτητή, ενώ συγκροτήθηκε για πρώτη φορά το Μητρώο Φοιτητών, το οποίο αποτελεί τη δεξαμενή για τη συμμετοχή φοιτητή στις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης.

Η Αρχή, στον τομέα της συμβουλευτικής της δράσης και της παροχής γνώμης προς το αρμόδιο Υπουργείο, επεξεργάστηκε και υπέβαλε εισηγήσεις για θέματα τα οποία αφορούν στον σχεδιασμό της στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, τη διαμόρφωση του ακαδημαϊκού χάρτη και την προοπτική των αποφοίτων. Επιπλέον, θέσπισε και δημοσιοποίησε ειδικά κριτήρια για τη διατύπωση γνώμης περί μεταβολών των ΑΕΙ και των ακαδημαϊκών τους μονάδων και επεξεργάστηκε και δημοσιοποίησε κριτήρια για την κατανομή της ετήσιας δημόσιας χρηματοδότησης των ΑΕΙ με αντικειμενικούς και ποιοτικούς δείκτες.

Τέλος η Αρχή, κατά το 2021, σε μια πορεία λειτουργικής αναβάθμισης και ωρίμανσης, ανέπτυξε ακόμη περισσότερο την επιστημονική και επιχειρησιακή της ικανότητα με τη μελέτη νέων θεμάτων, τη διερεύνηση των διεθνών εξελίξεων στην Ανώτατη Εκπαίδευση και τη συγκέντρωση της εμπειρίας και των απόψεων τόσο των Ιδρυμάτων, όσο και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων για την επίτευξη υψηλής ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση της χώρας μας.

Παραρτήματα

1. Χάρτης πιστοποιήσεων στα ελληνικά ΑΕΙ (2018-2021)

Πίνακας 50. Χάρτης πιστοποιήσεων στα ελληνικά ΑΕΙ (2018-2021)

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ												
1	ΑΣΚΤ	Εικαστικών Τεχνών	02	✓								
2	ΑΣΚΤ	Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης	02	✓								
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ			Ευρωπαϊκό Συνεργατικό Σχήμα: ERICUR									
1	ΑΠΘ	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02	✓								
2	ΑΠΘ	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών	07	✓								
3	ΑΠΘ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	07	✓								
4	ΑΠΘ	Βιολογίας	05	✓								
5	ΑΠΘ	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02	✓								
6	ΑΠΘ	Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02			✓						
7	ΑΠΘ	Γεωλογίας	05	✓								
8	ΑΠΘ	Γεωπονίας	08	✓								
9	ΑΠΘ	Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος	08	✓								
10	ΑΠΘ	Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ	03	✓								
11	ΑΠΘ	Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	02	✓								
12	ΑΠΘ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	10	✓								
13	ΑΠΘ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Σερρών	10	✓								
14	ΑΠΘ	Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης	01	✓								
15	ΑΠΘ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	07	✓								
16	ΑΠΘ	Θεάτρου	02	✓								
17	ΑΠΘ	Θεολογίας	02			✓						
18	ΑΠΘ	Θεολογίας - Μουσουλμανικών Σπουδών	02			✓						
19	ΑΠΘ	Ιατρικής	09	✓								
20	ΑΠΘ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	02	✓								
21	ΑΠΘ	Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02			✓						
22	ΑΠΘ	Κινηματογράφου	02	✓								
23	ΑΠΘ	Κτηνιατρικής	08	✓								

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
24	ΑΠΘ	Μαθηματικών	05	✓								
25	ΑΠΘ	Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης	07	✓								
26	ΑΠΘ	Μηχανολόγων Μηχανικών	07	✓								
27	ΑΠΘ	Μουσικών Σπουδών	02	✓								
28	ΑΠΘ	Νομικής	04	✓								
29	ΑΠΘ	Οδοντιατρικής	09	✓								
30	ΑΠΘ	Οικονομικών Επιστημών	03	✓								
31	ΑΠΘ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	01	✓								
32	ΑΠΘ	Πληροφορικής	06	✓								
33	ΑΠΘ	Κοινωνικής Θεολογίας & Χριστιαν. Πολιτισμού	02			✓						
34	ΑΠΘ	Πολιτικών Επιστημών	03	✓								
35	ΑΠΘ	Πολιτικών Μηχανικών	07	✓								
36	ΑΠΘ	Φαρμακευτικής	09	✓								
37	ΑΠΘ	Φιλολογίας	02	✓								
38	ΑΠΘ	Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής	02	✓								
39	ΑΠΘ	Φυσικής	05	✓								
40	ΑΠΘ	Χημείας	05	✓								
41	ΑΠΘ	Χημικών Μηχανικών	07	✓								
42	ΑΠΘ	Ψυχολογίας	03	✓								
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ												
1	ΑΣΠΑΙΤΕ	Εκπαιδευτικών Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	01					✓				
2	ΑΣΠΑΙΤΕ	Εκπαιδευτικών Ηλεκτρονικών Μηχανικών	01					✓				
3	ΑΣΠΑΙΤΕ	Εκπαιδευτικών Μηχανολόγων Μηχανικών	01					✓				
4	ΑΣΠΑΙΤΕ	Εκπαιδευτικών Πολιτικών Μηχανικών	01					✓				
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ			Ευρωπαϊκό Συνεργατικό Σχήμα: ΕΥ - CONEXUS									
1	ΓΠΑ	Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης	08					✓				
2	ΓΠΑ	Αξιοποίησης Φυσικών Πόρων και Γεωργικής Μηχανικής	08	✓								
3	ΓΠΑ	Βιοτεχνολογίας	05	✓								
4	ΓΠΑ	Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος	08							✓		
5	ΓΠΑ	Διαίτησης και Ποιότητας Ζωής	09									✓
6	ΓΠΑ	Διοίκησης Γεωργικών Επιχειρήσεων και	04							✓		

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
		Συστημάτων Εφοδιασμού										
7	ΓΠΑ	Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής	08	✓								
8	ΓΠΑ	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής του Ανθρώπου	08	✓								
9	ΓΠΑ	Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής	08	✓								
10	ΓΠΑ	Περιφερειακής και Οικονομικής Ανάπτυξης	03						✓			
11	ΓΠΑ	Πληροφορικής στη Γεωργία και το Περιβάλλον	08									✓
12	ΓΠΑ	Πολιτισμού και Αγροτικού Τουρισμού	10									✓
13	ΓΠΑ	Υδροβιολογίας και Υδατοκαλλιεργειών	08									✓
ΔΗΜΟΚΡΕΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ												
1	ΔΠΘ	Αγροτικής Ανάπτυξης	08	✓								
2	ΔΠΘ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	07	✓								
3	ΔΠΘ	Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών	02	✓								
4	ΔΠΘ	Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων	08	✓								
5	ΔΠΘ	Ελληνικής Φιλολογίας	02	✓								
6	ΔΠΘ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	10	✓								
7	ΔΠΘ	Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία	01	✓								
8	ΔΠΘ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	07	✓								
9	ΔΠΘ	Ιατρικής	09	✓								
10	ΔΠΘ	Ιστορίας και Εθνολογίας	02	✓								
11	ΔΠΘ	Κοινωνικής Εργασίας	03								✓	
12	ΔΠΘ	Κοινωνικής Πολιτικής	03								✓	
13	ΔΠΘ	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης	07	✓								
14	ΔΠΘ	Μηχανικών Περιβάλλοντος	07	✓								
15	ΔΠΘ	Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής	05	✓								
16	ΔΠΘ	Νομικής	04	✓								
17	ΔΠΘ	Οικονομικών Επιστημών	03	✓								
18	ΔΠΘ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	01	✓								
19	ΔΠΘ	Πολιτικής Επιστήμης	03						✓			
20	ΔΠΘ	Πολιτικών Μηχανικών	07	✓								

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	
ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ											
1	ΔΙΠΑΕ	Αγροτικής Βιοτεχνολογίας και Οινολογίας	08						✓		
2	ΔΙΠΑΕ	Ανατολικών Γλωσσών και Πολιτισμών	02								✓
3	ΔΙΠΑΕ	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία	01						✓		
4	ΔΙΠΑΕ	Βιβλιοθηκονομίας, Αρχειονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης	03						✓		
5	ΔΙΠΑΕ	Βιοϊατρικών Επιστημών	09						✓		
6	ΔΙΠΑΕ	Γεωλογίας	05								✓
7	ΔΙΠΑΕ	Γεωπονίας	08						✓		
8	ΔΙΠΑΕ	Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος	08						✓		
9	ΔΙΠΑΕ	Δημιουργικού Σχεδιασμού και Ένδυσης	07						✓		
10	ΔΙΠΑΕ	Δημόσιας Διοίκησης	04								✓
11	ΔΙΠΑΕ	Διοίκησης Εφοδιαστικής Αλυσίδας	04						✓		
12	ΔΙΠΑΕ	Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού	04						✓		
13	ΔΙΠΑΕ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	04						✓		
14	ΔΙΠΑΕ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	08						✓		
15	ΔΙΠΑΕ	Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας	09						✓		
16	ΔΙΠΑΕ	Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής	07						✓		
17	ΔΙΠΑΕ	Λογιστικής και Πληροφοριακών Συστημάτων	04						✓		
18	ΔΙΠΑΕ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	04						✓		
19	ΔΙΠΑΕ	Μαιευτικής	09						✓		
20	ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης	07						✓		
21	ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Περιβάλλοντος	07						✓		
22	ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Πληροφορικής και Ηλεκτρονικών Συστημάτων	07						✓		
23	ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Πληροφορικής, Υπολογιστών και Τηλεπικοινωνιών	07						✓		
24	ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής	07						✓		

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΣΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΣΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΣΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
25	ΔΙΠΑΕ	Μηχανολόγων Μηχανικών	07							✓		
26	ΔΙΠΑΕ	Μουσειολογίας	02									✓
27	ΔΙΠΑΕ	Νοσηλευτικής	09							✓		
28	ΔΙΠΑΕ	Νοσηλευτικής (Παράρτημα Διδυμοτείχου)	09							✓		
29	ΔΙΠΑΕ	Οικονομικών Επιστημών	03							✓		
30	ΔΙΠΑΕ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	04							✓		
31	ΔΙΠΑΕ	Πληροφορικής	06							✓		
32	ΔΙΠΑΕ	Πολιτικών Μηχανικών	07							✓		
33	ΔΙΠΑΕ	Φυσικής	05							✓		
34	ΔΙΠΑΕ	Φυσικοθεραπείας	09							✓		
35	ΔΙΠΑΕ	Χημείας	05							✓		
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ			Ευρωπαϊκό Συνεργατικό Σχήμα: CIVIS									
1	ΕΚΠΑ	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02	✓								
2	ΕΚΠΑ	Αγροτικής Ανάπτυξης, Αγροδιατροφής και Διαχείρισης Φυσικών Πόρων	08							✓		
3	ΕΚΠΑ	Αεροδιαστημικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	07							✓		
4	ΕΚΠΑ	Βιολογίας	05	✓								
5	ΕΚΠΑ	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02	✓								
6	ΕΚΠΑ	Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02				✓					
7	ΕΚΠΑ	Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος	05	✓								
8	ΕΚΠΑ	Διατροφής και Διαιτολογίας	09									✓
9	ΕΚΠΑ	Διαχείρισης Λιμένων και Ναυτιλίας	04							✓		
10	ΕΚΠΑ	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών	04							✓		
11	ΕΚΠΑ	Εκπαίδευσης Ενηλίκων	01									✓
12	ΕΚΠΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	01	✓								
13	ΕΚΠΑ	Επικοινωνίας και ΜΜΕ	03	✓								
14	ΕΚΠΑ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	10	✓								
15	ΕΚΠΑ	Θεατρικών Σπουδών	02	✓								
16	ΕΚΠΑ	Θεολογίας	02				✓					
17	ΕΚΠΑ	Ιατρικής	09	✓								
18	ΕΚΠΑ	Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02					✓				
19	ΕΚΠΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	02	✓								

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
20	ΕΚΠΑ	Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης	02	✓								
21	ΕΚΠΑ	Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02	✓								
22	ΕΚΠΑ	Κοινωνικής Θεολογίας	02			✓						
23	ΕΚΠΑ	Κοινωνιολογίας	03							✓		
24	ΕΚΠΑ	Μαθηματικών	05	✓								
25	ΕΚΠΑ	Μουσικών Σπουδών	02	✓								
26	ΕΚΠΑ	Νομικής	04	✓								
27	ΕΚΠΑ	Νοσηλευτικής	09	✓								
28	ΕΚΠΑ	Οδοντιατρικής	09	✓								
29	ΕΚΠΑ	Οικονομικών Επιστημών	03	✓								
30	ΕΚΠΑ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	01	✓								
31	ΕΚΠΑ	Παιδαγωγικό Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	01							✓		
32	ΕΚΠΑ	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	06	✓								
33	ΕΚΠΑ	Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης	03	✓								
34	ΕΚΠΑ	Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας	02						✓			
35	ΕΚΠΑ	Τεχνολογιών Ψηφιακής Βιομηχανίας	07							✓		
36	ΕΚΠΑ	Τουριστικών Σπουδών και Εναλλακτικού Τουρισμού	04									✓
37	ΕΚΠΑ	Τούρκικων Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών	02				✓					
38	ΕΚΠΑ	Φαρμακευτικής	09	✓								
39	ΕΚΠΑ	Φιλολογίας	02	✓								
40	ΕΚΠΑ	Φιλοσοφίας	02							✓		
41	ΕΚΠΑ	Φυσικής	05	✓								
42	ΕΚΠΑ	Χημείας	05	✓								
43	ΕΚΠΑ	Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου	02							✓		
44	ΕΚΠΑ	Ψυχολογίας	03	✓								
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ												
1	ΕΜΠ	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών - Μηχανικών Γεωπληροφορικής	07	✓								
2	ΕΜΠ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	07	✓								
3	ΕΜΠ	Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών	05	✓								
4	ΕΜΠ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	07	✓								

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
5	ΕΜΠ	Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών	07	✓								
6	ΕΜΠ	Μηχανολόγων Μηχανικών	07	✓								
7	ΕΜΠ	Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών	07	✓								
8	ΕΜΠ	Πολιτικών Μηχανικών	07	✓								
9	ΕΜΠ	Χημικών Μηχανικών	07	✓								
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ												
1	ΕΑΠ	Διοίκηση Επιχειρήσεων & Οργανισμών	04	✓								
2	ΕΑΠ	Ισπανική Γλώσσα και Πολιτισμός	02			✓						
3	ΕΑΠ	Πληροφορική	06	✓								
4	ΕΑΠ	Σπουδές στις Φυσικές Επιστήμες	05	✓								
5	ΕΑΠ	Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό	02	✓								
6	ΕΑΠ	Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό	02	✓								
7	ΕΑΠ	Δημόσιας Διοίκησης	04							✓		
8	ΕΑΠ	Διοίκησης Τουρισμού	04							✓		
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ			Ευρωπαϊκό Συνεργατικό Σχήμα: ΑΘΗΝΑ									
1	ΕΛΜΕΠΑ	Γεωπονίας	08							✓		
2	ΕΛΜΕΠΑ	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού	04								✓	
3	ΕΛΜΕΠΑ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	04								✓	
4	ΕΛΜΕΠΑ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	08									✓
5	ΕΛΜΕΠΑ	Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	10									✓
6	ΕΛΜΕΠΑ	Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας	09							✓		
7	ΕΛΜΕΠΑ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	07								✓	
8	ΕΛΜΕΠΑ	Ηλεκτρονικών Μηχανικών	07							✓		
9	ΕΛΜΕΠΑ	Κοινωνικής Εργασίας	09								✓	
10	ΕΛΜΕΠΑ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	04								✓	
11	ΕΛΜΕΠΑ	Μηχανικών Βιοϊατρικής	07									✓
12	ΕΛΜΕΠΑ	Μηχανολόγων Μηχανικών	07								✓	
13	ΕΛΜΕΠΑ	Μουσικής Τεχνολογίας και Ακουστικής	02								✓	
14	ΕΛΜΕΠΑ	Μουσικών Σπουδών	02									✓
15	ΕΛΜΕΠΑ	Νοσηλευτικής	09								✓	

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
16	ΕΛΜΕΠΑ	Φυσικοθεραπείας	09									✓
17	ΕΛΜΕΠΑ	Χημικών Μηχανικών	07									✓
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ												
1	ΙΠ	Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας	03	✓								
2	ΙΠ	Εθνομουσικολογίας	02									✓
3	ΙΠ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	08							✓		
4	ΙΠ	Ιστορίας	02	✓								
5	ΙΠ	Μουσικών Σπουδών	02				✓					
6	ΙΠ	Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας	02	✓								
7	ΙΠ	Περιβάλλοντος	05							✓		
8	ΙΠ	Περιφερειακής Ανάπτυξης	04									✓
9	ΙΠ	Πληροφορικής	06	✓								
10	ΙΠ	Τεχνών Ήχου και Εικόνας	02				✓					
11	ΙΠ	Τουρισμού	10							✓		
12	ΙΠ	Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας	03							✓		
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ												
1	ΟΠΑ	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών	03	✓								
2	ΟΠΑ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	04	✓								
3	ΟΠΑ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	04	✓								
4	ΟΠΑ	Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας	04	✓								
5	ΟΠΑ	Οικονομικής Επιστήμης	03	✓								
6	ΟΠΑ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	04	✓								
7	ΟΠΑ	Πληροφορικής	06	✓								
8	ΟΠΑ	Στατιστικής	05	✓								
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ			Ευρωπαϊκό Συνεργατικό Σχίσμα: ERUA									
1	ΠΑ	Γεωγραφίας	05	✓								
2	ΠΑ	Διοίκησης Επιχειρήσεων	04	✓								
3	ΠΑ	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής	08	✓								
4	ΠΑ	Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού	01	✓								
5	ΠΑ	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	03	✓								

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
6	ΠΑ	Κοινωνιολογίας	03	✓								
7	ΠΑ	Μαθηματικών	05	✓								
8	ΠΑ	Μεσογειακών Σπουδών	02	✓								
9	ΠΑ	Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης	07	✓								
10	ΠΑ	Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων	07	✓								
11	ΠΑ	Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων	07	✓								
12	ΠΑ	Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών	04	✓								
13	ΠΑ	Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού	04							✓		
14	ΠΑ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	01	✓								
15	ΠΑ	Περιβάλλοντος	05	✓								
16	ΠΑ	Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας	06	✓								
17	ΠΑ	Στατιστικής και Αναλογιστικών - Χρηματοοικονομικών Μαθηματικών	05							✓		
18	ΠΑ	Ωκεανογραφίας & Θαλασσιών Βιοεπιστημών	05	✓								
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ												
1	ΠΑΔΑ	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία	01							✓		
2	ΠΑΔΑ	Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης	03							✓		
3	ΠΑΔΑ	Βιοιατρικών Επιστημών	09							✓		
4	ΠΑΔΑ	Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας	02							✓		
5	ΠΑΔΑ	Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας	09							✓		
6	ΠΑΔΑ	Διοίκησης Επιχειρήσεων	04							✓		
7	ΠΑΔΑ	Διοίκησης Τουρισμού	04							✓		
8	ΠΑΔΑ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	08							✓		
9	ΠΑΔΑ	Επιστημών Οίνου, Αμπέλου και Ποτών	08							✓		
10	ΠΑΔΑ	Εργοθεραπείας	09							✓		
11	ΠΑΔΑ	Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής	02							✓		
12	ΠΑΔΑ	Ηλεκτρολόγων και Ηλεκτρονικών Μηχανικών	07							✓		

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
13	ΠΑΔΑ	Κοινωνικής Εργασίας	09							✓		
14	ΠΑΔΑ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	04							✓		
15	ΠΑΔΑ	Μαιευτικής	09							✓		
16	ΠΑΔΑ	Μηχανικών Βιοϊατρικής	07							✓		
17	ΠΑΔΑ	Μηχανικών Βιομηχανικής Σχεδίασης και Παραγωγής	07							✓		
18	ΠΑΔΑ	Μηχανικών Πληροφορικής και Υπολογιστών	07							✓		
19	ΠΑΔΑ	Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής	07							✓		
20	ΠΑΔΑ	Μηχανολόγων Μηχανικών	07							✓		
21	ΠΑΔΑ	Ναυπηγών Μηχανικών	07							✓		
22	ΠΑΔΑ	Νοσηλευτικής	09							✓		
23	ΠΑΔΑ	Πολιτικών Δημόσιας Υγείας	09									✓
24	ΠΑΔΑ	Πολιτικών Μηχανικών	07							✓		
25	ΠΑΔΑ	Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	02							✓		
26	ΠΑΔΑ	Φυσικοθεραπείας	09							✓		
27	ΠΑΔΑ	Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών	02							✓		
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ												
1	ΠΔΜ	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία	01									✓
2	ΠΔΜ	Γεωπονίας	08							✓		
3	ΠΔΜ	Διεθνών Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών	03							✓		
4	ΠΔΜ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	04							✓		
5	ΠΔΜ	Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	02	✓								
6	ΠΔΜ	Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων	06							✓		
7	ΠΔΜ	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής	08									✓
8	ΠΔΜ	Εργοθεραπείας	09							✓		
9	ΠΔΜ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	07							✓		
10	ΠΔΜ	Κινηματογράφου	02									✓
11	ΠΔΜ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	04							✓		
12	ΠΔΜ	Λογοθεραπείας	09									✓
13	ΠΔΜ	Μαθηματικών	05							✓		

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
14	ΠΔΜ	Μαιευτικής	09							✓		
15	ΠΔΜ	Μάρκετινγκ	04									✓
16	ΠΔΜ	Μηχανικών Ορυκτών Πόρων	07							✓		
17	ΠΔΜ	Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων	07							✓		
18	ΠΔΜ	Μηχανολόγων Μηχανικών	07	✓								
19	ΠΔΜ	Οικονομικών Επιστημών	03							✓		
20	ΠΔΜ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	04							✓		
21	ΠΔΜ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	01	✓								
22	ΠΔΜ	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών	01	✓								
23	ΠΔΜ	Παραγωγής Οπτικοακουστικών Μέσων	02									✓
24	ΠΔΜ	Περιφερειακής και Διασυνοριακής Ανάπτυξης	04							✓		
25	ΠΔΜ	Πληροφορικής	06							✓		
26	ΠΔΜ	Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης	05							✓		
27	ΠΔΜ	Χημικών Μηχανικών	07							✓		
28	ΠΔΜ	Ψυχολογίας	03							✓		
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ			Ευρωπαϊκό Συνεργατικό Σήμα: INVEST									
1	ΠΑΘΕΣ	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώμη Παιδική Ηλικία	01									✓
2	ΠΑΘΕΣ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	07	✓								
3	ΠΑΘΕΣ	Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας	05	✓								
4	ΠΑΘΕΣ	Γεωπονίας - Αγροτεχνολογίας	08							✓		
5	ΠΑΘΕΣ	Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος	08	✓								
6	ΠΑΘΕΣ	Γεωπονίας, Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος	08	✓								
7	ΠΑΘΕΣ	Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών	02							✓		
8	ΠΑΘΕΣ	Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού	08								✓	
9	ΠΑΘΕΣ	Δημόσιας και Ενιαίας Υγείας	09							✓		
10	ΠΑΘΕΣ	Διαιτολογίας και Διατροφολογίας	09							✓		
11	ΠΑΘΕΣ	Διοίκησης Επιχειρήσεων	04							✓		
12	ΠΑΘΕΣ	Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής	08							✓		

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
13	ΠΑΘΕΣ	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής	08							✓		
14	ΠΑΘΕΣ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	10	✓								
15	ΠΑΘΕΣ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	07	✓								
16	ΠΑΘΕΣ	Ιατρικής	09	✓								
17	ΠΑΘΕΣ	Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	02	✓								
18	ΠΑΘΕΣ	Κτηνιατρικής	08	✓								
19	ΠΑΘΕΣ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	04							✓		
20	ΠΑΘΕΣ	Λογοθεραπείας	09									✓
21	ΠΑΘΕΣ	Μαθηματικών	05							✓		
22	ΠΑΘΕΣ	Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης	07	✓								
23	ΠΑΘΕΣ	Μηχανολόγων Μηχανικών	07	✓								
24	ΠΑΘΕΣ	Νοσηλευτικής	09							✓		
25	ΠΑΘΕΣ	Οικονομικών Επιστημών	03	✓								
26	ΠΑΘΕΣ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	01	✓								
27	ΠΑΘΕΣ	Παιδαγωγικό Ειδικής Αγωγής	01	✓								
28	ΠΑΘΕΣ	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης	01	✓								
29	ΠΑΘΕΣ	Περιβάλλοντος	05							✓		
30	ΠΑΘΕΣ	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	06	✓								
31	ΠΑΘΕΣ	Πληροφορικής με Εφαρμογές στη Βιοιατρική	06	✓								
32	ΠΑΘΕΣ	Πολιτικών Μηχανικών	07	✓								
33	ΠΑΘΕΣ	Πολιτισμού και Δημιουργικών Μέσων και Βιομηχανιών	07							✓		
34	ΠΑΘΕΣ	Συστημάτων Ενέργειας	07							✓		
35	ΠΑΘΕΣ	Φυσικής	05							✓		
36	ΠΑΘΕΣ	Φυσικοθεραπείας	09							✓		
37	ΠΑΘΕΣ	Ψηφιακών Συστημάτων	06							✓		
38	ΠΑΘΕΣ	Ψυχολογίας	03									✓
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ												
1	ΠΙ	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία	01							✓		
2	ΠΙ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	07	✓								

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
3	ΠΙ	Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογίας	05	✓								
4	ΠΙ	Γεωπονίας	08						✓			
5	ΠΙ	Εικαστικών Τεχνών & Επιστημών της Τέχνης	02	✓								
6	ΠΙ	Επιστημών Τροφίμων και Διατροφής	08									✓
7	ΠΙ	Ιατρικής	09	✓								
8	ΠΙ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	02	✓								
9	ΠΙ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	04						✓			
10	ΠΙ	Λογοθεραπείας	09						✓			
11	ΠΙ	Μαθηματικών	05	✓								
12	ΠΙ	Μετάφρασης και Διερμηνείας	02									✓
13	ΠΙ	Μηχανικών Επιστήμης Υλικών	07	✓								
14	ΠΙ	Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής	07	✓								
15	ΠΙ	Μηχανολόγων Μηχανικών	07									✓
16	ΠΙ	Μουσικών Σπουδών	02						✓			
17	ΠΙ	Νοσηλευτικής	09						✓			
18	ΠΙ	Οικονομικών Επιστημών	03	✓								
19	ΠΙ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	01	✓								
20	ΠΙ	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών	01	✓								
21	ΠΙ	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	06						✓			
22	ΠΙ	Φιλολογίας	02	✓								
23	ΠΙ	Φιλοσοφίας (πρώην ΦΠΨ)	02						✓			
24	ΠΙ	Φυσικής	05	✓								
25	ΠΙ	Χημείας	05	✓								
26	ΠΙ	Ψυχολογίας	03						✓			
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ												
1	ΠΑΚΡΗ	Βιολογίας	05	✓								
2	ΠΑΚΡΗ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Υλικών	07	✓								
3	ΠΑΚΡΗ	Επιστήμης Υπολογιστών	06	✓								
4	ΠΑΚΡΗ	Ιατρικής	09	✓								
5	ΠΑΚΡΗ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	02	✓								
6	ΠΑΚΡΗ	Κοινωνιολογίας	03	✓								
7	ΠΑΚΡΗ	Μαθηματικών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών – Εφαρμ. Μαθηματικών	05	✓								

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
8	ΠΑΚΡΗ	Μαθηματικών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών - Μαθηματικών	05	✓								
9	ΠΑΚΡΗ	Οικονομικών Επιστημών	03	✓								
10	ΠΑΚΡΗ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	01	✓								
11	ΠΑΚΡΗ	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης	01	✓								
12	ΠΑΚΡΗ	Πολιτικής Επιστήμης	03	✓								
13	ΠΑΚΡΗ	Φιλολογίας	02	✓								
14	ΠΑΚΡΗ	Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών	02	✓								
15	ΠΑΚΡΗ	Φυσικής	05	✓								
16	ΠΑΚΡΗ	Χημείας	05	✓								
17	ΠΑΚΡΗ	Ψυχολογίας	03	✓								
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ												
1	ΠΑΜΑΚ	Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών	02	✓								
2	ΠΑΜΑΚ	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	03	✓								
3	ΠΑΜΑΚ	Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής	01	✓								
4	ΠΑΜΑΚ	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής - Επιστήμη και Τεχνολογία Υπολογιστών	06							✓		
5	ΠΑΜΑΚ	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής - Πληροφοριακά Συστήματα	06							✓		
6	ΠΑΜΑΚ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	04	✓								
7	ΠΑΜΑΚ	Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης	02	✓								
8	ΠΑΜΑΚ	Οικονομικών Επιστημών	03	✓								
9	ΠΑΜΑΚ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	04	✓								
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ												
1	ΠΑΠΑΤ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	07					✓				
2	ΠΑΠΑΤ	Βιολογίας	05					✓				
3	ΠΑΠΑΤ	Γεωλογίας	05	✓								
4	ΠΑΠΑΤ	Γεωπονίας	08							✓		
5	ΠΑΠΑΤ	Γεωργικής Βιοτεχνολογίας	08									✓
6	ΠΑΠΑΤ	Διοίκησης Επιχειρήσεων	04	✓								
7	ΠΑΠΑΤ	Διοίκησης Επιχειρήσεων Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων	04	✓								

Α/Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΣΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΣΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΣΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
8	ΠΑΠΑΤ	Διοίκησης Τουρισμού	04							✓		
9	ΠΑΠΑΤ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	04							✓		
10	ΠΑΠΑΤ	Επιστήμης Βιοσυστημάτων και Γεωργικής Μηχανικής	07							✓		
11	ΠΑΠΑΤ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	08							✓		
12	ΠΑΠΑΤ	Επιστήμης των Υλικών	07	✓								
13	ΠΑΠΑΤ	Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής	08							✓		
14	ΠΑΠΑΤ	Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας (πρώην Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης)	01								✓	
15	ΠΑΠΑΤ	Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	01	✓								
16	ΠΑΠΑΤ	Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	10									✓
17	ΠΑΠΑΤ	Ζωικής Παραγωγής, Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών	08							✓		
18	ΠΑΠΑΤ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών	07	✓								
19	ΠΑΠΑΤ	Θεατρικών Σπουδών	02	✓								
20	ΠΑΠΑΤ	Ιατρικής	09	✓								
21	ΠΑΠΑΤ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας (πρώην Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών)	02	✓								
22	ΠΑΠΑΤ	Λογοθεραπείας	09							✓		
23	ΠΑΠΑΤ	Μαθηματικών	05	✓								
24	ΠΑΠΑΤ	Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής	07	✓								
25	ΠΑΠΑΤ	Μηχανικών Περιβάλλοντος (πρώην Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων)	07							✓		
26	ΠΑΠΑΤ	Μηχανολόγων και Αεροναυπηγών Μηχανικών	07	✓								
27	ΠΑΠΑΤ	Μουσειολογίας	02							✓		
28	ΠΑΠΑΤ	Νοσηλευτικής	09							✓		
29	ΠΑΠΑΤ	Οικονομικών Επιστημών	03	✓								
30	ΠΑΠΑΤ	Πολιτικών Μηχανικών	07	✓								
31	ΠΑΠΑΤ	Φαρμακευτικής	09	✓								

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
32	ΠΑΠΑΤ	Φιλολογίας	02	✓								
33	ΠΑΠΑΤ	Φιλοσοφίας	02	✓								
34	ΠΑΠΑΤ	Φυσικής	05	✓								
35	ΠΑΠΑΤ	Φυσικοθεραπείας	09							✓		
36	ΠΑΠΑΤ	Χημείας	05	✓								
37	ΠΑΠΑΤ	Χημικών Μηχανικών	07	✓								
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ												
1	ΠΑΠΕΙ	Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογίας	04	✓								
2	ΠΑΠΕΙ	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	03	✓								
3	ΠΑΠΕΙ	Ναυτιλιακών Σπουδών	04	✓								
4	ΠΑΠΕΙ	Οικονομικής Επιστήμης	03	✓								
5	ΠΑΠΕΙ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	04	✓								
6	ΠΑΠΕΙ	Πληροφορικής	06	✓								
7	ΠΑΠΕΙ	Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης	05	✓								
8	ΠΑΠΕΙ	Τουριστικών Σπουδών	04				✓					
9	ΠΑΠΕΙ	Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής	04	✓								
10	ΠΑΠΕΙ	Ψηφιακών Συστημάτων	06	✓								
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ												
1	ΠΑΠΕΛ	Αγροτικής Οικονομίας	08									✓
2	ΠΑΠΕΛ	Γεωπονίας	08							✓		
3	ΠΑΠΕΛ	Δημόσιας Υγείας	09									✓
4	ΠΑΠΕΛ	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών	04							✓		
5	ΠΑΠΕΛ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	04							✓		
6	ΠΑΠΕΛ	Επιστήμης Διατροφής και Διαιτολογίας	09							✓		
7	ΠΑΠΕΛ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	08							✓		
8	ΠΑΠΕΛ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	07							✓		
9	ΠΑΠΕΛ	Θεατρικών Σπουδών	02	✓								
10	ΠΑΠΕΛ	Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών	02	✓								

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
11	ΠΑΠΕΛ	Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής	01	✓								
12	ΠΑΠΕΛ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	04							✓		
13	ΠΑΠΕΛ	Λογοθεραπείας	09							✓		
14	ΠΑΠΕΛ	Μηχανολόγων Μηχανικών	07							✓		
15	ΠΑΠΕΛ	Νοσηλευτικής	09	✓								
16	ΠΑΠΕΛ	Οικονομικών Επιστημών	03	✓								
17	ΠΑΠΕΛ	Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού	04	✓								
18	ΠΑΠΕΛ	Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών	02							✓		
19	ΠΑΠΕΛ	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	06	✓								
20	ΠΑΠΕΛ	Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων	03	✓								
21	ΠΑΠΕΛ	Πολιτικών Μηχανικών	07							✓		
22	ΠΑΠΕΛ	Στατιστικής και Αναλογιστικής Επιστήμης	05									✓
23	ΠΑΠΕΛ	Φιλολογίας	02	✓								
24	ΠΑΠΕΛ	Φυσικοθεραπείας	09							✓		
25	ΠΑΠΕΛ	Ψηφιακών Συστημάτων	06							✓		
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ												
1	ΠΠΚΠΕ	Δημόσιας Διοίκησης	04	✓								
2	ΠΠΚΠΕ	Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών	03	✓								
3	ΠΠΚΠΕ	Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού	03				✓					
4	ΠΠΚΠΕ	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	03	✓								
5	ΠΠΚΠΕ	Κοινωνικής Πολιτικής	03	✓								
6	ΠΠΚΠΕ	Κοινωνιολογίας	03	✓								
7	ΠΠΚΠΕ	Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης	03	✓								
8	ΠΠΚΠΕ	Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας	03	✓								
9	ΠΠΚΠΕ	Ψυχολογίας	03					✓				
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ			Ευρωπαϊκό Συνεργατικό Σχήμα: EURECA-PRO									
1	ΠΟΚΡΗ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	07					✓				
2	ΠΟΚΡΗ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	07					✓				
3	ΠΟΚΡΗ	Μηχανικών Ορυκτών Πόρων	07					✓				
4	ΠΟΚΡΗ	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης	07					✓				

Α/ Α	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	UNESCO ISCED F 2013	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ		Δ' ΦΑΣΗ				ΠΠΣ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ	
					ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙ- ΣΜΕΝΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ- ΝΤΑ ΜΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ		
5	ΠΟΚΡΗ	Χημικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος	07				✓					
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ												
1	ΧΠ	Γεωγραφίας	05	✓								
2	ΧΠ	Επιστήμης Διατροφής και Διατροφής	09	✓								
3	ΧΠ	Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	03	✓								
4	ΧΠ	Πληροφορικής και Τηλεματικής	06	✓								
ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΥΝΟΛΟ							0	12				
ΣΥΝΟΛΟ						238	12	15	2	151	12	37

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ												
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ												
1	ΣΣΕ	Στρατιωτικών Επιστημών		✓								
ΣΧΟΛΗ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ												
1	ΣΝΔ	Ναυτικών Επιστημών		✓								
ΣΧΟΛΗ ΙΚΑΡΩΝ												
1	ΣΙ	Αεροπορικών Επιστημών					✓					

	Πλήρης Συμμόρφωση
	Ικανοποιητική Συμμόρφωση
	Μερική Συμμόρφωση
	Ενιαίος και Αδιάσπαστος Τίτλος Σπουδών Μεταπτυχιακού Επιπέδου (Integrated Master's)

2. Εμπειρογνώμονες επιτροπών εξωτερικής αξιολόγησης και πιστοποίησης

Πίνακας 51. Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΕΣΔΠ

Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΕΣΔΠ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Συμμετοχές σε ΕΕΑΠ	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
1	Spyros	Economides	ΗΠΑ	2	Διοίκηση	Ομ. Καθηγητής	California State University
2	Costas	Iliopoulos	Ην. Βασίλειο	2	Πληροφ. & Τηλεπ.	Καθηγητής	King's College London (KCL)
3	Fivos	Andritsos	Ιταλία	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Ερευνητής	European Commission, Joint Research Center
4	Evangelos	Dedousis	ΗΑΕ	1	Διοίκηση	Καθηγητής	The American University of Beirut
5	George	Goussetis	Ην. Βασίλειο	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Heriot-Watt University
6	Stathis	Kalyvas	Ην. Βασίλειο	1	Πολιτικές Επιστήμες	Καθηγητής	University of Oxford
7	Konstantinos	Kontis	Ην. Βασίλειο	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Glasgow
8	Christos	Politis	Ην. Βασίλειο	1	Πληροφ. & Τηλεπ.	Καθηγητής	Kingston University
9	Konstantinos	Salonitis	Ην. Βασίλειο	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Cranfield University
10	Nicolas	Spyratos	Γαλλία	1	Πληροφ. & Τηλεπ.	Ομ. Καθηγητής	Université Paris-Sud XI & CNRS
11	Nicolas	Tsapatsoulis	Κύπρος	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Αν. Καθηγητής	Cyprus University of Technology
12	Christos	Tsinopoulos	Ην. Βασίλειο	1	Διοίκηση	Καθηγητής	Durham Business School
13	Nicholas	Vonortas	ΗΠΑ	1	Οικονομική Επιστήμη/ Διοίκηση	Καθηγητής	The George Washington University

Πίνακας 52. Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ

Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Συμμετοχές σε Ε.Π	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
1	Athanasios	Gagatsis	Κύπρος	9	Επιστήμη Εκπαίδευσης	Καθηγητής	University of Cyprus
2	Mary	Ioannidou-Koutselini	Κύπρος	7	Επιστήμη Εκπαίδευσης	Καθηγήτρια	University of Cyprus
3	Leonidas	Kyriakides	Κύπρος	7	Επιστήμη Εκπαίδευσης	Καθηγητής	University of Cyprus
4	Evangelos	Kyriakidis	Ην. Βασίλειο	7	Ιστορία και Αρχαιολογία	Αν. Καθηγητής	Univrsity of Kent
5	Jannis	Angelis	Σουηδία	6	Οικονομική Επιστήμη	Αν. Καθηγητής	KTH Royal Institute of Technology
6	Joseph	Joseph	Κύπρος	6	Πολιτικές Επιστήμες	Καθηγητής	University of Cyprus
7	Paschalis	Paschalis	Κύπρος	6	Καλών Τεχνών/ IT	Αν. Καθηγητής	University of Nicosia
8	Panayota	Gounari	ΗΠΑ	5	Επιστήμη Εκπαίδευσης	Καθηγήτρια	University of Massachusetts Boston
9	Loukas	Kalisperis	ΗΠΑ	5	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	Pennsylvania State University
10	Eleni	Katsarou	ΗΠΑ	5	Εκπαίδευση Δασκάλων χωρίς Εξειδίκευση	Ομ.Καθηγήτρια	University of Illinois at Chicago
11	Stella	Baraklianou	Ην. Βασίλειο	4	Καλών Τεχνών	Λέκτορας	University of Huddersfield
12	Panagiotis	Christias	Κύπρος	4	Κοινωνιολογία	Αν.Καθηγητής	University of Cyprus
13	Athanasios	Gagatsis	Κύπρος	4	Επιστήμη Εκπαίδευσης	Καθηγητής	University of Cyprus
14	Costas	Iliopoulos	Ην. Βασίλειο	4	Πληροφ. & Τηλεπ.	Καθηγητής	King's College London (KCL)
15	Apostolis	Papakostas	Σουηδία	4	Πολιτικές Επιστήμες	Καθηγητής	Södertörn University College
16	Marios C.	Phocas	Κύπρος	4	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Cyprus
17	Konstantinos	Serfes	ΗΠΑ	4	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	Drexel University

Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Συμμετοχές σε Ε.Π	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
18	Anna	Tahinci	ΗΠΑ	4	Καλών Τεχνών	Καθηγήτρια	The Glassell School of Art
19	George	Tsoulas	Ην. Βασίλειο	4	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Καθηγητής	University of York
20	Spiros	Agathos	Βέλγιο	3	Βιολογία/ Χημικοί Μηχ/κοί	Καθηγητής	Université Catholique de Louvain
21	Maria	Antoniou	ΗΠΑ	3	Ιστορία και Αρχαιολογία	Αν.Καθηγήτρια	Pace University
22	Maria	Aretoulaki	Ην. Βασίλειο	3	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Στέλεχος επιχειρήσεων ή Φορέων	DialogCONNECTION Ltd
23	Stathis	Banakas	Ην. Βασίλειο	3	Νομική	Καθηγητής	University of Notre Dame
24	Christy	Constantakopoulou	Ην. Βασίλειο	3	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγήτρια	Birkbeck College
25	Paraskevas	Dalianis	Ελλάδα	3	Πληροφ. & Τηλεπ.	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	Uni systems AEE, Quest group
26	Fragkiskos	Filippaios	Ην. Βασίλειο	3	Διοίκηση/ Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	University of East Anglia
27	Marios	Fourakis	ΗΠΑ	3	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Καθηγητής	University of Maryland
28	Sakis	Gekas	Καναδάς	3	Ιστορία και Αρχαιολογία	Αν.Καθηγητής	York University
29	Symeon	Giannakos	ΗΠΑ	3	Πολιτικές Επιστήμες	Καθηγητής	Salve Regina University
30	Georgios	Gounalakis	Γερμανία	3	Νομική	Καθηγητής	Phillips Universität Marburg
31	Diofantos	Hadjimitsis	Κύπρος	3	Διοίκηση	Καθηγητής	Cyprus University of Technology
32	Panagiotis	Kiskiras	Ελλάδα	3	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
33	Georgios	Kontogeorgis	Δανία	3	Χημικοί Μηχ/κοί	Καθηγητής	Technical University of Denmark
34	Andronikos	Mauromoustakos	ΗΠΑ	3	Γεωπονία	Καθηγητής	University of Arkansas
35	Dimitris	Michailakis	Σουηδία	3	Κοινωνιολογία	Καθηγητής	University of Linköping
36	Thimios	Mitsiadis	Ελβετία	3	Οδοντιατρική	Καθηγητής	Universität Zürich
37	Alicia	Morales Ortiz	Ισπανία	3	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Καθηγήτρια	Universidad de Murcia
38	Anna	Panayotou-Triantaphyllopoulou	Κύπρος	3	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Καθηγήτρια	University of Cyprus
39	George	Papadopoulos	Κύπρος	3	Πληροφ. & Τηλεπ.	Καθηγητής	University of Cyprus
40	Miltiadis	Papalexandris	Βέλγιο	3	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Université Catholique de Louvain
41	Vladimiro	Papangelakis	Καναδάς	3	Μεταλλειολόγοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Toronto
42	Pavlos	Sfyroeras	ΗΠΑ	3	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Καθηγητής	Middlebury College
43	Nicolas	Spyratos	Γαλλία	3	Πληροφ. & Τηλεπ.	Ομ. Καθηγητής	Université Paris-Sud XI & CNRS
44	Yannis	Stivachtis	ΗΠΑ	3	Πολιτικές Επιστήμες	Αν.Καθηγητής	Virginia Polytechnic Institute & State University
45	Ioannis	Tzanetakis	ΗΠΑ	3	Γεωπονία	Καθηγητής	University of Arkansas
46	George	Aggidis	Ην. Βασίλειο	2	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Lancaster University
47	Fivos	Andritsos	Ιταλία	2	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Ερευνητής	European Commission, Joint Research Center
48	Ioannis	Androulakis	ΗΠΑ	2	Χημικοί Μηχ/κοί	Καθηγητής	Rutgers University
49	Tala	Awada	ΗΠΑ	2	Δασοκομία	Καθηγητής	University of Nebraska-Lincoln
50	Ioannis	Botsis	Ελβετία	2	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	École Polytechnique Fédérale de Lausanne
51	Marcie	Boucouvalas	ΗΠΑ	2	Ψυχολογία	Καθηγήτρια	Virginia Polytechnic Institute and State University

Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Συμμετοχές σε Ε.Π	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
52	Stefanos	Efthymiadis	Κύπρος	2	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Καθηγητής	Open University of Cyprus
53	Manuel	Espanol-Echevarria	Καναδάς	2	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Καθηγητής	Université Laval
54	Demetrios	Gatziolis	ΗΠΑ	2	Δασοκομία / Περιβάλλον	Ερευνητής	USDA (United States Department of Agriculture)
55	Anthimos	Georgiadis	Γερμανία	2	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Leuphana Universität Lüneburg
56	Fragiskos	Gonidakis	Ελλάδα	2	Διοίκηση	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Economic Chamber of Greece
57	Fryni	Kakoyianni-Doa	Κύπρος	2	Εκμάθηση Γλωσσών	Αν.Καθηγήτρια	University of Cyprus
58	Mary	Kalantzis	ΗΠΑ	2	Παιδαγωγικά Νηπιαγωγών	Καθηγήτρια	University of Illinois at Urbana-Champaign
59	Joanna	Katsanis	ΗΠΑ	2	Επιστήμη Εκπαίδευσης / Ψυχολογία	Αν.Καθηγήτρια	University of Arizona
60	George	Kazamias	Κύπρος	2	Ιστορία και Αρχαιολογία	Αν.Καθηγητής	University of Cyprus
61	Demosthenes	Kazanas	ΗΠΑ	2	Φυσική	Ερευνητής	NASA - Goddard Space Flight Centre (GSFC)
62	Elisabeth	Kirtsoglou	Ην. Βασίλειο	2	Κοινωνιολογία	Αν.Καθηγήτρια	Durham University
63	Alexander	Kitroeff	ΗΠΑ	2	Πολιτικές Επιστήμες	Αν.Καθηγητής	Haverford College
64	Konstantinos	Kontis	Ην. Βασίλειο	2	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Glasgow
65	Marilena	Kourniati	Γαλλία	2	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Αν.Καθηγήτρια	École Nationale Supérieure d'Architecture Paris - Val de Seine
66	Sofia	Malamatidou	Ην. Βασίλειο	2	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Λέκτορας	University of Birmingham
67	George	Manganaris	Κύπρος	2	Γεωπονία	Αν.Καθηγητής	Cyprus University of Technology
68	Youli	Mantzicopoulos-James	ΗΠΑ	2	Επιστήμη Εκπαίδευσης	Καθηγήτρια	Purdue University
69	Eleni	Markou	Ην. Βασίλειο	2	Εκμάθηση Γλωσσών	Λέκτορας	Imperial College London/ UCL
70	Stelios	Mastrogiannakis	Ελλάδα	2	Οικονομική Επιστήμη	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Economic Chamber of Greece
71	Constandinos	Mavromoustakis	Κύπρος	2	Πληροφ. & Τηλεπ.	Καθηγητής	University of Nicosia
72	Dimitrios	Nikolopoulos	ΗΠΑ	2	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Αν.Καθηγητής	Virginia Tech
73	Nikos	Nomikos	Ην. Βασίλειο	2	Λογιστική - Χρηματοοικονομική	Καθηγητής	City University London
74	Theodoros	Ntaflos	Αυστρία	2	Μεταλλειολόγοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Universität Wien
75	Paolo	Odorico	Γαλλία	2	Ιστορία και Αρχαιολογία	Ομ. Καθηγητής	École des Hautes Études en Sciences Sociales
76	Spiro	Panagiotou	Καναδάς	2	Φιλοσοφία	Αν.Καθηγητής	McMaster University
77	Sophie	Papaefthymiou	Γαλλία	2	Νομική	Καθηγήτρια	Sciences Po Lyon
78	Panos	Papamichalis	ΗΠΑ	2	Πληροφ. & Τηλεπ.	Καθηγητής	Southern Methodist University
79	Petros	Petsimeris	Γαλλία	2	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	Université Paris I Panthéon-Sorbonne
80	Alexios	Polychronakos	ΗΠΑ	2	Φυσική	Καθηγητής	City College of New York
81	Nikolaos	Psarros	Γερμανία	2	Φιλοσοφία	Καθηγητής	Universität Leipzig
82	Konstantinos	Salonitis	Ην. Βασίλειο	2	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Cranfield University
83	Panagiotis (Pete)	Scarlatos	ΗΠΑ	2	Τοπογράφοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Florida Atlantic University
84	Nikolaos	Silikas	Ην. Βασίλειο	2	Οδοντιατρική	Καθηγητής	University of Manchester

Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Συμμετοχές σε Ε.Π	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
85	Petros	Sotiriou	Ελλάδα	2	Χημεία	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Association of Greek Chemists
86	Panagiotis	Souganidis	ΗΠΑ	2	Μαθηματικά	Καθηγητής	The University of Chicago
87	Costas	Spirou	ΗΠΑ	2	Κοινωνιολογία	Καθηγητής	Georgia College & State University (GCSU)
88	Nikiforos (Nik)	Stamatiadis	ΗΠΑ	2	Τοπογράφοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Kentucky
89	Emmanuel	Stefanakis	Καναδάς	2	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Calgary
90	Christos	Takoudis	ΗΠΑ	2	Χημεία	Καθηγητής	University of Illinois at Chicago
91	Filippos	Tsikalas	Νορβηγία	2	Γεωλογία	Καθηγητής	University of Oslo
92	Styliani-Anna	Tsirka	ΗΠΑ	2	Βιολογία	Καθηγήτρια	Stony Brook University
93	Kimon	Valavanis	ΗΠΑ	2	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Denver
94	Christopher	Vasillopoulos	ΗΠΑ	2	Πολιτικές Επιστήμες	Καθηγητής	Eastern Connecticut State University
95	Alekos	Vidras	Κύπρος	2	Μαθηματικά	Καθηγητής	University of Cyprus
96	Nicholas	Vonortas	ΗΠΑ	2	Διοίκηση/ Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	The George Washington University
97	Zacharias	Agioutantis	ΗΠΑ	1	Μεταλλειολόγοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Kentucky
98	Peggy	Agouris	ΗΠΑ	1	Γεωλογία	Καθηγήτρια	George Mason University
99	Georgios	Aislaitner	Γερμανία	1	Φαρμακευτική	Ερευνητής	Federal Institute for Drugs and Medical Devices
100	Polychronios	Akritidis	Ελλάδα	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
101	Fani	Anagnostou	Γαλλία	1	Οδοντιατρική	Καθηγήτρια	Université de Paris
102	Adamantios	Arampatzis	Γερμανία	1	Αθλητικές Σπουδές	Καθηγητής	Humboldt-University Berlin
103	Konstantinos	Argyropoulos	Ελλάδα	1	Νομική	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Athens Bar Association
104	Costas	Armenakis	Καναδάς	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	York University
105	Stavros	Avramidis	Καναδάς	1	Δασοκομία	Καθηγητής	University of British Columbia
106	Alexander	Beihammer	ΗΠΑ	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	University of Notre Damme
107	Georgios	Belibasakis	Σουηδία	1	Οδοντιατρική	Καθηγητής	Karolinska Institutet
108	Michail	Bletsas	ΗΠΑ	1	Πληροφ. & Τηλεπ.	Ερευνητής	Massachusetts Institute of Technology (MIT)
109	Nickandros	Bouras	Ην. Βασίλειο	1	ΙΑτρική	Ομ. Καθηγητής	King's College London
110	Nikolaos	Bourbakis	ΗΠΑ	1	Πληροφ. & Τηλεπ.	Καθηγητής	Wright State University
111	Beniamino	Cenci Goga	Ιταλία	1	Κτηνιατρική	Καθηγητής	University of Perugia
112	Maria	Chatzichristodoulou	Ην. Βασίλειο	1	Καλών Τεχνών	Αν.Καθηγήτρια	Kingston University
113	Anastasia	Christophilopoulou	Ην. Βασίλειο	1	Βιβλιοθηκονομία, Ενημέρωση και Αρχαιονομία	Στέλεχος επιχειρήσεων ή Φορέων	The Fitzwilliam Museum University of Cambridge
114	Andri	Constantinou	Κύπρος	1	Μουσική	Αν.Καθηγήτρια	Frederick University
115	Chrysa	Damianaki	Ιταλία	1	Καλών Τεχνών	Καθηγήτρια	University of Salento
116	Aris	Daniilidis	Chile	1	Μαθηματικά	Καθηγητής	Universidad de Chile
117	Romanos	Daskalou	Ην. Βασίλειο	1	Ψυχολογία	Λέκτορας	University of Northampton
118	Evangelos	Dedousis	United Arab Emirates	1	Διοίκηση	Καθηγητής	The American University of Beirut
119	Gergios	Deligiannakis	Κύπρος	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Αν.Καθηγητής	Open University of Cyprus

Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Συμμετοχές σε Ε.Π	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
120	Vasileios	Delistamatis	Ελλάδα	1	Κτηνιατρική	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Geotechnical Chamber of Greece
121	Peter	Dent	Ην. Βασίλειο	1	Καλών Τεχνών	Λέκτορας	University of Bristol
122	Nikolaos	Dervisis	ΗΠΑ	1	Κτηνιατρική	Αν.Καθηγητής	Virginia-Maryland College of Veterinary Medicine
123	Athanasios	Devliotis	Ελλάδα	1	Οδοντιατρική	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Hellenic Dental Federation
124	Dimitris	Diakosavvas	Γαλλία	1	Γεωπονία	Ερευνητής	Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)
125	Nikolaos (Nicholas)	Dimakis	ΗΠΑ	1	Φυσική	Καθηγητής	University of Texas-Rio Grande Valley
126	Despoina	Dimitriadi	Ελλάδα	1	Χημικοί Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
127	Nikolaos	Donos	Ην. Βασίλειο	1	Οδοντιατρική	Καθηγητής	Queen Mary University of London
128	Petros	Drineas	ΗΠΑ	1	Πληροφ. & Τηλεπ.	Αν.Καθηγητής	Rensselaer Polytechnic Institute (RPI)
129	Konstantinos	Drosatos	ΗΠΑ	1	Φαρμακευτική	Αν.Καθηγητής	Temple University
130	Timothy	Duff	Ην. Βασίλειο	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	University of Reading
131	Spyros	Economides	ΗΠΑ	1	Διοίκηση	Ομ. Καθηγητής	California State University
132	Andreas	Efstathiades	Κύπρος	1	Διοίκηση	Καθηγητής	European University Cyprus
133	Fokion	Egolfopoulos	ΗΠΑ	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Southern California
134	Peter	Englezos	Καναδάς	1	Χημεία	Καθηγητής	University of British Columbia
135	Nikos	Fokas	Ουγγαρία	1	Κοινωνιολογία	Καθηγητής	Eötvös Loránd University (ELTE)
136	Bjorn	Forsen	Φινλανδία	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	University of Helsinki
137	Nikoletta	Fotaki	Ην. Βασίλειο	1	Φαρμακευτική	Reader	University of Bath
138	Vasileios	Fotopoulos	Κύπρος	1	Γεωπονία	Αν.Καθηγητής	Cyprus University of Technology
139	Errico	Fresis	Γερμανία	1	Μουσική	Καθηγητής	Universität der Künste Berlin
140	Dimitrios	Galamatis	Ελλάδα	1	Γεωπονία	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Geotechnical Chamber of Greece
141	Michalis	Giannakakis	ΗΠΑ	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Columbia University
142	Kostas	Giannopoulos	Κύπρος	1	Λογιστική - Χρηματοοικονομική	Καθηγητής	Neapolis University Pafos
143	Anna Maria	Giarenti	Ελλάδα	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
144	Rigas	Giovannopoulos	Ελλάδα	1	Δασοκομία	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Geotechnical Chamber of Greece
145	Dionysios	Gkoutis	Ελλάδα	1	Γεωπονία	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Geotechnical Chamber of Greece
146	Yiorgos	Hadjichristou	Κύπρος	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Nicosia
147	Arion	Hadjioannou	ΗΠΑ	1	Φαρμακευτική	Καθηγητής	University of California
148	George	Haritos	ΗΠΑ	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	The University of Akron
149	Haralambos	Hatzakis	Ην. Βασίλειο	1	Πληροφ. & Τηλεπ.	Ερευνητής	Biotronics3D Ltd
150	Nikitas	Hatzimihail	Κύπρος	1	Νομική	Αν.Καθηγητής	University of Cyprus
151	Marios	Ioannidis	Καναδάς	1	Χημικοί Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Waterloo

Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Συμμετοχές σε Ε.Π	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
152	Dimitris	Kabilafkas	Ελλάδα	1	Πληροφ. & Τηλεπ.	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	OTE
153	Vasilis	Kallis	Κύπρος	1	Μουσική	Αν.Καθηγητής	University of Nicosia
154	Stathis	Kalyvas	Ην. Βασίλειο	1	Πολιτικές Επιστήμες	Καθηγητής	University of Oxford
155	Eleytherios	Karampinas	Ελλάδα	1	Οικονομική Επιστήμη	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Economic Chamber of Greece
156	Konstantinos	Karathanassis	ΗΠΑ	1	Μουσική	Καθηγητής	University of Oklahoma
157	Emmanouil	Katsarakis	Ελλάδα	1	Φαρμακευτική	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Panhellenic Pharmaceutical Association
158	Demetrios	Kazantzis	ΗΠΑ	1	Τεχνολογία Τροφίμων	Αν.Καθηγητής	Cranston Rhode Island
159	Anastasia	Kitsantas	ΗΠΑ	1	Επιστήμη Εκπαίδευσης	Καθηγήτρια	George Mason University
160	Panagiota (Nota)	Klentrou	Καναδάς	1	Αθλητικές Σπουδές	Καθηγήτρια	Brock University
161	Irene	Kokkala	ΗΠΑ	1	Βιολογία	Καθηγήτρια	Univ. of North Georgia
162	Panagiotis	Kokoras	ΗΠΑ	1	Μουσική	Αν.Καθηγητής	University of North Texas, College of Music
163	Dimitrios	Kolymbas	Αυστρία	1	Τοπογράφοι Μηχ/κοί	Ομ. Καθηγητής	Universität Innsbruck
164	Dimitrios	Konovessis	Σιγκαπούρη	1	Ναυπηγοί Μηχ/κοί	Αν.Καθηγητής	Singapore Institute of Technology (SIT)
165	David	Konstan	ΗΠΑ	1	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Καθηγητής	New York University (NYU)
166	Sotirios	Konstantakopoulos	Ελλάδα	1	Μεταλλειολόγοι Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
167	Thrasylvoulos	Kontaksis	Ελλάδα	1	Νομική	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Athens Bar Association
168	Loukianos	Kontelas	Ελλάδα	1	Γεωπονία	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Geotechnical Chamber of Greece
169	Konstantinos	Kopsidas	Ην. Βασίλειο	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Αν.Καθηγητής	The University of Manchester
170	Vassiliki	Koubi	Ελβετία	1	Πολιτικές Επιστήμες	Καθηγήτρια	University of Bern
171	Nicholas	Ktistakis	Ην. Βασίλειο	1	Βιολογία	Ερευνητής	Babraham Institute
172	Ioannis	Kymissis	ΗΠΑ	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Αν.Καθηγητής	Columbia University
173	Dimitrios	Kyritsis	Ελβετία	1	Μηχ/κοί Παραγωγής και Διοίκησης	Καθηγητής	École Polytechnique Fédérale de Lausanne
174	Stavros	Lazaris	Γαλλία	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Ερευνητής	UMR Orient & Méditerranée
175	Alexander	Lingas	Ην. Βασίλειο	1	Μουσική	Reader	University of London
176	Xrysostomos	Makrakis-Karachalios	Ελλάδα	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
177	Theodoros	Mavrogiannis	Κύπρος	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	University of Cyprus
178	Harry	Mavromatis	ΗΠΑ	1	Φυσική	Ομ. Καθηγητής	American University of Beirut
179	Michael	Michael	Κύπρος	1	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	University of Cyprus
180	Themis	Michailides	ΗΠΑ	1	Γεωπονία	Καθηγητής	University of California, Davis
181	George	Michailidis	ΗΠΑ	1	Στατιστική	Καθηγητής	University of Michigan
182	Ioannis	Michiotis	Ελλάδα	1	Διοίκηση	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Economic Chamber of Greece
183	Emmanouil	Misyrlis	Ελλάδα	1	Μηχ/κοί Παραγωγής και Διοίκησης	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece

Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Συμμετοχές σε Ε.Π	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
184	George	Maglaras	Ελλάδα	1	Ναυπηγοί Μηχ/κοί	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	Hellenic Lloyd's S.A., Lloyd's Register Group
185	Giorgos	Nikoleris	Σουηδία	1	Μηχ/κοί Σχεδίασης	Αν.Καθηγητής	Lund University
186	Amedeo	Odoni	ΗΠΑ	1	Τοπογράφοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Massachusetts Institute of Technology (MIT)
187	Spiros	Pagiatakis	Καναδάς	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	York University
188	Andreas	Pagkalis	Ελλάδα	1	Ιατρική	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Panhellenic Medical Society
189	George (Georgios)	Palasantzas	Ολλανδία	1	Φυσική	Καθηγητής	University of Groningen
190	George	Panayiotou	Κύπρος	1	Αθλητικές Σπουδές	Αν.Καθηγητής	European University Cyprus
191	Pantelis	Pantelaras	Ελλάδα	1	Χημικοί Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
192	Sofia	Pantouvaki	Φινλανδία	1	Μουσική	Αν.Καθηγήτρια	Aalto University
193	Barbara	Papadopoulos	Καναδάς	1	Ιατρική	Καθηγήτρια	Université Laval
194	Petros	Papagerakis	Καναδάς	1	Οδοντιατρική	Αν.Καθηγητής	University of Saskatchewan
195	Eleonora	Papaleontiou - Louca	Κύπρος	1	Ψυχολογία	Αν.Καθηγήτρια	European University Cyprus
196	Eydoxia	Papalioura	Ελλάδα	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
197	Eftychia	Papanikolaou	ΗΠΑ	1	Μουσική	Αν.Καθηγήτρια	College of Musical Arts Bowling Green State University, Ohio
198	Georgios	Paprousopoulos	Ελλάδα	1	Δασοκομία	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Geotechnical Chamber of Greece
199	George	Pappas	ΗΠΑ	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Pennsylvania
200	Petros	Pashiardis	Κύπρος	1	Κοινωνιολογία	Καθηγητής	Open University of Cyprus
201	John	Peponis	ΗΠΑ	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	Georgia Institute of Technology Atlanta
202	Andreas	Philaretou	Κύπρος	1	Επιστήμη Εκπαίδευσης	Αν.Καθηγητής	European University Κύπρος
203	Vasileios	Politeiadis	Ελλάδα	1	Μηχ/κοί Παραγωγής και Διοίκησης	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
204	Michael	Polymenis	ΗΠΑ	1	Κτηνιατρική	Καθηγητής	Texas A&M University
205	Vassilis	Pontikis	Γαλλία	1	Φυσική	Ερευνητής	Centre National de le Recherche Scientifique (CNRS), Centre d'Etudes de Chimie Métallurgique
206	Charalambos	Pothoulakis	ΗΠΑ	1	Ιατρική	Καθηγητής	UCLA
207	Victor	Roudometof	Κύπρος	1	Πολιτικές Επιστήμες	Αν.Καθηγητής	University of Cyprus
208	Nikias	Sarafoglou	ΗΠΑ	1	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	Clarewood University
209	Orestis	Schinas	Γερμανία	1	Ναυτιλία	Καθηγητής	Hamburg School of Business Administration (HSBA)
210	Nikos	Sidhropoulos	ΗΠΑ	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Virginia
211	Dimitrios	Skarlatos	Κύπρος	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Αν.Καθηγητής	Cyprus University of Technology
212	Elżbieta	Skibinska	Πολωνία	1	Εκμάθηση Γλωσσών	Καθηγήτρια	Uniwersytet Wroclawski
213	Thomas	Skouteris	Αίγυπτος	1	Νομική	Αν.Καθηγητής	The American University in Cairo
214	Dimitrios	Sotiriadis	Ελλάδα	1	Γεωπονία	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Geotechnical Chamber of Greece

Εμπειρογνώμονες σε Επιτροπές Πιστοποίησης ΠΠΣ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Συμμετοχές σε Ε.Π	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
215	John	Spiridakis	ΗΠΑ	1	Παιδαγωγικά Νηπιαγωγών	Καθηγητής	The School of Education, St. John's University
216	Theodore	Stathopoulos	Καναδάς	1	Τοπογράφοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Concordia University
217	Angelos	Stefanidis	Ην. Βασίλειο	1	Πληροφ. & Τηλεπ.	Καθηγητής	Bournemouth University
218	Anthony	Stefanidis	ΗΠΑ	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	College of William & Mary
219	Nikos	Stylianopoulos	Κύπρος	1	Μαθηματικά	Καθηγητής	University of Cyprus
220	Emmanuel	Thanassoulis	Ην. Βασίλειο	1	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	University of Aston
221	Georgia	Traganou	ΗΠΑ	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	Parsons School of Design
222	Leonidas-Gerasimos	Traylos	Ελλάδα	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
223	Nicos	Trimikliniotis	Κύπρος	1	Κοινωνιολογία	Αν.Καθηγητής	University of Nicosia
224	Nicholas	Tsagourias	Ην. Βασίλειο	1	Νομική	Καθηγητής	University of Sheffield
225	Panos	Tsakiroopoulos	Ην. Βασίλειο	1	Μεταλλειολόγοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Sheffield
226	Georgios	Tsakoumis	Ελλάδα	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
227	Dimitris	Tsarouhas	Τουρκία	1	Πολιτικές Επιστήμες	Αν.Καθηγητής	Bilkent University
228	John	Tsibouklis	Ην. Βασίλειο	1	Χημεία	Reader	University of Portsmouth
229	Kyriaki	Tsitogianni	Ελλάδα	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Technical Chamber of Greece
230	Sofia	Tsoka	Ην. Βασίλειο	1	Βιολογία	Reader	King's College
231	Yannis	Tzioumakis	Ην. Βασίλειο	1	Μουσική	Reader	University of Liverpool
232	George	Vachtsevanos	ΗΠΑ	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Ομ. Καθηγητής	Georgia Institute of Technology
233	Constantine	Vamvakas	Βέλγιο	1	Περιβάλλον	Καθηγητής	University of Ghent
234	Petros	Vamvakas	ΗΠΑ	1	Πολιτικές Επιστήμες	Αν.Καθηγητής	Emmanuel College
235	Giasemi	Vavoula	Ην. Βασίλειο	1	Βιβλιοθηκονομία, Ενημέρωση και Αρχαιονομία	Αν.Καθηγήτρια	University of Leicester
236	Charis	Vavouranakis	Ελλάδα	1	Ιατρική	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Panhellenic Medical Society
237	George	Vellidis	ΗΠΑ	1	Γεωπονία	Καθηγητής	The University of Georgia
238	Aristidis	Veves	ΗΠΑ	1	Ιατρική	Καθηγητής	Harvard Medical School
239	George	Vicatos	Νότια Αφρική	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Αν.Καθηγητής	University of Cape Town
240	Madeleine	Voga	Γαλλία	1	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Αν.Καθηγήτρια	Université Paul Valéry Montpellier III
241	Stefanos	Volianitis	Δανία	1	Αθλητικές Σπουδές	Αν.Καθηγητής	Aalborg University
242	Jenny	Wallensten	Ελλάδα	1	Λογοτεχνία και Γλωσσολογία	Ερευνήτρια	Swedish Institute at Athens
243	Cristos	Xiloyannis	Ιταλία	1	Γεωπονία	Καθηγητής	University of Basilicata
244	Athanasios	Yfantis	Ελλάδα	1	Οδοντιατρική	Μέλος Επιμελητηρίου ή Ένωσης	Hellenic Dental Federation
245	Yannis	Yortsos	ΗΠΑ	1	Χημικοί Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Southern California (USC)
246	Marilena	Zaroulia	Ην. Βασίλειο	1	Μουσική	Λέκτορας	University of London

3. Πιστοποιημένα ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό πεδίο

Πίνακας 53. Πιστοποιημένα ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό πεδίο

Α/Α	Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ)	Ίδρυμα	Επιστημονικό Πεδίο			
			1	2	3	4
1	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	ΑΠΘ	☐			
2	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών			☐		
3	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών			☐		
4	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας		☐			
5	Γεωλογίας			☐		
6	Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας		☐			
7	Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών					
8	Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
9	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών			☐		
10	Θεάτρου		☐	☐	☐	☐
11	Κινηματογράφου		☐	☐	☐	☐
12	Κτηνιατρικής				☐	
13	Μαθηματικών			☐		
14	Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης			☐		
15	Μουσικών Σπουδών		☐	☐	☐	☐
16	Νομικής		☐			
17	Οδοντιατρικής				☐	
18	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
19	Πληροφορικής			☐		☐
20	Χημικών Μηχανικών			☐		
21	Ψυχολογίας		☐			
22	Ιατρικής				☐	
23	Μηχανολόγων Μηχανικών			☐		
24	Πολιτικών Μηχανικών			☐		
25	Εικαστικών Τεχνών	ΑΣΚΤ				
26	Αγροτικής Ανάπτυξης	ΔΠΘ		☐	☐	
27	Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξινίων Χωρών		☐			
28	Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων			☐	☐	
29	Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία		☐	☐	☐	☐
30	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού		☐	☐	☐	☐
31	Ιατρικής				☐	
32	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
33	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	ΕΚΠΑ	☐			
34	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας		☐			
35	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
36	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		☐	☐	☐	☐

Α/Α	Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ)	Ίδρυμα	Επιστημονικό Πεδίο			
			1	2	3	4
37	Ιατρικής				☐	
38	Μαθηματικών			☐		
39	Ψυχολογίας		☐			
40	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών	ΕΜΠ		☐		
41	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών			☐		
42	Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών			☐		
43	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών			☐		
44	Πολιτικών Μηχανικών			☐		
45	Χημικών Μηχανικών			☐		
46	Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας & Μουσειολογίας		ΙΠ	☐		
47	Ιστορίας	☐				
48	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών	ΟΠΑ				☐
49	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας					☐
50	Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας					☐
51	Οικονομικής Επιστήμης					☐
52	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων					☐
53	Πληροφορικής			☐		☐
54	Στατιστικής			☐		☐
55	Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού	ΠΑ	☐	☐	☐	☐
56	Μεσογειακών Σπουδών		☐			
57	Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων			☐		☐
58	Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών					☐
59	Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας		☐			☐
60	Γεωγραφίας			☐		☐
61	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας		☐			
62	Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων			☐		
63	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
64	Κτηνιατρικής	ΠΑΘΕΣ			☐	
65	Παιδαγωγικό Ειδικής Αγωγής		☐	☐	☐	☐
66	Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης			☐		
67	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
68	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
69	Πληροφορικής με Εφαρμογές στη Βιοϊατρική			☐	☐	
70	Πολιτικών Μηχανικών			☐		
71	Ιατρικής	ΠΑΚΡΗ			☐	
72	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
73	Φιλολογίας		☐			
74	Επιστήμης και Τεχνολογίας Υλικών			☐		
75	Μαθηματικών			☐		
76	Εφαρμοσμένων Μαθηματικών			☐		
77	Φυσικής			☐		

Α/Α	Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ)	Ίδρυμα	Επιστημονικό Πεδίο			
			1	2	3	4
78	Χημείας			☐	☐	
79	Ψυχολογίας		☐			
80	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	ΠΑΜΑΚ	☐			☐
81	Οικονομικών Επιστημών					☐
82	Επιστήμης των Υλικών	ΠΑΠΑΤ		☐		
83	Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία		☐	☐	☐	☐
84	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών			☐		
85	Ιατρικής				☐	
86	Οικονομικών Επιστημών					☐
87	Πολιτικών Μηχανικών			☐		
88	Φαρμακευτικής				☐	
89	Φιλολογίας		☐			
90	Φιλοσοφίας		☐			
91	Χημικών Μηχανικών			☐		
92	Πληροφορικής	ΠΑΠΕΙ		☐		☐
93	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών		☐			☐
94	Οικονομικής Επιστήμης					☐
95	Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής					☐
96	Θεατρικών Σπουδών	ΠΑΠΕΛ	☐			
97	Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής		☐			
98	Νοσηλευτικής				☐	
99	Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού					☐
100	Μηχανολόγων Μηχανικών	ΠΑΜ		☐		
101	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
102	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών		☐	☐	☐	☐
103	Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης	ΠΙ				
104	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		☐			
105	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		☐	☐	☐	☐
106	Ιατρικής				☐	
107	Μαθηματικών			☐		
108	Μηχανικών Επιστήμης Υλικών			☐		
109	Οικονομικών Επιστημών					☐
110	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών		☐	☐	☐	☐
111	Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών	ΠΠΚΠΕ	☐			☐
112	Ναυτικών Επιστημών	ΣΝΔ		☐		
113	Επιστήμης Διαιτολογίας και Διατροφής	ΧΠ			☐	
114	Πληροφορικής και Τηλεματικής			☐		☐

4. Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά ISCO-08

Πίνακας 54. Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08

Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08	
Άλλοι εκπαιδευτικοί	
ΠΑΘΕΣ	Παιδαγωγικό Ειδικής Αγωγής
Άλλοι επαγγελματίες του τομέα της υγείας	
ΑΠΘ	Οδοντιατρικής
ΑΠΘ	Φαρμακευτικής
ΔΙΠΑΕ	Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας
ΔΙΠΑΕ	Φυσικοθεραπείας
ΕΚΠΑ	Οδοντιατρικής
ΕΚΠΑ	Φαρμακευτικής
ΕΛΜΕΠΑ	Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας
ΠΑΔΑ	Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας
ΠΑΔΑ	Εργοθεραπείας
ΠΑΔΑ	Κοινωνικής Εργασίας
ΠΑΔΑ	Φυσικοθεραπείας
ΠΔΜ	Εργοθεραπείας
ΠΑΘΕΣ	Δημόσιας και Ενιαίας Υγείας
ΠΑΘΕΣ	Διαιτολογίας και Διατροφολογίας
ΠΑΘΕΣ	Φυσικοθεραπείας
ΠΙ	Λογοθεραπείας
ΠΑΠΑΤ	Λογοθεραπείας
ΠΑΠΑΤ	Φαρμακευτικής
ΠΑΠΑΤ	Φυσικοθεραπείας
ΠΑΠΕΛ	Επιστήμης Διατροφής και Διαιτολογίας
ΠΑΠΕΛ	Λογοθεραπείας
ΠΑΠΕΛ	Φυσικοθεραπείας
ΧΠ	Επιστήμης Διαιτολογίας και Διατροφής
Αρχιτέκτονες, τοπογράφοι, πολεοδόμοι και σχεδιαστές	
ΑΠΘ	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών
ΑΠΘ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
ΑΠΘ	Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης
ΔΠΘ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
ΔΙΠΑΕ	Δημιουργικού Σχεδιασμού και Ένδυσης
ΔΙΠΑΕ	Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής
ΕΜΠ	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών
ΕΜΠ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
ΠΑ	Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων
ΠΑΔΑ	Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας
ΠΑΔΑ	Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής
ΠΑΔΑ	Μηχανικών Βιομηχανικής Σχεδίασης και Παραγωγής
ΠΑΔΑ	Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής
ΠΔΜ	Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων
ΠΑΘΕΣ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
ΠΑΘΕΣ	Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΠΙ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
ΠΑΠΑΤ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
ΠΟΚΡΗ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Βιβλιοθηκονόμοι, αρχειοθέτες και έφοροι αρχαιοτήτων, μουσείων και αιθουσών έργων τέχνης	
ΑΠΘ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας
ΔΙΠΑΕ	Βιβλιοθηκονομίας, Αρχειονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης
ΕΚΠΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας
ΙΠ	Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας
ΠΑΔΑ	Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης
ΠΑΔΑ	Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης

Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08	
ΠΑΚΡΗ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας
ΠΑΠΑΤ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας (πρώην Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών)
ΠΑΠΑΤ	Μουσειολογίας
ΠΑΠΕΛ	Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών
Δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και νηπιαγωγοί	
ΑΠΘ	Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
ΑΠΘ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΔΠΘ	Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία
ΔΠΘ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΔΙΠΑΕ	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία
ΕΚΠΑ	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
ΕΚΠΑ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΠΑ	Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
ΠΑ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΠΑΔΑ	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία
ΠΔΜ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΠΔΜ	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών
ΠΑΘΕΣ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΠΑΘΕΣ	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης
ΠΙ	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία
ΠΙ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΠΙ	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών
ΠΑΚΡΗ	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΠΑΚΡΗ	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης
ΠΑΠΑΤ	Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας
ΠΑΠΑΤ	Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
Εκπαιδευτικοί	
ΑΠΘ	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΑΠΘ	Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
ΕΚΠΑ	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΕΚΠΑ	Θεολογίας
ΠΑ	Φυσικής
Επαγγελματίες Διοίκησης	
ΓΠΑ	Διοίκησης Γεωργικών Επιχειρήσεων και Συστημάτων Εφοδιασμού
ΔΙΠΑΕ	Διοίκησης Εφοδιαστικής Αλυσίδας
ΔΙΠΑΕ	Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού
ΔΙΠΑΕ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας
ΔΙΠΑΕ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΕΚΠΑ	Διαχείρισης Λιμένων και Ναυτιλίας
ΕΚΠΑ	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών
ΕΑΠ	Διοίκηση Επιχειρήσεων & Οργανισμών
ΕΑΠ	Διοίκησης Τουρισμού
ΙΠ	Τουρισμού
ΕΛΜΕΠΑ	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού
ΕΛΜΕΠΑ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας
ΟΠΑ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας
ΟΠΑ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΠΑ	Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΠΑ	Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών
ΠΑ	Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού
ΠΑΔΑ	Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΠΑΔΑ	Διοίκησης Τουρισμού
ΠΔΜ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας
ΠΔΜ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΠΑΘΕΣ	Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΠΑΜΑΚ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΠΑΠΑΤ	Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΠΑΠΑΤ	Διοίκησης Επιχειρήσεων Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων
ΠΑΠΑΤ	Διοίκησης Τουρισμού

Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08	
ΠΑΠΑΤ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας
ΠΑΠΕΙ	Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογίας
ΠΑΠΕΙ	Ναυτιλιακών Σπουδών
ΠΑΠΕΙ	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
ΠΑΠΕΙ	Τουριστικών Σπουδών
ΠΑΠΕΛ	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών
ΠΑΠΕΛ	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας
ΠΑΠΕΛ	Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού
ΠΠΚΠΕ	Δημόσιας Διοίκησης
ΧΠ	Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης
Επαγγελματίες επιστημών της ζωής	
ΑΠΘ	Βιολογίας
ΑΠΘ	Γεωπονίας
ΑΠΘ	Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος
ΓΠΑ	Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης
ΓΠΑ	Αξιοποίησης Φυσικών Πόρων και Γεωργικής Μηχανικής
ΓΠΑ	Βιοτεχνολογίας
ΓΠΑ	Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος
ΓΠΑ	Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής και Υδατοκαλλιεργειών
ΓΠΑ	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής του Ανθρώπου
ΓΠΑ	Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής
ΔΙΠΑΕ	Βιοϊατρικών Επιστημών
ΔΙΠΑΕ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων
ΔΠΘ	Αγροτικής Ανάπτυξης
ΔΠΘ	Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων
ΔΠΘ	Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής
ΕΚΠΑ	Αγροτικής Ανάπτυξης, Αγροδιατροφής και Διαχείρισης Φυσικών Πόρων
ΕΚΠΑ	Βιολογίας
ΕΛΜΕΠΑ	Γεωπονίας
ΙΠ	Περιβάλλοντος
ΠΑ	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής
ΠΑ	Περιβάλλοντος
ΠΑ	Ωκεανογραφίας & Θαλασσίων Βιοεπιστημών
ΠΑΔΑ	Βιοϊατρικών Επιστημών
ΠΑΔΑ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων
ΠΑΔΑ	Επιστημών Οίνου, Αμπέλου και Ποτών
ΠΑΘΕΣ	Περιβάλλοντος
ΠΑΘΕΣ	Γεωπονίας - Αγροτεχνολογίας
ΠΑΘΕΣ	Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος
ΠΑΘΕΣ	Γεωπονίας, Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος
ΠΑΘΕΣ	Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού
ΠΑΘΕΣ	Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής
ΠΑΘΕΣ	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής
ΠΑΚΡΗ	Βιολογίας
ΠΑΠΑΤ	Επιστήμης Βιοσυστημάτων και Γεωργικής Μηχανικής
ΠΑΠΑΤ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων
ΠΑΠΑΤ	Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής
ΠΑΠΑΤ	Ζωικής Παραγωγής, Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών
ΠΑΠΑΤ	Βιολογίας
ΠΑΠΑΤ	Γεωλογίας
ΠΑΠΑΤ	Γεωπονίας
ΠΑΠΕΛ	Γεωπονίας
ΠΑΠΕΛ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων
ΠΔΜ	Γεωπονίας
ΠΙ	Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογίας
ΠΙ	Γεωπονίας
Επαγγελματίες σύμβουλοι πωλήσεων, μάρκετινγκ, διαφήμισης	
ΟΠΑ	Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας
Επαγγελματίες του κοινωνικού και θρησκευτικού τομέα	

Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08	
ΑΠΘ	Θεολογίας
ΑΠΘ	Θεολογίας - Μουσουλμανικών Σπουδών
ΑΠΘ	Οικονομικών Επιστημών
ΑΠΘ	Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας
ΑΠΘ	Πολιτικών Επιστημών
ΑΠΘ	Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
ΑΠΘ	Ψυχολογίας
ΓΠΑ	Περιφερειακής και Οικονομικής Ανάπτυξης
ΔΠΘ	Ιστορίας και Εθνολογίας
ΔΠΘ	Κοινωνικής Εργασίας
ΔΠΘ	Κοινωνικής Πολιτικής
ΔΠΘ	Οικονομικών Επιστημών
ΔΠΘ	Πολιτικής Επιστήμης
ΔΙΠΑΕ	Οικονομικών Επιστημών
ΕΚΠΑ	Θεολογίας
ΕΚΠΑ	Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης
ΕΚΠΑ	Κοινωνικής Θεολογίας
ΕΚΠΑ	Κοινωνιολογίας
ΕΚΠΑ	Οικονομικών Επιστημών
ΕΚΠΑ	Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
ΕΚΠΑ	Φιλοσοφίας
ΕΚΠΑ	Ψυχολογίας
ΕΑΠ	Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό
ΕΑΠ	Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό
ΕΑΠ	Δημόσιας Διοίκησης
ΙΠ	Ιστορίας
ΕΛΜΕΠΑ	Κοινωνικής Εργασίας
ΟΠΑ	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών
ΟΠΑ	Οικονομικής Επιστήμης
ΠΑ	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας
ΠΑ	Κοινωνιολογίας
ΠΑ	Μεσογειακών Σπουδών
ΠΔΜ	Διεθνών Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών
ΠΔΜ	Οικονομικών Επιστημών
ΠΔΜ	Περιφερειακής και Διασυνοριακής Ανάπτυξης
ΠΔΜ	Ψυχολογίας
ΠΑΘΕΣ	Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
ΠΑΘΕΣ	Οικονομικών Επιστημών
ΠΑΘΕΣ	Πολιτισμού και Δημιουργικών Μέσων και Βιομηχανιών
ΠΙ	Εικαστικών Τεχνών & Επιστημών της Τέχνης
ΠΙ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας
ΠΙ	Οικονομικών Επιστημών
ΠΙ	Φιλοσοφίας (πρώην ΦΠΨ)
ΠΙ	Ψυχολογίας
ΠΑΚΡΗ	Κοινωνιολογίας
ΠΑΚΡΗ	Οικονομικών Επιστημών
ΠΑΚΡΗ	Πολιτικής Επιστήμης
ΠΑΚΡΗ	Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών
ΠΑΚΡΗ	Ψυχολογίας
ΠΑΜΑΚ	Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών
ΠΑΜΑΚ	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
ΠΑΜΑΚ	Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής
ΠΑΜΑΚ	Οικονομικών Επιστημών
ΠΑΠΑΤ	Οικονομικών Επιστημών
ΠΑΠΑΤ	Φιλοσοφίας
ΠΑΠΕΙ	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
ΠΑΠΕΙ	Οικονομικής Επιστήμης
ΠΑΠΕΛ	Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής
ΠΑΠΕΛ	Οικονομικών Επιστημών

Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08	
ΠΑΠΕΛ	Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων
ΠΠΚΠΕ	Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών
ΠΠΚΠΕ	Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού
ΠΠΚΠΕ	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
ΠΠΚΠΕ	Κοινωνικής Πολιτικής
ΠΠΚΠΕ	Κοινωνιολογίας
ΠΠΚΠΕ	Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΠΠΚΠΕ	Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας
ΠΠΚΠΕ	Ψυχολογίας
Επαγγελματίες του τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας	
ΑΠΘ	Πληροφορικής
ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Πληροφορικής και Ηλεκτρονικών Συστημάτων
ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Πληροφορικής, Υπολογιστών και Τηλεπικοινωνιών
ΔΙΠΑΕ	Πληροφορικής
ΕΚΠΑ	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
ΕΚΠΑ	Τεχνολογιών Ψηφιακής Βιομηχανίας
ΕΑΠ	Πληροφορική
ΙΠ	Πληροφορικής
ΟΠΑ	Πληροφορικής
ΠΑ	Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων
ΠΑ	Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας
ΠΑΔΑ	Μηχανικών Πληροφορικής και Υπολογιστών
ΠΔΜ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
ΠΔΜ	Πληροφορικής
ΠΑΘΕΣ	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
ΠΑΘΕΣ	Πληροφορικής με Εφαρμογές στη Βιοϊατρική
ΠΑΘΕΣ	Ψηφιακών Συστημάτων
ΠΙ	Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής
ΠΙ	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
ΠΑΚΡΗ	Επιστήμης Υπολογιστών
ΠΑΜΑΚ	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής*
ΠΑΜΑΚ	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής - Επιστήμη και Τεχνολογία Υπολογιστών
ΠΑΜΑΚ	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής - Πληροφοριακά Συστήματα
ΠΑΠΕΙ	Πληροφορικής
ΠΑΠΕΙ	Ψηφιακών Συστημάτων
ΠΑΠΕΛ	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
ΠΑΠΕΛ	Ψηφιακών Συστημάτων
ΧΠ	Πληροφορικής και Τηλεματικής
Επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα	
ΔΙΠΑΕ	Λογιστικής και Πληροφοριακών Συστημάτων
ΔΙΠΑΕ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
ΕΛΜΕΠΑ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
ΟΠΑ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
ΠΑ	Στατιστικής και Αναλογιστικών - Χρηματοοικονομικών Μαθηματικών
ΠΑΔΑ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
ΠΔΜ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
ΠΑΘΕΣ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
ΠΙ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
ΠΑΜΑΚ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
ΠΑΠΕΙ	Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής
ΠΑΠΕΛ	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
Επαγγελματίες των φυσικών επιστημών, επιστημών της γης, γεωλόγοι, γεωφυσικοί	
ΑΠΘ	Γεωλογίας
ΑΠΘ	Χημείας
ΑΠΘ	Φυσικής
ΔΙΠΑΕ	Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος
ΔΙΠΑΕ	Φυσικής
ΔΙΠΑΕ	Γεωπονίας
ΔΙΠΑΕ	Χημείας

Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08	
ΔΙΠΑΕ	Αγροτικής Βιοτεχνολογίας και Οινολογίας
ΕΑΠ	Σπουδές στις Φυσικές Επιστήμες
ΕΚΠΑ	Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος
ΕΚΠΑ	Χημείας
ΕΚΠΑ	Φυσικής
ΠΑ	Γεωγραφίας
ΠΑ	Χημείας
ΠΑ	Φυσικής
ΠΑΘΕΣ	Φυσικής
ΠΑΘΕΣ	Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας
ΠΑΚΡΗ	Φυσικής
ΠΑΚΡΗ	Χημείας
ΠΙ	Φυσικής
ΠΙ	Χημείας
ΧΠ	Γεωγραφίας
Εργαζόμενοι στον τομέα του αθλητισμού και της σωματικής αγωγής	
ΑΠΘ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
ΑΠΘ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Σερρών
ΔΠΘ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
ΕΚΠΑ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
ΠΑΘΕΣ	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
Ιατροί εν γένει	
ΑΠΘ	Ιατρικής
ΔΠΘ	Ιατρικής
ΕΚΠΑ	Ιατρικής
ΠΑΘΕΣ	Ιατρικής
ΠΙ	Ιατρικής
ΠΑΚΡΗ	Ιατρικής
ΠΑΠΑΤ	Ιατρικής
Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	
ΑΠΘ	Μαθηματικών
ΑΠΘ	Φιλολογίας
ΑΠΘ	Φυσικής
ΑΠΘ	Χημείας
ΔΠΘ	Ελληνικής Φιλολογίας
ΔΙΠΑΕ	Φυσικής
ΔΙΠΑΕ	Χημείας
ΕΚΠΑ	Μαθηματικών
ΕΚΠΑ	Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
ΕΚΠΑ	Φιλολογίας
ΕΚΠΑ	Φυσικής
ΕΚΠΑ	Χημείας
ΕΜΠ	Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών
ΕΑΠ	Σπουδές στις Φυσικές Επιστήμες
ΠΑ	Μαθηματικών
ΠΔΜ	Μαθηματικών
ΠΑΘΕΣ	Φυσικής
ΠΙ	Φιλολογίας
ΠΙ	Φυσικής
ΠΙ	Χημείας
ΠΑΚΡΗ	Φιλολογίας
ΠΑΚΡΗ	Φυσικής
ΠΑΚΡΗ	Χημείας
ΠΑΠΑΤ	Μαθηματικών
ΠΑΠΑΤ	Φιλολογίας
ΠΑΠΕΛ	Φιλολογίας
Καθηγητές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	
ΑΣΠΑΙΤΕ	Εκπαιδευτικών Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
ΑΣΠΑΙΤΕ	Εκπαιδευτικών Ηλεκτρονικών Μηχανικών

Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08	
ΑΣΠΑΙΤΕ	Εκπαιδευτικών Μηχανολόγων Μηχανικών
ΑΣΠΑΙΤΕ	Εκπαιδευτικών Πολιτικών Μηχανικών
Καλλιτέχνες εν γένει	
ΑΣΚΤ	Εικαστικών Τεχνών
ΑΣΚΤ	Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης
ΑΠΘ	Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
ΑΠΘ	Θεάτρου
ΑΠΘ	Κινηματογράφου
ΑΠΘ	Μουσικών Σπουδών
ΕΚΠΑ	Θεατρικών Σπουδών
ΕΚΠΑ	Μουσικών Σπουδών
ΕΚΠΑ	Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου
ΙΠ	Μουσικών Σπουδών
ΙΠ	Τεχνών Ήχου και Εικόνας
ΕΛΜΕΠΑ	Μουσικής Τεχνολογίας και Ακουστικής
ΠΑΔΑ	Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών
ΠΔΜ	Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
ΠΙ	Μουσικών Σπουδών
ΠΑΜΑΚ	Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης
ΠΑΠΑΤ	Θεατρικών Σπουδών
ΠΑΠΕΛ	Θεατρικών Σπουδών
ΠΑΠΕΛ	Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών
Κτηνίατροι	
ΑΠΘ	Κτηνιατρικής
ΠΑΘΕΣ	Κτηνιατρικής
Μαθηματικοί, αναλογιστές, στατιστικοί	
ΑΠΘ	Μαθηματικών
ΕΚΠΑ	Μαθηματικών
ΕΜΠ	Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών
ΟΠΑ	Στατιστικής
ΠΑ	Μαθηματικών
ΠΔΜ	Μαθηματικών
ΠΔΜ	Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης
ΠΑΘΕΣ	Μαθηματικών
ΠΙ	Μαθηματικών
ΠΑΚΡΗ	Μαθηματικών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών - Εφαρμοσμένων Μαθηματικών
ΠΑΚΡΗ	Μαθηματικών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών - Μαθηματικών
ΠΑΠΑΤ	Μαθηματικών
ΠΑΠΕΙ	Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης
Μηχανικοί	
ΑΠΘ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
ΑΠΘ	Μηχανολόγων Μηχανικών
ΑΠΘ	Πολιτικών Μηχανικών
ΑΠΘ	Χημικών Μηχανικών
ΔΠΘ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
ΔΠΘ	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης
ΔΠΘ	Μηχανικών Περιβάλλοντος
ΔΠΘ	Πολιτικών Μηχανικών
ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης
ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Περιβάλλοντος
ΔΙΠΑΕ	Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής
ΔΙΠΑΕ	Μηχανολόγων Μηχανικών
ΔΙΠΑΕ	Πολιτικών Μηχανικών
ΕΚΠΑ	Αεροδιαστημικής Επιστήμης και Τεχνολογίας
ΕΜΠ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
ΕΜΠ	Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών
ΕΜΠ	Μηχανολόγων Μηχανικών
ΕΜΠ	Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών
ΕΜΠ	Πολιτικών Μηχανικών

Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08	
ΕΜΠ	Χημικών Μηχανικών
ΙΠ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων
ΕΛΜΕΠΑ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
ΕΛΜΕΠΑ	Ηλεκτρονικών Μηχανικών
ΕΛΜΕΠΑ	Μηχανολόγων Μηχανικών
ΠΑ	Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης
ΠΑΔΑ	Ηλεκτρολόγων και Ηλεκτρονικών Μηχανικών
ΠΑΔΑ	Μηχανικών Βιοϊατρικής
ΠΑΔΑ	Μηχανολόγων Μηχανικών
ΠΑΔΑ	Ναυπηγών Μηχανικών
ΠΑΔΑ	Πολιτικών Μηχανικών
ΠΔΜ	Μηχανικών Ορυκτών Πόρων
ΠΔΜ	Μηχανολόγων Μηχανικών
ΠΔΜ	Χημικών Μηχανικών (πρώην Μηχανικών Περιβάλλοντος)
ΠΑΘΕΣ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
ΠΑΘΕΣ	Μηχανολόγων Μηχανικών
ΠΑΘΕΣ	Πολιτικών Μηχανικών
ΠΑΘΕΣ	Συστημάτων Ενέργειας
ΠΙ	Μηχανικών Επιστήμης Υλικών
ΠΑΚΡΗ	Επιστήμης και Τεχνολογίας Υλικών
ΠΑΠΑΤ	Επιστήμης των Υλικών
ΠΑΠΑΤ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών
ΠΑΠΑΤ	Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής
ΠΑΠΑΤ	Μηχανικών Περιβάλλοντος (πρώην Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων)
ΠΑΠΑΤ	Μηχανολόγων και Αεροναυπηγών Μηχανικών
ΠΑΠΑΤ	Πολιτικών Μηχανικών
ΠΑΠΑΤ	Χημικών Μηχανικών
ΠΑΠΕΛ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
ΠΑΠΕΛ	Μηχανολόγων Μηχανικών
ΠΑΠΕΛ	Πολιτικών Μηχανικών
ΠΟΚΡΗ	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
ΠΟΚΡΗ	Μηχανικών Ορυκτών Πόρων
ΠΟΚΡΗ	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης
ΠΟΚΡΗ	Μηχανικών Περιβάλλοντος
Νομικοί εν γένει	
ΑΠΘ	Νομικής
ΔΠΘ	Νομικής
ΕΚΠΑ	Νομικής
Νοσηλευτές και Μαιείς	
ΔΙΠΑΕ	Μαιευτικής
ΔΙΠΑΕ	Νοσηλευτικής
ΔΙΠΑΕ	Νοσηλευτικής (Παράρτημα Διδυμοτείχου)
ΕΚΠΑ	Νοσηλευτικής
ΕΛΜΕΠΑ	Νοσηλευτικής
ΠΑΔΑ	Μαιευτικής
ΠΑΔΑ	Νοσηλευτικής
ΠΔΜ	Μαιευτικής
ΠΑΘΕΣ	Νοσηλευτικής
ΠΙ	Νοσηλευτικής
ΠΑΠΑΤ	Νοσηλευτικής
ΠΑΠΕΛ	Νοσηλευτικής
Συγγραφείς, δημοσιογράφοι και επαγγελματίες του γλωσσικού τομέα	
ΑΠΘ	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΑΠΘ	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΑΠΘ	Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΑΠΘ	Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας
ΑΠΘ	Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΔΠΘ	Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών
ΕΚΠΑ	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Αντιστοίχιση ΠΠΣ με επάγγελμα κατά τριψήφιο κωδικό ISCO-08	
ΕΚΠΑ	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΕΚΠΑ	Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΕΚΠΑ	Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
ΕΚΠΑ	Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΕΚΠΑ	Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
ΕΚΠΑ	Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Σλάβικων Σπουδών
ΕΚΠΑ	Τούρκικων Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών
ΕΑΠ	Ισπανική Γλώσσα και Πολιτισμός
ΙΠ	Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας
ΙΠ	Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας
ΠΔΜ	Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων
ΠΑΘΕΣ	Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών

5. Ανάλυση Κωδικών Επαγγελματιών

Πίνακας 55. Κωδικοί επαγγελμάτων κατά ISCO-08

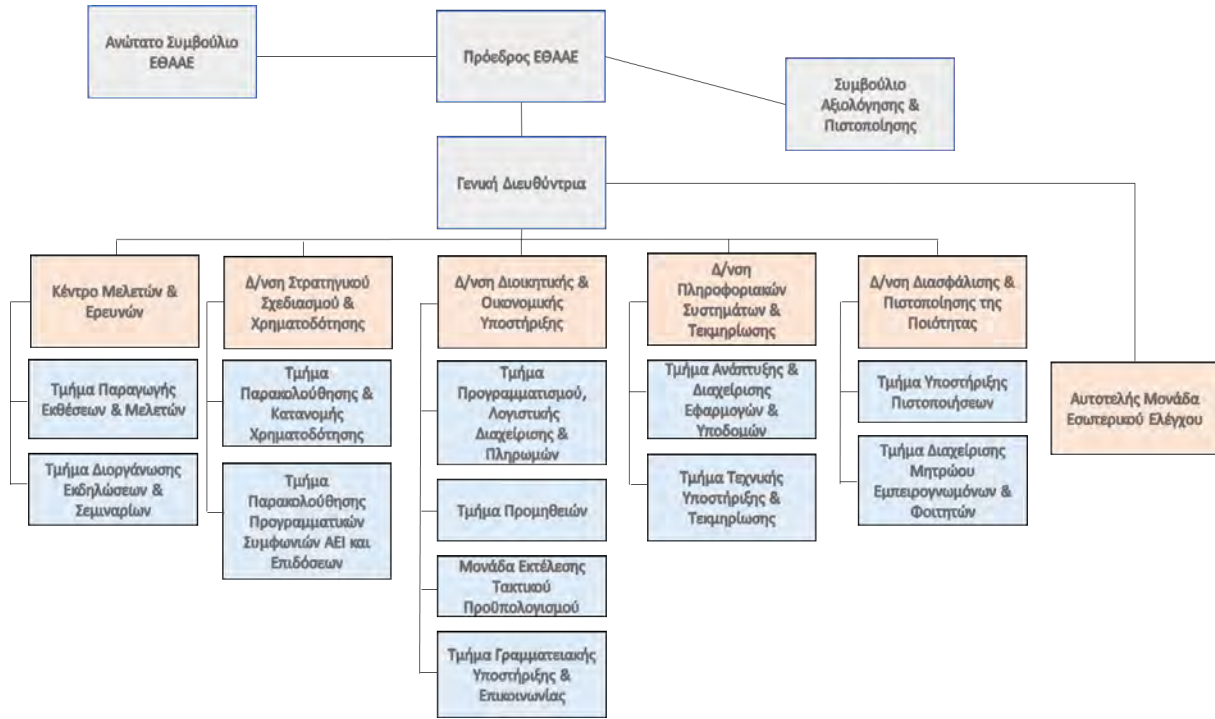
Ανάλυση Επαγγελματιών	Κωδικός
Ασκούντες Επιστημονικά Επαγγέλματα και Μηχανικοί	21
Επαγγελματίες των φυσικών επιστημών, γεωλόγοι και γεωφυσικοί	211
Φυσικοί και αστρονόμοι	2111
Μετεωρολόγοι	2112
Χημικοί	2113
Γεωλόγοι και γεωφυσικοί	2114
Μαθηματικοί, αναλογιστές και στατιστικοί	212
Μαθηματικοί, αναλογιστές και στατιστικοί	2120
Επαγγελματίες των επιστημών της ζωής	213
Βιολόγοι, βοτανολόγοι, ζωολόγοι και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	2131
Σύμβουλοι γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας	2132
Επαγγελματίες προστασίας του περιβάλλοντος	2133
Μηχανικοί (εξαιρουμένων των ηλεκτρολόγων τεχνολόγων)	214
Μηχανικοί βιομηχανίας και παραγωγής	2141
Πολιτικοί μηχανικοί	2142
Μηχανικοί περιβάλλοντος	2143
Μηχανολόγοι μηχανικοί	2144
Χημικοί μηχανικοί	2145
Μηχανικοί ορυχείων, μεταλλειολόγοι και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	2146
Μηχανικοί π.δ.κ.α.	2149
Ηλεκτρολόγοι τεχνολόγοι μηχανικοί	215
Ηλεκτρολόγοι μηχανικοί	2151
Ηλεκτρονικοί μηχανικοί	2152
Μηχανικοί τηλεπικοινωνιών	2153
Αρχιτέκτονες, τοπογράφοι, πολεοδόμοι και σχεδιαστές	216
Αρχιτέκτονες κτιρίων	2161
Αρχιτέκτονες τοπίου	2162
Σχεδιαστές προϊόντων και ενδυμάτων	2163
Πολεοδόμοι και συγκοινωνιολόγοι	2164
Χαρτογράφοι, τοπογράφοι-γεωμέτρεις και γεωδαίτες	2165
Γραφίστες και σχεδιαστές πολυμέσων	2166
Επαγγελματίες του τομέα της υγείας	22
Ιατροί	221
Ιατροί γενικής ιατρικής	2211
Ειδικευμένοι ιατροί	2212
Νοσηλευτές και μαίες	222
Νοσηλευτές	2221
Μαίες	2222
Επαγγελματίες παραδοσιακής και συμπληρωματικής ιατρικής	223
Επαγγελματίες παραδοσιακής και συμπληρωματικής ιατρικής	2230
Ασκούντες παραϊατρικά επαγγέλματα	224
Ασκούντες παραϊατρικά επαγγέλματα	2240
Κτηνίατροι	225
Κτηνίατροι	2250
Άλλοι επαγγελματίες του τομέα της υγείας	226
Οδοντίατροι	2261
Φαρμακοποιοί	2262
Επαγγελματίες περιβαλλοντικής και επαγγελματικής υγείας και υγιεινής	2263
Φυσιοθεραπευτές	2264
Διαιτολόγοι και διατροφολόγοι	2265

Ανάλυση Επαγγελματιών	Κωδικός
Ακουολόγοι και λογοθεραπευτές	2266
Οπτομέτρες και οπτικοί που εξετάζουν την όραση (οφθαλμολόγοι οπτικοί)	2267
Επαγγελματίες του τομέα της υγείας π.δ.κ.α.	2269
Εκπαιδευτικοί	23
Διδακτικό προσωπικό ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	231
Διδακτικό προσωπικό ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	2310
Καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης	232
Καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης	2320
Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	233
Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	2330
Δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και νηπιαγωγοί	234
Δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	2341
Νηπιαγωγοί	2342
Άλλοι εκπαιδευτικοί	235
Ειδικοί επιστήμονες επί των διδακτικών μεθόδων	2351
Εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής	2352
Άλλοι καθηγητές ξένων γλωσσών, εκτός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	2353
Άλλοι καθηγητές μουσικής, εκτός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	2354
Άλλοι καθηγητές καλλιτεχνικών, εκτός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	2355
Εκπαιδευτικοί τεχνολογιών πληροφόρησης	2356
Εκπαιδευτικοί π.δ.κ.α.	2359
Επαγγελματίες επιχειρήσεων και διοίκησης	24
Επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα	241
Λογιστές	2411
Χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι και σύμβουλοι επενδύσεων	2412
Οικονομικοί αναλυτές	2413
Επαγγελματίες διοίκησης	242
Αναλυτές διοίκησης και οργάνωσης	2421
Επαγγελματίες διαχείρισης πολιτικής	2422
Επαγγελματίες σύμβουλοι προσωπικού και επαγγελματικού προσανατολισμού	2423
Επαγγελματίες σύμβουλοι επιμόρφωσης και ανάπτυξης του προσωπικού	2424
Επαγγελματίες σύμβουλοι πωλήσεων, μάρκετινγκ και δημοσίων σχέσεων	243
Επαγγελματίες σύμβουλοι διαφήμισης και μάρκετινγκ	2431
Επαγγελματίες σύμβουλοι δημοσίων σχέσεων	2432
Επαγγελματίες σύμβουλοι τεχνικών και ιατρικών πωλήσεων (εξαιρουμένου τομέα ΤΠΕ)	2433
Επαγγελματίες σύμβουλοι πωλήσεων στον τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας	2434
Επαγγελματίες του τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας	25
Σχεδιαστές και αναλυτές λογισμικού και εφαρμογών	251
Αναλυτές συστημάτων	2511
Σχεδιαστές λογισμικού	2512
Σχεδιαστές διαδικτύου και πολυμέσων	2513
Προγραμματιστές εφαρμογών	2514
Σχεδιαστές και αναλυτές λογισμικού και εφαρμογών π.δ.κ.α.	2519
Επαγγελματίες βάσεων δεδομένων και δικτύων	252
Σχεδιαστές και διαχειριστές βάσεων δεδομένων	2521
Διαχειριστές συστημάτων	2522
Επαγγελματίες δικτύων Η/Υ	2523
Επαγγελματίες βάσεων δεδομένων και δικτύων π.δ.κ.α.	2529
Επαγγελματίες του νομικού, κοινωνικού και πολιτιστικού κλάδου	26
Επαγγελματίες νομικοί	261
Δικηγόροι	2611
Δικαστές	2612
Επαγγελματίες του νομικού κλάδου π.δ.κ.α.	2619

Ανάλυση Επαγγελματιών	Κωδικός
Βιβλιοθηκονόμοι, αρχειοθέτες και έφοροι αρχαιοτήτων, μουσείων και αιθουσών έργων τέχνης	262
Αρχειοθέτες και έφοροι αρχαιοτήτων, μουσείων και αιθουσών έργων τέχνης	2621
Βιβλιοθηκονόμοι & ασκούντες συναφή επαγγέλματα στον τομέα της τεκμηρίωσης & της πληροφόρησης	2622
Επαγγελματίες του κοινωνικού και θρησκευτικού τομέα	263
Οικονομολόγοι	2631
Κοινωνιολόγοι, ανθρωπολόγοι και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	2632
Φιλόσοφοι, ιστορικοί και πολιτικοί επιστήμονες	2633
Ψυχολόγοι	2634
Κοινωνικοί λειτουργοί και σύμβουλοι	2635
Κληρικοί και επαγγελματίες του θρησκευτικού τομέα	2636
Συγγραφείς, δημοσιογράφοι και γλωσσολόγοι	264
Συγγραφείς και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	2641
Δημοσιογράφοι	2642
Μεταφραστές, διερμηνείς και άλλοι γλωσσολόγοι	2643
Καλλιτέχνες εν γένει	265
Εικαστικοί καλλιτέχνες	2651
Μουσικοί, τραγουδιστές και συνθέτες	2652
Χορευτές και χορογράφοι	2653
Σκηνοθέτες κινηματογράφου, θεάτρου και συναφείς διευθυντές και παραγωγοί	2654
Ηθοποιοί	2655
Παρουσιαστές ραδιοφώνου, τηλεόρασης και άλλων μέσων μαζικής επικοινωνίας	2656
Καλλιτέχνες εν γένει π.δ.κ.α.	2659

6. Διοικητική Οργάνωση της ΕΘΑΑΕ

Η οργανωτική δομή της Αρχής για το 2021 απεικονίζεται στο παρακάτω σχήμα.

Σχήμα 83. Η οργανωτική δομή της Αρχής για το 2021

Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης
Hellenic Authority
for Higher Education